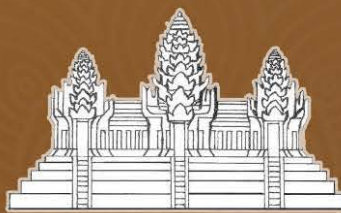

ព្រះ
ព្រះក្រមីជក

ព្រះបុត្រនិទ
ព្រះអរជ្ជកថា

ភាគ២៧
បាលីព្រះ ៤៥ - ៤៦

ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣
ច្បាប់ពិនិត្យ សើកទី២

ព្រះ

សុត្តន្តបិដក

និង

បណ្ឌិតបូរណី អង្គការ

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

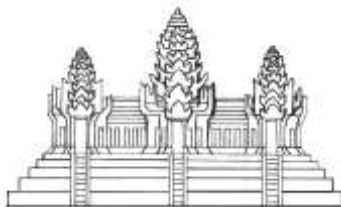
អង្គការនិកាយ

បញ្ចកនិយាត-អង្គការ

អក្កនិយាត-សុត្តបកាត

២៩

ធានីប្រែ ៤៥-៤៦

បោះពុម្ពលើកទី ១ ពុទ្ធសករាជ ២៥៥៣

ក្បាលទី ២៩

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរនិកាយ បញ្ចកនិទាន

ធម្មកាគ

តតិយបណ្ណាសក

ជាសុវិហារវគ្គ

វេសារជ្ជករណសូត្រទី ១

[១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយជាគ្រឿងធ្វើឲ្យក្លៀវក្លាបរបស់
សេក្ខបុគ្គលនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ១ មានសីល ១ បានស្តាប់ច្រើន ១
ប្រារព្ធព្យាយាម ១ មានប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកមិនមាន
សទ្ធា មានសេចក្តីអៀនអន់ឯណា ភិក្ខុអ្នកមានសទ្ធា ឥតមានសេចក្តី អៀនអន់
នោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នេះ ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យក្លៀវក្លាបរបស់
សេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកទ្រុស្តសីល មានសេចក្តីអៀនអន់
ឯណា ភិក្ខុអ្នកមានសីលឥតមានសេចក្តីអៀនអន់នោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ
ធម៌នេះ ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យក្លៀវក្លាបរបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុអ្នកចេះដឹងតិច មានសេចក្តីអៀនអន់ឯណា ភិក្ខុអ្នកចេះដឹងច្រើន
ឥតមានសេចក្តីអៀនអន់នោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នេះ ឈ្មោះថា ជាគ្រឿង

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរនិកាយ បញ្ចកនិបាត

ធ្វើឲ្យភ្ញៀវក្លារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកខ្ជិលច្រអូស
 មានសេចក្តីអៀនអន់ឯណា ភិក្ខុអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ឥតមានសេចក្តីអៀនអន់
 នោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌នេះ ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យភ្ញៀវក្លារបស់
 សេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកឥតប្រាជ្ញា មានសេចក្តីអៀនអន់
 ឯណា ភិក្ខុអ្នកមានប្រាជ្ញា ឥតមានសេចក្តីអៀនអន់នោះទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 ធម៌នេះ ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យភ្ញៀវក្លារបស់សេក្ខបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើឲ្យភ្ញៀវក្លារបស់សេក្ខបុគ្គលមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អង្គកថា
តតិយបណ្ណាសក

ដាសុវិហារវគ្គទី ១
វេសារជ្ជករណាសូត្រ

[១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវេសារជ្ជករណាសូត្រទី ១ នៃតតិយ-
បណ្ណាសកដូចតទៅនេះថា បទថា វេសារជ្ជករណា បានដល់ គ្រឿង
នាំមកនូវការភ្ញៀវក្លា ។ បទថា សារជ្ជំ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងមាន
ទោមនស្ស ។^{១៧៧}

អង្គកថា វេសារជ្ជករណាសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក
សន្តិទសូត្រទី ២

[២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងសូម្បី តែ
លោកអ្នកមានធម៌មិនកម្រើក (ព្រះខ័ណ្ឌស្រព) ក៏រមែងត្រូវគេរង្វៀសសង្ស័យ
ថាជាភិក្ខុអាក្រក់ដែរ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង

សាសនានេះជាអ្នកត្រាច់ទៅកាន់សម្មាសម្ពុទ្ធស្រីពេស្យា ១ ត្រាច់ទៅកាន់សម្មាសម្ពុទ្ធស្រីមេម៉ាយ ១ ត្រាច់ទៅកាន់សម្មាសម្ពុទ្ធស្រីក្រមុចាស៍ ១ ត្រាច់ទៅកាន់សម្មាសម្ពុទ្ធមនុស្សឡើយ ១ ត្រាច់ទៅកាន់សម្មាសម្ពុទ្ធកិកុនី ១ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុដែលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង សូម្បីតែលោកអ្នកមានធម៌មិនកម្រើក (ព្រះខ័ណ្ឌស្រព) ក៏រមែងត្រូវគេរង្វៀសសង្ស័យថា ជាកិកុអាក្រក់មិនខានដែរ ។

អដ្ឋកថា
សន្តិកសូត្រ

[២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសន្តិកសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧស្សន្តិកបរិសន្តិកោ បានដល់ ត្រូវសេចក្តីឆ្លើងឆ្ងល់ និងត្រូវសេចក្តីសង្ស័យ ។ បទថា អបិ អកុប្បធម្មោ សេចក្តីថា ទោះជាព្រះខ័ណ្ឌស្រពដែលមានធម៌មិនកម្រើកក៏ពិត រមែងត្រូវកិកុអាក្រក់ដទៃសង្ស័យបាន ។

ពួកស្រីដែលអាស្រ័យរូបចិញ្ចឹមជីវិត លោកហៅថា វេសិយា ក្នុងបទថា វេសិយគោចរោ ជាដើម ស្រីទាំងនោះ ជាគោចររបស់កិកុនោះ ហេតុនោះទើបឈ្មោះថា មានស្រីពេស្យាជាគោចរ អធិប្បាយថា ទៅផ្ទះរបស់ស្រីនោះ រឿយៗ ។ ក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា វិធាវា បានដល់ ស្រីប្តីស្លាប់ ។ បទថា ឧល្លកមារី បានដល់ ក្រមុចាស៍ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សន្តិកសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចោរសូត្រទី ៣

[៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងរមែងកាត់ទីតខ្លះ បួនជំខ្លះ បួនផ្ទះ ១ ខ្លះ ឈរចាំស្នាក់អ្នកដំណើរតាមផ្លូវខ្លះ ។ អង្គ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវទីមិនស្មើ ១ អាស្រ័យព្រៃស្បាត ១ អាស្រ័យជនអ្នកមានកម្លាំង ១ ជាអ្នកស្នូកទ្រព្យ ១ ជាអ្នកត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាចោរអ្នកអាស្រ័យនូវទីមិនស្មើ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអាស្រ័យនូវជនកស្មីង ឬអាស្រ័យនូវភ្នំដែលមិនរាបស្មើ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអ្នកអាស្រ័យនូវទីមិនស្មើយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាចោរអ្នកអាស្រ័យព្រៃស្បាត តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យនូវស្បាតស្មៅខ្លះ ស្បាតឈើខ្លះ ឆ្នេរស្ទឹងខ្លះ ជនព្រៃធំខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអ្នកអាស្រ័យនូវព្រៃស្បាតយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាចោរអាស្រ័យជនអ្នកមានកម្លាំង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ អាស្រ័យព្រះរាជាខ្លះ អាស្រ័យរាជមហាមាត្យខ្លះ មហាចោរនោះតែងអាងយ៉ាងនេះថា បើនរណាប្តឹងអ្វីៗ ពីអញ ពួកស្តេច ឬរាជមហាមាត្យទាំងនេះ មុខជាកាត់សេចក្តីបង្រួបបង្រួម បើនរណាមួយប្តឹងអ្វីៗ ពីចោរនោះ ពួកស្តេច ឬរាជមហាមាត្យទាំងនោះ ក៏កាត់សេចក្តីបង្រួបឲ្យចោរនោះ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអ្នកអាស្រ័យជនមានកម្លាំងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាចោរស្នូកដោយទ្រព្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្នូកស្នូមមានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មហាចោរ នោះតែងអាងយ៉ាងនេះថា បើនរណាមួយប្តឹងអ្វីៗ ពីអញ អញ (នឹងយក) ភោគៈអំពីទ្រព្យនេះទៅស្នូក បើនរណាមួយប្តឹងអ្វីៗ អំពីចោរនោះ ចោរនោះ (ក៏យក) ភោគៈអំពីទ្រព្យនោះទៅស្នូក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរអ្នកស្នូកដោយភោគៈយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមហាចោរអ្នកត្រាប់ទៅតែម្នាក់ឯង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរក្នុងលោកនេះ តែងធ្វើការសង្កត់សង្កិនតែម្នាក់ឯង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះមហាចោរនោះគិតថា អាថ៌កំបាំងរបស់អញ កុំខូចខ្ទាយទៅក្រៅឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរជាអ្នកត្រាប់ទៅតែម្នាក់ឯង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហាចោរប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងកាត់នូវទីតខ្លះ បួនជំនុះ បួនជុះ ១ ខ្លះ ចាំស្តាត់អ្នកដំណើរខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបដែលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងរក្សាខ្លួនដែលគាស់រំលើងបំផ្លាញគុណធម៌ចោលផង ប្រកបដោយទោសផង គួរជាទីតិះដៀលនៃអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយផង ទទួលនូវបាបដ៏ច្រើនផង ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យកិរិយាមិនស្មើ ១ អាស្រ័យសេចក្តីយល់សំញាំ ១ អាស្រ័យជនមានកម្លាំង ១ ស្នូកដោយ

ទ្រព្យ ១ ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុបាបអាស្រ័យ
 កិរិយាមិនស្មើ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបក្នុងសាសនានេះ
 ប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្មើ ប្រកបដោយវចីកម្មមិនស្មើ ប្រកបដោយ
 មនោកម្មមិនស្មើ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបអាស្រ័យកិរិយាមិនស្មើយ៉ាង
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុបាប អាស្រ័យសេចក្តីយល់សាំញ៉ាំ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបក្នុងសាសនានេះយល់ខុស ប្រកប
 ដោយអន្តគ្គាហិកទិដ្ឋិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបអាស្រ័យសេចក្តីយល់
 សាំញ៉ាំយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុបាបអាស្រ័យជនមានកម្លាំង
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យពួក
 ស្តេច ឬពួករាជមហាមាត្យ ភិក្ខុបាបនោះ តែងអាងយ៉ាងនេះថា បើនរណា
 មួយចោទអ្វីៗ អំពីអញ ពួកស្តេច ឬពួករាជមហាមាត្យទាំងនោះ គង់នឹងជម្រះ
 សេចក្តីបង្រួបឲ្យ បើនរណាមួយ ចោទអ្វីៗ អំពីភិក្ខុនោះ ពួកស្តេច ឬពួករាជ-
 មហាមាត្យទាំងនោះ ក៏ជម្រះសេចក្តីបង្រួបឲ្យភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុបាបអាស្រ័យជនមានកម្លាំង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
 ភិក្ខុបាបអ្នកស្តាប់ដោយទ្រព្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាប
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសម្បូរចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលាន-
 ប្បុរសយកសេដ្ឋបរិក្ខារ ភិក្ខុនោះតែងអាងយ៉ាងនេះថា បើនរណាមួយចោទអ្វីៗ
 អំពីអញ អញនឹងយកលាក់អំពីបច្ច័យនេះទៅស្តាប់ ។ បើនរណាមួយចោទ

អ្វីៗ អំពីភិក្ខុនោះ ភិក្ខុនោះក៏យកលាភអំពី បច្ច័យនោះទៅសូក ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបអ្នកសូកដោយទ្រព្យយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះភិក្ខុបាបត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបក្នុង
 សាសនានេះ តែម្នាក់ឯង សម្រេចការនៅក្នុងជនបទទាំងឡាយ ជាទីបំផុតដែរ
 ភិក្ខុនោះ ចូលទៅកត្រកូលទាំងឡាយក្នុងជនបទនោះ រមែងបានលាភ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុបាបត្រាច់ទៅម្នាក់ឯង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុបាបប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងរក្សាខ្លួន ដែលគាស់រំលើង
 បំផ្លាញគុណធម៌ចោលផង ប្រកបដោយទោសផង គួរអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
 តិះដៀលផង ទទួលបាបច្រើនផង ។

អដ្ឋកថា

ហោរសូត្រ

[៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងហោរសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ឥតោ កោគេន បដិសន្តិស្សាមិ សេចក្តីថា អាត្មាអញនឹងកាន់យកកោគៈ
 ចាកសម្បត្តិរបស់អាត្មាអញនេះ ធ្វើបដិសណ្ឋារៈ បិទបាំងដោយកោគៈនោះ
 អធិប្បាយថា នឹងបិទឱកាសរវាងបុគ្គលនោះនឹងអញ ។ បទថា និគ្គហណានិ
 បានដល់ ការកាន់យករបស់អ្នកដទៃ ។ បទថា គុយ្យមន្តា បានដល់

មន្តដែលត្រូវបិទបាំង ។ បទថា អន្តគ្គាហិកាយ សេចក្តីថា ប្រកាន់នូវ សស្សតទិដ្ឋិ ឬឧច្ឆេទទិដ្ឋិ ។ បទដ៏សេសក្នុងសូត្រនេះ មានអត្ថន័យ យល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ចោរសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុខុមាលសូត្រទី ៤

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ឈ្មោះថា ជាសមណសុខុមាលក្នុងពួកសមណៈ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើគេអង្វរក៏ប្រើប្រាស់ចីវរច្រើន បើគេមិន អង្វរក៏ប្រើប្រាស់តិច គេអង្វរក៏បរិភោគបិណ្ឌបាតច្រើន គេមិនអង្វរក៏បរិភោគ តិច គេអង្វរក៏ប្រើប្រាស់សេនាសនៈច្រើន គេមិនអង្វរក៏ប្រើប្រាស់តិច គេអង្វរ ក៏បរិភោគគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារច្រើន គេមិនអង្វរក៏បរិភោគតិច ១ ភិក្ខុ នោះនៅជាមួយនឹងពួកសព្វហូចារីណា ពួកសព្វហូចារីនោះ តែងរាប់រកភិក្ខុ នោះដោយកាយកម្មជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មិនគាប់ចិត្ត (នោះ) តិច តែងរាប់រក ដោយវចីកម្មជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មិនគាប់ចិត្តតិច តែងរាប់រកដោយមនោកម្ម ជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មិនគាប់ចិត្តតិច នាំចូលទៅជិតតែរបស់ដែលគួរនាំចូលទៅ

ជិត ជាទីគាប់ចិត្ត មិនគាប់ចិត្តតិច ១ ជំងឺដែលតាំងឡើងអំពីប្រមាត់ក្តី តាំងឡើងអំពីស្មេស្មក្តី តាំងឡើងអំពីខ្យល់ក្តី កើតអំពីធាតុប្រជុំក្តី កើតអំពីរដូវប្រែប្រួលក្តី កើតអំពីរក្សាភិយាបថមិនស្មើក្តី កើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម (របស់គេមានវាយចងជាដើម) ក្តី កើតអំពីផលនៃកម្មក្តី ជំងឺទាំងឡាយនោះ មិនកើតឡើងដល់ភិក្ខុនោះច្រើនទេ ជាអ្នកមានអាពាធតិច ១ ជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រនួវឈានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យដោយចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ចូលដល់ចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាសមណសុខុមាលក្នុងពួកសមណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើគេពោលសរសើរសមណៈណាថា ជាសមណសុខុមាលក្នុងពួកសមណៈដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គួរគេពោលសរសើរតថាគតថា ជាសមណសុខុមាលក្នុងពួកសមណៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាតថាគតបើគេអង្វរក៏ប្រើប្រាស់ចីវរច្រើន បើគេមិនអង្វរក៏ប្រើប្រាស់តិច បើគេអង្វរក៏បរិភោគបិណ្ឌបាតច្រើន បើគេមិនអង្វរក៏បរិភោគតិច បើគេអង្វរក៏ប្រើប្រាស់សេនាសនៈច្រើន បើគេមិនអង្វរក៏ប្រើប្រាស់តិច បើគេអង្វរក៏បរិភោគគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារច្រើន បើគេមិនអង្វរក៏បរិភោគតិច មួយទៀត តថាគតនៅជាមួយនឹងពួកភិក្ខុណា ពួកភិក្ខុនោះ តែងគប់រកតថាគតដោយកាយកម្ម

ជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មិនគាប់ចិត្ត (នោះ) តិច តែងគប់រកដោយវិចីកម្ម ជាទី
 គាប់ចិត្តច្រើន មិនគាប់ចិត្តតិច តែងគប់រកដោយមនោកម្ម ជាទីគាប់ចិត្តច្រើន
 ដែលមិនគាប់ចិត្ត តិចតែងនាំចូលទៅជិតនូវរបស់ដែលគួរនាំចូលទៅជិត ជាទីគាប់
 ចិត្តច្រើន ដែលមិនគាប់ចិត្តតិច មួយទៀត ជំងឺដែលកើតអំពីប្រមាត់ក្តី កើត
 អំពីស្មេស្មក្តី កើតអំពីខ្យល់ក្តី កើតអំពីធាតុដែលប្រជុំគ្នាក្តី កើតអំពីរដូវប្រែ
 ប្រួលក្តី កើតអំពីរក្សាឥរិយាបថមិនស្មើក្តី កើតអំពីសេចក្តីព្យាយាម (របស់
 គេមានវាយចងជាដើម) ក្តី កើតអំពីផលនៃកម្មក្តី ជំងឺទាំងនោះមិនកើតដល់
 តថាគតច្រើនទេ តថាគតក៏ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានអាពាធតិច ជាអ្នកបានតាម
 សេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រនួវឈានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យ
 ដោយចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចូលដល់ ។ បេ ព្រោះ
 អស់អាសវៈទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 បុគ្គលពោលសរសើរសមណៈណាថា ជាសមណសុខុមាលក្នុងពួកសមណៈ
 ដូច្នោះនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គួរគេពោលសរសើរតថាគតថា ជាសមណ
 សុខុមាលក្នុងពួកសមណៈដូច្នោះ ។

អដ្ឋកថា

សុខមាលសូត្រ

សុខមាលសូត្រទី ៤ គ្រប់បទ មានន័យដូចពោលហើយខាងដើមនោះ

ឯង ។

អដ្ឋកថាសុខមាលសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ជាសុវិហារសូត្រទី ៥

[៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការនៅសប្បាយនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។

៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តាំងទុកនូវកាយ-
 កម្មប្រកបដោយមេត្តាក្នុងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ
 ១ ភិក្ខុតាំងទុកនូវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តាក្នុងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះ
 មុខនិងទីកំបាំងមុខ ១ ភិក្ខុតាំងទុកនូវមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្វហ្មតារី
 ទាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ១ ជាភិក្ខុប្រកបដោយ សីលស្មើគ្នា
 នឹងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ដោយសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពោល មិនពព្រុស
 ជាសីលរបស់អ្នកជា ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ជាសីលដែលតណ្ហានិង
 ទិដ្ឋិមិនប៉ះពាល់ ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិទាំងក្នុង ទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំង
 មុខ ១ ប្រកបដោយសេចក្តីយល់ស្មើគ្នានឹងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ ដោយសេចក្តី

យល់ដឹងប្រសើរ ជាគ្រឿងចេញចាកទុក្ខ នាំជនអ្នកធ្វើតាមសេចក្តីយល់នោះឲ្យ
អស់ទុក្ខដោយប្រពៃ បានទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ និងទីកំបាំងមុខ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះឯងឈ្មោះថា ការនៅសប្បាយ ៥ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា

ជាសុវិហារសូត្រ

[៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងជាសុវិហារសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
មេត្តំ កាយកម្មំ បានដល់ កាយកម្មដែលឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយចិត្ត ប្រកប
ដោយមេត្តា ។ បទថា អារិ ចេវ រហោ ច បានដល់ ទាំងចំពោះមុខ និង
កំបាំងមុខ ។ ក្នុងបទក្រៅអំពីនេះ ក៏មានន័យនេះឯង ។

បទថា យានិ តានិ សីលានិ ជាដើម ត្រាស់ដោយចតុប្បារិសុទ្ធិ-
សីល ។ បទថា សមាធិសំវត្ថនិកានិ បានដល់ ធ្វើឲ្យមគ្គសមាធិ និង
ផលសមាធិកើតឡើង ។ បទថា សីលសាមញ្ញតតោ ប្រែថា ដល់នូវភាពជា
អ្នកមានសីលស្មើគ្នា អធិប្បាយថា ជាអ្នកមានសីលដូចគ្នា ។ បទថា
តក្ករស្ស បានដល់ ជាអ្នកធ្វើតាមការត្រិះរិះនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ការមានសីលស្មើគ្នា ត្រាស់ទិដ្ឋិវិបស្សនា និងសម្មាទិដ្ឋិក្នុងសូត្រនេះ ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។^{១៣៣}

សុត្តន្តបិដក

អានន្ទសូត្រទី ៦

[៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងយោសិតារាម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុគង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយបាន ដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាងហ្ន៎ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលណាភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលខ្លួនឯង មិនតិះដៀលភិក្ខុដទៃ ព្រោះតែអធិសីល ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុសង្ឃដែលគួរនៅសប្បាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយបាន ដោយបរិយាយដទៃទៀត តើមានដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ មានដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលដែលភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលខ្លួនឯង មិនតិះដៀលភិក្ខុដទៃ ព្រោះតែអធិសីលផង ជាអ្នកពិនិត្យតែខ្លួនឯង មិនពិនិត្យភិក្ខុដទៃផង ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ នៅមានទៀត ម្នាលអានន្ទ កាលដែលភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលខ្លួនឯង មិនតិះដៀលភិក្ខុដទៃ ព្រោះតែអធិសីលផង ពិនិត្យតែខ្លួនឯង មិនពិនិត្យភិក្ខុដទៃផង ទោះជាអ្នកមិនល្បីឈ្មោះ គឺមានបុណ្យតិច ក៏មិន

រន្ទត់ ព្រោះតែខ្លួនមិនល្បីឈ្មោះនោះផង ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយ
 ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយដោយ
 បរិយាយដទៃទៀតមានដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាល
 អានន្ទ នៅមានទៀត ម្នាលអានន្ទ កាលដែលភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីលខ្លួនឯង
 មិនតិះដៀលភិក្ខុដទៃ ព្រោះតែអធិសីលផង ពិនិត្យតែខ្លួនឯង មិនពិនិត្យភិក្ខុ
 ដទៃផង ទោះជាអ្នកមិនល្បីឈ្មោះ ក៏មិនរន្ទត់ ព្រោះតែខ្លួនមិនល្បីឈ្មោះនោះ
 ផង ជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រ នូវឈានទាំង ៤
 ដែលអាស្រ័យចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ម្នាលអានន្ទ
 ភិក្ខុសង្ឃគួរនៅសប្បាយដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ
 សង្ឃគួរនៅសប្បាយដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដែរឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ នៅមានទៀត ។ ម្នាលអានន្ទ កាលដែលភិក្ខុអ្នកបរិបូណ៌
 ដោយសីលខ្លួនឯង មិនតិះដៀលភិក្ខុដទៃ ព្រោះតែអធិសីលផង ពិនិត្យតែខ្លួនឯង
 មិនពិនិត្យភិក្ខុដទៃផង ទោះជាអ្នកមិនល្បីឈ្មោះ ក៏មិនរន្ទត់ផង ជាអ្នកបានតាម
 សេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រ នូវឈានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យ
 ចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្នផង បានដល់ ចេតោវិមុត្តិនិង
 បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្នផង ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុសង្ឃ
 គួរនៅសប្បាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតពោលថា

ធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយឯទៀត ជាធម៌លើសលុបជាង ឬថ្លៃថ្នាជាងធម៌ជាគ្រឿង
នៅសប្បាយនេះគ្មានទេ ។

អដ្ឋកថា

អានន្ទសូត្រ

[៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអានន្ទសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
នោ ច បរំ អធិសីលេ សម្បវត្តា ហោតិ សេចក្តីថា មិនពោលតិះដៀល
មិនពោលប្រទូស្តអ្នកដទៃដល់សីល ។ បទថា អត្តានុបេក្ខិ បានដល់ សម្មីធិ
មើលខ្លួន ដោយដឹងកិច្ចដែលខ្លួនធ្វើហើយ និងមិនទាន់បានធ្វើ ។ បទថា នោ
បរានុបេក្ខិ បានដល់ មិនដាក់ចិត្តក្នុងកិច្ចដែលអ្នកដទៃធ្វើ និងមិនបានធ្វើ ។
បទថា អប្បញ្ញាតោ បានដល់ មិនប្រាកដ គឺមានបុណ្យតិច ។ បទថា
អប្បញ្ញាតកោន បានដល់ ព្រោះភាពជាអ្នកមិនប្រាកដ គឺមិនមានឈ្មោះ
បោះសំឡេង មានបុណ្យតិច ។ បទថា នោ បរិតស្សតិ បានដល់ មិន
ដល់នូវការភ័យខ្លាច ។ ដោយសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ចំពោះព្រះ
ខ័ណ្ឌស្រពប្បណ្តោះ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា អានន្ទសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីលសូត្រទី ៧

[៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកគួរ
 ទទួលគ្រឿងបូជា គួរទទួលអាគន្ធកុទាន គួរទទួលទុក្ខិណាទាន គួរដល់អញ្ជាញកិម្ម
 ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីល ១ បរិបូណ៌ដោយ
 សមាធិ ១ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ១ បរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិ ១ បរិបូណ៌ដោយ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
 នេះឯង ជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា គួរទទួលអាគន្ធកុទាន គួរទទួលទុក្ខិណា-
 ទាន គួរដល់អញ្ជាញកិម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

សីលសូត្រ

[៧] សីលសូត្រទី ៧ ត្រាស់ដល់សីល សមាធិនិងបញ្ញាលាយគ្នា ។
 វិមុត្តិ គឺអរហត្តផល វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ គឺបច្ចុវេក្ខណញ្ញាណ ជាលោកិយ
 តែម្យ៉ាង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សីលសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អសេខិយសូត្រទី ៨

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ ធម៌ ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទេស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

អសេខិយសូត្រ

[៨] ក្នុងអសេខិយសូត្រទី ៨ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា តែក្នុងអសេខិយសូត្រទី ៨ នេះ ទ្រង់ត្រាស់បច្ចវេក្ខណញ្ញាណថា ជារបស់អសេក្ខៈ ព្រោះព្រះអសេក្ខៈប្រព្រឹត្ត ។^{២៧៧}

អដ្ឋកថា អសេខិយសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក ចាតុទ្ទិសសូត្រទី ៩

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកត្រាច់
 ទៅបានក្នុងទិសទាំង ៤ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរវៈ ប្រកបដោយ
 អាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញភ័យក្នុងទោសទាំងឡាយ ទោះមានប្រមាណតិច
 សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ អ្នកស្តាប់ច្រើន ចាំរឿងដែលស្តាប់
 ហើយ ចាំមិនភ្លេចនូវរឿងដែលស្តាប់ហើយ ពួកធម៌ណាពីរោះខាងដើម ពីរោះ
 កណ្តាល ពីរោះខាងចុង ប្រកាសព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្តទាំងព្យញ្ជនៈ បរិសុទ្ធិ
 ពេញលេញអស់ជើង ភិក្ខុនោះបានស្តាប់ធម៌មានសកាតយ៉ាងនោះច្រើន ចាំស្ងាត់
 រត់មាត់ យល់ច្បាស់ដោយចិត្ត ចាក់ធុះល្អដោយប្រាជ្ញា ១ ជាអ្នកសន្តោសដោយ
 ចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បុប្ផយកេសជួបរិក្ខារ តាមមានតាម
 បាន ១ ជាអ្នកបានតាមសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រនូវឈាន
 ទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅសប្បាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ១ ជាអ្នកបានដល់ចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះ
 ក្ស័យទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែងខ្លួន
 ឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ ធម៌ ៥
 នេះឯង ទើបឈ្មោះថាជាអ្នកត្រាច់ទៅបានក្នុងទិសទាំង ៤ ។

អដ្ឋកថា

ចាតុទ្ទិសសូត្រ

[៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងចាតុទ្ទិសសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ចាតុទ្ទិសោ បានដល់ ទៅណាមកណា មិនទើសទាក់ ក្នុងទិសទាំង ៤ ក្នុង សូត្រនេះ ក៏ត្រាស់ចំពោះព្រះខ័ណ្ឌាស្រពប៉ុណ្ណោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ចាតុទ្ទិសសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អារញ្ញសូត្រទី ៧០

[១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ទើបគួរ អាស្រ័យសេនាសនៈស្ងាត់ ជាព្រៃដែលមិនមែនជាទីឧបចារៈរបស់មនុស្ស ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក មានសីល ។បេ។ សមាទានសិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ជាពហុសូត ។បេ។ ចាក់ធ្លុះល្អដោយប្រាជ្ញា ១ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ។បេ។ មានកម្លាំងប្រឹងប្រែង យ៉ាងខ្លាំង មិនបោះបង់ផុរក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកបានតាមសេចក្តី ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រ រូរណានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យចិត្តដីក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ជាអ្នកបានចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិដែល

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ជាសុវិហារវគ្គទី ១

២២

មិនមានអាសវៈ ព្រោះក្ស័យទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា
ដ៏ក្រៃលែងខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរអាស្រ័យសេនាសនៈស្ងាត់ ជាព្រៃដែលមិនមែនជាទី
ឧបចារៈរបស់មនុស្ស ។

ជាសុវិហារវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃជាសុវិហារវគ្គនោះ គឺ

ធម៌ធ្វើឲ្យអៀនអន់ ១ ភិក្ខុដែលគេរង្គៀស ១ ចោរ ១
សមណសុខុមាល ១ ជាគម្រប់ ៥ នឹងភិក្ខុនៅសប្បាយ
ព្រះអានន្ទ ១ ភិក្ខុប្រកបដោយសីលជាដើម ១ ភិក្ខុ
ប្រកបដោយសីលជាសេក្ខៈជាដើម ១ ភិក្ខុត្រាច់ទៅបាន
ក្នុងទិសទាំងបួន ១ ភិក្ខុនៅក្នុងព្រៃ ១ ។

អដ្ឋកថា

អារញ្ញសូត្រ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអារញ្ញសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះថា

[១០] បទថា អលំ ប្រែថា គួរ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ត្រាស់ចំពោះ
ព្រះខ្ញុំណាស្រពប៉ុណ្ណោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អារញ្ញសូត្រទី ១០ ចប់

ជាសុវិហារវគ្គទី ១ ចប់

**សុត្តន្តបិដក
អនុកិណ្ឌវគ្គទី ២**

កុលុបកសូត្រទី ១

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូលប្រកបដោយ
ធម៌ ៥ យ៉ាង ត្រកូលទាំងឡាយ រមែងមិនស្រឡាញ់ផង មិនពេញចិត្តផង
មិនគោរពផង មិនសរសើរផង ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ
គឺជាអ្នកស្មិទ្ធស្មាលចំពោះត្រកូល ដែលមិនមានសេចក្តីរាប់អានខ្លួន ១ ខ្លួនមិន
មែនជាឥស្សរៈ តែលើកខ្លួនជាឥស្សរៈ ១ ជាអ្នកចូលទៅរាប់រកដើម្បីផ្សះផ្សា
ត្រកូលដែលបែកបាក់គ្នា ១ ជាអ្នកច្រើនឡើយជិតត្រចៀកអ្នកឯទៀត ១ ជាអ្នក
សូមគេចៃៗ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ប្រកប
ដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ត្រកូលទាំងឡាយ រមែងមិនស្រឡាញ់ផង មិន
ពេញចិត្តផង មិនគោរពផង មិនសរសើរផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
ចូលទៅកាន់ត្រកូលដែលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ត្រកូលទាំងឡាយ រមែង
ស្រឡាញ់ផង ពេញចិត្តផង គោរពផង សរសើរផង ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមិនស្មិទ្ធស្មាល ចំពោះត្រកូលដែលមិនមាន
សេចក្តីរាប់អានខ្លួន ១ ខ្លួនមិនមែនជាឥស្សរៈក៏មិនលើកខ្លួនជាឥស្សរៈ ១ ជា
អ្នកមិនចូលទៅរាប់រកដើម្បីផ្សះផ្សាត្រកូលដែលបែកបាក់គ្នា ១ ជាអ្នកមិនឡើយ
ជិតត្រចៀកអ្នកឯទៀត ១ ជាអ្នកមិនសូមគេចៃៗ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ភិក្ខុអ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ដែលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ត្រកូល
ទាំងឡាយ រមែងស្រឡាញ់ផង ពេញចិត្តផង គោរពផង សរសើរផង ។

អដ្ឋកថា

អន្ធករិទ្ធវគ្គទី ២

កុលុបកសូត្រ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកុលុបកសូត្រទី ១ នៃអន្ធករិទ្ធវគ្គទី ២ ដូចតទៅថា

[១១] បទថា អសន្តវិស្សាសី សេចក្តីថា សម្តែងការស្ម័គ្រស្មាល
ក្នុងបុគ្គលដែលមិនស្ម័គ្រស្មាលនឹងខ្លួន គឺមិនស្ម័គ្រស្មាលគ្នានោះឯង ។ បទថា
អនិស្សារិកប្បី សេចក្តីថា មិនបានជាធំឡើយ តែធ្វើជាធំដោយប្រាប់ថា ពួក
អ្នកចូរឲ្យវត្តនេះ ចូរទទួលវត្តនេះ ។ បទថា ព្យតុបសេវី សេចក្តីថា ចូលទៅ
គប់រកត្រកូលដែលបែកគ្នា មិនបំណងលួចពោះគ្នា ដើម្បីញុះញង់ ។ បទថា
ឧបកណ្ណាកជប្បី សេចក្តីថា ទទួលមន្តដែលជិតត្រចៀក ។ ឯធម៌ចំណែកស
គប្បីជ្រាបផ្ទុយគ្នាតាមដែលពោលហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា កុលុបកសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក បច្ឆាសមណសូត្រទី ២

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរ
 យកជាបច្ឆាសមណៈឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 គឺភិក្ខុដើរឆ្ងាយពេកឬជិតពេក ១ មិនទទួលយកបាត្រ ឬវត្ថុដែលនៅក្នុងបាត្រ
 ១ មិនហាមឃាត់ព្រះថេរៈដែលនិយាយជិតត្រូវអាបត្តិ ១ កាលព្រះថេរៈកំពុង
 និយាយ ក៏និយាយពាក្យកាត់ត្រង់ចន្លោះៗ ១ ជាអ្នកអប្បឥតប្រាជ្ញា ល្ងង់ខ្លៅ
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរយក
 ជាបច្ឆាសមណៈឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
 គួរយកជាបច្ឆាសមណៈបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 គឺភិក្ខុមិនដើរឆ្ងាយពេក មិនជិតពេក ១ ទទួលយកបាត្រ ឬវត្ថុដែលនៅក្នុង
 បាត្រ ១ ហាមឃាត់ព្រះថេរៈដែលនិយាយជិតត្រូវអាបត្តិ ១ កាលព្រះថេរៈ
 កំពុងនិយាយ មិននិយាយពាក្យកាត់ត្រង់ចន្លោះៗ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនល្ងង់
 មិនខ្លៅ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើប
 គួរយកជាបច្ឆាសមណៈបាន ។

អដ្ឋកថា

បច្ឆាសមណសូត្រ

[១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបច្ឆាសមណសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា បត្តបរិយាបន្នំ ន គណ្ហាតិ សេចក្តីថា កាលឧបជ្ឈាយ៍បែរមកឈរ នឹងប្រគេនបាត្រទទេរបស់ខ្លួន ហើយទទួលបាត្ររបស់លោកក៏មិនមែន ឬមិន ទទួលកាន់បាត្រឧបជ្ឈាយ៍ ។ បទថា ន ទិវារេតិ សេចក្តីថា មិនដឹងថា ពាក្យនេះជាពាក្យកន្លងអាបត្តិ សូម្បីដឹងក៏មិនបានហាមថា បពិត្រលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់គួរពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា កងំ ឱចារេតិ សេចក្តីថា កាត់នូវ ពាក្យរបស់លោក សឹកនូវពាក្យរបស់ខ្លួន ។ បទថា ជន្លោ ប្រែថា ជាបុគ្គល ល្អល្មើ ។ បទថា ឯឡម្ភុតោ បានដល់ គួតមានទឹកមាត់ហូរ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បច្ឆាសមណសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សមាធិសូត្រទី ៣

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរ នឹងចូលកាន់សម្មាសមាធិបានឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនអត់ធន់នឹងរូប ១

មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង ១ មិនអត់ធន់នឹងក្លិន ១ មិនអត់ធន់នឹងរស ១ មិន
អត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
នេះឯង មិនគួរនឹងចូលកាន់សម្មាសមាធិបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរនឹងចូលកាន់សម្មាសមាធិបាន ។ ប្រកបដោយ
ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជា
អ្នកអត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់នឹង
រស ១ អត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរចូលកាន់សម្មាសមាធិបាន ។

អដ្ឋកថា

សមាធិសូត្រ

ក្នុងសមាធិសូត្រទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសមាធិសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុកិច្ចសូត្រទី ៤

[១៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងអន្ទកវិនុគ្រាម ក្នុងដែនមគធៈ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ទើបតែនឹង បួសថ្មី មកកាន់ធម៌វិន័យនេះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវអ្នករាល់គ្នាឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំងនៅសិបក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាង ។ ក្នុងធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំង នៅសិប ក្នុងបុតិមោក្ខសំវារសីល ដោយពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរមក ចូរជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបុតិមោក្ខសំវារៈបរិបូណ៌ ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ ឃើញនូវភ័យក្នុងទោសបន្តិចបន្តួច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយដូច្នោះ ១ ឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំងនៅសិប ក្នុងឥន្ទ្រិយសំវារៈដោយពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ តាំងស្មារតីរក្សា (ទ្វារ) តាំង ស្មារតីប្រកបដោយញាណ ជាអ្នកមានចិត្តរក្សាស្មារតី ប្រកបដោយចិត្តរក្សា ស្មារតីដូច្នោះ ១ ឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំងនៅសិប ក្នុងពាក្យសំដី ឲ្យមានទីបំផុត ដោយពាក្យថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរជាអ្នកមានពាក្យសំដីតិច ធ្វើពាក្យសម្តីឲ្យមានទីបំផុតដូច្នោះ ១ ឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំងនៅសិប ក្នុងសេចក្តីស្ងប់កាយ ដោយពាក្យថា ម្ចាស់

អារុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃជារត្ន គប់រក
 សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃតូចព្រៃធំដូច្នោះ ១ ឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ
 ឲ្យតាំងនៅស៊ីបំ ក្នុងការយល់ឃើញត្រូវ ដោយពាក្យថា ម្ចាស់អារុសោទាំង
 ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមក ចូរជាអ្នកយល់ត្រូវ ប្រកបដោយការយល់
 ឃើញត្រូវដូច្នោះ ១ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុទាំងឡាយណា ទើបនឹងបួសថ្មី មកកាន់
 ធម៌វិន័យនេះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវអ្នករាល់គ្នា
 ឲ្យសមាទាន ឲ្យនៅអាស្រ័យ ឲ្យតាំងនៅស៊ីបំ ក្នុងធម៌ទាំង ៥ នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អន្តកវិន្ទសូត្រ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអន្តកវិន្ទសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះថា

[១៤] បទថា សីលវា ហោធិ សេចក្តីថា ចូរជាអ្នកមានសីល ។
 បទថា អារក្ខសតិវោ សេចក្តីថា ជាអ្នកប្រកបដោយសតិជាគ្រឿងរក្សា ។
 បទថា ធិបកសតិវោ សេចក្តីថា មានសតិប្រកបដោយញាណ ជាគ្រឿង
 រក្សានោះឯង ។ បទថា សត្តារក្ខេន ចេតសា សមន្នាគតា សេចក្តីថា ប្រកប
 ដោយចិត្ត មានគ្រឿងរក្សា គឺសតិ ។ បទថា អប្បកស្សា ប្រែថា និយាយ
 តែបន្តិចបន្តួច ។ បទថា សម្មាទិដ្ឋិកា សេចក្តីថា ប្រកបដោយសម្មាទិដ្ឋិ ៥
 យ៉ាង គឺកម្មស្សកតា ១ ឈាន ១ វិបស្សនា ១ មគ្គ ១ ផល ១ ។
 ម្យ៉ាងទៀត បច្ចុវេក្ខណញ្ញាណក៏គប្បីជ្រាបថា ជាសម្មាទិដ្ឋិដូចគ្នា ។^{១៧៧}

សុត្តន្តបិដក

មច្ឆរិយសូត្រទី ៥

[១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង នឹងធ្លាក់ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនកំណាញ់អាវាស ១ មិនកំណាញ់ត្រកូល ១ មិនកំណាញ់លាភ ១ មិនកំណាញ់គុណ ១ មិនកំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។

អដ្ឋកថា

មច្ឆរិយសូត្រ

[១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមច្ឆរិយសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទេថា អាវាសមច្ឆរិយី សេចក្តីថា រមែងកំណាញ់អាវាស គឺឃើញអ្នកដទៃនៅក្នុង

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រិយាយ បញ្ចកនិបាត

អាវាសនោះ អត់ធន់មិនបាន ។ បទថា កុលមច្ឆរិនី សេចក្តីថា រមែង
 កំណាញ់ត្រកូលឧបជ្ជាក គឺឃើញអ្នកដទៃចូលទៅរកត្រកូលនោះ អត់ធន់មិន
 បាន ។ បទថា លាភមច្ឆរិនី សេចក្តីថា រមែងកំណាញ់លាភ
 គឺឃើញលាភកើតដល់អ្នកដទៃ អត់ធន់មិនបាន ។ បទថា វណ្ណមច្ឆរិនី សេចក្តីថា
 រមែងកំណាញ់គុណ គឺឃើញគេពោលគុណរបស់អ្នកដទៃ អត់ធន់មិនបាន ។
 បទថា ធម្មមច្ឆរិនី សេចក្តីថា រមែងកំណាញ់បរិយត្តិធម៌ គឺមិនប្រាថ្នាឲ្យដល់
 អ្នកដទៃ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មច្ឆរិយសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វណ្ណនាសូត្រទី ៦

[១៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់
 ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល ហើយសរសើរបុគ្គល
 ដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល ហើយ
 តិះដៀលបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល
 ហើយសម្តែងនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា ១ មិនបានពិចារណា

មិនបានស្តាប់ស្នង់មើល ហើយសម្តែងនូវសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា
 ១ ធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបព្រមដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេ
 នាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនី
 បានពិចារណាស្តាប់ស្នង់មើលរួច ទើបតិះដៀល បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ១
 បានពិចារណា ស្តាប់ស្នង់មើលរួច ទើបសរសើរ បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១
 បានពិចារណាស្តាប់ស្នង់មើលរួច ទើបសម្តែងនូវសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែល
 មិនគួរជ្រះថ្លា ១ បានពិចារណា ស្តាប់ស្នង់មើលរួច ទើបសម្តែងនូវសេចក្តី
 ជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ១ មិនធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយ
 ធម៌នេះឯង ។ បេ។

អដ្ឋកថា

វណ្ណនាសូត្រ

[១៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវណ្ណនាសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សទ្ធាទេយ្យំ វិនិច្ឆាតេតិ សេចក្តីថា មិនកាន់យករបស់ ល្អចាកបិណ្ឌបាត
 ដែលអ្នកប្រគេនដោយសទ្ធាមុន ហើយឲ្យដល់អ្នកដទៃ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា វណ្ណនាសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឥសិយាសូត្រទី ៧

[១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់
 ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល ហើយសរសើរ
 បុគ្គល ដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល
 ហើយតិះដៀល បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកច្រណែន ១ កំណាញ់ ១
 ធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយក
 ទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីបាន
 ពិចារណាស្តារស្នង់មើលរួច ទើបតិះដៀល បុគ្គលដែលគួរតិះដៀល ១ បាន
 ពិចារណាស្តារស្នង់មើលរួច ទើបសរសើរបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ ១ ជា
 អ្នកមិនច្រណែន ១ មិនកំណាញ់ ១ មិនធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។
 ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។

អដ្ឋកថា

ឥស្សរាសូត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឥស្សរាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
ឥស្សរកិច្ចិ បានដល់ ជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីប្រណែន ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ឥស្សរាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទិដ្ឋិសូត្រទី ៨

[១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់
ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
ម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនបានពិចារណា មិនបានស្តាប់សូងមើល ហើយសរសើរ
បុគ្គល ដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តាប់សូងមើល
ហើយតិះដៀលបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ខុស ១
មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស ១ ធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះ
ឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នឹងទៅកើត
ក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនី បានពិចារណា ស្តាប់សូងមើលរួច ទើបតិះដៀល
បុគ្គល ដែលគួរតិះដៀល ១ បានពិចារណា ស្តាប់សូងមើលរួច ទើបសរសើរ

បុគ្គល ដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីយល់ឃើញត្រូវ ១ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ មិនធ្វើសទ្ធាឡើយរត់ឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌
នេះឯង ។ បេ។

អដ្ឋកថា

ទិដ្ឋិសូត្រ

[១៨] ក្នុងទិដ្ឋិសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាទិដ្ឋិសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វាចាសូត្រទី ៩

[១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់
ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
ម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនបានពិចារណា មិនបានស្តាបស្តង់មើល ហើយសរសើរ
បុគ្គល ដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តាបស្តង់មើល
ហើយតិះដៀលបុគ្គល ដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកមានវាចាខុស ១ មាន
ការងារខុស ១ ធ្វើសទ្ធាឡើយរត់ឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌
 ដូចជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
 គឺភិក្ខុនី បានពិចារណា ស្ថាបស្ថង់មើល រួចទើបតិះដៀលបុគ្គល ដែលគួរ
 តិះដៀល ១ បានពិចារណាស្ថាបស្ថង់មើលរួច ទើបសរសើរបុគ្គល ដែលគួរ
 សរសើរ ១ មានវាចាត្រូវ ១ មានការងារត្រូវ ១ មិនធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឱ្យ
 ធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។

អដ្ឋកថា

វាចាសូត្រ

[១៧] ក្នុងវាចាសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាវាចាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វាយាមសូត្រទី ១០

[២០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនឹងធ្លាក់
 ទៅក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុនីមិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល ហើយសរសើរ
 បុគ្គលដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានពិចារណា មិនបានស្តារស្នង់មើល
 ហើយតិះដៀល បុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ មានព្យាយាមខុស ១ មានសតិ
 ខុស ១ ធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនីប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នឹងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូច
 ជាគេនាំយកទៅតម្កល់ទុក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ
 ភិក្ខុនី បានពិចារណា ស្តារស្នង់មើលរួច ទើបតិះដៀល បុគ្គលដែលគួរតិះ
 ដៀល ១ បានពិចារណា ស្តារស្នង់មើលរួច ទើបសរសើរ បុគ្គលដែលគួរ
 សរសើរ ១ មានព្យាយាមត្រូវ ១ មានសតិត្រូវ ១ មិនធ្វើសទ្ធាទេយ្យវត្ថុឲ្យ
 ធ្លាក់ចុះ ១ ។ ដោយធម៌នេះឯង ។ បេ។

អន្តកវិនុវត្តទី ២ ចប់

ឧទាននៃអន្តកវិនុវត្តនោះ គឺ

- និយាយអំពីភិក្ខុ ចូលទៅកាន់ត្រកូល ១ អំពីភិក្ខុជា
- បច្ចាសមណៈ ១ អំពីភិក្ខុមិនគួរចូលកាន់សម្មាសមាធិ
- ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ក្នុងអន្តកវិនុវត្តនោះ ១ អំពី

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អន្ធករិទ្ធុវគ្គទី ២

៣៨

សេចក្តីកំណាញ់ ១ អំពីសេចក្តីសរសើរ ១ អំពីភិក្ខុនី
មានសេចក្តីច្រណែន ១ អំពីសេចក្តីយល់ខុស ១ អំពី
វាចា ១ អំពីព្យាយាម ១ ។

អដ្ឋកថា

វាយាមសូត្រ

[២០] ក្នុងវាយាមសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា វាយាមសូត្រទី ៣០ ចប់

អន្ធករិទ្ធុវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក គិលានវគ្គដំ ៣

គិលានសូត្រដំ ១

[២១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងក្រុងគារសាលា នាមហារនជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទី សម្បក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅឯគិលានសាលា (មន្ទីរពេទ្យព្យាបាល ជំងឺ) ។ ព្រះអង្គបានឃើញភិក្ខុ ១ រូប មានជំងឺកម្លាំងជាប លុះឃើញហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ស៊ប់ហើយ ទើបត្រាស់ទៅនឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ (បើ) ធម៌ ៥ យ៉ាង មិនលះបង់នូវបុគ្គលណាមួយ ដែលមានជំងឺកម្លាំងជាបទេ គុណវិសេសនុ៎ះ នឹងកើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ គឺបុគ្គលនោះ មិនយូរប៉ុន្មាន នឹងធ្វើឲ្យជាក់ ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិនិងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ ទៅនៃអាសវៈ ដោយប្រាជ្ញាជ័យខ្ពង់ខ្ពស់ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាឃើញ រឿយៗ ក្នុងកាយថា មិនស្អាត ១ ជាអ្នកសម្គាល់ ក្នុងអាហារថា ជារបស់ បដិកូល ១ ជាអ្នកសម្គាល់ក្នុងលោកទាំងអស់ថាជាសកាតមិនគួរត្រេកអរ ១ ជាអ្នកពិចារណាឃើញរឿយៗ ក្នុងសន្ធិវារទាំងពួងថា មិនទៀង ១ ទាំងមរណ សញ្ញារបស់បុគ្គលនោះ ក៏តាំងនៅស៊ប់ក្នុងសន្តាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

(បើ) ធម៌ទាំង ៥ យ៉ាងនេះ មិនលះបង់បុគ្គលណាមួយ ដែលមានជំងឺកម្លាំង ជាបទេ គុណវិសេសន៍៖ នឹងកើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ គឺបុគ្គលនោះ មិន យូរប៉ុន្មាន នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច ។ បេ ។ ព្រោះអស់អាសវៈ ។

សុត្តន្តបិដក សតិប្បដ្ឋានសូត្រទី ២

[២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលណាមួយ ទោះភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី ចម្រើននូវធម៌ ៥ យ៉ាង ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌ ៥ យ៉ាង បណ្តាផលទាំង ២ ប្រការ ផលណាមួយនឹងកើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ គឺថានឹងបានអរហត្តផល ឬកាលបើឧបាទាននៅមានសល់ ក៏គង់នឹងបាននូវភាពជាអនាគាមិបុគ្គល ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា នេះ បានតម្កល់ស្មារតី ក្នុងសន្តាន ១ ជាអ្នកពិចារណាយើញរឿយៗ ក្នុងកាយ ថា មិនស្អាត ដោយបញ្ញាជាគ្រឿងកំណត់ជំងឺនូវការកើត និងការរលត់នៃធម៌ ទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកសំគាល់ក្នុងអាហារថាជារបស់បដិកូល ១ ជាអ្នកសម្គាល់ ក្នុងលោកទាំងអស់ថា មិនគួរត្រេកអរ ១ ជាអ្នកសម្គាល់ក្នុងសង្ខារទាំងពួងថា មិនទៀង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលណាមួយ ទោះភិក្ខុក្តី ភិក្ខុនីក្តី ចម្រើននូវធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើននូវធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ បណ្តាផលទាំង

២ ប្រការ ផលណាមួយនឹងកើតប្រាកដដល់បុគ្គលនោះ គឺនឹងបានអរហត្តផល ឬកាលបើឧបាទាននៅមានសល់ ក៏គង់នឹងបាននូវភាពជាអនាគាមិបុគ្គល ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ។

បឋមឧបដ្ឋាកសូត្រទី ៣

[២៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជំងឺ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងជា បុគ្គលលំបាកបម្រើ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នក មិនចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ ១ ជាអ្នកមិន រានថ្នាំ ១ មិនប្រាប់ជំងឺតាមពិត ដល់អ្នកបម្រើជំងឺដែលប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ឬជំងឺដែលចម្រើនឡើងមិនប្រាប់ថាចម្រើនឡើង ឬជំងឺដែលធូរថយ មិនប្រាប់ ថាធូរថយ ឬក៏ជំងឺដែលនៅនឹង មិនប្រាប់ថានៅនឹង ១ ជាអ្នកមិនចេះអត់ធន់ ចំពោះវេទនាប្រជុំក្នុងសរីរៈ ជាទុក្ខ ជីក្ខាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា មិនស្រួល មិនជាទីពេញ ចិត្ត ជាវេទនា អាចនាំយកជីវិតបានដែលកើតហើយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជំងឺប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាបុគ្គលលំបាកបម្រើ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ អ្នកជំងឺប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាបុគ្គលងាយបម្រើ ។ ប្រកប ដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ ១ ដឹង ប្រមាណក្នុងការសប្បាយ ១ ជាអ្នករានថ្នាំ ១ ប្រាប់ជំងឺតាមពិតដល់អ្នកបម្រើ ជំងឺ ដែលប្រាថ្នានូវសេចក្តីចម្រើន ឬជំងឺដែលចម្រើនឡើង ប្រាប់ថា ចម្រើន ឡើង ឬជំងឺធូរថយប្រាប់ថា ធូរថយ ឬក៏ជំងឺនៅនឹងប្រាប់ថានៅនឹង ១ ជាអ្នក អត់ធន់ចំពោះវេទនាដែលប្រជុំក្នុងសរីរៈ ជាទុក្ខ ជីក្ខាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា មិនស្រួល

មិនជាទីពេញចិត្ត ជាវេទនាអាចនាំយកជីវិតបានដែលកើតហើយ ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកជំងឺប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាបុគ្គលនាំយ
បម្រើ ។

អដ្ឋកថា

គិលានសូត្រជាដើម

[២១-២៣] អដ្ឋកថាគិលានសូត្រទី ១ ជាដើម មានអត្ថន័យយល់
ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាគិលានសូត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រទី ៤

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកបម្រើជំងឺប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
មិនគួរនឹងបម្រើជំងឺទេ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជា
អ្នកមិនប្រសប់ចាត់ចែងថ្នាំ ១ មិនស្គាល់នូវការសប្បាយ និងមិនសប្បាយ ១
ធ្វើអ្នកជំងឺឲ្យឈមទៅរកការមិនសប្បាយ ទាំងមិននាំសេចក្តីសប្បាយចូលមក

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រូនិកាយ បញ្ចកនិបាត

១ បម្រើជំងឺដោយចង់បានអាមិស មិនបម្រើដោយមេត្តាចិត្ត ជាអ្នកខ្លើមចំពោះ
 ការនាំយកឧប្បារៈបស្សាវៈ កម្ពុត ឬទឹកមាត់ទៅចោល ១ ជាអ្នកមិនប្រសប់
 ធ្វើអ្នកជំងឺឲ្យយល់ឃើញ ឲ្យកាន់យក ឲ្យភ្លៀវក្លា ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា
 តាមកាលគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកបម្រើជំងឺប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
 នេះឯង មិនគួរនឹងបម្រើជំងឺបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកបម្រើជំងឺ
 ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ទើបគួរនឹងបម្រើជំងឺបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥
 យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកប្រសប់ចាត់ចែងថ្នាំ ១ ស្គាល់នូវការសប្បាយ
 និងមិនសប្បាយ ១ នាំចេញនូវសេចក្តីមិនសប្បាយធ្វើអ្នកជំងឺឲ្យយមទៅរក
 ការសប្បាយ ១ បម្រើជំងឺដោយមេត្តាចិត្ត មិនបម្រើដោយចង់បានអាមិស
 ទាំងមិនខ្លើមចំពោះការនាំយកឧប្បារៈបស្សាវៈ កម្ពុត ឬទឹកមាត់ទៅចោល ១
 ជាអ្នកប្រសប់ ធ្វើអ្នកជំងឺឲ្យយល់ឃើញ ឲ្យកាន់យក ឲ្យភ្លៀវក្លា ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មិកថា តាមកាលគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកបម្រើជំងឺប្រកប
 ដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នេះឯង ទើបគួរនឹងបម្រើជំងឺបាន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រទី ៤

[២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រទី ៤ នៃគិលានវគ្គទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា ន បដិសលោ បានដល់ មិនប្រកបដោយកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងញាណ ។ បទថា អាមិសន្តរោ បានដល់ ជាអ្នកឃើញដល់អាមិស គឺប្រាថ្នាក្នុងបច្ច័យ មានចំរើរជាដើម ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអនាយុស្សសូត្រទី ៥

[២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនាយុស្សធម៌ (ធម៌ធ្វើឲ្យអាយុថយ) នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមិនចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ ១ ជាអ្នកបរិភោគអាហារមិនរលួយ ១ ជាអ្នកត្រាច់ទៅមិនត្រូវតាមកាល ១ ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនាយុស្សធម៌ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយុស្សធម៌ (ធម៌ធ្វើឲ្យចម្រើនអាយុ) នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ ១

ដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ ១ ជាអ្នកបរិភោគអាហាររលួយ ១ ជាអ្នកត្រាច់
ទៅត្រូវតាមកាល ១ ប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាយុស្សុ-
ធម៌ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមអនាយុស្សុស្ត្រ

[២៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអនាយុស្សុស្ត្រទី ៥ ដូចតទៅ
នេះ បទថា អនាយុស្សុ បានដល់ ចូលទៅកាត់អាយុ គឺមិនធ្វើឲ្យ
អាយុវែង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមអនាយុស្សុស្ត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអនាយុស្សុស្ត្រទី ៦

[២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនាយុស្សុធម៌ (ធម៌ធ្វើឲ្យអាយុថយ)
នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមិនចេះធ្វើខ្លួន
ឲ្យសប្បាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ ១ ជាអ្នកបរិភោគអាហារ

មិនរលួយ ១ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ១ ជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ អនាយុស្សធម៌ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាយុស្សធម៌ (ធម៌ធ្វើឲ្យចម្រើនអាយុ) នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកចេះធ្វើខ្លួនឲ្យសប្បាយ ១ ដឹងប្រមាណក្នុងការសប្បាយ
 ១ ជាអ្នកបរិភោគអាហាររលួយ ១ ជាអ្នកមានសីល ១ ជាអ្នកមានកល្យាណ-
 មិត្ត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាយុស្សធម៌ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអនាយុស្សសូត្រ

[២៦] ក្នុងទុតិយអនាយុស្សសូត្រទី ៦ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

អដ្ឋកថាទុតិយអនាយុស្សសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អវប្បកាសសូត្រទី ៧

[២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរ
នឹងចេញចាកសង្ឃ (ទៅនៅតែម្នាក់ឯង) ទេ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនសន្តោស
ដោយចីវរ តាមមានតាមបាន ១ មិនសន្តោសដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាម
បាន ១ មិនសន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបាន ១ មិនសន្តោស
ដោយគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ១ ជាអ្នកក្រាស់ដោយ
សេចក្តីត្រិះរិះក្នុងកាម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
នេះឯង មិនគួរនឹងចេញចាកសង្ឃ (ទៅនៅតែម្នាក់ឯង) ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ទើបគួរចេញចាកសង្ឃ (ទៅនៅ
តែម្នាក់ឯង) បាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ តាមមានតាម
បាន ១ សន្តោសដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបាន ១ សន្តោសដោយ
សេនាសនៈ តាមមានតាមបាន ១ សន្តោសដោយគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ
តាមមានតាមបាន ១ ជាអ្នកក្រាស់ដោយសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងការចេញចាកកាម
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរចេញ
ចាកសង្ឃ (ទៅនៅតែម្នាក់ឯង) បាន ។

អដ្ឋកថា

អវប្បកាសសូត្រ

[២៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអវប្បកាសសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា នាលំ សង្ឃម្នាវបកាសិវុំ សេចក្តីថា មិនគួរចៀសចេញទៅចាក ពួកម្នាក់ឯង តែសេចក្តីពិត លោកមិនគួរនៅក្នុងចំណោមសង្ឃដូចគ្នា តែក៏ មិនគួរចៀសចេញអំពីពួកដោយត្រង់ ព្រោះមិនជាការធ្វើពួកឲ្យល្អ ព្រោះ ទាក់ទងដោយឱវាទានុសាសនី ។ បទថា អលំ សង្ឃម្នាវបកាសិវុំ សេចក្តីថា ចៀសចេញអំពីពួកម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ ដោយនៅក្នុងទិសទាំង ៤ ក៏គួរ និងនៅក្នុងពួកក៏គួរដូចគ្នា ។ ព្រោះធ្វើពួកឲ្យស្អាត ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អវប្បកាសសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សមណទុក្ខសូត្រទី ៨

[២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណទុក្ខ (ទុក្ខរបស់សមណៈ) នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទុក្ខ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនសន្តោសដោយបីវរ តាមមានតាមបាន ១ មិន សន្តោសដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបាន ១ មិនសន្តោសដោយសេនាសនៈ តាមមានតាមបាន ១ មិនសន្តោសដោយគិលានប្បច្ចយកេសជ្ជបរិក្ខារ តាម

មានតាមបាន ១ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ទាំងមិនត្រេកអរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សមណទុក្ខមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សមណសុខ (សុខរបស់សមណៈ) មាន ៥ យ៉ាង ។ សុខ ៥ យ៉ាង
 តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកសន្តោស
 ដោយចីវរ តាមមានតាមបាន ១ សន្តោសដោយបិណ្ឌបាត តាមមានតាមបាន
 ១ សន្តោសដោយ សេនាសនៈ តាមមានតាមបាន ១ សន្តោសដោយ
 គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ១ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយ
 សេចក្តីត្រេកអរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមណសុខ មាន ៥ យ៉ាង
 នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សមណទុក្ខសូត្រ

[២៨] ក្នុងសមណទុក្ខសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសមណទុក្ខសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បរិកុប្បសូត្រទី ៩

[២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ ជាអ្នកទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក មានសភាពកម្រើក ជាបុគ្គលកែប្រែមិនបាន ។ បុគ្គល ៥ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺបុគ្គលផ្តាច់ជីវិតមាតា ១ បុគ្គលផ្តាច់ជីវិតបិតា ១ បុគ្គលផ្តាច់ជីវិតព្រះអរហន្ត ១ បុគ្គលធ្វើលោហិតរបស់ព្រះតថាគតឲ្យពុរពន៍ឡើងដោយចិត្តប្រទូស្ត ១ បុគ្គលបំបែកសង្ឃ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះឯង ជាអ្នកទៅកាន់អបាយ ទៅកាន់នរក មានសភាពកម្រើក ជាបុគ្គលកែប្រែមិនបាន ។

អដ្ឋកថា

បរិកុប្បសូត្រ

[២៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបរិកុប្បសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា អាថាមិកា បានដល់ ជាអ្នកត្រូវទៅអបាយ ។ បទថា ឆេរមិកា បានដល់ ត្រូវទៅនរក ។ បទថា បរិកុប្បា បានដល់ មានសភាវៈកម្រើក ដូចដំបៅចាស់ ។ បទថា អតេតិច្ឆា បានដល់ បុគ្គលណាម្នាក់ធ្វើឲ្យត្រឡប់វិញមិនបាន ។^{ex}

អដ្ឋកថា បរិកុប្បសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក សម្បទានុវគ្គ ១០

[៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីវិនាសនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
 សេចក្តីវិនាស ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺវិនាសញាតិ ១ វិនាសទ្រព្យ ១
 វិនាសព្រោះរោគ ១ វិនាសសីល ១ វិនាសទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកសត្វបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត
 នរក ព្រោះហេតុវិនាសញាតិ ឬព្រោះហេតុវិនាសទ្រព្យ ឬក៏ហេតុតែវិនាស
 ព្រោះរោគក៏ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 រមែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុវិនាសសីល ឬព្រោះ
 ហេតុវិនាសទិដ្ឋិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីវិនាស មាន ៥ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបរិបូណ៌នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ការបរិបូណ៌
 ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបរិបូណ៌ដោយញាតិ ១ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យ
 ១ បរិបូណ៌ដោយការមិនមានរោគ ១ បរិបូណ៌ដោយសីល ១ បរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វបែកធ្លាយ រាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅ
 កើត ឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ព្រោះហេតុបរិបូណ៌ដោយញាតិ ឬព្រោះហេតុ
 តែ បរិបូណ៌ដោយទ្រព្យ ឬក៏ព្រោះហេតុតែបរិបូណ៌ ដោយការមិនមានរោគក៏ទេ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតឯសុគតិ
 សួគ៌ទេវលោក ព្រោះហេតុបរិបូណ៌ដោយសីល ឬព្រោះហេតុបរិបូណ៌ដោយ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា គិលានវគ្គទី ៣

ទិដ្ឋិ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបរិបូណ៌មាន ៥ យ៉ាង នេះឯង ។

គិលានវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃគិលានវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីភិក្ខុមានជំងឺ ១ អំពីតម្កល់ស្មារតី ១ អំពី
បុគ្គលបម្រើជំងឺ ២ លើក អំពីអាយុ ២ លើក អំពី
បុគ្គលមិនគួរចេញចាកសង្ឃ ១ អំពីទុក្ខ ១ អំពីបុគ្គល
ជាអ្នកកម្រើក ១ អំពីការបរិបូណ៌ ១ ។

អដ្ឋកថា

សម្បទាសូត្រ

[៣០] ក្នុងសម្បទាសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា សម្បទាសូត្រទី ១០ ចប់

គិលានវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

រាជវគ្គទី ៤

ចក្កសូត្រទី ១

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង រមែងញ៉ាំងអាណាចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកុសលធម៌ អាណាចក្រនោះ សត្វជាសត្រូវមានជាតិជាមនុស្សណាមួយ មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាចក្រពត្តិក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ឈ្នួលយល់នូវប្រយោជន៍ (នៃរាជការ) ១ ទ្រង់ចាំនូវប្រវេណីធម៌ ១ ទ្រង់ស្គាល់ប្រមាណក្នុងអាជ្ញា ឬគ្រឿងបូជា ១ ទ្រង់ស្គាល់កាល ១ ទ្រង់ស្គាល់បរិសទ្យ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងញ៉ាំងព្រះរាជអាណាចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ អាណាចក្រនោះ សត្វជាសត្រូវមានជាតិជាមនុស្សណាមួយមិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកបដោយធម៌ ៥ ប្រការដូច្នោះដែរ ទើបញ៉ាំងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌បាន ធម្មចក្រនោះឯង ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬបុគ្គលណាមួយ ក្នុងលោក មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងលោកនេះជាអ្នកដឹងអត្ត ១ ដឹងធម៌ ១

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា រាជវគ្គទី ៤

ដឹងប្រមាណ ១ ដឹងកាល ១ ដឹងបរិសទ្យ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
 តថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងញ៉ាំង
 ធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយធម៌បានធម្មចក្រនោះឯង ទោះបី
 សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬបុគ្គលណាមួយ ក្នុង
 លោក មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។

អដ្ឋកថា រាជវគ្គទី ៤

ចក្កសូត្រ

[៣១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចក្កសូត្រទី ១ នៃរាជវគ្គទី ៤ ដូច្នោះ បទថា ធម្មន បានដល់ ដោយកុសលធម៌ ១០ ។ បទថា ចក្កំ បានដល់ អាណាចក្រ ។ បទថា អត្តញ្ញ បានដល់ ដឹងប្រយោជន៍នៃ រាជសម្បត្តិ ។ បទថា ធម្មញ្ញ បានដល់ ដឹងធម៌ គឺប្រពៃណី ។ បទថា មត្តញ្ញ បានដល់ ដឹងប្រមាណក្នុងការដាក់រាជអាជ្ញា ឬក្នុងការបង់ពន្ធ ។ បទថា កាលញ្ញ បានដល់ ដឹងកាលសោយសុខក្នុងរាជសម្បត្តិ វេលាធ្វើការវិនិច្ឆ័យ និងវេលា យាងចារិកទៅក្នុងជនបទ ។ បទថា បរិសញ្ញ បានដល់ ដឹងថា នេះជំនុំក្សត្រ នេះជំនុំព្រាហ្មណ៍ នេះជំនុំវេស្សៈ នេះជំនុំសូទ្រៈ នេះជំនុំសមណៈ ។

ក្នុងតថាគតវារៈ គប្បីជ្រាបអត្តដូច្នោះ ។ បទថា អត្តញ្ញ បានដល់ ដឹង អត្ត ៤ ។ បទថា ធម្មញ្ញ បានដល់ ដឹងធម៌ ៤ ។ បទថា មត្តញ្ញ បានដល់ ដឹងប្រមាណក្នុងការទទួលនិងបរិភោគបច្ច័យ ៤ ។ បទថា កាលញ្ញ បានដល់ ដឹងកាលយ៉ាងនេះថា នេះជាកាលពួនសម្មំ នេះជាពេលចូលសមាបត្តិ នេះជា ពេលសម្តែងធម៌ នេះជាពេលចារិកទៅក្នុងជនបទ ។ បទថា បរិសញ្ញ បានដល់ ដឹងថា នេះខត្តិយបរិស័ទ ។ នេះសមណបរិស័ទ ។ បទថា អនុត្តរំ បានដល់ ប្រសើរដោយលោកុត្តរធម៌ ៧ ។ បទថា ធម្មចក្កំ បានដល់ ចក្កប្រសើរបំផុត ។^{៣១}

សុត្តន្តបិដក

អនុវត្តនសូត្រទី ២

[៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះរាជាចក្រពត្តិ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង រមែងញ៉ាំងអាណាចក្រដែលបិតាធ្លាប់ឲ្យប្រព្រឹត្ត ទៅ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់ដោយធម៌បាន អាណាចក្រនោះ សត្វជាសត្រូវ មានជាតិជាមនុស្សណាមួយ មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។ ប្រកបដោយ អង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ ស្តេចចក្រពត្តិ ក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ឈ្នួងយល់នូវប្រយោជន៍ (នៃរាជការ) ១ ទ្រង់ចាំនូវប្រពៃណីធម៌ ១ ទ្រង់ស្គាល់ប្រមាណក្នុងអាជ្ញា ឬគ្រឿងបូជា ១ ទ្រង់ស្គាល់កាល ១ ទ្រង់ស្គាល់បរិសទ្យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជ បុត្រច្បងរបស់ព្រះរាជាចក្រពត្តិប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង នេះឯង រមែង ញ៉ាំងអាណាចក្រដែលបិតាធ្លាប់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមលំដាប់ ដោយធម៌ អាណាចក្រនោះ សត្វជាសត្រូវមានជាតិជាមនុស្ស មិនអាចឲ្យ ប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្រប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងដូច្នោះដែរ ទើបញ៉ាំងធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគត ធ្លាប់ឲ្យ ប្រព្រឹត្តទៅ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមលំដាប់ ដោយប្រពៃបាន ធម្មចក្រនោះ ទោះបី សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬបុគ្គលណាមួយក្នុង លោក មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ សារីបុត្រជាអ្នកដឹង អត្ត ១ ដឹងធម៌ ១ ដឹងប្រមាណ ១ ដឹងកាល ១ ដឹងបរិសទ្យ ១ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ សារីបុត្រប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបញ៉ាំងធម្មចក្រ

ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគតធ្លាប់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ តាមលំដាប់
ដោយប្រពៃបាន ធម្មចក្រនោះ ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី
មារក្តី ព្រហ្មក្តី ឬបុគ្គលណាមួយ ក្នុងលោក មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន
ឡើយ ។

អដ្ឋកថា

អនុវត្តនសូត្រ

[៣២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុវត្តនសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
បិតារា បវត្តិទំ ចក្កំ សេចក្តីថា កាលស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ព្រះផ្នួស ឬអស់
ព្រះជន្ម ចក្កវត្តន៍តាំងនៅត្រឹម ៧ ថ្ងៃ ។ សួរថា ព្រះដេដ្ឋោរស និងមហា-
ចក្រវិលតាមទ្រង់ទៅបានដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ឱរសច្បងនោះតាំងនៅក្នុង
បវេណីរបស់ព្រះបិតា បំពេញចក្កវត្តិឲ្យបរិបូណ៌ គ្រប់គ្រងចក្រពត្តិរាជជ័យ
បាន ឈ្មោះថា ទ្រង់បង្វិលតាមចក្រដែលបិតាឲ្យវិលទៅនោះឯង ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថា អនុវត្តនសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

រាជសូត្រទី ៣

[៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាចក្រពត្តិណា ប្រកបដោយធម៌ ជាស្តេចទ្រង់ធម៌ ព្រះរាជានោះឯង មិនញ៉ាំងអាណាចក្រ ដែលមិនជារបស់ ព្រះរាជាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅឡើយ ។ កាលព្រះដ៏មានបុណ្យទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះ ភិក្ខុ មួយរូប បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ ចម្រើន ចុះអ្នកណា ជាស្តេចរបស់ព្រះរាជាចក្រពត្តិដែលប្រកបដោយធម៌ ជា ស្តេចទ្រង់ធម៌ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ ព្រះធម៌ (ជា ស្តេច) ដូច្នោះហើយ ត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុ ព្រះរាជាចក្រពត្តិ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបដោយធម៌ ជាស្តេចទ្រង់ធម៌ ទ្រង់ទីពឹងនូវធម៌តែមួយយ៉ាង ហើយធ្វើ សក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌ កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ ជាទង់ យកធម៌ជាធំ ចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយ ធម៌ ចំពោះអន្តោជន គឺអគ្គមហេសី បុត្រជីតា ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ព្រះ រាជាចក្រពត្តិប្រកបដោយធម៌ ជាស្តេចទ្រង់ធម៌ ។ បេ ។ យកធម៌ជាធំ ចាត់ចែង នូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ (ដែល បានមុន្នាភិសេក) ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ដែលចុះចូល ចំពោះពួកពល ចំពោះ ព្រាហ្មណ៍ គហបតី ចំពោះអ្នកនិគម អ្នកជនបទ ចំពោះសមណព្រាហ្មណ៍ ចំពោះម្រឹក បក្សី ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះរាជាចក្រពត្តិនោះឯង ប្រកបដោយធម៌ ជាស្តេចទ្រង់ធម៌ ។ បេ ។ យកធម៌ជាធំ លុះចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ គ្រប់

សុត្តន្តបិដក អង្គគ្រិយាយ បញ្ចកនិបាត

គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះអន្តោជន លុះចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ
 គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ ចំពោះពួកក្សត្រិយ៍ដែលចុះ
 ចូល ចំពោះពួកពល ចំពោះព្រាហ្មណ៍ គហបតី ចំពោះអ្នកនិគម អ្នក
 ជនបទ ចំពោះសមណព្រាហ្មណ៍ ចំពោះពួកម្រឹគ បក្ស្រូចហើយ ទើបញ្ចាំង
 អាណាចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌តែមួយយ៉ាង អាណាចក្រនោះឯង សត្វ
 ជាសត្រូវ មានជាតិជាមនុស្សណាមួយ មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។
 ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាធម្មិកធម្មរាជក៏យ៉ាងនោះដែរ
 តែងទីពឹង នូវធម៌តែមួយយ៉ាង ហើយធ្វើសក្ការៈចំពោះធម៌ គោរពធម៌
 កោតក្រែងធម៌ យកធម៌ជាទង់ជ័យ យកធម៌ជាទង់ យកធម៌ជាធំ ចាត់ចែង
 នូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយថា
 កាយកម្មបែបនេះ ត្រូវសេព កាយកម្មបែបនេះ មិនត្រូវសេពទេ វចីកម្ម
 បែបនេះ ត្រូវសេព វចីកម្ម បែបនេះ មិនត្រូវសេពទេ មនោកម្មបែបនេះ
 ត្រូវសេព មនោកម្មបែបនេះ មិនត្រូវសេពទេ ការចិញ្ចឹមជីវិតបែបនេះ ត្រូវ
 សេព ការចិញ្ចឹមជីវិតបែបនេះ មិនត្រូវសេពទេ ស្រុកនិគមបែបនេះ ត្រូវ
 សេព ស្រុកនិគមបែបនេះ មិនត្រូវសេពគប់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត
 ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធជា ធម្មិកធម្មរាជ ។ បេ យកធម៌ជាធំ
 ចាត់ចែងនូវការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រង ប្រកបដោយធម៌ ចំពោះភិក្ខុនី ...
 ចំពោះឧបាសក ... ចំពោះឧបាសិកាថា កាយកម្មបែបនេះ ត្រូវសេព កាយ-

កម្មុបៃបនេះ មិនត្រូវសេពទេ ។ បេ ។ ស្រុក និគមបៃបនេះ ត្រូវសេព ស្រុក
 និគមបៃបនេះ មិនត្រូវសេពទេ ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ ជាធម្មិកធម្មរាជនោះឯង ។ បេ ។ យកធម៌ជាធំ លុះចាត់ចែងនូវ
 ការរក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះភិក្ខុ ចាត់ចែងនូវការ
 រក្សា ការពារ គ្រប់គ្រងប្រកបដោយធម៌ ចំពោះភិក្ខុនី ... ចំពោះ ឧបាសក ...
 ចំពោះ ឧបាសិការួចហើយ ទើបញ្ជាឱ្យធម្មចក្រដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយ
 ធម៌តែមួយយ៉ាង ធម្មចក្រនោះ ទោះបីសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារ
 ក្តី ព្រហ្មក្តី ឬបុគ្គលណាមួយក្នុងលោក មិនអាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានឡើយ ។

អដ្ឋកថា

រាជសូត្រ

[៣៣] រាជសូត្រទី ៣ មានន័យដូចពោលហើយ ក្នុងភិក្ខុនិបាត
 នោះឯង ។ តែក្នុងសូត្រនេះ មានផ្សេងគ្នា ២ បទប៉ុណ្ណោះ គឺបទថា
 គួរសេព និងមិនគួរសេព ។ ក្នុង ២ បទនោះ សម្មាអាជីវៈ គួរសេព
 មិច្ឆាជីវៈ មិនគួរសេព ។ គាម និងនិគមដែលជាសប្បាយ គួរសេព ដែល
 មិនជាសប្បាយ មិនគួរសេព ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា រាជសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក យស្សទិសសូត្រទី ៤

[៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុន្នាកិសេក ហើយ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង ទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងទិសឯណាៗ ក៏រមែងប្រថាប់ តែក្នុងដែនរបស់ព្រះអង្គដដែល ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ក្នុងលោក នេះ ទ្រង់មានព្រះជាតិដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាងព្រះមាតានិងព្រះបិតា ប្រសូត ចាកព្រះគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ អំពីតំណនៃអយ្យកោនិងអយ្យិកា ជាគម្រប់ ៧ មិន មានអ្នកណារិះគន់ តិះដៀល ដោយពោលដល់ព្រះជាតិបាន ១ ព្រះអង្គជា ស្តេចស្តុកស្តម្ភ មានព្រះរាជទ្រព្យច្រើន មានកោគសម្បទ័ច្រើន មានឃ្នាំងនិង ជង្រកដ៏បរិច្ចណិ ១ ព្រះអង្គមានរេហ៍ពល ប្រកបដោយចតុរង្គសេនា ដែល អាចស្តាប់បង្គាប់ធ្វើតាមព្រះរាជឱវាទ ១ បរិនាយករតន៍នៃព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញ វាងវៃ មានប្រាជ្ញា អង្គអាច តែងគិតឃើញប្រយោជន៍ដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន ១ ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង រមែងញ៉ាំងយសបរិវារ របស់ ក្សត្រិយ៍នោះឲ្យចាស់ក្លា ។ ព្រះរាជានោះ ប្រកបដោយធម៌ ដែលមានយស បរិវារជាគម្រប់ ៥ នេះ ទ្រង់ប្រថាប់ក្នុងទិសឯណាៗ រមែងប្រថាប់តែក្នុងដែន របស់ព្រះអង្គដដែល ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ដំណើរនេះឯង ជាទំនៀមរបស់បុគ្គលទាំងឡាយដែលមានជ័យជម្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងក៏ដូច្នោះដែរ ស្ថិតនៅក្នុង

ទិសឯណាៗ រមែងស្ថិតនៅដោយវិមុត្តិចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ប្រកបដោយធម៌
 ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក
 មានសីល ។ បេ ។ សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ដូចជាព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍
 ដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយព្រះជាតិ ១ ជាអ្នកចេះដឹង
 ច្រើន ។ បេ ។ ជាអ្នកមុតធ្លុះដោយទិដ្ឋិដូចព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុន្នាកិ-
 សេកហើយ ជាស្តេចស្តុកស្តម្ភ មានព្រះរាជទ្រព្យច្រើន មានកោគសម្បទ្រើន
 មានឃ្នាំងនិងជង្រកបរិបូណ៌ ១ មានសេចក្តីព្យាយាមប្រារព្ធ ដើម្បីលះបង់នូវ
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យកើតឡើង ជាអ្នកមានកម្លាំង
 ចិត្ត មានសេចក្តីខ្ចីឃ្នាតដ៏មាំ មិនដាក់ធុរៈចោល ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដូចជាព្រះរាជាជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយ
 កម្លាំង ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ជាគ្រឿងកំណត់ដឹង នូវការ
 កើតនិងការរលត់ជាប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ អាចទម្លុះទម្លាយ (នូវគំនរនៃលោកៈជា
 ដើម) ជាប្រាជ្ញា ធ្វើកងទុក្ខឲ្យដល់នូវការអស់ទៅដោយប្រពៃ ដូចជាព្រះរាជា
 ជាក្សត្រិយ៍ដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយបរិនាយករតនៈ ១
 ធម៌ទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង រមែងញ៉ាំងវិមុត្តិរបស់ភិក្ខុនោះឲ្យចាស់ក្លា ១ ។ ភិក្ខុ
 នោះប្រកបដោយធម៌ មានវិមុត្តិជាគម្រប់ ៥ នេះ នៅក្នុងទិសឯណាៗ រមែង
 ស្ថិតនៅដោយវិមុត្តិចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រោះថា ដំណើរនេះឯងជាទំនៀមរបស់ភិក្ខុដែលមានចិត្តរួចស្រឡះ
 ចាកកិលេស ។

អដ្ឋកថា

យស្សទិសសូត្រ

[៣៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងយស្សទិសសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧកតោ បានដល់ ទាំង ២ ចំណែក ។ បទថា មាតិកោ ច មិតិកោ ច សេចក្តីថា ព្រះរាជាអង្គណា មានព្រះមាតាជាក្សត្រ ព្រះមាតា នៃព្រះមាតាជាក្សត្រ សូម្បីព្រះមាតានៃព្រះមាតានោះ ក៏មានមាតាជាក្សត្រ មានព្រះបិតាជាក្សត្រ ព្រះបិតានៃព្រះបិតាជាក្សត្រ សូម្បីព្រះបិតានៃព្រះបិតា នោះ ក៏មានបិតាជាក្សត្រ ព្រះរាជាអង្គនោះ ឈ្មោះថា មានកំណើតល្អទាំង ២ ចំណែក គឺខាងមាតាផង ខាងបិតាផង ។ បទថា សំសុទ្ធុគហណិកោ បានដល់ ប្រកបដោយគភ៌របស់ព្រះមាតាបរិសុទ្ធិល្អ ។ តេជោជាតុកើតអំពី កម្ម លោកហៅថា គហណិ ក្នុងពាក្យថា សមវេទា កិណិយា គហណិយា គឺគភ៌ដែលមានវិបាកស្មើគ្នានេះ ។ បិតានៃបិតា ឈ្មោះថា មិតាមហា ជំនាន់ នៃ មិតាមហា ឈ្មោះថា មិតាមហាយុគ ក្នុងពាក្យថា យាវ សត្តមា មិតាមហុតា គឺដល់ ៧ ជួរ មិតាមហា នេះ ។ ប្រមាណអាយុ លោក ហៅថា យុគ ។ ពាក្យនេះ ត្រឹមតែជាពាក្យនិយាយគ្នាប៉ុណ្ណោះ តែដោយអត្ថ មិតាមហា នោះឯង ជា មិតាមហាយុគ ។ បុព្វបុរសទាំងអស់ រំលងនោះ ទៅ លោកកាន់យកដោយសព្វ មិតាមហា ទាំងអស់ ជាបុគ្គលមានព្រះគភ៌ បរិសុទ្ធិដល់ទៅ ៧ តំណបុរសយ៉ាងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត លោកសម្តែងថា មិនត្រូវជំទាស់ មិនត្រូវតិះដៀលដោយកំណើត ។

បទថា អភិក្ខុត្តា សេចក្តីថា មិនជំទាស់ គឺមិនសម្លឹងថា ចូរនាំគេចេញទៅ
 ប្រយោជន៍អ្វីដោយបុគ្គលនេះ ។ បទថា អនុបកុដ្ឋោ សេចក្តីថា មិនត្រូវ
 តិះដៀល គឺមិនត្រូវជេរ ឬនិន្ទា ។ សួរថា ព្រោះរឿងអ្វី ឆ្លើយថា ព្រោះរឿង
 កំណើត ។ អធិប្បាយថា ដោយពាក្យបែបនេះថា បុគ្គលនេះមានកំណើតអាក្រក់
 ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងបទថា អឡោ ជាដើម សេចក្តីថា បុគ្គលណាម្នាក់
 ជាអ្នកមាំទាំ ព្រោះសម្បត្តិដែលជារបស់ខ្លួន តែក្នុងទីនេះ មិនមែនជាអ្នក
 មាំទាំតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ ជាអ្នកមានទ្រព្យច្រើន អធិប្បាយថា ជាអ្នកប្រកប
 ដោយទ្រព្យច្រើន គឺរាប់ប្រមាណមិនបាន ។ ជាអ្នកមានកោតៈច្រើន ព្រោះ
 ទ្រង់មានកោតៈច្រើន គឺឱឡារដោយកាមគុណ ៥ ។ ពាក្យថា កោស ក្នុង
 ពាក្យថា បរិបុណ្ណាកោសកោដ្ឋាតារោ លោកពោលសំដៅយកឃ្នាំង សេចក្តី
 ថា មានឃ្នាំងបរិបូណ៌ដោយទ្រព្យដែលរក្សាទុក និងមានជង្រកបរិបូណ៌ដោយ
 ស្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត កោសៈមាន ៤ យ៉ាង គឺទ័ពជីវី ទ័ពសេះ ទ័ពរថ
 ទ័ពថ្មើរជើង ។ កោដ្ឋាតា គឺជង្រកមាន ៣ យ៉ាង គឺឃ្នាំងទ្រព្យ ឃ្នាំងស្រូវ
 ឃ្នាំងសំពត់ ។ ព្រះរាជាជាអ្នកមានឃ្នាំង និងជង្រកបរិបូណ៌ ព្រោះទ្រង់
 មានឃ្នាំង និងជង្រកទាំងអស់នោះបរិបូណ៌ ។

បទថា អស្សវាយ សេចក្តីថា កាលព្រះរាជទានទ្រព្យជាច្រើនដល់អ្នក
 ណា សេនាមិនស្តាប់ សេនានោះ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមិនស្តាប់បង្គាប់ សូម្បីមិន
 បានព្រះរាជទានដល់បុគ្គលណាម្នាក់ សេនាក៏ស្តាប់ សេនានេះ ឈ្មោះថា ជា

អ្នកស្តាប់បង្គាប់ ។ បទថា ឱវាទប្បដិការាយ សេចក្តីថា ជាអ្នកធ្វើតាម
 ព្រះឱវាទដែលព្រះរាជទានថា អ្នកទាំងឡាយគប្បីធ្វើវត្ថុនេះ មិនគប្បីធ្វើវត្ថុនេះ ។
 បទថា បណ្ឌិតោ បានដល់ ប្រកបដោយកាតជាបណ្ឌិត ។ បទថា ព្យត្តោ
 បានដល់ ប្រកបដោយកាតជាអ្នកឈ្នាស គឺបញ្ញា ។ បទថា មេធាវី បានដល់
 ប្រកបដោយបញ្ញាជាគ្រឿងឲ្យកើតតំណែង ។ បទថា បដិពលោ បានដល់
 អាច ។ បទថា អត្តេ ចិន្តេតុំ បានដល់ ដើម្បីគិតប្រយោជន៍ គឺ សេចក្តី
 ចម្រើន ។ សេចក្តីពិត ព្រះរាជានោះ ទ្រង់ត្រិះរិះអាស្រ័យប្រយោជន៍បច្ចុប្បន្ន
 នោះឯងថា ក្នុងអតីតក៏មានហើយយ៉ាងនេះ ក្នុងអនាគតនឹងមានយ៉ាងនេះ ។
 បទថា វិជិតារីនំ បានដល់ ជាអ្នកមានជ័យជម្នះដែលទ្រង់ឈ្នះវិសេសហើយ
 ឬទ្រង់ប្រកបដោយជ័យជម្នះដ៏ក្រៃលែង ។ បទថា វិមុត្តចិត្តានំ បានដល់ មាន
 ចិត្តរចផុតដោយវិមុត្តិ ៤ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា យស្សន្តិសស្សត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមបទ្គនាសូត្រទី ៥

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះខត្តិយរាជដែល
បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ជាព្រះរាជកុមារ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងតែងប្រាថ្នា
នូវរាជ្យ ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ក្នុងលោកនេះ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះខត្តិយរាជដែលបានមុទ្ធាភិសេក ជា
ព្រះរាជកុមារ មានព្រះជាតិដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាងព្រះមាតា និងព្រះបិតា
ប្រសូតចាកព្រះគភីដ៏បរិសុទ្ធិអំពីតំណែនៃអយ្យកោនិងអយ្យិកាជាគម្រប់ ៧ មិន
មានអ្នកណារិះគន់តិះដៀលដោយពោលដល់ព្រះជាតិបាន ១ ព្រះអង្គមានព្រះ
រូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយព្រះឆរីវណ្ណល្អក្រៃលែង ១ ព្រះ
អង្គជាទីស្រឡាញ់សព្វព្រះរាជហឫទ័យនៃព្រះមាតាព្រះបិតា ១ ជាទីស្រឡាញ់
ជាទីគាប់ចិត្តរបស់អ្នកនិគមអ្នកជនបទ ១ ហេតុជាទីកើតនៃសិល្បៈសាស្ត្រឯណា
សម្រាប់ខត្តិយរាជទាំងឡាយដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទោះជាសិល្បៈខាង
ដីក្តី សេះក្តី រថក្តី ធុក្តី ព្រះអង្គជាអ្នកសិក្សាឥតមានទើសទាល់ក្នុងសិល្បៈ-
សាស្ត្រនោះ ១ ។ ព្រះរាជបុត្រច្បងនោះ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
ខ្លួនអញហ្នឹងឯង មានជាតិដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាងព្រះមាតា និងព្រះបិតា
ប្រសូតចេញចាកព្រះគភី ដ៏បរិសុទ្ធិអំពីតំណែនៃអយ្យកោ និងអយ្យិកាជាគម្រប់
៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់តិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិបាន ព្រោះហេតុអ្វី
អញនឹងមិនប្រាថ្នានូវរាជ្យ អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរ

ជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អក្រៃលែង ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវរាជ្យ
អញជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃព្រះមាតានិងព្រះបិតា ព្រោះហេតុអ្វី អញមិន
ប្រាថ្នានូវរាជ្យ អញជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្តនៃអ្នកនិគមអ្នកជនបទ ព្រោះ
ហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវរាជ្យ ហេតុជាទីកើតនៃសិល្បសាស្ត្រឯណា សម្រាប់
ខត្តិយរាជទាំងឡាយ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទោះជាសិល្បៈខាងដីក្តី
សេះក្តី រថក្តី ធ្នូក្តី អញជាអ្នកសិក្សាឥតមានទើសទាល់ ក្នុងសិល្បសាស្ត្រ
នោះ ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវរាជ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជ
បុត្រច្បងរបស់ព្រះខត្តិយរាជ ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ជាព្រះរាជកុមារ
ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងប្រាថ្នានូវរាជ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ តែងប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈ
ទាំងឡាយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ជឿពោធិញ្ញាណរបស់តថាគតថា ព្រះដ៏
មានព្រះភាគអង្គនោះ ។បេ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរិយសច្ច ព្រះអង្គលែង
វិលមកកាន់ត្រៃភពទៀត ១ ជាអ្នកមានអាពាធតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយ
តេជោធាតុចាស់ល្មម មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក យ៉ាងកណ្តាល គួរដល់
សេចក្តីព្យាយាម ១ មិនជាអ្នកលេងបោកប្រាស មិនមានមាយា ជាអ្នកធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវខ្លួន គួរតាមសេចក្តីពិត ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ ឬក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ
សព្វហូចារីទាំងឡាយដែលជាអ្នកចេះដឹង ១ ជាបុគ្គលប្រាសព្វព្យាយាម ដើម្បី

លះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដើម្បីញ៉ាំងកុសលធម៌ឲ្យដុះដាលឡើង ជា
 បុគ្គលមានកម្លាំងចិត្ត មានសេចក្តីសង្ឃឹមតម្រូវ មិនដាក់ជុរះចោលក្នុងកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលអាចកំណត់ដឹង
 នូវសេចក្តីកើតនិងការរលត់បាន ជាប្រាជ្ញាដ៏បរិសុទ្ធិ អាចទម្លុះទម្លាយ (នូវ
 គំនរនៃលោកៈជាដើម) ជាប្រាជ្ញាធ្វើកងទុក្ខឲ្យដល់នូវការអស់ទៅ ដោយ
 ប្រពៃ ១ ។ ភិក្ខុនោះ រមែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញហ្នឹងឯង ជា
 អ្នកមានសទ្ធា ជឿព្រះពោធិញ្ញាណរបស់ព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ។ បេ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងចតុរិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់
 ត្រៃភពទៀត ព្រោះអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានអាពាធិតិច មានទុក្ខតិច ប្រកបដោយតេជោធាតុ
 ចាស់ល្អម មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក យ៉ាងកណ្តាល គួរដល់សេចក្តី
 ព្យាយាម ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ
 អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមិនលេង បោកប្រាស់ មិនមានមាយា ជាអ្នកធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវខ្លួន គួរតាមសេចក្តីពិត ក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិ ឬក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិនៃ
 សព្វព្រហ្មចារី ទាំងឡាយដែលជាអ្នកចេះដឹង ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវ
 ការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ អញហ្នឹងឯង ជាបុគ្គលប្រារព្ធព្យាយាម
 ដើម្បីលះបង់ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ បេ។ មិនដាក់ជុរះចោល ក្នុងកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំង-

ឡាយ អញ្ញជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ បេ ។ ជាប្រាជ្ញាធ្វើកងទុក្ខឲ្យដល់នូវការអស់
 ទៅដោយប្រពៃ ព្រោះហេតុអ្វី អញ្ញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំង
 ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែង
 ប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃ អាសវៈទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

បឋមបត្តនាសូត្រ

[៣៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមបត្តនាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា នេគមជានបទស្ស បានដល់ របស់ជនដែលនៅក្នុងនិគម និងនៅ
 ក្នុងដែន ។ ដោយបទថា ហត្ថស្មី ជាដើម ទ្រង់សម្តែងសិប្បៈសំខាន់ ១៦
 ប្រការ មានសិប្បៈទាក់ទងនឹងដីរី សេះ រថ ធ្នូ ចារឹក និងវិធីគណនា
 ជាដើម ។ បទថា អនវយោ បានដល់ សម្រេចបរិបូណ៌ ។ ពាក្យ
 ដ៏សេសក្នុងសូត្រនេះ គប្បីជ្រាបតាមន័យដែលពោលហើយនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បឋមបត្តនាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក ទុតិយបត្តនាសូត្រទី ៦

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះខត្តិយរាជដែល
បានមុទ្ធាភិសេកហើយ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង រមែងប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ
(ភាពជាស្តេចបន្ទាប់) ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ព្រះរាជបុត្រច្បងរបស់ព្រះខត្តិយរាជ ដែលបាន
មុទ្ធាភិសេកហើយ ជាព្រះរាជកុមារ មានព្រះជាតិដ៏ល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាង
ព្រះមាតា និងព្រះបិតា ប្រសូតចាកព្រះគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធអំពីតំណនៃអយ្យកោ និង
អយ្យិកាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់ តិះដៀល ដោយពោលដល់ព្រះ
ជាតិបាន ១ មានព្រះរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយព្រះឆរិ-
វណ្ណល្អក្រៃលែង ១ ជាទីស្រឡាញ់គាប់ព្រះហឫទ័យរបស់ព្រះមាតាព្រះបិតា
១ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់ពួកពល ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា
អង្គអាចៗ គិតឃើញនូវប្រយោជន៍ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ១ ។ ព្រះ
រាជបុត្រច្បងនោះ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមាន
កំណើតល្អទាំងពីរចំណែក គឺខាងព្រះមាតានិងព្រះបិតា ប្រសូតចាកព្រះគភ៌ដ៏
បរិសុទ្ធអំពីតំណនៃអយ្យកោនិងអយ្យិកាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់
តិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិបាន ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ
អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរ
ល្អក្រៃលែង ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ អញហ្នឹងឯង ជាទី

ស្រឡាញ់ គាប់ព្រះហឫទ័យនៃព្រះមាតា និងព្រះបិតា ព្រោះហេតុអ្វី អញមិន
 ប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ អញហ្នឹងឯងជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃពួកពល ព្រោះហេតុ
 អ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ អញហ្នឹងឯងជាអ្នកប្រាជ្ញឈ្លាសវៃ មានប្រាជ្ញា
 អង្គអាច។ គិតឃើញនូវប្រយោជន៍ដែលជាអតីត អនាគត បច្ចុប្បន្ន ព្រោះ
 ហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជបុត្រច្បង
 របស់ព្រះខត្តិយរាជ ដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង
 នេះឯង រមែងប្រាថ្នានូវឧបរាជ្យ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
 ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ រមែងប្រាថ្នានូវការអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។
 ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ។ សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ជា
 អ្នកមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន ។ បេ។ ជាអ្នកមុតធ្លុះដោយសម្មាទិដ្ឋិ ១ ជាអ្នក
 មានចិត្តតម្កល់ស៊ប់ ក្នុងសតិប្បដ្ឋានទាំងបួន ១ ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បី
 លះបង់អកុសលធម៌ ។ បេ។ មិនជាក់ចុះហោលក្នុងកុសលធម៌ ១ ជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលអាចកំណត់ដឹង នូវការកើតនិងការរលត់បាន
 ជាប្រាជ្ញាដ៏បរិសុទ្ធិ អាចទម្លុះទម្លាយ (នូវគំនរនៃលោកៈជាដើម) ជាប្រាជ្ញា
 ធ្វើកងទុក្ខ ឲ្យអស់ទៅដោយប្រពៃ ១ ។ ភិក្ខុនោះ តែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានសីល ។ បេ។ សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំងឡាយ
 ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ អញហ្នឹងឯង

ជាអ្នកមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន ចងចាំនូវសូត្រ ចាំស្នាត់នូវសូត្រ ។ បេ ។ ជា
អ្នកមុតធ្លុះដោយសម្មាទិដ្ឋិ ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅ នៃ
អាសវៈទាំងឡាយ អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានចិត្តតម្កល់ស៊ីបក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤
ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ អញហ្នឹង
ឯង ជាអ្នកប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ បេ ។
មិនដាក់ធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុអ្វី អញមិនប្រាថ្នានូវ
ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ អញហ្នឹងឯង ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា ។ បេ ។ ជា
ប្រាជ្ញាធ្វើកងទុក្ខឲ្យដល់នូវការអស់ទៅដោយប្រពៃបាន ព្រោះហេតុអ្វី អញមិន
ប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប
ដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងប្រាថ្នានូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយបត្តនាសូត្រ

[៣៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយបត្តនាសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ
បទថា ឧបរដ្ឋំ បានដល់ ជាឧបរាជ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយបត្តនាសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អប្បសុប្ពតិសូត្រទី ៧

[៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជន ៥ ពួកនេះក្នុងវេលារាត្រី រមែងដេកលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ។ ជន ៥ ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គឺស្រីដែលមានប្រាថ្នាចំពោះបុរស (ដោយអសទ្ធម្ម) ក្នុងវេលារាត្រី រមែងដេកលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសដែលមានប្រាថ្នាចំពោះស្រី (ដោយអសទ្ធម្ម) ក្នុងវេលារាត្រី រមែងដេកលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចោរដែលប្រាថ្នាកាន់យក (ទ្រព្យរបស់គេ) ក្នុងវេលារាត្រី ដេកលក់តិច ក្រាក់រលឹកច្រើន ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះរាជាខ្វល់ខ្វាយក្នុងរាជកិច្ច ក្នុងវេលារាត្រី ផ្ទុំលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលមានប្រាថ្នាដើម្បីអស់សញ្ញាជនៈ (ព្រះនិព្វាន) ក្នុងវេលារាត្រី ដេកលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកជន ៥ ពួកនេះឯង ក្នុងវេលារាត្រី ដេកលក់តិច ក្រាក់រព្វកច្រើន ។

អដ្ឋកថា

អប្បសុប្ពតិសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអប្បសុប្ពតិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា បុរិសាធិប្បាយា សេចក្តីថា មានបំណងក្នុងបុរស កើតឡើងដោយ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា រាជវគ្គទី ៤

៧៤

អំណាចអស្ចម្ម គឺពេញចិត្តក្នុងបុរស ។ បទថា អាណាធិប្បាយោ
សេចក្តីថា ចោរមានបំណងនឹងលួចយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ អញនឹងលួច
យកបាន ឥឡូវនេះ លួចមិនបាន ។ បទថា វិសញ្ញោគាធិប្បាយោ
សេចក្តីថា ភិក្ខុជាអ្នកប្រាថ្នាព្រះនិព្វានយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនឹងសម្រេច
ព្រះនិព្វាន ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា អប្បសុបតិសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ភត្តាទកសូត្រទី ៨

[៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយ
អង្គ ៥ យ៉ាង ជាសត្វបានតែខាងស៊ីអាហារផង វាតទីឱកាសផង ជម្រះសម្អាត
អាចម៍ (ត្រង់ឱកាសនោះ) ផង កាន់យកស្នាកផង តែដល់នូវការរាប់ថា
ជាដីដីប្រសើររបស់ស្តេចដែរ ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វមិនអត់
ធន់នឹងរូប ១ មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង ១ មិនអត់ធន់នឹងក្លិន ១ មិនអត់ធន់នឹង
រស ១ មិនអត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច
ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាសត្វបានតែខាងស៊ីអាហារផង វាតទី
ឱកាសផង ជម្រះសម្អាតអាចម៍ (ត្រង់ទីឱកាសនោះ) ផង ទទួលយកស្នាក

ផង តែដល់នូវការរាប់ថា ជាដំរីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេចដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ ជាអ្នកបានតែខាងបរិភោគនូវចង្កាន់ផង ផ្សាយនូវឱកាសផង ដុសខាត់នូវតាំងផង កាន់យកនូវស្លាកផង តែដល់នូវការរាប់ថាជាភិក្ខុដែរ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនអត់ធន់នឹងរូប ១ មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង ១ មិនអត់ធន់នឹងក្លិន ១ មិនអត់ធន់នឹងរស ១ មិនអត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកបានតែខាងបរិភោគចង្កាន់ផង ផ្សាយឱកាសផង ដុសខាត់នូវតាំងផង កាន់យកនូវស្លាកផង តែដល់នូវការរាប់ថា ជាភិក្ខុដែរ ។

អដ្ឋកថា

ភត្តានកសូត្រ

[៣៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភត្តានកសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា ភត្តានកោ បានដល់ ចាំតែស៊ី អធិប្បាយថា ស៊ីច្រើន ។ បទថា ឱកាស-
 ដរណោ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ឱកាសដរណោ ព្រោះបៀតបៀនដល់ទឹករបស់
 ដំរីដទៃៗ ។ ឈ្មោះថា លណ្ណសាធន បន្ទាប់មិនដឹងទី ព្រោះបន្ទាប់
 លាមករាត់រាយក្នុងទីនោះៗ ។ ឈ្មោះថា សលាកក្តាហ៍ ចាំគណនា ព្រោះ
 គណនាក្នុងពេលរាប់ចំនួនថា ដំរីមានចំនួនប៉ុណ្ណោះ ។ ឈ្មោះថា បីធម្មទុន

ព្រោះជាន់តាំងកាលនឹងអង្គុយ ឬដេក ។ ឈ្មោះថា សលាកគ្នាហី ចាំ
គណនា ព្រោះគណនាក្នុងពេលរាប់ភិក្ខុ ។^{២៣៦}

អដ្ឋកថា ភត្តាទកសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អក្ខមសូត្រទី ៩

[៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេចប្រកបដោយអង្គ
៥ យ៉ាង មិនគួរជាវាជយាន មិនសមជាវាជបម្រើ មិនដល់នូវការរាប់ថា ជា
អង្គរបស់ស្តេចបានឡើយ ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វមិនអត់ធន់
នឹងរូប ១ មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង ១ មិនអត់ធន់នឹងក្លិន ១ មិនអត់ធន់នឹង
រស ១ មិនអត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដំរីដ៏ប្រសើររបស់
ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងរូប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏ប្រសើរ
របស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្រ្គាម បានឃើញពួកពលដំរីក្តី ឃើញ
ពួកពលសេះក្តី ឃើញពួកពលរថក្តី ឃើញពួកពលថ្មើរជើងក្តី ក៏ក្រាបក្រាញ
មិនរុលទៅមុខ មិនហ៊ានចុះកាន់សង្រ្គាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏ប្រសើរ
របស់ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងរូបយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដំរីដ៏

ប្រសើររបស់ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម បានឲ្យសូរសន្លឹកដីក្តី ឲ្យសូរសន្លឹកសេះក្តី ឲ្យសូរសន្លឹករថក្តី ឲ្យសូរសន្លឹកពលថ្មើរជើងក្តី ឲ្យសូរកង រំពងនៃស្តារតូច ស្តារធំ ស័ង្វី ស្តារសឹកសង្គ្រាមក្តី ក៏ក្រាបក្រាញ មិនរុលទៅ មុខ មិនហ៊ានចុះកាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច មិន អត់ធន់នឹងសំឡេងយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើររបស់ ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងភ្លិន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម បានជុំភ្លិនមូត្រលាមករបស់ដី ដែលមានជាតិខ្ពង់ខ្ពស់ ធ្លាប់ចុះស្នាម ក្នុងសង្គ្រាមរបស់ស្តេចដទៃ ក៏ក្រាបក្រាញ មិនរុលទៅមុខ មិនហ៊ានចុះកាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងភ្លិន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដី ដីប្រសើររបស់ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម មិនមានគេរាប់អាន ដោយឲ្យស្មៅនិងទឹកម្តងក្តី មិនមានគេរាប់អានដោយឲ្យស្មៅនិងទឹក ២ ដងក្តី ៣ ដងក្តី ៤ ដងក្តី ៥ ដងក្តី ក៏ក្រាបក្រាញ មិនរុលទៅមុខ មិនហ៊ានចូលទៅ កាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច មិនអត់ធន់នឹងរស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើររបស់ស្តេច មិនអត់ធន់ នឹងផ្សព្វ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុង

លោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម ត្រូវមុតដោយកម្លាំងព្រួញ ១ ក្តី ឬត្រូវមុតដោយ
 កម្លាំងព្រួញ ២ ក្តី ៣ ក្តី ៤ ក្តី ៥ ក្តី ក៏ក្រាបក្រាញ មិនរុលទៅមុខ មិន
 ហ៊ានចុះកាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច មិនអត់
 ធន់នឹងផ្សព្វ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច
 ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរជារាជយាន មិនសមជារាជបម្រើ
 មិនដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ស្តេចបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ ជាអ្នកមិនគួរទទួលនូវទានដែល
 គេនាំមកបូជា មិនគួរទទួលនូវវត្ថុដែលគេរៀបដើម្បីភ្ញៀវ មិនគួរទទួលនូវ
 ទុក្ខិណាទាន មិនគួរគេធ្វើអញ្ជូលិកម្ម មិនមែនជាបុញ្ញកេត្តដីប្រសើររបស់
 សត្វលោកឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនអត់ធន់នឹងរូប ១ មិនអត់ធន់
 នឹងសំឡេង ១ មិនអត់ធន់នឹងក្លិន ១ មិនអត់ធន់នឹងរស ១ មិនអត់ធន់នឹង
 ផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងរូប តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូបដោយភ្នែក រមែង
 ត្រេកអរក្នុងរូបដែលគួរត្រេកអរ មិនអាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងរូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ
 មិនអត់ធន់នឹងសំឡេង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ បានឮសំឡេងដោយត្រចៀក រមែងត្រេកអរក្នុងសំឡេងដែលគួរត្រេកអរ

មិនអាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងសំឡេង
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងក្លិន តើដូចម្តេច ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជុំក្លិនដោយប្រមុះ រមែងត្រេកអរ
ក្នុងក្លិនដែលគួរត្រេកអរ មិនអាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងក្លិន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនអត់ធន់
នឹងរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លិទ្ធក្បក្បរស
ដោយអណ្តាត រមែងត្រេកអរក្នុងរសដែលគួរត្រេកអរ មិនអាចដើម្បីតម្កល់
ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងរស យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងផ្សព្វ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានពាល់ត្រូវនូវផ្សព្វដោយកាយ រមែងត្រេកអរ
ក្នុងផ្សព្វ ដែលគួរត្រេកអរ មិនអាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុមិនអត់ធន់នឹងផ្សព្វ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរទទួលនូវទាន ដែលគេនាំមកបូជា មិនគួរទទួល
នូវវត្ថុ ដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ មិនគួរទទួលនូវទិដ្ឋិណាទាន មិនគួរគេធ្វើ
អញ្ញាលិកម្ម មិនមែនជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោកឡើយ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង ទើបគួរ
ជាវាជយាន គួរជាវាជបម្រើ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ស្តេចបាន ។
ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំរីដ៏

ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វអត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង
 ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់នឹងរស ១ អត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ចុះដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ អត់ធន់នឹងរូប តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម
 បានឃើញពួកពលដីរឹក្តី ឃើញពួកពលសេះក្តី ឃើញពួកពលរថក្តី ឃើញ
 ពួកពលថ្មើរជើងក្តី ក៏មិនក្រាប មិនក្រាញ រមែងរុលទៅមុខ អាចហ៊ានចុះ
 កាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច អត់ធន់នឹងរូប
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច អត់ធន់នឹង
 សំឡេង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុង
 លោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម បានឮសូរសន្លឹកដីរឹក្តី ឮសូរសន្លឹកសេះក្តី ឮសូរ
 សន្លឹករថក្តី ឮសូរសន្លឹកពលថ្មើរជើងក្តី ឬឮសូរគីកកងរំពងស្តួតតូច ស្តួរធំ
 ស្នំ ស្តួរ សឹកសង្គ្រាមក្តី មិនក្រាប មិនក្រាញ រមែងរុលទៅមុខ អាចហ៊ាន
 ចុះកាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច អត់ធន់នឹង
 សំឡេង យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច
 អត់ធន់នឹងក្លិន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច
 ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម ជុំក្លិនមូត្រលាមកជារបស់ដីដែលមានជាតិខ្ពង់
 ខ្ពស់ ធ្លាប់ចុះស្នាមសង្គ្រាមរបស់ស្តេច ក៏មិនក្រាប មិនក្រាញ រមែងរុលទៅ
 មុខ អាចហ៊ានចុះកាន់សង្គ្រាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដ៏ប្រសើររបស់

ស្តេច អត់ធន់នឹងក្លិន យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើរ
 របស់ស្តេច អត់ធន់នឹងរស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ
 របស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្រ្គាម មិនមានគេរាប់អានដោយឲ្យទឹក
 និងស្មៅម្តងក្តី មិនមានគេរាប់អាន ដោយឲ្យស្មៅ និងទឹក ២ ដងក្តី ៣ ដងក្តី
 ៤ ដងក្តី ៥ ដងក្តី ក៏មិនក្រាប មិនក្រាញ រមែងរុលទៅមុខ អាចហ៊ាន
 ចុះកាន់សង្រ្គាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច អត់ធន់នឹងរស
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើររបស់ស្តេច អត់ធន់នឹង
 ផ្សព្វ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោក
 នេះ ទៅកាន់សង្រ្គាម ត្រូវមុតដោយកម្លាំងព្រួញ ១ ក្តី ឬត្រូវមុតដោយ
 កម្លាំងព្រួញ ២ ក្តី ៣ ក្តី ៤ ក្តី ៥ ក្តី ក៏មិនក្រាប មិនក្រាញ រមែងរុល
 ទៅមុខ អាចហ៊ានចុះកាន់សង្រ្គាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់
 ស្តេច អត់ធន់នឹងផ្សព្វ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់
 ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរជាវាជយាន សមជាវាជ
 បម្រើ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ស្តេចបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ ទើបគួរទទួលនូវទាន ដែលគេ
 នាំមកបូជា គួរទទួលនូវវត្ថុដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទិដ្ឋិណាទាន
 គួរគេធ្វើអញ្ជូលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដីប្រសើររបស់សត្វលោក ។ ប្រកបដោយ
 ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនា នេះ

ជាអ្នកអត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់
 នឹងរស ១ អត់ធន់នឹងផ្សព្វ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអត់ធន់នឹងរូប
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានឃើញរូបដោយ
 ភ្នែក មិនត្រេកអរ ក្នុងរូបដែលគួរត្រេកអរ អាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអត់ធន់នឹងរូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ
 អត់ធន់នឹងសំឡេង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 បានឮនូវសំឡេងដោយត្រចៀក មិនត្រេកអរ ក្នុងសំឡេងដែលគួរត្រេកអរ អាច
 តម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអត់ធន់នឹងសំឡេង យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអត់ធន់នឹងក្លិន តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានជុំក្លិនដោយច្រមុះ មិនត្រេកអរ ក្នុងក្លិន
 ដែលគួរត្រេកអរ អាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអត់ធន់
 នឹងក្លិនយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអត់ធន់នឹងរស តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ លិទ្ធក្បរសដោយអណ្តាត មិន
 ត្រេកអរ ក្នុងរសដែលគួរត្រេកអរ អាចតម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុអត់ធន់នឹងរស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជា
 អ្នកអត់ធន់នឹងផ្សព្វ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ពាល់ត្រូវនូវផ្សព្វដោយកាយ មិនត្រេកអរក្នុងផ្សព្វដែលគួរត្រេកអរ អាច
 តម្កល់ចិត្តឲ្យនឹងបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអត់ធន់នឹងផ្សព្វ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួល
នូវទាន ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវវត្ថុ ដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួល
នូវទិដ្ឋិណាទាន គួរគេធ្វើអញ្ញាលិកម្ម ជាបញ្ញាកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

អក្ខមសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអក្ខមសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
ហត្ថិកាយំ បានដល់ ទ័ពជីវី ក្នុងបទដ៏សេសទាំងឡាយ ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។
ឈ្មោះថា សង្ការាវចរ ព្រោះត្រាប់ទៅក្នុងសង្រ្គាម ។ បទថា ឯកិស្សា វា
តិណោទកកត្តិយា វិមាទិតោ សេចក្តីថា មិនបានទទួលស្មៅ និងទឹកត្រឹម
តែមួយពេលក្នុងមួយថ្ងៃ អធិប្បាយថា មិនបានស្មៅ និងទឹកត្រឹមតែមួយថ្ងៃ ។
ន័យបន្ទាប់ពីនេះទៅ ក៏ដូចគ្នា ។ បទថា ន សក្កោតិ ចិត្តំ សមាទហិតុំ
សេចក្តីថា មិនអាចតាំងចិត្តទុកដោយប្រពៃក្នុងអារម្មណ៍ ។ ពាក្យដ៏សេស
ក្នុងសូត្រនេះ ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ តែក្នុងសូត្រនេះ គប្បីជ្រាបថា
ទ្រង់ត្រាស់វដ្តៈផង និងវិវដ្តៈផង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា អក្ខមសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សោតវស្សត្រទី ៣

[៤០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង គួរជាវាជយាន សមជាវាជបម្រើ ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ជាសត្វប្រសប់ខាងការស្តាប់ ពាក្យ ១ សម្លាប់ (សត្រូវ) ១ រក្សាខ្លួន ១ អត់ធន់ ១ ទៅកាន់ទិស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វ (ប្រសប់) ខាងការស្តាប់ពាក្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ កាលបើសារបី អ្នកបង្ហាត់ដ៏រឺ ប្រើឲ្យធ្វើការណ៍ណា ទោះបីខ្លួនធ្លាប់ធ្វើក្តី មិនធ្លាប់ធ្វើក្តី ក៏ខំផ្ចិតផ្ចង់យកចិត្តទុកដាក់ និងការណ៍នោះ ប្រមូលការណ៍ទាំងអស់ដោយចិត្ត ហើយផ្សេងត្រចៀកស្តាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វ (ប្រសប់) ខាងការស្តាប់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វសម្លាប់ (សត្រូវ) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្គ្រាម រមែងសម្លាប់ដ៏រឺខ្លះ សម្លាប់ទម័កដ៏រឺខ្លះ សម្លាប់សេះខ្លះ សម្លាប់អ្នកជិះសេះខ្លះ បៀតបៀនរថខ្លះ សម្លាប់អ្នកបររថខ្លះ សម្លាប់ពលប្តើរជើងខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វសម្លាប់ (សត្រូវ) យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដ៏រឺដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វចេះរក្សាខ្លួន

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ បញ្ចកនិបាត

តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ ទៅ
 កាន់សង្រ្គាម រមែងរក្សាកាយខាងមុខ រក្សាកាយខាងក្រោយ រក្សាជើងខាងមុខ
 រក្សាជើងខាងក្រោយ រក្សាក្បាល រក្សាត្រចៀក រក្សាភ្នែក រក្សាប្រមោយ រក្សា
 រោមកន្ទុយ រក្សាទម្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វ
 ចេះរក្សា យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច
 ជាសត្វអត់ធន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច
 ក្នុងលោកនេះ ទៅកាន់សង្រ្គាម ជាសត្វអត់ធន់នឹងការប្រហារ ដោយលំពែង
 ប្រហារដោយព្រួញ ប្រហារដោយប្លុំវិថៅ នឹងស្មុគីកកងរំពង ស្តួរតូច ស្តួរធំ
 ស្នឹង ស្តួរសឹកសង្រ្គាម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើរ របស់ស្តេច ជា
 សត្វអត់ធន់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះដីដីប្រសើររបស់ស្តេច
 ជាសត្វទៅកាន់ទិស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់
 ស្តេច ក្នុងលោកនេះ កាលបើសារថីអ្នកបង្ហាត់ដី ប្រើឲ្យទៅកាន់ទិសណា
 ទោះបីខ្លួនធ្លាប់ទៅក្តី មិនធ្លាប់ទៅក្តី ទៅកាន់ទិសនោះ ដោយឆាប់រហ័សបាន
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ជាសត្វ ទៅកាន់ (ទិស)
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដីដីប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយ
 អង្គ ៥ នេះឯង ទើបជាសត្វគួរជាវាជយាន សមជាវាជបម្រើ ដល់នូវការ
 រាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយ
 ធម៌ ៥ យ៉ាង ក៏ដូច្នោះដែរ ទើបគួរទទួលនូវទាន ដែលគេនាំមកបូជា គួរ

ទទួលនូវវត្ថុ ដែលគេរៀបចំដើម្បីក្រៀម គួរទទួលនូវទុក្ខណាទាន គួរគេធ្វើ
អញ្ជាវិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកប្រសប់
ខាងការស្តាប់ ១ សម្លាប់ (អកុសលវិតក្ក) ១ រក្សាឥន្ទ្រិយ ១ អត់ធន់
១ ទៅកាន់ (ទិសគឺព្រះនិព្វាន) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុជាអ្នក
ប្រសប់ខាងការស្តាប់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
ខំផ្តិតផ្តង់យក ចិត្តទុកដាក់ក្នុងធម៌វិន័យ ដែលតថាគតប្រកាសហើយ សំដែងទុក
ប្រមូលនូវធម៌ទាំងពួងដោយចិត្ត ហើយផ្សេងត្រចៀកស្តាប់ធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រសប់ខាងការស្តាប់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះភិក្ខុអ្នកសម្លាប់ (អកុសលវិតក្ក) តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ មិនទទួលទុក លះបង់ បន្ទោបង់ សម្លាប់ ធ្វើឲ្យវិនាស
ធ្វើមិនឲ្យកើត តទៅទៀតនូវកាមវិតក្កដែលកើតហើយ នូវព្យាបាទវិតក្កដែល
កើតហើយ... នូវវិហិតវិតក្កដែលកើតហើយ... មិនទទួលទុក លះបង់ បន្ទោបង់
សម្លាប់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត នូវធម៌ជាបាបអកុសល ដែល
កើតហើយរឿយៗ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុសម្លាប់ (អកុសលវិតក្ក)
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នករក្សា (ឥន្ទ្រិយ) តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយភ្នែក
ហើយមិនក្អួចកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្អួចកាន់នូវអនុព្យញ្ជនៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស

ជាអកុសលធម៌ដ៏លាមក គប្បីជាប់តាមបុគ្គល ដែលមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយនុ៎ះ
 ព្រោះហេតុមិនសង្រួមចក្ខុន្ទ្រិយណា ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវចក្ខុន្ទ្រិយនោះ
 រក្សានូវចក្ខុន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុងចក្ខុន្ទ្រិយ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ...
 ជុំក្នុងដោយច្រមុះ... លិទ្ធករដោយអណ្តាត ... ពាល់ត្រូវនូវផ្សព្វដោយកាយ ...
 ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយមិនក្អកកាន់នូវនិមិត្ត មិនក្អកកាន់នូវ
 អនុព្យាបាទៈ អភិជ្ឈានិងទោមនស្ស ជាអកុសលដ៏លាមក គប្បីជាប់តាម
 បុគ្គលដែលមិនសង្រួមមនិទ្ធន្ទ្រិយនុ៎ះ ព្រោះហេតុមិនសង្រួម មនិទ្ធន្ទ្រិយណា
 ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួម នូវមនិទ្ធន្ទ្រិយនោះ រក្សាមនិទ្ធន្ទ្រិយ ដល់នូវការសង្រួមក្នុង
 មនិទ្ធន្ទ្រិយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នករក្សាតន្ទ្រិយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នកអត់ធន់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកអត់ធន់ នឹងត្រជាក់ក្តៅ សេចក្តីឃ្នាន ស្រេក សម្ផស្ស
 រលោម មូស ខ្យល់ កម្តៅថ្ងៃ សត្វទើយជាតិនិងពាក្យពោលអាក្រក់ គួរឲ្យ
 កើតទុក្ខ ជាអ្នកប្រកបដោយជាតិ ចេះអត់សង្កត់នូវវេទនាដែលប្រជុំក្នុងសរីរៈ
 ជាទុក្ខ ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា មិនស្រួល មិនជាទីគាប់ចិត្ត ជាវេទនាគួរនាំយក
 នូវជីវិតដែលកើតឡើងហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកអត់ធន់ យ៉ាងនេះ
 ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុអ្នក (ទៅកាន់ទិស) តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ទិសពោលគឺការរម្ងាប់សង្វារទាំងអស់ ការលះចោលនូវឧបធិ
 ទាំងពួង ការអស់តណ្ហា ការប្រាសចាកតម្រេក ការលត់ ការមិនមានតណ្ហា

ជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ឯណា ដែលបុគ្គលមិនធ្លាប់ទៅដោយកាលយូរអង្វែងនេះ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកទៅកាន់ទិសនោះបានដោយឆាប់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុអ្នកទៅ (កាន់ទិស) យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួលនូវទានដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួល
 នូវវត្ថុដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទុក្ខណាទាន គួរគេធ្វើអញ្ចូលិកម្ម
 ជាបុញ្ញកេត្តិដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

រាជវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃរាជវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីស្តេចចក្រពត្តិ ញ៉ាំងអាណាចក្រ ១
- ប្រព្រឹត្តទៅ ១ អំពីព្រះរាជបុត្រប្រព្រឹត្តទៅតាម
- អាណាចក្រ ១ អំពីស្តេចចក្រពត្តិជាធម្មរាជ ១ អំពី
- ស្តេចចក្រពត្តិគង់នៅក្នុងទិស ១ អំពីសេចក្តីប្រាថ្នា ២
- លើក អំពីបុគ្គលដេកលក់តិច ១ អំពីជីវិតនូវអាហារ
- ច្រើន ១ អំពីជីវិត មិនអត់ធន់ ១ អំពីជីវិតជាសត្វ
- ប្រសប់ ខាងការស្តាប់ ១ ។

អដ្ឋកថា

សោតវស្សត្រ

[៤០] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសោតវស្សត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា ទុក្ខានំ សេចក្តីថា ចំពោះពាក្យគ្រោតគ្រាតដែលគេពោលមិនល្អ និងឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចទោសៈ ។ បទថា ទុក្ខានំ សេចក្តីថា ដែលមកក្នុងសោតទ្វារ ដោយអាការដែលឲ្យកើតទុក្ខ ។ បទថា វចនបថានំ បានដល់ ចំពោះពាក្យពោលទាំងឡាយ ។ បទថា ទុក្ខានំ បានដល់ ដែលអត់ធន់បានលំបាក ។ បទថា តិព្វានំ បានដល់ ក្លៀវក្លា ឬមានសភាពមិនក្លៀកក្លាយ ។ បទថា ទរានំ បានដល់ គ្រោតគ្រាត ។ បទថា កដ្ឋកានំ បានដល់ រឹង ។ បទថា អសាតានំ បានដល់ មិនពីរោះ ។ បទថា អមនាទានំ បានដល់ មិនអាចធ្វើចិត្តឲ្យឆ្អែតស្តប់ស្តល់ គឺជាទីត្រេកអរបាន។ បទថា ទណាហរានំ បានដល់ ច្រានជីវិតចេញបាន ។ ព្រះនិព្វាន គប្បី ជាបថា ឈ្មោះថា ទិស ក្នុងពាក្យថា យា សា ទិសា ព្រោះប្រាកដឃើញច្បាស់ក្នុងធម៌ មានធម៌ដែលជាទីម្ខាបសង្ខារទាំងពួងជាដើម តែព្រោះសង្ខារទាំងពួងអាស្រ័យព្រះនិព្វាននោះ ទើបដល់នូវការម្ខាប ដូច្នោះ ទើបត្រាស់ហៅព្រះនិព្វាននោះថា ធម៌ជាទីម្ខាបសង្ខារទាំងពួង ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងទីគ្រប់អន្លើងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។ ក្នុងសូត្រនេះត្រាស់សីល សមាធិ បញ្ញារមក្ខា ដូច្នោះ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថាសោតវស្សត្រទី ១០ ចប់

រាជវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក តិកណ្ណកិវគ្គដី ៥

ទត្តាអវជានាតិសូត្រដី ១

[៤១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៥ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលឲ្យហើយត្រឡប់មើលងាយគេវិញ ១ មើលងាយព្រោះការនៅរួមគ្នា ១ មានការកាន់យកតាមពាក្យគេជាប្រមាណ ១ ជាអ្នកឡេះឡោះ ១ ជាអ្នកល្ងង់ខ្លៅ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឲ្យហើយត្រឡប់មើលងាយគេវិញ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ ឲ្យនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងកេសជួបវិការជាបច្ច័យដល់អ្នកមានជំងឺ ដល់បុគ្គល (ដទៃ) ។ បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញរមែងឲ្យ បុគ្គលនោះរមែងទទួល ។ លុះឲ្យរួចហើយ ត្រឡប់មើលងាយអ្នកទទួលនោះវិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យហើយ ត្រឡប់មើលងាយគេវិញ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមើលងាយ ព្រោះការនៅរួមគ្នា តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ នៅរួមជាមួយនឹងបុគ្គលអស់ ២ ឬ ៣ ឆ្នាំ ។ មើលងាយបុគ្គលនោះ ព្រោះការនៅរួមគ្នា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមើលងាយ ព្រោះការនៅរួមគ្នា យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលមានការកាន់ យកតាមពាក្យគេជាប្រមាណ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោក

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា តិកណ្ណកវគ្គទី ៥

នេះ កាលគេពោលសរសើរ ឬតិះដៀលដល់បុគ្គលដទៃ រមែងជឿសិប្បនូវ
 ពាក្យនោះមួយរំពេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានការកាន់យកតាមពាក្យ
 គេជាប្រមាណ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលឡេះឡោះ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមាន
 សទ្ធាតិច មានការសេពគប់តិច មានសេចក្តីស្រឡាញ់តិច មានសេចក្តីជ្រះថ្លា
 តិច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឡេះឡោះ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះបុគ្គលល្ងង់ខ្លៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ
 មិនដឹងនូវធម៌ជាកុសល និងធម៌ជាអកុសល មិនដឹងនូវធម៌ប្រកបដោយទោស
 និងធម៌មិនប្រកបដោយទោស មិនដឹងនូវធម៌ថោកទាប និងធម៌ដ៏ឧត្តម មិនដឹង
 នូវធម៌មានចំណែកប្រៀបដោយខ្មៅនិងស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលល្ងង់ខ្លៅ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៥ ពួកនេះឯង រមែងមានប្រាកដ
 ក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

និកាយ្ហកិវត្តទី ៥

ទត្វាអវជានាតិសូត្រ

[៤១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទត្វាអវជានាតិសូត្រទី ១ នៃនិកាយ្ហកិវត្តទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា សំវាសេន បានដល់ ព្រោះការនៅរួមគ្នា ។ បទថា អាធម្មេយុទ្ធា (ឲ្យហើយត្រឡប់មើលងាយគេវិញ) បានដល់ តាំងមុខជឿ អធិប្បាយថា តាំងមុខកាន់យក ។ បទថា តមេនំ ទត្វា អវជានាតិ សេចក្តីថា រមែងត្រូវមើលងាយយ៉ាងនេះថា បុគ្គលនេះស្គាល់តែការទទួលនូវរបស់ដែលអញឲ្យប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា តមេនំ សំវាសេន អវជានាតិ សេចក្តីថា ជាអ្នកក្រោធក្នុងបុគ្គលណា ក៏ក្រោធត្រឹមតែតិចតួច ហើយរមែងពោលពាក្យជាដើមថា ខ្ញុំដឹងកម្មដែលអ្នកធ្វើទុក ខ្ញុំធ្វើកម្មអ្វី អស់កាលយូរមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំពិចារណាមើលកម្មដែលលោកបានធ្វើ និងមិនបានធ្វើ មិនមែនឬ ពេលនោះ បុគ្គលក្រៅពីនេះគិតថា ទោសណាមួយរបស់អាត្មាអញនឹងមានពិតប្រាកដ ទើបមិនអាចឆ្លើយឆ្លងពាក្យណាមួយបាន ។ បទថា តំ ទិប្បញ្ញេវ អធិមុច្ចុតោ ហោតិ សេចក្តីថា បុគ្គលរមែងជឿទាំងគុណ និងទោសនោះៗ ឯង យ៉ាងណា ។ បុគ្គលនេះ លោកពោលថា ឈ្មោះថា អាធិយនមុទ្ធា ព្រោះអត្ថថា ជឿងាយ ។ តែក្នុងបាលីថា អាធិយមុទ្ធា គឺតាំងមុខជឿ អធិប្បាយថា តាំងមុខតែនឹងទទួល នូវគុណផង ទោសផង

ដោយការជឿងាយ ដូចអណ្ណដែលគេដឹកត្រង់ផ្លូវ រង់ចាំតែទឹកដែលហូរមក ។

បទថា **ឥត្តរស្សន្តោ** គឺមានសទ្ធាតិចតួច ។ ក្នុងបទថា **កុសលាកុសលេ** ធម្មេ ន ជាធាតុ ជាដើម សេចក្តីថា មិនស្គាល់ធម៌ជាកុសល ថាធម៌ទាំងនេះជាកុសល មិនស្គាល់ធម៌ដែលជាអកុសល ថាធម៌ទាំងនេះជាអកុសល ម្យ៉ាងទៀត មិនដឹងធម៌មានទោស គឺធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅជាមួយទោស ថាធម៌ទាំងនេះមានទោស មិនដឹងធម៌មិនមានទោស គឺធម៌ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅជាមួយទោស ថាធម៌ទាំងនេះមិនមានទោស មិនដឹងធម៌អាក្រក់ ថាអាក្រក់ មិនដឹងធម៌ប្រណីត ថាប្រណីត ។ បទថា **កណ្ណសុក្កសប្បដិកាតេ** បានដល់ បុគ្គល រមែងមិនដឹង ថាធម៌ចំណែកខ្មៅទាំងនេះ ឈ្មោះថា ប្រៀបធៀបគ្នា ព្រោះហាមគ្នា ធម៌ចំណែកសតាំងនៅ និងធម៌ចំណែកខ្មៅនេះ ឈ្មោះថា ប្រៀបធៀបគ្នា ព្រោះហាមគ្នា ធម៌ចំណែកខ្មៅតាំងនៅ ដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទត្តាអវជាធាតុសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អារកសូត្រទី ២

[៤២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ៥ ពួកនេះ រមែងមានប្រាកដ ក្នុងលោក ។ បុគ្គល ៥ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួក

ខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងប្រារព្ធផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង ទាំងមិនដឹង ច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសល ធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ផង ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងប្រារព្ធ តែមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិនិង បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ផង ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងមិនប្រារព្ធ តែមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ទាំង មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួក អកុសលធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ ផង ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែង មិនប្រារព្ធ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ តែមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោ- វិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើត ឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ផង ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ រមែងមិនប្រារព្ធ មិនមានសេចក្តីក្តៅ ក្រហាយ ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើ នូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមាន សេសសល់ផង ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនោះ

បុគ្គលណាវមែងប្រារព្ធផង មានសេចក្តីក្តៅក្រហាយផង មិនដឹងច្បាស់តាម
 ពិត នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ផង ។ បុគ្គលនោះ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពី
 សេចក្តីប្រារព្ធ រមែងមានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 រមែងចម្រើនឡើង ដល់លោកដ៏មានអាយុ ហេតុនោះ សូមលោកដ៏មានអាយុ
 លះបង់នូវអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រារព្ធ បន្ទាប់នូវអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ហើយចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញា
 ដោយល្អចុះ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបលោកដ៏មានអាយុស្មើគ្នានឹងបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ
 បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនោះ បុគ្គលណាវមែង
 ប្រារព្ធ តែមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ
 និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 ពោលយ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រារព្ធ រមែង
 មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនចម្រើនឡើង
 ដល់លោកដ៏មានអាយុទេ ហេតុនោះ សូមលោកដ៏មានអាយុ លះបង់នូវអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រារព្ធ ហើយចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញាដោយ
 ល្អចុះ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបលោកដ៏មានអាយុស្មើគ្នា នឹងបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ

បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនោះ បុគ្គលណាដែលរមែង
 មិនប្រារព្ធ តែមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវចេតោវិមុត្តិ
 និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមក ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 ពោលយ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រារព្ធ រមែងមិន
 មានអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ តែងចម្រើនឡើង
 ដល់លោកដ៏មានអាយុ ហេតុនោះ សូមលោកដ៏មានអាយុ បន្ទោបង្ខំនូវអាសវៈ
 ទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ហើយចម្រើននូវចិត្តនិងបញ្ញា
 ដោយល្អចុះ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបលោកដ៏មានអាយុស្មើគ្នា នឹងបុគ្គលទី ៥ ឯ
 ណោះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាបុគ្គលទាំង ៥ ពួកនោះ បុគ្គលណា
 រមែងមិនប្រារព្ធ មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតនូវចេតោ-
 វិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលជាធម៌ធ្វើនូវពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យរលត់ទៅ ឥតមានសេសសល់ ។ បុគ្គលនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
 ពោលយ៉ាងនេះថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតអំពីសេចក្តីប្រារព្ធ រមែង
 មិនមាន អាសវៈទាំងឡាយដែលកើតអំពីសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ក៏មិនចម្រើន
 ឡើងដល់លោកដ៏មានអាយុទេ ហេតុនោះ សូមលោកដ៏មានអាយុ ចម្រើននូវ
 ចិត្តនិងបញ្ញាដោយល្អចុះ ធ្វើយ៉ាងនេះ ទើបលោកដ៏មានអាយុស្មើគ្នានឹងបុគ្គល
 ទី ៥ ឯណោះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទាំង ៤ ពួកនេះ កាលបើ

អ្នកទាំងឡាយ ទូន្មានប្រៀនប្រដៅតាមបុគ្គលទី ៥ ឯណោះ យ៉ាងនេះ គង់
បានដល់នូវការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយលំដាប់ដូច្នោះឯង ។

អដ្ឋកថា

អារកសូត្រ

[៤២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអារកសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
អារកតិ ច វិប្បជិសារី ច ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុព្យាយាមកន្លងអាបត្តិ
ហើយជាអ្នកក្តៅក្រហាយ ព្រោះការកន្លងអាបត្តិនោះជាហេតុ ។ បទថា ចេតោ-
វិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ បានដល់ អរហត្តសមាធិ និងអរហត្តផលញ្ញាណ ។ បទ
ថា នប្បជាណាតិ បានដល់ មិនដឹង ព្រោះមិនទាន់សម្រេច ។ បទថា
អារកតិ ន វិប្បជិសារី ហោតិ បានដល់ ត្រូវអាបត្តិ តែជាអ្នកមិនក្តៅ
ក្រហាយ ព្រោះចេញចាកអាបត្តិហើយ ។ បទថា ន អារកតិ វិប្បជិសារី
ហោតិ បានដល់ ត្រូវអាបត្តិម្តង ហើយចេញចាកអាបត្តិនោះ ខាងក្រោយ
មិនត្រូវទៀតក៏ពិត តែក៏បន្ទាប់សេចក្តីក្តៅក្រហាយ មិនបាន ។ បទថា ន
អារកតិ ន វិប្បជិសារី ហោតិ បានដល់ មិនត្រូវអាបត្តិផង មិនជាអ្នក
ក្តៅក្រហាយផង ។ បទថា តព្វា ចេតោវិមុត្តិ ។ បេ។ និរុដ្ឋានិ បានដល់
មិនទាន់សម្រេចព្រះអរហត្ត ។ លោកពោលដល់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពដោយ

ន័យទី ៥ ។

បទថា អារកដា បានដល់ បានកើត ព្រោះកន្លងអាបត្តិ ។ បទថា វិប្បដិសារដា បានដល់ កើតអំពីការក្តៅក្រហាយ ។ បទថា បវឌ្ឍន្តិ បានដល់ អាសវៈទាំងឡាយចម្រើន ព្រោះកើតរឿយៗ ។ បទថា អារកចេ អាសវេ បហាយ បានដល់ លះអាសវៈទាំងឡាយ ដែលកើតព្រោះកន្លងអាបត្តិ ។ ដោយការសម្តែងអាបត្តិឬដោយការចេញចាកអាបត្តិ ។ បទថា បដិវិនោទេត្វា បានដល់ នាំចេញដោយការពិចារណា ដល់នូវភាពជាអ្នក តាំងនៅក្នុងសេចក្តី បរិសុទ្ធិ ។ បទថា ចិត្តំ បញ្ញត្តា ភាវេតុ បានដល់ ចូរបំពេញវិបស្សនាចិត្ត និងបញ្ញាដែលសម្បយុត្តដោយវិបស្សនាចិត្តនោះ ។ បទដ៏សេស គប្បីជ្រាប ដោយឧបាយនេះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា អារកសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក
 សារទូទសូត្រទី ៣

[៤៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងគុជាគារសាលា នាមហារ័ន ជិតក្រុងវេសាលី ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ស្សង់ ប្រដាប់ បាត្រនិងចីវរក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បី

បិណ្ឌបាត ។ សម័យនោះ ពួកលិច្ឆវីមានប្រមាណ ៥០០ នាក់ បានប្រជុំសន្តនា គ្នាក្នុងសារន្តទេវតិយ កើតមានអន្តរាគមន៍នេះឡើងថា ការកើតប្រាកដនៃកែវ ទាំង ៥ ជាបស្សន៍រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ កែវទាំង ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការកើតប្រាកដនៃដីកែវ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ការកើតប្រាកដនៃ សេះកែវ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ការកើតប្រាកដនៃកែវមណី រកបាន ដោយកម្រក្នុងលោក ១ ការកើតប្រាកដនៃស្រីកែវ រកបានដោយកម្រក្នុង លោក ១ ការកើតប្រាកដនៃគហបតីកែវ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ។ ការកើតប្រាកដនៃកែវទាំង ៥ នេះឯង រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ លំដាប់ នោះ ពួកលិច្ឆវីទាំងនោះ បញ្ជូនបុរសម្នាក់ទៅក្នុងផ្លូវថា នៃបុរស បើអ្នកឃើញ ព្រះដ៏មានព្រះភាគស្តេចមក ក្នុងកាលណា អ្នកគប្បីប្រាប់យើងទាំងឡាយក្នុង កាលនោះ ។ បុរសនោះ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលទៅរកពួកលិច្ឆវីទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើប ពោលទៅនឹងពួកលិច្ឆវីទាំងនោះថា នុ៎ះហ្ន៎ ព្រះដ៏មានព្រះភាគជាអរហន្តសម្មា- សម្ពុទ្ធ កំពុងតែស្តេចមក សូមអ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវកាលគួរ ក្នុងកាល ឥឡូវនេះចុះ ។ លំដាប់នោះ ពួកលិច្ឆវីទាំងនោះ បាននាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះ ដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយស្ថិតក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកលិច្ឆវីទាំងនោះ ស្ថិតក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សូម

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់សារន្ទទេវតិយ ដើម្បីសេចក្តីអនុគ្រោះ ។
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ណិភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ បានស្តេចចូលទៅកាន់សារន្ទទេវតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់
 លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់ហើយ ទើប
 ត្រាស់ទៅនឹងពួកលិច្ឆវីទាំងនោះដូច្នោះថា ម្ចាស់លិច្ឆវីទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 អង្គុយប្រជុំសន្ទនាគ្នាដោយកថា ដូចម្តេចហ្ន៎ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ចុះអន្តរកថា
 ដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ និយាយគ្នាមិនទាន់ស្រេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំសន្ទនាគ្នា ក្នុងទីនេះ កើតមានអន្តរ
 កថានេះឡើងថា ការកើតប្រាកដនៃកែវទាំង ៥ ប្រការ រកបានដោយកម្រក្នុង
 លោក ។ កែវ ៥ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការកើតប្រាកដនៃដំរីកែវ រកបាន
 ដោយកម្រក្នុងលោក នៃសេះកែវ ... នៃកែវមណី ... នៃស្រីកែវ ... ការកើត
 ប្រាកដនៃគហបតីកែវ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ ការកើតប្រាកដនៃកែវ
 ទាំង ៥ នេះឯង រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ ម្ចាស់លិច្ឆវីទាំងឡាយ
 អន្តរកថាប្រាសាទកាម កើតឡើងដល់អ្នកទាំងឡាយ ដែលមានចិត្តជ្រប់ក្នុងកាម
 ទៅហើយហ្ន៎ ។ ម្ចាស់លិច្ឆវីទាំងឡាយ ការកើតប្រាកដនៃរតនៈ ៥ ប្រការ
 រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។ រតនៈ ៥ ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺការកើតប្រាកដនៃ
 ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ បុគ្គល
 អ្នកសម្តែងនូវធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតទ្រង់ប្រកាសហើយ រកបានដោយ

កម្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលអ្នកដឹងនូវធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ
 រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលអ្នកដឹងនូវធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគត
 ប្រកាសហើយ សំដែងហើយៗ ប្រតិបត្តិធម៌តាមគួរដល់ធម៌ រកបានដោយ
 កម្រក្នុងលោក ១ បុគ្គលអ្នកដឹងឧបការគុណដែលបុគ្គលដទៃធ្វើហើយ ធ្វើតប
 វិញ រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ១ ។ ម្នាលលិច្ឆវីទាំងឡាយ ការកើតប្រាកដ
 នៃរតនៈទាំង ៥ នេះឯង រកបានដោយកម្រក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

សារទូទស្សត្រ

[៤៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសារទូទស្សត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 កាមាធិមុត្តានំ បានដល់ បង្ហាន់ទៅក្នុងវត្តកាម និងកិលេសកាម ។ បទថា
 ធម្មានុធម្មប្បដិបន្នោ សេចក្តីថា បុគ្គលដែលបដិបត្តិបដិបទាខាងដើម មួយ
 អន្លើដោយសីល ដើម្បីលោកុត្តរធម៌ ៩ ឈ្មោះថា អ្នកនាំបដិបទាឲ្យបរិបូណ៌
 ជាបុគ្គលរកបានលំបាកក្នុងលោក ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សារទូទស្សត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក តិកណ្ណកិស្សត្រដី ៤

[៤៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងតិកណ្ណកីវន
 (ព្រៃខ្នុរ ៣ ដើម) ជិតក្រុងសារកេត ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលព្រះ
 ពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា គួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍
 ដែលមិនគួរខ្ពើមតាមកាលគួរ ជាការប្រពៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បី
 សម្គាល់ថា មិនគួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្ពើម តាមកាលគួរ ជាការប្រពៃ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា គួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលមិនគួរខ្ពើម
 ផង ក្នុងអារម្មណ៍គួរខ្ពើមផង តាមកាលគួរ ជាការប្រពៃ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា មិនគួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្ពើមផង ក្នុង
 អារម្មណ៍ដែលមិនគួរខ្ពើមផង តាមកាលគួរ ជាការប្រពៃ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុគួររៀរលែងនូវអារម្មណ៍ទាំងពីរនោះ គឺអារម្មណ៍មិនគួរខ្ពើម និងអារម្មណ៍
 គួរខ្ពើមចេញហើយ មានស្មារតីដឹងខ្លួន តាំងនៅជាកណ្តាល តាមកាលគួរ
 ជាការប្រពៃ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថាគួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍
 ដែលមិនគួរខ្ពើម ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា គួរខ្ពើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលមិនគួរខ្ពើម ព្រោះ
 អាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះថា រាគៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌

ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុ
 គប្បីសម្គាល់ថា មិនគួរខ្លើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើម ព្រោះអាស្រ័យអំណាច
 ប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា មិនគួរខ្លើម
 ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើម ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះថា ទោសៈ
 កុំកើតឡើង ដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រទូស្ត
 ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា គួរខ្លើមក្នុងអារម្មណ៍
 ដែលមិនគួរខ្លើមផង ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើមផង ព្រោះអាស្រ័យអំណាច
 ប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថាគួរខ្លើមអារម្មណ៍
 ដែលមិនគួរខ្លើមផង ក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើមផង ព្រោះអាស្រ័យអំណាច
 ប្រយោជន៍នេះថា រាគៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទី
 តាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរឡើយ ទោសៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំង
 ឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រទូស្តឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុគប្បី
 សម្គាល់ថា មិនគួរខ្លើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើមផង ក្នុងអារម្មណ៍ដែលមិន
 គួរខ្លើមផង ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុគប្បីសម្គាល់ថា មិនគួរខ្លើមក្នុងអារម្មណ៍ដែលគួរខ្លើមផង ក្នុងអារម្មណ៍
 ដែលមិនគួរខ្លើមផង ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍នេះថា ទោសៈកុំកើត
 ឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រទូស្តឡើយ រាគៈ
 កុំកើតឡើង ដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ

ឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះភិក្ខុគប្បីវៀរលែងនូវអារម្មណ៍ទាំង ២ នោះគឺ
 អារម្មណ៍មិនគួរខ្ពើម និងគួរខ្ពើមចេញហើយ មានស្មារតីដឹងខ្លួន តាំងនៅជា
 កណ្តាល ព្រោះអាស្រ័យអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុគប្បីវៀរលែងនូវអារម្មណ៍ទាំង ២ នោះ គឺអារម្មណ៍មិនគួរខ្ពើម និងគួរ
 ខ្ពើមចេញ មានស្មារតីដឹងខ្លួន តាំងនៅជាកណ្តាល ព្រោះអាស្រ័យអំណាច
 ប្រយោជន៍នេះថា រាគៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទី
 តាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរចិត្តបន្តិចបន្តួច ក្នុងអារម្មណ៍នីមួយ ក្នុងប្រទេសណាមួយ
 ឡើយ ទោសៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃ
 សេចក្តីប្រទូស្តបន្តិចបន្តួច ក្នុងអារម្មណ៍នីមួយ ក្នុងប្រទេសណាមួយឡើយ
 មោហៈកុំកើតឡើងដល់អាត្មាអញ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីវង្វេង
 បន្តិចបន្តួច ក្នុងអារម្មណ៍នីមួយ ក្នុងប្រទេសណាមួយឡើយ ។

អដ្ឋកថា

តិកណ្ណកិវត្ត

[៤៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតិកណ្ណកិវត្តទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អប្បជិត្តល បានដល់ ក្នុងអារម្មណ៍ដែលមិនបដិកូល ។ បទថា បដិកូលសញ្ញា
 បានដល់ មានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះថា នេះបដិកូល ។ ក្នុងបទទាំងពួងក៏ន័យ
 នេះដូចគ្នា ។ សួរថា ភិក្ខុនេះ នៅយ៉ាងនេះបានដូចម្តេច ។

ឆ្លើយថា ភិក្ខុពង្រីកទៅក្នុងវត្ថុដែលគួរប្រាថ្នា ដោយភាពជារបស់មិនស្អាត ឬ
 បង្កាន់នាំចូលទៅ ដោយភាពជារបស់មិនទៀង ឈ្មោះថា មានការសម្គាល់
 ក្នុងវត្ថុ មិនបដិកូលថា ជាបដិកូលដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុពង្រីកទៅ
 ក្នុងវត្ថុដែលមិនគួរប្រាថ្នាដោយមេត្តា ឬបង្កាន់នាំចូលទៅថាជាធាតុ ឈ្មោះថា
 មានការសម្គាល់ក្នុងវត្ថុបដិកូលថាមិនជាបដិកូល ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។
 ក្នុងបទទាំង ២ នេះ លោកពោលដល់តតិយវារៈ និងចតុត្ថវារៈ ដោយន័យ
 ដើម និងន័យក្រោយ ។ លោកពោលន័យទី ៥ ដោយឆន្ទ្យន្តបេក្ខាៗ នេះ
 ដូចគ្នានឹងឧបេក្ខារបស់ព្រះខីណាស្រព តែមិនមែនឧបេក្ខារបស់ព្រះខីណាស្រព
 ទេ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា **ឧបេក្ខកោ វិហារេយ្យ** បានដល់ តាំងនៅក្នុង
 ភាពជាកណ្តាល ។ បទថា **ក្វិចិ** បានដល់ ក្នុងអារម្មណ៍ណាមួយ ។ បទ
 ថា **កត្តិចិ** បានដល់ ក្នុងទឹកដីណាមួយ ។ បទថា **កិញ្ចាណា** គឺមានប្រមាណ
 តិចតួចណាមួយ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ត្រាស់វិបស្សនាតែម្យ៉ាង ក្នុងឋានៈ ៥ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។ ភិក្ខុមួយរូបដែលប្រារព្ធវិបស្សនា ក៏បំពេញវិបស្សនានោះបាន
 សម្បើសមណៈដែលជាពហុស្មត មានញាណ មានបញ្ញាក្រៃលែងក៏បំពេញបាន
 ព្រះសោតាបន្ន ព្រះសកទាគាមី និងព្រះអនាគាមី រមែងធ្វើបានទាំងអស់
 ព្រះខីណាស្រព មិនចាំបាច់ពោលឡើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា តិកណ្ណកិស្សត្រដី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និយមសូត្រទី ៥

[៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ក្នុងនរក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ពោលពាក្យកុហក ១ ប្រកបដោយហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ គឺផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាទាំងមេរ័យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាគេនាំទៅទម្លាក់ក្នុងនរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចជាគេនាំទៅដាក់ក្នុងស្ថានសួគ៌ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺបុគ្គលរៀនចាកការសម្លាប់សត្វ ១ រៀនចាកការលួចទ្រព្យគេ ១ រៀនចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ រៀនចាកការនិយាយកុហក ១ រៀនចាកហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទគឺផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរាទាំងមេរ័យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ដូចជាគេនាំទៅដាក់ក្នុងស្ថានសួគ៌ ។

អដ្ឋកថា

និរយសូត្រ

[៤៥] ក្នុងនិរយសូត្រទី ៥ មានអត្ថនាយយល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថានិរយសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មិត្តសូត្រទី ៦

[៤៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរគប់រកយកជាមិត្តឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុប្រើឲ្យធ្វើការងារ ១ បង្កអធិករណ៍ ១ ជាសឹកសត្រូវក្នុងពួកភិក្ខុជាប្រធាន ១ ត្រាប់ទៅក្នុងទីឆ្ងាយនិងទីមិនមានកំណត់រឿយៗ ១ មិនអង្គអាចដើម្បីពន្យល់ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាតាមកាលគួរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ មិនគួរគប់រកយកជាមិត្តឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរគប់រកយកជាមិត្តបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុមិនប្រើឲ្យធ្វើការងារ ១ មិនបង្កអធិករណ៍ ១ មិនជាសឹកសត្រូវក្នុងពួកភិក្ខុជាប្រធាន ១ មិនត្រាប់ទៅក្នុងទីឆ្ងាយ និងទីមិនមានកំណត់រឿយៗ ១ ជាអ្នកអង្គអាចដើម្បីពន្យល់ ឲ្យកាន់តាម ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថាតាមកាលគួរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរគប់រកយកជាមិត្តបាន ។

អដ្ឋកថា

មិត្តសូត្រទី ៦

[៤៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមិត្តសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា កម្មន្តំ កាវេតិ បានដល់ ប្រើឲ្យការងារ មានធ្វើស្រែជាដើម ។ បទថា អធិករណំ អាទិយតិ បានដល់ ញ៉ាំងអធិករណ៍ ៤ ។ បទថា ចាមោក្ខេសុ ភិក្ខុសុ បានដល់ ក្នុងភិក្ខុដែលជាទិសាបាមោក្ខ គឺប្រធាន ។ បទថា បដិវរុទ្ធា ហោតិ បានដល់ ជាអ្នកប្រណាំងប្រជែងគ្នា ព្រោះប្រកាន់ ថាជាសត្រូវ ។ បទថា អវត្តានចារិកំ បានដល់ ត្រាច់ទៅមិនមានគោលដៅ ។^{១០៣៣}

អដ្ឋកថាមិត្តសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អសប្បវិសទានសូត្រទី ៧

[៤៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសទាននេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អសប្បវិសទាន ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឲ្យទានដោយមិនគោរព (ក្នុង ទេយ្យធម៌) ១ ឲ្យទានដោយមិនធ្វើនូវសេចក្តីគោរព (ក្នុងបដិគ្គាហក) ១ មិនឲ្យដោយដៃខ្លួន ១ ឲ្យទានដូចជាបោះចោល ១ ឲ្យទានដោយឃើញថាមិន ឲ្យផល ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អសប្បវិសទានមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវិសទាននេះមាន ៥ យ៉ាង ។ សប្បវិសទាន ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឲ្យទានដោយគោរព ១ ឲ្យដោយធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ១ ឲ្យទានដោយដៃខ្លួនឯង ១ ឲ្យទានមិនដូចជាបោះចោល ១ ឲ្យទានដោយ ឃើញថាឲ្យផល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវិសទានមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អសប្បវិសទានសូត្រ

[៤៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអសប្បវិសទានសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា អសក្កច្នំ ទានំ ទេតិ បានដល់ មិនគោរព គឺមិនធ្វើចិត្តឲ្យស្អាត ហើយឲ្យ ។ បទថា អចិត្តំ កត្វា ទេតិ បានដល់ ឲ្យដោយអាការមិនកោត ក្រែង ដោយការមិនគោរព ។ បទថា អបរិដ្ឋំ ទេតិ បានដល់ ឲ្យរួចតែពីដៃ ។ ម្យ៉ាងទៀត ឲ្យដូចជាបោះចោល ។ បទថា អនាគមនិដ្ឋិកោ ទេតិ បានដល់ មិនធ្វើការឃើញផលកម្មមកយ៉ាងនេះថា ផលនៃកម្មដែលធ្វើនឹងមកដល់ ដូច្នោះ ឲ្យកើតឡើងឡើយ ។

ក្នុងធម៌ចំណែកស គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះ បទថា ចិត្តំ កត្វា ទេតិ បានដល់ ចូលទៅតាំងសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងទេយ្យធម៌ និងក្នុងទុក្ខិណេយ្យ- បុគ្គល ហើយឲ្យ ។ ក្នុងបទ ២ យ៉ាងនោះ បុគ្គលធ្វើទេយ្យធម៌ប្រណីត មាន

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា តិកណ្ណកវគ្គទី ៥

រសត្វាញ់ ហើយឲ្យ ឈ្មោះថា ចូលទៅតាំងសេចក្តីកោតក្រែងក្នុងទេយ្យធម៌
 បុគ្គលជ្រើសរើសបុគ្គល ហើយឲ្យ ឈ្មោះថា ចូលទៅតាំងនូវការកោតក្រែង
 ក្នុងទុក្ខណេយ្យបុគ្គល ។ បទថា សហត្តា ទេតិ សេចក្តីថា មិនប្រើដែរបស់
 អ្នកដទៃដើម្បីឲ្យ គឺឲ្យដោយដែរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ដោយគិតថា ឈ្មោះថា
 ពេលដែលអាត្មាអញ អន្ទោលទៅក្នុងសង្សារ ដែលមិនមានខាងដើម និងទី
 បំផុតហើយ បានប្រើដៃ និងជើងនេះ មិនមានប្រមាណឡើយ អញនឹងធ្វើការ
 រួចផុតអំពីវដ្តៈ ការចេញអំពីភព ដូច្នោះ ។ បទថា អាគមនទិដ្ឋិកោ បានដល់
 ជឿកម្ម និងវិបាកថា ជាបច្ច័យនៃភពក្នុងអនាគត ហើយឲ្យ ដូច្នោះ ។^{១៣៦}

អដ្ឋកថា អសប្បវិសទានសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សប្បវិសទានសូត្រទី ៨

[៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សប្បវិសទាននេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
 សប្បវិសទាន ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺឲ្យទានដោយសទ្ធា ១ ឲ្យទានដោយ
 គោរព ១ ឲ្យទានតាមកាលគួរ ១ ឲ្យទានដោយចិត្តអនុគ្រោះ ១ ឲ្យទាន
 ដោយមិនបានបៀតបៀនខ្លួនឯងនឹងអ្នកដទៃ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ឲ្យទានដោយសទ្ធា ដោយផលទាននោះ កើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ

មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនផង ជាបុគ្គលមានរូបលក្ខណ៍មើលមើល ជាទី
 ជ្រះថ្លា ប្រកបដោយភាពជាអ្នកមានសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយគោរព ដោយផលទាននោះ កើតក្នុងទីណាៗ ជា
 បុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនផង ពួកជនណា ទោះកូនក្តី
 ប្រពន្ធក្តី ខ្ញុំក្តី អ្នកបម្រើក្តី អ្នកធ្វើការងារក្តី របស់បុគ្គលនោះ ជនទាំងនោះ
 តែងស្តាប់ដោយល្អ ផ្សំស្រែស្រាត្រ តាំងចិត្តដើម្បីដឹងផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលឲ្យទានតាមកាលដ៏គួរ ដោយផលទាននោះ កើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គល
 ស្តុកស្តម្ភមានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនផង ប្រយោជន៍គឺភោគៈដ៏ពោរពេញ
 រមែងមកតាមកាលដ៏គួរដល់បុគ្គលនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យ
 ទានដោយចិត្តអនុគ្រោះ ដោយផលទាននោះ កើតក្នុងទីណាៗ ជាបុគ្គលស្តុក
 ស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនផង រមែងបង្ហាន់ចិត្តទៅដើម្បីបរិភោគ
 ក្នុងកាមគុណ ៥ ដ៏លើសលុបផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលឲ្យទានដោយ
 មិនបានបៀតបៀនខ្លួនឯងនិងអ្នកដទៃ ដោយផលទាននោះ កើតក្នុងទីណាៗ
 ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើនផង សេចក្តីអន្តរាយនៃ
 ភោគៈទាំងឡាយ មិនមានមកអំពីទីណាមួយ គឺអំពីភ្លើង អំពីទឹក អំពីស្តេច
 អំពីចោរ អំពីហេតុមិនជាទីស្រឡាញ់ និងអំពីមនុស្សជាទាយាទ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ សប្បុរសទានមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សប្បុរិសទានសូត្រ

[៤៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសប្បុរិសទានសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទេថា សទ្ធាយ បានដល់ ជឿទាន និងផលនៃទាន ។ បទេថា កាលេន បានដល់ តាមកាលដ៏សមគួរ ។ បទេថា អនុគ្គហិតចិត្តោ បានដល់ មានចិត្ត មិនស្តាយ គឺលះដាច់ទៅ ។ បទេថា អនុបហត្ថ បានដល់ មិនប៉ះខ្ទប់ គឺមិន លុបនូវគុណទាំងឡាយ ។ បទេថា កាលាគតា ចស្ស អត្តា បរិបូរា ហោន្តិ សេចក្តីថា ប្រយោជន៍ទាំងឡាយ កាលនឹងមកដល់ មិនបានមក កាលចម្រើន វ័យហើយ រមែងមកក្នុងកាលដ៏សមគួរក្នុងបឋមវ័យនោះឯង ហើយច្រើន ទៀតផង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សប្បុរិសទានសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសមយវិមុត្តសូត្រទី ៥

[៤៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី សេចក្តីសាបសូន្យដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺត្រេកអរក្នុងការងារ ១ ត្រេកអរក្នុងការពោលតិរច្ឆានកថា ១ ត្រេកអរក្នុង ការដេកលក់ ១ ត្រេកអរក្នុងពួកគណៈ ១ មិនពិចារណាចិត្តតាមវិមុត្ត ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមិនត្រេកអរក្នុងការងារ ១ មិនត្រេកអរក្នុងការពោល តិរច្ឆានកថា ១ មិនត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ មិនត្រេកអរក្នុងពួកគណៈ ១ ពិចារណាចិត្តតាមវិមុត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។

អដ្ឋកថា

បឋមសមយវិមុត្តសូត្រ

[៤៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសមយវិមុត្តសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា សមយវិមុត្តស្ស សេចក្តីថា ភិក្ខុឈ្មោះថា មានចិត្តផុតហើយ ដោយលោកិយវិមុត្ត ពោល គឺផុតជួរសម័យ ព្រោះផុតចាកកិលេសទាំងឡាយ ដែលសង្កត់សង្កិនបាន ក្នុងខណៈដែលញ៉ាំងចិត្តជាអប្បនានោះឯង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា បឋមសមយវិមុត្តសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសមយវិមុត្តសូត្រទី ១០

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺត្រេកអរក្នុងការងារ ១ ត្រេកអរក្នុងការពោលតិរច្ឆានកថា ១ ត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ មិនបានគ្រប់គ្រងរក្សាទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមិនត្រេកអរក្នុងការងារ ១ មិនត្រេកអរក្នុងការពោលតិរច្ឆានកថា ១ មិនត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ គ្រប់គ្រងរក្សាទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ។

តិកណ្ណកិវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃតិកណ្ណកិវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីបុគ្គលឲ្យហើយ ត្រឡប់មើលនាយវិញ ១
- អំពីភិក្ខុប្រារព្ធ ១ អំពីពួកលិច្ឆវិប្រជុំគ្នា ក្នុងសារទូទេ-
ចេតិយ ១ អំពីព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
តិកណ្ណកិវន ១ អំពីធម៌ដែលនាំឲ្យធ្លាក់ទៅក្នុងនរក

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បញ្ចកនិបាត

១១៥

និងនាំឲ្យទៅកើតស្ថានសួគ៌ ១ អំពីមិត្តគួរគាប់រក និង
 មិនគួរគាប់រក ១ អំពីអសប្បុរិសទាន ១ អំពីសប្បុ-
 រិសទាន ១ អំពីភិក្ខុជាសមយវិមុត្ត ២ លើក ។
 បណ្ណាសកទី ៣ ចប់

អដ្ឋកថា

ទុតិយសមយវិមុត្តសូត្រ

[៥០] ទុតិយសមយវិមុត្តសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយសមយវិមុត្តសូត្រទី ១០ ចប់
 ភិក្ខុណ្ហកវគ្គទី ៥ ចប់
 តតិយបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក
ចតុត្ថបណ្ណាសក

សទ្ធម្មវគ្គទី ១

បឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ១

[៥១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង សូម្បី
ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាមគឺមគ្គ ជាសភាពដ៏ប្រពៃ
ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។
គឺមើលងាយពាក្យពោល ១ មើលងាយបុគ្គលអ្នកពោល ១ មើលងាយខ្លួន
ឯង ១ មានចិត្តរើរវាយស្តាប់ធម៌ ១ មានចិត្តមិននឹងនួននៅក្នុងអារម្មណ៍តែ
មួយ គឺមិនយកចិត្តទុកដាក់ ដោយឧបាយប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ សូម្បីស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បី
ឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង កាលស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម គួរ
ដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។

ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមិនមើលងាយពាក្យពោល ១
មិនមើលងាយបុគ្គលអ្នកពោល ១ មិនមើលងាយខ្លួនឯង ១ មានចិត្តមិន
រវើរវាយស្តាប់ធម៌ ១ មានចិត្តនឹងរួននៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ គឺយកចិត្តទុក
ដាក់ដោយឧបាយប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌
៥ យ៉ាងនេះឯង កាលស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ទើបគួរដើម្បីឈានចុះកាន់ទីនិយាម
ជាសកាតដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។

អដ្ឋកថា

ចតុត្ថបណ្ណាសក

សទ្ធម្មវគ្គទី ១

បឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ

[៥១] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ១ នៃចតុត្ថ-
 បណ្ណាសកដូចតទៅនេះ បទថា អកត្វោ និយាមំ ឌុក្កមិត្តំ កុសលេសុ
 ធម្មេសុ សម្មត្តំ សេចក្តីថា ភិក្ខុមិនគួរឈានចុះកាន់មគ្គនិយាម ដែលពាល់
 ត្រូវក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ក្នុងបទថា កងំ បរិកោតិ ជាដើម កាល
 ពោលថា រឿងនេះ ឈ្មោះរឿងអ្វី ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មើលងាយរឿងដែល
 សម្តែង ។ កាលពោលថា បុគ្គលនោះនិយាយរឿងអ្វី បុគ្គលនេះដឹងអ្វី ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថា មើលងាយអ្នកសម្តែង ។ កាលពោលថា អញនឹងដឹងកម្លាំងដែល
 គប្បីស្តាប់រឿងនេះនៃអញបានអំពីណា ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មើលងាយខ្លួនឯង ។
 គប្បីជាបឋមចំណែកស ដោយន័យដែលផ្ទុយគ្នាអំពីនេះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ២

[៥២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងសូម្បីស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសកាតដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ មើលងាយពាក្យពោល ១ មើលងាយបុគ្គលអ្នកពោល ១ មើលងាយខ្លួនឯង ១ អប្បឥតប្រាជ្ញាល្ងង់ខ្លោលលា ១ សម្គាល់ថា បានដឹងក្នុងហេតុដែលខ្លួនមិនដឹង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯងសូម្បីស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសកាតដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង កាលស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ទើបគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសកាតដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺមិនមើលងាយពាក្យពោល ១ មិនមើលងាយបុគ្គលអ្នកពោល ១ មិនមើលងាយខ្លួនឯង ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា មិនល្ងង់ខ្លៅ មិនលលា ១ មិនសម្គាល់ថា បានដឹងក្នុងហេតុ ដែលខ្លួនមិនបានដឹង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង កាលស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ទើបគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសកាតដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ

[៥២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ២ ដូច្នោះ
បទថា អនញ្ញាតេ អញ្ញាតមាណិ បានដល់ ជាបុគ្គលតម្កល់ខ្លួនថា អញ
ដឹងហើយក្នុងសេចក្តីដែលមិនទាន់ដឹង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ៣

[៥៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងសូម្បី
ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុង
កុសលធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ
ជាអ្នកលុបគុណគេ មានសេចក្តីលុបគុណ គ្របសង្កត់ ហើយស្តាប់ធម៌ ១
មានចិត្តប្រុងសង្កត់សង្កិនស្វែងរកទោស ហើយស្តាប់ធម៌ ១ ជាអ្នកមានចិត្ត
តក់មករំលឹកវិន័យរូស ក្នុងបុគ្គលអ្នកសម្តែងធម៌ ១ ជាអ្នកអប្បឥតបញ្ញាល្ងង់ខ្លៅ
លលា ១ ជាអ្នកសម្គាល់ថា បានដឹងក្នុងហេតុដែលខ្លួនមិនបានដឹង ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង សូម្បីស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម
ក៏មិនគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ

បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង កាលស្តាប់
 ព្រះសទ្ធម្ម ទើបគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមិន
 លុបគុណគេ មិនមានសេចក្តីលុបគុណ គ្របសង្កត់ ហើយស្តាប់ធម៌ ១ មាន
 ចិត្តមិនប្រងសង្កត់សង្កិន មិនស្វែងរកទោស ហើយស្តាប់ធម៌ ១ ជាអ្នកមាន
 ចិត្តមិនតក់មក់ មិនរើសរើសរូស ក្នុងបុគ្គលអ្នកសម្តែងធម៌ ១ ជាអ្នកមានបញ្ញា
 មិនល្ងង់ខ្លៅ មិនលលា ១ មិនសម្គាល់ថា បានដឹងក្នុងហេតុដែលខ្លួនមិនដឹង ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង កាលស្តាប់
 ព្រះសទ្ធម្ម ទើបគួរដើម្បីឈានចុះកាន់និយាម ជាសភាពដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសល
 ធម៌ទាំងឡាយបាន ។

អដ្ឋកថា

តតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះថា

[៥៣] បទថា មក្ខិ ធម្មំ សុណាតិ បានដល់ ជាអ្នកលុបគុណ
 ស្តាប់ធម៌ ដោយចិត្តលុបគុណអ្នកសម្តែង ។ បទថា សុខារម្ព័និភ្នោ គឺមានចិត្ត
 លើកឡើងដើម្បីផ្តាញផ្តាល ។ បទថា រន្ធករេសី គឺរកឱកាសចាប់កំហុស ។^{១២១}

អដ្ឋកថា តតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសទ្ធម្មសម្មាសសូត្រទី ៤

[៥៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យ
 ព្រះសទ្ធម្ម សាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ មិនស្តាប់ធម៌ដោយគោរព ១
 មិនរៀនធម៌ដោយគោរព ១ មិនទ្រទ្រង់ (ចាំទុក) ធម៌ដោយគោរព ១ មិន
 ពិចារណាអត្តនៃធម៌ ដែលខ្លួនទ្រទ្រង់ហើយដោយគោរព ១ ដឹងអត្ត ដឹងធម៌
 ហើយ មិនប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរដល់ធម៌ដោយគោរព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធាន
 ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្ម
 បិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ ស្តាប់ធម៌ដោយគោរព ១
 រៀនធម៌ដោយគោរព ១ ទ្រទ្រង់ធម៌ដោយគោរព ១ ពិចារណាអត្តនៃធម៌ដែល
 ខ្លួនទ្រទ្រង់ហើយដោយគោរព ១ ដឹងអត្ត ដឹងធម៌ ហើយប្រតិបត្តិធម៌តាមសមគួរ
 ដល់ធម៌ដោយគោរព ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។

អដ្ឋកថា

បឋមសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ

[៥៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រទី ៤ ដូច្នោះ
 បទថា ន សក្កច្ចំ ធម្មំ សុណាន្តិ បានដល់ មិនផ្សេងត្រចៀក តាំងចិត្តស្តាប់
 ធម៌ ។ បទថា ន បរិយាបុណាន្តិ បានដល់ កាលបដិបត្តិធម៌តាមធម៌ដែល
 ស្តាប់មក ក៏មិនបដិបត្តិដោយគោរព ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រទី ៥

[៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យ
 ព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ មិនរៀនធម៌ គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ
 វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទាន ឥតិវុត្តកៈ ជាតក អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ១ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ
 អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ មិនសម្តែង
 ធម៌តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ដល់បុគ្គលដទៃ ដោយ

ពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ២ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះ
 សទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មិនបង្ហាញធម៌តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមកដល់
 បុគ្គលដទៃដោយពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៣ ដែលប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុទាំងឡាយមិនធ្វើនូវការស្វាធារាយ (ទន្ទេញ) ធម៌តាមដែលបានស្តាប់មក
 តាមដែលបានរៀនមក ដោយពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៤
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយមិនត្រិះរិះរឿយៗ មិនពិចារណារឿយៗ ដោយ
 ចិត្ត មិនជញ្ជឹងរឿយៗ ក្នុងចិត្តនូវធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែល
 បានរៀនមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៥ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង
 នេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្ម សាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិន
 សាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ រៀនធម៌គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ
 គាថា ឧទានៈ ឥតិវុត្តកៈ ជាតកៈ អព្ពតធម្ម វេទល្លៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាធម៌ទី ១ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិន

អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ សម្តែងធម៌
តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ដល់បុគ្គលដទៃដោយពិស្តារ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ២ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ
មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំង
ឡាយ បង្ហាញធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែលបានរៀនមក ដល់បុគ្គល
ដទៃ ដោយពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៣ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
ឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ ធ្វើសេចក្តីស្វាធាយធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក
តាមដែលបានរៀនមក ដោយពិស្តារ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៤
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ
ដោយចិត្ត ជញ្ជឹងរឿយៗ ក្នុងចិត្តនូវធម៌ តាមដែលបានស្តាប់មក តាមដែល
បានរៀនមក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៥ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យ
ព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ
មិនអន្តរធានទៅ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសទ្ធិម្មសម្មោសសូត្រ

[៥៥] ក្នុងទុតិយសទ្ធិម្មសម្មោសសូត្រទី ៥ ឆាយយល់ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាទុតិយសទ្ធិម្មសម្មោសសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសទ្ធិម្មសម្មោសសូត្រទី ៦

[៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យ
 ព្រះសទ្ធិម្ម សាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ រៀននូវព្រះសូត្រ ដែលខ្លួនរៀន
 ខុស ដោយបទនិងព្យញ្ជនៈ ដែលរៀបរៀងខុស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បទនិង
 ព្យញ្ជនៈដែលរៀបរៀងខុស រមែងយល់សេចក្តីបានដោយកម្រ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ នេះជាធម៌ទី ១ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធិម្មសាបសូន្យ អន្តរធាន
 ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រដៅបានដោយក្រ
 ប្រកបដោយធម៌ ដែលធ្វើឲ្យគេប្រដៅក្រ ជាអ្នកមិនចេះអត់ធន់ មិនទទួល
 ពាក្យប្រៀនប្រដៅខាងស្តាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ២ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធិម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយណា ជាអ្នកមានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន មានអាគម គឺ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បញ្ចកនិបាត

និកាយដ៏ស្អាត ចងចាំនូវព្រះសូត្រ ចងចាំនូវវិន័យ ចងចាំនូវមាតិកា ភិក្ខុ
ទាំងនោះ មិនឲ្យភិក្ខុដទៃរៀនព្រះសូត្រ ដោយគោរព លុះអំណើះឥតពីភិក្ខុ
ទាំងនោះទៅ ព្រះសូត្រក៏ជាប់ឫស មិនប្រតិស្ឋាននៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះជាធម៌ទី ៣ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ជាអ្នកប្រតិបត្តិដើម្បី
ឲ្យកើតលាភច្រើន ប្រតិបត្តិបន្ទូរបន្ថយ ជាប្រធានក្នុងការប្រតិបត្តិបន្ទូរបន្ថយ
ជាក់ចុះ ក្នុងវិវេក មិនប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួន
មិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចនូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច ដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រជុំ
ជនដែលកើតជាខាងក្រោយ គឺសទ្ធិវិហារិក អន្តោវាសិក ក៏យកតម្រាប់តាម
ភិក្ខុជាថេរៈទាំងនោះ ប្រជុំជនជាខាងក្រោយទាំងនោះ ក៏ជាអ្នកប្រតិបត្តិ ដើម្បី
ឲ្យកើតលាភច្រើន ប្រតិបត្តិបន្ទូរបន្ថយ ជាប្រធានក្នុងការប្រតិបត្តិបន្ទូរបន្ថយ
ជាក់ចុះ ក្នុងវិវេក មិនប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បីដល់នូវគុណវិសេសដែលខ្លួន
មិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចនូវគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច ដើម្បី
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៤ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធាន
ទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត សង្ឃបែកគ្នា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើសង្ឃបែកគ្នាហើយ ការជេរគ្នានិងគ្នាក៏មាន ការប្រទេចផ្កាសាគ្នានិង
គ្នាក៏មាន ការបោះពាក្យសម្តីទៅរកគ្នានិងគ្នាក៏មាន ការលះបង់គ្នានិងគ្នាក៏មាន

ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃទាំងនោះ ក៏មិនមានសេចក្តីជ្រះថ្លា ដែល
 ជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ក៏ងាកចិត្តលែងជ្រះថ្លាវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ជាធម៌ទី ៥ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ អន្តរធានទៅ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មសាបសូន្យ
 អន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងសាសនានេះ រៀននូវព្រះសូត្រ
 ដែលខ្លួនរៀនត្រូវ ដោយបទនិងព្យញ្ជនៈដែលរៀបរៀងត្រូវ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បទនិងព្យញ្ជនៈដែលរៀបរៀងត្រូវ រមែងយល់សេចក្តីបានងាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ១ ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី ឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិន
 សាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ជាអ្នកប្រដៅងាយ ប្រកបដោយធម៌ ធ្វើឲ្យជាអ្នកប្រដៅងាយ ជាអ្នកចេះ
 អត់ធន់ ទទួលពាក្យប្រៀនប្រដៅខាងស្តាំ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី
 ២ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំងឡាយណា មានសេចក្តីចេះដឹងច្រើន
 មានអាគមគីនិកាយដ៏ស្អាត ចងចាំ នូវព្រះសូត្រ ចងចាំនូវវិន័យ ចងចាំនូវ
 មាតិកា ភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យភិក្ខុដទៃរៀន ព្រះសូត្រ ដោយគោរព លុះអំណើះ
 ឥតពីភិក្ខុទាំងនោះទៅ ព្រះសូត្រក៏មិនបានជាចម្រុះស ប្រតិស្ឋាននៅបាន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៣ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីឲ្យព្រះសង្ឃម្នាក់ៗ
 មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុទាំង
 ឡាយជាថេរៈ មិនប្រតិបត្តិ ដើម្បីឲ្យកើតលាភច្រើន មិនប្រតិបត្តិបន្ទូបន្ថយ
 ដាក់ធុរៈក្នុងការប្រតិបត្តិ បន្ទូបន្ថយចេញ ជាប្រធានក្នុងវិវេក ប្រារព្ធព្យាយាម
 ដើម្បីដល់នូវគុណ វិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចនូវគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់សម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួន
 មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ប្រជុំជនដែលកើតជាខាងក្រោយ គឺសទ្ធិវិហារិក
 អន្តេវាសិក ក៏យកតម្រាប់តាមពួកភិក្ខុជាថេរៈទាំងនោះ បច្ច័មជននោះឯង ក៏
 មិនជាអ្នក ប្រតិបត្តិដើម្បីឲ្យកើតលាភច្រើន មិនប្រតិបត្តិបន្ទូបន្ថយ ដាក់ធុរៈ
 ក្នុងការប្រតិបត្តិបន្ទូបន្ថយចេញ ជាប្រធានក្នុងវិវេក ប្រារព្ធព្យាយាម ដើម្បី
 ដល់នូវគុណវិសេស ដែលខ្លួនមិនទាន់ដល់ ដើម្បីសម្រេចនូវគុណវិសេស
 ដែលខ្លួនមិនទាន់បានសម្រេច ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណវិសេសដែលខ្លួន
 មិនទាន់បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៤ ប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីឲ្យព្រះសង្ឃម្នាក់ៗ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយវិញទៀត សង្ឃព្រមព្រៀងគ្នា មានសេចក្តីរីករាយរកគ្នា
 មិនទាស់ទែងគ្នា មានឧទ្ទេសជាមួយគ្នា រមែងនៅជាសុខ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើសង្ឃព្រមព្រៀងគ្នាហើយ ការជេរគ្នានិងគ្នា ក៏មិនមាន ការប្រទេច
 ផ្តាសាគ្នានិងគ្នា ក៏មិនមាន ការបោះពាក្យសំដីទៅរកគ្នានិងគ្នា ក៏មិនមាន ការ
 លះបង់គ្នានិងគ្នា ក៏មិនមាន ពួកជនដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា ក្នុងសង្ឃទាំងនោះ

ក៏រមែងជ្រះថ្លាឡើង ដែលជ្រះថ្លាស្រាប់ហើយ ក៏រឹងរិតតែជ្រះថ្លាឡើង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ទី ៥ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ
 មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
 ឯងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឲ្យព្រះសទ្ធម្មបិតថេរ មិនសាបសូន្យ មិនអន្តរធានទៅ ។

អដ្ឋកថា

តតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ

[៥៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រទី ៦ ដូច្នោះ
 បទថា អប្បជិសរណោ បានដល់ មិនមានទីពឹងអាស្រ័យ ពិតហើយ
 អាចារ្យទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ជាទីពឹងពុំនាក់នៃព្រះសូត្រ ព្រោះមិនមាន
 អាចារ្យទាំងនោះ ព្រះសូត្រក៏មិនមានទីពឹងអាស្រ័យ ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុង
 សូត្រនេះ មានន័យដូចពោលហើយខាងដើមនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា តតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុកថាសូត្រទី ៧

[៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថារបស់បុគ្គល ៥ ពួកជាកថាអាក្រក់ ដោយការលើកយកបុគ្គលទៅប្រៀបនឹងបុគ្គល ។ កថារបស់បុគ្គល ៥ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពោលអំពីសទ្ធារបស់បុគ្គលមិនមានសទ្ធា ជាកថាអាក្រក់ ១ ការពោលអំពីសីល របស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ជាកថាអាក្រក់ ១ ការពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងតិច ជាកថាអាក្រក់ ១ ការពោលអំពីការលះរបស់បុគ្គលកំណាញ់ ជាកថាអាក្រក់ ១ ការពោលអំពី ប្រាជ្ញារបស់បុគ្គលឥតប្រាជ្ញា ជាកថាអាក្រក់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការ ពោលអំពីសទ្ធារបស់បុគ្គលមិនមានសទ្ធា ជាកថាអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនមានសទ្ធា កាលបើពោលអំពីសទ្ធា រមែងរអាក់រអួល កម្រើកញាប់ញ័រ គ្មានក្តាញ់ ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យ ប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុគ្គលមិន មានសទ្ធានោះ មិនឃើញច្បាស់នូវសទ្ធាសម្បទានោះក្នុងខ្លួន មិនបាននូវបីតិ និង បុរោជ្ជៈ ព្រោះសទ្ធានោះជាហេតុផង ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីសទ្ធា របស់បុគ្គលដែលមិនមានសទ្ធា ទើបជាកថាអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលទ្រុស្តសីល ពោលអំពីសីល ជាកថាអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល កាលបើពោលអំពីសីល រមែងរអាក់រអួល កម្រើកញាប់ញ័រ គ្មានក្តាញ់ ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យ

ប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលទ្រុស្តសីលនោះ មិនឃើញច្បាស់នូវសីលសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងមិនបាននូវបីតិវិនិច្ឆ័យនោះ ព្រោះសីលនោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីសីលរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ទើបជាកថាអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងតិច ជាកថាអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកចេះដឹងតិច កាលពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន រមែងរអាក់រអួល កម្រើកញាប់ញ័រ គ្មានក្តាញ់ ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកចេះដឹងតិចនោះ មិនឃើញច្បាស់ នូវសុតសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងមិនបាននូវបីតិវិនិច្ឆ័យនោះ ព្រោះការចេះដឹងតិចនោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងតិច ទើបជាកថាអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីការលះ របស់បុគ្គលកំណាញ់ ជាកថាអាក្រក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកំណាញ់ កាលបើពោលអំពីការលះ រមែងរអាក់រអួល កម្រើកញាប់ញ័រ គ្មានក្តាញ់ ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុគ្គលកំណាញ់នោះ មិនឃើញច្បាស់នូវចាតសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងមិនបាន នូវបីតិវិនិច្ឆ័យនោះ ព្រោះមានការលះនោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីការលះរបស់បុគ្គលកំណាញ់ ទើបជាកថាអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីបញ្ញា របស់បុគ្គលឥតបញ្ញា ជាកថាអាក្រក់ តើ

ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអប្បឥតបញ្ញា កាលពោលអំពីបញ្ញា
 រមែងរអាក់រអួល កម្រើកញាប់ញ័រ គ្មានក្នាញ់ ធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តី
 មិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា
 បុគ្គលអប្បឥតបញ្ញានោះ មិនឃើញច្បាស់នូវបញ្ញាសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រម
 ទាំងមិនបាននូវបីតិ និងបាមោជ្ជៈ ព្រោះបញ្ញានោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការ
 ពោលអំពីបញ្ញា របស់បុគ្គលអប្បឥតបញ្ញា ទើបជាកថាអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ កថារបស់បុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះឯង ជាកថាអាក្រក់ដោយលើក
 យកបុគ្គលទៅប្រៀបនឹងបុគ្គល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថារបស់បុគ្គល ៥
 ពួក ជាកថាល្អ ដោយលើកយកបុគ្គលទៅប្រៀបនឹងបុគ្គល ។ កថារបស់បុគ្គល
 ៥ ពួក ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពោលអំពីសទ្ធា របស់បុគ្គល
 មានសទ្ធា ជាកថាល្អ ១ ការពោលអំពីសីល របស់បុគ្គលមានសីល ជាកថាល្អ
 ១ ការពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងច្រើន ជាកថាល្អ ១ ការ
 ពោលអំពីការលះ របស់បុគ្គលបរិច្ចាគ ជាកថាល្អ ១ ការពោលអំពីបញ្ញា របស់
 បុគ្គលមានបញ្ញា ជាកថាល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីសទ្ធា
 របស់បុគ្គលមានសទ្ធា ជាកថាល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 មានសទ្ធា កាលបើពោលអំពីសទ្ធា រមែងមិនរអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់
 ញ័រ មិនគ្មានក្នាញ់ មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។
 រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុគ្គលមានសទ្ធានោះ
 ឃើញច្បាស់នូវសទ្ធាសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងបាននូវបីតិ និងបាមោជ្ជ

ព្រោះសទ្ធានោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីសទ្ធា របស់បុគ្គល
 មានសទ្ធា ទើបជាកថាល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីសីលរបស់
 បុគ្គលមានសីល ជាកថាល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 សីល កាលបើពោលអំពីសីល រមែងមិនរអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់ញ័រ
 មិនគ្មានក្តាញ់ មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។
 រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាបុគ្គលមានសីលនោះ
 ឃើញច្បាស់នូវសីលសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងបាននូវបីតិ និងបាមោជ្ជៈ
 ព្រោះសីលនោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីសីល របស់បុគ្គល
 មានសីល ទើបជាកថាល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីការចេះ
 ដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងច្រើន ជាកថាល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ បុគ្គលអ្នកចេះដឹងច្រើន កាលបើពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន រមែងមិន
 រអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់ញ័រ មិនគ្មានក្តាញ់ មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និង
 សេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះថាបុគ្គលចេះដឹងច្រើននោះ ឃើញច្បាស់នូវសុតសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រម
 ទាំងបាននូវបីតិនិងបាមោជ្ជៈ ព្រោះការចេះដឹងច្រើននោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ
 ការពោលអំពីការចេះដឹងច្រើន របស់បុគ្គលចេះដឹងច្រើន ទើបជាកថាល្អ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះការពោលអំពីការបរិច្ចាគទាន របស់បុគ្គលអ្នកបរិច្ចាគ
 ជាកថាល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកមានការលះ កាលបើ
 ពោលអំពីការលះ រមែងមិនរអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់ញ័រ មិនគ្មានក្តាញ់

មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលអ្នកមានការលះ រមែងឃើញ
 ច្បាស់នូវចាតសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងបាននូវបីតិវិនិច្ឆ័យនោះ ព្រោះការលះ
 នោះជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីការលះ របស់បុគ្គលអ្នកលះ
 ទើបជាកថាល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការពោលអំពីបញ្ញា របស់បុគ្គលមាន
 បញ្ញា ជាកថាល្អ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមានបញ្ញា កាលបើ
 ពោលអំពីបញ្ញា រមែងមិនរអាក់រអួល មិនកម្រើកញាប់ញ័រ មិនគ្មានក្នាញ់
 មិនធ្វើសេចក្តីក្រោធខឹង និងសេចក្តីមិនត្រេកអរឲ្យប្រាកដ ។ រឿងនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលមានបញ្ញានោះ ឃើញច្បាស់នូវ
 បញ្ញាសម្បទានោះក្នុងខ្លួន ព្រមទាំងបាននូវបីតិវិនិច្ឆ័យនោះ ព្រោះបញ្ញានោះ
 ជាហេតុ ព្រោះហេតុនោះ ការពោលអំពីបញ្ញា របស់បុគ្គលមានបញ្ញា ទើបជា
 កថាល្អ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កថារបស់បុគ្គលទាំង ៥ ពួកនេះឯង ជាកថាល្អ
 ដោយលើកយកបុគ្គលទៅប្រៀបនឹងបុគ្គល ។

អដ្ឋកថា

ទុកថាសូត្រ

[៥៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុកថាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បុគ្គលំ ឧបនិធាយ សេចក្តីថា អាងដល់បុគ្គលនោះ ហើយធ្វើឲ្យជាបន្ទាល់ ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សទ្ធម្មវគ្គទី ១

១៣៦

បទថា កង្ខារាណាម ប្រែថា ពោល ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងសូត្រនេះ មាន អត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៦}

អដ្ឋកថា ទុកថាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សារជ្ជសូត្រទី ៨

[៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែង ស្រុតចុះកាន់សេចក្តីញញើតញញើម ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេច ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ ទ្រុស្ត សីល ១ មានសេចក្តីចេះដឹងតិច ១ ខ្ជិលច្រអូស ១ អប្បឥតបញ្ញា ១ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងស្រុតចុះកាន់សេចក្តី ញញើតញញើម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែង ជាអ្នកភ្លៀវភ្លា ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ១ មានសីល ១ ចេះដឹងច្រើន ១ ប្រាវព្វ ព្យាយាម ១ មានបញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង នេះ រមែងជាអ្នកភ្លៀវភ្លា ។

អដ្ឋកថា

សារជ្ជសូត្រ

[៥៨] ក្នុងសារជ្ជសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសារជ្ជសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាយិសូត្រទី ៩

[៥៩] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិតារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យនោះ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុមានបរិសទ្យគ្រហស្ថ ជាច្រើនចោមរោម កំពុងអង្គុយសម្តែងធម៌ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាន ឃើញព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ មានបរិសទ្យគ្រហស្ថជាច្រើនចោមរោម កំពុង អង្គុយសម្តែងធម៌ លុះឃើញហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូល ទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏ មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ មាន បរិសទ្យគ្រហស្ថជាច្រើនចោមរោម កំពុងអង្គុយសម្តែងធម៌ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ការសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ មិនអាចធ្វើបានដោយងាយទេ ម្ចាស់

អានន្ទ កាលភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ គប្បីតម្កល់ធម៌ ៥ យ៉ាង ឲ្យមាន
 ក្នុងខ្លួនសិន ទើបគួរសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។
 ភិក្ខុត្រូវសម្តែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងសម្តែងនូវ
 អនុបុព្វីកថា ១ ភិក្ខុត្រូវសម្តែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញ
 នឹងសម្តែង ដោយលើកអាងហេតុផល ១ ភិក្ខុត្រូវសម្តែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ
 ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងសម្តែងពាក្យ ដោយអាស្រ័យសេចក្តីអាណិត
 (ដល់អ្នកស្តាប់) ១ ភិក្ខុត្រូវសម្តែងធម៌ដល់បុគ្គលដទៃ ដោយតាំងចិត្តថា
 អាត្មាអញនឹងមិនសម្តែង ព្រោះហេតុនៃអាមិស ១ ភិក្ខុត្រូវសម្តែង ធម៌ដល់
 បុគ្គលដទៃ ដោយតាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងសម្តែង ដោយមិនបានបៀតបៀន
 ខ្លួនឯង និងបុគ្គលដទៃ ១ ។ ម្នាលអានន្ទ ការសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ មិនអាច
 ធ្វើបានដោយងាយទេ ម្នាលអានន្ទ កាលភិក្ខុសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ ត្រូវតម្កល់
 ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ឲ្យមានក្នុងខ្លួនសិន ទើបគួរសម្តែងធម៌ដល់ជនដទៃ ។

អដ្ឋកថា

ឧទាយិសូត្រ

[៥៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧទាយិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អនុបុព្វីកថា កថេស្សាមិ សេចក្តីថា លើកលំដាប់នៃទេសនា យ៉ាងនេះថា
 សីលក្នុងលំដាប់ទាន ស្ថានសួគ៌ក្នុងលំដាប់សីល ឬបទព្រះសូត្រ ឬបទគាថា

ណាមួយ ឬគប្បីតាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងពោលកថា សមគួរដល់បទនោះៗ ហើយសម្តែងធម៌ដល់អ្នកដទៃ ។ បទថា បរិយាយទស្សវិ បានដល់ សម្តែង ដល់ហេតុនោះៗ នៃអត្តនោះៗ ។ ពិតហើយ ក្នុងសូត្រនេះៗ លោកពោលហេតុ ថា បរិយាយ ។ បទថា អនុទ្ទយតំ បដិច្ច បានដល់ អាស្រ័យការអាណិត អាសូរថា អញនឹងដោះសត្វទាំងឡាយ ដែលដល់នូវសេចក្តីលំបាកច្រើន អំពី សេចក្តីលំបាកនេះ ។ បទថា ន អាមិសន្តរោ បានដល់ មិនឃើញតែអាមិស អធិប្បាយថា មិនប្រាថ្នាលោក គឺបច្ច័យ ៤ ដើម្បីខ្លួនឡើយ ។ បទថា អត្តានត្ថា បរត្ថា អនុបហាច្ច បានដល់ មិនបៀតបៀនខ្លួន និងអ្នកដទៃ ដោយ ការបៀតបៀននូវគុណ ដោយលើកខ្លួន សង្កត់សង្កិនអ្នកដទៃ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា ឧទាយិសូត្រទី ៩ បប

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយោទយសូត្រទី ១០

[៦០] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ កើតឡើងហើយបន្ទោបង់ បានដោយកម្រ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភក្តៈកើតឡើងហើយ បន្ទោបង់ បានដោយកម្រ ១ ទោសៈកើតឡើងហើយ បន្ទោបង់បានដោយកម្រ ១ មោហៈ កើតឡើងហើយ បន្ទោបង់បានដោយកម្រ ១ បដិកាណៈ (ការល្មោកនិយាយ)

កើតឡើងហើយ បន្ទោបង់បានដោយកម្រ ១ គមិកចិត្ត (ចិត្តប្រាថ្នានឹងទៅ)
កើតឡើងហើយ បន្ទោបង់បានដោយកម្រ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥
យ៉ាងនេះ កើតឡើងហើយ បន្ទោបង់បានដោយកម្រ ។

សទ្ធម្មវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃសទ្ធម្មវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីការទូន្មានខ្លួន ដោយព្រះសទ្ធម្មមាន ៣ លើក
អំពីសេចក្តីសាបសូន្យនៃព្រះសទ្ធម្មមាន ៣ លើក អំពី
ពាក្យពោលអាក្រក់ ១ អំពីសេចក្តីញញើតញញើម ១
អំពីព្រះឧទាយិ ១ អំពីធម៌ដែលបន្ទោបង់បាន ដោយ
កម្រ ១ ។

អដ្ឋកថា

ទុព្វិនោទយសូត្រ

[៦០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុព្វិនោទយសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា ទុប្បដិវិនោទយា សេចក្តីថា ឋានៈទាំងឡាយណា រមែងមានដើម្បី
ញ៉ាំងកិច្ច មានការត្រេកអរជាដើមឲ្យកើតឡើង កាលឋានៈនោះៗ មិនទាន់
អស់ទៅ ឈ្មោះថា នាំចេញលំបាក សង្កត់សង្កិនបានលំបាក ។ ភាពជាអ្នក

សុត្តន្តបិដក អង្គនិកាយ បញ្ចកនិបាត

១៤១

ប្រាថ្នានឹងពោល លោកហៅថា បដិកាណ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាងនោះ រម្ងាប់លំបាក
មិនមែនរម្ងាប់បានងាយឡើយ តែអាចរម្ងាប់បានដោយបច្ចុវេក្ខណៈ និងអនុ-
សាសនៈដែលសមគួរដោយឧបាយ ដោយហេតុ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទុត្តនោទយសូត្រទី ១០ ចប់

សទ្ធម្មវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក អាយាតប្បវគ្គទី ២

បឋមអាយាតប្បវិទិយសូត្រទី ១

[៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់
 ដោយសព្វគ្រប់ ព្រោះអាយាតប្បវិទិយណា អាយាតប្បវិទិយនេះមាន ៥
 យ៉ាង ។ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងចំពោះ
 បុគ្គលណា ភិក្ខុត្រូវចម្រើនមេត្តាចិត្តចំពោះបុគ្គលនោះ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់
 គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនុំ
 កើតឡើងចំពោះបុគ្គលណា ភិក្ខុត្រូវចម្រើនករុណាចិត្តចំពោះបុគ្គលនោះ ។ ភិក្ខុ
 ត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងចំពោះបុគ្គលណា ភិក្ខុត្រូវចម្រើនឧបេក្ខាចិត្តចំពោះ
 បុគ្គលនោះ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងចំពោះបុគ្គលណា ភិក្ខុត្រូវប្រតិបត្តិនូវ
 ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត ដោយស្មារតីចំពោះបុគ្គលនោះ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំ
 ពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គំនុំកើត
 ឡើងចំពោះបុគ្គលណា ភិក្ខុត្រូវតាំងទុកនូវភាពនៃខ្លួន ជាអ្នកមានកម្មជារបស់ខ្លួន
 ចំពោះបុគ្គលនោះថា អ្នកនេះ មានកម្មជារបស់ខ្លួន ជាអ្នកទទួលយកនូវកម្ម
 មានកម្មជាកំណើត មានកម្មជាផៅពង្ស មានកម្មជាទីពំនាក់ អ្នកនេះនឹងធ្វើកម្ម

ណា ទោះលក្ខី អាក្រក់ក្ដី គង់អ្នកនោះទទួលយកកម្មនោះពុំខានឡើយ ។ ភិក្ខុ
 ត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់ដោយសព្វគ្រប់ ព្រោះ
 អាយាតប្បដិវិន័យណា អាយាតប្បដិវិន័យនេះមាន ៥ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា

អាយាតវគ្គទី ២

បឋមអាយាតប្បដិវិន័យសូត្រ

[៦១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអាយាតប្បដិវិន័យសូត្រទី ១ នៃ
 អាយាតវគ្គទី ២ ដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា អាយាតប្បដិវិន័យ ព្រោះអត្ថថា
 ស្ងប់រម្ងាប់ចាក អាយាត ។ បទថា យត្ថ ភិក្ខុនោ ឧប្បន្នោ អាយាតោ
 សព្វសោ បដិវិនេតព្វោ សេចក្ដីថា អាយាតកើតឡើងដល់ភិក្ខុក្នុងអារម្មណ៍
 ណា គប្បីរម្ងាប់អាយាតទាំងអស់នោះក្នុងអារម្មណ៍នោះ ដោយអាយាតប្ប-
 ដិវិន័យ គឺធម៌រម្ងាប់អាយាត ទាំង ៥ នេះ ។ បទថា មេត្តា តស្មី បុគ្គលេ
 ការវេតព្វា សេចក្ដីថា គប្បីចម្រើនមេត្តា ដោយតិក្កជ្ជាន និងចត្តក្កជ្ជាន ។
 ក្នុងករុណា ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ តែឧបេក្ខាគួរចម្រើនដោយចត្តក្កជ្ជាន និង

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាយាតវគ្គទី ២

១៤៤

បញ្ចកជ្ឈាន ។ ព្រោះចិត្តរបស់បុគ្គលដែលឃើញបុគ្គលណាមិនទាន់រលត់ ទើប
មុទិតាមិនប្រាកដក្នុងបុគ្គលនោះ ដូច្នោះ ទើបមិនពោលដល់មុទិតា ។ បទថា
អសតិ អមនសិការោ បានដល់ គប្បីកាត់នូវការព្រកដល់ក្នុងបុគ្គលនោះ
ដោយអាការដែលបុគ្គលនោះមិនប្រាកដដូចជាយកជញ្ជាំងជាដើមរាំង ដូច្នោះ ។
បទដ៏សេស ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ព្រោះមានន័យដូចពោលហើយ
ខាងដើម ។^{១៤៥}

អដ្ឋកថា បឋមអាយាតប្បដិវិនយសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអាយាតប្បដិវិនយសូត្រទី ២

[៦២] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា នៃអារុសោ
ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ពាក្យព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ
ថា អារុសោ ដូច្នោះ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុក៏មានថេរវាចាយ៉ាងនេះថា នៃ
អារុសោទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់ដោយសព្វគ្រប់
ព្រោះអាយាតប្បដិវិនយណា អាយាតប្បដិវិនយនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ៥ យ៉ាង
តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ មានបុគ្គលខ្លះ ជា
អ្នកមានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធិ មានការប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាដ៏

បរិសុទ្ធ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គល មានសភាព
យ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ក្នុងលោកនេះ មាន
បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធ តែមានការប្រព្រឹត្ត
ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គល
មានសភាពយ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ក្នុងលោក
នេះ មានបុគ្គលខ្លះ មានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ មានការប្រព្រឹត្ត
ដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធ តែបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង
ក្នុងកាលម្តងៗ ដែរ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គល
មានសភាពយ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត ក្នុង
លោកនេះ មានបុគ្គលខ្លះ មានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ មានការ
ប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធ ទាំងមិនបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តី
ជ្រះថ្លានៃចិត្តផង ក្នុងកាលម្តងៗ ទេ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់
បង់គំនុំពីបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយ
ទៀត ក្នុងលោកនេះ មានបុគ្គលខ្លះ មានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ
មានការប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាដ៏បរិសុទ្ធ ទាំងបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តី
ជ្រះថ្លានៃចិត្តផង ក្នុងកាលម្តងៗ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់
គំនុំពីបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បណ្តា
បុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មានការប្រព្រឹត្តដោយ កាយមិនបរិសុទ្ធ តែមានការ

ប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាដ៏បរិសុទ្ធ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្កកូល
 បានឃើញផែនសំពត់នៅនាច្រកផ្លូវ ហើយជាន់នឹងជើងឆ្វេង លាត្រដាងមើល
 ដោយជើងស្តាំ ហើយហែកសំពត់យក តែត្រង់កន្លែងដែលមានសាច់ជាប់ រួច
 កាន់យកដើរចៀសចេញទៅ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គល
 ណាមានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ តែមានការប្រព្រឹត្ត ដោយវាចា
 ដ៏បរិសុទ្ធ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ
 របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះឡើយ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែត្រង់សេចក្តី
 ប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាដ៏បរិសុទ្ធ របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះប៉ុណ្ណោះ
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាង
 នេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មានការ
 ប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធ តែមានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ ភិក្ខុ
 ត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ស្រះបោក្ខរណីពាសពេញដោយសារាយនិងចក មានបុរសក្តៅ
 ខ្លាំងដោយកម្តៅថ្ងៃ ត្រូវកម្តៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ នឿយហត់ អន្ទះអន្ទែង ស្រែក
 ដើរមកដល់ បុរសនោះ ក៏ចុះទៅរកស្រះបោក្ខរណីនោះ ហើយវែកសារាយ
 និងចកដោយដៃទាំងពីរ រួចក្បងទឹកជីកដោយកម្បងដៃ ទើបដើរចេញទៅ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលណាមានការប្រព្រឹត្ត ដោយវាចា

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បញ្ចកនិបាត

មិនបរិសុទ្ធ តែមានការប្រព្រឹត្ត ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្ត នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធរបស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យ
 នោះឡើយ ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែត្រង់សេចក្តីប្រព្រឹត្តដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ
 របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះប៉ុណ្ណោះវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុត្រូវ
 កម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណាមានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ
 មានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាក៏មិនបរិសុទ្ធ តែបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តនិង
 ជ្រះថ្លានៃចិត្ត ក្នុងកាលម្តងៗ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះចេញ ដោយ
 ប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចទឹកដ៏តិចដក់ក្នុងដានជើងគោ មានបុរស
 ក្តៅខ្លាំងដោយកម្តៅថ្ងៃ ត្រូវកម្តៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ នឿយហត់ អន្ទះអន្ទែង ស្រែក
 ដើរមកដល់ បុរសអ្នកស្រែកទឹកនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ទឹកក្នុង
 ដានជើងគោនេះមានតិច បើជាអាត្មាអញដង្ហើកដោយ កម្រង់ដៃឬដោយកាជនៈ
 ក៏ឈ្មោះថា អាត្មាអញធ្វើទឹកនោះឲ្យកក្រើកផង ឲ្យល្អក់ផង ទាំងធ្វើទឹកនោះ
 ឲ្យជាទឹកដ៏កមិនបានផង បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ប្រត់លុតជង្គង់ឱនដឹក
 ដូចជាគោ ហើយដើរចេញទៅចុះ ដូច្នោះ បុរសនោះ ក៏ប្រត់ដៃលុតជង្គង់ឱន
 ដឹកដូចជាគោរួចចៀសចេញទៅ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 បុគ្គលណាមានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ មានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត
 ដោយវាចាក៏មិនបរិសុទ្ធ តែបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង

ក្នុងកាលម្តងៗ ភិក្ខុមិនត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិន
 បរិសុទ្ធរបស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះឡើយ មិនត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តី
 ប្រព្រឹត្តដោយវាចាមិនបរិសុទ្ធរបស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះឡើយ (ព្រោះ)
 បុគ្គលនោះ បានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង ក្នុងកាល
 ម្តងៗ ឯណា ភិក្ខុត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្ត តែត្រង់ការបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង
 សេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង ក្នុងកាលម្តងៗ នោះ របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះ
 ប៉ុណ្ណោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះ ដោយប្រការ
 យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បណ្តាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណាមាន
 សេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយមិនបរិសុទ្ធ មានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាក៏
 មិនបរិសុទ្ធ ទាំងមិនបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្តផង សេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តផង ក្នុង
 កាលម្តងៗ ទេ តើភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គល នោះចេញដូចម្តេច ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ដូចបុរសមានអាពាធដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ដើរទៅ
 កាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ស្រុកបុរសនោះ ក៏នៅឆ្ងាយទៅមុខផង ស្រុកបុរសនោះ ក៏នៅ
 ឆ្ងាយទៅក្រោយផង បុរសនោះ មិនបាននូវកោជនទាំងឡាយជាទីសប្បាយ
 មិនបានភេសជ្ជៈទាំងឡាយជាទីសប្បាយ មិនបានអ្នកទំនុកបម្រុងដ៏សមគួរ
 មិនបានជនអ្នកនាំទៅកស្រកសោះ ស្រាប់តែមាន បុរសម្នាក់ទៀតដើរទៅកាន់
 ផ្លូវឆ្ងាយដែរ ក៏ឃើញបុរសនោះ គាត់ក៏តាំងទុកនូវសេចក្តីករុណាក្នុងបុរស
 (មានអាពាធ) នោះ តាំងទុកនូវសេចក្តីអាណិត តាំងទុកនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ

(ដោយបំណងថា) ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ឲ្យបុរសនេះ បាននូវកោជនទាំងឡាយ ជាទីសប្បាយ បាននូវភេសជ្ជៈទាំងឡាយជាទីសប្បាយ បាននូវអ្នកទំនុកបម្រុង ដ៏សមគួរ បាននូវជនអ្នកនាំទៅរកស្រុកផងទៅអេះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុ អ្វី ។ ព្រោះថា បុរសនេះកុំដល់នូវសេចក្តីវិនាស ត្រង់កន្លែងនេះឡើយ មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលណាមានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយ កាយមិនបរិសុទ្ធ មានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាក៏មិនបរិសុទ្ធ ទាំងមិនបាន ឱកាសស្ងប់នៃចិត្ត និងសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្តក្នុងកាលម្តងៗ ទេ ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ ភិក្ខុត្រូវតាំងទុកនូវសេចក្តីករុណា ត្រូវតាំងទុកនូវសេចក្តីអាណិត ត្រូវតាំងទុកនូវសេចក្តីអនុគ្រោះ ចំពោះបុគ្គលមានសភាពយ៉ាងនេះ (ដោយ បំណងថា) ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ អ្នកនេះ គប្បីលះកាយទុច្ចរិត ហើយចម្រើនកាយ សុចរិត លះវិច្ច័យទុច្ចរិត ហើយចម្រើនវិច្ច័យសុចរិត លះមនោទុច្ចរិតហើយ ចម្រើន មនោសុចរិត នឹងគេអេះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថាកុំឲ្យអ្នកនេះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅកើតក្នុងកំណើត តិរច្ឆាន បិត្តិវិស័យ អសុរកាយ និងនរកបានឡើយ ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពី បុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បណ្តា បុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គលណា មានសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយបរិសុទ្ធ មាន សេចក្តីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាក៏បរិសុទ្ធ ទាំងបានឱកាសស្ងប់នៃចិត្ត និងសេចក្តី ជ្រះថ្លានៃចិត្ត ក្នុងកាលម្តងៗ តើភិក្ខុត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពីបុគ្គលនោះដូចម្តេច ។

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ស្រះបោក្ខរណី មានទឹកថ្លា ឆ្ងាញ់ ត្រជាក់ ស
 មានកំពង់រាបល្អ គួររីករាយ ដេរជាសដោយដើមឈើផ្សេងៗ ហើយមានបុរស
 ក្តៅខ្លាំង ដោយកម្ដៅថ្ងៃ ត្រូវកម្ដៅថ្ងៃគ្របសង្កត់ នឿយហត់ អន្ទះអន្ទែង
 ស្រែក ដើរមកដល់ បុរសនោះ ក៏ប៉ះក្នុងស្រះបោក្ខរណីនោះ ងូតផង ផឹកផង
 ហើយ ត្រឡប់ឡើងមកអង្គុយ ឬដេកក្រោមម្លប់ឈើ ប្របស្រះបោក្ខរណី
 នោះឯង មានឧបមាយ៉ាងណា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលណាមាន
 សេចក្ដីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្ដីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាក៏បរិសុទ្ធ
 ទាំងបានឱកាស ស្ងប់នៃចិត្តនិងសេចក្ដីជ្រះថ្លានៃចិត្ត ក្នុងកាលម្ដងៗ ភិក្ខុត្រូវ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ សេចក្ដីប្រព្រឹត្ត ដោយកាយដ៏បរិសុទ្ធរបស់បុគ្គលនោះ
 ក្នុងសម័យនោះផង ត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្ដីប្រព្រឹត្ត ដោយវាចាដ៏បរិសុទ្ធ
 របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះផង (ព្រោះ) បុគ្គលនោះ បានឱកាសស្ងប់
 នៃចិត្តនិងសេចក្ដី ជ្រះថ្លានៃចិត្តក្នុងកាលម្ដងៗ ឯណា ភិក្ខុត្រូវធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
 ការបាននូវឱកាស ស្ងប់នៃចិត្ត និងសេចក្ដីជ្រះថ្លានៃចិត្ត ក្នុងកាលម្ដងៗ នោះ
 របស់បុគ្គលនោះ ក្នុងសម័យនោះផង ក៏មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុ
 ត្រូវកម្ចាត់បង់គំនុំពី បុគ្គលនោះចេញ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ ចិត្តជ្រះថ្លា ព្រោះមកភ្ជាប់ប្រសព្វនឹងបុគ្គល ដែលមានគុណគួរ
 ឲ្យជ្រះថ្លាបំផុត ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ គំនុំកើតឡើងដល់ភិក្ខុ ភិក្ខុត្រូវ
 កម្ចាត់បង់សព្វគ្រប់ ដោយអាយាតប្បដិវិន័យណា អាយាតប្បដិវិន័យនេះ
 មាន ៥ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអាយាតប្បដិវិនយសូត្រ

[៦២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអាយាតប្បដិវិនយសូត្រទី ២ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា អាយាតប្បដិវិនយ ព្រោះគួរម្យ៉ាងអាយាតក្នុងបុគ្គលទាំង ៥ នោះក្តី ព្រោះគួរម្យ៉ាងអាយាតដោយធម៌ទាំង ៥ នោះក្តី ។ ពិតហើយ បទ ថា បដិវិនយា នេះ ជាឈ្មោះរបស់វត្ថុដែលគួរម្យ៉ាងខ្លះ ហេតុដែលគួរម្យ៉ាង ខ្លះ ។ ទាំង ២ យ៉ាងនោះ ក៏ត្រូវក្នុងទីនេះ ។ បុគ្គលទាំងឡាយ ៥ ជាបដិ- វិនយវត្ថុ គឺវត្ថុដែលគួរម្យ៉ាង ។ បដិបទា ៥ ឧបមា ៥ ឈ្មោះថា បដិ- វិនយការណ៍ គឺហេតុដែលគួរម្យ៉ាង ។ បទថា លភតិ ច កាលេន កាលំ ចេតសោ វិវរំ ចេតសោ បសាទំ សេចក្តីថា បុគ្គលនោះគង់បានឱកាស ពោល គឺឱកាសដែលចិត្តជាសម្រេចៈ និងវិបស្សនាកើតបាន និងការផ្សរផង ពោល គឺភាពជាអ្នកផ្សរផងដោយសទ្ធាជាគ្រាដំបូង ។

បទថា រនិយាយ បានដល់ រវាងវិថី ។ បទថា នន្តកំ បានដល់ កំណាត់សំពត់ចាស់ៗ ។ បទថា និគ្គហិត្វា បានដល់ ជាន់ហើយ ។ បទថា យោ តត្ថ សារោ បានដល់ ចំណែកណា ក្នុងសំពត់ផ្នែកនោះនៅល្អ ។ បទថា តំ បរិចារតត្វា បានដល់ ហែកចំណែកនោះ ។ ក្នុងបទថា ឯវមេវ ទោ នេះ គប្បីឃើញថា នៅដោយមេត្តា ដូចភិក្ខុកាន់យកសំពត់បង្ស្យកូលជាវត្ថុ បុគ្គលដែលមានពៀរ ដូចសំពត់ចាស់លើវិថី ភាពជាអ្នកមានកាយសមាចារ មិនបរិសុទ្ធ ដូចកំណាត់សំពត់ប្រឡាក់ ភាពជាអ្នកមានវិចីសមាចារបរិសុទ្ធ

ដូចសំពត់ដែលនៅល្អ គប្បីឃើញថា ពេលដែលមិនដាក់ចិត្តដល់ភាពជាអ្នក
 មានកាយសមាចារមិនបរិសុទ្ធ ដាក់ចិត្តដល់ភាពជាអ្នកមានវិចីសមាចារបរិសុទ្ធ
 រម្មត់ចិត្តប្ប្បាទក្នុងបុគ្គលដែលជាសត្រូវនឹងគ្នា ហើយនៅយ៉ាងជាសុក ដូច
 ពេលដែលបោះកំណាត់សំពត់ប្រឡាក់ចោល កាន់យកចំណែកដែលល្អដេរ
 ជ្រលក់ ហើយដណ្តប់ត្រាច់ទៅ ។

បទថា សេវាលបណាកបរិយោនន្ទា បានដល់ ត្រូវសារាយ និងចក
 បិទបាំង ។ បទថា យម្មបរេតោ បានដល់ ញើសហូរព្រោះកម្តៅ ។ បទថា
 កិលន្តោ បានដល់ ដើរផ្លូវនឿយហត់មក ។ បទថា តសិរោ បានដល់ ត្រូវ
 ការចង់បានគ្របសង្កត់ ។ បទថា បិទាសិរោ បានដល់ បំណងនឹងផឹកទឹក។
 បទថា អបរិយូហិត្វា បានដល់ វែកចេញ ។ បទថា បិទិត្វា បានដល់ ផឹក
 ទឹកថ្លា ។ ក្នុងបទថា ឯវមេវ ទោ នេះ ភិក្ខុនៅដោយមេត្តា គប្បីឃើញដូច
 បុរសត្រូវកម្តៅដុតរោល ភាពជាអ្នកមានវិចីសមាចារមិនបរិសុទ្ធ ក៏ដូចសារាយ
 និងចក ភាពជាអ្នកមានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ ក៏ដូចទឹកថ្លា ពេលដែលភិក្ខុមិន
 ដាក់ចិត្តដល់ភាពជាអ្នកមានវិចីសមាចារមិនបរិសុទ្ធ ហើយដាក់ចិត្តដល់ភាព
 ជាអ្នកមានកាយសមាចារបរិសុទ្ធ ញ៉ាំងចិត្តប្ប្បាទក្នុងបុគ្គលដែលមានពៀរនឹង
 គ្នា ឲ្យរលត់ទៅ ហើយនៅដោយជាសុក គប្បីឃើញដូចបុរសវែកសារាយ
 និងចក ហើយផឹកនូវទឹកថ្លាត្រាច់ទៅដូច្នោះ ។

បទថា ទោភេស្ស្យាមិ គឺធ្វើឲ្យរល ។ បទថា លោឡេស្ស្យាមិ គឺធ្វើឲ្យ

ល្អកំ ។ បទថា អប្បេយ្យម្បិ នំ កិរិស្សាមិ បានដល់ ធ្វើឲ្យផឹកមិនបាន ។
 បទថា ចតុត្ថុណ្ណិកោ បានដល់ យកជង្គង់ទាំង ២ និងដៃទាំង ២ ក្រាបលើ
 ផែនដី ។ បទថា គោបិរតកំ បិរិទ្ធា បានដល់ ខ្លួនក្រែបដូចមេគោ ។ ក្នុង
 បទថា ឯវមេវ ទោ នេះ ភិក្ខុដែលនៅដោយមេត្តា គប្បីឃើញដូចបុរសត្រូវ
 កម្ដៅ ។ បុគ្គលមានពៀរ ដូចស្នាមជើងគោ គុណបន្តិចបន្តួចខាងក្នុងរបស់
 ភិក្ខុនោះ ដូចទឹកតិចតួចក្នុងស្នាមជើងគោ ការដែលភិក្ខុនោះ មិនដាក់ចិត្តដល់
 ភាពជាបុគ្គលមានកាយសមាចារ និងវិចីសមាចារ ដែលមិនបរិសុទ្ធ ហើយ
 ដាក់ចិត្តដល់ការបានបីតិ និងបាមោជ្ជ ជាការផ្សេងផ្សំនៃចិត្ត ព្រោះអាស្រ័យការ
 ស្តាប់ធម៌តាមកាលដីគួរ ហើយញ៉ាំងចិត្តប្បាទឲ្យរលត់ទៅ គប្បីឃើញដូចបុរស
 ក្រាបចុះ ផឹកទឹក ដូចមេគោចៀសទៅ ដូច្នោះ ។

បទថា អាតាធិកោ បានដល់ មានជំងឺដោយរោគ និងរបស់ស្មែង
 ដែលទម្លាយឥរិយាបថ ។ បទថា បុរោហិតស្ស ប្រែថា គប្បីមានខាងមុខ ។
 បទថា អនយព្យសនំ បានដល់ ការមិនចម្រើន គឺសេចក្ដីវិនាស ។ ក្នុង
 បទថា ឯវមេវ ទោ នេះ បុគ្គលដែលប្រកបដោយធម៌ចំណែកខ្មៅទាំងអស់
 គប្បីឃើញដូចអ្នកជំងឺអនាថា សង្សារដែលរកទីបំផុតខាងដើមមិនមាន ភាព
 ដែលនិព្វានឆ្ងាយ ដូចភាពដែលស្រុកឆ្ងាយទាំងខាងមុខខាងក្រោយ ការដែល
 មិនមានកោជន គឺផលនៃសមណធម៌ ដូចការមិនបានកោជនដែលជាទីសប្បាយ
 ការមិនមានសមថៈ និងវិបស្សនា ដូចការមិនបានកេសជ្ជ ដែលជាទីសប្បាយ

ការមិនមានបុគ្គលព្យាបាលកិលេស ដោយឱវាទានុសាសនី ដូចការមិនបាន
 ឧបដ្ឋាកដែលសមគួរ ការមិនបានព្រះតថាគត ឬសារីរករបស់ព្រះតថាគតដែល
 ធ្វើឲ្យសម្រេចនិព្វាន ដូចការមិនបានបុគ្គលដែលនាំទៅដល់ភូមិស្រុក ការដែល
 ភិក្ខុនៅដោយមេត្តា ធ្វើករុណាឲ្យកើតក្នុងបុគ្គលនោះ ហើយចិត្តអាយាតរលត់ទៅ
 គប្បីឃើញដូចបុរសណាម្នាក់ ឃើញអ្នកជំងឺអនាថា ហើយឧបដ្ឋាកដោយ
 សេចក្តីករុណា ដូច្នោះ ។

បទថា អប្មោទកា គឺទឹកថ្លា ។ បទថា សារោទកា គឺទឹកផ្អែម ។
 បទថា សីរោទកា គឺទឹកត្រជាក់ជាក់ជោកខ្លួន ។ បទថា សេតកា បានដល់
 មានពណ៌.ស ក្នុងទីដែលរលកបែក ។ បទថា សុប្បតិដ្ឋា គឺមានកំពង់រាប
 ។ ក្នុងបទថា ឯវមេ ទោ នេះ បុគ្គលនៅដោយមេត្តា គប្បីឃើញដូចបុរស
 ដែលត្រូវកម្តៅថ្ងៃ ។ បុរសដែលមានទ្វារបរិសុទ្ធដូចស្រះបោក្ខរណ៍នោះ ការ
 ធ្វើវត្ថុ ដែលត្រូវការក្នុងទ្វារទាំងនោះឲ្យជាអារម្មណ៍ (គឺចិត្តអាយាតរលត់)
 ហើយ គប្បីជ្រាបដូចការងូត ជីក និងឡើងទៅដេកត្រង់ម្លប់ឈើ ហើយទៅ
 តាមសេចក្តី ត្រូវការ ។^{១៥៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយអាយាតវិទយសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក
សាក្ខីសូត្រទី ៣

[៦៣] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរសាកសួរ (ធម៌អាថ៌) នឹងសព្វហ្មធារីទាំងឡាយបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសីលខ្លួនឯងទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងសីលសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ ដោយសមាធិខ្លួនឯងទាំងព្យាករនូវប្រស្នា ដែលមកក្នុងសមាធិសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នា ដែលមកក្នុងបញ្ញាសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិខ្លួនឯងទាំងព្យាករនូវប្រស្នា ដែលមកក្នុងវិមុត្តិសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញាណទស្សនៈខ្លួនឯងទាំងព្យាករនូវប្រស្នា ដែលមកក្នុងវិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាកថា ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរសាកសួរនឹងសព្វហ្មធារីទាំងឡាយបាន ។

អដ្ឋកថា

សាក្ខីសូត្រ

[៦៣] ក្នុងសាក្ខីសូត្រទី ៣ មានន័យដូចលោកពោលទុកហើយ ខាងដើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាសាក្ខីសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សាដីវសូត្រទី ៤

[៦៤] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុ ក្នុងទីនោះ ថា ។ បេ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរដល់ សាដីវៈ ជាមួយនឹងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានភិក្ខុជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយ សីលខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងសីលសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ ដោយសមាធិខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងសមាធិសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញាខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងបញ្ញាសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងវិមុត្តិសម្បទាកថា ១ បរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញាណទស្សនៈខ្លួនឯង ទាំងព្យាករនូវប្រស្នាដែលមក ក្នុងវិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាកថា ១ ។ ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប ដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរដល់សាដីវៈជាមួយនឹងសព្វហ្មតារីទាំងឡាយ បាន ។

អដ្ឋកថា

សាជីវសូត្រ

[៦៤] ក្នុងសាជីវសូត្រទី ៤ មានន័យដូចលោកពោលទុកហើយ
ខាងដើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សាជីវសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បញ្ញាបុត្តាសូត្រទី ៥

[៦៥] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុ ក្នុងទីនោះ
ថា ។បេ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាសួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ភិក្ខុអស់
នោះ (រមែងសួរ) ដោយហេតុទាំង ៥ យ៉ាង ឬបណ្តាហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនុ៎ះ
ហេតុណាមួយ ។ ហេតុទាំង ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺភិក្ខុសួរប្រស្នា នឹង
អ្នកដទៃ ព្រោះស្មារតីទន់ ព្រោះល្ងង់ខ្លៅ ១ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះ
ក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាថ្នា ហើយសួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ១ សួរប្រស្នានឹង
អ្នកដទៃ ដើម្បីសង្កត់សង្កិន ១ មិនចង់ដឹង ហើយសួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ១
មួយយ៉ាងទៀត ភិក្ខុមានគំនិតយ៉ាងនេះហើយ សួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ថាបើ
ភិក្ខុដែលអាត្មាអញសួរប្រស្នាហើយ រកដោះស្រាយដោយត្រឹមត្រូវបាន ការ
ដោះស្រាយនុ៎ះជាការល្អ បើអាត្មាអញសួរប្រស្នាហើយ ដោះស្រាយដោយត្រឹមត្រូវ

មិនបានទេ អាត្មាអញនឹងដោះសារដោយត្រឹមត្រូវ ឲ្យភិក្ខុនោះវិញ ១ ។ ម្ចាស់
 អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុណាសួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ភិក្ខុអស់នោះ (រមែងសួរ)
 ដោយហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ឬបណ្តាហេតុទាំង ៥ យ៉ាងនេះ ហេតុណាមួយ
 ក៏មាន ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ចំណែកខាងខ្ញុំមានគំនិតយ៉ាងនេះ ទើប
 សួរប្រស្នានឹងអ្នកដទៃ ថាបើភិក្ខុដែលអាត្មាអញសួរប្រស្នាហើយ គេព្យាករ
 ដោយត្រឹមត្រូវបាន ការព្យាករណ៍ដោយត្រឹមត្រូវដូច្នោះនេះ ជាការល្អ បើអាត្មា
 អញសួរប្រស្នាហើយ គេព្យាករដោយត្រឹមត្រូវមិនបានទេ អាត្មាអញនឹងព្យាករ
 ដោយត្រឹមត្រូវ ឲ្យភិក្ខុនោះវិញ ១ ។

អដ្ឋកថា

បញ្ហាបុច្ឆាសូត្រ

[៦៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបញ្ហាបុច្ឆាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា បរិករំ ប្រែថា សង្កត់សង្កិន អធិប្បាយថា សួរដើម្បី សង្កត់សង្កិន
 ដោយគិតថា អញនឹងសួរយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ។ បទថា ញាតុកាមោ បានដល់
 ជាបុគ្គលប្រាថ្នាជើង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បញ្ហាបុច្ឆាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និរោធសូត្រទី ៦

[៦៦] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ។ បេ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ដោយសមាធិ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា គួរចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះតែងតែមាន បើមិនបានសម្រេចអរហត្តក្នុងកាល ជាបច្ចុប្បន្នទេ ក៏ផ្ទោះរំលងនូវការកើតរួមនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវកវឡិញ្ញារាហារ ហើយកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះតែងតែមាន ។ កាល បើព្រះសារីបុត្ត មានថេរវាចាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុក៏និយាយ នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ដំណើរនុ៎ះមិន សមហេតុ មិនសមផលទេ ដែលថា ភិក្ខុនោះផ្ទោះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹង ពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវកវឡិញ្ញារាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែល សម្រេចដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏ បាន ហេតុនេះ មិនដែលមានទេ ។ អស់វារៈជាគម្រប់ ២ ជងផង ។ បេ។ ព្រះ សារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុ អស់វារៈជាគម្រប់ ៣ ជងថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ ដោយសមាធិ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា ហើយចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះ តែងតែមាន បើមិនបានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងកាលជា

បច្ចុប្បន្នទេ ក៏ផ្ទោះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវកវ-
 ឡិដ្ឋារាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ
 រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះ តែងតែមាន ។
 ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុនិយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ជាគម្រប់ ៣ ដង
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត ដំណើរនុ៎ះ មិនសមហេតុសមផលទេ
 ដែលថា ភិក្ខុនោះផ្ទោះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវ
 កវឡិដ្ឋារាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ
 រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះ មិនដែលមាន
 ទេ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 ឧទាយិដ៏មានអាយុ ចេះតែហាមឃាត់ (ពាក្យ) អាត្មាអញ អស់ ៣ ដង
 មកហើយ ភិក្ខុណាមួយក៏មិនអនុមោទនា (ពាក្យ) អាត្មាអញសោះ បើដូច្នោះ
 មានតែអាត្មាអញចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់អារុសោ
 ទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ដោយសមាធិ
 បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា គួរចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញ ក៏បាន
 ហេតុនេះ តែងតែមាន បើមិនបានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្នទេ

ក៏ផ្ទោះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវក្រឡិង្កាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក៏បាន ចេញ ក៏បាន ហេតុនេះតែងតែមាន ។ កាលបើព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចាយ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុក៏មានថេរវាចានឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោ សារីបុត្ត ដំណើរនោះមិនសមហេតុ មិនសមផលទេ ដែលថា ភិក្ខុនោះ ផ្ទោះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវក្រឡិង្កាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក៏បាន ចេញ ក៏បាន ហេតុនេះ មិនដែលមានទេ ។ អស់វារៈ ២ ជន ។ បេ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងពួកភិក្ខុ អស់វារៈ ៣ ជនថា ម្ចាស់អារុសោទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីល បរិបូណ៌ដោយសមាធិ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា គួរចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក៏បាន ចេញ ក៏បាន ហេតុនេះ តែងតែមាន បើមិនបានសម្រេចអរហត្ត ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះទេ ក៏ផ្ទោះរំលងនូវការកើត ជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នកបរិភោគនូវក្រឡិង្កាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក៏បាន ចេញ ក៏បាន ហេតុនេះ តែងតែមាន ។ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ មានថេរវាចានឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អស់វារៈជាគម្រប់ ៣ ជនយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត ដំណើរនេះ មិនសមហេតុ មិនសម

ផលទេ ដែលថា ភិក្ខុនោះ ផ្ទះរំលងនូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា អ្នក
 បរិភោគនូវកវឡិញ្ញារាហារ ហើយទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយ
 ចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធក៏បាន ចេញក៏បាន ហេតុនេះ
 មិនដែលមានទេ ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា អម្បាលទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ម្តេចព្រះឧទាយិដ៏មាន
 អាយុ ក៏នៅតែរារាំងពាក្យរបស់អាត្មាអញ អស់វារៈជាគម្រប់ ៣ ជង រកភិក្ខុ
 ណាមួយ អនុមោទនាពាក្យរបស់អាត្មាអញគ្មានសោះ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា
 អញ នៅស្ងៀមទៅចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀម ។
 គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់
 ឧទាយិ តើ អ្នកយល់ពួកទេវតា ដែលសម្រេចដោយចិត្តដូចម្តេច ។ ព្រះឧទាយិ
 ដ៏មានអាយុ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកទេវតាណាមិនមានរូប
 មានតែសញ្ញា (ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ពួកទេវតានោះ) ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ត្រាស់ថា
 ម្ចាស់ឧទាយិ ប្រយោជន៍អ្វីដោយការនិយាយជាមួយនឹងអ្នក ដែលជាបុគ្គល
 ពាលមិនឃ្លាស ខ្លួនអ្នកដឹងបានតែពាក្យដែលខ្លួនត្រូវពោល ។ គ្រានោះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា មើលចុះអានន្ទ
 (តទៅ) ពួកអ្នកគង់ ព្រងើយកន្តើយនឹងភិក្ខុជាថេរៈ ដែលគេបៀតបៀន
 ម្ចាស់អានន្ទ មិនគួរឃើញនឹង មិនមានសេចក្តីករុណា ចំពោះភិក្ខុអ្នកឆ្ងាសដែល
 គេបៀតបៀនសោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ

ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសីល
 បរិបូណ៌ដោយសមាធិ បរិបូណ៌ដោយបញ្ញា គួរចូលកាន់សញ្ញាវេទយិត-
 និរោធកីបាន ចេញ ក៏បាន ហេតុនេះ តែងតែមាន បើមិនបានសម្រេចអរហត្ត
 ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ននេះទេ ក៏ផ្ទោះរំលង នូវការកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា
 អ្នកបរិភោគនូវកវឡិញ្ញារាហារ ហើយទៅកើត ក្នុងពួកទេវតាដែលសម្រេច
 ដោយចិត្តណាមួយ រួចចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធកីបាន ចេញ ក៏បាន
 ហេតុនេះ តែងតែមាន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ ព្រះពុទ្ធដីកានេះ
 ហើយ លុះព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធដីកានេះហើយ ទើបក្រោកចាក
 អាសនៈ រួចចូលទៅកាន់គន្ធកុដិ ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចេញទៅមិន
 យូរប៉ុន្មាន ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ក៏ចូលទៅរកព្រះឧបវានៈដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏មានថេរវាចានឹងព្រះឧបវានៈដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់អាវុសោឧបវានៈ ឥឡូវនេះ ពួកភិក្ខុដទៃបៀតបៀនពួកភិក្ខុជាថេរៈ យើង
 មិនទាន់បានសួរពួកភិក្ខុទាំងនោះទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោឧបវានៈ ហេតុនេះ មិន
 ជាអស្ចារ្យទេ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកទីស្ងាត់ ក្នុងសាយណ្ណ-
 សម័យ ហើយត្រាស់ប្រារព្ធហេតុនេះឯង ដូចជាទ្រង់ត្រាស់បំភ្លឺនូវព្រះឧបវានៈ
 ដ៏មានអាយុ ក្នុងហេតុនេះដែរ ។ ឥឡូវនេះ សេចក្តីទោមនស្ស ក៏ជ្រៀតចូល
 (ក្នុងចិត្ត) របស់យើងដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចេញចាក
 ទីស្ងាត់ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយស្តេចយាងចូលទៅកាន់ឧបដ្ឋានសាលា

លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលទុកថ្វាយ ។ លុះព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ស្រេចហើយ ក៏បានត្រាស់នឹងព្រះឧបវានៈដ៏មានអាយុ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ឧបវានៈ ភិក្ខុជាថេរៈ ប្រកបដោយធម៌ប៉ុន្មានយ៉ាង ទើបជា
 ទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត គួរគោរពនិងគួរសរសើរ របស់សព្វហ្មឺចារីទាំង
 ឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាថេរៈ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
 ទើបជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត គួរគោរពនិងគួរសរសើរ របស់សព្វហ្មឺចារី
 ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុង
 សាសនានេះ ភិក្ខុជាថេរៈ ជាអ្នកមានសីល ។ បេ ។ សិក្សាក្នុងសិក្ខាបទទាំង
 ឡាយ ១ ជាអ្នកចេះដឹងច្រើន ។ បេ ។ ជាអ្នកចាក់ធូល្យដោយប្រាជ្ញា ១ ជា
 អ្នកមានវាចាដ៏តិរោះ មានសំដីដ៏ផ្អែមល្អម ប្រកបដោយវាចាជារបស់អ្នក
 ក្រុង ជាវាចាក្ស័យ មិនមានទោស គួរធ្វើអ្នកដទៃឲ្យដឹងសេចក្តីច្បាស់
 លាស់បាន ១ ជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយមិនក្រ
 នូវឈានទាំង ៤ ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ន ដែលប្រកបដោយ
 ចេតសិកដ៏ថ្លៃថ្លា ១ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែល
 មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាថេរៈប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ទើបជាទី
 ស្រឡាញ់ ជាទីគាប់ចិត្ត គួរគោរព និងគួរសរសើរ របស់សព្វហ្មឺចារីទាំង
 ឡាយ ។ ម្ចាស់ឧបវានៈ ត្រូវណាស់ហើយ ត្រូវណាស់ហើយ ម្ចាស់ឧបវានៈ

ភិក្ខុជាថេរៈប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាទីស្រឡាញ់ ជាទីគាប់
 ចិត្ត គួរគោរពនិងគួរសរសើរ របស់សព្វព្រហ្មចារីទាំងឡាយ ។ ម្នាលឧបវានៈ
 បើធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ មិនមានដល់ភិក្ខុជាថេរៈទេ តើពួកសព្វព្រហ្មចារី គួរធ្វើ
 សក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជាភិក្ខុជាថេរៈនោះ ត្រង់ធ្មេញបាក់ សក់ស្អុរ និង
 ស្បែកជ្រួញជ្រើវ ឬដូចម្តេច ។ ម្នាលឧបវានៈ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
 រមែងមានដល់ភិក្ខុជាថេរៈ ទើបពួកសព្វព្រហ្មចារីធ្វើសក្ការៈ គោរព រាប់អាន បូជា
 ភិក្ខុជាថេរៈនោះបាន ។

អដ្ឋកថា

និរោធសូត្រ

[៦៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិរោធសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អត្តេតំ ថានំ ប្រែថា ហេតុនោះមាន ។ បទថា នោ ចេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ អញ្ញំ
 អារាធយ្យ សេចក្តីថា បើភិក្ខុនោះមិនទាន់សម្រេច អរហត្តក្នុងអត្តភាព
 នេះ ។ បទថា កតន្និដ្ឋារាហារកក្កានំ ទេវានំ បានដល់ ទេវតាជាន់
 កាមាវចរ ។ បទថា អញ្ញតរំ មនោមយំ កាយំ បានដល់ ពួកព្រហ្មជាន់
 សុទ្ធាវាសណាមួយ ដែលកើតដោយចិត្ត ដែលប្រកបដោយឈាន ។ បទថា
 ឧទាយិ បានដល់ លោក្ខទាយិ ។ លោក្ខទាយិនោះ បានស្តាប់ថា មនោមយំ

ដូច្នោះ ទើបជំទាស់ថា មិនជាការសមគួរ ។ ដើម្បីការពារលទ្ធិរបស់ពួកបុគ្គល ពាលដែលកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ព្រះសារីបុត្រជីងអ្វី ដែលពួកភិក្ខុនាំគ្នាជំទាស់ ពាក្យយ៉ាងនេះចំពោះមុខ ដូច្នោះ ព្រះថេរៈមិនបញ្ឈប់ពាក្យនោះដោយខ្លួនឯង ទើបចូលគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បទថា អត្ថិ នាម ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា អាងដល់ ។ ដោយហេតុនោះ បទថា អន្ត្របេត្តិស្ស្ស ក្នុងទីនេះ ទើបលោក ធ្វើឲ្យជាសព្វអនាគតកាល ។ ក្នុងសូត្រនេះ មានន័យដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ទ ពួកអ្នកចូរសម្លឹងមើល ភិក្ខុដែលជាថេរៈ ដែលត្រូវបៀតបៀនយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ មិនអត់ធន់ចំពោះអ្នក មិនអត់ធុត់ មិនអត់សង្កត់ ដូច្នោះ ។ សួរថា ព្រោះ អ្វី ទើបព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះ នឹងព្រះអានន្ទប៉ុណ្ណោះ ។ ឆ្លើយថា ព្រោះព្រះអានន្ទជាឃ្នាំងធម៌ ។ ពិតហើយ ព្រះឧទាយីកាលពោលចំពោះបុគ្គល ដែលជាឃ្នាំងធម៌យ៉ាងនេះ ទើបជាការដែលនឹងហាមប្រាម ។ ម្យ៉ាងទៀត ព្រះអានន្ទក៏ជាបិយសម្ងាញ់របស់ព្រះសារីបុត្រ ដោយហេតុនោះ ទើបជាការ របស់ព្រះអានន្ទ ក្នុងសេចក្តីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់តិះដៀល ព្រះអានន្ទ ទើបត្រាស់យ៉ាងនេះក៏ពិត តែមិនមែនតិះដៀលព្រះអានន្ទប៉ុណ្ណោះទេ គប្បីជ្រាបថា ជាការតិះដៀលភិក្ខុទាំងអស់ ដែលនៅចំពោះមុខនោះឯង ។

បទថា វិហារំ បានដល់ ព្រះគន្ធកុដិ ។ បទថា អនច្ឆិយំ បានដល់ មិនគួរអស្ចារ្យ ។ បទថា យថា ជាពាក្យពោលហេតុ ។ ក្នុងបទថា អាយ- ស្មន្តញ្ញេវេត្ត ឧបវាទំ បដិកាសេយ្យ ព្រះអានន្ទចង្អុលបង្ហាញថា កាលព្រះ

មានព្រះភាគទ្រង់ប្រារព្ធហេតុនេះ ទ្រង់លើករឿងនេះមកអានហើយ ចម្លើយជាក់
 ច្បាស់ ចូរប្រាកដដល់ឧបវានៈចុះ ។ បទថា សារជ្ជំ ឱក្កន្តំ បានដល់ កើត
 ទោមនស្សចិត្ត ។ ព្រះឧបវានៈពោលដល់សីលរបស់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពជាដើម
 ដោយបទជាដើមថា សីលវា ដូច្នោះ ។ បទថា ខណ្ឌច្នេន ជាដើម ព្រះឧបវានៈ
 ពោលដោយសួរដល់ហេតុនៃសក្ការៈជាដើម ក្នុងសេចក្តីនេះ មានអធិប្បាយថា
 សព្វហ្មចារីទាំងឡាយ គប្បីសក្ការៈសព្វហ្មចារី ដោយហេតុ មានធ្មេញបាក់
 ជាដើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា និរោធសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក
 បោទនាសូត្រទី ៧

[៦៧] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានហៅពួកភិក្ខុ ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់
 អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកជាសំតៀន ចង់ជាសំតៀនភិក្ខុដទៃ គួរតម្កល់ធម៌
 ៥ យ៉ាងទុកក្នុងខ្លួន ហើយសឹមជាសំតៀនភិក្ខុដទៃ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូច
 ម្តេចខ្លះ ។ (គឺភិក្ខុគិតថា) អាត្មាអញនិយាយជាសំតៀនក្នុងកាលគួរ មិន
 និយាយជាសំតៀនក្នុងកាលមិនគួរ ១ អាត្មាអញនិយាយជាសំតៀនដោយពាក្យ
 ពិត មិននិយាយជាសំតៀនដោយពាក្យមិនពិត ១ អាត្មាអញនិយាយជាសំតៀន

ដោយពាក្យពីរោះ មិននិយាយជាសំត្រឿនដោយពាក្យទ្រគោះ ១ អាត្មាអញ
 និយាយជាសំត្រឿនដោយពាក្យ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិននិយាយ
 ជាសំត្រឿនដោយពាក្យដែលមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ អាត្មាអញនិយាយ
 ជាសំដៀនដោយចិត្តមេត្តា មិននិយាយជាសំត្រឿនដោយទោសចិត្ត ១ ។ ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកជាសំត្រឿន ចង់ជាសំត្រឿនភិក្ខុដទៃ គួរតម្កល់ធម៌
 ៥ យ៉ាង នេះទុកក្នុងខ្លួន ហើយសឹមជាសំត្រឿនភិក្ខុដទៃ ។ ម្នាលអារុសោទាំង
 ឡាយ ខ្ញុំឃើញបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែលគេជាសំត្រឿនក្នុងកាលមិនគួរ
 មិនជាសំត្រឿនក្នុងកាលគួរ ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឿនដោយ
 ពាក្យមិនពិត មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យពិត ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ដែល
 គេជាសំត្រឿនដោយពាក្យទ្រគោះ មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យពីរោះ ហើយមាន
 សេចក្តីខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឿនដោយពាក្យ មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍
 មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យ ដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ហើយមានសេចក្តី
 ខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឿនដោយទោសចិត្ត មិនជាសំត្រឿនដោយចិត្តមេត្តា ហើយ
 មានសេចក្តីខឹង ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បើភិក្ខុមានគេជាសំត្រឿន មិន
 ប្រកបដោយធម៌ គួរតាំងទុកនូវសេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយ ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាង
 ដោយគិតថា គេជាសំត្រឿន អ្នកក្នុងកាលមិនគួរ មិនជាសំត្រឿនក្នុងកាលគួរ
 គួរតែអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ គេជាសំត្រឿនអ្នកដោយពាក្យមិនពិត
 មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យពិត គួរតែអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ គេ

ជាសំត្រឿនអ្នកដោយពាក្យទ្រគោះ មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យពីរោះ គួរតែអ្នក
 មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ គេជាសំត្រឿនអ្នកដោយពាក្យមិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ មិនជាសំត្រឿនដោយពាក្យដែលប្រកបដោយប្រយោជន៍ គួរតែអ្នក
 មិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ គេជាសំត្រឿនអ្នកដោយទោសចិត្ត មិនជាសំ
 ត្រឿនដោយចិត្តមេត្តា គួរតែអ្នកមិនមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ។ ម្នាលអារុសោ
 ទាំងឡាយ បើភិក្ខុមានគេជាសំត្រឿន មិនប្រកបដោយធម៌ គួរតាំងទុកនូវសេចក្តី
 មិនក្តៅក្រហាយ ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ភិក្ខុអ្នកជាសំត្រឿនគេ មិនប្រកបដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយ
 អាការៈ ៥ យ៉ាង ដោយគិតថា ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំត្រឿនគេ ក្នុង
 កាលមិនគួរ មិនជាសំត្រឿនគេក្នុងកាលគួរ ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ១ ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំត្រឿនគេដោយពាក្យមិនពិត មិនជាសំត្រឿនគេ
 ដោយពាក្យពិត ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ អ្នក
 ឯងជាសំត្រឿនគេដោយពាក្យទ្រគោះ មិនជាសំត្រឿនគេដោយពាក្យពីរោះ ត្រូវ
 តែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំត្រឿនគេ
 ដោយពាក្យមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនជាសំត្រឿនគេដោយពាក្យដែល
 ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ។ ម្នាល
 អារុសោ អ្នកឯងជាសំត្រឿនគេដោយទោសចិត្ត មិនជាសំត្រឿនគេដោយចិត្ត
 មេត្តា ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ

ភិក្ខុអ្នកជាសំត្រឺនគេ មិនប្រកបដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយ
 អាការៈ ៥ យ៉ាងនេះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះហេតុថា ដូច
 យ៉ាងភិក្ខុដទៃ ក៏មិនត្រូវសម្គាល់នូវភិក្ខុ ដែលខ្លួនត្រូវជាសំត្រឺនដោយពាក្យមិន
 ពិតដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ខ្ញុំឃើញបុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដែល
 គេជាសំត្រឺន ក្នុងកាលគួរ មិនជាសំត្រឺន ក្នុងកាលមិនគួរ ហើយមានសេចក្តី
 ខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឺន ដោយពាក្យពិត មិនជាសំត្រឺនដោយពាក្យមិន
 ពិត ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឺន ដោយពាក្យពីរោះ មិន
 ជាសំត្រឺន ដោយពាក្យទ្រគោះ ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឺន
 ដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនជាសំត្រឺនដោយពាក្យមិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ដែលគេជាសំត្រឺន ដោយចិត្តមេត្តា មិន
 ជាសំត្រឺនដោយទោសចិត្ត ហើយមានសេចក្តីខឹង ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំង
 ឡាយ ភិក្ខុដែលគេជាសំត្រឺនប្រកបដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាង ដោយគិតថា គេជាសំត្រឺនអ្នក ក្នុងកាលគួរ គេ
 មិនជាសំត្រឺនអ្នក ក្នុងកាលមិនគួរ ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១
 គេជាសំត្រឺនអ្នក ដោយពាក្យពិត មិនជាសំត្រឺន ដោយពាក្យមិនពិត ត្រូវ
 តែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ គេជាសំត្រឺនអ្នក ដោយពាក្យពីរោះ
 មិនជាសំត្រឺនអ្នក ដោយពាក្យទ្រគោះ ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ១ គេជាសំត្រឺនអ្នកដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនជាសំត្រឺន ដោយ

ពាក្យដែលមិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 ១ ដែលគេជាសំតៀនអ្នក ដោយចិត្តមេត្តា មិនជាសំតៀន ដោយទោសចិត្ត
 ត្រូវតែអ្នកឯងបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ដែលគេជាសំតៀន ប្រកបដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយ
 អាការៈ ៥ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកជាសំតៀនគេប្រកប
 ដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយ ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាង ដោយ
 គិតថា ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំតៀនគេ ក្នុងកាលគួរ មិនជាសំតៀនគេ
 ក្នុងកាលមិនគួរ ត្រូវតែអ្នកឯងមិនបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ
 អ្នកឯងជាសំតៀនគេ ដោយពាក្យពិត មិនជាសំតៀនគេ ដោយពាក្យមិនពិត
 ត្រូវតែអ្នកឯងមិនបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំ
 តៀនគេ ដោយពាក្យពិរោះ មិនជាសំតៀនគេ ដោយពាក្យទ្រគោះ ត្រូវតែអ្នក
 ឯងមិនបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ អ្នកឯងជាសំតៀនគេ ដោយ
 ពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនជាសំតៀនគេ ដោយពាក្យមិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ ត្រូវតែអ្នកឯងមិនបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ម្នាលអារុសោ អ្នក
 ឯងជាសំតៀនគេ ដោយចិត្តមេត្តា មិនជាសំតៀនគេ ដោយទោសចិត្ត ត្រូវតែ
 អ្នកឯងមិនបានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
 ជាសំតៀនគេ ប្រកបដោយធម៌ ត្រូវបានសេចក្តីមិនក្តៅក្រហាយ ដោយអាការៈ
 ៥ យ៉ាងនេះ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ព្រោះថា ដូចយ៉ាងភិក្ខុដទៃក៏

ត្រូវសម្គាល់ភិក្ខុដែលខ្លួនត្រូវជាសំតៀន ដោយពាក្យពិតដែរ ។ ម្នាលអារុសោ ទាំងឡាយ បុគ្គលដែលគេជាសំតៀន ត្រូវប្រតិស្ឋានក្នុងធម៌ ២ យ៉ាង គឺសច្ចៈ ១ សេចក្តីមិនខឹង ១ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុគប្បីជាសំតៀនពួក បុគ្គលដទៃ ដោយអាការៈ ៥ យ៉ាង គឺ (ជាសំតៀន) ក្នុងកាលគួរក៏មាន មិនគួរក៏មាន ១ ដោយពាក្យពិតក៏មាន មិនពិតក៏មាន ១ ដោយពាក្យពិរោះ ក៏មាន ពាក្យទ្រុឌក៏មាន ១ ដោយពាក្យប្រកបដោយប្រយោជន៍ក៏មាន មិន ប្រកបដោយប្រយោជន៍ក៏មាន ១ ដោយចិត្តមេត្តាក៏មាន ដោយទោសចិត្តក៏ មាន ១ ។ (ភិក្ខុអ្នកជាសំតៀនគេត្រូវតាំងចិត្ត) ថា ទោះបីអាត្មាអញ ក៏ គួរប្រតិស្ឋានក្នុងធម៌ ២ យ៉ាង គឺសច្ចៈ ១ សេចក្តីមិនខឹង ១ ដែរ ។ បើ អាត្មាអញដឹងថា ធម៌នុ៎ះមាននៅក្នុងអាត្មាអញ អាត្មាអញគួរនិយាយប្រាប់ គេថាមាន (ព្រោះ) ធម៌នុ៎ះ មាននៅក្នុងអាត្មាអញមែន ។ បើអាត្មាអញដឹង ថា ធម៌នុ៎ះមិនមានក្នុងអាត្មាអញទេ គួរអាត្មាអញនិយាយប្រាប់គេថា មិនមាន (ព្រោះ) ធម៌នុ៎ះ មិនមានក្នុងអាត្មាអញមែន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ ថា ម្នាលសារីបុត្ត កាលដែលអ្នកពោលយ៉ាងនេះហើយ មានពួកមោឃបុរស ខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មិនទទួលយកដោយផ្ចិតផ្ចង់ឡើយ ។ ព្រះសារីបុត្តក្រាប ទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុគ្គលពួកណា ដែលមិនមានសទ្ធា ត្រូវការ តែនឹងចិញ្ចឹមជីវិត ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្ទះដោយមិនមានសទ្ធា ជាអ្នកអត់អាង មានមាយា បោកប្រាស មានចិត្តរាយមាយ លើកកម្ពស់

មានចិត្តឃ្មោងឃ្មោង មានមាត់រឹង មានសម្តីផ្តេសផ្តាស មិនគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុង
 ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន មិនប្រកបនូវការក្រាក់រលឹក មិន
 បានក្រឡេកមើល ក្នុងភាពនៃខ្លួនជាសមណៈ មិនមានសេចក្តីគោរពដ៏ក្លៀវក្លា
 ក្នុងសិក្ខា ជាអ្នកល្មោក មានសេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិជួរថយ ជា
 ប្រធានខាងការប្រព្រឹត្តិជ្រោកជ្រាក ដាក់ចោលនូវធុរៈ ក្នុងវិវេក ខ្ជិលច្រអូស
 មានព្យាយាមថោកថយ មានស្មារតីភ្លេចភ្លាំង មិនមានសម្បជញ្ញៈ មិនបាន
 តាំងចិត្តមាំ មានចិត្តរវើរវាយ ជាមនុស្សអប្បឥតប្រាជ្ញា ជាមនុស្សលលា
 បុគ្គលពួកនោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលយ៉ាងនេះ រមែងមិនទទួលយកដោយ
 ផ្ចិតផ្ចង់ឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ន័យមួយទៀត ពួកកុលបុគ្គលណា
 ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលមកកាន់ផ្ទះដោយសទ្ធា ជាអ្នកមិនអ្នតអាង
 មិនមានមាយា មិនបោកប្រាស មិនមានចិត្តរាយមាយ មិនលើកកម្ពស់ មិន
 មានចិត្តឃ្មោងឃ្មោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានសម្តីផ្តេសផ្តាស គ្រប់គ្រងទ្វារ
 ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ប្រកបក្នុងការក្រាក់រលឹក មាន
 ការក្រឡេកមើលក្នុងភាពនៃខ្លួនជាសមណៈ មានសេចក្តីគោរពដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុង
 សិក្ខា មិនល្មោក មានព្យាយាម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិមិនជួរថយ ដាក់ការប្រព្រឹត្តិ
 ជ្រោកជ្រាកចោល ជាអ្នកនាំអាទិ៍ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ (ព្រះនិព្វាន) ជាអ្នក
 ប្រារព្ធនូវព្យាយាម មានចិត្តស្ទុះទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រុងស្មារតី មានសម្បជញ្ញៈ
 បានតាំងទុកនូវចិត្តដ៏មាំមួន មានចិត្តនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានបញ្ញា

មិនលលា កុលបុត្តពួកនោះ កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលយ៉ាងនេះហើយ រមែង
ទទួលយកដោយផ្ចិតផ្ចង់ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ពួក
បុគ្គលណា មិនមានសទ្ធា មានសេចក្តីត្រូវការតែនឹងចិញ្ចឹមជីវិត ចេញចាក
ផ្ទះចូលមកកាន់ផ្ទះដោយមិនមានសទ្ធា ជាអ្នកអត់អាង មានមាយា បោកប្រាស
មានចិត្តរាយមាយ លើកកម្ពស់ មានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មានមាត់រឹង មានសំដី
ផ្តេសផ្តាស មិនបានគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនស្គាល់ប្រមាណ
ក្នុងភោជន មិនប្រកបនូវការក្រាក់រលឹក មិនបានក្រឡេកមើល ក្នុងភាពនៃ
ខ្លួនជាសមណៈ មិនមានសេចក្តីគោរពដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងសិក្ខា ជាអ្នកល្មោក មាន
សេចក្តីព្យាយាម ក្នុងការប្រព្រឹត្តិជួរថយ ជាប្រធានខាងការប្រព្រឹត្តិដ៏ជ្រោកជ្រាក
ដាក់ចោលនូវធុរៈក្នុងវិវេក ខ្ជិលច្រអូស មានព្យាយាមថោកថយ មានស្មារតី
ក្រេចក្រាំង មិនមានសម្បជញ្ញៈ មិនបានតាំងចិត្តមាំ មានចិត្តរវើរវាយ ជាមនុស្ស
អប្បឥតបញ្ញា ជាមនុស្សលលា ពួកបុគ្គលនោះ លើកទុកដោយឡែកសិន
ម្ចាស់សារីបុត្ត ពួកកុលបុត្តណា ដែលចេញចាកផ្ទះហើយ ចូលមកកាន់ផ្ទះ
ដោយសទ្ធា មិនជាអ្នកអត់អាង មិនមានមាយា មិនបោកប្រាស មិនរាយមាយ
មិនលើកកម្ពស់ មិនមានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មិនជាអ្នកមាត់រឹង មិនមានសំដីផ្តេស
ផ្តាស ជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ស្គាល់ប្រមាណក្នុងភោជន
ប្រឹងប្រកបនូវការក្រាក់រលឹក ក្រឡេកមើលក្នុងភាពនៃខ្លួនជាសមណៈ មាន
សេចក្តីគោរពដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងសិក្ខា មិនល្មោក មិនប្រព្រឹត្តិជួរថយ ដាក់ចោល

នូវធុរៈ ក្នុងការប្រព្រឹត្តិជ្រោកជ្រាក ជាអ្នកនាំអាទិក្នុងវិវេក ប្រារព្ធនូវព្យាយាម
 មានចិត្តស្ងួនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រុងស្មារតី មានសម្បជញ្ញៈ តាំងចិត្តមាំ មាន
 ចិត្តនឹងក្នុងអារម្មណ៍តែមួយ មានបញ្ញា មិនលលា ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកត្រូវ
 និយាយទៅកតែពួកកុលបុត្តនោះបានហើយ ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកចូរទូន្មាន
 ពួកសព្វហូចារី ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកចូរប្រៀនប្រដៅពួកសព្វហូចារី ដោយ
 តាំងចិត្តថា អាត្មាអញនឹងធ្វើពួកសព្វហូចារីឲ្យចេញផុតចាកអសទ្ធម្ម ហើយ
 ឲ្យប្រតិស្ឋាន ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ។ ម្នាលសារីបុត្ត អ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ចោទនាសូត្រ

[៦៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចោទនាសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ចោទកេន សេចក្តីថា ភិក្ខុដែលជាអ្នកចោទ ចោទដោយចោទនវត្ថុ ៤ គឺចង្អុល
 វត្ថុ ចង្អុលអាបត្តិ ហាមសង្ឃាស ហាមសាមីចិកម្ម ។ ក្នុងបទថា កាលេន
 វត្តាមិ នោ អកាលេន នេះ ព្រះសារីបុត្រពោលដល់កាលរបស់ភិក្ខុដែល
 ត្រូវចោទ គឺចុងចោទមិនបានពោលដល់កាលរបស់ដើមចោទ ។ ពិតហើយ
 ភិក្ខុដែលចោទអ្នកដទៃ មិនគួរចោទក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ ឬក្នុងរោងឧបោសថ
 បវារណា ឬត្រង់បន្ទប់អង្គុយ និងបន្ទប់ឆាន់ជាដើម ។ ក្នុងវេលាអង្គុយក្នុងទី

សម្រាកពេលថ្ងៃ គួរសូមឱកាសយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ចូរឱ្យ
 ឱកាស ខ្ញុំបំណងនឹងពោលជាមួយលោកម្ចាស់ ដូច្នោះហើយ សឹមចោទ សម្លឹង
 ដល់បុគ្គលឡេះឡោះណា ពោលពាក្យមិនពិត លើកទោសដល់ភិក្ខុ
 បុគ្គលឡេះឡោះនោះ មិនត្រូវសូមឱកាសចោទឡើយ ។ បទថា ភូតេន គឺ
 ដោយពិត ដោយសការៈ ។ បទថា សណ្ឋាន គឺដោយសុភាពរាបសា ។
 បទថា អត្តសញ្ញាតេន បានដល់ ប្រកបដោយភាពជាអ្នកបំណងល្អ ប្រាថ្នា
 នូវប្រយោជន៍ ។ បទថា អវិប្បជិសារោ ឧបទហិតព្វោ បានដល់ មិនឱ្យ
 កើតសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ។ បទថា អលន្តេ អវិប្បជិសារាយ បានដល់ អ្នក
 គួរជាបុគ្គលមិនក្តៅក្រហាយ ។ បទដ៏សេសក្នុងសូត្រនេះ មានអត្ថន័យ
 យល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បោទនាសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីលសូត្រទី ៨

[៦៨] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចាហៅពួកភិក្ខុមក ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ជាហេតុសាបសូន្យចាកសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ ជាហេតុសាបសូន្យចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ជាហេតុសាបសូន្យចាកនិព្វិទាវិរាគៈ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈ មិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកនិព្វិទាវិរាគៈ ជាហេតុសាបសូន្យចាកវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាដើមឈើដែលវិបត្តិចាកមែកនិងស្លឹកហើយ ក្រុមរនៃដើមឈើនោះក្តី ក៏មិនបរិបូណ៌ សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏មិនបរិបូណ៌ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ជាហេតុសាបសូន្យចាកសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិ មិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ ជាហេតុសាបសូន្យចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ជាហេតុសាបសូន្យចាកនិព្វិទាវិរាគៈ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈ មិនមានហើយ ភិក្ខុវិបត្តិចាកនិព្វិទាវិរាគៈ ជាហេតុសាបសូន្យចាកវិមុត្តិញ្ញាណ ទស្សនៈក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល ឈ្មោះថាបរិបូណ៌ដោយហេតុនៃសម្មាសមាធិ កាលបើមានសម្មាសមាធិហើយ ភិក្ខុ

បរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា បរិបូណ៌ដោយហេតុនៃយថាភូតញ្ញាណ-
ទស្សនៈ កាលបើយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈមានហើយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយយថា-
ភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា បរិបូណ៌ដោយហេតុនៃនិព្វិទាវិរាគៈ កាលបើ
និព្វិទាវិរាគៈមានហើយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា បរិបូណ៌
ដោយហេតុវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចដើមឈើ
ដែលបរិបូណ៌ដោយមែកនិងស្លឹកហើយ ក្រុមរនៃដើមឈើនោះក្តី ក៏បរិបូណ៌
សម្បកក្តី ស្រាយក្តី ខ្លឹមក្តី ក៏បរិបូណ៌ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអារុសោទាំង
ឡាយ ភិក្ខុអ្នកមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល ឈ្មោះថា បរិបូណ៌ដោយហេតុ
នៃសម្មាសមាធិ កាលបើសម្មាសមាធិមានហើយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយសម្មាសមាធិ
ឈ្មោះថា បរិបូណ៌ដោយហេតុនៃយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ កាលបើយថាភូ-
តញ្ញាណទស្សនៈមានហើយ ភិក្ខុបរិបូណ៌ដោយយថាភូតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះ
ថា បរិបូណ៌ដោយហេតុនៃនិព្វិទាវិរាគៈ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមានហើយ ភិក្ខុ
បរិបូណ៌ដោយនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា បរិបូណ៌ដោយហេតុនៃវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ
ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

សីលសូត្រ

[៦៨] ក្នុងសីលសូត្រទី ៨ ជាកំច្បាស់ហើយ ព្រោះមានន័យដូច
ពោលទុកហើយខាងដើមនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សីលសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និសន្និសូត្រទី ៩

[៦៩] គ្រានោះឯង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានចូលទៅរកព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានរីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្ត
ដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ
ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏
មានថេរវាចានឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោសារីបុត្ត
ភិក្ខុជាអ្នកពិចារណាយើញឆាប់ ក្នុងពួកធម៌ជាកុសលផង ជាអ្នកកាន់យកនូវ
ធម៌ ដែលខ្លួនកាន់យកដោយល្អផង កាន់យកនូវធម៌បានច្រើនផង មិនភ្លេចធម៌
ដែលខ្លួនកាន់យកហើយផង តើដោយហេតុប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ព្រះសារីបុត្តមាន
ថេរវាចាថា អានន្ទដ៏មានអាយុ ជាពហុសូត្រស្រាប់ហើយ ចូរអានន្ទដ៏មានអាយុ

សម្តែង (ខ្លួនឯង) ចុះ ។ ព្រះអានន្តមានថេរវាចាថា ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត
 បើដូច្នោះ លោកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ ខ្ញុំនឹងសម្តែង ។ ព្រះ
 សារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក៏បានទទួលស្តាប់ថេរវាចាព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា ករុណា
 អារុសោ ។ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុមានថេរវាចា យ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
 សារីបុត្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអត្តផង ឈ្លាសក្នុងធម៌ផង
 ឈ្លាសក្នុងប្រភេទអក្សរផង ឈ្លាសក្នុងភាសាផង ឈ្លាសទាំងដើម ទាំងចុង
 (នៃអត្តនិងធម៌ជាដើម) ផង ។ ម្នាលអារុសោសារីបុត្ត ភិក្ខុជាអ្នកពិចារណា
 ឃើញចាប់ក្នុងពួកកុសលធម៌ផង ជាអ្នកកាន់យកនូវធម៌ ដែលខ្លួនកាន់យក
 ដោយល្អផង កាន់យកនូវធម៌បានច្រើនផង មិនភ្លេចធម៌ ដែលខ្លួនកាន់យក
 ហើយផង ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ ព្រះសារីបុត្តមានថេរវាចាថា ម្នាល
 អារុសោ អស្ចារ្យណាស់ ម្នាលអារុសោ ចម្លែកណាស់ ពាក្យដែលអានន្ត
 ដ៏មានអាយុពោល មកហើយនេះ ជាសុភាសិតប្រាកដ មួយទៀត យើង
 នឹងចាំទុកនូវព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
 គឺអានន្តដ៏មានអាយុ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអត្ត ១ ឈ្លាសក្នុងធម៌ ១ ឈ្លាស
 ក្នុងអក្ខរវិញ្ញាណ ១ ឈ្លាសក្នុងភាសា ១ ឈ្លាសទាំងដើមទាំងចុង ១ ។

អដ្ឋកថា

និសន្តិសូត្រ

[៦៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងនិសន្តិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ ឈ្មោះថា
ទិប្បនិសំ ព្រោះកំណត់ចាំបានហើស ។ ឈ្មោះថា **សុត្តហិកុត្តហិ** ព្រោះ
 ទទួលយកល្អហើយ ។ បទថា **អត្តកុសលោ** បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុង
 អដ្ឋកថា ។ បទថា **ធម្មកុសលោ** បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងបាលី ។ បទ
 ថា **និរុត្តិកុសលោ** បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងកាសា ។ បទថា **ព្យញ្ជន-**
កុសលោ បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងប្រភេទនៃអក្ខរៈ ។ បទថា **បុព្វាបរ-**
កុសលោ បានដល់ ជាអ្នកឈ្លាសខាងដើមខាងចុង ៥ គឺខាងដើមខាងចុង
 នៃអដ្ឋកថា ខាងដើមខាងចុងនៃបាលី ខាងដើមខាងចុងនៃបទ ខាងដើមខាង
 ចុងនៃអក្ខរៈ ខាងដើមខាងចុងនៃអនុសន្ធិ ។ ក្នុងខាងដើមខាងចុងទាំងនោះ ដឹង
 អត្តខាងដើមដោយអត្តខាងចុង ដឹងអត្តខាងចុង ដោយអត្តខាងដើម ឈ្មោះថា
 ជាអ្នកឈ្លាសខាងដើម និងខាងចុងនៃអដ្ឋកថា ។ សេចក្តីនេះដូចម្តេច ឆ្លើយថា
 ភិក្ខុនោះ កាលលោករៀរអត្តខាងដើម ពោលតែអត្តខាងចុង រមែងដឹងថា អត្ត
 ខាងដើមមានដូច្នោះ កាលលោករៀរអត្តខាងចុង ពោលតែអត្តខាងដើម ក៏ដឹងថា
 ខាងចុងមានដូច្នោះ កាលលោករៀរអត្តទាំង ២ ពោលតែអត្តកណ្តាល រមែង
 ដឹងអត្តទាំង ២ មានដូច្នោះ ។ កាលលោករៀរអត្តកណ្តាល ពោលតែអត្តទាំង
 ២ ចំណែក រមែងដឹងថា អត្តត្រង់កណ្តាលមានដូច្នោះ ។ ខាងដើម និងខាងចុង
 នៃបាលី ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។

ក្នុងខាងដើម និងខាងចុងនៃអនុសន្និ មានវិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះថា កាល
 ព្រះសូត្រផ្ដើមសីលជាខាងដើម ក្នុងទីបំផុត ក៏មកដល់អភិញ្ញា ៦ ភិក្ខុរមែង
 ដឹងថា ព្រះសូត្រទៅតាមអនុសន្និ តាមកំណត់បទដូច្នោះ កាលព្រះសូត្រផ្ដើម
 អំពីទិដ្ឋិទៅ ខាងចុងសច្ចៈទាំងឡាយក៏មកដល់ ភិក្ខុរមែងដឹងថា ព្រះសូត្រ
 រមែងទៅតាមអនុសន្និ កាលព្រះសូត្រផ្ដើមអំពីការជម្លោះ ខាងចុង គឺសារា-
 ណីយធម៌ក៏មកដល់ កាលព្រះសូត្រផ្ដើមអំពីតិរច្ឆានកថា ៣២ ខាងចុងកថាវត្ថុ
 ក៏មកដល់ ភិក្ខុរមែងដឹងថា ព្រះសូត្រទៅតាមអនុសន្និ ដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា និសន្និសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កទ្ធីសូត្រទី ១០

[៧០] សម័យ ១ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងយោសិតារាម
 ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ គ្រានោះឯង ព្រះកទ្ធីដ៏មានអាយុបានចូលទៅរកព្រះ
 អានន្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានរីករាយជាមួយនឹងព្រះអានន្ត
 ដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យគួររីករាយ និងពាក្យគួររឭកហើយ ក៏គង់ក្នុង
 ទិសមគួរ ។ លុះព្រះកទ្ធីដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទិសមគួរហើយ ព្រះអានន្តដ៏
 មានអាយុ ក៏មានថេរវាចាយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោកទ្ធី ការឃើញដូចម្ដេច

ដែលប្រសើរលើសជាងការឃើញទាំងឡាយ ការស្តាប់ដូចម្តេច ដែលប្រសើរ
លើសជាងការស្តាប់ទាំងឡាយ សុខដូចម្តេច ដែលប្រសើរលើស ជាងសុខ
ទាំងឡាយ ការសម្គាល់ដូចម្តេច ដែលប្រសើរលើស ជាងការសម្គាល់ទាំង
ឡាយ ទីកើតដូចម្តេច ដែលប្រសើរលើសជាងទីកើតទាំងឡាយ ។ ព្រះភទ្ធវិ
ដ៏មានអាយុមានថេរវាចាតបថា ម្ចាស់អារុសោ មានព្រហ្មដែលជាអ្នកគ្រប
សង្កត់ (លើព្រហ្មឯទៀត) ដែលព្រហ្មឯទៀតមិនអាចគ្របសង្កត់លើបាន ជា
អ្នកឃើញ ហេតុសព្វគ្រប់ ជាអ្នកធ្វើជនទាំងពួងឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួន ។
បុគ្គលណាឃើញនូវព្រហ្មនោះ ការឃើញនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាង
ការឃើញទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អារុសោ មានពួកទេវតាឈ្មោះអាកសរ្យៈជ្រួត
ជ្រាបស្តាប់ស្តាប់ ដោយសេចក្តីសុខ ពួកទេវតាទាំងនោះ តែងបន្តិឡើងនូវឧទាន
ក្នុងកាលម្តងៗ ថា ឱហ្ន៎ ចំជាសុខ ចំជាសុខមែន ។ បុគ្គលណា ឮសំឡេង
នោះ ការឮនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាងការឮទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អារុសោ
មានពួកទេវតា ឈ្មោះសុភកិណ្ណៈ ពួកទេវតាទាំងនោះ ត្រេកអរតែនឹងសេចក្តី
ស្ងប់ សោយសេចក្តីសុខ សុខនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាងសុខទាំង
ឡាយ ។ ម្ចាស់អារុសោ មានពួកទេវតា ដែលទៅកើតក្នុងអាកិញ្ញាយតនភព
សេចក្តីសម្គាល់ (របស់ពួកទេវតា) នេះឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាង
សេចក្តីសម្គាល់ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អារុសោ មានពួកទេវតាដែលទៅកើត
ក្នុងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតន ភពនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាងភព

ទាំងឡាយ ។ សម្តីព្រះភទ្ធជិ ដ៏មានអាយុនេះ សមគ្នានឹងសម្តីរបស់ជនច្រើន ។
 អានន្ទដ៏មានអាយុ ជាពហុស្សតស្រាប់ហើយ ចូរអានន្ទដ៏មានអាយុ សម្តែង
 (ខ្លួនឯង) ចុះ ។ ម្នាលអារុសោភទ្ធជិ បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រុងស្តាប់ ចូរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែង ។ ព្រះភទ្ធជិដ៏មានអាយុ បានទទួលស្តាប់
 ថេរវាចាព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ករុណា អារុសោ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុ បានសម្តែងយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ បុគ្គលឃើញយ៉ាងណា
 ដែលជាហេតុឲ្យអាសវៈទាំងឡាយ អស់ទៅដោយលំដាប់ ការឃើញនេះ
 ឈ្មោះថា ប្រសើរជាងការឃើញទាំងឡាយ ។ បុគ្គលស្តាប់យ៉ាងណា ដែល
 ជាហេតុឲ្យអាសវៈទាំងឡាយ អស់ទៅដោយលំដាប់ ការស្តាប់នេះ ឈ្មោះថា
 ប្រសើរលើសជាងការស្តាប់ទាំងឡាយ ។ បុគ្គលបាន សុខយ៉ាងណា ដែលជា
 ហេតុឲ្យអាសវៈទាំងឡាយ អស់ទៅដោយលំដាប់ សុខនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរ
 លើសជាងសុខទាំងឡាយ ។ បុគ្គលមានសេចក្តីសម្គាល់ យ៉ាងណា ដែលជា
 ហេតុឲ្យអាសវៈទាំងឡាយ អស់ទៅដោយលំដាប់ សេចក្តីសម្គាល់នេះ
 ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាងសេចក្តីសម្គាល់ទាំងឡាយ ។ បុគ្គលកើត
 យ៉ាងណា ដែលជាហេតុឲ្យអាសវៈទាំងឡាយ អស់ទៅដោយលំដាប់ ទី
 កើតនេះ ឈ្មោះថា ប្រសើរលើសជាងទីកើតទាំងឡាយ ។

អាយាតវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃអាយាតវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីធម៌សម្រាប់កម្ចាត់បង្ខំនូវគំនុំ ២ លើក ភិក្ខុ
គួរសាកថា ១ ភិក្ខុគរដល់សាជីវៈ ១ ការបុប្ផា ១ ការ
ចូលសញ្ញាវេទយ័តនិរោធ ១ ការជាស្មោះត្រង់ ១ ភិក្ខុ
វិបត្តិចាកសីល ១ ការពិចារណាធម៌ ១ រឿងព្រះ
ភទ្ទជិ ១ ។

អដ្ឋកថា

ភទ្ទជិសូត្រ

[៧០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភទ្ទជិសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
អភិក្ខុ បានដល់ គ្របសង្កត់ហើយតាំងនៅ គឺជាធំ ។ បទថា អនភិក្ខុតោ
បានដល់ ដែលបុគ្គលដទៃគ្របសង្កត់មិនបាន ។ បទថា អញ្ញទដ្ឋ ជានិបាត
ប្រើក្នុងពាក្យថា ចំណែកមួយ ។ អធិប្បាយថា ឃើញដោយទស្សនៈ រមែង
ឃើញទាំងអស់ ។ បទថា វសវត្ថុ បានដល់ ញ៉ាំងជនទាំងអស់ឲ្យនៅក្នុង
អំណាច ។ បទថា យថា បស្សតោ បានដល់ ឃើញអាការរបស់អារម្មណ៍
មិនថា ជាឥដ្ឋារម្មណ៍ ឬអនិដ្ឋារម្មណ៍ ។ បទថា អនន្តរា អាសវានំ ខយោ
ហោតិ បានដល់ អរហត្តរមែងកើតឡើងក្នុងលំដាប់នោះឯង ។ ក្នុងបទថា
យថា សុណតោ នេះ ក៏មានន័យដូចគ្នា ។ ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុឃើញរូបឯណា

ដោយចក្ខុហើយ ផ្ដើមតាំងវិបស្សនា សម្រេចអរហត្ត ក្នុងលំដាប់ជាប់គ្នានោះ ឯង អរហត្តរបស់កុំនោះ ឈ្មោះថា មានក្នុងលំដាប់នៃចក្ខុវិញ្ញាណ ព្រះអានន្ទ សំដៅដល់អរហត្តនោះ ទើបពោលថា នេះជាកំពូលនៃការឃើញ ។ ក្នុងបទ ទី ២ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

បទថា យថា សុទ្ធិតស្ស បានដល់ ដល់នូវសេចក្ដីសុខ ដោយមគ្គ សុខណា ។ បទថា អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ បានដល់ អរហត្ត រមែងកើតឡើងក្នុងលំដាប់នៃមគ្គសុខនោះឯង ។ បទថា ឥទំ សុខានំ អគ្គំ បានដល់ មគ្គសុខនេះ ជាកំពូលនៃសេចក្ដីសុខទាំងឡាយ ។ ក្នុងបទថា យថា- សញ្ញាស្ស នេះ លោកបំណងយកមគ្គសញ្ញានោះឯង ។ បទថា យថាភូតស្ស បានដល់ តាំងនៅហើយក្នុងភពណា គឺក្នុងអត្តភពណា ។ បទថា អនន្តរា បានដល់ ព្រះអរហត្តកើតឡើងហើយក្នុងលំដាប់នោះឯង ។ បទថា ឥទំ ភវានំ អគ្គំ បានដល់ អត្តភពចុងក្រោយនេះ ឈ្មោះថា ជាកំពូលនៃភពទាំងឡាយ ។ ន័យម្យ៉ាងទៀត បទថា យថាភូតស្ស បានដល់ កើត គឺមានក្នុងខណៈនៃ មគ្គចិត្ត ដោយខន្ធទាំងឡាយណា ។ បទថា អនន្តរា អាសវានំ ខយោ ហោតិ បានដល់ ផលរមែងកើតឡើងក្នុងលំដាប់នៃមគ្គនោះឯង ។ បទថា ឥទំ ភវានំ អគ្គំ បានដល់ ខន្ធបញ្ចកៈ ក្នុងខណៈនៃមគ្គចិត្តនេះ ឈ្មោះថា ជាកំពូលនៃភពទាំងឡាយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១២៧}

អដ្ឋកថា ភទ្ធិសូត្រទី ១០ ចប់
អាយាតវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧបាសកវគ្គ

សារជ្ជសូត្រទី ១

[៧១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពនរបស់
អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុ
ក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធ
ដីកា ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាង
នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកមាន
ចិត្តចុះ កាន់សេចក្តីញញើតញញើម ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ
ឧបាសកជា អ្នកសម្លាប់សត្វ ១ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១
ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ ជាអ្នកនិយាយពាក្យកុហក ១
ជាអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីធ្វេស
ប្រហែស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង
ជាអ្នកមានចិត្តចុះកាន់សេចក្តី ញញើតញញើម ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ឧបាសក ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកក្លៀវក្លា ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង
តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសកជាអ្នករៀរចាក បាណាតិបាត ១ រៀរចាក
អទិន្នាទាន ១ រៀរចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ១ រៀរចាកមុសាវាទ ១ រៀរចាក
សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយ

ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកក្លៀវក្លា ។

វិសារទស្ត្រទី ២

[៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសកជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ ។ បេ។ ជាអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរានិងមេរ័យ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនក្លៀវក្លា នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ជាអ្នកក្លៀវក្លា នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសកជាអ្នករៀរចាកបាណាតិបាត ១ ។ បេ។ រៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកក្លៀវក្លា នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។

និរយស្ត្រទី ៣

[៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងរមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ចោល ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសកជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ ។ បេ។ ជាអ្នកផឹកនូវទឹកស្រវឹង គឺសុរានិងមេរ័យ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ចោល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥

យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង
 តើដូចម្តេច ។ គឺ ឧបាសកជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាត ១ ។ បេ ។ រៀនចាក
 សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយ
 ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

អដ្ឋកថា

ឧបាសកវគ្គទី ៣

អដ្ឋកថា សារជ្ជសូត្រទី ១ ជាដើម

[៧១-៧៣] ក្នុងសារជ្ជសូត្រទី ១ ជាដើមនៃឧបាសកវគ្គ ទី ៣ លោក
 ពោលដល់អគារិយបដិបត្តិ គឺការបដិបត្តិរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ សូម្បីព្រះ
 សោតាបន្ន ព្រះសកទាគាមី អគារិយបដិបត្តិ ក៏រមែងគួរទាំងអស់ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សារជ្ជសូត្រទី ១ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

វេរសូត្រទី ៤

[៧៤] គ្រានោះឯង អនាថបិណ្ឌិកគហបតី បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួច
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលមិនបានលះ
 បង់នូវក័យ នូវពៀរ ៥ យ៉ាង ហៅថា ជាអ្នកទ្រុស្តសីលផង តែងទៅកើត
 ក្នុងនរកផង ។ ពៀរ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ១ អទិន្នាទាន
 ១ កាមេសុមិច្ឆាចារ ១ មុសាវាទ ១ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្ចាស់
 គហបតី បុគ្គលមិនបានលះនូវក័យ នូវពៀរ ៥ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ជាអ្នក
 ទ្រុស្តសីលផង តែងទៅកើតក្នុងនរកផង ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលបានលះនូវ
 ក័យ នូវពៀរ ៥ យ៉ាង ហៅថា ជាអ្នកមានសីលផង តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ
 ផង ។ ពៀរ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺបាណាតិបាត ១ អទិន្នាទាន ១
 កាមេសុមិច្ឆាចារ ១ មុសាវាទ ១ សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ ម្ចាស់
 គហបតី បុគ្គលលះនូវក័យ នូវពៀរ ៥ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា ជាអ្នកមាន
 សីលផង តែងទៅកើតក្នុងសុគតិផង ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលអ្នកសម្លាប់សត្វ
 តែងបាននូវក័យ នូវពៀរជាបច្ចុប្បន្នផង បាននូវក័យ នូវពៀរទៅខាងមុខផង
 ទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះបច្ច័យគឺ បាណាតិបាត
 ណា បុគ្គលរៀរចាកបាណាតិបាតនោះហើយ រមែងមិនបាននូវក័យ នូវពៀរជា

បច្ចុប្បន្នផង មិនបាននូវភ័យ នូវពៀរទៅខាងមុខផង មិនទទួលទុក្ខទោមនស្ស
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។ បុគ្គលវៀរចាកបាណាតិបាតហើយ ភ័យ ពៀរនោះ
 រមែងស្ងប់រម្ងាប់ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកកាន់យក
 របស់ដែលគេមិនបានឲ្យ ... ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាម
 ទាំងឡាយ ... ម្នាលគហបតី បុគ្គលអ្នកនិយាយកុហក ... ម្នាលគហបតី
 បុគ្គលអ្នកដឹកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរា និងមេរ័យ ជាទីតាំងនៃសេចក្តីធ្វេសប្រហែស
 រមែងបាននូវភ័យ នូវពៀរជាបច្ចុប្បន្នផង បាននូវភ័យ នូវពៀរទៅខាងមុខផង
 ទទួលទុក្ខទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ព្រោះបច្ច័យ គឺសុរាមេរយមជ្ជ-
 ប្បមាទដ្ឋានណា បុគ្គលវៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាននោះ រមែងមិនបាន
 នូវភ័យ នូវពៀរជាបច្ចុប្បន្នផង មិនបាននូវភ័យនូវពៀរទៅខាងមុខផង មិនទទួល
 ទុក្ខ ទោមនស្ស ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តផង ។ បុគ្គលវៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្ប-
 មាទដ្ឋានហើយ ភ័យ ពៀរនោះ រមែងស្ងប់រម្ងាប់ ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ។

នរណាសម្លាប់សត្វផង និយាយពាក្យកុហកផង កាន់
 យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងលោកផង ក្បួតនឹង
 ប្រពន្ធជនដទៃផង ប្រកបនូវការដឹកសុរា និងមេរ័យផង
 នរអ្នកមិនបានលះនូវពៀរ ៥ យ៉ាងនោះ ហៅថាជា
 អ្នកទ្រុស្តសីល ជាអ្នកអប្បឥតបញ្ញា លុះបែកជ្វាយ
 រាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ។ នរណាមិនសម្លាប់

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា ឧបាសកវគ្គទី ៣

១៩២

សត្វ មិននិយាយកុហក មិនកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិន
បានឲ្យក្នុងលោកមិនក្បត់នឹងប្រពន្ធជនដទៃនិងមិនប្រកប
នូវការផឹកសុរា និងមេរ័យ នរៈអ្នកបានលះនូវពៀរ ៥
យ៉ាងនោះ ហៅថាជាអ្នកមានសីល ជាអ្នកប្រកបដោយ
បញ្ញា លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ ។

អដ្ឋកថា

វេរសូត្រ

[៧៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវេរសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
ភយានិ បានដល់ ភ័យដែលធ្វើឲ្យចិត្តតក់ស្លុតហើយ ។ បទថា វេរានិ បាន
ដល់ អកុសលវេរខ្លះ បុគ្គលវេរខ្លះ ។ បទថា ចេតសិកំ បានដល់ ទុក្ខ
អាស្រ័យចិត្ត ។ បទថា ទុក្ខំ បានដល់ ទុក្ខដែលមានកាយបសាទជាទីតាំង ។
បទថា ទោមនស្សំ បានដល់ ទោមនស្សវេទនា ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមាន
ព្រះភាគត្រាស់នូវការលះ ដោយវិរតិចេតនា គឺចេតនារៀរចាក ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា វេរសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ចណ្ណាលសូត្រទី ៥

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងឈ្មោះថា ចណ្ណាលឧបាសកផង ឈ្មោះថា មលឧបាសកផង ឈ្មោះថា បដិកិដ្ឋឧបាសកផង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសក ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ១ ប្រកាន់មន្ត្រីលក្ខក់ផ្អើល ១ ជឿតែមន្ត្រីល មិនជឿកម្ម ១ ស្វែងរកទុក្ខិណេយ្យបុគ្គល ខាងក្រៅពុទ្ធសាសនា ហើយធ្វើបុណ្យនឹងទុក្ខិណេយ្យបុគ្គលនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា ចណ្ណាលឧបាសកផង ឈ្មោះថា មលឧបាសកផង ឈ្មោះថា បដិកិដ្ឋឧបាសកផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង ឈ្មោះថា រតនឧបាសកផង ឈ្មោះថា បទុមឧបាសកផង ឈ្មោះថា បុណ្ណរីកឧបាសកផង ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺឧបាសកជាអ្នកមានសទ្ធា ១ ជាអ្នកមានសីល ១ ជាអ្នកមិនប្រកាន់មន្ត្រីលក្ខក់ផ្អើល ១ ជឿតែកម្ម មិនជឿមន្ត្រីល ១ មិនស្វែងរកទុក្ខិណេយ្យបុគ្គល ខាងក្រៅពុទ្ធសាសនា ធ្វើបុណ្យតែក្នុងពុទ្ធសាសនានេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង ឈ្មោះថា រតនឧបាសកផង ឈ្មោះថា បទុមឧបាសកផង ឈ្មោះថា បុណ្ណរីកឧបាសកផង ។

អដ្ឋកថា

ចណ្ណាលសូត្រ

[៧៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចណ្ណាលសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧទាសកប្បដិកិដ្ឋោ បានដល់ ជាឧបាសកជាន់ទាប ។ បទថា កោតុបាល-
មង្គលិកោ គឺជាអ្នកប្រកបដោយអារម្មណ៍ដែលបានឃើញ បានស្តាប់ បាន
លិទ្ធក្ប ជាមង្គល បានដល់ ក្រាក់ផ្អើល ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាងនេះថា វត្ថុនេះ
មានដោយហេតុនេះ ដូច្នោះ ។ បទថា មង្គលំ បច្ចេតិ នោ កម្មំ បានដល់
សម្លឹងមើលតែរឿងមង្គល មិនមើលរឿងកម្ម ។ បទថា ឥតោ ច តហិទ្ធា
បានដល់ ខាងក្រៅសាសនានេះ ។ បទថា បុព្វការំ កាវោតិ បានដល់
ធ្វើកុសលកិច្ច មានទានជាដើមមុន ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ចណ្ណាលសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បិទសុត្តន្ត ៦

[៧៦] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតីមានឧបាសកប្រមាណប្រាំរយ ជាបរិវារ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអនាថបិណ្ឌិកគហបតីអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ គហបតី ពួកអ្នកបានទំនុកបម្រុងភិក្ខុសង្ឃ ដោយចីវរ បិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ និង គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារហើយ ។ ម្ចាស់គហបតី ពួកអ្នកមិនគួរធ្វើ សេចក្តីត្រេកអរដោយគ្រាន់តែគិតថា ពួកយើងបានទំនុកបម្រុងភិក្ខុសង្ឃដោយ ចីវរ បិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ ម្ចាស់គហបតី ព្រោះហេតុនោះ ក្នុងសាសនានេះ ពួកអ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះ ថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកយើងនឹងបានចូលកាន់បីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងកាលដ៏គួរ ។ ម្ចាស់គហបតី ពួកអ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានក្រាបទូលព្រះដ៏មាន ព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ចម្លែកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះពេញជាសុភាសិត ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់គហបតី ពួកអ្នកបានទំនុកបម្រុងភិក្ខុ សង្ឃ ដោយចីវរ បិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ហើយ ។ ម្ចាស់គហបតី ពួកអ្នកមិនគួរធ្វើសេចក្តីត្រេកអរ ដោយគ្រាន់តែគិត

ថា ពួកយើងបានទំនុកបម្រុងភិក្ខុសង្ឃ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ
និងគិលានប្បច្ចយកេសជួបវិការប៉ុណ្ណោះឡើយ ។ ម្នាលគហបតី ព្រោះហេតុ
នោះ ក្នុងសាសនានេះ ពួកអ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ពួកយើង
នឹងបានចូលកាន់បីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ក្នុងកាលដ៏គួរ ។ ម្នាលគហបតី ពួកអ្នកត្រូវ
សិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យណា អរិយសាវ័កបាន
ចូលកាន់បីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ សម័យនោះ ហេតុ ៥ យ៉ាង មិនមានដល់អរិយសាវ័ក
នោះឡើយ គឺទុក្ខ ទោមនស្សណាដែលជាគ្រឿងប្រកបដោយកាមរបស់អរិយ
សាវ័កនោះ ទុក្ខ ទោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យ
នោះ ១ សុខ សោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយកាមរបស់អរិយសាវ័កនោះ
សុខ សោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ ទុក្ខ
ទោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយអកុសល របស់អរិយសាវ័កនោះ ទុក្ខ
ទោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ សុខ
សោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយអកុសល របស់អរិយសាវ័កនោះ សុខ
សោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ ទុក្ខ
ទោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយកុសល របស់អរិយសាវ័កនោះ ទុក្ខ
ទោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យណា អរិយសាវ័ក បានចូលកាន់បីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់
សម័យនោះ ហេតុ ៥ យ៉ាងនេះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរិកាយ បញ្ចកនិបាត

ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់
សារីបុត្ត សម័យណា អរិយសាវ័កបានចូលកាន់បីតិដ៏ស្ងប់ស្ងាត់ សម័យនោះ
ហេតុ ៥ យ៉ាង មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះឡើយ គឺទុក្ខ ទោមនស្សណា
ដែលប្រកបដោយកាម របស់អរិយសាវ័កនោះ ទុក្ខ ទោមនស្សនោះ មិនមាន
ដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ សុខ សោមនស្សណា ដែលប្រកប
ដោយកាម របស់អរិយសាវ័កនោះ សុខ សោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយ
សាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ ១ ទុក្ខ ទោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយអកុសល
របស់អរិយសាវ័កនោះ ទុក្ខ ទោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ
ក្នុងសម័យនោះ ១ សុខ សោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយអកុសលរបស់
អរិយសាវ័កនោះ សុខ សោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុង
សម័យនោះ ១ ទុក្ខ ទោមនស្សណា ដែលប្រកបដោយកុសលរបស់អរិយសាវ័ក
នោះ ទុក្ខ ទោមនស្សនោះ មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះ ក្នុងសម័យនោះ
១ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត សម័យណា អរិយសាវ័កបានចូលកាន់បីតិ ដ៏ស្ងប់ស្ងាត់
សម័យនោះ ហេតុ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនមានដល់អរិយសាវ័កនោះឡើយ ។

អដ្ឋកថា

បីតិសូត្រ

[៧៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបីតិសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា កិណ្ឌ
មយំ បានដល់ អាត្មាអញគប្បីចូលដល់វិវេកបីតិ ដោយឧបាយណា ។ បទ
ថា បរិវេកបីតិ បានដល់ បីតិដែលអាស្រ័យបឋមជ្ឈាន និងទុតិយជ្ឈាន
កើតឡើង ។ បទថា កាម្មបសញ្ញាតំ បានដល់ ទុក្ខអាស្រ័យកាម គឺអាស្រ័យ
កាម ២ យ៉ាង ប្រាព្វកាម ២ យ៉ាងកើតឡើង ។ បទថា អកុសល្យបសញ្ញាតំ
សេចក្តីថា កាលគិតថា អញនឹងបាញ់ម្រឹក ជ្រូកជាដើម ដូច្នោះ បាញ់ព្រួញ
ខុសទៅ ទុក្ខទោមនស្សអាស្រ័យអកុសលយ៉ាងនេះថា អញបាញ់ខុសទៅ
ហើយ ដូច្នោះ កើតឡើង ឈ្មោះថា ប្រកបដោយអកុសល ។ កាលបាញ់មិនខុស
ក្នុងឋានៈបែបនោះ សុខសោមនស្សកើតឡើងថា អញបាញ់ល្អហើយ អញ
ប្រហារល្អហើយ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា ប្រកបដោយអកុសល ។ តែទុក្ខទោម-
នស្សដែលកើតឡើង ព្រោះឧបករណ៍ មានទានជាដើម មិនទាន់ព្រម គប្បី
ជាប់ថា ប្រកបដោយកុសល ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បីតិសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វណិជ្ជសូត្រទី ៧

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជំនួញ ៥ យ៉ាងនេះ ឧបាសកមិនគួរធ្វើឡើយ ។ ជំនួញ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺការជួញគ្រឿងសស្ត្រាវុធ ១ ការជួញមនុស្ស ១ ការជួញ (សត្វដែលគេសម្លាប់យក) សាច់ ១ ការជួញគ្រឿងស្រវឹង ១ ការជួញថ្នាំពិស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជំនួញ ៥ ប្រការនេះឯង ឧបាសកមិនគួរធ្វើឡើយ ។

អដ្ឋកថា

វណិជ្ជសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវណិជ្ជសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា វណិជ្ជា បានដល់ ធ្វើការលក់ដូរ ។ បទថា ឧទាសកោន បានដល់ បុគ្គលដល់សរណៈ ៣ ។ បទថា សត្តវណិជ្ជា បានដល់ ឲ្យគេធ្វើអាវុធ ហើយក៏លក់អាវុធនោះ ។ បទថា សត្តវណិជ្ជា បានដល់ លក់មនុស្ស ។ បទថា មំសវណិជ្ជា បានដល់ ចិញ្ចឹមជ្រូក និងម្រឹគលក់ជាដើម ។ បទថា មជ្ឈវណិជ្ជា បានដល់ ឲ្យគេធ្វើគ្រឿងស្រវឹងណាមួយ ហើយក៏លក់គ្រឿងស្រវឹង ។ បទថា វិសវណិជ្ជា បានដល់ ឲ្យគេធ្វើថ្នាំពុល ហើយក៏លក់ថ្នាំពុលនោះ ។ ការធ្វើដោយខ្លួនឯង ការដឹកនាំឲ្យអ្នកដទៃធ្វើការលក់ ទាំងអស់នេះ មិនគួរដោយ

ប្រការដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អង្គកថា វណិជ្ជសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

រាជសូត្រទី ៨

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសម្គាល់នូវហេតុនោះដូច
 ម្តេច អ្នកទាំងឡាយដែលឃើញ ដែលឮថា បុរសនេះបានលះបាណាតិបាត
 រៀរចាកបាណាតិបាត ស្តេចទាំងឡាយចាប់បុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង
 បណ្តេញ ឬធ្វើឲ្យគួរតាមទោស ព្រោះហេតុតែរៀរចាកបាណាតិបាតដែរឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនោះមិនដែលមានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
 ហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះបីតថាគតក៏មិនដែលឃើញ មិនដែលឮហេតុ
 នុ៎ះថា បុរសនេះបានលះបង់បាណាតិបាត រៀរចាកបាណាតិបាត ស្តេចទាំង
 ឡាយ ចាប់នូវបុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើឲ្យគួរតាមទោស
 ព្រោះហេតុតែរៀរចាកបាណាតិបាតដែរ ។ មួយទៀត អ្នកផងតែងដឹងនូវបាប
 កម្មរបស់បុរសនោះថា បុរសនេះសម្លាប់ប្រុសឬស្រីចាកជីវិត ស្តេចទាំងឡាយ
 ចាប់បុរសនោះ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើឲ្យសមគួរតាមទោស ព្រោះហេតុ
 តែបាណាតិបាត ។ អ្នកទាំងឡាយដែលឃើញ ដែលឮបែបនេះ ដែរឬទេ ។

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដែលឃើញ ដែលឮរួចមកហើយ គង់នឹង
 ឮតទៅទៀត មិនខាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវ
 ហេតុនោះ ថាដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ ដែលឃើញ ដែលឮថា បុរសនេះ
 បានលះនូវអទិន្នាទាន រៀរចាកអទិន្នាទាន ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់បុរសនោះ
 ហើយ សម្លាប់ផង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែរៀរចាកអទិន្នា-
 ទាន ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបាន
 ឮសោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះ
 បីតថាគត ក៏មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮ នូវហេតុនេះថា បុរសនេះ
 បានលះអទិន្នាទាន រៀរចាកអទិន្នាទាន ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់បុរសនោះហើយ
 សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែរៀរចាកអទិន្នាទានដែរ ។
 មួយទៀត អ្នកផងតែងដឹងនូវបុរសនោះថា បុរសនេះ កាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យក្នុងស្រុកឬក្នុងព្រៃ ដោយចំណែកនៃចិត្តល្អ ឬស្តេចទាំង
 ឡាយ ចាប់បុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះ
 ហេតុតែអទិន្នាទាន ។ អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានឃើញ ឬបានឮបែបយ៉ាងនេះ
 ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ បានឮរួចមកហើយ
 គង់នឹងឮតទៅទៀតមិនខាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់នូវ
 ហេតុនោះថាដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានឃើញ បានឮថា បុរសនេះ
 បានលះបង់នូវការមេសុមិច្ឆាចារ រៀរចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ស្តេចទាំងឡាយ

ចាប់បុរសនោះហើយសម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែ
 វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដែលបានឃើញ
 មិនដែលបានឮសោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ទោះបីតថាគតក៏មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮនូវហេតុនេះថា បុរស
 នេះ បានលះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ស្តេចទាំងឡាយ
 ចាប់បុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែ
 វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារដែរ ។ មួយទៀត អ្នកផងតែងដឹងនូវបាបកម្ម របស់
 បុរសនោះថា បុរសនេះដល់នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្ត ក្នុងពួកស្រ្តីនៃជនដទៃ និងពួក
 កុមារីនៃជនដទៃ ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់បុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ
 ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែកាមេសុមិច្ឆាចារ ។ អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានឃើញ
 បានឮបែបនេះ ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ
 បានឮរួចមកហើយ គង់នឹងឮតទៅទៀត មិនខាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ សម្គាល់នូវហេតុនោះថា ដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានឃើញ
 បានឮថា បុរសនេះបានលះមុសាវាទ វៀរចាកមុសាវាទ ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់
 នូវបុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែ
 វៀរចាកមុសាវាទដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដែលបានឃើញ មិន
 ដែលបានឮសោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទោះបីតថាគត ក៏មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮ នូវហេតុនេះថា បុរសនេះ

បានលះមុសាវាទ រៀរចាកមុសាវាទ ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់បុរសនោះហើយ
សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែរៀរចាកមុសាវាទដែរ ។
មួយទៀត អ្នកផង តែងដឹងនូវបាបកម្មរបស់បុរសនោះថា បុរសនេះកាប់បង់នូវ
ប្រយោជន៍របស់គហបតី ឬគហបតិបុត្ត ដោយពាក្យមុសាវាទ ស្តេចទាំងឡាយ
ចាប់បុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ។ អ្នកទាំងឡាយ
ដែលបានឃើញ បានឮបែបនេះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ
ដែលបានឃើញ បានឮរួចមកហើយ គង់នឹងឮតទៅទៀតមិនខាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ សម្គាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ
ដែលបានឃើញ បានឮថា បុរសនេះបានលះបង់នូវសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន
រៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ស្តេចទាំងឡាយ ចាប់បុរសនោះហើយ
សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែរៀរចាកសុរាមេរយ-
មជ្ជប្បមាទដ្ឋានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដែលបានឃើញ មិន
ដែលបានឮសោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទោះបីតថាគតក៏មិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮនូវហេតុនុ៎ះថា បុរសនេះ
បានលះនូវសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន រៀរចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ស្តេច
ទាំងឡាយ ចាប់នូវបុរសនោះហើយ សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស
ព្រោះហេតុតែរៀរចាក សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានដែរ ។ មួយទៀត អ្នកផង
តែងដឹងនូវបាបកម្មរបស់បុរសនោះថា បុរសនេះប្រកបនូវសុរាមេរយមជ្ជប្ប-

មាទដ្ឋានហើយ ផ្តាច់ផ្តិលនូវស្រ្តីឬបុរសចាកជីវិត បុរសនេះប្រកបនូវសុរា-
 មេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានហើយ កាន់យកនូវទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ក្នុងស្រុកឬ
 ក្នុងព្រៃដោយចំណែកនៃចិត្តល្អ បុរសនេះប្រកបនូវសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន
 ហើយ ដល់នូវការប្រព្រឹត្តិក្នុងពួកស្រ្តីនៃជនដទៃ ក្នុងពួកកុមារីនៃជនដទៃ បុរស
 នេះ ប្រកបនូវសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានហើយ កាច់បង់នូវប្រយោជន៍របស់
 គហបតី ឬគហបតិបុត្តដោយមុសាវាទ ស្តេចទាំងឡាយចាប់បុរសនោះហើយ
 សម្លាប់ ចង បណ្តេញ ឬធ្វើតាមទោស ព្រោះហេតុតែសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទ-
 ដ្ឋាន ។ អ្នកទាំងឡាយ ដែលបានឃើញ បានឮ បែបនេះដែរឬទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញ បានឮរួចមកហើយ គង់នឹងឮតទៅទៀត
 មិនខាន ។

អដ្ឋកថា

រាជសូត្រ

[៧៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងរាជសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បញ្ចាទេន្តិ គឺឲ្យបណ្តេញចាកដែន ។ បទថា យថាបច្ចុយំ វា ករោន្តិ បានដល់
 ធ្វើតាមបំណង ធ្វើតាមអធ្យាស្រ័យ ។ បទថា តថេវ ចាបកម្មំ បវេទេន្តិ
 បានដល់ ពោលនូវកម្មដែលបុគ្គលនោះធ្វើដល់អ្នកដទៃ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា រាជសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

គិហិសូត្រទី ៩

[៧៩] គ្រានោះ អនាថបិណ្ឌិកគហបតីមានឧបាសកប្រមាណប្រាំរយ ជាបរិវារ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់សារីបុត្ត ពួកអ្នកគួរដឹងនូវ គ្រហស្ថនីមួយ ដែលស្ងៀកស មានការងារសង្រួម ក្នុងសិក្ខាបទទាំង ៥ ប្រការផង បានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រ នូវការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទាំង ៤ ផង កាលបើ គ្រហស្ថនោះ ប្រាថ្នាព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្មាអញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បិត្តិវិស័យហើយ អស់អបាយទុគ្គតិវិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្នបុគ្គល មិនមានការធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ។ គ្រហស្ថដែលមានការងារសង្រួម ក្នុង សិក្ខាបទទាំង ៥ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត អរិយសាវកក្នុងសាសនា នេះ ជាអ្នករៀនចាកបាណាតិបាត ១ រៀនចាកអទិន្នាទាន ១ រៀនចាកកាមេ- សុមិច្ឆាចារ ១ រៀនចាកមុសាវាទ ១ រៀនចាកសុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋាន ១ ។ គ្រហស្ថជាអ្នកមានការងារសង្រួម ក្នុងសិក្ខាបទទាំង ៥ នេះ ។ គ្រហស្ថជា អ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រ នូវការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទាំង ៤ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត

អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ ក្នុង
ព្រះពុទ្ធថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាយចាកកិលេស ទ្រង់ត្រាស់ដឹង
ដោយប្រពៃ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជាបច្ច្យាសនូវត្រៃ
លោក ប្រសើរបំផុត ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ជាគ្រូនៃទេវតា
និងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់
កតថ្មីទៀត ដូច្នោះ ។ នេះជាការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យ
នូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទី ១ ដែលអរិយសាវ័កនោះ បានចូបប្រទះហើយ នាំឲ្យ
ចិត្តដែលមិនទាន់បរិសុទ្ធ ឲ្យបរិសុទ្ធ និងនាំឲ្យចិត្តដែលមិនទាន់ផ្សេងផង ឲ្យផ្សេងផង ។
ម្នាលសាវ័កបុត្រ មួយទៀត អរិយសាវ័កប្រកប ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ
ក្នុងព្រះធម៌ថា ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្តែងហើយដោយប្រពៃ ជាធម៌
ដែលព្រះអរិយបុគ្គល គប្បីឃើញច្បាស់ដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំ
កាល ជាធម៌គួរហៅបុគ្គលដទៃ ឲ្យចូលមកមើលបាន ជាធម៌គប្បីបង្ហាត់ចូល
មកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញាណគប្បីដឹងដោយខ្លួនឯង ។ នេះជាការសម្រេច
សម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដ៏ប្រកបដោយចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទី ២ ដែល
អរិយសាវ័កនោះ បានចូបប្រទះហើយ នាំឲ្យចិត្តដែលមិនទាន់បរិសុទ្ធ ឲ្យបរិសុទ្ធ
និងនាំឲ្យចិត្តដែលមិនទាន់ផ្សេងផង ឲ្យផ្សេងផង ។ ម្នាលសាវ័កបុត្រ មួយទៀត
អរិយសាវ័កប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះសង្ឃថា ពួកសាវ័ក
របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ប្រតិបត្តិដោយត្រង់ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះនិព្វាន

ពួកសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដ៏សមគួរ ពួកសាវ័កនោះ បើរាប់
 ជាគូនៃបុរសមាន ៤ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៨ ពួកសាវ័ករបស់ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគនុ៎ះ លោកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា លោកគួរ
 ទទួលនូវអាគន្តកទាន លោកគួរទទួលនូវទិដ្ឋិណាទាន ជាបុគ្គលដែលសត្វ
 លោក គប្បីធ្វើអញ្ជូលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោកដូច្នោះ ។
 នេះជាការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់
 ខ្ពស់ទី ៣ ដែលអរិយសាវ័កនោះ បានចូបប្រទះហើយ នាំឲ្យចិត្តដែលមិន
 ទាន់បរិសុទ្ធ ឲ្យបរិសុទ្ធ និងនាំឲ្យចិត្ត ដែលមិនទាន់ផ្សរផង់ ឲ្យផ្សរផង់ ។
 ម្នាលសាវ័កបុត្ត មួយទៀត អរិយសាវ័កប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ជាទី
 គាប់ចិត្តរបស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនជាប់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុស
 ជាសីលរបស់មនុស្សអ្នកជា ជាសីលដែលអ្នកប្រាជ្ញសរសើរ ជាសីលមិន
 ប៉ះពាល់ដោយតណ្ហា និងទិដ្ឋិ ជាសីលញ៉ាំងសមាធិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។ នេះជា
 ការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដ៏ប្រកបដោយចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ទី
 ៤ ដែលអរិយសាវ័កនោះ បានចូបប្រទះហើយ នាំឲ្យចិត្តដែលមិនទាន់បរិសុទ្ធ
 ឲ្យបរិសុទ្ធ និងនាំឲ្យចិត្ត ដែលមិនទាន់ផ្សរផង់ ឲ្យផ្សរផង់ ។ គ្រហស្ថដែល
 ជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានមិនក្រន្ធរក្សាការសម្រេចសម្រាន្ត ជា
 សុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 សាវ័កបុត្ត អ្នកត្រូវដឹងនូវគ្រហស្ថណាមួយ ដែលជាអ្នកស្ងៀកស មានការងារ
 សង្រួម ក្នុងសិក្ខាបទទាំង ៥ នេះផង បានតាមប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បាន

មិនក្រូនូវការសម្រេចសម្រាន្ត ជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន អាស្រ័យនូវចេតសិកដ៏ខ្ពង់
 ខ្ពស់ ៤ យ៉ាងនេះផង កាលបើគ្រហស្ថនោះ ប្រាថ្នាព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួន
 ឯងថា អាត្មាអញអស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ឆានហើយ អស់បិត្តិវិស័យ
 ហើយ អស់អបាយទុគ្គតិវិនិបាតហើយ អាត្មាអញជាសោតាបន្នបុគ្គល មាន
 ការមិនបានធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ
 ដូច្នោះ ។

បើអ្នកប្រាជ្ញ ឃើញភ័យក្នុងនរកហើយ ត្រូវរៀនបាប
 ទាំងឡាយ សមាទាននូវអរិយធម៌ (សីល ៥) ។
 កាលបើមានសេចក្តីព្យាយាម មិនត្រូវបៀតបៀនសត្វ
 ទាំងឡាយផង កាលដឹង មិនត្រូវនិយាយកុហកផង មិន
 ត្រូវកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យផង ត្រូវសន្តោស
 តែនឹងភរិយារបស់ខ្លួន មិនត្រូវត្រេកត្រអាលនឹងភរិយា
 របស់ជនដទៃផង មិនត្រូវជីកមេរ័យ និងសុរា ដែលនាំ
 ចិត្តឲ្យវង្វេងផង ។ បុគ្គលគួររពកន្លះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធផង ត្រិះរិះ
 នូវធម៌ឲ្យរឿយៗ ផង ចម្រើនចិត្តដែលជាប្រយោជន៍
 មិនមានព្យាបាទ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ទេវលោកផង ។
 កាលបើមានទេយ្យធម៌គ្រប់គ្រាន់ បុគ្គលអ្នកត្រូវការ
 បុណ្យ អ្នកស្វែងរកបុណ្យ បានឲ្យទាន ចំពោះពួក
 សប្បុរស ជាមុនហើយ ទាននោះ ជាទានមានផល

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ បញ្ចកនិបាត

បរិបូណ៌ ។ ម្នាលសារីបុត្ត តថាគតនឹងសម្តែងនូវពួក
សប្បុរស អ្នកចូរស្តាប់តថាគតចុះ គោលឃ្លាលកើតក្នុង
មេគោណាមួយ ទោះសម្បុរខ្មៅក្តី សក្តី ក្រហមក្តី
លឿងក្តី ពព្រៃសក្តី មានរូបប្រហែលនឹងកូនរបស់ខ្លួន
ក្តី ប្រដេះក្តី ដែលគេបង្ខំបានបទហើយ ជាសត្វអាច
នាំទៅនូវធុរៈបាន បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង មានល្បឿន
ដ៏ពូកែ ពួកជនទីមគោនោះក្នុងការៈ គេមិនរើសអើង
សម្បុរនៃគោនោះឡើយ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ
បុគ្គលមានមារយាទល្អ កើតក្នុងស្រ្តីណាមួយ ទោះបី
ជាក្សត្រ ឬព្រាហ្មណ៍ វេស្សៈ សុទ្ធៈ ចណ្ឌាល
បុកុសៈ តែបានទូន្មានល្អ ប្រដៅងាយ តាំងនៅក្នុង
ធម៌ បរិបូណ៌ដោយសីល ពោលពាក្យសច្ចៈ មានចិត្ត
ប្រកបដោយហិរិ លះបង់នូវការកើត និងស្លាប់ មាន
ព្រហ្មចរិយៈពេញលេញ ទម្លាក់ចោលនូវការៈ ប្រាស
ចាកគ្រឿងសៅហ្មង ធ្វើនូវកិច្ចស្រេច មិនមានអាសវៈ
ចេះចប់ធម៌ទាំងពួង រលត់ទុក្ខ ព្រោះមិនប្រកាន់ទាន
(ដែលទាយកឲ្យ) ចំពោះបុគ្គលដែលជាបុញ្ញកេត្ត
ប្រាសចាកធូលីនោះ ជាទានមានផលពេញបរិបូណ៌ ក៏
មានឧបមេយ្យ យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកជនពាល ដែល

មិនដឹង ឥតប្រាជ្ញា គ្មានការស្តាប់ តែងឲ្យទានខាងក្រៅ
 មិនចូលទៅអង្គុយជិត ពួកសប្បុរសឡើយ ។ ជនពួក
 ណា តែងចូលទៅអង្គុយជិតពួកសប្បុរស ដែល
 ប្រកបដោយប្រាជ្ញា ដែលអ្នកប្រាជ្ញសន្មតហើយ ជន
 ពួកនោះ រមែងមានសទ្ធាជាមូល ប្រតិស្ឋានក្នុងព្រះ
 សុគត មិនតែប៉ុណ្ណោះ ជនពួកនោះ រមែងទៅកាន់
 ទេវលោក ឬកើតក្នុងត្រកូលនាលោកនេះ រមែងជា
 បណ្ឌិតដល់នូវព្រះនិព្វាន ដោយលំដាប់ ។

អដ្ឋកថា

តិហិស្សត្រ

[៧៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតិហិស្សត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សំរុតកម្មន្តំ គឺមានការងារដែលរារាំងហើយ ។ បទថា អាកិចេតសិកានំ គឺ
 អាស្រ័យចិត្តខ្ពស់ ។ បទថា ទិដ្ឋធម្មសុខិមារាវាទំ បានដល់ នៅជាសុខក្នុងធម៌
 ដែលប្រចក្ស គឺក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង ។ បទថា អរិយកន្តេហិ បានដល់ សីល
 ក្នុងមគ្គផលដែលអរិយៈទាំងឡាយប្រាថ្នាហើយ ។ លោកពោលសីល ៥ ថា
 អរិយធម៌ ក្នុងបទថា អរិយធម្មំ សមាធាយ នេះ ។ បទថា មេរយំ វារុណី
 បានដល់ មេរយំ ៤ យ៉ាង និងសុរា ៥ យ៉ាង ។ បទថា ធម្មញ្ញានុវិកត្តយេ

បានដល់ គប្បីត្រិះរិះដោយរព្វកដល់លោកុត្តរធម៌ ៩ ។ បទថា អព្យាបជ្ឈំ
 ហិតំ ចិត្តំ បានដល់ ចិត្តដែលប្រកបដោយព្រហ្មវិហារ មានមេត្តាជាដើមដែល
 មិនមានទុក្ខ ។ បទថា ទេវលោកាយ ភារាយេ បានដល់ គប្បីចម្រើនដើម្បី
 ព្រហ្មលោក ។ បទថា បុញ្ញត្ថស្ស ជិតិសតោ បានដល់ បុគ្គលត្រូវការបុណ្យ
 ស្វែងរកបុណ្យ ។ បទថា សន្តេសុ បានដល់ ក្នុងព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ និង
 សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ។ បទថា វិបុលា ហោតិ ទក្ខណា បានដល់ ទាន
 ដែលឲ្យហើយយ៉ាងនេះ រមែងមានផលច្រើន ។ បទថា អនុបុព្វេន បានដល់
 ដោយលំដាប់ មានបំពេញសីលជាដើម ។ បទដ៏សេសមានអត្ថដែលពោល
 ហើយ ក្នុងតិកនិបាតនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាគិហិសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ភវេសិសូត្រទី ១០

[៨០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកក្នុងដែន
 កោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ពុទ្ធដំណើរ
 ទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានទតឃើញព្រៃសាលព្រឹក្សដ៏ធំ ក្នុងប្រទេសមួយ លុះទ្រង់

ទតឃើញហើយ ក៏យាងចុះអំពីផ្នូរ ស្តេចទៅកាន់ព្រៃសាលត្រីក្សនោះ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងព្រៃសាលត្រីក្សនោះ រួចទ្រង់ធ្វើនូវការ
 ញញឹម ឲ្យប្រាកដត្រង់ប្រទេសមួយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទ៍ដ៏មានអាយុ
 មានបរិវិតក្ក យ៉ាងនេះថា អ្វីហ្ន៎ ដែលជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ ដែលជាបច្ច័យ
 នាំឲ្យព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ (ព្រោះ)
 ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹម ដោយឥតហេតុឡើយ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទ៍ដ៏មានអាយុ បានក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អ្វីហ្ន៎ ជាហេតុ អ្វីហ្ន៎ ជាបច្ច័យ
 នាំឲ្យព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ។ (ព្រោះ)
 ព្រះតថាគតទាំងឡាយ មិនដែលធ្វើនូវការញញឹមឲ្យប្រាកដ ដោយឥត
 ហេតុឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ៍ ហេតុធ្លាប់មានមកហើយថា ត្រង់ប្រទេសនេះ
 មាននគរមួយ ជានគរស្តុកស្តម្ភ មាំមួន មានជនច្រើន មានមនុស្សកុះករ ។
 ម្នាលអានន្ទ៍ មួយទៀត ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ទ្រង់ចូលទៅអាស្រ័យក្នុងនគរនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ៍ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះ
 នាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ មានឧបាសកម្នាក់ឈ្មោះកវេសី ជាអ្នក
 មិនបានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយទេ ។ ម្នាលអានន្ទ៍ ទាំងពួក
 ឧបាសកចំនួនប្រាំរយ ដែលកវេសីឧបាសក បានសម្តែងពន្យល់ឲ្យសមាទាន
 ហើយ ក៏ជាអ្នកមិនបានធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាល
 អានន្ទ៍ គ្រានោះ កវេសីឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ

មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះសមាទាន
 តែអាត្មាអញ មិនទាន់ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយទេ ឯពួកឧបាសក
 ទាំងប្រាំរយនេះ ក៏មិនជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយឡើយ សុទ្ធតែ
 ស្មើៗ គ្នាដូច្នោះ មិនមានលើសលុបជាងគ្នាតិចតួចឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា
 (ធ្វើ) ឲ្យលើសលុបជាងចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ កវេសីឧបាសក
 បានចូលទៅក្នុងពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
 និយាយទៅក្នុងពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ យ៉ាងនេះថា អំពីថ្ងៃនេះទៅមុខ
 អ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ចូរចាំទុកនូវខ្ញុំថា ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីល
 ទាំងឡាយ ។ ម្នាលអានន្ទ គ្រានោះឯង ពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កវេសីជាម្ចាស់ហ្នឹងឯង មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំ
 អាទិ ឲ្យពួកយើងសមាទាន អម្បាលកវេសីជាម្ចាស់ ម្តេចគង់ជាអ្នកធ្វើឲ្យ
 បរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយទៅហើយ ចុះពួកយើងចាំអ្វីទៀត ។ ម្នាល
 អានន្ទ លំដាប់នោះឯង ពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ បានចូលទៅក្នុងកវេសី
 ឧបាសក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងកវេសីឧបាសកយ៉ាង
 នេះថា អំពីថ្ងៃនេះទៅមុខ កវេសីជាម្ចាស់ សូមចាំទុកនូវពួកឧបាសកទាំង
 ប្រាំរយនេះ ថាជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ
 លំដាប់នោះ កវេសីឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញហ្នឹង
 ឯង មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ
 សមាទាន ឯអាត្មាអញ ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ទាំងពួក

ឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ក៏ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសីលទាំងឡាយដែរ សុទ្ធ
តែស្មើៗ គ្នាដូច្នោះ មិនមានលើសលុបជាងគ្នាតិចតួចឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែ
អាត្មាអញ (ធ្វើ) ឲ្យលើសលុបជាងចុះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះឯង
កវេសីឧបាសក បានចូលទៅរកពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងពួកឧបាសកប្រាំរយនោះ យ៉ាងនេះថា អំពីថ្ងៃនេះ
ទៅមុខ ពួកអ្នកដ៏មានអាយុ ចូរចាំទុកនូវខ្ញុំថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ
ឆ្ងាយ វៀរចាកមេប៉ុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ។ ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះឯង
ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កវេសីជាម្ចាស់ហ្នឹងឯង
មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យពួកយើងសមាទាន អម្បាលកវេសីជា
ម្ចាស់ ម្តេចគង់ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ វៀរចាកមេប៉ុន ជាធម៌
របស់អ្នកស្រុកទៅហើយ ចុះពួកយើងចាំអ្វីទៀត ។ ម្ចាស់អានន្ទ គ្រានោះ
ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ បានចូលទៅរកកវេសីឧបាសក លុះចូលទៅដល់
ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងកវេសីឧបាសកយ៉ាងនេះថា អំពីថ្ងៃនេះទៅមុខ
កវេសីជាម្ចាស់ ចូរចាំទុកនូវឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះថា ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត នូវធម៌
ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ វៀរចាកមេប៉ុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុកដែរហើយ ។
ម្ចាស់អានន្ទ លំដាប់នោះឯង កវេសីឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
អាត្មាអញហ្នឹងឯង មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិឲ្យឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ
សមាទាន តែថា អាត្មាអញជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ សូម្បី
ឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ក៏ជាអ្នកធ្វើឲ្យពេញលេញ ក្នុងសីលទាំងឡាយដែរ

មួយទៀត អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ រៀរចាកមេដុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក សូម្បីពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ ក៏ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវ ធម៌ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ រៀរចាកមេដុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុកដែរ សុទ្ធតែស្មើៗ គ្នាដូច្នោះ មិនមានលើសលុប ជាងគ្នាតិចតួចឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ប្រតិបត្តិឲ្យលើសលុបជាងទៅចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះឯង ភវេសី ឧបាសក បានចូលទៅរកពួកឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាន និយាយនឹងឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ យ៉ាងនេះថា អំពីថ្ងៃនេះទៅមុខ ពួកអ្នកដ៏មានអាយុ ចូរចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាអ្នកបរិភោគភត្តតែម្តង រៀរចាកការ បរិភោគក្នុងរាត្រី រៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់ នោះឯង ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ភវេសីជា ម្ចាស់មាន ឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យពួកយើងសមាទាន អម្បាល ភវេសីជាម្ចាស់ ម្តេចគង់ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែម្តង រៀរចាកការបរិភោគក្នុង រាត្រី រៀរចាកការបរិភោគ ក្នុងវេលាវិកាលទៅហើយ ចុះពួកយើងចាំអ្វី ទៀតហ្ន៎ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះឯង ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ បានចូល ទៅរកភវេសីឧបាសក លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងភវេសី ឧបាសកយ៉ាងនេះថា អំពីថ្ងៃនេះ ទៅមុខ ភវេសីជាម្ចាស់ សូមចាំទុកនូវ ឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ថាជាអ្នកបរិភោគ ភត្តតែម្តង រៀរចាកការបរិភោគ ក្នុងរាត្រី រៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល ដែរហើយ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ភវេសីឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ

ហ្នឹងឯង មានឧបការៈច្រើន ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ សមាទាន តែថា អាត្មាអញជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ សូម្បី ឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ក៏ជាអ្នកធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយដែរ មួយទៀត អាត្មាអញជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ វៀរចាកមេចុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុក សូម្បីឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ក៏ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ ដ៏ប្រសើរ ឆ្ងាយ វៀរចាកមេចុន ជាធម៌របស់អ្នកស្រុកដែរ មួយទៀត អាត្មា អញ ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែម្តង វៀរចាកការបរិភោគភត្តក្នុងរាត្រី វៀរចាក ការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល សូម្បីឧបាសកទាំងប្រាំរយនេះ ក៏ជាអ្នកបរិភោគ ភត្តតែម្តង វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកការបរិភោគក្នុងវេលាវិកាល ដែរ សុទ្ធតែស្មើៗ គ្នាដូច្នោះ មិនមានលើសលុបជាងគ្នាតិចតួចឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ (ធ្វើ) ឲ្យលើសលុបជាងទៅចុះ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់ នោះ ភវេសីឧបាសក បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ ព្រះអង្គគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសម្មាភ័ព្វព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ម្នាលអានន្ទ ភវេសីឧបាសកក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទាក្នុងសម្មាភ័ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលអានន្ទ ភវេសីភិក្ខុ បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនប្រមាទ ខំប្រឹង ដុតបំផ្លាញនូវកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តដែលចេញ

ចាកផ្ទះហើយ ចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរគុណណា
 មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនុត្តរគុណនោះ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈ
 ជាទីបំផុតដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមខ្លួនឯង ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ន រួចបានដឹងច្បាស់ថា
 ជាតិអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈអាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច
 ដែលត្រូវធ្វើ អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីមគ្គការវិនាសកិច្ចនេះ
 មិនមានទៀតឡើយ ម្នាលអានន្ទ ឯកវេសិកិក្ខុក៏បានជាព្រះអរហន្តមួយក្នុងពួក
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា កវេសិជាម្ចាស់ហ្នឹងឯង មានឧបការៈច្រើន
 ជាអ្នកនាំអាទិ ឲ្យពួកយើងសមាទាន អម្បាលកវេសិជាម្ចាស់ម្តេច គង់កោរសក់
 និងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្លៀកដណ្តប់នូវសំពត់ ដែលជ្រលក់ដោយទឹកម្តត់
 រួចចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះទៅហើយ ចុះពួកយើងចាំអ្វីទៀត ។ ម្នាលអានន្ទ
 លំដាប់នោះ ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បានក្រាបទូល
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្រះនាមកស្សប អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកខ្ញុំព្រះអង្គគួរបាននូវបព្វជ្ជា គួរបាននូវឧបសម្បទាក្នុង
 សម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ ឧបាសកទាំងប្រាំរយនោះ
 ក៏បាននូវបព្វជ្ជា បាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសម្មាកំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រះនាម
 កស្សបអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ កវេសិកិក្ខុមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញជាអ្នកបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក

បានដោយមិនក្រ នូវវិមុត្តិសុខដ៏ប្រសើរបំផុតនេះ ធ្វើម្តេចហ្ន៎ ភិក្ខុទាំងប្រាំរយនេះ
 គប្បីបានតាមប្រាថ្នា បានដោយមិនលំបាក បានដោយមិនក្រ នូវវិមុត្តិសុខ
 ដ៏ប្រសើរបំផុតនេះផងអេះ ។ ម្នាលអានន្ទ លំដាប់នោះ ភិក្ខុទាំងប្រាំរយនោះ
 ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង មិនប្រមាទ ខំប្រឹង ដុតបំផ្លាញនូវកិលេស មាន
 ចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្តដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្នួសដោយ
 ប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរគុណណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់នូវអនុត្តរគុណនោះ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុត ដោយប្រាជ្ញាដ៏
 ឧត្តមខ្ពង់ ក្នុងកាលជាបច្ចុប្បន្ន រួចបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ចដែលត្រូវធ្វើ
 អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីមគ្គការវនាកិច្ចនេះ មិនមាន
 ទៀតឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុទាំងប្រាំរយនោះ មានភវេសីភិក្ខុជាប្រធាន
 កាលប្រឹងប្រែងឲ្យមត់ចត់ លើសលុបឡើងទៅ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
 វិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ដោយប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ក្នុង
 សាសនានេះ ពួកអ្នកត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងកាលប្រឹងប្រែងឲ្យមត់ចត់
 លើសលុបឡើងទៅ គង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវវិមុត្តិដ៏ប្រសើរបាន ។ ម្នាលអានន្ទ
 អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ឧបាសកវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃឧបាសកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីការញញើតញញើម ១ ក្លៀវក្លា ១ នរក ១
ពៀវ ១ ចណ្ឌាលឧបាសកជាគម្រប់ប្រាំ បីតិ ១ ជំនួញ
១ ពួកស្តេច ១ គ្រហស្ថអ្នកស្ងៀកស ១ កវេសី-
ឧបាសក ១ ។

អដ្ឋកថា

កវេសីសូត្រ

[៨០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកវេសីសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
សិទ្ធិ ទាត្រាកាសិ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគកាល ទ្រង់យាងទៅតាម
មហាមាគិ ទ្រង់ក្រឡេកមើលព្រៃសាលត្រីក្សនោះ ទ្រង់ត្រិះរិះថា ក្នុងទីនេះ
មានហេតុអ្វី ធ្លាប់កើតហើយឬហ្ន៎ ទ្រង់ក៏បានឃើញហេតុដែលឧបាសកឈ្មោះ
កវេសីបានធ្វើហើយ ក្នុងពុទ្ធកាលព្រះកស្សបសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ត្រិះរិះបន្តថា ហេតុ
នេះ បិទបាំងមិនប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ ឈ្លើយចុះ តថាគតនឹងធ្វើហេតុនោះឲ្យ
ប្រាកដដល់ពួកភិក្ខុ ទើបចៀសចេញអំពីផ្លូវ គង់ឈរក្នុងទីមួយកន្លែង ទ្រង់
បានធ្វើការញញើមឲ្យប្រាកដ បង្ហាញជើងព្រះទន្តតិចៗ ។ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ
ទ្រង់មិនបានសើចដូចពួកមនុស្សក្នុងលោក ដែលសើចរហូតរឹងពោះ ពោល
ថា ទីណា ទីណា ដូច្នោះ ។ ការសើចរបស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ក៏ត្រឹមតែការ
ញញើមប៉ុណ្ណោះ ។ ឈ្មោះថា ការញញើមនេះ រមែងមានដោយចិត្តសហគតៈ

ដោយសោមនស្ស ១៣ ដួង ។ សត្វលោកសើចដោយចិត្ត ៨ ដួង គឺអកុសល ៤ ដួង កាមាវចរកុសល ៤ ដួង ។ ព្រះសេក្ខៈទាំងឡាយនាំចិត្តដែល សម្បយុត្តដោយទិដ្ឋិ ២ ដួងចេញអំពីអកុសល ហើយសើចដោយចិត្ត ៦ ដួង ។ ព្រះខីណាស្រពញញឹមដោយចិត្ត ៥ ដួង គឺដោយកិរិយាចិត្ត ដែលជា សហេតុកៈ ៤ ដែលជាអហេតុកៈ ១ ។ ក្នុងចិត្តទាំងនោះ កាលអារម្មណ៍ មានកម្លាំងប្រាកដ ព្រះខីណាស្រពទាំងឡាយ រមែងញញឹមដោយចិត្តដែល សម្បយុត្តដោយញ្ញាណ ២ ដួង ។ កាលអារម្មណ៍មានកម្លាំងទន់ប្រាកដ ព្រះ ខីណាស្រពរមែងញញឹមដោយចិត្ត ៣ ដួង គឺដោយទុហេតុកចិត្ត ២ ដួង និង ដោយអហេតុកចិត្ត ១ ដួង តែក្នុងទីនេះ ចិត្តសហគតៈដោយសោមនស្សដែល ជាកិរិយាហេតុកៈ និងមនោវិញ្ញាណធាតុ ធ្វើការសើច ត្រឹមតែការញញឹមឲ្យ កើតឡើងដល់ព្រះមានព្រះភាគ ការញញឹមនោះ ត្រឹមតែតិចតួចយ៉ាងនេះ ក៏ បានប្រាកដដល់ព្រះថេរៈហើយ ។ សួរថា សេចក្តីនេះដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា ក្នុងកាលនោះរស្មីរឿង ដែលចែងចាំងប្រមាណប៉ុនដើមត្នោតធំ ចេញអំពី ព្រះទាបៈទាំង ៤ របស់ព្រះតថាគត ដូចផ្នែកបន្ទោរចេញអំពីលម្អមេឃ ៤ ទិស ផុសឡើង ធ្វើប្រទេក្សិណជុំវិញព្រះសីសៈ ៣ ជុំ ហើយបាត់ទៅត្រង់ ជើងព្រះទាបៈនោះឯង ដោយសញ្ញានោះ ព្រះអានន្ទសូម្បីនិមន្តតាមទៅអំពី ខាងក្រោយព្រះមានព្រះភាគ ក៏ដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ធ្វើការញញឹមឲ្យ ប្រាកដ ។

បទថា ឥន្ទំ ប្រែថា សម្បូរ ។ បទថា ដីតំ បានដល់ សម្បូរពន់ពេក
 ដូចផ្ការីកស្កស្កាយគ្រប់ជួរ ។ បទថា អាភិណ្ណាមនុស្សំ បានដល់ ដេរជាស
 ទៅដោយមហាជន ។ បទថា សីលេសុ អបិប្បរការី បានដល់ មិនធ្វើនូវ
 ការស្មើគ្នាក្នុងសីល ៥ ។ បទថា បដិទេសិតានិ បានដល់ សម្តែងនូវភាព
 ជាឧបាសក ។ បទថា សមាទបិតានិ សេចក្តីថា ឲ្យតាំងនៅក្នុងសរណៈ
 ទាំងឡាយ ។ បទថា ឥច្ឆេតំ សមសមំ បានដល់ ហេតុនោះស្មើគ្នា គឺស្មើ
 ដោយអាការទាំងពួង មិនមែនស្មើដោយឯកទេស គឺចំណែកខ្លះៗ ឡើយ ។
 បទថា នត្តិ កិត្តិ អតិរេកំ បានដល់ អញមិនមានហេតុណាមួយដែល
 ឈានមុខមនុស្សទាំងនេះ ។ បទថា ហន្ត ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា ជាសំតៀន ។
 បទថា អតិរេកាយ សេចក្តីថា អញនឹងបដិបត្តិដើម្បីហេតុដែលល្អក្រៃលែង
 ឡើង ។ បទថា សីលេសុ បិប្បរការី ធារេថ សេចក្តីថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 ដឹងថា ខ្ញុំធ្វើនូវការប្រៀបធៀបគ្នាក្នុងសីល ៥ ហើយ ។ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ឈ្មោះថា កវេសីឧបាសកនោះ សមាទាន សីល ៥
 ហើយ ។ បទថា តិមន្តំ បននមយំ សេចក្តីថា ដោយហេតុអ្វីហ្ន៎ ទើបអញមិន
 ជាបុគ្គលធ្វើឲ្យបរិបូណ៌បាន ។ បទដ៏សេសក្នុងសូត្រនេះនិយាយយល់ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាភវេសិសូត្រទី ១០ ចប់
 ឧបាសកវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរហ្មវគ្គ

អរហ្មសូត្រទី ១ ជាដើម

[៨១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ (ប្រព្រឹត្តអរហ្មវគ្គ) នេះមាន ៥ ពួក ។ ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ៥ ពួក តើដូចម្តេច ។ គឺភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ព្រោះមិនដឹង ព្រោះខ្លោល្ងង់ ១ នៅក្នុងព្រៃ ព្រោះប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងសេចក្តីប្រាថ្នា ១ នៅក្នុងព្រៃ ព្រោះត្រតាយមាយចិត្ត ១ នៅក្នុងព្រៃ ព្រោះគិតថា ការនៅក្នុងព្រៃ ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ និងពួកពុទ្ធសាវ័កសរសើរហើយ ១ នៅក្នុងព្រៃ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តីដុសខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការដោយការប្រតិបត្តិល្អ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃមាន ៥ ពួកនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុណាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ដែលជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តីដុសខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការដោយការប្រតិបត្តិល្អ បណ្តាភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃបែបនេះ ឈ្មោះថា ខ្លង់ខ្លង់ផង ប្រសើរផង ជាចម្បងផង ឧត្តមផង ថ្លៃថ្លាផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាខ័រៈ កើតមកអំពីមេគោ ទង់កើតអំពីខ័រៈ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បញ្ចកនិបាត

នវនីត កើតមកអំពីទេពិ សប្បិកើតមកអំពីនវនីត សប្បិមណ្ឌកើតមកអំពីសប្បិ
សប្បិមណ្ឌប្រាកដថា ប្រសើរជាងយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតភិក្ខុ
អ្នកនៅក្នុងព្រៃទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុណាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ ដែលជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃ
ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តី
ដុសខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការ
ដោយការប្រតិបត្តិល្អ បណ្ឌិតភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុង
ព្រៃបែបនេះឈ្មោះថាខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាចម្បងផង ឧត្តមផងថ្លៃថ្នាផង ។

បំសុក្កលិកសូត្រទី ២

[៨២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបំសុក្កលិកនេះ មាន
៥ ពួក ។ បេ។

រុក្ខមូលិកសូត្រទី ៣

[៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តរុក្ខមូលិកនេះ មាន ៥
ពួក ។ បេ។

សោសានិកសូត្រទី ៤

[៨៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តសោសានិកនេះ មាន
៥ ពួក ។ បេ។

អព្ពោកាសិកសូត្រទី ៥

[៨៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តអព្ពោកាសិកនេះ មាន

៥ ពួក ៗ បេ ៗ

នេសជ្ជកស្មត្រដី ៦

[៨៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តនេសជ្ជកស្មនេះ មាន ៥

ពួក ៗ បេ ៗ

យថាសន្តតិកស្មត្រដី ៧

[៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិកស្មនេះ មាន

៥ ពួក ៗ បេ ៗ

ឯកាសនិកស្មត្រដី ៨

[៨៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តឯកាសនិកស្មនេះ មាន

៥ ពួក ៗ បេ ៗ

ខលុបច្ឆារកតិកស្មត្រដី ៩

[៨៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តខលុបច្ឆារកតិកស្មនេះ មាន

៥ ពួក ៗ បេ ៗ

បត្តបិណ្ឌិកស្មត្រដី ១០

[៩០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្មនេះ មាន

៥ ពួក ៗ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្ម ៥ ពួក តើដូចម្តេច ៗ គឺភិក្ខុអ្នក
ប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្ម ព្រោះមិនដឹង ព្រោះខ្មៅល្ងង់ ១ ប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្ម
ព្រោះប្រាថ្នាលាមក លុះក្នុងសេចក្តីប្រាថ្នា ១ ប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្ម ព្រោះត្រួត
រាយមាយចិត្ត ១ ប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិកស្ម ព្រោះគិតថា បត្តបិណ្ឌិកស្មនេះ ព្រះពុទ្ធ

ទាំងឡាយ និងពួកពុទ្ធសាវកសរសើរហើយ ១ ប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត ព្រោះ
 អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តីដុស
 ខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការដោយ
 ការប្រតិបត្តិល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត មាន
 ៥ ពួកនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្តទាំង
 ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុណាអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត ព្រោះ
 អាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យសេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តី
 ដុសខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការ
 ដោយការប្រតិបត្តិល្អ បណ្តាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្តទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុ
 អ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្តបែបនេះ ឈ្មោះថាខ្លាំងខ្លាចផង ប្រសើរផង ចម្បងផង
 ឧត្តមផង ថ្លៃថ្នាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាខ្វែរកើតអំពីមេគោ ទង
 កើតអំពីខ្វែរ ទងកើតអំពីទង ទងកើតអំពីទង សប្បិកើតអំពីទង សប្បិមណ្ឌកើតអំពី
 សប្បិ សប្បិមណ្ឌប្រាកដថាប្រសើរលើសជាងយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បណ្តាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្តទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុណាអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិ-
 បិណ្ឌិក្ខន្ត ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីប្រាថ្នាតិច អាស្រ័យ
 សេចក្តីសន្តោស អាស្រ័យសេចក្តីដុសខាត់ (កិលេស) អាស្រ័យសេចក្តី
 ស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យសេចក្តីត្រូវការដោយការប្រតិបត្តិល្អ បណ្តាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្ត
 បត្តិបិណ្ឌិក្ខន្តទាំង ៥ ពួកនេះ ភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបត្តិបិណ្ឌិក្ខន្ត បែបនេះ ឈ្មោះថា

មនោរថបុរាណី អង្គកថា អរញ្ញវគ្គទី ៤

២២៦

ខ្ពង់ខ្ពស់ផង ប្រសើរផង ជាចម្បងផង ឧត្តមផង ថ្ងៃថ្នាំផង ។

អរញ្ញវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃអរញ្ញវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តអារញ្ញក្នុង ១ ប្រព្រឹត្ត
- បំសុក្ខុលិក្នុង ១ ប្រព្រឹត្តរកមូលិក្នុង ១ ប្រព្រឹត្ត
- សោសានិក្នុង ១ ប្រព្រឹត្តអព្ពាកាសិក្នុង ១
- ប្រព្រឹត្តនេសជ្ជិក្នុង ១ ប្រព្រឹត្តយថាសន្តតិក្នុង ១
- ប្រព្រឹត្តឯកាសនិក្នុង ១ ប្រព្រឹត្តខលុបច្ឆាកត្តិក្នុង
- ១ ប្រព្រឹត្តបត្តបិណ្ឌិក្នុង ១ ។

អដ្ឋកថា

អរញ្ញវគ្គទី ៤

អរញ្ញសូត្រទី ១ ជាដើម

[៨១-៩០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអរញ្ញសូត្រទី ១ ជាដើម នៃ
អរញ្ញវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា មនុស្សា មោម្មហត្តា សេចក្តីថា មិនដឹង
ការសមាទាន មិនដឹងអាទិសង្ស្យ តែនៅព្រៃជាន់គ្នា ដោយមិនដឹង ព្រោះខ្លួនល្ងង់
ខ្លៅ ។ បទថា ទាបិច្ឆោ ឥច្ឆាបកកោ សេចក្តីថា ភិក្ខុតាំងនៅក្នុងសេចក្តី
ប្រាថ្នាលាមកយ៉ាងនេះថា កាលអញនៅព្រៃ ជនទាំងឡាយនឹងធ្វើសក្ការៈដោយ
បច្ច័យ ៤ ដោយគិតថា ភិក្ខុនេះសមាទាននៅព្រៃជាន់គ្នា និងលើកសរសើរ
ដោយគុណទាំងឡាយជាដើមថា ភិក្ខុនេះជាលដ្ឋី ពេញចិត្តក្នុងទីស្ងាត់ ដូច្នោះ
ហើយ ត្រូវសេចក្តីប្រាថ្នាលាមកនោះឯងគ្របសង្កត់ ទើបជាអ្នកនៅព្រៃជាន់គ្នា ។
ម្យ៉ាងទៀត ភិក្ខុចូលទៅនៅព្រៃ ដោយភាពឆ្ងុត ឈ្មោះថា នៅព្រៃជាន់គ្នា
ព្រោះឆ្ងុត ព្រោះចិត្តរាយមាយ ។ បទថា វណ្ណិតំ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា អង្គនៃ
ភិក្ខុដែលសមាទានការនៅព្រៃជាន់គ្នានេះ ព្រះមានព្រះភាគ និងសាវ័ករបស់ព្រះ
មានព្រះភាគលើកតម្កើងហើយ គឺសរសើរហើយ ព្រោះដូច្នោះ ទើបភិក្ខុសមា-

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា អរញ្ញវគ្គទី ៤

២២៨

ទានការនៅព្រៃជាន់វត្ត ។ បទថា **ឥន្ទមន្តិកា** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា **ឥន្ទមន្តិ** ព្រោះ
 មានសេចក្តីត្រូវការដោយបដិបទដ៏ស្អាតនេះ ។ ជាអ្នកត្រូវការ ឈ្មោះថា
ឥន្ទមន្តិកា អធិប្បាយថា អាស្រ័យភាពជាបុគ្គលមានសេចក្តីត្រូវការនោះ
 ប៉ុណ្ណោះ មិនបានអាស្រ័យលោកាមិសដទៃណាមួយឡើយ ។ បទដ៏សេស
 ក្នុងសូត្រនេះ និងសូត្រក្រៅអំពីនេះ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អាណាសូត្រទី ១ ជាដើម ចប់

អរញ្ញវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ព្រាហ្មណ៍គ្គ

សោណាសូត្រទី ១

[៩១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍អំពីបុរាណ
 នេះមាន ៥ យ៉ាង រមែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ឥឡូវនេះទេ ។ ទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បានឮមកក្នុងកាលពីដើម ពួកព្រាហ្មណ៍តែងគប់រកនាងព្រាហ្មណី
 មិនគប់រកស្រីមិនមែនជាព្រាហ្មណីទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍គប់រកស្រីជាព្រាហ្មណីខ្លះ គប់រកស្រីមិនមែនជាព្រាហ្មណីខ្លះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកសុន្ទ រមែងគប់រកតែសុន្ទញី មិនគប់រកជាតិ
 សត្វ មិនមែនជាសុន្ទញីឡើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទំនៀមរបស់ពួក
 ព្រាហ្មណ៍អំពីបុរាណទី ១ តែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ ឥឡូវនេះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើម ពួកព្រាហ្មណ៍
 រមែងគប់រកព្រាហ្មណី ដែលមានរដូវ មិនគប់រកព្រាហ្មណី ដែលមិនមានរដូវ
 ទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍ តែងគប់រកព្រាហ្មណី
 ដែលមានរដូវខ្លះ គប់រកព្រាហ្មណី ដែលមិនមានរដូវខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥឡូវនេះ ពួកសុន្ទ រមែងគប់រកសុន្ទញីដែលមានរដូវ មិនគប់រកសុន្ទញី
 ដែលមិនមានរដូវទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍អំពី

មនោរថបុរាណី អង្គកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៤

២៣០

បុរាណទី ២ រមែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើម ពួកព្រាហ្មណ៍មិន
 បានទិញ មិនបានលក់នូវនាងព្រាហ្មណីទេ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីផ្សំផ្គុំនូវ
 សំវាស តាមសេចក្តីស្រឡាញ់ និងមិនស្រឡាញ់ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍ទិញខ្លះ លក់ខ្លះ នូវនាងព្រាហ្មណី ប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីផ្សំផ្គុំនូវសំវាស តាមសេចក្តីស្រឡាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ
 ពួកសុន្ទ នៅតែមិនបានទិញ មិនបានលក់នូវសុខនញ្ជីដែរ គ្រាន់តែប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីរមនូវសំវាស តាមសេចក្តីស្រឡាញ់ប៉ុណ្ណោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍ អំពីបុរាណទី ៣ រមែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ
 មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើមមក ពួក
 ព្រាហ្មណ៍មិនបានធ្វើនូវការសន្សំទុកដាក់នូវទ្រព្យខ្លះ ស្រូវខ្លះ ប្រាក់ខ្លះ មាស
 ខ្លះទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍ធ្វើនូវការសន្សំទុកដាក់នូវ
 ទ្រព្យខ្លះ ស្រូវខ្លះ ប្រាក់ខ្លះ មាសខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥឡូវនេះ ពួក
 សុន្ទ មិនធ្វើនូវការសន្សំទុកដាក់នូវទ្រព្យខ្លះ ស្រូវខ្លះ ប្រាក់ខ្លះ មាសខ្លះដែរ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍ពីបុរាណទី ៤ តែងប្រាកដ
 ស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងកាលពីដើម ពួកព្រាហ្មណ៍តែងស្វែងរកនូវភិក្ខុក្នុងពេល
 ល្ងាច តាមពេលល្ងាច ក្នុងពេលព្រឹក តាមពេលព្រឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥឡូវនេះ ពួកព្រាហ្មណ៍ បរិភោគ (អាហារ) បំពេញពោះដរាបដល់ឆ្អែត
 ហើយកាន់យកអាហារដ៏សេសសល់ ចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ឥឡូវនេះ ពួកសុន្ទ ក៏ស្វែងរក (អាហារ) ក្នុងពេលល្ងាច តាមពេលល្ងាច
 ក្នុងពេលព្រឹក តាមពេលព្រឹក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍
 ពីបុរាណទី ៥ រមែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទំនៀមរបស់ព្រាហ្មណ៍ពីបុរាណ
 ទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងប្រាកដស្មើក្នុងពួកសុន្ទ មិនប្រាកដក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះទេ ។

អដ្ឋកថា

ព្រាហ្មណាវគ្គទី ៥

សោណាសូត្រ

[៧១] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសោណាសូត្រទី ១ នៃព្រាហ្មណាវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា ព្រាហ្មណាធម្មា បានដល់ សភាវៈរបស់ព្រាហ្មណី ។ បទថា សុនទេសុ ប្រែថា ក្នុងត្រៃទាំងឡាយ ។ បទថា នេវ កិណាន្តិ ន វិក្កិណាន្តិ បានដល់ កាន់យកមិនទិញ ឲ្យទៅមិនលក់ ។ បទថា សម្បិយេនេវ សំវាសំ សម្ពុទ្ធាយ សម្បវត្តន្តិ សេចក្តីថា ចូលទៅរកបុគ្គលដែលជាទី ស្រឡាញ់ និងមិនជាទីស្រឡាញ់ ហើយនៅរួមគ្នា ដើម្បីបន្តបរវេណី ។ បទថា ឧទរាវទេហកំ បានដល់ បរិភោគពេញពោះ ។ បទថា អវសេសំ អាទាយ បក្កមន្តិ បានដល់ ខ្ទប់ចំណែកដែលបរិភោគមិនអស់ កាន់យកហើយ ត្រឡប់ទៅ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់វង្សៈតែម្យ៉ាង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាសោណាសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទោណសូត្រទី ២

[៧២] គ្រានោះឯង ទោណព្រាហ្មណ៍ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទោណព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឮថា ព្រះសមណគោតមមិនសំពះ មិនក្រោកទទួលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដែលចាស់គ្រាំគ្រា ជាត្រីទ្វាចារ្យមានអាយុច្រើន រស់នៅបានយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុជ្រុលចូលមកក្នុងបច្ច័មវ័យហើយ មិនអញ្ជើញដោយអាសនៈ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលខ្ញុំបានឮមកនោះជាប្រាកដថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើនមិនសំពះ មិនក្រោកទទួលព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដែលចាស់គ្រាំគ្រា ជាត្រីទ្វាចារ្យមានអាយុច្រើនរស់នៅបានយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុជ្រុលចូលមកក្នុងបច្ច័មវ័យហើយ មិនអញ្ជើញដោយអាសនៈ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កិច្ចមានការមិនសំពះជាដើមនោះ ជាទំនងពុំសមគួរឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ អ្នកមិនប្តេជ្ញាថាជាព្រាហ្មណ៍ទេឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលនឹងពោលនូវរឿងនោះឲ្យត្រូវ គួរពោលថា ព្រាហ្មណ៍អ្នកមានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាងគឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ ដរាបអំពីតំណនៃជីដូនជីតាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់តិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៥

ជាអ្នករាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ចេះចប់ត្រៃវេទ ព្រមទាំងគម្ពីរនិយណ្ណ និងគម្ពីរ
 កេដុកៈ ព្រមទាំងអក្ខរាប្បរកេទ គីសិក្ខា និងនិរុត្តិ ដែលមានគម្ពីរឥតិហាសៈជា
 គម្រប់ ៥ ជាអ្នកដឹងនូវបទនិងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិនថោកថយ គឺស្ងាត់
 ជំនាញក្នុងលោកាយតសាស្ត្រនិងមហាបុរិសលក្ខណព្យាករណសាស្ត្រ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បុគ្គលកាលនឹងពោលនូវរឿងនោះឲ្យត្រូវ គប្បីពោលនូវ
 ខ្ញុំព្រះអង្គហ្នឹងឯង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គជាព្រាហ្មណ៍
 មានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាង គឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ
 ដរាបអំពីតំណែនដ៏ដូនជីតាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់តិះដៀល ដោយ
 ពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ជាអ្នករាយមន្ត ចេះចាំមន្ត ចេះចប់ត្រៃវេទ ព្រម
 ទាំងគម្ពីរនិយណ្ណ និងគម្ពីរកេដុកៈ ព្រមទាំងអក្ខរាប្បរកេទៈ គីសិក្ខានិងនិរុត្តិដែល
 មានគម្ពីរឥតិហាសៈជាគម្រប់ ៥ ជាអ្នកដឹងនូវបទ និងវេយ្យាករណ៍ ជាអ្នកមិន
 ថោកថយ គឺស្ងាត់ជំនាញក្នុងលោកាយតសាស្ត្រ និងមហាបុរិសលក្ខណ-
 ព្យាករណសាស្ត្រ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ពួកឥសីទាំងអម្បាលម៉ាន ជាប្រធានរបស់
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អ្នកធ្វើនូវមន្តទាំងឡាយ និងញ៉ាំងមន្តទាំងឡាយ ឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅបាន ក៏បទមន្ត និងចម្រៀងចាស់នេះ ដែលពួកឥសីបានពោលធ្វើឲ្យ
 ជាគំនរដល់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយណា ពួកព្រាហ្មណ៍ក្នុងកាលឥឡូវនេះ រមែង
 ច្រៀងតាម ពោលតាមនូវបទមន្ត និងចម្រៀងនោះ តែងពោលតាមបទមន្តដែល
 ពួកឥសីពោលហើយនោះ បង្ហាញតាមបទមន្ត និងចម្រៀង ដែលពួកឥសី

បង្ហាញហើយ ឥសីទាំងនោះ គឺឥសីឈ្មោះអដ្ឋកៈ ១ វាមកៈ ១ វាមទេវៈ ១
 វេស្សាមិត្ត ១ យមទត្តិ ១ អង្គីរស ១ ការទ្វាជៈ ១ វាសេដ្ឋៈ ១ កស្សបៈ
 ១ ភគុ ១ ឥសីទាំងនោះ តែងនាំគ្នាបញ្ញត្តនូវព្រាហ្មណ៍ទាំង ៥ នេះ គឺព្រហ្ម-
 សមៈ ១ ទេវសមៈ ១ មរិយាទៈ ១ សម្មិន្ទមរិយាទៈ ១ និងព្រាហ្មណ៍
 ចណ្ណាលជាគម្រប់ ៥ ។ ម្នាលទោណៈ អ្នកជាព្រាហ្មណ៍អ្វី ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ទាំង ៥ នោះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនស្គាល់ព្រាហ្មណ៍ទាំង
 ៥ នេះទេ ខ្ញុំព្រះអង្គគ្រាន់តែស្គាល់ថា ជាព្រាហ្មណ៍ប៉ុណ្ណោះឯង ប្រពៃណាស់
 ហើយ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន សម្តែងធម៌ឲ្យខ្ញុំព្រះ
 អង្គស្គាល់ព្រាហ្មណ៍ទាំង ៥ នេះឲ្យទាន ។ ម្នាលទោណៈ បើដូច្នោះ អ្នកចូរ
 ស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ទោណព្រាហ្មណ៍ ក៏
 ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ដូច្នោះឯង ។
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះព្រហ្ម-
 សមៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមាន
 កំណើតស្អាតទាំងពីរខាង គឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធដរាប
 អំពីតំណនៃដីដូនដីតាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់តិះដៀលដោយពោល
 ដល់ជាតិកំណើតបាន ព្រាហ្មណ៍នោះតែងរៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារ-
 ព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំ លុះរៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈ
 អស់ ៤៨ ឆ្នាំរួចហើយ ក៏ស្វែងរកនូវទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យ ដើម្បីអាចារ្យ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៥

ដោយធម៌ មិនស្វែងរកខុសធម៌ឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ធម៌ដូចម្តេច ក្នុងការ
ស្វែងរកនោះ ។ គឺព្រាហ្មណ៍នោះ មិនបានស្វែងរកដោយការក្រ
មិនបានស្វែង
រកដោយការជួញ មិនបានស្វែងរកដោយការរក្សាគោ មិនបានស្វែងរកដោយ
អំពើនៃឋានៈជាទាហាន មិនបានស្វែងរកដោយភាពជាវាជបុរស មិនបានស្វែង
រកដោយសិប្បកម្មណានីមួយឡើយ គ្រាន់តែស្វែងរកដោយការត្រាច់ទៅ ដើម្បី
ភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ មិនបានមើលឆ្ងាយនូវភិក្ខុភាជនៈឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះប្រគល់
ទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យដល់អាចារ្យ ហើយកោរសក់ និងពុកមាត់ ស្លៀកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ កាលដែលបានបួស
យ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១
ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទិសទី ៣ ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិស
ខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា
ចិត្តទូលាយ ដល់នូវសកាវៈធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំង
ពួង មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា ... មានចិត្ត
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២ ទិស
ទី ៣ ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ផ្សាយទៅកាន់ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិស
ទទឹង គឺទិសតូចៗ មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តទូលាយ ដល់នូវសកាវៈ
ធំ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោក

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរិកាយ បញ្ចកនិបាត

២៣៧

ទាំងពួង ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ ព្រាហ្មណ៍នោះលុះបានចម្រើន
នូវព្រាហ្មវិហារទាំង ៤ នេះហើយ ក៏ទម្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតក្នុង
សុគតិ និងព្រាហ្មលោក ម្នាលទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ជាព្រហ្មសមៈយ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលទោណៈ ចុះព្រាហ្មណ៍ជាទេវសមៈនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលទោណៈ
ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាង គឺខាងមាតា និង
ខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ ដរាបអំពីតំណនៃជីដូនជីតាជាគម្រប់ ៧ មិន
មានអ្នកណារិះគន់ តិះដៀល ដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ព្រាហ្មណ៍
នោះ ក៏រៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តនូវកោមារព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំ លុះរៀន
យកនូវមន្តប្រព្រឹត្តនូវកោមារព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំ រួចហើយ ទើបស្វែង
រកទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យដើម្បីអាចារ្យ ដោយគន្លងធម៌ មិនស្វែងរកខុសគន្លង
ធម៌ឡើយ ។ ម្នាលទោណៈ ធម៌ដូចម្តេច ក្នុងការស្វែងរកនោះ ។ គឺព្រាហ្មណ៍
នោះ មិនបានស្វែងរកដោយការក្អក មិនបានស្វែងរកដោយការជួញ មិនបាន
ស្វែងរកដោយការរក្សាគោ មិនបានស្វែងរក ដោយអំពើនៃឋានៈជាទាហាន
មិនបានស្វែងរកដោយភាពជាវាជបុរស មិនបានស្វែងរក ដោយសិប្បកម្មណា
នីមួយៗឡើយ គ្រាន់តែស្វែងរក ដោយការត្រាច់ទៅដើម្បីកិក្ខុប៉ុណ្ណោះ មិនបាន
មើលងាយនូវកិក្ខុកាជនៈឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ ប្រគល់ទ្រព្យសម្រាប់
អាចារ្យដល់អាចារ្យ ហើយក៏ស្វែងរកភរិយាដោយធម៌ មិនស្វែងរកខុសធម៌
ឡើយ ។ ម្នាលទោណៈ ធម៌ដូចម្តេច ក្នុងការស្វែងរកនោះ ។ គឺព្រាហ្មណ៍

នោះ មិនបានស្វែងរកដោយការទិញ មិនបានស្វែងរក ដោយការលក់ដូរ
ស្វែងរកតែព្រាហ្មណ៍ដែលគេបរិច្ចាគ ដោយប្រោះទឹកឲ្យ ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែង
គប់រកនាងព្រាហ្មណ៍ផងគ្នា មិនគប់រកស្រ្តីក្សត្រិយ៍ មិនគប់រកស្រ្តីវេស្សៈ គឺ
ស្រ្តីអ្នកជួញ ឬធ្វើស្រែចម្ការ មិនគប់រកស្រ្តីសុទ្ធៈ គឺស្រ្តីអ្នកធ្វើគូលីស៊ីលឃ្នូលគេ
មិនគប់រកស្រ្តីចណ្ឌាល មិនគប់រកស្រ្តីនេសាទ មិនគប់រកស្រ្តីដែលមានផ្ទៀង
សក់ (សក់ជុក) មិនគប់រកស្រ្តីជាងរថ មិនគប់រកស្រ្តីអ្នកចោលសំរាម
មិនគប់រកស្រ្តីដែលមានគភ៌ មិនគប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅលើ មិនគប់រក
ស្រ្តីដែលមិនមានរដូវ ។ ម្នាលទោណៈ ចុះហេតុអ្វី បានជាព្រាហ្មណ៍ មិន
គប់រកស្រ្តី ដែលមានគភ៌ ។ ម្នាលទោណៈ ប្រសិនបើព្រាហ្មណ៍ គប់រកស្រ្តី
ដែលមានគភ៌ហើយ មាណវកៈ និងមាណវិកានោះ ឈ្មោះថា កើតក្នុងគំនរ
លាមកធំ មានកូនអាក្រក់ក្រៃពេក ម្នាលទោណៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជា
ព្រាហ្មណ៍មិនគប់រកស្រ្តីដែលមានគភ៌ឡើយ ។ ម្នាលទោណៈ ចុះហេតុអ្វី
បានជាព្រាហ្មណ៍ មិនគប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅលើ ។ ម្នាលទោណៈ
ប្រសិនបើព្រាហ្មណ៍គប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅលើហើយ មាណវកៈ និង
មាណវិកានោះ ឈ្មោះថា ផឹករបស់មិនស្អាត ម្នាលទោណៈ ព្រោះហេតុ
នោះ បានជាព្រាហ្មណ៍មិនគប់រកស្រ្តី ដែលមានកូននៅលើ ។ ឯនាង
ព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ មិនមានប្រយោជន៍ដោយកាម មិនមាន
ប្រយោជន៍ដោយការលេង មិនមានប្រយោជន៍ដោយសេចក្តីត្រេកអរ

ក្នុងកាម នាងព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ មានប្រយោជន៍ដោយបុត្រ
 ប៉ុណ្ណោះ ព្រាហ្មណ៍នោះញ៉ាំងមេចុនឲ្យកើតឡើងហើយ កោរសក់ និងពុកមាត់
 ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះមកបួស ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ
 កាលដែលបានបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ។
 ដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងចម្រើននូវឈានទាំង ៤ នេះ
 លុះទម្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិស្នតិទេវលោក ម្ចាស់
 ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ជាទេវសមៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ទោណៈ ចុះព្រាហ្មណ៍
 ជាមរិយាទៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នក
 មានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាង គឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ
 ដរាបអំពីតំណែនដ៏ដូនដីតាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់ គិះដៀលដោយ
 ពោលដល់ជាតិកំណើតបាន ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ ក៏រៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្ត
 កោមារព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំ លុះរៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈ
 អស់ ៤៨ ឆ្នាំរួចហើយ ក៏ស្វែងរកទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យ ដើម្បីអាចារ្យដោយ
 ធម៌ មិនស្វែងរកខុសធម៌ឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ធម៌ដូចម្តេច ក្នុងការស្វែង
 រកនោះ ។ គឺព្រាហ្មណ៍នោះ មិនបានស្វែងរកដោយការក្អក មិនបានស្វែងរក
 ដោយការជួញ មិនបានស្វែងរកដោយការរក្សាគោ មិនបានស្វែងរកដោយ
 អំពើនៃឋានៈជាទាហាន មិនបានស្វែងរកដោយការវះជារាជបុរស មិនបាន
 ស្វែងរកដោយសិប្បកម្មណានីមួយ ហើយស្វែងរកដោយការត្រាច់ទៅដើម្បី

ភិក្ខុ តែប៉ុណ្ណោះ មិនបានមើលឆាយនូវភិក្ខុភាជនៈឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ
 ប្រគល់ទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យដល់អាចារ្យ ហើយស្វែងរកភរិយាដោយធម៌
 មិនស្វែងរកខុសធម៌ឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ធម៌ដូចម្តេច ក្នុងការស្វែងរក
 នោះ ។ គឺព្រាហ្មណ៍នោះ មិនបានស្វែងរកដោយការទិញ មិនបានស្វែងរកដោយ
 ការលក់ដូរ ស្វែងរកតែព្រាហ្មណ៍ដែលគេបរិច្ចាគដោយប្រោះទឹកឲ្យ ព្រាហ្មណ៍
 នោះ គប់រកតែនាងព្រាហ្មណ៍ផងគ្នា មិនបានគប់រកស្រ្តីក្សត្រិយ៍ មិនបានគប់
 រកស្រ្តីវេស្សៈ មិនបានគប់រកស្រ្តីសុទ្ធៈ មិនបានគប់រកស្រ្តីចណ្ឌាល មិនបាន
 គប់រកស្រ្តីនេសាទ មិនបានគប់រកស្រ្តីដែលមានផ្ទួងសក់ (សក់ជុក) មិន
 បានគប់រកស្រ្តីជាងរថ មិនបានគប់រកស្រ្តីអ្នកចោលសម្រាម មិនបានគប់រក
 ស្រ្តីដែលមានគភ៌ មិនបានគប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅទៅ មិនបានគប់រកស្រ្តី
 ដែលមិនមានរដូវ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ចុះហេតុអ្វី បានជាព្រាហ្មណ៍មិនគប់រកស្រ្តី
 ដែលមានគភ៌ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ប្រសិនបើព្រាហ្មណ៍គប់រកស្រ្តី ដែលមានគភ៌
 ហើយ មាណវកៈ និងមាណវិកានោះ ឈ្មោះថាកើតក្នុងគំនរលាមកដ៏ធំអាក្រក់
 ក្រៃពេក ម្ចាស់ទោណៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រាហ្មណ៍ មិនគប់រកស្រ្តី
 ដែលមានគភ៌ឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ចុះហេតុអ្វី បានជាព្រាហ្មណ៍មិនគប់រក
 ស្រ្តីដែលមានកូននៅទៅ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ប្រសិនបើព្រាហ្មណ៍គប់រកស្រ្តី
 ដែលមានកូននៅទៅហើយ មាណវកៈ និងមាណវិកានោះ ឈ្មោះថាជាអ្នកផឹក
 របស់មិនស្អាត ម្ចាស់ទោណៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រាហ្មណ៍មិនគប់រក

ស្រ្តីដែលមានកូននៅលើ ទាំងព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកមិនមាន
 ប្រយោជន៍ដោយកាម មិនមានប្រយោជន៍ដោយការលេង មិនមានប្រយោជន៍
 ដោយសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម ទាំងព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍ មានប្រយោជន៍
 ដោយបុត្រតែប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះញ៉ាំងមេប៉ុនឲ្យកើតឡើងហើយ ក៏
 ប្រាថ្នាមិនដាច់នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបុត្រនោះឯង ក៏នៅគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ
 មិនបានចេញចាកផ្ទះមកបួសឡើយ ។ ឯព្រាហ្មណ៍ជាមរិយាទៈ តែងបិតនៅ
 ក្នុងធម៌នោះ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍អំពីបុរាណរៀងមក មិនបានប្រព្រឹត្តកន្លងនូវ
 ធម៌នោះឡើយ ។ មរិយាទៈព្រាហ្មណ៍បិតនៅក្នុងធម៌នោះ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍
 អំពីបុរាណរៀងមក មិនបានប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌នោះដូច្នោះឯង ម្ចាស់ទោណៈ
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាហៅថា ព្រាហ្មណ៍មរិយាទៈ ។ ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍
 ជាមរិយាទៈយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ទោណៈ ចុះព្រាហ្មណ៍ជាសម្មិទ្ធមរិយាទៈ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកនេះ មានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាង
 គឺខាងមាតា និងខាងបិតា កើតចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធដរាបអំពីតំណែងដ៏ដូនដីតា
 ជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់ តិះដៀលដោយពោលដល់ជាតិកំណើត
 បានឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះរមែងរៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈ
 អស់ ៤៨ ឆ្នាំ លុះរៀនយកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈ អស់ ៤៨ ឆ្នាំ
 រួចហើយស្វែងរកនូវទ្រព្យ សម្រាប់អាចារ្យដើម្បីអាចារ្យដោយធម៌ មិនស្វែង
 រកខុសធម៌ឡើយ ។ ម្ចាស់ទោណៈ បណ្តាការស្វែងរកទាំងនោះ ការស្វែងរក

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណ៍វគ្គទី ៥

ដោយធម៌ តើដូចម្តេច ។ គឺព្រាហ្មណ៍នោះ មិនបានស្វែងរក ដោយការក្រ
មិនបានស្វែងរក ដោយការជួញ មិនបានស្វែងរក ដោយការរក្សាគោ មិន
បានស្វែងរក ដោយអំពើនៃឋានៈជាទាហាន មិនបានស្វែងរក ដោយការៈ
ជាភរិយា មិនបានស្វែងរក ដោយសិប្បកម្មណានីមួយឡើយ គ្រាន់តែស្វែង
រក ដោយការត្រាច់ទៅដើម្បីកិក្ខុប៉ុណ្ណោះ មិនបានមើលងាយនូវកិក្ខុភាជនៈ
ឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះ ប្រគល់ទ្រព្យសម្រាប់អាចារ្យ ដល់អាចារ្យហើយ
ក៏ស្វែងរកភរិយា ដែលគេបរិច្ចាគ ដោយប្រោះទឹកឲ្យ ដោយធម៌ខ្លះ មិនដោយ
ធម៌ខ្លះ ដោយការទិញខ្លះ ដោយការលក់ដូរខ្លះ ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងគប់រក
នាងព្រាហ្មណីខ្លះ គប់រកស្រ្តីក្សត្រិយ៍ខ្លះ គប់រកស្រ្តីវេស្សៈខ្លះ គប់រកស្រ្តីសុទ្រៈ
ខ្លះ គប់រកស្រ្តីចណ្ឌាលខ្លះ គប់រកស្រ្តីនេសាទខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានផ្ទៀងសក់
(សក់ជុក) ខ្លះ គប់រកស្រ្តីជាងរថខ្លះ គប់រកស្រ្តីអ្នកចោលសំរាមខ្លះ គប់រក
ស្រ្តីដែលមានគភ៌ខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅបៅខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមាន
រដូវខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមិនមានរដូវខ្លះ ។ ព្រាហ្មណ៍របស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ជា
អ្នកមានប្រយោជន៍ដោយកាមខ្លះ មានប្រយោជន៍ដោយការលេងខ្លះ មាន
ប្រយោជន៍ដោយការត្រេកអរក្នុងកាមខ្លះ នាងព្រាហ្មណីរបស់ព្រាហ្មណ៍ មាន
ប្រយោជន៍ដោយបុត្រខ្លះ ។ ព្រាហ្មណ៍ជាមរិយាទៈ មិនបានបិតនៅក្នុងធម៌
នោះ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍អំពីបុរាណរៀងមក រមែងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌នោះ ។
ព្រាហ្មណ៍មរិយាទៈមិនបានបិតនៅក្នុងធម៌នោះ ប្រព្រឹត្តកន្លងលើសនូវធម៌របស់

ពួកព្រាហ្មណ៍អំពីបុរាណរៀនមក រមែងប្រព្រឹត្តកន្លងនូវធម៌នោះ ម្ចាស់ទោណៈ
 ព្រោះហេតុនោះ បានជាហៅថា ព្រាហ្មណ៍ជាសម្ពុទ្ធមរិយាទៈ ដូច្នោះឯង ។
 ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ជាសម្ពុទ្ធមរិយាទៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ទោណៈ
 ព្រាហ្មណ៍ជាព្រាហ្មណចណ្ឌាល តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ក្នុង
 លោកនេះ ជាអ្នកមានកំណើតស្អាតទាំងពីរខាង គឺខាងមាតា និងខាងបិតាកើត
 ចាកគភ៌ដ៏បរិសុទ្ធ អំពីតំណែនដ៏ដូននិងដ៏តាជាគម្រប់ ៧ មិនមានអ្នកណារិះគន់
 តិះដៀលដោយពោលដល់ជាតិកំណើតបានឡើយ ។ ព្រាហ្មណ៍នោះរមែងរៀន
 យកនូវមន្ត ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំ លុះរៀនយកនូវមន្ត
 ប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈអស់ ៤៨ ឆ្នាំរួចហើយ ក៏ស្វែងរកនូវទ្រព្យសម្រាប់
 អាចារ្យ ដើម្បីអាចារ្យ ដោយធម៌ខ្លះ មិនដោយធម៌ខ្លះ ដោយការក្អកខ្លះ ដោយ
 ការជួញខ្លះ ដោយការរក្សាគោខ្លះ ដោយអំពើនៃឋានៈជាទាហានខ្លះ ដោយ
 សិប្បកម្មណានីមួយខ្លះ ដោយការវះជារាជបុរសខ្លះ គ្រាន់តែស្វែងរក ដោយ
 ការត្រាច់ទៅដើម្បីភិក្ខុប៉ុណ្ណោះ មិនបានមើលងាយ នូវភិក្ខុភាជនៈឡើយ ។
 ព្រាហ្មណ៍នោះក៏ប្រគល់ទ្រព្យ សម្រាប់អាចារ្យ ដល់អាចារ្យហើយ ក៏ស្វែងរក
 ភរិយា ដែលគេបរិច្ចាគ ដោយប្រោះទឹកឲ្យ ដោយធម៌ខ្លះ មិនដោយធម៌ខ្លះ
 ដោយការទិញខ្លះ ដោយការលក់ដូរខ្លះ ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងគប់រកនាង
 ព្រាហ្មណីខ្លះ គប់រកស្រ្តីក្សត្រិយ៍ខ្លះ គប់រកស្រ្តីវេស្សៈខ្លះ គប់រកស្រ្តីសុទ្រៈខ្លះ
 គប់រកស្រ្តីចណ្ឌាលខ្លះ គប់រកស្រ្តីនេសាទខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានផ្ទុំសក់ខ្លះ

គប់រកស្រ្តីជាងរថខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលចោលសំរាមខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានគភ៌
 ខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានកូននៅបៅខ្លះ គប់រកស្រ្តីដែលមានរដូវខ្លះ គប់រកស្រ្តី
 ដែលមិនមានរដូវខ្លះ ។ នាងព្រាហ្មណីរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ជាអ្នកមានប្រយោជន៍
 ដោយកាមខ្លះ មានប្រយោជន៍ដោយការលេងខ្លះ មានប្រយោជន៍ដោយសេចក្តី
 ត្រេកអរខ្លះ នាងព្រាហ្មណីរបស់ព្រាហ្មណ៍ មានប្រយោជន៍ដោយបុត្រខ្លះ ។
 ព្រាហ្មណ៍នោះ រមែងចិញ្ចឹមជីវិតដោយការងារទាំងពួង ពួកព្រាហ្មណ៍ក៏បាន
 និយាយនឹងព្រាហ្មណ៍នោះ យ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វី បានជាព្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន
 ល្អជា ចិញ្ចឹមជីវិតដោយការងារទាំងពួង ។ ព្រាហ្មណ៍នោះបាននិយាយយ៉ាង
 នេះថា ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ប្រៀបដូចភ្លើង រមែងឆេះរបស់ស្អាតខ្លះ
 ឆេះរបស់មិនស្អាតខ្លះ ភ្លើងក៏មិនបានប្រឡាក់ជាប់ ដោយរបស់នោះទេ យ៉ាង
 ណាមិញ ម្ចាស់អ្នកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន បើទុកជាព្រាហ្មណ៍ចិញ្ចឹមជីវិតដោយ
 អំពើទាំងពួង ព្រាហ្មណ៍ ក៏មិនបានជាប់ប្រឡាក់ដោយការងារទាំងពួងនោះ
 ព្រាហ្មណ៍តែងចិញ្ចឹមជីវិតដោយការងារទាំងពួងដូច្នោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់
 ទោណៈ ព្រោះហេតុនោះ បានជាហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ជាព្រាហ្មណ៍ចណ្ឌាល
 ម្ចាស់ទោណៈ ព្រាហ្មណ៍ជាព្រាហ្មណ៍ចណ្ឌាលយ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ទោណៈ
 ពួកឥសីជាប្រធានរបស់ពួកព្រាហ្មណ៍ អ្នកធ្វើមន្ត អ្នកញ៉ាំងមន្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ រមែងប្រៀនតាមមន្តនោះ ពោលតាមមន្ត
 នោះ ពោលតាមមន្តដែលឥសីពោលហើយ បង្រៀនតាមមន្តដែលឥសីបង្រៀន

ហើយ ជាមន្តបុរាណ ជាមន្តបទដែលឥសីច្រៀងហើយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅហើយ បានធ្វើឲ្យជាគំនរទុកហើយ ឥសីទាំងនោះ គឺអដ្ឋកៈ ១ វាមកៈ ១ វាមទេវៈ ១ វេស្សាមិត្តៈ ១ យមទត្តិ ១ អង្គីរសៈ ១ ការទ្វាជៈ ១ វាសេដ្ឋៈ ១ កស្សបៈ ១ ភគុ ១ ឥសីទាំងនោះ រមែងបញ្ញត្តព្រាហ្មណ៍ទាំង ៥ នេះ គឺ ព្រហ្មសមៈ ១ ទេវសមៈ ១ មរិយាទៈ ១ សម្មិន្ទមរិយាទៈ ១ គម្រប់ ៥ នឹងព្រាហ្មណចណ្ឌាល ។ ម្នាលទោណៈ អ្នកជាព្រាហ្មណ៍អ្វី ក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បើតាមទំនងនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនពេញ ជាព្រាហ្មណចណ្ឌាលទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាសិតនេះច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន បាទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថាជាឧបាសក ដល់នូវ ទីពឹងស្មើដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះជាដើមរៀងទៅ ។

អដ្ឋកថា

ទោណាសូត្រ

[៧២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទោណាសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា ត្រូវបិ នោ កាត់បទជា ត្រូវបិ នុ ប្រែថា សូម្បីលោក ។ បទថា បវត្តារោ គឺអ្នកបង្រៀន ។ បទថា យេសំ គឺជាសម្បត្តិរបស់ឥសីទាំងឡាយណា ។ បទ ថា មន្តបទំ បានដល់ មន្ត គឺវេទនោះឯង ។ បទថា តិវតំ បានដល់ ពួកបុរាណ

ព្រាហ្មណ៍ ១០ នាក់ មានអដ្ឋកព្រាហ្មណ៍ជាដើម ស្វាធារាយហើយ ដោយ
 សរកញ្ញាសម្បត្តិ គឺសំឡេង ។ បទថា បរុត្តំ បានដល់ ប្រាប់ហើយដល់អ្នក
 ដទៃ ។ បទថា សមិហិតំ បានដល់ រូបរម គឺធ្វើឲ្យជាគំនរ អធិប្បាយថា
 តាំងជាក្រុមជាដុំ ។ បទថា តទនុកាយន្តិ សេចក្តីថា ឥឡូវនេះ ព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយក៏ច្រៀង ស្វាធារាយមន្ត តាមដែលបុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះច្រៀង
 មកអំពីមុន ។ បទថា តទនុភាសន្តិ បានដល់ ពោលមន្តនោះតាម ។ បទ
 នេះជាវេវចនៈនៃបទមុននោះឯង ។ បទថា ភាសិតមនុភាសន្តិ បានដល់
 ពោលតាមបុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះពោល ។ បទថា សន្និយិតមនុ-
 សន្និយន្តិ បានដល់ ស្វាធារាយតាមបុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនោះ
 ស្វាធារាយ ។ បទថា វាទិតមនុវាទន្តិ បានដល់ ប្រាប់តាមបុរាណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយនោះ ប្រាប់ដល់អ្នកដទៃ ។

បទថា សេយ្យដិទំ បានដល់ បុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ គឺអ្នកណាខ្លះ ។
 បទថា អដ្ឋកោ ជាដើម ជាឈ្មោះរបស់បុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ។ បាន
 ឮថា បុរាណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សម្លឹងមើលដោយទិព្វចក្ខុហើយ មិនធ្វើការ
 បៀតបៀនអ្នកដទៃ ប្រៀបធៀបបាវចនា គឺពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ព្រះនាមថាកស្សបសម្ពុទ្ធ ហើយរៀបរៀងមន្តទាំងឡាយ ។ តែព្រាហ្មណ៍
 មួយពួកទៀតដាក់បញ្ចូលកម្ម មានបុណ្យភិបាតជាដើមចូលទៅទម្លាយវេទទាំង
 ៣ ធ្វើឲ្យមានការជំទាស់នឹងព្រះពុទ្ធវចនៈ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ បញ្ចកនិបាត

បទថា អស្ស ក្នុងបទថា ត្យាស្សមេ នេះ ត្រឹមតែជានិបាត ។
 អធិប្បាយថា ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បញ្ញត្តិព្រាហ្មណធម៌ទាំងឡាយ ៥ នេះ ។
 បទថា មន្តេ អធិយមាណោ បានដល់ ទន្ទេញនូវវេទទាំងឡាយ ។ បទថា
 អាចរិយធនំ បានដល់ ទ្រព្យបូជាអាចារ្យ គឺទ្រព្យដែលជាចំណែកបូជាដល់
 អាចារ្យ ។ បទថា ន សស្សត្ថេន បានដល់ មិនមែនឲ្យកើតឡើងដោយការងារ
 អ្នកចម្បាំងអាជីព ។ បទថា ន រាជទោរិសេន បានដល់ មិនមែនឲ្យកើតឡើង
 ដោយភាពជាខ្ញុំរាជការ ។

បទថា កេរលំ ភិក្ខុចរិយាយ បានដល់ កើតឡើងដោយភិក្ខុចារ
 ដែលបរិសុទ្ធប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា កថាលំ អនតិមញ្ញមាណោ បានដល់ មិន
 មើលងាយភិក្ខុភាជនៈ ។ ទោណព្រាហ្មណ៍នោះ កាន់ភិក្ខុភាជនៈជាក់ទឹកពេញ
 ហើយទូលលើត្រង់ក្បាល ទៅឈរត្រង់ទ្វាររបស់ត្រកូលទាំងឡាយស្រែកថា
 ខ្ញុំប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចារ្យ មកអស់កាល ៤៨ ឆ្នាំ ឯមន្តរបស់ខ្ញុំ ក៏រៀន
 ហើយ ខ្ញុំនឹងឲ្យទ្រព្យបូជាអាចារ្យដល់អាចារ្យ សូមអ្នកទាំងឡាយឲ្យទ្រព្យដល់
 ខ្ញុំចុះ ដូច្នោះ ។ ពួកមនុស្សបានស្តាប់ពាក្យនោះហើយ ក៏ឲ្យទ្រព្យ ៨ កហាបណៈ
 ខ្លះ ១៦ កហាបណៈខ្លះ ១០០ កហាបណៈខ្លះ តាមសមត្ថភាព ទោណ-
 ព្រាហ្មណ៍ត្រាច់ទៅសូមគ្រប់កុមិយ៉ាងនេះហើយ ជូនទ្រព្យដែលបានដល់អាចារ្យ
 ពាក្យនោះ លោកពោលសំដៅដល់ភិក្ខុភាជនៈនោះ ។

បទថា ឯវំ ទោ ទោណាព្រាហ្មណោ ព្រហ្មសមោ ហោតិ សេចក្តីថា

ព្រាហ្មណ៍ជាបុគ្គល ឈ្មោះថា ស្មើដោយព្រហ្ម ព្រោះប្រកបដោយព្រហ្មវិហារ យ៉ាងនេះ ។ បទថា នេវ កាយេន ន វិក្កាយេន បានដល់ មិនមែនខ្លួនឯង ទិញ មិនមែនអ្នកដទៃលក់ឲ្យ ។ បទថា ឧទក្ខបសង្ខំ បានដល់ ដែលគេ ច្រូចទឹកលះឲ្យ ។ ទោណព្រាហ្មណ៍នោះ ទៅឈរត្រង់ទ្វាររបស់ត្រកូលដែល មានស្រីជំទង់ កាលជនទាំងនោះសួរថា ហេតុអ្វី ទើបលោកឈរ ព្រាហ្មណ៍ ឆ្លើយថា ខ្ញុំប្រព្រឹត្តកោមារព្រហ្មចរិយៈ មក ៤៨ ឆ្នាំ ខ្ញុំនឹងឲ្យវត្ថុគ្រប់យ៉ាង ដល់អ្នក សូមអ្នកឲ្យស្រីក្រមុំដល់ខ្ញុំចុះ ។ ពួកជនទាំងនោះ នាំស្រីក្រមុំមក ហើយ ច្រូចទឹកលើដៃរបស់ព្រាហ្មណ៍នោះ ហើយឲ្យ ។ ទោណព្រាហ្មណ៍ នោះទទួលស្រីក្រមុំដែលគេច្រូចទឹកឲ្យជាករិយា ក៏ត្រឡប់ទៅ ។

បទថា អតិមិទ្ធស្រដោ បានដល់ កើតក្នុងទីស្នាក់គ្រោកក្រែកលែង គឺគំនរ លាមកធំ ។ បទថា តស្សស្ស កាត់បទជា តស្ស ឯតស្ស ។ បទថា ន ទវត្តា បានដល់ មិនត្រូវការលេង ។ បទថា ន រតត្តា បានដល់ មិនត្រូវ ការសេចក្តីត្រេកអរក្នុងកាម ។ បទថា មេដុនំ ឧប្បាទេត្វា សេចក្តីថា ព្រាហ្មណ៍ ឲ្យកំណើត ជីតា ឬបុត្រ ហើយគិតថា ឥឡូវនេះ បវេណីនឹងបន្តទៅ ទើប ចេញបួស ។ បទថា សុតតិ សត្តំ លោកំ នេះ លោកពោលសំដៅដល់ ព្រហ្មលោកប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា ទេវសមោ ហោតិ បានដល់ បុគ្គលឈ្មោះ ថា ស្មើដោយទេវតា ព្រោះប្រកបដោយទិព្វវិហារធម៌ ។ បទថា តមេវ បុត្តស្សាទំ និកាមយមាណោ សេចក្តីថា ព្រាហ្មណ៍ប្រាថ្នា គឺស្រឡាញ់ក្នុង

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវិនិកាយ បញ្ចកនិបាត

២៤៩

បុត្រ ការពេញចិត្តក្នុងបុត្រដែលកើតឡើង ព្រោះឃើញជីតា ឬបុត្រកើត ។
បទថា កុដ្ឋំ អដ្ឋារសតិ បានដល់ នៅត្រង់កណ្តាលទ្រព្យសម្បត្តិ ។
បទដ៏សេសក្នុងសូត្រនេះ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{២៤៩}

អដ្ឋកថា ទោណសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សង្ការវសូត្រទី ៣

[៩៣] គ្រានោះឯង សង្ការវព្រាហ្មណ៍ (ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសង្ការវៈ)
បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីក
រាយ ជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យ
ដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះសង្ការវព្រាហ្មណ៍ អង្គុយ
ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ បានជាមន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបាន
ស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង ជួនកាលមិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពេល
ដល់មន្តដែលមិនបានស្វាធារាយឡើយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អ្វីជាហេតុ
អ្វីជាបច្ច័យ បានជាមន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាល
ជាយូរអង្វែង ជួនកាលប្រាកដ មិនបាច់ពេលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណី សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តត្រូវកាមរាគ្មបរិត ត្រូវកាមរាគ
 គ្របសង្កត់ហើយ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវកាមរាគ
 ដែលកើតឡើង សម័យនោះ ក៏មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិតនូវប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនខ្លះ សម័យនោះ មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិតនូវប្រយោជន៍
 អ្នកដទៃខ្លះ សម័យនោះ មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិត នូវប្រយោជន៍
 ទាំងពីរខ្លះ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយដែលគេបានស្វាធារ្យ អស់
 កាលជាយូរអង្វែង រមែងមិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបាន
 ស្វាធារ្យឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី ដូចកាជនៈពេញដោយទឹកដែលលាយដោយ
 លក្ខ ឬរមៀត ពណ៌លឿង ឬពណ៌ហង្សបុទ បុរសមានចក្ខុពិចារណាមើល
 មុខនិមិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងកាជនៈនោះ មិនគប្បីដឹង មិនគប្បីឃើញតាមពិត យ៉ាង
 ណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តត្រូវកាមរាគ្មបរិត ត្រូវ
 កាមរាគគ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិតនូវការរលាស់ចេញនូវកាមរាគ
 ដែលកើតឡើង សម័យនោះ ក៏មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិតនូវប្រយោជន៍
 របស់ខ្លួនខ្លះ សម័យនោះ មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិត នូវប្រយោជន៍
 អ្នកដទៃខ្លះ សម័យនោះ មិនបានដឹង មិនបានឃើញតាមពិត នូវប្រយោជន៍
 ទាំងពីរខ្លះ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយដែលបុគ្គលបានស្វាធារ្យអស់
 កាលជាយូរអង្វែង រមែងមិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបាន
 ស្វាធារ្យឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី មួយទៀត សម័យណា

បុគ្គលមានចិត្តត្រូវព្យាបាទរូបរិត ត្រូវព្យាបាទគ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់
តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវព្យាបាទដែលកើតឡើង ។ បេ ។ (ព្រោះហេតុ
នោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង
រមែងមិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្ត ដែលមិនបានស្វាធារាយឡើយ
ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈពេញដោយទឹក ត្រូវភ្លើងឆេះហើយ ក៏ពុះឡើង
ចំហាយ បុរសមានចក្ខុពិចារណាមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងកាជនៈនោះ មិនគប្បី
ដឹង មិនគប្បីឃើញតាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សម័យណា
បុគ្គលមានចិត្តត្រូវព្យាបាទរូបរិត ត្រូវព្យាបាទគ្របសង្កត់ហើយ រមែងមិនដឹង
ច្បាស់តាមពិតនូវការរលាស់ចេញនូវព្យាបាទដែលកើតឡើង ។ បេ ។ (ព្រោះ
ហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយដែលបុគ្គលបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង
រមែងមិនមានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនស្វាធារាយឡើយ ។ ម្នាល
ព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តត្រូវប៊ិនមិទ្ធិរូបរិត ត្រូវប៊ិនមិទ្ធិៈ
គ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវប៊ិនមិទ្ធិៈ ដែល
កើតឡើង ។ បេ ។ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារាយ
អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងមិនប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្ត ដែលមិន
បានស្វាធារាយឡើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈពេញដោយទឹកដែលសារាយ
និងចក្ខុរូបរិត បុរសមានចក្ខុបានពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងកាជនៈ
នោះ ក៏មិនគប្បីដឹង មិនគប្បីឃើញតាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍

សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តត្រូវបីនិមិទ្ធុរូបរឹត ត្រូវបីនិមិទ្ធុគ្របសង្កត់ ទាំងមិន
 ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវបីនិមិទ្ធុដែលកើតឡើង ។ បេ។
 (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារ្យាយអស់កាលជា
 យូរអង្វែង ក៏មិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបានស្វាធារ្យាយ
 ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត សម័យណា បុគ្គល
 មានចិត្តត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈរូបរឹត ត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈគ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់
 តាមពិត នូវការរលាស់ចេញ នូវឧទ្ធចកកុច្ចៈដែលកើតឡើង ។ បេ។ (ព្រោះ
 ហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារ្យាយ អស់កាលជាយូរ
 អង្វែង ក៏មិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបានស្វាធារ្យាយឡើយ
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈពេញដោយទឹក ត្រូវខ្យល់បក់ដីញាប់ញ័រ កម្រើក
 កើតទៅជារលក បុរសមានចក្ខុបានពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងកាជនៈ
 នោះ មិនគប្បីដឹង មិនគប្បីឃើញតាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈរូបរឹត ត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈគ្របសង្កត់
 ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញ នូវឧទ្ធចកកុច្ចៈដែលកើតឡើង
 ។ បេ។ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារ្យាយអស់
 កាលជាយូរអង្វែង ក៏មិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្ត ដែលមិនបាន
 ស្វាធារ្យាយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត សម័យណា
 បុគ្គលមានចិត្ត ត្រូវវិចិកិច្ចារូបរឹត ត្រូវវិចិកិច្ចាគ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់

តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវវិចិត្រា ដែលកើតឡើង ។ បេ ។ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង ក៏មិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបានស្វាធារាយឡើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈពេញដោយទឹកល្អក់ មិនបាននៅនឹង កើតទៅជាកក់ បុគ្គលតម្កល់ទុកក្នុងទីងងឹត បុរសមានចក្ខុ ពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួន ក្នុងកាជនៈនោះ ក៏មិនគប្បីដឹង មិនគប្បីឃើញតាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត ត្រូវវិចិត្រាបរិត ត្រូវវិចិត្រាគ្របសង្កត់ ទាំងមិនដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញ នូវវិចិត្រាដែលកើតឡើង ។ បេ ។ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង ក៏មិនបានប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលមិនបានស្វាធារាយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តដែលកាមរាគ មិនបានបរិត ដែលកាមរាគមិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវកាមរាគ ដែលកើតឡើង សម័យនោះ ក៏ដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍ខ្លួនឯងខ្លះ សម័យនោះ ដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃខ្លះ សម័យនោះ ដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខ្លះ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដមិនបាច់ពោលដល់មន្ត ដែលស្វាធារាយឡើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូច

កាជនៈពេញដោយទឹក ដែលមិនបានច្រឡំដោយលក្ខំ ឬរមៀត ពណ៌លឿង
 ឬពណ៌ហង្សបាទ បុរសមានចក្ខុពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួន ក្នុងកាជនៈ
 នោះ គប្បីដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តដែលកាមរាគមិនបានរូបរិត ដែលកាមរាគមិនបាន
 គ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវកាមរាគ ដែលកើតឡើង សម័យនោះ
 រមែងដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍ខ្លួនខ្លះ សម័យនោះ ដឹង
 ច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍អ្នកដទៃខ្លះ សម័យនោះ ដឹងច្បាស់
 ឃើញច្បាស់តាមពិតនូវប្រយោជន៍ទាំងពីរខ្លះ (ព្រោះហេតុនោះ) មន្តទាំង
 ឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ
 មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 មួយទៀត សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តដែលព្យាបាទមិនបានរូបរិត ដែលព្យាបាទ
 មិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវព្យាបាទ
 ដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់
 កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈពេញដោយទឹក មិនបានក្តៅ មិនបានតុះ មិនបាន
 ចំហាយឡើងដោយភ្លើង បុរសមានចក្ខុបានពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួន
 ក្នុងកាជនៈនោះ គប្បីដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត ដែលព្យាបាទមិនបានរូបរិត ដែល

ព្យាបាទមិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវ
ព្យាបាទដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ
អស់កាលជាយូរអង្វែងរមែងប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលបានស្វាធារាយ
ឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយទៀត សម័យណា បុគ្គល
មានចិត្ត ដែលបឺនមិទ្ធិៈមិនបានរូបរិត ដែលបឺនមិទ្ធិៈមិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹង
ច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវបឺនមិទ្ធិៈដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំង
ឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ
មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចកាជនៈ
ពេញដោយទឹក ដែលសារាយ និងចកមិនបានរូបរិត បុរសមានចក្ខុបាន
ពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួន ក្នុងកាជនៈនោះ គប្បីដឹងច្បាស់ ឃើញ
ច្បាស់តាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត
ដែលបឺនមិទ្ធិៈមិនបានរូបរិត ដែលបឺនមិទ្ធិៈមិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាម
ពិត នូវការរលាស់ចេញ នូវបឺនមិទ្ធិៈដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំងឡាយ
ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ មិនបាច់
ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ មួយ
ទៀត សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត ដែលឧទ្ធចក្ខុកុក្ខុច្ចៈមិនបានរូបរិត ដែលឧទ្ធច
កុក្ខុច្ចៈមិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវឧទ្ធច
កុក្ខុច្ចៈ ដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ

អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយ
ឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី ដូចកាជនៈពេញដោយទឹក ដែលខ្យល់មិនបានបក់
មិនបានឲ្យកម្រើក មិនបានឲ្យញាប់ញ័រ មិនមានរលក បុរសមានចក្ខុ បាន
ពិចារណាមើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួន ក្នុងកាជនៈនោះ គប្បីដឹងច្បាស់ ឃើញ
ច្បាស់តាមពិត យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត
ដែលឧទ្ធចក្ខុក្នុងៈ មិនបានរូបរិត ដែលឧទ្ធចក្ខុក្នុងៈ មិនបានគ្របសង្កត់ ទាំង
ដឹងច្បាស់តាមពិត នូវការរលាស់ចេញនូវឧទ្ធចក្ខុក្នុងៈដែលកើតឡើង ។ បេ។
មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែង
ប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
ម្ចាស់ព្រាហ្មណី មួយទៀត សម័យណា បុគ្គលមានចិត្ត ដែលវិចិត្តិច្ឆា មិន
បានរូបរិត ដែលវិចិត្តិច្ឆាមិនបានគ្របសង្កត់ហើយ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិត នូវ
ការរលាស់ចេញនូវវិចិត្តិច្ឆាដែលកើតឡើង ។ បេ។ មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គល
មិនបានស្វាធារាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់
មន្តដែលស្វាធារាយឡើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី ដូចកាជនៈពេញដោយទឹកថ្លាស្អាត
មិនលក់ដែលបុគ្គលយកទៅតម្កល់ទុកក្នុងទីមានពន្លឺ បុរសមានចក្ខុបានពិចារណា
មើលមុខនិមិត្តរបស់ខ្លួនក្នុងកាជនៈនោះ គប្បីដឹងច្បាស់ ឃើញច្បាស់តាមពិត
យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណី សម័យណា បុគ្គលមានចិត្តដែលវិចិត្តិច្ឆា
មិនបានរូបរិត ដែលវិចិត្តិច្ឆា មិនបានគ្របសង្កត់ ទាំងដឹងច្បាស់តាមពិតនូវ

ការរលាស់ចេញនូវវិចិត្រិកិច្ចាដែលកើតឡើង ។ បេ មន្តទាំងឡាយដែលបុគ្គល
 មិនបានស្វាធារយអស់កាលជាយូរអង្វែង រមែងប្រាកដ មិនបាច់ពោលដល់
 មន្តដែលស្វាធារយឡើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាហេតុ
 នេះឯងជាបច្ច័យ ឲ្យមន្តទាំងឡាយដែលបុគ្គលបានស្វាធារយ អស់កាលជា
 យូរអង្វែង មិនឲ្យប្រាកដ ក្នុងកាលខ្លះ មិនបាច់ពោលដល់មន្ត ដែលមិនបាន
 ស្វាធារយឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជាបច្ច័យ ឲ្យ
 មន្តទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលមិនបានស្វាធារយ អស់កាលជាយូរអង្វែង រមែង
 ឲ្យប្រាកដក្នុងកាលខ្លះ មិនបាច់ពោលដល់មន្តដែលស្វាធារយឡើយ ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន កាសិកនេះច្បាស់ណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត ចាប់
 ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

សង្ការវស្សត្រ

[៧៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសង្ការវស្សត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 បទេវ ប្រែថា មុននោះឯង ។ បទថា កាមរាគបរិយុដ្ឋិទេន បានដល់
 ត្រូវកាមរាគៈទាញ ។ បទថា កាមរាគបរេទេន បានដល់ ត្រូវកាមរាគៈជាប់

តាម ។ បទថា **និស្សរណំ** សេចក្តីថា ការចេញទៅនៃកាមរាគៈ មាន ៣ យ៉ាង គឺចេញទៅដោយការសង្កត់សង្កិន ១ ចេញទៅមួយជួរខណៈ ១ ចេញទៅជាសមុច្ឆេទ ១ ក្នុងនិស្សរណៈ ៣ យ៉ាងនោះ បឋមជ្ឈានក្នុងអសុភកម្មជ្ជាន ឈ្មោះថា ចេញទៅដោយការសង្កត់សង្កិន ។ វិបស្សនា ឈ្មោះថា ចេញទៅមួយជួរខណៈ អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថា ចេញទៅជាសមុច្ឆេទ អធិប្បាយថា មិនដឹងការចេញទៅទាំង ៣ យ៉ាងនោះ ។ ក្នុងបទថា **អត្តតម្បិ** ជាដើម ប្រយោជន៍នៃខ្លួន បានដល់ អរហត្ត ឈ្មោះថា ប្រយោជន៍ខ្លួន ប្រយោជន៍របស់បុគ្គលដែលឲ្យបច្ច័យ ឈ្មោះថា ប្រយោជន៍អ្នកដទៃ ប្រយោជន៍ទាំង ២ នោះឯង ឈ្មោះថា ប្រយោជន៍ទាំង ២ ។ គប្បីជ្រាបអត្តក្នុងវារៈទាំងអស់ ដោយន័យនេះ ។

តែគប្បីជ្រាបការផ្សេងគ្នាដូចតទៅនេះ ។ ពិតហើយ ក្នុងបទជាដើមថា **ព្យាទានស្ស និស្សរណំ** ការចេញទៅ មាន ២ យ៉ាង គឺចេញទៅដោយសង្កត់ទុក និងចេញទៅជាសមុច្ឆេទ ។ ក្នុងនិស្សរណៈ ២ យ៉ាងនោះ នឹងពោលសម្រាប់ព្យាបាទមុន មេត្តាបឋមជ្ឈាន ឈ្មោះថា ចេញទៅដោយការសង្កត់សង្កិន អនាគាមិមគ្គ ឈ្មោះថា ចេញទៅជាសមុច្ឆេទ ។ សម្រាប់បីនិមិត្តៈ អាណោកសញ្ញា ឈ្មោះថា ចេញទៅដោយការសង្កត់សង្កិន អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថា ចេញទៅជាសមុច្ឆេទ ។ សម្រាប់ខ្លួនច្នៃកុក្ខច្នៃ សមថៈណាមួយ ឈ្មោះថា ចេញទៅដោយការសង្កត់សង្កិន តែក្នុងទីនេះ អរហត្តមគ្គ ឈ្មោះថា

នាំចេញទៅជាសមុច្ឆេទនៃឧទ្ធច្ចៈ អនាគាមិមគ្គ ឈ្មោះថា នាំចេញទៅជាសមុច្ឆេទ
នៃកុក្កច្ចៈ សម្រាប់វិចិត្តិច្ឆា ការកំណត់ធម៌ ឈ្មោះថា នាំចេញទៅដោយការ
សង្កត់សង្កិន បឋមមគ្គ ឈ្មោះថា នាំចេញទៅដោយសមុច្ឆេទ ។

ក្នុងសូត្រនេះ លោកពោលឧបមាទាំងឡាយណា មាន សេយ្យថាបិ
ព្រាហ្មណ ឧទបត្តោ សំសង្ខោ លាខាយ វា ដូច្នោះជាដើម ក្នុងឧបមាទាំង
នោះ បទថា ឧទបត្តោ បានដល់ ភាជនៈដែលពេញដោយទឹក ។ បទថា
សំសង្ខោ បានដល់ លាយពណ៌ច្រើនប្រភេទ ។ បទថា ឧក្កដ្ឋិនោ បានដល់
ក្តៅខ្លាំង ។ បទថា ឧស្សនកដានោ បានដល់ មានផ្សែងពាសពេញ ។ បទ
ថា សេវាលបណាកបរិយោនន្តោ បានដល់ គ្របដណ្តប់ដោយសារាយ
មានប្រភេទជាពូជល្អជាដើម ឬចកដែលមានពណ៌ខៀវ និងពណ៌ដូចខ្នងកង្កែប
ដែលកើតបិទបាំងផ្ទៃទឹក ។ បទថា វាតេរិនោ បានដល់ ត្រូវខ្យល់បក់ឲ្យ
រញ្ជួយ ។ បទថា អារិលោ គឺមិនថ្លា ។ បទថា លុទ្ធិនោ គឺមិនស្ងៀមនឹង ។
បទថា កលលីភូនោ គឺមានភក់ ។ បទថា អនុកាវេ ទិក្ខុត្តោ បានដល់
ត្រូវជាក់ក្នុងទីមិនមានពន្លឺ ដូចជាក្នុងជង្រឹកជាដើម ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ញាក់ទេសនាដោយភព ៣ ហើយទ្រង់បញ្ចប់ដោយអគ្គធម៌ គឺ
អរហត្ត ។ ចំណែកព្រាហ្មណ៍តាំងនៅក្នុងគុណត្រឹមតែសរណៈប៉ុណ្ណោះ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា សង្ការវសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ការណាណាលីសូត្រទី ៤

[៧៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងក្រុងកុជាគារសាលា ជិតមហាវ័ន ក្បែរក្រុងវេសាលី ។ ក៏ក្នុងសម័យនោះឯង ការណាណាលីត្រាហ្គណ៍ (ត្រាហ្គណ៍ឈ្មោះការណាណាលី) តែងប្រើជនឲ្យធ្វើការងាររបស់ពួកលិច្ឆវិរាជ ។ ការណាណាលីត្រាហ្គណ៍បានឃើញបិណ្ឌិយានិត្រាហ្គណ៍ (ត្រាហ្គណ៍ឈ្មោះបិណ្ឌិយានិ) កំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ ក៏និយាយទៅនឹងបិណ្ឌិយានិត្រាហ្គណ៍ដូច្នោះថា បិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន មកពីណាហ្ន៎ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ ទើបនឹងមកអំពីសម្លាក្រះសមណគោតម ក្នុងទីឯណោះ ។ បិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន សម្គាល់រូបវេហតុនោះដូចម្តេច សម្គាល់ក្នុងសេចក្តីឈ្លាសវៃ ដោយប្រាជ្ញារបស់ ព្រះសមណគោតមថា ជាបណ្ឌិតឬ ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជាអ្វី ខ្ញុំនឹងដឹង ក្នុងការឈ្លាសវៃ ដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះសមណគោតមដូចម្តេចបាន ។ បុគ្គល ណាដឹងក្នុងការឈ្លាសវៃ ដោយប្រាជ្ញារបស់ព្រះសមណគោតមបាន បុគ្គល នោះស្រដៀងគ្នានឹងព្រះសមណគោតមដោយពិត ឮថាបិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើនរមែង សរសើរព្រះសមណគោតម ដោយពាក្យសរសើរដ៏លើសលុបដូច្នោះ ម្ចាស់ អ្នកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជាអ្វី ខ្ញុំនឹងសរសើរព្រះសមណគោតមដូចម្តេច ។ ព្រះគោតម ដ៏ចម្រើននោះ ប្រសើរក្រៃពេក ប្រសើរជាងទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយដូច្នោះ បិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន ឃើញរូបអំណាចប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាជ្រះថ្លាក្នុងព្រះ សមណគោតមយ៉ាងនេះ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន ដូចបុរសដែលឆ្កែតដោយរសដ៏

ប្រសើរ រមែងមិនប្រាថ្នានូវសទាំងឡាយដទៃ ដ៏ថោកទាបឡើយ យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន (បុរស) រមែងស្តាប់ធម៌ ទោះបីជាសុត្តៈ ឬជា
 គេយ្យៈ ទោះបីជាវេយ្យាករណៈ ឬជាអព្ពតធម្មៈ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 នោះ ក្នុងកាលណាៗ ហើយ (បុរសនោះ) ក៏មិនប្រាថ្នានូវវាទៈរបស់ពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើនដទៃ ក្នុងកាលនោះៗ ឡើយ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន
 មួយទៀត ដូចបុរសត្រូវសេចក្តីស្រេកយូន និងភាពនៃកម្លាំងថមថយ គ្រប
 សង្កត់ហើយ គប្បីបាននូវនិរន្តរសត្វាញ់ បុរសនោះលិទ្ធក្នក្ស ក្នុងកាលណាៗ
 ក៏បាននូវសត្វាញ់ ដ៏មិនលាយឡំក្នុងកាលនោះៗ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អ្នក
 ដ៏ចម្រើន (បុរស) ស្តាប់ធម៌ ទោះបីសុត្តៈ ឬគេយ្យៈ ទោះបីវេយ្យាករណៈ
 ឬអព្ពតធម្មៈ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុងកាលណាៗ តែងបាននូវការៈ
 ពេញចិត្ត តែងបាននូវសេចក្តីជ្រះថ្លានៃចិត្ត ក្នុងកាលនោះៗ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន មួយទៀត ដូចបុរសបានជុំខ្លឹមចន្ទន៍ នៃខ្លឹមចន្ទន៍លឿង ឬ
 ខ្លឹមចន្ទន៍ក្រហម ហើយគប្បីហិតស្រូប ទោះបីអំពីគល់ ឬអំពីកណ្តាល ឬអំពី
 ចុង ក្នុងកាលណាៗ គង់បាននូវក្លិនក្រអូប មិនលាយឡំដូចគ្នា យ៉ាងណាមិញ
 ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន (បុរស) ស្តាប់ធម៌ ទោះបីសុត្តៈ ឬគេយ្យៈ ទោះបី
 វេយ្យាករណៈ ឬអព្ពតធម្មៈ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុងកាលណាៗ
 ហើយ តែងបាននូវបាមោជ្ជ តែងបាននូវសោមនស្ស ក្នុងកាលនោះៗ ក៏យ៉ាង
 នោះឯង ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន មួយទៀត ដូចបុរសមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តី

ទុក្ខមានជំងឺធ្ងន់ ពេទ្យអ្នកឈ្នាសអង្គអាច គប្បីនាំបង្ខំនូវអាពាធ របស់បុរស
 នោះចេញបាន ដោយឋានៈ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន (បុរស)
 ស្តាប់នូវធម៌ ទោះបីសុត្តៈ ឬគេយ្យៈ ទោះបីវេយ្យាករណៈ ឬអព្ពតធម្មៈរបស់
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុងកាលណាៗ ហើយ សេចក្តីសោក ខ្សឹកខ្សួល
 ទុក្ខ ទោមនស្ស ចង្អៀតចង្អល់ ក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាស ក្នុងកាលនោះៗ ក៏
 យ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើន មួយទៀត ដូចស្រះបោក្ខរណីមានទឹកថ្លា
 មានទឹកធ្លាញ់ មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកស មានកំពង់រាបស្មើ គួរជាទីត្រេកអរ
 ជួនជាមានបុរសម្នាក់មកដល់ បុរសនោះត្រូវសេចក្តីក្តៅរោលរាល ត្រូវសេចក្តី
 ក្តៅគ្របសង្កត់ នឿយព្រួយលំបាកតាមផ្លូវ តក់ស្លុតស្រែកឃ្នាន ក៏ចុះទៅកាន់
 ស្រះបោក្ខរណីនោះ ងូតផង ផឹកផង គប្បីកម្ចាត់បង្ខំនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 សេចក្តីលំបាក សេចក្តីក្តៅក្រហាយទាំងពួងបាន យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អ្នកដ៏
 ចម្រើន (បុរស) ស្តាប់ធម៌ ទោះបីសុត្តៈ ឬគេយ្យៈ ទោះបីវេយ្យាករណៈ ឬ
 អព្ពតធម្មៈ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ក្នុងកាលណាៗ ហើយ សេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីលំបាក សេចក្តីក្តៅក្រហាយទាំងពួង ក៏ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ
 ក្នុងកាលនោះៗ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ កាលដែលបិណ្ឌិយានិព្រាហ្មណ៍ពោលយ៉ាង
 នេះហើយ ការណបាលិព្រាហ្មណ៍ក៏ក្រោកចាកអាសនៈធ្វើឧត្តរាសន្តៈរៀងស្នា
 ម្ខាង ហើយលុតមណ្ឌលជង្គង់ខាងស្តាំលើផែនដី ប្រណម្យអញ្ជូលីចំពោះទៅ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយបន្ទំនូវឧទានជាគម្រប់ ៣ ដងថា សូមនមស្ការព្រះ

ដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សូមនមស្ការព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ សូមនមស្ការព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្ត-
 សម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ។ ម្នាលបិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន ច្បាស់ណាស់ ម្នាលបិណ្ឌិយានិ
 ដ៏ចម្រើន ច្បាស់ពេកណាស់ ដូចជាគេផ្លាស់របស់ដែលផ្តាច់ ឬបើកបង្ហាញរបស់
 ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដូចជាគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកវង្វែង ពុំនោះសោត ដូចជាគេ
 ទ្រោលប្រទីប ក្នុងទីងងឹតដោយគិតថា បុរសអ្នកមានចក្ខុ តែងឃើញនូវរូប
 ទាំងឡាយបាន យ៉ាងណាមិញ ធម៌ដែលបិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន បានប្រកាសដោយ
 អនេកបរិយាយ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលបិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន ខ្ញុំសូមដល់នូវ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាសរណៈ សូម
 បិណ្ឌិយានិដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំថាជាឧបាសកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិត
 ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ការណាបាលីសូត្រ

[៧៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងការណាបាលីសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ការណាបាលី ជាឈ្មោះនៃព្រាហ្មណ៍នោះ ។ ព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថា
 ការណាបាលី ព្រោះធ្វើរាជការក្នុងរាជសម្ពាភ ។ បទថា កម្មន្តំ ការេតិ
 សេចក្តីថា ការណាបាលីព្រាហ្មណ៍ក្រោកអំពីព្រឹក ធ្វើទារប័ម និងកំពែង ដែល

មិនទាន់បានលាប ពិនិត្យមើលទីដែលបាក់បែក ។

បទថា បិណ្ឌិយានី ព្រាហ្មណំ បានដល់ ព្រាហ្មណ៍ដែលជាអរិយសាវ័ក តាំងនៅក្នុងអនាគាមិផល ទើបមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បានឮថា ព្រាហ្មណ៍ នោះក្រោកអំពីព្រលឹម កាន់នូវគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាជាដើម ទៅគាល់ព្រះ- សាស្តា ថ្វាយបង្គំហើយ បូជាដោយផ្កាជាដើម ហើយទើបចូលក្រុង ។ នេះ ជាកិច្ចវត្តប្រចាំថ្ងៃរបស់ព្រាហ្មណ៍ ។ ការណាបាលីព្រាហ្មណ៍នោះ បានឃើញ បិណ្ឌិយានីធ្វើកិច្ចវត្តយ៉ាងនោះហើយ កំពុងដើរមក ។

បទថា ឯតទរោច សេចក្តីថា ការណាបាលីព្រាហ្មណ៍គិតថា ព្រាហ្មណ៍ នេះមានបញ្ញា មានញាណចាស់ក្លា ទៅណាមកណា អំពីព្រលឹមហ្ន៎ ឃើញ ព្រាហ្មណ៍ដើរចូលមកជិតដោយលំដាប់ ទើបពោលពាក្យជាដើមថា ហានូកុតោ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា ទិវា ទិវស្ស បានដល់ ពេលថ្ងៃ អធិប្បាយថា ថ្ងៃត្រង់ ។

បទថា បណ្ឌិតោ មញ្ញតិ ក្នុងសូត្រនេះ មានអត្ថថា ការណាបាលីព្រាហ្មណ៍ គិតថា បិណ្ឌិយានីព្រាហ្មណ៍ រមែងសម្គាល់ព្រះសមណគោតមថាជាបណ្ឌិត ឬ មិនមែនហ្ន៎ ។ បទថា កោចាហម្ពោ សេចក្តីថា លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជានរណា ដែលថា ដឹងដល់ការឈ្លាសវៃ នៃបញ្ញារបស់ព្រះសមណគោតមបាននោះ ។ បទថា កោ ច សមណស្ស គោតមស្ស បញ្ញាវេយ្យត្តិយំ ជានិស្សាមិ សេចក្តីថា បិណ្ឌិយានីព្រាហ្មណ៍សម្តែងការមិនដឹងរបស់ខ្លួន ដោយប្រការទាំង

ពួងយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំនឹងដឹងការឈ្លាសនៃបញ្ញារបស់ព្រះគោតមបានអំពីណា គឺ ខ្ញុំនឹងដឹងបានដោយហេតុណា ។ បទថា សោមិ ទូនស្ស ភាទិសោវ សេចក្តី ថា បិដ្ឋិយានីព្រាហ្មណ៍សម្តែងថា បុគ្គលណាគប្បីដឹងដល់បដិកាណនៃព្រះ បញ្ញារបស់ព្រះសមណគោតម បុគ្គលនោះ ក៏នឹងត្រូវបំពេញបារមី ១០ ហើយសម្រេចព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ គប្បីជាព្រះពុទ្ធ ដែលមានសភាពដូច្នោះ ប៉ុណ្ណោះ ។ បុគ្គលបំណងវាស់ភ្នំសិនេរុក្តី ផែនដីក្តី អាកាសក្តី គួរបានឈើ វាស់ ឬខ្សែប៉ុនភ្នំសិនេរុ ផែនដី និងអាកាសនោះ បុគ្គលសូម្បីដឹងបញ្ញារបស់ ព្រះសមណគោតម ក៏គួរបានព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ ដូចគ្នានឹងញាណរបស់ ព្រះអង្គដែរ ។ ក្នុងសូត្រនេះ បិដ្ឋិយានីព្រាហ្មណ៍ពោលពាក្យដដែល ដោយ ការអើពើ ។

បទថា ឧឡារាយ បានដល់ ឧត្តម គឺប្រសើរបំផុត ។ បទថា កោចា- ហម្មោ សេចក្តីថា លោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំជាអ្វី ក្នុងការដែលសរសើរព្រះ សមណគោតម ។ បទថា កោ ច សមណំ គោតមំ បសំសិស្សាមិ សេចក្តីថា ខ្ញុំនឹងសរសើរបានដោយហេតុណា ។

បទថា បសដ្ឋប្បសដ្ឋោ សេចក្តីថា បិដ្ឋិយានីព្រាហ្មណ៍សរសើរ ដោយ ព្រះគុណទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ដែលសត្វលោកទាំងពួងសរសើរហើយ ដែលផ្សាយទៅក្រែលែងជាងគុណទាំងអស់ មិនចាំបាច់សរសើរព្រះអង្គដោយ ព្រះគុណដទៃៗ ដូចផ្កាចម្ប៉ាក្តី ឧប្បលខៀវក្តី ឈូកក្រហមក្តី ចន្ទក្រហមក្តី

ជាបស្ចុជ្ជផង និងមានក្លិនក្រអូបដោយសិរី គឺពណ៌ និងក្លិន ប្រចាំខាងក្នុង
 របស់វានោះឯង មិនចាំបាច់សរសើរផ្កានោះ ដោយពណ៌ និងក្លិនដែលផ្សាយ
 ចេញមកខាងក្រៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត ឧបមាដូចកែវមណីក្លី ព្រះចន្ទក្លី រមែង
 បញ្ចេញពន្លឺខ្លួនឯង កែវមណី និងព្រះចន្ទនោះ មិនចាំបាច់ចែងចាំងពន្លឺដទៃ
 យ៉ាងណា ព្រះសមណគោតម ក៏ដូច្នោះ ទ្រង់បានទទួលនូវការសរសើរ ដល់
 នូវភាពជាបុគ្គលប្រសើរនៃលោកទាំងពួង ដោយព្រះគុណរបស់ព្រះអង្គឯង
 ដែលសត្វលោកទាំងពួងសរសើរហើយ ក៏មិនចាំបាច់សរសើរទ្រង់ដោយព្រះ
 គុណដទៃ ម្យ៉ាងទៀត ឈ្មោះថា បស្ចុជ្ជប្បសង្ខារ ព្រោះជាបុគ្គលប្រសើរជាង
 បុគ្គលដែលប្រសើរទាំងឡាយ ដូច្នោះក៏មាន ។ សួរថា បុគ្គលណា ឈ្មោះថា
 ជាបុគ្គលប្រសើរ ។ ឆ្លើយថា ព្រះបាទបសេនទិកោសល ជាបុគ្គលប្រសើរជាង
 អ្នកដែនកាសិ និងដែនកោសល ព្រះបាទពិម្ពិសារ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងអ្នក
 ដែនអង្គៈ និងមគធៈ ក្សត្រលិច្ឆវិក្រងវេសាលី ប្រសើរជាងអ្នកដែនវដ្ឋី មល្ល-
 ក្សត្រក្រុងបាវា ក្រុងកុសិនារា ជាបុគ្គលប្រសើរ សូម្បីក្សត្រនោះៗ ក៏ប្រសើរ
 ជាងអ្នកជនបទនោះៗ ព្រាហ្មណ៍ មានចង្អីព្រាហ្មណ៍ជាដើម ក៏ប្រសើរជាងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ឧបាសក មានអនាថបិណ្ឌិកជាដើម ក៏ប្រសើរជាងឧបាសក
 ទាំងឡាយ ឧបាសិកា មាននាងវិសាខាជាដើម ក៏ប្រសើរជាងឧបាសិកាច្រើនរយ
 បរិព្វាជក មានសុកុឡទាយីជាដើម ក៏ប្រសើរជាងបរិព្វាជកច្រើនរយ មហា-
 សារិកា មានឧប្បលវណ្ណាថេរីជាដើម ក៏ប្រសើរជាងភិក្ខុនីច្រើនរយ ព្រះមហា-

ថេរៈ មានព្រះសារីបុត្តត្រូវជាដើម ប្រសើរជាងភិក្ខុច្រើនរយ ទេវតា មានសក្កុៈ
 ជាដើម ក៏ប្រសើរជាងទេវតាច្រើនពាន់ ព្រហ្ម មានមហាព្រហ្មជាដើម ក៏ប្រសើរ
 ជាងព្រហ្មច្រើនពាន់ ជន និងទេវតាទាំងអស់នោះ ក៏គង់សរសើរ លើកតម្កើង
 ព្រះទេសពល ។ ព្រះមានព្រះភាគ លោកហៅថា បសដ្ឋប្បសដ្ឋោ ដោយ
 ប្រការដូច្នោះ ។

បទថា អត្តវសំ ប្រែថា អំណាចនៃប្រយោជន៍ទាំងឡាយ ។ គ្រានោះ
 ចិន្តិយានីព្រាហ្មណ៍ កាលប្រាប់ដល់ហេតុដែលខ្លួនជ្រះថ្លា ដល់ការណាបាលី-
 ព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបពោលពាក្យជាដើមថា សេយ្យថាបិ ភោ បុរិស ដូច្នោះ ។
 ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា អត្តរសបរិទិក្ខោ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា រសដីសើស
 បណ្តាកោជន មានបាយាសដីប្រសើរ បណ្តារសសប្បិ មានសប្បិគោដីប្រសើរ
 បណ្តាទឹកម្តត់ មានឃុំផ្លិតដីប្រសើរ បណ្តារសផ្អែម មានស្ករផែនដីប្រសើរ ។
 ឆ្នែតក្នុងរសទាំងនោះណាមួយ បរិភោគល្មមក្រអូបមាត់ ក្រអូបក តាំងនៅបាន ។
 បទថា អញ្ញេសំ ហីនានំ បានដល់ រសអាក្រក់ដទៃអំពីរសដីប្រសើរ ។
 បទថា សុត្តសោ ប្រែថា ដោយសូត្រ អធិប្បាយថា ដោយបានស្តាប់មក ។
 ក្នុងបទដីសេស ក៏ន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា តតោ តតោ បានដល់ បណ្តា
 សត្តសាសនៈ មានសុត្តៈជាដើមនោះៗ ។ បទថា អញ្ញេសំ បុថុសមណា-
 ព្រាហ្មណាប្បវាទានំ បានដល់ មិនពេញចិត្ត មិនប្រាថ្នាពាក្យប្រៀនប្រដៅដែល
 ជាលទ្ធិរបស់សមណព្រាហ្មណ៍ជាច្រើនដទៃ មិនប្រាថ្នាសូម្បីតែស្តាប់សមណ-

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៤

ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះនិយាយ ។ បទថា ជិបច្ឆាទុព្វល្យបរេតោ បានដល់ ត្រូវ សេចក្តីឃ្នាន និងការខ្សោយកម្លាំងគ្របសង្កត់ ។

បទថា មនុស្សិកំ បានដល់ សដ្ឋវដ្តដែលគេលឹងស្រូវសាលី ហើយ ផ្សំដោយរស ៤ យ៉ាង ឬនំផ្អែមនោះឯង ។ បទថា អធិតច្ឆេយ្យ បានដល់ គប្បីបាន ។ បទថា អសេចនកំ បានដល់ មានរសប្រណីតត្រាញ់ មិនលាយ ដោយរសដទៃ ដើម្បីធ្វើឲ្យផ្អែម ។ បទថា ហិរិចន្ទនស្ស បានដល់ ចន្ទន៍ល្បឿន ពណ៌ដូចមាស ។ បទថា លោហិតចន្ទនស្ស បានដល់ ចន្ទន៍ពណ៌ក្រហម ។ បទថា សុរភិគន្ធនំ បានដល់ មានក្លិនក្រអូប សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយជាដើម បានដល់ ក្រវល់ក្រវាយព្រោះវដ្តៈ លំបាកព្រោះវដ្តៈ ឈ្មោះថា ក្តៅក្រហាយ ព្រោះវដ្តៈ ។

បទថា ឧទានំ ឧទានេសិ ប្រែថា បន្ទីខ្មោច ដូចពាក្យថា ប្រេងឯណា ដែលមិនអាចយកមកវាល់បាន តែហូរទៅ ប្រេងនោះ ហៅថា អវសេក ទឹក ណាមិនអាចដក់ក្នុងស្រះបាន ហូរទៅ ទឹកនោះ ហៅថា ឱយៈ យ៉ាងណា ។ ពាក្យណាដែលប្រកបដោយបីតិ មិនអាចដក់នៅក្នុងចិត្ត មានច្រើន តាំងនៅ មិនបានខាងក្នុង ក៏ហៀរចេញទៅខាងក្រៅ ពាក្យប្រកបដោយបីតិនោះ លោក ហៅថា ឧទាន ក៏ដូច្នោះ អធិប្បាយថា ការណាបាលីព្រាហ្មណ៍បន្ទីពាក្យដែល សម្រេចដោយបីតិបែបនេះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាការណាថាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បិដ្ឋិយានិស្សត្រទី ៥

[៧៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងក្រុងគារសាលា ជិតព្រៃមហាវ័ន ក្បែរក្រុងវេសាលី ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ពួកស្ដេចលិច្ឆវី ប្រមាណ ៥០០ អង្គ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ ពួកស្ដេចលិច្ឆវី ខ្លះ មានគ្រឿងប្រដាប់ខ្សែវ មានសម្បុរខ្សែវ មានសំពត់ខ្សែវ មានគ្រឿងតាក់តែងខ្សែវ ពួកស្ដេចលិច្ឆវីខ្លះ មានគ្រឿងប្រដាប់ល្បឿង មានសម្បុរល្បឿង មានសំពត់ល្បឿង មានគ្រឿងតាក់តែងល្បឿង ពួកស្ដេចលិច្ឆវីខ្លះ មានគ្រឿងប្រដាប់ក្រហម មានសម្បុរក្រហម មានសំពត់ក្រហម មានគ្រឿងតាក់តែងក្រហម ពួកស្ដេចលិច្ឆវីខ្លះ មានគ្រឿងប្រដាប់ស មានសម្បុរស មានសំពត់ស មានគ្រឿងតាក់តែងស ព្រះដ៏មានព្រះភាគ រមែងរុំរឿងកន្លងពួកស្ដេចលិច្ឆវីនោះ ដោយសម្បុរផង ដោយយសផង ។ គ្រានោះ បិដ្ឋិយានិព្រាហ្មណ៍ក្រោកចាក អាសនៈ ធ្វើឧត្តរាសន្ត្តៈចៀងស្នាម្នាង ប្រណម្យអញ្ជូលិចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគ ខ្ញុំ ព្រះអង្គសម្តែងបន្តិច បពិត្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គសម្តែងបន្តិច ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់បិដ្ឋិយានី អ្នកចូរសម្តែងចុះ ។ គ្រានោះឯង បិដ្ឋិយានិព្រាហ្មណ៍ ក៏ពោលសរសើរ ដោយសារូបគាថា ចំពោះព្រះកក្ក ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា

ផ្កាល្អកល្លោះកោកនុទៈ មានក្លិនក្រអូប រីកអំពីព្រឹក

មនោរថបុរាណ៍ អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៥

មានក្លិនមិនបានទៅប្រាស យ៉ាងណាមិញ អ្នកចូរមើល
ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មានរស្មីផ្សាយចេញពីព្រះអង្គដ៏
រុងរឿងដូចព្រះអាទិត្យ ដែលរុងរឿង ក្នុងកណ្តាល
ពពក ក៏យ៉ាងនោះឯង ។

គ្រានោះឯង ពួកស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះ បានញ៉ាំងបិណ្ឌិយានិព្រាហ្មណ៍ឲ្យ
ស្ងៀកដណ្តប់ ដោយសំពត់ឧត្តរសង្កៈ ៥០០ ។ លំដាប់នោះឯង បិណ្ឌិយានិ-
ព្រាហ្មណ៍បានញ៉ាំងព្រះដ៏មានព្រះភាគ ឲ្យស្ងៀកដណ្តប់ដោយសំពត់ឧត្តរ-
សង្កៈទាំង ៥០០ នោះ ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ទៅនឹងពួក
ស្តេចលិច្ឆវីទាំងនោះដូច្នោះថា ការកើតប្រាកដនៃរតនៈ ៥ យ៉ាង រកបានដោយ
កម្រ ក្នុងលោក ។ ការកើតប្រាកដនៃរតនៈទាំង ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
គឺការកើតប្រាកដនៃព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ រកបានដោយកម្រក្នុង
លោក ១ បុគ្គលដែលចេះសម្តែងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ
រកបានដោយកម្រ ក្នុងលោក ១ បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់លាស់ នូវធម្មវិន័យ
ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ សម្តែងហើយ រកបានដោយកម្រ ក្នុងលោក
១ បុគ្គលដែលដឹងច្បាស់នូវធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសហើយ សម្តែង
ហើយ ប្រតិបត្តិនូវធម៌តាមធម៌ រកបានដោយកម្រ ក្នុងលោក ១ កតញ្ញុកតវេទី
បុគ្គល រកបានដោយកម្រ ក្នុងលោក ១ ។ ម្ចាស់លិច្ឆវីទាំងឡាយ ការកើត
ប្រាកដនៃរតនៈទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង រកបានដោយកម្រ ក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

បិដ្ឋិយានិស្សត្រ

[៧៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបិដ្ឋិយានិស្សត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា **និលា** នេះ សង្គ្រោះពណ៌ខៀវចូលទាំងអស់ ។ ពាក្យថា **និលវណ្ណា** ជាដើម សម្តែងការចែកពណ៌ខៀវនោះ ។ ក្នុងបទថា **និលវណ្ណា** នោះ តាមប្រក្រតី វណ្ណៈរបស់ក្សត្រលិច្ឆវីទាំងនោះ មិនខៀវ តែលោកពោលពាក្យនោះ ព្រោះ ក្សត្រទាំងនោះ លាបដោយគ្រឿងលាបពណ៌ខៀវ ។ បទថា **និលវត្ថុ** បាន ដល់ សំពត់សាច់ល្អ និងសំពត់ស្មុតជាដើមរបស់ក្សត្រទាំងនោះ ក៏ជាពណ៌ ខៀវទាំងអស់ ។ បទថា **និលាកង្ការ** បានដល់ គ្រឿងអលង្ការ ដោយ កែវមណីពណ៌ខៀវ និងផ្កាពណ៌ខៀវ សូម្បីអលង្ការរបស់ដំរី សេះ រថ រាំងនន ពិតាន និងអាវរបស់ក្សត្រទាំងនោះ ក៏ខៀវទាំងអស់ ។ គប្បីជ្រាប អត្ថគ្រប់បទទាំងអស់ដោយន័យនេះ ។ បទថា **បទុមំ** យថា បានដល់ ដូច ផ្កាបទុមពណ៌ក្រហមស្រទាប់ ១០០ ដូច្នោះ ។ បទថា **កោកនុទំ** ជាវេវចនៈ នៃពាក្យថា **បទុមំ** នោះឯង ។ បទថា **ទាតោ** បានដល់ ព្រលឹម គឺក្នុង ពេលព្រះអាទិត្យរះ ។ បទថា **សិយា** ប្រែថា គប្បីមាន ។ បទថា **អវិត- តន្តំ** បានដល់ មិនប្រាសចាកក្នុងក្រអូប ។ បទថា **អង្គិរសំ** សេចក្តីថា ព្រះ រស្មីជ្រាយចេញអំពីព្រះកាយតូចធំរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះដូច្នោះ ទើប ហៅថា ព្រះអង្គិរស ។ បទថា **តបន្តមាទិច្ចមិវន្តលិកេ** សេចក្តីថា បិដ្ឋិយានិ- ព្រាហ្មណ៍ពោលថា អ្នកចូរមើលព្រះអង្គិរសដ៏រុងរឿង ដូចព្រះអាទិត្យចែងចាំង

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៤

២៧២

ក្នុងអាកាស អាចធ្វើនូវពន្លឺក្នុងទ្វីបធំទាំង ៤ ដែលមានទ្វីបតូច ២០០០ ជាបរិវារ
បីដ៏យានីព្រាហ្មណ៍ពោលយ៉ាងនេះ សំដៅខ្លួនឯងផង មហាជនផង ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា បីដ៏យានីសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុបិនសូត្រទី ៦

[៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មានមហាសុបិន
៥ យ៉ាង កើតឡើងប្រាកដ ។ មហាសុបិន ៥ នោះ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិន
ទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហាប្រិច័តីនេះជាសំណឹងដ៏ប្រសើរ
ស្តេចក្នុងឈ្មោះហិមវន្តជាខ្លើយ ព្រះហស្តធ្វេងសណ្តកចុះក្នុងសមុទ្រខាងកើត
ព្រះហស្តស្តាំសណ្តកចុះ ក្នុងសមុទ្រខាងលិច ព្រះបាទទាំងគូសណ្តកចុះ ក្នុង
សមុទ្រខាងត្បូង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មា-
សម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់បានត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង
មហាសុបិនទី ១ នេះ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹង

នៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មានស្មៅចិញ្ចៀន ១ សរសៃ ដុះលេចអំពីផ្ចិត
 ទៅទល់នឹងអាកាស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មា-
 សម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហា-
 សុបិនទី ២ នេះ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កាល
 ព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅ
 ឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មានពួកសត្វដង្កូវខ្លួនស ក្បាលខ្មៅ វារចេញអំពី
 ព្រះបាទទាំងគូ (ចាប់ដើមអំពីចុងក្រចក) ហោមរោមជិត ដរាបដល់មណ្ឌល
 នៃជង្គង់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅ
 ជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហាសុបិនទី ៣
 នេះ ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កាលព្រះតថាគត
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពី
 ត្រាស់ដឹង មានសត្វបក្សី ៤ ពួក មានសម្បុរផ្សេងៗ គ្នា ហើរមកអំពីទិស
 ទាំង ៤ មកក្រាបចុះទៀបបាទមូល ក៏ត្រឡប់ជាមានសម្បុរស ទាំងអស់ទៅ
 វិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជា
 ពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហាសុបិនទី ៤ នេះ
 ក៏កើតឡើងប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត កាលព្រះតថាគត
 ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពី
 ត្រាស់ដឹង រមែងចង្រ្កមលើភ្នំលាមកធំ មិនបានប្រឡាក់ ដោយលាមកឡើយ

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា ព្រហ្មណវគ្គទី ៥

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនៅជាពោធិសត្វ
 មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហាសុបិនទី ៥ នេះ ក៏កើត
 ឡើងប្រាកដ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ
 នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង ផែនដីធំនេះ
 ជាសយនៈដ៏ប្រសើរ ស្តេចភ្នំហិមវន្តជាខ្ចីយ ព្រះហស្តឆ្វេងសណ្តកចុះ ក្នុង
 សមុទ្រខាងកើត ព្រះហស្តស្តាំសណ្តកចុះ ក្នុងសមុទ្រខាងលិច ព្រះបាទទាំង
 គូសណ្តកចុះ ក្នុងសមុទ្រខាងត្បូង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាមហាសុបិនទី
 ១ កើតឡើងប្រាកដ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តរសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណ ដែលព្រះ
 តថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ដឹងហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វមិនទាន់ត្រាស់ដឹង
 នៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មានស្មៅចិញ្ចៀន ១ សរសៃ ដុះលេចអំពីផ្ចិតទៅ
 ទល់នឹងអាកាស ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាមហាសុបិនទី ២ កើតឡើងប្រាកដ
 ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ដែលព្រះតថាគតជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់ដឹងហើយ ដរាបតែទៅតា និងមនុស្សទាំងឡាយ
 ប្រកាសបានដោយប្រពៃ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតជាអរហន្ត
 សម្មាសម្ពុទ្ធនៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង
 មានពួកជង្គីវខ្លួនស ក្បាលខ្មៅ វារចេញអំពីព្រះបាទទាំងគូ ចោមរោមជិត
 ដរាបដល់មណ្ឌលនៃជង្គីវ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាមហាសុបិនទី ៣ កើត

ឡើងប្រាកដ ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវគុណ) ដែលពួកគ្រហស្ថច្រើន ស្ងៀកពាក់
 គ្រឿងប្រដាប់មានពណ៌ស ដល់នូវព្រះតថាគត ជាសរណៈស្មើដោយជីវិត ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វ
 មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មានសត្វស្លាប ៤ ពួក មាន
 សម្បុរផ្សេងៗ គ្នា ហើរមកអំពីទិសទាំង ៤ មក ក្រាបទៀបបាទមូល មាន
 ខ្លួនត្រឡប់ជាសទាំងអស់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាមហាសុបិនទី ៤ កើត
 ឡើងប្រាកដ ដើម្បីត្រាស់ដឹង (នូវគុណ) ដែលវណ្ណៈទាំង ៤ នេះ គឺ
 ខត្តិយៈ ១ ព្រាហ្មណ៍ ១ វេស្សៈ ១ សុទ្រៈ ១ វណ្ណៈទាំង ៤ នោះ
 ចេញចាកផ្ទះមកបួស ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតបានសម្តែងហើយ ធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវវិមុត្តិដ៏ប្រសើរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជា
 អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វ មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពី
 ត្រាស់ដឹង រមែងចង្រ្រមលើភ្នំលាមក មិនប្រឡាក់ដោយលាមកឡើយ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាមហាសុបិនទី ៥ កើតឡើងប្រាកដ ដើម្បីត្រាស់ដឹង
 (នូវគុណ) ដែលព្រះតថាគត ជាបុគ្គលមានលាភ គឺបាននូវចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ តែព្រះតថាគតមិនបានជាប់ចំពាក់
 មិនបានជ្រប់ មិនបានសុបសៅ ក្នុងលាភទាំងនោះឡើយ មានការឃើញលាភ
 នោះថាជាទោស មានបញ្ញាជាគ្រឿងរលាស់ចេញ ហើយទើបបរិភោគ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលព្រះតថាគត ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ នៅជាពោធិសត្វ

មិនទាន់ត្រាស់ដឹងនៅឡើយ មុនអំពីត្រាស់ដឹង មហាសុបិនទាំង ៥ នេះ ក៏ បានកើតឡើងប្រាកដ ។

អដ្ឋកថា

សុបិនសូត្រ

[៧៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសុបិនសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា មហាសុបិនា សេចក្តីថា ឈ្មោះថា មហាសុបិន ព្រោះមហាបុរសគប្បី យល់សប្តិ និងព្រោះភាពជានិមិត្តនៃប្រយោជន៍ធំ ។ បទថា ទានុរោសុំ ប្រែ ថា បានប្រាកដហើយ ។ ក្នុងបទនោះ បុគ្គលយល់សប្តិ រមែងយល់សប្តិ ដោយហេតុ ៤ ប្រការ គឺព្រោះធាតុកម្រើក ១ ព្រោះធ្លាប់កើតមកអំពីមុន ១ ព្រោះទេវតាបណ្ណាល ១ ព្រោះបុព្វនិមិត្ត ១ ។ ក្នុងសុបិនទាំងនោះ បុគ្គល ធាតុកម្រើក ព្រោះប្រមាត់ជាដើមជាហេតុធ្វើឲ្យកម្រើក រមែងយល់សប្តិព្រោះ ធាតុកម្រើក កាលយល់សប្តិ រមែងយល់សប្តិច្រើនយ៉ាង ដូចជាយល់សប្តិ ថា ធ្លាក់អំពីភ្នំ ហោះទៅតាមអាកាស ថាត្រូវម្រឹគកាច ដីរី និងចោរជាដើម ដេញតាម ។ កាលយល់សប្តិដោយធ្លាប់កើតមកអំពីមុន រមែងយល់សប្តិ ដល់អារម្មណ៍ដែលមកហើយក្នុងកាលមុន ។ សម្រាប់បុគ្គលយល់សប្តិដោយ ទេវតាបណ្ណាលចិត្ត ទេវតារមែងបណ្ណាលអារម្មណ៍ច្រើនយ៉ាង ព្រោះបំណង

ល្អក៏មាន បំណងអាក្រក់ក៏មាន បុគ្គលនោះ រមែងយល់សប្តិឃើញអារម្មណ៍
 ទាំងនោះ ដោយអានុភាពនៃទេវតាទាំងនោះ កាលយល់សប្តិដោយបុព្វនិមិត្ត
 រមែងយល់សប្តិដែលជាបុព្វនិមិត្តនៃប្រយោជន៍ ឬនៃការវិនាស និងកើត
 ដោយអំណាចបុណ្យបាប ដូចព្រះជននីរបស់ព្រះពោធិសត្វ បាននិមិត្តក្នុងការ
 បានព្រះឱរស ឬដូចព្រះបាទកោសល ទ្រង់សុបិនឃើញហេតុ ១៦ ប្រការ
 និងដូចព្រះមានព្រះភាគអង្គនេះ កាលនៅជាព្រះពោធិសត្វ ទ្រង់សុបិនឃើញ
 មហាសុបិន ៥ ប្រការនេះ ។

ក្នុងសុបិនទាំងនោះ សុបិនព្រោះធាតុកម្រើក ព្រោះធ្លាប់កើតមកអំពីមុន
 ជាសុបិនមិនពិត ។ សុបិនព្រោះទេវតាបណ្ណាល ពិតខ្លះ មិនពិតខ្លះ ព្រោះថា
 ទេវតាទាំងឡាយ កាលក្រោធឡើងមក បំណងនឹងឲ្យដល់នូវសេចក្តីវិនាស
 ដោយឧបាយ ទើបក្លែងធ្វើឲ្យខុសប្រក្រតី ។ តែសុបិនព្រោះបុព្វនិមិត្ត ពិត
 ដោយចំណែកមួយប៉ុណ្ណោះ ។ ព្រោះទាក់ទងដោយហេតុ ៤ យ៉ាង ទើបយល់
 សប្តិផ្សេងគ្នាយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងសុបិន ៤ នោះ ព្រះសេក្ខៈ និងបុព្វជន រមែង
 សុបិន ព្រោះមិនទាន់លះវិបល្លាសបាន ព្រះអសេក្ខៈមិនយល់សប្តិ ព្រោះ
 លះវិបល្លាសបានហើយ ។

កាលយល់សប្តិនោះ លក់យល់សប្តិក្តី ក្រាក់យល់សប្តិក្តី ឬមិនលក់
 មិនក្រាក់យល់សប្តិក្តី ក្នុងសេចក្តីនេះ មានអធិប្បាយដូចម្តេច ឧបមាថា លក់
 យល់សប្តិ ក៏ខុសអភិធម្ម ព្រោះថា សត្វរមែងលក់ដោយកវ័ង្គចិត្តនោះ មិន

មានរូបនិមិត្តជាដើមជាអារម្មណ៍ ឬសម្បយុត្តដោយរាគៈជាដើមឡើយ ចិត្តដូច្នោះ
 រមែងកើតដល់អ្នកយល់សប្តិ បើក្រាក់យល់សប្តិ ក៏ខុសវិន័យ ព្រោះការ
 យល់សប្តិដែលក្រាក់យល់សប្តិ ដោយចិត្តដែលជាអព្វហារិក គឺឃើញដូច
 មិនឃើញ មិនប្រព្រឹត្តជាអាបត្តិ ព្រោះកន្លងល្មើសដោយចិត្ត ដែលជា
 អព្វហារិកនោះ ព្រោះបុគ្គលយល់សប្តិ ប្រព្រឹត្តល្មើស ក៏មិនជាអាបត្តិដោយ
 ចំណែកមួយប៉ុណ្ណោះ បើមិនលក់មិនក្រាក់យល់សប្តិ ឈ្មោះថា មិនយល់សប្តិ
 កាលបើដូច្នោះ ទើបមិនមានយល់សប្តិ និងមិនមានក៏មិនមែន ។ ព្រោះហេតុ
 អ្វី ព្រោះអ្នកយល់សប្តិ ចូលកាន់និទ្រាដូចស្វា សមដូចព្រះនាគសេនពោល
 ថា បពិត្រមហារាជ បុគ្គលដែលដេកលក់ដូចស្វា រមែងយល់សប្តិ ។ បទថា
 គប្បិមិទុបរេតោ បានដល់ ប្រកបហើយដោយការលក់របស់ស្វា ដូចការ
 លក់របស់ស្វា ប្រព្រឹត្តទៅរហ័ស យ៉ាងណា ការលក់ដែលឈ្មោះថា ប្រព្រឹត្ត
 ទៅរហ័ស ព្រោះជ្រែកដោយចិត្ត មានកុសលចិត្តជាដើមរឿយៗ ក៏ដូច្នោះ ក្នុង
 ការប្រព្រឹត្តទៅរបស់ការលក់ណា ចិត្តរមែងឡើងអំពីកវន្តរឿយៗ បុគ្គលប្រកប
 ហើយ ដោយការលក់នោះ រមែងយល់សប្តិ ។

ដោយហេតុនោះ យល់សប្តិនេះ ទើបជាកុសលខ្លះ អកុសលខ្លះ
 អព្យាកតៈខ្លះ ។ ក្នុងយល់សប្តិនោះ គប្បីជ្រាបថា ជាកុសលដល់អ្នកធ្វើការ
 ថ្វាយបង្គំចេតិយ ស្តាប់ធម៌ និងសម្តែងធម៌ជាដើម ជាអកុសល ដល់អ្នកធ្វើ
 បាណាតិបាតជាដើម ផុតចាកអំពី ២ យ៉ាងនោះ ជាអព្យាកតៈ ក្នុងខណៈ

អាវជួនចិត្ត និងខណៈតទាលម្ពណចិត្តទាញយកយល់សប្តិនោះជាអាម្មណ៍ ។
 យល់សប្តិនេះ ព្រោះមានវត្ថុទុព្វល ទើបមិនអាចទាញបដិសន្ធិរបស់ចេតនា
 មកបាន កាលប្រព្រឹត្តទៅហើយ យល់សប្តិដែលកុសល និងអកុសលដទៃ
 ឧបត្ថម្ភ រមែងឲ្យវិបាក ឲ្យវិបាកក៏ពិត តែចេតនាក្នុងយល់សប្តិ ជាអព្វា-
 ហារិក គឺពោលអាងមិនបាន ព្រោះកើតក្នុងទីដែលមិនមែនវិស័យ ។

សុបិននេះ ទោះសុបិនក្នុងពេលថ្ងៃ រមែងមិនពិត សូម្បីក្នុងបឋមយាម
 មជ្ឈិមយាម និងបច្ឆិមយាម ក៏ដូចគ្នា ។ តែក្នុងពេលទៀបភ្លឺ កាលអាហារ
 ដែលបរិភោគ ផឹក និងទំពា រលួយល្អហើយ ឱជៈដែលនៅតាមកន្លែងក្នុង
 រាងកាយ លុះអរុណរះ រមែងយល់សប្តិពិត កាលយល់សប្តិ មានឥដ្ឋារម្មណ៍
 ជានិមិត្ត រមែងបានឥដ្ឋារម្មណ៍ កាលយល់សប្តិ មានអនិដ្ឋារម្មណ៍ជានិមិត្ត
 រមែងបានអនិដ្ឋារម្មណ៍ ។ មហាសុបិន ៥ នេះ លោកិយមហាជនមិនយល់
 សប្តិ មហារាជទាំងឡាយមិនយល់សប្តិ ស្តេចចក្រពត្តិទាំងឡាយមិនយល់
 សប្តិ អគ្គសាវ័កទាំងឡាយមិនយល់សប្តិ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធទាំងឡាយមិនយល់
 សប្តិ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយមិនយល់សប្តិ ព្រះសព្វញ្ញពោធិសត្វមួយអង្គ
 ប៉ុណ្ណោះ រមែងយល់សប្តិ ។

សួរថា ព្រះពោធិសត្វនៃយើង ទ្រង់សុបិននេះក្នុងពេលណា ។ ឆ្លើយថា
 ទ្រង់សុបិនក្នុងពេលទៀបភ្លឺ ក្នុងថ្ងៃ ១៤ កើត ដោយទ្រង់ដឹងថា ស្តេកនេះ
 អាត្មាអញនឹងបានជាព្រះពុទ្ធ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ក្នុងថ្ងៃ ១៣ កើតក៏មាន

ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញសុបិនទាំងនេះហើយ ទ្រង់ក្រោកឡើង គង់ពត់ព្រះភ្នែក
 ទ្រង់ត្រិះរិះថា បើអាត្មាអញសុបិនទាំងនេះ ក្នុងក្រុងកបិលពស្កុ នឹងក្រាបទូល
 ព្រះជនក បើព្រះជននិរសសអាត្មាអញ គង់ព្រះជន្មនៅឡើយ អញក៏នឹងទូល
 ព្រះជននី តែក្នុងទីនេះ មិនមានបុគ្គលដែលនឹងទាយសុបិនទាំងនេះបាន អាត្មា
 អញ តែឯងប៉ុណ្ណោះ នឹងកាត់សុបិននេះ ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ព្រះពោធិសត្វ
 កាត់សុបិន ដោយព្រះអង្គឯងថា សុបិននេះ នឹងជាបុព្វនិមិត្តរបស់វត្តនេះ
 សុបិននេះ នឹងជាបុព្វនិមិត្តរបស់វត្តនេះ ហើយសោយមធុបាយាសដែលនាង
 សុជាតា ក្នុងឧរុវេលតាមថ្វាយ ទ្រង់ឡើងកាន់ពោធិមណ្ឌលដ្ឋាន ទ្រង់សម្រេច
 សម្ពោធិញ្ញាណ គង់នៅក្នុងវត្តជេតពនតាមលំដាប់ ដើម្បីញ៉ាំងមហាសុបិន ៥
 ដែលទ្រង់ឃើញហើយ ក្នុងមកុលពុទ្ធកាលឲ្យពិស្តារ ទើបត្រាស់ហៅភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ រួចទ្រង់ផ្ដើមទេសនានេះ ។

ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា មហាបឋវី បានដល់ ផែនដីធំដែលតាំងនៅ
 ពេញផ្ទៃចក្រវាល ។ បទថា មហាសយនំ អហោសិ បានដល់ ជាសិរិ-
 សេយ្យាសនៈ ។ បទថា ឱហិរោ គឺជាក់ហើយ ។ ព្រះហស្តនោះ គប្បី
 ជ្រាបថា មិនបានសណ្ឋកលើទឹក ដែលពិត សណ្ឋកទៅខាងលើៗ នៃមហា
 សមុទ្រទិសខាងកើត ហើយទ្រង់ជាក់ចុះត្រង់ទីបំផុតនៃចក្រវាល នាទិសខាង
 កើត ។ ក្នុងបទទាំងឡាយថា បន្ទិមេ សមុទ្រ ទក្ខិណោ សមុទ្រ ដូច្នោះ ក៏
 ន័យនេះដូចគ្នា ។ លោកហៅថា ទត្យតិណោ គឺស្មៅចិញ្ចៀន ក្នុងបទថា

តិរិយា នាម តិណាជាតិ ។ បទេថា នាភិយា ឧគ្គន្តា នកំ អាហាច្ច បិទា
 អហោសិ ស្មៅដុះអំពីព្រះនាភីទល់គ្នានឹងអាកាស សេចក្តីថា ស្មៅដុះឡើង
 អំពីព្រះនាភី ជាកំណាត់ឈើពណ៌ក្រហម ទំហំប៉ុនដងនង្គ័ល ហើយដុះវែង
 ឡើងៗ យ៉ាងនេះ គឺ ១ ចំអាម ៣ ហត្ថ ១ ព្យាម ១ យដ្ឋី គឺ ១ ឈើប្រត់
 ១ គារុត កន្លះយោជន៍ ១ យោជន៍ រហូតទល់អាកាសច្រើនពាន់យោជន៍
 ទាំងដែលកំពុងឃើញនោះឯង ។

បទេថា ទាទេហិ ឧស្សុក្កិត្វា បានដល់ ជង្គុវវារឡើងតាមព្រះបាទ តាំង
 អំពីចុងព្រះនាមក ។ បទេថា នាណាវណ្ណា សេចក្តីថា បក្សីមានពណ៌
 ផ្សេងៗ គឺសត្វខ្លះពណ៌ខៀវ សត្វខ្លះពណ៌លឿង សត្វខ្លះពណ៌ក្រហម
 សត្វខ្លះ ពណ៌ដូចស្លឹកឈើស្អុត ។ បទេថា សេតា បានដល់ ពណ៌ស គឺ
 សសុទ្ធ ។

បទេថា មហានោ មិទ្ធិបព្វតស្ស បានដល់ ភ្នំដែលពោរពេញទៅដោយ
 លាមក កម្ពស់ប្រមាណ ៣ យោជន៍ ។ បទេថា ឧប្បុបិ ចង្គមតិ បានដល់
 ទ្រង់យាងចង្រ្កមពីលើកំពូល ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ មានព្រះជន្មវែង ប្រាកដ
 ដូចចូលទៅគង់លើភ្នំ ពេញទៅដោយលាមកប្រមាណ ៣ យោជន៍ ។

ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សម្តែងបុព្វនិមិត្ត ដោយឋានៈប៉ុណ្ណោះ យ៉ាង
 នេះហើយ ឥឡូវនេះ ដើម្បីទ្រង់សម្តែងដល់ការបានព្រម ដោយបុព្វនិមិត្តនោះ
 ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា យម្បិ ភិក្ខុវេ ដូច្នោះ ។ ក្នុងពាក្យនោះ អរហត្តមគ្គ

របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ជាសម្មាសម្ពោធិញ្ញាណដ៏កំពូល ព្រោះឲ្យ
 នូវគុណគ្រប់យ៉ាង ។ ព្រោះដូច្នោះ ព្រះពោធិសត្វនោះ បានឃើញមហាប្រិចពី
 នៃចក្រវាលណា ជាពួកសម្រាប់ផ្គុំដីជាសិរី មហាប្រិចពីនៃចក្រវាលនោះជា
 បុព្វនិមិត្តនៃភាពជាព្រះពុទ្ធ ។ ទ្រង់បានឃើញភ្នំហិមពាន្តណាជាខ្លឹម ភ្នំ
 ហិមពាន្តនោះ ជាបុព្វនិមិត្តនៃព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ ទ្រង់បានឃើញព្រះហស្ត
 និងព្រះបាទទាំង ៤ ប្រតិស្ឋានលើភ្នំកណ្តាប់ចក្រវាលឯណា នុ៎ះជាបុព្វនិមិត្ត
 ក្នុងការប្រកាសធម្មចក្រ ដែលបុគ្គលណាម្នាក់ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន ទ្រង់
 បានឃើញទ្រង់ផ្ទុំផ្ទារឯណា នុ៎ះជាបុព្វនិមិត្តនៃភាពដែលសត្វទាំងឡាយផ្តាប់មុខ
 ក្នុងភព ៣ ផ្ទារមុខឡើង ទ្រង់ហាក់ដូចជាបើកព្រះនេត្រឃើញឯណា នុ៎ះជា
 បុព្វនិមិត្តនៃការបានទិព្វចក្ខុ ពន្លឺបានប្រាកដដូចគ្នា ដរាបដល់កវគ្គព្រហ្មឯណា
 នុ៎ះជាបុព្វនិមិត្តនៃអនាវរណញ្ញាណ ។ ពាក្យដ៏សេស គប្បីជ្រាបដោយន័យ
 នៃព្រះបាលីនោះឯង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថាសុបិនសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វស្សសូត្រទី ៧

[៧៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តរាយនៃភ្លៀងនេះមាន ៥ យ៉ាង ដែល
 ពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត មិនបានដឹង ទាំងចក្ខុរបស់ពួកជន អ្នកទាយនូវនិមិត្ត
 ក៏មិនមុតជ្នះ ។ អន្តរាយនៃភ្លៀង ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គេជាធាតុកើតឡើង ក្នុងអាកាសខាងលើ ដោយហេតុនោះហើយ បានជា
 មេឃ (ពពក) តាំងឡើងត្រឡប់ជាស្រឡះទៅវិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាអន្តរាយនៃភ្លៀងទី ១ ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្តមិនបានដឹង ទាំង
 ចក្ខុរបស់ពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតជ្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត វាយោធាតុកើតឡើង ក្នុងអាកាសខាងលើ ដោយហេតុនោះហើយបាន
 ជាមេឃតាំងឡើងត្រឡប់ជាស្រឡះទៅវិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអន្តរាយ
 នៃភ្លៀងទី ២ ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត មិនបានដឹង ទាំងចក្ខុរបស់ពួក
 ជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតជ្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត រាហុ-
 អសុរិន្ទ ត្រងទឹកដោយដៃហើយដះទៅ ក្នុងមហាសមុទ្រ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាអន្តរាយនៃភ្លៀងទី ៣ ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត មិនបានដឹង ទាំង
 ចក្ខុរបស់ពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតជ្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត ពួកវស្សវលាហកទេវបុត្ត ធ្វេសប្រហែស ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជា
 អន្តរាយនៃភ្លៀងទី ៤ ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្តមិនបានដឹង ទាំងចក្ខុរបស់
 ពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតជ្នះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួក

មនោរថបូរណី អង្គកថា ព្រហ្មណវគ្គទី ៥

២៨៤

មនុស្សជាអ្នកមិនប្រកបដោយធម៌ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអន្តរាយនៃភ្ញៀវ
ទី ៥ ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្តមិនបានដឹង ទាំងចក្ខុរបស់ពួកជនអ្នកទាយ
នូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតធ្លុះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អន្តរាយនៃភ្ញៀវមាន ៥ យ៉ាង
នេះឯង ដែលពួកជនអ្នកទាយនូវនិមិត្ត មិនបានដឹង ទាំងចក្ខុរបស់ពួកជនអ្នក
ទាយនូវនិមិត្ត ក៏មិនមុតធ្លុះ ។

អង្គកថា

វស្សសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវស្សសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
នេមិត្តា បានដល់ អ្នកព្យាករ ។ បទថា តេជោធាតុ បកុប្បតិ បានដល់
គំនរភ្លើងធំកើតឡើង ។ បទថា ចាណិទា ឧទកំ បដិច្ឆិត្វា បានដល់ យក
ដៃប្រមាណ ៣០០ យោជន៍ទទួលទឹកដែលតាំងឡើងតាមរដូវ ។ បទថា
បមត្តា ហោត្តិ បានដល់ ជាអ្នកប្រមាទ គឺប្រាសចាកសតិ ព្រោះស្រវឹងក្នុង
ការលេងរបស់ខ្លួន ។ ពិតហើយ កាលពួកជនទាំងនោះ មានចិត្តគិតថា ពួក
យើងនឹងត្រេកអរ ភ្ញៀវរមែងធ្លាក់ពុំជុំកាល ព្រោះមិនមានចិត្តគិតយ៉ាងនោះ
ទើបភ្ញៀវមិនធ្លាក់ ។ ទ្រង់សំដៅដល់សេចក្តីនោះ ទើបត្រាស់ដូច្នោះថា សូម្បី
ក្នុងរដូវកាល ភ្ញៀវក៏មិនធ្លាក់ ។^{១៧៧}

សុត្តន្តបិដក

វាចាសូត្រទី ៨

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ ឈ្មោះ ថា សុភាសិត មិនមែនជាទុព្ភាសិត ជាវាចាមិនប្រកបដោយទោសផង ដែល ពួកអ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីតិះដៀលផង ។ វាចាដែលប្រកបដោយអង្គ ៥ តើដូច ម្តេច ។ គឺវាចាដែលពោលប្រកបតាមកាល ១ វាចាដែលពោលពិត ១ វាចា ដែលពោលទន់ភ្លន់ ១ វាចាដែលពោលប្រកបដោយប្រយោជន៍ ១ វាចាដែល ពោលប្រកបដោយមេត្តាចិត្ត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ វាចាដែលប្រកបដោយ អង្គ ៥ នេះឯង ឈ្មោះថា សុភាសិត មិនមែនជាទុព្ភាសិតទេ ជាវាចាមិន ប្រកបដោយទោសផង ដែលពួកអ្នកប្រាជ្ញ មិនគប្បីតិះដៀលផង ។

អដ្ឋកថា

វាចាសូត្រ

[៧៨] ក្នុងវាចាសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាវាចាសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កុលសូត្រទី ៩

[៩៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមានសីលចូលទៅកាន់ត្រកូលណាហើយ ពួកមនុស្សក្នុងត្រកូលនោះ រមែងបានបុណ្យច្រើន ដោយឋានៈ ៥ យ៉ាង ។ ឋានៈ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ មនុស្សទាំងឡាយបានឃើញ ក៏មានចិត្តជ្រះថ្លា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីទៅកាន់ស្ថានសួគ៌ ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សរមែងក្រោកទទួលថ្វាយបង្គំ ក្រាលអាសនៈប្រគេន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះក៏ប្រតិបត្តិនូវបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីទៅកាន់ត្រកូលខ្ពង់ខ្ពស់ ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបព្វជិតមានសីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សក៏បន្ទោបង់មន្ទិល គឺសេចក្តីកំណាញ់ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះក៏ប្រតិបត្តិនូវបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវយសសក្តិធំ ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបព្វជិតមានសីលចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សរមែងចែករំលែក (នូវទាន) តាមសមគួរដល់សេចក្តីអង្វរ តាមសមគួរដល់កម្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះ ក៏ប្រតិបត្តិនូវបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាននូវកោតសម្បជ្រើស ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបព្វជិតមានសីល ចូលទៅ

កាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សក៏សាកសួរសាកថ្នា ស្តាប់ធម៌
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រកូលនោះក៏ប្រតិបត្តិនូវបដិបទាប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាន
 នូវបញ្ញាច្រើន ក្នុងសម័យនោះ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកបព្វជិតមាន
 សីល ចូលទៅកាន់ត្រកូលក្នុងសម័យណាហើយ ពួកមនុស្សក្នុងត្រកូលនោះ
 រមែងបានបុណ្យច្រើនដោយឋានៈ ៥ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

កុលសូត្រ

[៧៧] ក្នុងកុលសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាកុលសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និស្សារណវិយសូត្រទី ១០

[១០០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធាតុដែលគួររលាស់ចេញនេះ មាន
 ៥ យ៉ាង ។ ធាតុដែលគួររលាស់ចេញ ៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវកាមទាំងឡាយ ចិត្ត

ក៏មិនសុទ្ធចេ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅ ក្នុងកាមទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត កាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនេក្ខម្មៈ ចិត្តក៏សុទ្ធចេ ជ្រះថ្លា តាំង
 នៅស៊ីបក្នុងនេក្ខម្មៈ ចិត្តនោះរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ប្រព្រឹត្តទៅល្អចម្រើនល្អ ជាប់
 ស្រឡះ ផុតស្រឡះ ប្រាសស្រឡះចាកកាមទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយណា
 មានកាមជាបច្ច័យ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកើតឡើង
 បុគ្គលនោះក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងនោះ បុគ្គលនោះក៏លែងទទួលនូវវេទនានោះ ។
 នេះហៅថា ការរលាស់ចេញនូវកាមទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីព្យាបាទ ចិត្តក៏មិនសុទ្ធចេ មិនជ្រះ
 ថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅ ក្នុងសេចក្តីព្យាបាទ កាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តនូវសេចក្តីមិនព្យាបាទ ចិត្តក៏សុទ្ធចេ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ីបក្នុងសេចក្តីមិន
 ព្យាបាទ ចិត្តនោះរបស់ភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តទៅល្អ ចម្រើនល្អ ជាប់ស្រឡះ ផុត
 ស្រឡះ ប្រាសស្រឡះ ចាកសេចក្តីព្យាបាទ អាសវៈទាំងឡាយណា មាន
 ព្យាបាទជាបច្ច័យ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ និងសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ កើតឡើង
 បុគ្គលនោះ ក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងនោះ បុគ្គលនោះក៏លែងទទួលនូវវេទនា
 នោះ ។ នេះហៅថា ការរលាស់ចេញនូវព្យាបាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីបៀតបៀន ចិត្តក៏មិនសុទ្ធចេ មិន
 ជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅក្នុងសេចក្តីបៀតបៀន កាលបើភិក្ខុនោះធ្វើទុក
 ក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនបៀតបៀន ចិត្តក៏សុទ្ធចេជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ីបក្នុងសេចក្តី

មិនបៀតបៀន ចិត្តនោះរបស់ភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តទៅល្អ ចម្រើនល្អ ជាប់ស្រឡះ ផុតស្រឡះ ប្រាសស្រឡះ ចាកសេចក្តីបៀតបៀន ឯអាសវៈទាំងឡាយណា មានសេចក្តីបៀតបៀនជាបច្ច័យ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ និងសេចក្តីក្រវល់ ក្រវាយកើតឡើង បុគ្គលនោះ ក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងនោះ បុគ្គលនោះលែង ទទួលនូវវេទនានោះ ។ នេះហៅថា ការរលាស់ចេញនូវសេចក្តីបៀតបៀន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្តក្នុងរូបទាំងឡាយ ចិត្ត ក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅក្នុងរូបទាំងឡាយ កាល បើភិក្ខុនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវរូប ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ក្នុងអរូបបាន ចិត្តនោះរបស់ភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្តទៅល្អ ចម្រើនល្អ ជាប់ស្រឡះ ផុតស្រឡះ ប្រាសស្រឡះ ចាករូបទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយណា មានរូបជាបច្ច័យ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ និងក្រវល់ក្រវាយកើតឡើង ភិក្ខុនោះ ក៏ផុតចាកអាសវៈ ទាំងនោះ ភិក្ខុនោះលែងទទួលនូវវេទនានោះ ។ នេះហៅថា ការរលាស់ចេញ នូវរូបទាំងឡាយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត កាលភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសក្កាយ ចិត្តក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅ មិនជ្រប់នៅក្នុងសក្កាយ កាលបើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសក្កាយនិរោធិ តែមួយយ៉ាង ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ក្នុងសក្កាយនិរោធិបាន ចិត្តនោះរបស់ភិក្ខុនោះ ប្រព្រឹត្ត ទៅល្អ ចម្រើនល្អ ជាប់ស្រឡះ ផុតស្រឡះ ប្រាសស្រឡះ ចាកសក្កាយ អាសវៈទាំងឡាយណា មានសក្កាយជាបច្ច័យ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ និងសេចក្តី

មនោរម្យបូរណ៍ អដ្ឋកថា ព្រាហ្មណវគ្គទី ៥

ក្រវល់ក្រវាយកើតឡើង ភិក្ខុនោះក៏ផុតចាកអាសវៈទាំងនោះ ភិក្ខុនោះលែងទទួល
 នូវវេទនានោះ ។ នេះហៅថា ការរលាស់ចេញនូវសក្កាយ ។ សេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងកាមក្តី របស់ភិក្ខុនោះ ក៏មិនបានកើត សេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការព្យាបាទក្តី
 ក៏មិនបានកើត សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការបៀតបៀនក្តី ក៏មិនបានកើត សេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងរូបក្តី ក៏មិនបានកើត សេចក្តីត្រេកអរក្នុងសក្កាយក្តី ក៏មិនបានកើត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះ តថាគតពោលថា មិនមានសេចក្តីអាសវៈ បាន
 ផ្តាច់បង់នូវតណ្ហា បានកម្ចាត់កម្មាយនូវសញ្ញាជនៈ ព្រោះមិនដេកត្រាំក្នុងសេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងកាមផង មិនដេកត្រាំក្នុងសេចក្តីត្រេកអរក្នុងព្យាបាទផង មិនដេក
 ត្រាំក្នុងសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការបៀតបៀនផង មិនដេកត្រាំក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងរូបផង មិនដេកត្រាំក្នុងសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងសក្កាយផង ហើយធ្វើនូវទីបំផុត
 នៃទុក្ខ ព្រោះបានត្រាស់ដឹងនូវមានៈដោយប្រពៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធាតុ
 ទាំងឡាយ ដែលគួររលាស់ចេញ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

ព្រាហ្មណវគ្គទី ៥ ចប់

បណ្ណាសកទី ៤ ចប់

ឧទាននៃព្រាហ្មណវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសោណព្រាហ្មណ៍ ១ ទោណព្រាហ្មណ៍ ១
- សន្តិវរព្រាហ្មណ៍ ១ ការណបាលិព្រាហ្មណ៍ ១ បិណ្ឌិ-
- យានិព្រាហ្មណ៍ ១ មហាសុបិន ១ រឿងភ្លៀង ១ វាចា
- ១ ត្រកូល ១ ធាតុទាំងឡាយ ដែលគួររលាស់ចេញ ១ ។

អដ្ឋកថា

និស្សារណីយសូត្រ

[១០០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិស្សារណីយសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា និស្សារណីយា បានដល់ រលាស់ចេញទៅ គឺប្រាសចេញបាន ។ បទថា ឆានុយោ បានដល់ សកាវៈដែលទទេចាកខ្លួន ។ បទថា កាមំ មនសិ- ករោតោ បានដល់ ជាក់ចិត្តដល់កាម អធិប្បាយថា ចេញចាកអសុកជ្ឈាន ហើយបញ្ជូនចិត្តចំពោះកាម ដើម្បីសាកល្បង ដូចជាក់ថ្នាំពិសោធពិស ។ បទថា ន បក្ខន្តិ គឺមិនចូលទៅ ។ បទថា ន បសិន្តិ គឺមិនដល់នូវការ ជ្រះថ្លា ។ បទថា ន សន្តិជ្ជនិ គឺមិនតាំងនៅ ។ បទថា ន វិមុច្ចនិ គឺមិន បង្ហាន់ទៅ ។ ឧបមាដូចស្វាបមាន់ក្តី សរសៃកង្កែបក្តី ដែលគេជាក់ចូលទៅ ក្នុងភ្លើង រមែងរួញ មិនលា យ៉ាងណា ចិត្តក៏រួញ មិនលាចេញ ដូច្នោះ ។ បឋមជ្ឈានក្នុងអសុក ឈ្មោះថា នេក្ខម្មៈ ក្នុងបទនេះថា នេក្ខម្មំ ទោ បន ដូច្នោះ ។ កាលភិក្ខុនោះជាក់ចិត្តដល់នេក្ខម្មៈនោះ ចិត្តរមែងស្ទុះទៅក្នុងនេក្ខម្មៈ ។ បទថា តស្ស តំ ចិត្តំ បានដល់ ចិត្តក្នុងអសុកជ្ឈាននៃភិក្ខុនោះ ។ បទថា សុគតំ បានដល់ ទៅហើយដោយល្អ ព្រោះទៅក្នុងគោចរ គឺអារម្មណ៍ ។ បទថា សុកាវិតំ បានដល់ អប់រំហើយដោយល្អ ព្រោះមិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុង ចំណែកក្នុងនៃសេចក្តីវិនាស ។ បទថា សុវិន្តិតំ បានដល់ ចេញទៅហើយ ចាកកាម ។ បទថា សុវិមុត្តំ បានដល់ ផុតហើយដោយល្អ ចាកកាមទាំង- ឡាយ អាសវៈទាំងឡាយ ៤ ដែលមានកាមជាហេតុ ឈ្មោះថា អាសវៈ

មានកាមជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីទុក្ខ ឈ្មោះថា វិយាត ការក្តៅក្រហាយ ព្រោះកាមរាគៈ ឈ្មោះថា បរិទ្ធារាម។ បទថា ន សោ តំ វេទនំ វេទិយតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះ មិនបានសោយវេទនាកើតអំពីកាមនោះ នឹងវេទនាកើតអំពីសេចក្តីទុក្ខ និងការក្តៅក្រហាយ ។

បទថា ឥន្ទមក្កានំ កាមាណំ និស្សរណំ សេចក្តីថា អសុភជ្ឈាន លោកពោលថា ជាគ្រឿងហូរចេញទៅនៃកាមទាំងឡាយ ព្រោះរលាស់ចេញចាកកាម ។ ភិក្ខុណាធ្វើឈាននោះឲ្យជាបាទ ពិចារណាសង្ខារទាំងឡាយ សម្រេចតតិយមគ្គ ឃើញនិព្វានដោយអនាគាមិផល ហើយក៏ដឹងថា ឈ្មោះថា កាមទាំងឡាយ នឹងមិនមានទៀត ដូច្នោះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ជា និស្សរណៈ គឺគ្រឿងរលាស់ចេញដោយចំណែកមួយ ។ ក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ តែការផ្សេងគ្នា មានដូច្នោះ ក្នុងវារៈទី ២ មេត្តាឈាន ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនៃព្យាបាទ ក្នុងវារៈទី ៣ ករុណាឈាន ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនៃវិហិន្ស ក្នុងវារៈទី ៤ អរូបជ្ឈាន ឈ្មោះថា ជាគ្រឿងរលាស់ចេញនៃរូបទាំងឡាយ ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីប្រកបអរហត្តផល ចូលក្នុងបទនេះថា អច្ចន្តនិស្សរណំ ដូច្នោះ ។ ក្នុងវារៈទី ៥ បទថា សក្កាយំ មនសិករោតោ សេចក្តីថា កាលភិក្ខុកំណត់សង្ខារសុទ្ធជាអារម្មណ៍ រួចសម្រេចអរហត្ត ជាសុខវិបស្សកៈ ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ហើយទើបបញ្ជូនចិត្តចំពោះឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ដើម្បីពិចារណា ។ បទថា ឥន្ទមក្កានំ សក្កាយស្ស និស្ស-

រណំ សេចក្តីថា ចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយអរហត្តផលសមាបត្តិ ដែលកើត
ឡើងថា សក្កាយនឹងមិនមានតទៅទៀត ដូច្នោះ របស់កិក្ខុដែលឃើញព្រះនិព្វាន
ដោយអរហត្តមគ្គ និងដោយផលតាំងនៅនេះ លោកពោលថា ជាគ្រឿងរលាស់
ចេញទៅនៃសក្កាយ ដូច្នោះ ។

ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគកាលទ្រង់សរសើរគុណនៃព្រះខ័ណ្ឌស្រព
ដែលសម្រេចសក្កាយនិស្សរណនិរោធ ដូច្នោះ តាំងនៅ ទើបត្រាស់ពាក្យជា
ដើមថា តស្ម កាមនន្ទិបិ នានុសេតិ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទទាំងនោះ បទថា
នានុសេតិ គឺមិនកើត ។ បទថា អននុសយា គឺព្រោះការមិនកើត ។ បទ
ដ៏សេស ក្នុងសូត្រនេះ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថានិស្សារណ្ហយសូត្រទី ១០ ចប់
ព្រាហ្មណ៍វគ្គទី ៥ ចប់
ចតុត្ថបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក
បញ្ចមបណ្ណាសក

កិម្ពិលវគ្គ
កិម្ពិលសូត្រទី ១

[១០១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវន
ជិតស្រុកកិមិលា ។ គ្រានោះ ព្រះកិមិលៈដ៏មានអាយុចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយ
ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះកិមិលៈដ៏មានអាយុអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បាន
ក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុ
ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ព្រះសទ្ធម្មមិនប្រតិស្ឋាន
នៅយូរបាន ។ ម្ចាស់កិមិលៈ កាលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី
ឧបាសក ឧបាសិកា ក្នុងសាសនានេះ មិនគោរព មិនកោតក្រែងក្នុងព្រះសាស្តា
មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះ
សង្ឃ មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងសិក្ខា មិនគោរព មិនកោតក្រែង នូវ
គ្នានិងគ្នា ។ ម្ចាស់កិមិលៈ នេះឯងជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ ដែលព្រះតថាគត

បរិនិព្វានទៅ ព្រះសទ្ធម្មមិនប្រតិស្ឋាននៅយូរបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ព្រះសទ្ធម្ម
 ប្រតិស្ឋាននៅយូរបាន ។ ម្នាលភិក្ខុវិល្លាសៈ កាលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ពួក
 ភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីគោរព កោត
 ក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា មានសេចក្តីគោរព កោតក្រែងក្នុងព្រះធម៌ មានសេចក្តី
 គោរព កោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃ មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង ក្នុងសិក្ខា
 មានសេចក្តីគោរពកោតក្រែង នូវគ្នានិងគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុវិល្លាសៈ នេះឯងជាហេតុ
 នេះជាបច្ច័យ ដែលព្រះតថាគតបរិនិព្វានទៅ ព្រះសទ្ធម្មប្រតិស្ឋាននៅយូរបាន ។

អដ្ឋកថា

បញ្ចមបណ្ណាសក

កិម្មលវគ្គទី ១

កិម្មលសូត្រ

[១០១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យ ក្នុងកិម្មលសូត្រទី ១ នៃបញ្ចមបណ្ណាសក ដូចតទៅនេះ បទថា កិម្មលាយំ បានដល់ ក្នុងនគរមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា វេន្យុវនេ គឺក្នុងព្រៃមុច្ឆលិន ។ បទថា ឯតទរោច បានឮថា ព្រះថេរៈ នេះ ជាសេដ្ឋីបុត្រក្នុងនគរនោះ បួសក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិព្រះសាស្តា បាននូវបុព្វេនិវាសញ្ញាណ ព្រះថេរៈនោះ កាលរព្វកដល់ខន្ធសន្តានរបស់ខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យ ហើយបួសហើយ ក្នុងកាលសាសនារបស់ព្រះកស្សបទសពលសាបសូន្យទៅ កាលបរិស័ទ ៤ មិនធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុងសាសនា ទើបដាក់ជណ្តើរឡើងភ្នំ ធ្វើសមណធម៌លើភ្នំនោះ បានឃើញភាពដែលខ្លួនធ្លាប់អាស្រ័យហើយ លោក ចូលទៅគាល់ព្រះសាស្តា ហើយបំណងនឹងទូលសួរដល់ហេតុនោះដូច្នោះ ទើប ក្រាបទូលពាក្យជាដើមថា កោ នុ ខោ ភន្តេ ដូច្នោះ ជាមួយព្រះសាស្តានោះ ។

បទថា សត្តិ អគារវា វិហារន្តិ អប្បតិស្សា សេចក្តីថា រមែងមិនតាំង សេចក្តីគោរព និងភាពជាជំទុកក្នុងព្រះសាស្តា ។ ក្នុងបទដ៏សេស ក៏ន័យនេះ

ដូចគ្នា ។

ក្នុងបទទាំងនោះ ភិក្ខុកាលដើរកាន់ត្រ ពាក់ស្បែកជើងត្រង់លានព្រះ
 ចេតិយជាដើមក្តី និយាយរឿងដែលមិនជាប្រយោជន៍ មានប្រការផ្សេងៗ ក្តី
 ឈ្មោះថា មិនគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ។ ម្យ៉ាងទៀត អង្គុយនិទ្រាក្នុងរោងស្លាប់
 ធម៌ក្តី និយាយរឿងដែលមិនជាប្រយោជន៍ មានប្រការផ្សេងៗ ក្តី ឈ្មោះថា
 មិនគោរពក្នុងព្រះធម៌ ។ កាលពោលដល់រឿងផ្សេងៗ លើកដៃគ្រវីកណ្តាល
 ជំនុំសង្ឃ មិនធ្វើការកោតក្រែងក្នុងភិក្ខុដែលជាថេរៈ នវក និងមជ្ឈិម ឈ្មោះ
 ថា មិនគោរពក្នុងសង្ឃ ។ កាលមិនធ្វើសិក្ខាឲ្យបរិបូណ៌ ឈ្មោះថា មិនគោរព
 ក្នុងសិក្ខា កាលធ្វើនូវជម្លោះទាស់ទែងដល់គ្នានិងគ្នាជាដើម ឈ្មោះថា មិន
 គោរពដល់គ្នានិងគ្នា ។

អដ្ឋកថាភិម្ពិលសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ធម្មសុវ្ណនសូត្រទី ២

[១០២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សនៃការស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺអ្នកស្តាប់តែងបានស្តាប់រឿង មិនទាន់បានស្តាប់ ១ រឿងណាដែលធ្លាប់ស្តាប់ហើយ តែមិនទាន់ចូលចិត្តច្បាស់ នឹងចូលចិត្តច្បាស់ឡើងបាន ១ កម្ចាត់បង់សេចក្តីសង្ស័យចេញបាន ១ ធ្វើសេចក្តី ឃើញឲ្យត្រង់ ១ ចិត្តអ្នកស្តាប់រមែងជ្រះថ្លា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស នៃការស្តាប់ធម៌ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា
ធម្មសុវ្ណនសូត្រ

[១០២] ក្នុងធម្មសុវ្ណនសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាធម្មសុវ្ណនសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក អាជានិយមសូត្រទី ៣

[១០៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ចម្រើនរបស់ព្រះរាជា ប្រកបដោយអង្គ ៥ ជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមានចិត្តត្រង់ ១ មានសម្មះល្បឿន ១ មានចិត្តទន់ ១ មានចិត្តអត់ធន់ ១ មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ចម្រើនរបស់ព្រះរាជា ប្រកបដោយអង្គទាំង ៥ នេះ ទើបជាសេះគួរដល់ព្រះរាជា ជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ៥ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ទើបជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា គួរទទួលអាគន្ធកុទាន គួរទទួលទុក្ខិណាទាន គួរធ្វើអញ្ជាបី ជាបុញ្ញកេត្តិរបស់សត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រែកលែងជាងគ្មាន ។ ប្រកបដោយអង្គ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមានចិត្តត្រង់ ១ មានសម្មះល្បឿន ១ មានចិត្តទន់ ១ មានចិត្តអំណត់ ១ មានចិត្តស្ងប់ស្ងៀម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ ទើបជាអ្នកគួរទទួលគ្រឿងបូជា គួរទទួលអាគន្ធកុទាន គួរដល់ទុក្ខិណាទាន គួរធ្វើអញ្ជាបី ជាបុញ្ញកេត្តិរបស់សត្វលោក រកខេត្តដទៃក្រែកលែងជាងគ្មាន ។

អដ្ឋកថា

អាជានិយមសូត្រ

[១០៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាជានិយមសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា អាជ្ញវេន បានដល់ ដោយការត្រង់ គឺដោយការទៅ មិនរៀច ។ បទថា ជវេន គឺដោយថ្វីជើងរហ័ស ។ បទថា មន្តវេន គឺមានសរីរៈទន់ភ្លន់ ។ បទថា ខន្តិយា គឺអត់ធន់ ដោយការអត់ធន់ ។ បទថា សោរច្ឆេន គឺដោយមានប្រក្រតីស្អាត ក្នុងភិក្ខុវារៈគប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យដូច្នោះថា បទថា អាជ្ជវំ បានដល់ ការទៅត្រង់នៃញាណ ។ បទថា ជវោ បានដល់ ដំណើរទៅនៃញាណ ដែលចាស់ក្លា ។ បទថា មន្តវំ គឺការទន់ភ្លន់ជាប្រក្រតី ។ បទថា ខន្តិ បានដល់ អត់ធន់ដោយការអត់សង្កត់នោះឯង ។ បទថា សោរច្ឆំ គឺមានការស្អាតជាប្រក្រតីនោះឯង ។^{១០៣}

អដ្ឋកថា អាជានិយមសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពលសូត្រទី ៤

[១០៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ពល ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធាពល ១ ហិរិពល ១ ឱត្តប្បពល ១ វិរិយពល ១ បញ្ញាពល ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពលមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ពលសូត្រ

[១០៤] ពលសូត្រទី ៤ ត្រាស់ពល ៥ ទុកលាយឡំគ្នា ។
អដ្ឋកថាពលសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចេតោវិលសូត្រទី ៥

[១០៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចម្រើននៃចិត្តនេះមាន ៥ យ៉ាង ។
ចម្រើននៃចិត្ត ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
សង្ស័យឆៀងឆ្ងល់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុណាសង្ស័យ ឆៀងឆ្ងល់មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តា
ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្ហោនទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ
ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំងមាំ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនបង្ហោនទៅ ដើម្បីដុត
កម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំងមាំ នេះជា
ចម្រើននៃចិត្តទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងព្រះធម៌ ... ក្នុង
ព្រះសង្ឃ ... ក្នុងសិក្ខា ... ភិក្ខុមានចិត្តខឹងអាក់អន់គ្មានក្ដាញ់ របីវិញ្ញូសក្នុង
សព្វហូចារីទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមានចិត្តខឹងអាក់អន់
គ្មានក្ដាញ់ របីវិញ្ញូសក្នុងសព្វហូចារីទាំងឡាយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះមិនបង្ហោន

ទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំង
 មាំ ចិត្តរបស់កិក្ខណា មិនបង្កោនទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកប
 រឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំងមាំ នេះជាចម្រើននៃចិត្តទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចម្រើននៃចិត្តមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ចេតោទ័លសូត្រ

[១០៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងចេតោទ័លសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ចេតោទ័លា បានដល់ ការរឹងត្អឹង ភាពជាសំរាម ភាពជាចម្រើននៃចិត្ត ។
 បទថា សត្តិ កង្វតិ សេចក្ដីថា ភិក្ខុរមែងសង្ស័យក្នុងព្រះវរកាយ ឬក្នុងព្រះ
 គុណនៃព្រះសាស្តា ។ កាលសង្ស័យក្នុងព្រះវរកាយ រមែងសង្ស័យថា ព្រះ
 វរកាយ ឈ្មោះថា ប្រដាប់ដោយបុរិសលក្ខណៈ ៣២ មាន ឬមិនមានហ្ន៎
 ដូច្នោះ កាលសង្ស័យក្នុងគុណ រមែងសង្ស័យថា ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ ដែល
 អាចដឹងអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន មាន ឬមិនមានហ្ន៎ ដូច្នោះ ។ បទថា
 វិចិត្តិកង្វតិ បានដល់ ជ្រើសរើសលំបាក រមែងដល់នូវសេចក្ដីលំបាក គឺមិន
 អាចសម្រេចបាន ។ បទថា នាធិមុច្ឆតិ បានដល់ រមែងមិនបាននូវការ
 បង្កោនចិត្តជឿថា វត្ថុនោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា ន សម្បស័ទតិ សេចក្ដីថា ឈម

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ បញ្ចកនិបាត

ចុះក្នុងគុណ ហើយក៏មិនអាចនឹងជ្រះថ្លា គឺមានចិត្តមិនល្អក៏ ព្រោះមិនមាន សេចក្តីសង្ស័យ ។

បទថា អាតប្បាយ បានដល់ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីព្យាយាមដុតបំផ្លាញនូវ កិលេស ។ បទថា អនុយោគាយ បានដល់ ដើម្បីការប្រកបរឿយៗ ។ បទ ថា សាតច្ចាយ បានដល់ ដើម្បីធ្វើជាប់តក្កា ។ បទថា បដានាយ បានដល់ ដើម្បីតាំងសេចក្តីព្យាយាម ។ បទថា អយំ បឋមោ ចេតោធិលោ សេចក្តី ថា ភាវៈនេះ ជាការរឹងត្អឹងនៃចិត្តទី ១ គឺសេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះសាស្តានេះ យ៉ាងនេះឯង ក៏ក្នុងនោះក៏មិនទាន់លះបាន ។

បទថា ធម្ម គឺក្នុងបរិយត្តិធម៌ និងបដិវេធធម៌ ។ កាលសង្ស័យក្នុង បរិយត្តិធម៌ រមែងសង្ស័យថា អាចារ្យទាំងឡាយពោលថា ព្រះត្រៃបិដក មាន ពុទ្ធវចនៈ ៨៤០០០ ព្រះធម្មក្ខន្ធ ដូច្នោះ ព្រះពុទ្ធវចនៈនោះ មាន ឬមិនមាន ហ្ន៎ ដូច្នោះ ។ កាលសង្ស័យក្នុងបដិវេធធម៌ រមែងសង្ស័យថា អាចារ្យទាំង- ឡាយពោលថា ផលនៃវិបស្សនា ឈ្មោះថា មគ្គ ផលរបស់មគ្គ ឈ្មោះថា ផល ធម៌ដែលលះបង់សង្ខារទាំងពួង ឈ្មោះថា និព្វាន ដូច្នោះ និព្វាននោះ មាន ឬមិនមានហ្ន៎ ដូច្នោះ ។ បទថា សង្ឃ កន្ទុតិ សេចក្តីថា រមែងសង្ស័យ ថា ឈ្មោះថា សង្ឃ ជាអ្នកដើរតាមបដិបទាបែបនេះ តាមបទជាដើមថា ឧប្បជិបន្នោ ដូច្នោះ ជាទីប្រជុំនៃបុគ្គល ៨ គឺលោកដែលតាំងនៅក្នុងមគ្គ ៤ លោកដែលតាំងនៅក្នុងផល ៤ មាន ឬមិនមានហ្ន៎ ដូច្នោះ ។

កាលសង្ស័យក្នុងសិក្ខា រមែងសង្ស័យថា អាចារ្យទាំងឡាយពោលថា
អធិសីល អធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិប្បញ្ញាសិក្ខាដូច្នោះ សិក្ខានោះ
មាន ឬមិនមានហ្ន៎ ។

បទថា អយំ បញ្ចមោ សេចក្តីថា ការៈនេះ ជាការរឹងត្អឹង ជាសំរាម
ជាចម្រើននៃចិត្តទី ៥ គឺការអាក់អន់ក្នុងសព្វហូហារី ។^{១០៥}

អដ្ឋកថាចេតោទ័លសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក
វិទិតនុសូត្រទី ៦

[១០៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងនៃចិត្តនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
ចំណងនៃចិត្ត ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកឆន្ទៈ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តី
ស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្នាន មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តី
ក្រហល់ក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេក មិនទាន់ប្រាសចាកឆន្ទៈ មិន
ទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រឡាញ់ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីស្រែកឃ្នាន មិន
ទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ មិនទាន់ប្រាសចាកតណ្ហា ក្នុងកាម

ទាំងឡាយ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្ហាន់ទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បី
 ប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំងមាំ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិនបង្ហាន់
 ទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំង
 មាំ នេះជាចំណងនៃចិត្តទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុមិនទាន់
 ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងកាយ ... មិនទាន់ប្រាសចាកតម្រេកក្នុងរូប ... បរិភោគ
 ទាល់តែឆ្អែតពេញពោះ ប្រកបការដេកជាសុខ ផ្អែកជាសុខ លក់ជាសុខ ...
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដោយប្រាថ្នា នូវទេវនិកាយណាមួយថា អាត្មាអញនឹងបាន
 ជាទេវតាសក្ដិធំ ឬទេវតាសក្ដិតូច ដោយសីលនេះ វត្ថុនេះ សេចក្ដីព្យាយាម
 នេះ ឬដោយព្រហ្មចរិយៈនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាប្រព្រឹត្តព្រហ្ម-
 ចរិយៈ ដោយប្រាថ្នាទេវនិកាយណាមួយថា អាត្មាអញនឹងបានជាទេវតាសក្ដិធំ
 ឬទេវតាសក្ដិតូច ដោយសីលនេះ វត្ថុនេះ សេចក្ដីព្យាយាមនេះ ឬដោយ
 ព្រហ្មចរិយៈនេះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ មិនបង្ហាន់ទៅដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស
 ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់ ដើម្បីតាំងមាំ ចិត្តរបស់ភិក្ខុណា មិន
 បង្ហាន់ទៅ ដើម្បីដុតកម្ដៅកិលេស ដើម្បីប្រកបរឿយៗ ដើម្បីធ្វើមិនដាច់
 ដើម្បីតាំងមាំ នេះជាចំណងនៃចិត្តទី ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងនៃ
 ចិត្តមាន ៥ យ៉ាង នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

វិនិត្យសូត្រ

[១០៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវិនិត្យសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា ចេតសោ វិនិត្យា បានដល់ កិលេស ឈ្មោះថា ចេតសោ វិនិត្យ ព្រោះទាញនូវចិត្ត ដូចធ្វើទុកក្នុងកណ្តាប់ដៃ ។ បទថា កាមេ បានដល់ ទាំង វត្តកាម ទាំងកិលេសកាម ។ បទថា កាយេ បានដល់ ក្នុងកាយរបស់ខ្លួន ។ បទថា រូបេ គឺក្នុងរូបខាងក្រៅ ។ បទថា យាវទន្តំ បានដល់ តាមដែលខ្លួន ប្រាថ្នា ។ បទថា ឧទារវទេហកំ បានដល់ អាហារដែលពេញពោះ អាហារ ដែលពេញពោះនោះ ហៅថា ឧទារវទេហកំ ព្រោះដាក់ពេញពោះនោះ ។ បទថា សេយ្យសុខំ បានដល់ សេចក្តីសុខដោយការដេកលើគ្រែ ឬតាំង ឬ សេចក្តីសុខតាមរដូវ ។ បទថា បស្សសុខំ បានដល់ សេចក្តីសុខដែលកើត ឡើង ដូចសេចក្តីសុខរបស់បុគ្គលដែលដេកបម្រះទៅជុំវិញទាំងខាងស្តាំ និង ខាងឆ្វេង ដូច្នោះ ។ បទថា មិទ្ធសុខំ គឺសុខក្នុងការដេកលក់ ។ បទថា អនុយុត្តោ បានដល់ ប្រកបសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ។ បទថា បណ៌ឆាយ ប្រែថា ប្រាថ្នាហើយ ។ ចតុប្បារិសុទ្ធិសីល ឈ្មោះថា សីល ក្នុងបទជាដើមថា សីលេន ។ ការសមាទាន គឺកាន់យកវត្ថុ ឈ្មោះថា វត្ថុ ។ ការប្រព្រឹត្តតបៈ ឈ្មោះថា តប ព្រោះរៀរមេប៉ុន ឈ្មោះថា ព្រហ្មចរិយ ។ បទថា ទេវោ វា ភវិស្សាមិ សេចក្តីថា អាត្មាអញនឹងជាទេវតាធំឬ ។ បទថា ទេវញ្ញតរោ វា សេចក្តីថា ឬនឹងជាទេវតាតូចអង្គឯណានីមួយ ។^{១២៣}

សុត្តន្តបិដក

យាគុស្ត្រទី ៧

[១០៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សបបរនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកម្ចាត់បង់សេចក្តីឃ្នាន ១ កម្ចាត់បង់សេចក្តីស្រេក ១ ញ៉ាំងខ្យល់ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅសព្វ ១ ញ៉ាំងសរសៃឲ្យស្អាត ១ ញ៉ាំងអាហារថ្មីដែលនៅសល់ឲ្យឆ្អិន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សបបរមាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

យាគុស្ត្រ

[១០៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងយាគុស្ត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា វាតំ អនុលោមេតិ បានដល់ ធ្វើខ្យល់ឲ្យដើរស្រួល ។ បទថា វត្ថុំ សោធនេតិ បានដល់ ជម្រះតម្រង់បស្ស្សវៈឲ្យស្អាត ។ បទថា អាមារសេសំ ចាចេតិ សេចក្តីថា អាហារដែលនៅ មិនទាន់រលួយមាន ក៏ជួយរម្ងាយអាហារនោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា យាគុស្ត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទន្លកដួសូត្រទី ៨

[១០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងការមិនទំពាឈើស្គន់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមានចក្ខុមិនស្អាត ១ មាត់ មានក្លិនស្អុយ ១ សរសៃនាំសអាហារមិនបរិសុទ្ធ ១ ប្រមាត់ និងស្មៅស្មួរបរិត បាយ ១ មិនត្រាញ់បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងការមិនទំពា ឈើស្គន់មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សក្នុងការ ទំពាឈើស្គន់នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺនាំឲ្យ មានចក្ខុស្អាត ១ មាត់មិនមានក្លិនស្អុយ ១ សរសៃនាំសអាហារបរិសុទ្ធ ១ ប្រមាត់ និងស្មៅស្មួរមិនបរិតបាយ ១ ត្រាញ់បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សក្នុងការទំពាឈើស្គន់ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទន្លកដួសូត្រ

[១០៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទន្លកដួសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា អចក្ខុស្អុំ បានដល់ មិនធ្វើនូវឧបការៈដល់ចក្ខុ គឺមិនធ្វើចក្ខុឲ្យថ្លា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទន្លកដួសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

គីតសូត្រទី ៩

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលពោលធម៌ ដោយសំឡេងច្រៀងវែងនេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯងក៏ត្រេកអរ ក្នុងសំឡេងនោះ ១ ជនទាំងឡាយដទៃ ក៏ត្រេកអរក្នុងសំឡេងនោះ ១ គហបតីទាំងឡាយ ពោលទោសថា ពួកយើងច្រៀងយ៉ាងណា ពួកសមណសក្យបុគ្គលទាំងនេះ ក៏ច្រៀងយ៉ាងនោះដែរ ១ បុគ្គលពេញចិត្តក្នុងការសូត្រលាក់រំលែកសំឡេង រមែងខូចសមាធិ ១ ពួកជនខាងក្រោយនឹងដល់នូវទិដ្ឋានុគតិ (យកតម្រាប់តាម) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលពោលធម៌ ដោយសំឡេងច្រៀងវែង មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

គីតសូត្រ

[១០៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងគីតសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា អាយតកេន បានដល់ វែង គឺធ្វើឲ្យលើសគាថា ដែលមានបទ និងព្យញ្ជនៈ បរិបូណ៌ឲ្យខូចទៅ ។ បទថា សរកុត្តិម្បិ និកាមយមានស្ស សេចក្តីថា កាលប្រាថ្នាការតុបតែងសំឡេង ដោយគិតថា សំឡេងច្រៀង អញ្ញគួរធ្វើយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ។ បទថា សមាធិស្ស ភង្គោ ហោតិ សេចក្តីថា ចិត្តដែលប្រកប

ដោយសមថៈ នឹងវិបស្សនា ក៏ខូចទៅ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាតិស្សត្រធី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មជ្ឈិមនិកាយាសុត្តន្តបិដក

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលដេកលក់ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួននេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺដេកលក់ជា ទុក្ខ ១ ក្រាក់ឡើងជាទុក្ខ ១ យល់សប្តិអាក្រក់ ១ ទេវតាមិនរក្សា ១ អសុចិ ហូរចេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលដេកលក់ ភ្លេចស្មារតី មិនដឹងខ្លួន មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់ បុគ្គលដេកលក់ ប្រុងស្មារតី ដឹងខ្លួននេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺដេកលក់ជាសុខ ១ ក្រាក់ឡើងជាសុខ ១ មិនយល់សប្តិ អាក្រក់ ១ ទេវតារក្សា ១ អសុចិមិនហូរចេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គលដេកលក់ប្រុងស្មារតី ដឹងខ្លួន មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

កិមិលវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃកិមិលវគ្គនោះ គឺ

ពោលអំពីរឿងកិមិលត្ថេរ ១ អំពីអាទិសង្ឃស្តាប់ធម៌ ១
អំពីសេរុអាជានេយ្យ ១ អំពីធម៌ជាកម្លាំង ១ អំពីចម្រើន
នៃចិត្ត ១ អំពីចំណងនៃចិត្ត ១ អំពីអាទិសង្ឃបឋម ១
អំពីឈើស្នូន ១ អំពីការពោលធម៌ដោយសំឡេងច្រៀង
វែង ១ អំពីការដេកលក់ ភ្លេចស្មារតី ១ ។

អដ្ឋកថា

មុដ្ឋាស្សតិសូត្រ

[១១០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមុដ្ឋាស្សតិសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា ទុក្ខំ សុបតិ សេចក្តីថា កាលយល់សប្តិឃើញរឿងវាវែងៗ ក៏
លក់មិនសប្បាយ ។ បទថា ទុក្ខំ បដិពុជ្ឈតិ សេចក្តីថា សូម្បីភ្នាក់ ក៏ភ្នាក់
ដោយភ័យខ្លាច ។ ក្នុងសូត្រនេះ ត្រាស់សតិសម្បជញ្ញៈលាយគ្នា ។^{១១១}

អដ្ឋកថាមុដ្ឋាស្សតិសូត្រទី ១០ ចប់
កិមិលវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អក្កោសកវគ្គ

អក្កោសកសូត្រទី ១

[១១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជេវ ប្រទេច តិះដៀល ព្រះ
អរិយៈ ចំពោះសព្វហ្មធារីទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង តែងប្រាកដឡើងដល់
ភិក្ខុនោះ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកត្រូវបារាណិក អស់ផ្លូវកែខៃ
១ ជាអ្នកត្រូវអាបត្តិដ៏សៅហ្មងណាមួយ ១ ជាអ្នកប៉ះពាល់នូវរោគយ៉ាងធ្ងន់
១ ជាអ្នកស្លាប់វង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត
ជាតិវច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជេវ
ប្រទេច តិះដៀលព្រះអរិយៈ ចំពោះសព្វហ្មធារីទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង
នេះ តែងប្រាកដឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ។

អដ្ឋកថា

អកោសកវគ្គទី ២

អកោសកសូត្រ

[១១១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអកោសកសូត្រទី ១ នៃអកោសកវគ្គ
ទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា អកោសកបរិកាសកោ បានដល់ ជេរដោយ
អកោសកវគ្គ ១០ បរិកាសដោយសម្តែងភ័យ ។ បទថា ឆន្ទបរិបន្តោ បានដល់
ឈ្មោះថា មានផ្លូវដែលកាត់ផ្តាច់ចោលហើយ ព្រោះភាពដែលលោកុត្តរត្រូវ
កាត់ផ្តាច់ហើយ ដោយធម៌ជាគ្រឿងយឺតយូរ ។ បទថា រោគាតន្តំ បានដល់
រោគនោះឯង ឈ្មោះថា រោគាតន្តំ ព្រោះធ្វើជីវិតឲ្យចង្អៀតចង្អល់ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អកោសកសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ភណ្ឌនសូត្រទី ២

[១១២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់
ធ្វើនូវជម្លោះ ធ្វើនូវវិវាទ ធ្វើនូវតិប្បនកថា ធ្វើនូវអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ ទោស
៥ យ៉ាង តែងប្រាកដឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អក្កោសកវគ្គទី ២

៣១៤

មិនបានគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ១ គុណវិសេសដែលខ្លួនបានហើយ
 សាបសូន្យទៅវិញ ១ កិត្តិសព្ទអាក្រក់រមែងខ្វែរខ្វាយទៅ ១ ស្លាប់វង្វើងស្មារតី
 ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាតិច្នោះ ប្រេត អសុរកាយ
 នឹងនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ជាអ្នកធ្វើសេចក្តីប្រកួតប្រកាន់
 ធ្វើជម្លោះ ធ្វើវិវាទ ធ្វើតិច្ចានកថា ធ្វើអធិករណ៍ក្នុងសង្ឃ ទោស ៤ យ៉ាង
 នេះ តែងប្រាកដឡើងដល់ភិក្ខុនោះ ។

អដ្ឋកថា

កណ្ណានុសូត្រ

[១១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកណ្ណានុសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អធិករណាការកោ បានដល់ ញ៉ាំងអធិករណ៍ ៤ យ៉ាងណាមួយឡើង ។
 បទថា អនិច្ចតំ បានដល់ គុណវិសេសដែលមិនទាន់បានសម្រេចមក
 អំពីមុន ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កណ្ណានុសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីលសូត្រទី ៣

[១១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល ក្នុងលោកនេះ តែងដល់នូវសេចក្តីវិនាសសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហេតុមកពីសេចក្តីប្រមាទ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ១ នៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីលហើយ តែងមានកិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ខ្លះខ្លាយទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ២ នៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីលហើយ (បើ) ចូលទៅកាន់បរិសទ្យណា ទោះបីជាខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិសទ្យក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី ក៏គ្មានភ្ញៀវក្តី តែងមានមុខឱនចុះដើរចូលទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៣ នៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីល តែងស្លាប់វង្វេងស្មារតី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៤ នៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលទ្រុស្តសីល វិបត្តិចាកសីលហើយ លុះបែកជ្វាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅរមែងកើតជាតិវិញបាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ៥ នៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

មនោរថបូណី អដ្ឋកថា អក្កោសកវគ្គទី ២

ទោសនៃសីលវិបត្តិរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីល មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាទិសង្សនៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីលនេះ មាន ៥
 យ៉ាង ។ អាទិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមាន
 សីល បរិបូណ៌ដោយសីលក្នុងលោកនេះ តែងបាននូវគំនរសម្បត្តិដ៏ច្រើន ហេតុ
 មកពីសេចក្តីមិនប្រមាទ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ១ នៃសីល-
 សម្បទារបស់បុគ្គលមានសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមាន
 សីល បរិបូណ៌ដោយសីលហើយ តែងមានកិត្តិសព្វដ៏ពិរោះខ្លាចទៅ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ២ នៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីល ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីលហើយ
 (បើ) ចូលទៅកាន់បរិសទ្យណា ទោះបីជាខត្តិយបរិសទ្យក្តី ព្រាហ្មណបរិសទ្យ
 ក្តី គហបតិបរិសទ្យក្តី សមណបរិសទ្យក្តី តែងភ្លៀវក្លា មិនឱនមុខចុះដើរចូល
 ទៅ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្សទី ៣ នៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គល
 មានសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយ
 សីល តែងស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតីឡើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាអាទិសង្ស
 ទី ៤ នៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 វិញទៀត បុគ្គលមានសីល បរិបូណ៌ដោយសីល លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់
 ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជា
 អាទិសង្សទី ៥ នៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អាទិសង្សនៃសីលសម្បទារបស់បុគ្គលមានសីល មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សីលសូត្រ

[១១៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសីលសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា ទុស្ស័រិយោ បានដល់ មិនមានសីល គឺតតសីល ។ បទថា សីលវិបន្នោ បានដល់ មានសីលវិបត្តិ ជាចំនុះសំរិះ ។ បទថា បមាណាធិករណំ បានដល់ ព្រោះមានការប្រមាទជាហេតុ ។

សូត្រនេះ ប្រើសម្រាប់គ្រហស្ថ ។ សូម្បីបព្វជិតក៏ប្រើបានដូចគ្នា ។ ពិតហើយ គ្រហស្ថ រមែងចិញ្ចឹមជីវិតបានដោយសិប្បៈណាមួយ ទោះជាធ្វើស្រែក្តី លក់ដូរក្តី បើប្រមាទ ដោយធ្វើបាណាតិបាតជាដើម សិប្បៈនោះៗ ក៏ឲ្យសម្រេចផលតាមកាលមិនបាន កាលបើដូច្នោះ បុគ្គលនោះក៏នឹងខាតបង់ ។ កាលធ្វើបាណាតិបាត និងអទិទ្ធាទានជាដើម ក្នុងកាលដែលបុគ្គលនោះមិនធ្វើទោស ក៏ដល់នូវការវិនាសនៃកោតទ្រព្យដ៏ច្រើន ។ បព្វជិតដែលទ្រុស្តសីល រមែងដល់នូវការវិនាសចាកសីល ពុទ្ធវចនៈ ឈាន និងចាកអរិយទ្រព្យ ៧ ព្រោះមានការប្រមាទជាហេតុ ។ សម្រាប់គ្រហស្ថ កេរ្តិ៍ឈ្មោះអាក្រក់ រមែងផ្សាយទៅកណ្តាលបរិស័ទ ៤ ។ គ្រហស្ថនោះ កើតក្នុងត្រកូលនោះ ជាអ្នកទ្រុស្តសីល មានបាបធម៌ រលាស់លោកនេះ និងលោកខាងមុខចោល ហើយមិនឲ្យទាន សូម្បីតែអាហារដូច្នោះ សម្រាប់បព្វជិត កេរ្តិ៍ឈ្មោះក៏ខូរខ្ចាយទៅយ៉ាងនេះថា បព្វជិតនោះរក្សាសីលមិនបាន រៀនព្រះពុទ្ធវចនៈក៏មិនបាន ចិញ្ចឹមជីវិតដោយវេជ្ជកម្មជាដើម ជាអ្នកប្រកបដោយការមិនគោរព ៦ យ៉ាង ដូច្នោះ ។ បទថា អវិសារទោ សេចក្តីថា គ្រហស្ថមុនគេគិតថា បុគ្គលខ្លះ នឹងដឹង

កម្មរបស់អាត្មាអញ កាលបើដូច្នោះ មនុស្សទាំងឡាយនឹងចាប់អញ ឬនឹងប្រាប់
 អញដល់រាជត្រកូល ដូច្នោះ ទើបចូលទៅរក ដោយមានការភ័យខ្លាច អៀនអន់
 មានកញ្ជាក់ចុះ មានមុខសំយុង អង្គុយយកម្រាមដៃគ្និះដី មិនហ៊ានពោលក្នុង
 ទីប្រជុំរបស់មហាជនដោយពិត ។ ចំណែកបព្វជិតគិតថា ភិក្ខុប្រជុំគ្នាច្រើនៗ
 ភិក្ខុប្បខ្លះ នឹងដឹងកម្មរបស់អញពិត កាលបើដូច្នោះ ពួកភិក្ខុនឹងហាមទាំង
 ឧបាសថ ទាំងបវារណាដល់អញ ឲ្យអញឃ្នាតចាកភាពជាសមណៈ ហើយ
 នឹងអូសចេញទៅ ដូច្នោះ ទើបចូលទៅរកដោយការព្រឺព្រួច មិនហ៊ានពោល ។
 ចំណែកបុគ្គលខ្លះទ្រុស្តសីល ត្រូវទម្លាយហើយ ក៏នៅត្រាច់ទៅ បព្វជិតរូបនោះ
 ឈ្មោះថា ជាអ្នកអៀនអន់ មុខក្រាស់ ដោយអធ្យាស្រ័យនោះឯង ។

បទថា សម្មទ្កេរា កាលំ ករោតិ សេចក្តីថា ការទាញយកទុសីលកម្ម
 ប្រព្រឹត្តហើយ រមែងប្រាកដដល់លោកដែលដេកលើគ្រែសម្រាប់ស្លាប់ លោក
 បើកភ្នែកឡើងឃើញលោកនេះ បិទភ្នែកក៏ឃើញលោកខាងមុខ អបាយ ៤
 រមែងប្រាកដដល់លោក លោកហាក់ដូចត្រូវលំពែង ១០០ ប្រហារត្រង់ក្បាល
 ជននោះបន្តិសំឡេងស្រែកថា អ្នកទាំងឡាយ ជួយឃាត់ផង អ្នកទាំងឡាយ
 ជួយឃាត់ផង ក៏ស្លាប់ ដោយហេតុនោះ ទើបត្រាស់ថា សម្មទ្កេរា កាលំ
 ករោតិ ។ បទទី ៥ ងាយយល់ទាំងអស់ហើយ ។ អាទិសង្ឃគប្បីជ្រាប
 ដោយបរិយាយ ផ្ទុយគ្នាតាមដែលពោលមកហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សីលសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក ពហុកាលាណីសូត្រទី ៤

[១១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលនិយាយច្រើននេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺនិយាយកុហក ១ និយាយ ញុះញង់ ១ និយាយពាក្យអាក្រក់ ១ និយាយពាក្យឥតប្រយោជន៍ ១ លុះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ទៅកើតជាតិវិញនោះ ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលនិយាយច្រើន មាន ៥ យ៉ាង នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គលនិយាយតិចនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិននិយាយកុហក ១ មិន និយាយញុះញង់ ១ មិននិយាយអាក្រក់ ១ មិននិយាយឥតប្រយោជន៍ ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គលនិយាយតិច មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ពហុកាលាណីសូត្រ

[១១៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងពហុកាលាណីសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ពហុកាលាណីស្មី បានដល់ មិនកំណត់ដោយបញ្ញា ក៏ពោលច្រើន ។ បញ្ញាហៅថា មន្តា ក្នុងបទថា មន្តាកាលាណីស្មី បានដល់ កំណត់ដោយបញ្ញា ដែលហៅថា មន្តា ហើយ ទើបពោល ។^{១១៣}

អដ្ឋកថា ពហុកាលាណីសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមខន្តិសូត្រទី ៥

[១១៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសនៃសេចក្តីមិនអត់ធន់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីពេញចិត្តរបស់ជនច្រើន ១ ជាអ្នកច្រើនដោយពៀរ ១ ច្រើនដោយទោស ១ តែងស្លាប់វង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាតិរច្ចានប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសនៃសេចក្តីមិនអត់ធន់ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សនៃសេចក្តីអត់ធន់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាទីស្រឡាញ់ជាទីពេញចិត្ត របស់ជនច្រើន ១ មិនច្រើនដោយពៀរ ១ មិនច្រើនដោយទោស ១ តែងស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សនៃសេចក្តីអត់ធន់ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមខន្តិសូត្រ

[១១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមខន្តិសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា វេរតម្យាលោ បានដល់ ជាអ្នកមានពៀរច្រើន ដោយបុគ្គលវេរខ្លះ ដោយ

អកុសលវេរាខ្លះ ។ បទថា វដ្ឋតម្បាលោ គឺជាបុគ្គលច្រើនទៅដោយទោស ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា បឋមខន្តិសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយខន្តិសូត្រទី ៦

[១១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសនៃសេចក្តីមិនអត់ធន់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនជាទីស្រឡាញ់ មិនជាទីពេញចិត្តរបស់ជនច្រើន ១ ជាមនុស្សអាក្រក់ ១ ជាមនុស្សមានសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ១ តែងស្លាប់វង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាតិរច្ចាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសនៃសេចក្តីមិនអត់ធន់ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សនៃសេចក្តីអត់ធន់នេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តរបស់ជនច្រើន ១ មិនជាមនុស្សអាក្រក់ ១ មិនក្តៅក្រហាយ ១ តែងស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ិទេវលោក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សនៃសេចក្តីអត់ធន់ មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយខន្តិសូត្រ

[១១៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយខន្តិសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា លុទ្ធា បានដល់ ទារុណយោរយោ ។ បទថា វិប្បសារី គឺ ប្រកបដោយការក្តៅក្រហាយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយខន្តិសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអថាសាទិកសូត្រទី ៧

[១១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើមិន ជាទីជ្រះថ្លានេះមាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង ក៏តិះដៀលខ្លួនបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយ រមែងតិះដៀល បាន ១ កិត្តិសព្វអាក្រក់ខ្លួនខ្លាយទៅ ១ តែងស្លាប់រង្វេងស្មារតី ១ លុះបែក ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតជាតិវិញ ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើមិនជាទីជ្រះថ្លា មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គល អ្នក មានអំពើជាទីជ្រះថ្លានេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ ខ្លួនឯងតិះដៀលខ្លួនឯងមិនបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយ រមែង

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថរនិកាយ បញ្ចកនិបាត

៣២៣

សរសើរ ១ កិត្តិសព្ពដ៏ពីរោះខ្លាខ្លាយទៅ ១ តែងស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតី ១
លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិស្និតិទេវលោក ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើជាទីជ្រះថ្លា មាន ៥
យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមអទាសាទិកសូត្រ

[១១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអទាសាទិកសូត្រទី ៧ ដូចតទៅ
បទថា អទាសាទិកេ បានដល់ ជាអ្នកប្រកបដោយកាយកម្មជាដើម ដែលមិន
គួរជ្រះថ្លា ។ បទថា ទាសាទិកេ បានដល់ ដែលប្រព្រឹត្តស្មើដោយបរិសុទ្ធ
ដែលនាំមកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមអទាសាទិកសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយអថាសាទិកសូត្រទី ៨

[១១៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើមិន
ជាទីជ្រះថ្លានេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺពួកជនដែល
មិនទាន់ជ្រះថ្លា រមែងមិនជ្រះថ្លា ១ ពួកជនខ្លះដែលជ្រះថ្លាហើយ ក៏ត្រឡប់ជា
នាកចិត្តចេញ ១ ឈ្មោះថា មិនធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ១ ប្រជុំ
ជនខាងក្រោយនឹងយកតម្រាប់តាម ១ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះមិនជ្រះថ្លា ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសរបស់បុគ្គលអ្នកមានអំពើមិនជាទីជ្រះថ្លា មាន ៥
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើ
ជាទីជ្រះថ្លានេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺពួកជន
ដែលមិនទាន់ជ្រះថ្លា រមែងជ្រះថ្លា ១ ពួកជនដែលជ្រះថ្លារួចហើយ រឹតតែ
ជ្រះថ្លាឡើង ១ ឈ្មោះថា ធ្វើតាមពាក្យប្រដៅរបស់ព្រះសាស្តា ១ ប្រជុំជន
ខាងក្រោយនឹងយកតម្រាប់តាម ១ ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ រមែងជ្រះថ្លា ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្សរបស់បុគ្គល អ្នកមានអំពើជាទីជ្រះថ្លា មាន ៥
យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអបាសាទិកសូត្រ

[១១៨] ក្នុងទុតិយអបាសាទិកសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាទុតិយអបាសាទិកសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អគ្គិសូត្រទី ៩

[១១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងភ្លើងនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺឲ្យនឹងតក្កក ១ ធ្វើសម្បទាអាក្រក់ ១ ធ្វើ
កម្លាំងឲ្យខ្សោយ ១ កុះករដោយពួកគណៈ ១ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីតិរច្ឆានកថា
១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងភ្លើង មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អគ្គិសូត្រ

[១១៩] ក្នុងអគ្គិសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាអគ្គិសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មធ្យាសូត្រទី ១០

[១២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងដែនមធ្យានេះ មាន ៥ យ៉ាង ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺទីមិនស្មើ ១ មានធូលីច្រើន ១ មានត្រួសាហាវ ១ មានយក្សកាច ១ រកបាយបានក្រ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសក្នុងដែនមធ្យា មាន ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

អក្កោសកវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃអក្កោសកវគ្គនោះ គឺ

ពោលអំពីរឿងជេរប្រទេច ១ អំពីរឿងប្រកួតប្រកាន់ ១
អំពីសីល ១ អំពីរឿងនិយាយច្រើន ១ អំពីសេចក្តី
មិនអត់ធន់ ២ រឿង អំពីសេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ២ រឿង
អំពីទោសក្នុងភ្លើង ១ អំពីទោសក្នុងដែនមធ្យា ១ ។

អដ្ឋកថា

មធ្យាសូត្រ

[១២០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមធ្យាសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា បញ្ចមេ ភិក្ខុវេ អាទិនវា មធ្យាយំ សេចក្តីថា សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ មានពួកភិក្ខុចោមរោមហើយ កាលទ្រង់ចារិកទៅដល់មធ្យានគរ ទើបប្រារព្ធ

ចូលទៅខាងក្នុងព្រះនគរ ។ គ្រានោះ យក្ខិនីមួយជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អាក្រាតកាយ
 លាដៃទាំង ២ ចេញ លៀនអណ្តាត ឈរខាងមុខព្រះទេសពល ព្រះសាស្តា
 មិនចូលខាងក្នុងព្រះនគរ ហើយយាងចេញអំពីទីនោះ ទ្រង់ទៅកាន់វិហារ ។
 មហាជនកាន់យករបស់ទំពា របស់បរិកោគ និងគ្រឿងសក្ការៈបូជាទៅកាន់
 វិហារ បានថ្វាយទានដល់ភិក្ខុសង្ឃ ដែលមានព្រះពុទ្ធជាប្រធាន ព្រះសាស្តា
 ទ្រង់ប្រារព្ធព្រះសូត្រនេះ ដើម្បីទ្រង់ដាក់និគ្គហនគរនោះ ។ បណ្តាបទទាំង
 នោះ បទថា វិសមា បានដល់ មានផ្ទៃដីមិនរាបស្មើ ។ បទថា តហរុជា
 បានដល់ ក្នុងកាលខ្យល់បក់ បានហាក់ដូចជាត្រូវគំនរធូលីហុយឡើង គ្រប
 ដណ្តប់ទុក ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងបទទាំងពួងមានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មធុរាសូត្រទី ១០ ចប់

អក្កោសកវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធិយថារិកវគ្គ

បឋមធិយថារិកសូត្រទី ១

[១២១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
 បុគ្គលប្រកបរឿយៗ នូវការដើរឆ្ងាយ ដើរមិនឈប់ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វី
 ខ្លះ ។ គឺខានស្តាប់រឿង ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ស្តាប់ ១ រឿងដែលធ្លាប់ស្តាប់ហើយ
 មិនចូលចិត្តច្បាស់ ១ មិនក្លៀវក្លាដោយរឿងខ្លះដែលបានស្តាប់ហើយ ១ មាន
 រោគធ្ងន់មកប៉ះពាល់ ១ ឥតមានមិត្តសម្លាញ់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស
 ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រកបរឿយៗ នូវការដើរឆ្ងាយ ដើរមិន
 ឈប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គល
 ដើរតែល្មមៗ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺបានស្តាប់រឿងដែលមិនធ្លាប់
 បានស្តាប់ ១ រឿងធ្លាប់ស្តាប់ហើយ នឹងចូលចិត្តច្បាស់ ១ ក្លៀវក្លាដោយរឿង
 ខ្លះដែលបានស្តាប់ហើយ ១ មិនមានរោគជាទម្ងន់មកប៉ះពាល់ ១ មានមិត្ត-
 សម្លាញ់ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុង
 បុគ្គលដើរតែល្មមៗ ។

អដ្ឋកថា

ទី១ ទី២ ទី៣

បឋមទី១ ទី២ ទី៣

[១២១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមទី១ ទី២ ទី៣ នៃទី១ ទី២ ទី៣ ដូចតទៅនេះ បទថា អនុវត្តចារឹក បានដល់ ត្រាប់ទៅមិនមានកំណត់ ។
 បទថា សុតំ ន បរិយោធមេតិ សេចក្តីថា ពាក្យណាដែលលោកធ្លាប់ស្តាប់
 ហើយ ក៏មិនអាចយល់ច្បាស់សេចក្តីនោះបាន ។ បទថា សុតេនេកេច្ឆវន
 អវិសារនោ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងមិនដល់សោមនស្ស ដោយពាក្យដែល
 បានស្តាប់មក គឺការដឹង មានតិចតួច ។ បទថា សមវដ្ឋចារេ បានដល់
 ក្នុងការត្រាប់ទៅ មានកំណត់ ។^{១២១}

អដ្ឋកថា បឋមទី១ ទី២ ទី៣ បទ

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយទិយបារិកសូត្រទី ២

[១២២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
បុគ្គលប្រកបរឿយៗ នូវការដើរឆ្ងាយ ដើរមិនឈប់ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វី
ខ្លះ ។ គឺមិនបានគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ១ គុណវិសេសដែលខ្លួន
បានហើយ ក៏សាបសូន្យទៅវិញ ១ មិនក្លៀវក្លាដោយគុណវិសេសបន្តិចបន្តួច
ដែលខ្លួនបានហើយ ១ មានរោគយ៉ាងធ្ងន់មកប៉ះពាល់ ១ ឥតមិត្តសម្លាញ់
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង រមែងមានដល់បុគ្គលប្រកប
រឿយៗ នូវការដើរឆ្ងាយ ដើរមិនឈប់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស
៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលដើរតែល្មមៗ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វី
ខ្លះ ។ គឺគុណវិសេសដែលខ្លួនមិនបាន ក៏គង់នឹងបាន ១ គុណវិសេសដែល
ខ្លួនបានហើយមិនសាបសូន្យទៅវិញ ១ ក្លៀវក្លាដោយគុណវិសេសបន្តិចបន្តួច
ដែលខ្លួនបានហើយ ១ ឥតមានរោគយ៉ាងធ្ងន់មកប៉ះពាល់ ១ មានមិត្តសម្លាញ់
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលដើរ
តែល្មមៗ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយទីយចារិកសូត្រ

[១២២] ក្នុងទុតិយទីយចារិកសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាទុតិយទីយចារិកសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អភិធិវាសសូត្រទី ៣

[១២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
បុគ្គលនៅជាប់មិនដាច់ ។ ទោស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមានទ្រព្យសម្បត្តិ
ច្រើន សន្សំទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ១ ជាអ្នកមានភេសជ្ជៈច្រើន សន្សំភេសជ្ជៈ
ច្រើន ១ ជាអ្នកមានកិច្ចការច្រើន ត្រូវធ្វើការច្រើន មិនឈ្លានក្នុងកិច្ចការ ១
ច្រឡំច្រឡំដោយពួកគ្រហស្ថនិងបព្វជិត នៅរួមតែនឹងគ្រហស្ថដែលមិនសម
គួរ ១ កាលបើចេញអំពីអាវាសនោះទៅ ចេញទៅទាំងអាឡោះអាល័យ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលនៅជាប់មិនដាច់ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គល នៅតែ
ល្មមៗ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនមានទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន មិន
សន្សំទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ១ មិនមានភេសជ្ជៈច្រើន មិនសន្សំភេសជ្ជៈច្រើន ១
មិនមានកិច្ចការច្រើន មិនត្រូវធ្វើកិច្ចការច្រើន ជាអ្នកឈ្លានក្នុងការងារទាំង-
ឡាយ ១ មិនច្រឡំច្រឡំដោយពួកគ្រហស្ថ និងបព្វជិត មិននៅរួមជាមួយ

នឹងគ្រហស្ថដ៏មិនសមគួរ ១ កាលបើចៀសចេញពីអាវាសនោះទៅ ចៀសចេញ
ទៅទាំងមិនអាឡោះអាល័យ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង
នេះ រមែងមានក្នុងបុគ្គលនៅតែល្អមៗ ។

អដ្ឋកថា
អភិទិវាសសូត្រ

[១២៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអភិទិវាសសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ
បទថា ពហុភណ្ណា បានដល់ ជាអ្នកមានបរិក្ខារច្រើន ។ បទថា ពហុ-
ភេសជ្ជៈ បានដល់ ជាអ្នកមានភេសជ្ជៈច្រើន ព្រោះសប្បិ នឹងនរនីតជាដើម
មានច្រើន ។ បទថា អព្យត្តោ គឺជាបុគ្គលមិនឈ្លាស ។ បទថា សំសដ្ឋោ
គឺជាបុគ្គលច្រឡកច្រឡំ ដោយការច្រឡកច្រឡំ ៥ យ៉ាង ។ បទថា អន-
នុលោមិកេន បានដល់ មិនសមគួរដល់សាសនា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អភិទិវាសសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មច្ឆរសូត្រទី ៤

[១២៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
 បុគ្គលនៅជាប់មិនដាច់ ។ ទោស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកកំណាញ់អាវាស
 ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលនៅជាប់មិនដាច់ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលនៅតែ
 ល្មមៗ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកមិនកំណាញ់អាវាស ១
 មិនកំណាញ់ត្រកូល ១ មិនកំណាញ់លាភ ១ មិនកំណាញ់គុណ ១ មិន
 កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមាន
 ដល់បុគ្គលនៅតែល្មមៗ ។

អដ្ឋកថា

មច្ឆរសូត្រ

[១២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមច្ឆរសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 វណ្ណមច្ឆរី បានដល់ គឺជាអ្នកកំណាញ់គុណ ។ បទថា ធម្មមច្ឆរី គឺជាអ្នក
 កំណាញ់បរិយត្តិ ។^{១២៤}

អដ្ឋកថា មច្ឆរសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមកុលុបកសូត្រទី ៥

[១២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ។ ទោស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺរមែងត្រូវអាបត្តិព្រោះត្រាច់ទៅមិនលា ១ រមែងត្រូវអាបត្តិ ព្រោះអង្គុយក្នុងទីស្ងាត់ ១ ត្រូវអាបត្តិ ព្រោះអង្គុយក្នុងទីកំបាំង ១ ត្រូវអាបត្តិ ព្រោះសម្តែងធម៌ដល់មាតុគ្រាម លើសជាង ៥ ឬ ៦ មាត់ ១ ជាអ្នកច្រើនដោយសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងផ្លូវកាម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ។

អដ្ឋកថា

បឋមកុលុបកសូត្រ

[១២៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមកុលុបកសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា អនាមន្តចារេ អាបជ្ជតិ សេចក្តីថា ត្រូវអាបត្តិ ដែលត្រាស់ទុកក្នុងសិក្ខាបទថា ភិក្ខុទទួលនិមន្តហើយ មានភត្តហើយ មិនលាភិក្ខុដែលមានដល់នូវភាពជាបុគ្គលត្រាច់ទៅក្នុងត្រកូលទាំងឡាយ មុនអាហារ ឬក្រោយអាហារ ដូច្នោះ ។ ក្នុងបទជាដើមថា រហោនិសង្កាយ គប្បីជ្រាបតាមសិក្ខាបទទាំងនោះ ។

អដ្ឋកថា បឋមកុលុបកសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយកុលុបកសូត្រទី ៦

[១២៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ភិក្ខុ អ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ច្រឡំច្រឡំ ក្នុងត្រកូលហួសវេលា ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺឃើញមាតុត្រាមរឿយៗ ១ កាលបើឃើញហើយរមែងជាប់ចិត្ត ១ កាលបើជាប់ចិត្តហើយ រមែងមានសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាល ១ កាលបើមានសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាលហើយ រមែងចុះចិត្ត (ស្រឡាញ់) ១ ដែលចុះចិត្តស្រឡាញ់ហើយ រមែងមិនត្រេកអរ នឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ នឹងត្រូវអាបត្តិសៅហ្មង ឬនឹងលាសិក្ខាត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ភិក្ខុអ្នកចូលទៅកាន់ត្រកូល ច្រឡំច្រឡំក្នុងត្រកូលហួសវេលា ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយកុលុបកសូត្រ

[១២៦] ទុតិយកុលុបកសូត្រទី ៦ បទថា អតិវេលំ បានដល់ ហួសកាលដែលកំណត់ទុក ។^{១២៦}

អដ្ឋកថា ទុតិយកុលុបកសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កោគសូត្រទី ៧

[១២៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងកោគៈទាំងឡាយ ។ ទោស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកោគៈសាធារណៈដល់ភ្លើង ១ កោគៈសាធារណៈដល់ទឹក ១ កោគៈសាធារណៈដល់ព្រះរាជា ១ កោគៈសាធារណៈដល់ចោរ ១ កោគៈសាធារណៈដល់អ្នកទទួលមតិកដែលមិនជាទីស្រឡាញ់ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងកោគៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងកោគៈទាំងឡាយ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺអាស្រ័យកោគៈហើយ ញ៉ាំងខ្លួនឲ្យសុខ ឲ្យឆ្អែត រក្សាខ្លួនឲ្យសុខសប្បាយ ១ ញ៉ាំងមាតានិងបិតាឲ្យសុខ ឲ្យឆ្អែត រក្សាមាតាបិតាឲ្យសុខសប្បាយ ១ ញ៉ាំងកូនប្រពន្ធ ខ្ញុំ និងបុរសជាកម្មករ ឲ្យសុខ ឲ្យឆ្អែត រក្សាកូនប្រពន្ធ ខ្ញុំ និងបុរសជាកម្មករ ឲ្យសុខសប្បាយ ១ ញ៉ាំងមិត្ត និងអាមាត្យឲ្យសុខ ឲ្យឆ្អែត រក្សាមិត្ត អាមាត្យឲ្យបានសុខសប្បាយ ១ តម្កល់ទុកនូវទាន មានផលដ៏ខ្ពស់ក្នុងពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាទានឲ្យនូវអារម្មណ៍ដ៏ប្រសើរល្អ មានផលជាសុខ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ថានសួគ៌ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងកោគៈទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

កោគសូត្រ

[១២៧] ក្នុងកោគសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១២៧}

អដ្ឋកថាកោគសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ភត្តសូត្រទី ៨

[១២៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុង
ត្រកូលអ្នកបរិភោគអាហារក្នុងវេលាថ្ងៃពេក ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺភ្លៀវជាអាគន្ធកៈណា (មកកាន់ផ្ទះ) ជនក្នុងត្រកូលមិនបានបូជាភ្លៀវ ជា
អាគន្ធកៈនោះ តាមកាល ១ ពួកទេវតាណា ជាអ្នកទទួលពលិកម្ម ជនក្នុង
ត្រកូលមិនបានបូជាពួកទេវតានោះ តាមកាល ១ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា
ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ ១ ពេល វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកវិកាល-
ភោជន ជនក្នុងត្រកូលមិនបានបូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ តាមកាល ១ ខ្ញុំ
និងបុរសជាកម្មករ មុខក្រៀម ប្រឹងធ្វើការងារ ១ កត្តដែលខ្លួនបរិភោគខុស
កាលហើយ ក៏ឥតឱជារស ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង
នេះ រមែងមានក្នុងត្រកូល ដែលបរិភោគអាហារក្នុងពេលថ្ងៃពេក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងត្រកូល អ្នកបរិភោគអាហារ
ត្រូវវេលា ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺពួកភ្លៀវជាអាគន្ធកៈណា (មក
កាន់ផ្ទះ) ជនក្នុងត្រកូលបានបូជាពួកភ្លៀវជាអាគន្ធកៈនោះ តាមកាល ១ ពួក
ទេវតាណាជាអ្នកទទួលពលិកម្ម ពួកជនក្នុងត្រកូល បានបូជាពួកទេវតានោះ
តាមកាល ១ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នកបរិភោគភត្តតែ ១ ពេល
វៀរចាកការបរិភោគក្នុងរាត្រី វៀរចាកវិកាលភោជន ពួកជនក្នុងត្រកូលបាន
បូជាពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ តាមកាល ១ ពួកខ្ញុំ និងបុរសជាកម្មករ មាន

មុខមិនក្រៀម ប្រឹងធ្វើការងារ ១ ភត្តដែលខ្លួនបរិភោគត្រូវពេលហើយ ក៏មាន
ឪពុកសត្វាញ ១ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ អាទិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមាន
ក្នុងត្រកូលអ្នកបរិភោគភត្តត្រូវពេល ។

អដ្ឋកថា

ភត្តសូត្រ

[១២៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភត្តសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
ឧស្សរភត្ត បានដល់ ក្នុងត្រកូលដែលចម្អិនអាហារយឺតយូរ ។ បទថា ន
កាលេន បដិប្បជេន្តិ សេចក្តីថា ពួកបុគ្គលទាំងនោះមិនចម្អិនបបរ ក្នុងកាល
នៃបបរ របស់ទំពា ក្នុងកាលនៃរបស់ទំពា អាហារក្នុងកាលនៃអាហារ ទើប
មិនបូជាតាមកាល ព្រោះកាលដែលប្រកបសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ហួសពេលទៅ
ហើយ ។ ឈ្មោះថា ឲ្យដោយចិត្តរបស់ខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ។ បន្ទាប់មក កាលពួក
ជនទាំងនោះមកកាន់ផ្ទះរបស់ខ្លួន បុគ្គលក៏រមែងធ្វើយ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ សូម្បី
ទៅតាដែលរង់ចាំទទួលពលី មកហើយតាមបវេណីរបស់ត្រកូល លុះបានលាភ
តាមកាលដ៏សមគួរ ទើបគ្រប់គ្រងរក្សា ។ តែកាលបានទទួលការរៀបសង្កត់
មិនបានតាមកាលវេលា ក៏មិនធ្វើការរក្សា ដោយគិតថា ជនទាំងនេះ ជាអ្នក
មិនអើពើក្នុងពួកយើង ដូច្នោះ ។ សូម្បីសមណព្រាហ្មណ៍ រមែងមិនធ្វើកិច្ច

ដែលគួរធ្វើក្នុងការងារមង្គល និងអពមង្គល ដោយគិតថា ក្នុងផ្ទះរបស់មនុស្ស
 ទាំងនោះ មិនមានអាហារ ក្នុងកាលនៃអាហារ ឬគ្មានទាំងនោះឲ្យក្នុងពេល
 ថ្ងៃត្រង់ ដូច្នោះ ។ បទថា វិមុខា កម្មំ ករោន្តិ សេចក្តីថា ពួកអ្នកបម្រើ
 ជាដើម លះបង់ការងារ នៅអង្គុយដោយគិតថា ក្នុងពេលព្រឹក ពួកយើងមិន
 បានអ្វីឡើយ ។ ពួកយើងស្រែកឃ្លានពន់ពេក ហើយមិនអាចធ្វើការងារបាន
 ដូច្នោះ ។ បទថា អនោជវន្តំ ហោតិ បានដល់ អាហារដែលបរិភោគ មិន
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាល រមែងមិនអាចផ្សាយខ្នុរទៅបាន ។ ធម៌ដែលជា
 សុក្កបក្ខំ គប្បីជ្រាបផ្ទុយគ្នា តាមដែលពោលហើយ ។^{១២៧}

អដ្ឋកថា ភត្តសូត្រទី ៨ បថ

សុត្តន្តបិដក

បឋមសប្បសូត្រទី ៩

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុង
 ពស់វែក ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺពស់វែកមិនស្អាត ១ មានក្លិនស្អុយ
 ១ គួរតក់ស្អុត ១ គួរខ្លាច ១ ទ្រុស្តមិត្រ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស
 ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងពស់វែក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង
 នេះ រមែងមានក្នុងមាតុគ្រាម ដូច្នោះដែរ ។ ទោស ៥ យ៉ាងគឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ

មាតុគ្រាមមិនស្អាត ១ មានក្លិនស្អុយ ១ គួរតក់ស្លុត ១ គួរខ្លាច ១ ទ្រុស្ត-
មិត្រ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងមាតុគ្រាម ។

អដ្ឋកថា

បឋមសប្បស្សត្រ

[១២៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសប្បស្សត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ
បទថា សក្កិ បានដល់ ជាសត្វក្នុងរូង ដេកលក់សិបបានយូរ ។ បទថា
សប្បដិកយោ បានដល់ ភ័យរមែងកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យពស់វែកនោះ ។
ព្រោះដូច្នោះ ទើបពស់នោះ ឈ្មោះថា មានភ័យចំពោះមុខ ។ បទថា មិត្តទុត្តិ
បានដល់ ប្រទូស្តបៀតបៀនមិត្រ សូម្បីជាអ្នកឲ្យទឹក និងបាយ បរិភោគ ។
សូម្បីក្នុងមាតុគ្រាម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។^{១២៧}

អដ្ឋកថា បឋមសប្បស្សត្រទី ៧ បឋម

សុត្តន្តបិដក ទុតិយសប្បស្សត្រធី ១០

[១៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុង
ពស់វែក ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺពស់វែកមានចិត្តក្រោធ ១ ចង
ពៀរ ១ មានពិសពន្លឹក ១ មានអណ្តាតអាក្រក់ ១ ទ្រុស្តមិត្ត ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងពស់វែក ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងមាតុគ្រាម ដូច្នោះដែរ ។ ទោស
៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមាតុគ្រាមច្រើនក្រោធ ១ ចងគំនុំ ១ មានពិសពន្លឹក
១ មានអណ្តាតអាក្រក់ ១ ទ្រុស្តមិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា
មាតុគ្រាមមានពិសពន្លឹកនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដោយច្រើនមាតុគ្រាមមាន
រាគៈខ្លាំងក្លា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា មាតុគ្រាមមានអណ្តាត
អាក្រក់នេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដោយច្រើនមាតុគ្រាមមានវាចាញុះញង់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា មាតុគ្រាមជាអ្នកទ្រុស្តមិត្តនេះ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ដោយច្រើនមាតុគ្រាមប្រព្រឹត្តក្បត់ចិត្តស្វាមី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងមាតុគ្រាម ។

ទីយចារិកវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃទីយចារិកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីចារិកទៅកាន់ទីឆ្ងាយ ២ រឿង អំពីការទៅ
ជាប់មិនជាប់ ១ អំពីសេចក្តីកំណាញ់ ១ អំពីការចូល

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា ទី១៧ ជ័យចារិកវគ្គទី ៣

ទៅកាន់ត្រកូល ២ រឿង អំពីកោគៈ ១ អំពីភត្ត ១
អំពីពស់វែក ២ រឿង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសប្បសូត្រ

[១៣០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសប្បសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា ឃោរវិសោ គឺមានពិសដ៏ពន្លឹក ។ បទថា ទុទិប្បា គឺមានអណ្តាត
បែកជា ២ ។ បទថា ឃោរវិសតា គឺព្រោះជាសត្វដែលមានពិសដ៏ពន្លឹក ។
ក្នុងពីរបទដ៏សេស ក៏មានន័យដូចគ្នា ។^{១៣១}

អដ្ឋកថា ទុតិយសប្បសូត្រទី ១០ ចប់
ទី១៧ ជ័យចារិកវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អារាសិកវគ្គ

អារាសិកសូត្រទី ១

[១៣១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអារាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរសរសើរឡើយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុ ជាចៅអារាស មិនបរិបូណ៌ដោយមារយាទ មិនបរិបូណ៌ដោយវត្ថុ ១ មិនជា ពហុស្ស្រុត មិនទ្រទ្រង់រុំពុទ្ធវចនៈដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ១ មិនត្រេកអរ ក្នុងទីស្ងាត់ មិនត្រេកអរក្នុងកុសលធម៌ ១ មានវាចាមិនពីរោះ និយាយមិន ពីរោះ ១ ឥតប្រាជ្ញា ល្ងង់ខ្លៅ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអារាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរសរសើរឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអារាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរសរសើរ ។ ប្រកបដោយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអារាស បរិបូណ៌ដោយមារយាទ បរិបូណ៌ ដោយវត្ថុ ១ ជាពហុស្ស្រុត ទ្រទ្រង់រុំពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ ១ ជា អ្នកដុសខាត់ចិត្ត ត្រេកអរក្នុងទីស្ងាត់ ត្រេកអរក្នុងកុសលធម៌ ១ ជាអ្នកមាន វាចាពីរោះ ចេះនិយាយពីរោះ ១ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាមិនល្ងង់ខ្លៅ ១ ។ ម្នាល ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអារាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរសរសើរ ។

អដ្ឋកថា

អាវាសិកវគ្គទី ៤

អាវាសិកសូត្រ

[១៣១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាវាសិកសូត្រទី ១ នៃអាវាសិកវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ន អាកប្បសម្បន្នោ បានដល់ ជាអ្នកមិនដល់ព្រម ដោយកិរិយានៃសមណៈ ។ បទថា អភារវិធីយោ ហោតិ បានដល់ ជាអ្នកមិនគួរសរសើរ ។^{១៣១}

អដ្ឋកថាអាវាសិកសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បិយសូត្រទី ២

[១៣២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគោរព គួរសរសើររបស់សព្វហ្មឋារីទាំងឡាយ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាសជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខ បរិបូណ៌ដោយអាចារៈ និងគោចរ ឃើញភ័យក្នុងទោស សូម្បីមានប្រមាណតិច សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទទាំង-

ឡាយ ១ ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រង់ពុទ្ធវចនៈ ដែលខ្លួនបានស្តាប់ហើយ បានសន្សំ
ហើយ ធម៌ទាំងឡាយណា មានពីរោះខាងដើម ពីរោះកណ្តាល ពីរោះខាង
ចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈប្រកបដោយអត្ត និងព្យញ្ជនៈបរិសុទ្ធ បរិបូណ៌
សព្វគ្រប់ ធម៌មានសភាពដូច្នោះ ភិក្ខុនោះបានស្តាប់ច្រើន បានចាំរត់មាត់ រំពឹង
ដោយចិត្ត ចាក់ធ្លុះដោយសេចក្តីយល់ នូវធម៌មានសភាពដូច្នោះ ១ ជាអ្នក
មានវាចាពីរោះ និយាយពីរោះ ប្រកបដោយវាចាជារបស់អ្នកក្រុង ជាវាចា
ច្បាស់លាស់ ជាវាចាប្រាសចាកទោស អាចញ៉ាំងមហាជនឲ្យដឹងសេចក្តីបាន
១ ជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានបរិបូណ៌នូវឈានទាំង ៤
ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ជាអ្នក
ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ
ព្រោះក្ស័យអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ
ឯង ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីគោរព គួរសរសើររបស់សព្វព្រហ្មចារី
ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

បិយសូត្រ

[១៣២] ក្នុងបិយសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបិយសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សោភណសូត្រទី ៣

[១៣៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងញ៉ាំងអាវាសឲ្យល្អ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ជាអ្នកមានសីល ។ បេ។ សមាទានសិក្សា ក្នុងសិក្ខាបទ ទាំងឡាយ ១ ជាពហុស្សុត ។ បេ។ ចាក់ធ្លុះដោយសេចក្តីយល់ ១ ជាអ្នក មានវាចាពីរោះ និយាយពីរោះ ប្រកបដោយសំដីនៃអ្នកក្រុង ជាសម្តីច្បាស់ លាស់ ជាវាចាប្រាសចាកទោស អាចញ៉ាំងមហាជនឲ្យដឹងសេចក្តីបាន ១ ជា អ្នកអង្គអាច ដើម្បីពន្យល់មនុស្សដែលបានមករកខ្លួន ឲ្យឃើញច្បាស់ ឲ្យ កាន់យក ឲ្យអាចហ៊ាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ១ ជាអ្នកបានដូចសេចក្តី ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានបរិបូណ៌នូវវាយានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យនូវចិត្ត ដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ នេះ រមែងញ៉ាំងអាវាសឲ្យល្អ ។

អដ្ឋកថា

សោភណសូត្រ

[១៣៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសោភណសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា បដិសោ បានដល់ ឈ្មោះថា ជាអ្នកអាច ព្រោះជាអ្នកប្រកប

ដោយកម្លាំងកាយ និងកម្លាំងញាណ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា សោភនសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ពហុបក្ការសូត្រទី ៤

[១៣៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងជាអ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់អាវាស ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស ជាអ្នកមានសីល ។ បេយ សមាទានសិក្សាក្នុង សិក្ខាបទទាំងឡាយ ១ ជាពហុស្សុត ។ បេយ ចាក់ធ្លុះដោយសេចក្តីយល់ ១ ជួសជុលទីសេនាសនៈដែលបាក់បែក ១ មានភិក្ខុសង្ឃជាច្រើននិមន្តចូលមក ភិក្ខុទាំងឡាយមកអំពីដែនផ្សេងៗ គ្នា ភិក្ខុជាចៅអាវាសក៏ចូលទៅប្រាប់ដល់ គ្រហស្ថទាំងឡាយថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ មានភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ភិក្ខុ ទាំងឡាយមកអំពីដែនផ្សេងៗ គ្នា អ្នកទាំងឡាយ ចូរធ្វើបុណ្យ ពេលនេះជា ពេលត្រូវធ្វើបុណ្យ ១ ជាអ្នកបានដូចសេចក្តីប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានបរិបូណ៌ នូវវាយានទាំង ៤ ដែលអាស្រ័យនូវចិត្តដ៏ក្រៃលែង ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ ប្រការនេះ រមែងជាអ្នកមានឧបការៈច្រើនដល់អាវាស ។

អដ្ឋកថា

ពហុបក្ការសូត្រ

[១៣៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងពហុបក្ការសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ខណ្ឌដុល្លំ បានដល់ ទីដែលទ្រុឌទ្រោមបាក់បែក ។ បទថា បដិសន្ធិរោតិ បានដល់ ជួសជុល គឺធ្វើឲ្យដូចប្រក្រតីដូចដើម ។ បទថា អាណាចេតិ នេះ លោកពោលដោយត្រកូលដែលគេបានបវារណាហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ពហុបក្ការសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុកម្មកសូត្រទី ៥

[១៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួកគ្រហស្ថ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺ អ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស ណែនាំគ្រហស្ថឲ្យតាំងនៅក្នុងអធិសីល ១ ណែនាំឲ្យឃើញធម៌ ១ ចូលទៅជិតមនុស្សមានជំងឺហើយ រព្វកឲ្យមានស្មារតីថា នៃអ្នកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរតម្កល់ទុកនូវស្មារតី ឲ្យតាំងនៅក្នុងអរហត្តណ ១ មានភិក្ខុសង្ឃចូលមកច្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយមកអំពីដែនផ្សេងៗ ភិក្ខុចៅអាវាសចូលទៅប្រាប់ពួកគ្រហស្ថថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ

មានភិក្ខុសង្ឃចូលមកច្រើន ភិក្ខុទាំងឡាយមកអំពីដែនផ្សេងៗ អ្នកទាំងឡាយ
 ចូរនាំគ្នាធ្វើបុណ្យ ពេលនេះជាពេលគួរធ្វើបុណ្យ ១ ពួកទាយកប្រគេនកោជន
 ណាដល់ភិក្ខុនោះ ជារបស់សៅហ្មងក្តី ល្អក្តី ខ្លួនឯង ក៏បរិភោគកោជននោះ
 មិនធ្វើសទ្ធាទេយ្យរបស់ទាយកឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជា
 ចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងជាអ្នកអនុគ្រោះដល់ពួក
 គ្រហស្ថ ។

អដ្ឋកថា

អនុកម្មកសូត្រ

[១៣៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុកម្មកសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អធិសីលេសុ បានដល់ ក្នុងសីល ៥ ។ បទថា ធម្មទស្សនេ
 និវេសេតិ បានដល់ ឲ្យតាំងនៅក្នុងធម្មទស្សនៈ គឺសច្ចៈ ៤ ។ បទថា
 អរហត្តតំ បានដល់ តាំងសតិប្រព្រឹត្តទៅក្នុងព្រះរតនត្រ័យដ៏សមគួរ ដល់
 សក្ការៈទាំងពួង ។ អធិប្បាយថា លោកចូលទៅតាំងសេចក្តីគោរព កោត
 ក្រែងក្នុងព្រះរតនត្រ័យនោះឯង ដូច្នោះ ។^{១៣៥}

អដ្ឋកថា អនុកម្មកសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

យថាភកតអវណ្ណាសូត្រទី ៦

[១៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយពោលសរសើរគុណបុគ្គលដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរសរសើរគុណ ១ មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយខ្លាំងខ្ជាប់សេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា ១ មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយខ្លាំងខ្ជាប់សេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ១ ញ៉ាំងសទ្ធាទេយ្យរបស់ទាយកឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរពោលទោស ១ បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយសរសើរគុណបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយខ្លាំងខ្ជាប់សេចក្តីមិនជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលមិនគួរជ្រះថ្លា ១ បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយតម្កល់ទុកនូវសេចក្តីជ្រះថ្លា ក្នុងទីដែលគួរជ្រះថ្លា ១ ញ៉ាំងសទ្ធាទេយ្យរបស់ទាយក មិនឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង
រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

អដ្ឋកថា

យថាភតអវណ្ណសូត្រ

[១៣៦] ក្នុងយថាភតអវណ្ណសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាយថាភតអវណ្ណសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

យថាភតគេធសូត្រទី ៧

[១៣៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយ
សរសើរគុណបុគ្គលដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណា
មើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកកំណាញ់អាវាស
ជាប់ក្នុងអាវាស ១ ជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល ជាប់ក្នុងត្រកូល ១ ញ៉ាំងសទ្ធា-

ទេយ្យរបស់ទាយក ឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក
 ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅ
 អាវាស បានស្ថាបស្នង់ពិចារណាមើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរ
 ពោលទោស ១ បានស្ថាបស្នង់ពិចារណាមើល ហើយសរសើរគុណបុគ្គល
 ដែលគួរសរសើរ ១ មិនជាអ្នកកំណាញ់អាវាស មិនជាប់ក្នុងអាវាស ១ មិន
 ជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល មិនជាប់ក្នុងត្រកូល ១ មិនញ៉ាំងសទ្ធាទេយ្យរបស់ទាយក
 ឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។

អដ្ឋកថា

យថាភតគេធសូត្រ

[១៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងយថាភតគេធសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អាវាសបលិគេធិ បានដល់ តាំងនៅហាក់បីដូចលេបនូវអាវាស
 ដោយអំណាចនៃការជាប់ជំពាក់យ៉ាងខ្លាំងក្លា ។ បទដ៏សេស ក្នុងទីទាំងពួង
 មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា យថាភតគេធសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមយថាកតមច្ឆេរសូត្រទី ៨

[១៣៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយសរសើរគុណបុគ្គលដែលមិនគួរសរសើរ ១ មិនបានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ ជាអ្នកកំណាញ់អាវាស ១ ជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល ១ ជាអ្នកកំណាញ់លាភ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាចៅអាវាស បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយពោលទោសបុគ្គលដែលគួរពោលទោស ១ បានស្ទាបស្ទង់ពិចារណាមើល ហើយសរសើរគុណបុគ្គលដែលគួរសរសើរ ១ មិនជាអ្នកកំណាញ់អាវាស ១ មិនជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល ១ មិនជាអ្នកកំណាញ់លាភ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។

អដ្ឋកថា

បឋមយថាកតមច្ឆោរសូត្រ

[១៣៨] ក្នុងបឋមយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់
ហើយ ។^{១៣៨}

អដ្ឋកថាបឋមយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៩

[១៣៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាអ្នកកំណាញ់អាវាស ១ ជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល ១
ជាអ្នកកំណាញ់លាភ ១ ជាអ្នកកំណាញ់គុណ ១ ជាអ្នកញ៉ាំងសទ្ធាទេយ្យ
របស់ទាយក ឲ្យធ្លាក់ចុះ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេឃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌
ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាអ្នក
មិនកំណាញ់អាវាស ១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់ត្រកូល ១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់
លាភ ១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់គុណ ១ មិនញ៉ាំងសទ្ធាទេយ្យរបស់ទាយកឲ្យ
ធ្លាក់ចុះ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេឃ

អដ្ឋកថា

ទុតិយយថាកតមច្ឆោរសូត្រ

[១៣៧] ក្នុងទុតិយយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់
ហើយ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថាទុតិយយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តតិយយថាកតមច្ឆោរសូត្រទី ៧០

[១៤០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាសប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌
៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាអ្នកកំណាញ់អាវាស ១ ជាអ្នកកំណាញ់ត្រកូល
១ ជាអ្នកកំណាញ់លាភ ១ ជាអ្នកកំណាញ់គុណ ១ ជាអ្នកកំណាញ់ធម៌ ១ ។
៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាចៅអាវាស ប្រកបដោយ
ធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។ ប្រកប
ដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុជាអ្នកមិនកំណាញ់អាវាស ១ ជាអ្នក
មិនកំណាញ់ត្រកូល ១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់លាភ ១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់គុណ
១ ជាអ្នកមិនកំណាញ់ធម៌ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។

អាវាសិកវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃអាវាសិកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីកិក្ខុចៅអាវាសដែលមិនគួរសរសើរ ១ អំពី
ចៅអាវាស មិនជាទីស្រឡាញ់ដល់ពួកសត្រូវចារ្យ ១
អំពីចៅអាវាស ធ្វើអាវាសឲ្យល្អ ១ អំពីចៅអាវាស
មានឧបការៈច្រើន ១ អំពីចៅអាវាស មានសេចក្តី
អនុគ្រោះដល់គ្រហស្ថ ១ អំពីចៅអាវាសកើតក្នុងនរក
ឬស្ថានសួគ៌ដូចជាគេនាំយកទៅជាក់ ១ អំពីចៅអាវាស
ជាអ្នកពោលទោស ១ អំពីចៅអាវាសជាប់ក្នុងអាវាស
និងត្រកូល ១ អំពីចៅអាវាសមានសេចក្តីកំណាញ់ជា
គម្រប់បួន ១ អំពីចៅអាវាសមានកំណាញ់ ៥ យ៉ាង ១ ។

អដ្ឋកថា

តតិយយថាភតមច្ឆេរសូត្រ

[១៤០] ក្នុងតតិយយថាភតមច្ឆេរសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់

ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា តតិយយថាភតមច្ឆេរសូត្រទី ១០ ចប់

អាវាសិកវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុច្ឆរិកវគ្គ

ទុច្ឆរិកសូត្រទី ១

[១៤១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
 បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង តិះដៀល
 ខ្លួនឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយតិះដៀលបាន ១ កិត្តិសព្ទ
 ដ៏អាក្រក់ខ្លាចខ្លាចទៅ ១ វេលាស្លាប់វង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយ
 ស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និងនរក ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្ត
 ល្អ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង មិនតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយសរសើរ ១ កិត្តិសព្ទដ៏ពិរោះខ្លាចខ្លាចទៅ
 ១ វេលាស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែង
 ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥
 យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អ ។

កាយទុច្ឆរិកសូត្រទី ២

[១៤២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
 បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយកាយ ។ បេ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥

យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អ ដោយកាយ ។ បេ។

វចីទុច្ចរិតសូត្រទី ៣

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយវាចា ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥
យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ។ បេ។

មនោទុច្ចរិតសូត្រទី ៤

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្ត ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង
តិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយ តិះដៀលបាន ១
កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ខ្លាចខ្លាចទៅ ១ វេលាស្លាប់វង្វេងស្មារតី ១ លុះបែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ និង
នរក ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គល
ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ
រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។
គឺខ្លួនឯង មិនតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយ
ក៏សរសើរ ១ កិត្តិសព្ទដ៏ពិរោះខ្លាចខ្លាចទៅ ១ វេលាស្លាប់មិនវង្វេងស្មារតី ១
លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ទេវលោក ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្ត

លដោយចិត្ត ។

អបរទុច្ឆរិតសូត្រទី ៥

[១៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង តិះដៀលខ្លួន ឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយតិះដៀលបាន ១ កិត្តិសព្វដ៏ អាក្រក់ខ្លាចខ្លាចទៅ ១ ឃ្លៀងឃ្លាតចាកព្រះសទ្ធម្ម ១ តាំងនៅក្នុងអសទ្ធម្ម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អ ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង មិនតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១ អ្នក ប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពិចារណាហើយសរសើរ ១ កិត្តិសព្វដ៏ពិរោះខ្លាចខ្លាចទៅ ១ ឃ្លៀងឃ្លាតចាកអសទ្ធម្ម ១ តាំងនៅក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អ ។

អបរកាយទុច្ឆរិតសូត្រទី ៦

[១៤៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ដោយកាយ ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយកាយ ។ បេ។

អបរវច្ឆិទុច្ឆរិតសូត្រទី ៧

[១៤៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់ បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយវាចា ។ បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥

យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយវាចា ។ បេ ។

អបរមនោទុច្ចរិតសូត្រទី ៨

[១៤៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់
 បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្ត ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង
 តិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយពិចារណាហើយ តិះដៀលបាន
 ១ កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ខ្លាចខ្លាចទៅ ១ ឃ្លៀងឃ្លាតចាកព្រះសង្ឃ ១ តាំងនៅ
 ក្នុងអសង្ឃ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមាន
 ដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ដោយចិត្ត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥
 យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ។ អានិសង្ស ៥ យ៉ាង
 គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺខ្លួនឯង មិនតិះដៀលខ្លួនឯងបាន ១ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ពិចា-
 រណាហើយសរសើរ ១ កិត្តិសព្ទដ៏ពិរោះខ្លាចខ្លាចទៅ ១ ឃ្លៀងឃ្លាតចាក
 អសង្ឃ ១ តាំងនៅក្នុងព្រះសង្ឃ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អានិសង្ស ៥
 យ៉ាងនេះ រមែងមានដល់បុគ្គលប្រព្រឹត្តល្អដោយចិត្ត ។

អដ្ឋកថា

ទុច្ចរិតវគ្គទី ៥

ទុច្ចរិតសូត្រជាដើម

[១៤១-១៤៨] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុច្ចរិតសូត្រទី ១ នៃទុច្ចរិតវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា ទុច្ចរិត នេះ លោកពោលទុកមិនចែកប្រភេទ ។ បទថា កាយទុច្ចរិត ជាដើម លោកពោលចែកប្រភេទ មានកាយទ្វារ ជាដើម ។ បទថា សទ្ធម្មា បានដល់ ចាកធម៌ គឺកុសលកម្មបថ ១០ ។ បទថា អសទ្ធម្ម បានដល់ ក្នុងអសទ្ធម្ម គឺអកុសលកម្មបថ ។

អដ្ឋកថា ទុច្ចរិតសូត្រជាដើម ចប់

សុត្តន្តបិដក

សិវិកាសូត្រទី ៩

[១៤៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងព្រៃ សួសាន ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាទីមិនស្អាត ១ មានក្លិនស្អុយ ១ ប្រកបដោយភ័យ ១ ជាទីនៅរបស់ពួកអមនុស្សកាច ១ ជាទីទ្រុហោយរបស់ ជនច្រើន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងព្រៃ

ស្នូសាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមានក្នុងបុគ្គលដូច
 ជាព្រៃស្នូសាន ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្អាត ប្រកប
 ដោយវចីកម្មមិនស្អាត ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្អាត នេះគឺជាគតហៅបុគ្គល
 នោះថា មិនស្អាត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាព្រៃស្នូសាននោះ ជាទីមិនស្អាត
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតថា បុគ្គលនេះមានឧបមេយ្យដូច្នោះ ១ ។ កាល
 បើបុគ្គលនោះ ប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្អាត ប្រកបដោយវចីកម្មមិនស្អាត
 ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្អាតហើយ កិត្តិសព្ទដ៏អាក្រក់ ក៏ខ្វែរខ្វាយទៅ នេះ
 គឺជាគតហៅបុគ្គលនោះថា មានភ្និនស្អុយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចព្រៃស្នូសាន
 នោះ ជាទីមានភ្និនស្អុយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតថា បុគ្គលនេះមាន
 ឧបមេយ្យដូច្នោះ ១ ។ ពួកសព្វហូចារីដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ តែង
 ចៀសវាងបុគ្គល អ្នកប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្អាត ប្រកបដោយវចីកម្មមិន
 ស្អាត ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្អាតនោះអំពីចម្ងាយ នេះគឺជាគតហៅបុគ្គល
 នោះថា ប្រកបដោយភ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចព្រៃស្នូសាននោះ ជាទី
 ប្រកបដោយភ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតថា បុគ្គលនេះមានឧបមេយ្យ
 ដូច្នោះ ១ ។ បុគ្គលនោះប្រកបដោយកាយកម្មមិនស្អាត ប្រកបដោយវចីកម្ម
 មិនស្អាត ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្អាត តែងនៅរួមជាមួយនឹងពួកបុគ្គលស្មើ
 គ្នា នេះគឺជាគតហៅបុគ្គលនោះថា ជាលំនៅនៃអមនុស្សសាហាវ ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ ដូចព្រៃស្នូសាននោះ ជាទីនៅរបស់អមនុស្សសាហាវ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ តថាគតថា បុគ្គលនេះមានឧបមេយ្យដូច្នោះ ១ ។ ពួកសព្វហ្មធារី
 ដែលមានសីលជាទីស្រឡាញ់ បានឃើញបុគ្គលអ្នកប្រកបដោយកាយកម្មមិន
 ស្អាត ប្រកបដោយវចីកម្មមិនស្អាត ប្រកបដោយមនោកម្មមិនស្អាតនោះ តែង
 តិះដៀលថា ឱហ្មឺ ពួកយើងរងទុក្ខ ព្រោះតែនៅរួមជាមួយនឹងពួកបុគ្គលយ៉ាង
 នេះ នេះតថាគតហៅបុគ្គលនោះថា ជាទីទ្រហោយំ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូច
 ព្រៃស្នូសាននោះ ជាទីទ្រហោយំរបស់ជនច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
 ថា បុគ្គលនេះ មានឧបមេយ្យដូច្នោះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥
 យ៉ាងនេះ រមែងមាន ក្នុងបុគ្គលមានឧបមេយ្យដូចព្រៃស្នូសាន ។

អដ្ឋកថា

សិវិចិកាសូត្រ

[១៤៩] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសិវិចិកាសូត្រទី ៩ ដូច្នោះ បទថា
 សិវិចិកាយ គឺក្នុងព្រៃខ្មោច ។ បទថា អាហោទនា គឺទីទ្រហោយំ ។ បទថា
 អសុចិណា គឺគួរខ្លើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សិវិចិកាសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បុគ្គលប្បសាទសូត្រទី ១០

[១៥០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាងនេះ រមែងមាន ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះបុគ្គល ។ ទោស ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលជ្រះថ្លា ក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ត្រូវអាបត្តិ តាមដែលសង្ឃលើកវត្តនោះ បុគ្គលអ្នកជ្រះថ្លានោះ ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណា ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់អញ បុគ្គលនោះត្រូវសង្ឃលើកវត្តហើយដូច្នោះ ក៏ច្រើនតែមិនជ្រះថ្លា ក្នុងពួកភិក្ខុ កាលមិនជ្រះថ្លាច្រើន ក្នុងពួកភិក្ខុហើយ ក៏មិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃ កាលមិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃហើយ ក៏មិនស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម កាលមិនស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ រមែងសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ១ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះបុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលជ្រះថ្លា ក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ត្រូវអាបត្តិ តាមដែលសង្ឃ ឲ្យបុគ្គលនោះអង្គុយក្នុងទីបំផុតនោះ បុគ្គលអ្នកជ្រះថ្លានោះ ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់អញ បុគ្គលនោះ ត្រូវសង្ឃឲ្យអង្គុយ ក្នុងទីចុងគេបំផុត ដូច្នោះ ក៏មិនជ្រះថ្លាច្រើន ក្នុងពួកភិក្ខុ កាលមិនជ្រះថ្លាច្រើន ក្នុងពួកភិក្ខុហើយ ក៏មិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃ កាលបើមិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃហើយ ក៏មិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម កាលបើមិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ក៏សាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាទោសទី ២ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា ចំពោះបុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

មួយទៀត បុគ្គលជ្រះថ្លាក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ ក៏ចៀសចេញទៅកាន់ទិស
 ៗ បេ ៗ បុគ្គលនោះ ក៏សឹកទៅ ៗ បេ ៗ បុគ្គលនោះ ក៏ស្លាប់ទៅ បុគ្គលនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដែលជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តរបស់
 អញ បុគ្គលនោះស្លាប់ទៅហើយ ដូច្នោះ ក៏មិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃ កាល
 បើមិនសេពគប់នឹងពួកភិក្ខុដទៃហើយ ក៏មិនបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម កាលមិន
 បានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ក៏នឹងសាបសូន្យចាកព្រះសទ្ធម្ម ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះជាទោសទី ៥ ក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លា ចំពោះបុគ្គល ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ទោស ៥ យ៉ាង នេះ រមែងមានក្នុងសេចក្តីជ្រះថ្លាចំពោះបុគ្គល ។

ទុច្ចរិតវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃទុច្ចរិតវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីទោស និងអាទិសង្ស្រៃនៃទុច្ចរិត និងសុច្ចរិត
- ១ អំពីកាយទុច្ចរិត និងកាយសុច្ចរិត ១ អំពីវចីទុច្ចរិត
- និងវចីសុច្ចរិត ១ អំពីមនោទុច្ចរិត និងមនោសុច្ចរិត ១
- អំពីទុច្ចរិត និងសុច្ចរិត ៤ លើកដទៃទៀតជាពីរដង
- អំពីព្រៃស្នូសាន ១ អំពីសេចក្តីជ្រះថ្លា ចំពោះបុគ្គល
- ១ ។

បណ្ណាសកទី ៥ ចប់

អដ្ឋកថា

បុគ្គលប្បសាទសូត្រ

[១៥០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបុគ្គលបសាទសូត្រទី ១០ ដូច្នោះ
 បទថា បុគ្គលប្បសាទេ បានដល់ ក្នុងការជ្រះថ្លា ដែលកើតឡើងក្នុង
 បុគ្គលណាម្នាក់ ។ បទថា អន្តេ និសីទាមេតិ បានដល់ ឲ្យលោកគង់ចុង
 អាសនៈរបស់ពួកភិក្ខុ ។ បទដ៏សេស ក្នុងបទទាំងពួង មានអត្ថន័យ
 យល់ហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាបុគ្គលប្បសាទសូត្រទី ១០ ចប់
 ទុច្ឆរិតវគ្គទី ៥ ចប់
 បញ្ចមបណ្ណាសក ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពួកសូត្រមិទសង្គ្រោះក្នុងវត្ត

[១៥១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរញ៉ាំងកុលបុត្តឲ្យឧបសម្បទាបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយសមាធិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយបញ្ញាខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរញ៉ាំងកុលបុត្តឲ្យឧបសម្បទាបាន ។

[១៥២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរឲ្យនិស្ស័យបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ បេ។ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។

[១៥៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គួរឲ្យសាមណេររប្រើបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ប្រកបដោយសីលក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ បេ។ ប្រកបដោយវិមុត្តិញ្ញាណទស្សនក្ខន្ធជាអសេក្ខៈ ១ ។ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។ បេ។

[១៥៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកំណាញ់នេះមាន ៥ យ៉ាង ។ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល

១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាសេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាងនេះ សេចក្តីកំណាញ់ធម៌នេះ ជាសេចក្តីកំណាញ់ ដែលអ្នកប្រាជ្ញតិះដៀល ។

[១៥៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីលះបង់ ផ្តាច់បង់ នូវសេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង ។ សេចក្តីកំណាញ់ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីលះបង់ ផ្តាច់បង់ នូវសេចក្តីកំណាញ់អាវាស ១ នូវសេចក្តីកំណាញ់ត្រកូល ១ ... នូវសេចក្តីកំណាញ់លាភ ១ ... នូវសេចក្តីកំណាញ់គុណ ១ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដើម្បីលះបង់ ផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីកំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈដើម្បីលះបង់ ផ្តាច់បង់នូវសេចក្តីកំណាញ់ទាំង ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[១៥៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង មិនគួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ៥ យ៉ាងនេះ មិនគួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ គួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ទាំង ៥ យ៉ាងនេះ គួរដើម្បីបាន
បឋមជ្ឈាន ។

[១៥៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង មិន
គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវទុតិយជ្ឈាន ... នូវតតិយជ្ឈាន ... នូវចតុត្ថជ្ឈាន ...
នូវសោតាបត្តិផល ... នូវសកទាគាមិផល ... នូវអនាគាមិផល ... នូវអរហត្ត ។
ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់
លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
មិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្ត
ឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរដើម្បីធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១
កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ កំណាញ់ធម៌ ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់
ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។

[១៥៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង មិន
គួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១
កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ ជាមនុស្ស
អកតញ្ញាអកតវេទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង
នេះឯង មិនគួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល

លះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ
កំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ
១ ជាមនុស្សអកតញ្ញអកតវេទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់
ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរដើម្បីបានបឋមជ្ឈាន ។

[១៥៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង មិន
គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវទុតិយជ្ឈាន ... នូវតតិយជ្ឈាន ... នូវចតុត្ថជ្ឈាន ...
នូវសោតាបត្តិផល ... នូវសកទាគាមិផល ... នូវអនាគាមិផល ... នូវអរហត្ត
ឡើយ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺកំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល
១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ ១ ជាមនុស្សអកតញ្ញអកតវេទី ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៥ យ៉ាង
គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ
កំណាញ់អាវាស ១ កំណាញ់ត្រកូល ១ កំណាញ់លាភ ១ កំណាញ់គុណ
១ ជាមនុស្សអកតញ្ញ អកតវេទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់
ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអរហត្តបាន ។

[១៦០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង សង្ឃ
មិនគួរសន្មតឲ្យជាកត្តទ្ទេសកៈ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺ
លុះក្នុងឆន្ទាគតិ ១ លុះក្នុងទោសាគតិ ១ លុះក្នុងមោហាគតិ ១ លុះក្នុង

កយាគតិ ១ មិនដឹងកត្តដែលខ្លួនគួរសម្តែង និងមិនគួរសម្តែង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជា
 កត្តទេសកៈឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
 សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាកត្តទេសកៈបាន ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺមិនលុះក្នុងឆន្ទាគតិ ១ មិនលុះក្នុងទោសាគតិ ១ មិនលុះក្នុងមោហាគតិ ១
 មិនលុះក្នុងកយាគតិ ១ ដឹងនូវកត្តដែលខ្លួនគួរសម្តែង និងមិនគួរសម្តែង ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង សង្ឃគួរសន្មតឲ្យ
 ជាកត្តទេសកៈបាន ។

[១៦១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង សង្ឃ
 មិនគួរសន្មតឲ្យជាកត្តទេសកៈឡើយ បើសន្មត ក៏មិនគួរប្រើ ។ បេយ្យ សន្មត
 ហើយ គួរប្រើ ។ បេយ្យ បណ្ឌិតគប្បីដឹងថាជាពាល ។ បេយ្យ បណ្ឌិតគប្បីដឹងថា
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ ។ បេយ្យ រមែងរក្សាខ្លួន ដែលជីករម្វើងគុណចោល ។ បេយ្យ រក្សា
 ខ្លួនដូចជាដើមឈើ ដែលមិនជីករម្វើងគុណចោល ។ បេយ្យ រមែងទៅកើតក្នុង
 នរក ដូចគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ បេយ្យ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំ
 យកទៅដាក់ ។ បេយ្យ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺមិនលុះក្នុងឆន្ទា-
 គតិ ១ មិនលុះក្នុងទោសាគតិ ១ មិនលុះក្នុងមោហាគតិ ១ មិនលុះក្នុងកយា-
 គតិ ១ ដឹងនូវកត្តដែលខ្លួនគួរសម្តែង និងមិនគួរសម្តែង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ភិក្ខុជាកត្តទេសកៈ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅ
 កើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចគេនាំយកទៅដាក់ ។

[១៦២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង សង្ឃ
 មិនគួរសន្មតឲ្យជាសេនាសនប្បញ្ញាបកៈ ... មិនដឹងនូវសេនាសនៈដែលខ្លួនគួរ
 ចាត់ចែង និងមិនគួរចាត់ចែង ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាសេនាសនប្បញ្ញាបកៈ ...
 ដឹងនូវសេនាសនៈដែលខ្លួនគួរចាត់ចែង និងមិនគួរចាត់ចែង ... សង្ឃមិនគួរ
 សន្មតឲ្យជាសេនាសនគ្គាហាបកៈ ... មិនដឹងនូវសេនាសនៈដែលខ្លួនគួរចាត់
 ចែង និងមិនគួរចាត់ចែង ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាសេនាសនគ្គាហាបកៈ ...
 ដឹងនូវសេនាសនៈដែលខ្លួនគួរចាត់ចែង និងមិនគួរចាត់ចែង ... សង្ឃមិនគួរ
 សន្មតឲ្យជាកណ្តាតារិកៈ ... មិនដឹងនូវទ្រព្យដែលខ្លួនគួររក្សាទុក និងមិនគួរ
 រក្សាទុក ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាកណ្តាតារិកៈ ... ដឹងនូវទ្រព្យដែលខ្លួនគួររក្សា
 ទុក និងមិនគួររក្សាទុក ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាចីវរប្បដិគ្គាហកៈ ... មិន
 ដឹងចីវរដែលខ្លួនគួរទទួល និងមិនគួរទទួល ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាចីវរប្ប-
 ដិគ្គាហកៈ ... ដឹងនូវចីវរដែលខ្លួនគួរទទួល និងមិនគួរទទួល ... សង្ឃមិនគួរ
 សន្មតឲ្យជាចីវរកាជកៈ ... មិនដឹងនូវចីវរដែលខ្លួនគួរចែក និងមិនគួរចែក ...
 សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាចីវរកាជកៈ ... ដឹងនូវចីវរដែលខ្លួនគួរចែក និងមិនគួរ
 ចែក ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាយាគុកាជកៈ (អ្នកចែកបបរ) ... សង្ឃ
 គួរសន្មតឲ្យជាយាគុកាជកៈ ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាផលកាជកៈ (អ្នក
 ចែកផ្ទៃឈើ) ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាផលកាជកៈ ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យ
 ជាខ្នងកាជកៈ (អ្នកចែកបង្អែម) ... មិនដឹងបង្អែមដែលខ្លួនគួរចែក និង

មិនគួរចែក ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាខ្លួនក្នុងក្រុមៈ ... ដឹងបង្កើតដែលខ្លួនគួរ
 ចែក និងមិនគួរចែក ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាអប្បមត្តកវិស្សជ្ជកៈ (ចំណាយ
 របស់បន្តិចបន្តួច) ... មិនដឹងរបស់បន្តិចបន្តួចដែលខ្លួនគួរចំណាយ និងមិន
 គួរចំណាយ ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាអប្បមត្តកវិស្សជ្ជកៈ ... ដឹងនូវរបស់
 បន្តិចបន្តួច ដែលខ្លួនគួរចំណាយ និងមិនគួរចំណាយ ... សង្ឃមិនគួរសន្មត
 ឲ្យជាសាមណេរក្រុមៈ (អ្នកប្រើគេឲ្យកាន់យកនូវសំពត់ងូតទឹក) ... មិន
 ដឹងសំពត់ងូតទឹក ដែលខ្លួនគួរកាន់យក និងមិនគួរកាន់យក ... សង្ឃគួរសន្មត
 ឲ្យជាសាមណេរក្រុមៈ ... ដឹងនូវសំពត់ងូតទឹក ដែលខ្លួនគួរកាន់យក និង
 មិនគួរកាន់យក ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាបត្តគ្គាហាបកៈ (អ្នកប្រើគេឲ្យ
 កាន់យកបាត) ... មិនដឹងនូវបាត ដែលខ្លួនគួរកាន់យក និងមិនគួរកាន់
 យក ... សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាបត្តគ្គាហាបកៈ ... ដឹងនូវបាត ដែលខ្លួនគួរកាន់
 យក និងមិនគួរកាន់យក ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាអារាមិកបេសកៈ (អ្នក
 ប្រើញាមវត្ត) ... មិនដឹងញាមវត្ត ដែលខ្លួនគួរប្រើ និងមិនគួរប្រើ ... សង្ឃ
 គួរសន្មតឲ្យជាអារាមិកបេសកៈ ... ដឹងញាមវត្ត ដែលខ្លួនគួរប្រើ និងមិនគួរ
 ប្រើ ... សង្ឃមិនគួរសន្មតឲ្យជាសាមណេរក្រុមៈ (អ្នកប្រើសាមណេរ) ...
 សង្ឃគួរសន្មតឲ្យជាសាមណេរក្រុមៈ ... បើបានជាសន្មតហើយ មិនគួរប្រើ
 ឡើយ បើបានជាសន្មតរួចហើយ គួរប្រើ ... បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថាជាពាល ...
 បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថាជាអ្នកប្រាជ្ញ ... រមែងរក្សាខ្លួន ដែលគាស់ជីករម្លើងគុណ

ចោល ... រមែងរក្សាខ្លួនដែលមិនគាស់រម្ងើងគុណចោល ... រមែងទៅកើត
 ក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ... មិនដឹងសាមណេរដែលគួរប្រើ និងមិន
 គួរប្រើ ... រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។ ប្រកប
 ដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺភិក្ខុមិនលុះក្នុងឆន្ទាគតិ ១ មិនលុះក្នុង
 ទោសាគតិ ១ មិនលុះក្នុងមោហាគតិ ១ មិនលុះក្នុងភយាគតិ ១ ដឹងនូវ
 សាមណេរ ដែលគួរប្រើ និងមិនគួរប្រើ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នក
 ប្រើសាមណេរប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថាន
 សួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែង
 ទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វី
 ខ្លះ ។ គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ១
 និយាយកុហក ១ ផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និង មេរ័យដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 ប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែង
 ទៅកើតក្នុងនរកដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប
 ដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។
 ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀបចំការសម្លាប់សត្វ ១
 រៀបចំការលួចទ្រព្យគេ ១ រៀបចំការប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ១ រៀបចំ
 ការនិយាយកុហក ១ រៀបចំការផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យដែលជាទី

តាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
នេះ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅជាក់ ១ ។

[១៦៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនី ... សិក្ខុមានា ... សាមណេរ ...
សាមណេរី ... ឧបាសក ... ឧបាសិកា ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែង
ទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ១ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង
គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំង-
ឡាយ ១ និយាយកុហក ១ ផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យដែលជាទីតាំង
នៃសេចក្តីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឧបាសិកា ប្រកបដោយធម៌ ៥
យ៉ាងនេះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងស្ថានសួគ៌ ដូច
ជាគេនាំយកទៅជាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នករៀរ
ចាកការសម្លាប់សត្វ ១ រៀរចាកការលួចទ្រព្យគេ ១ រៀរចាកការប្រព្រឹត្ត
ខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ រៀរចាកការនិយាយកុហក ១ រៀរចាកការផឹក
ទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ឧបាសិកាប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងទៅកើតក្នុងស្ថាន
សួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅជាក់ ។

[១៦៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាជីវកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងរមែង
ទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺ

មនោរថបូរណី អង្គកថា ពួកសុត្រមិនសង្គ្រោះក្នុងវគ្គ

អ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ១ និយាយកុហក ១ ផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃ សេចក្តីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាជីវកប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។

[១៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និគ្រន្ធ ... មុណ្ណសាវក ... ជដិលកៈ ... បរិព្វាជកៈ ... មាគណ្ឌិកៈ ... តេទណ្ឌិកៈ ... អារុទ្ធកៈ ... គោតមកៈ ... ទេវធម្មិកៈ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយក ទៅទម្លាក់ ។ ប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ១ លួចទ្រព្យគេ ១ ប្រព្រឹត្តធម៌មិនប្រសើរ ១ និយាយកុហក ១ ផឹកទឹកស្រវឹង គឺសុរា និងមេរ័យ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីប្រមាទ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវធម្មិកៈប្រកបដោយធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ រមែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។

[១៦៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរចម្រើន ដើម្បីជីវិត ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្គាល់ឃើញថាមិនស្អាត ១ សម្គាល់ឃើញក្នុងសេចក្តីស្លាប់ ១ សម្គាល់ឃើញថាមានទោស ១ សម្គាល់ ឃើញថាគួរខ្ពើមក្នុងអាហារ ១ សម្គាល់ឃើញថាមិនគួរត្រេកអរក្នុងលោក ទាំងពួង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ គួរចម្រើន ដើម្បីជីវិត ច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១៦៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរចម្រើន ដើម្បីដឹង ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសម្គាល់ឃើញថាមិនទៀង ១ សម្គាល់ឃើញថាជាទុក្ខក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សម្គាល់ឃើញថាមិនមែនរបស់ ខ្លួនក្នុងរបស់ជាទុក្ខ ១ សម្គាល់ឃើញក្នុងធម៌ជាគ្រឿងលះ ១ សម្គាល់ឃើញ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងនឿយណាយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ គួរចម្រើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១៦៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរចម្រើន ដើម្បីដឹង ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សតិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ សមាធិទ្ធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញាទ្ធិន្ទ្រិយ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ គួរចម្រើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរចម្រើន ដើម្បីដឹង ច្បាស់នូវរាគៈ ។ ធម៌ ៥ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសទ្ធាពល ១ វិរិយពល ១ សតិពល ១ សមាធិពល ១ បញ្ញាពល ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះឯង គួរចម្រើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៥ យ៉ាង គួរចម្រើន ដើម្បីកំណត់ ដឹងនូវរាគៈ ។ បេប ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះ ដើម្បីក្ស័យ ដើម្បីសូន្យទៅ ដើម្បី នឿយណាយ ដើម្បីរម្ងត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់នូវរាគៈ ។ បេប ធម៌ ៥ យ៉ាងនេះ គួរចម្រើន ដើម្បីដឹងច្បាស់នូវទោសៈ មោហៈ កោធនៈ ឧបនាហៈ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ពួកសុត្រមិនសង្រ្គោះក្នុងវគ្គ

៣៧៨

(ចងក្រោធទុក) មក្ខៈ (រមិលគុណ) បលាសៈ (លើកខ្លួនផ្លឹម) ឥស្សា
 (ឫស្សា) មច្ឆរិយៈ (កំណាញ់) មាយា (បិទបាំងទោស) សាថេយ្យៈ
 (អត្តអាង) ថម្មៈ (មុខរឹង) សារម្មៈ (ប្រណាំងវាស្នា) មានៈ (ប្រកាន់
 ខ្លួន) អតិមានៈ (មើលងាយគេ) មទៈ (ស្រវឹង) បមាទៈ (ប្រាស
 ចាកសតិ) ។ បេ ដើម្បីកំណត់ដឹង ដើម្បីអស់ទៅ ដើម្បីលះ ដើម្បីក្លៀយ
 ដើម្បីសុទ្ធស្រឡៃ ដើម្បីនឿយណាយ ដើម្បីរម្ងត់ ដើម្បីលះបង់ ដើម្បីរលាស់
 នូវទោសៈ ។

បញ្ចកនិបាត ចប់

អដ្ឋកថា

សូត្រដែលមិនទាន់សង្គ្រោះចូលក្នុងវគ្គ

[១៥១] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសូត្រទី ១ ជាដើមនៃវគ្គទី ៦ ដូច្នោះ បទថា ឧបសម្បារទេតតំ បានដល់ ជាឧបជ្ឈាយ៍គួរឲ្យឧបសម្បទា ។

[១៥២] ក្នុងសូត្រទី ២ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា និស្សយោ នាតតោ បានដល់ ជាអាចារ្យគប្បីឲ្យនិស្ស័យបាន ។

[១៥៣] ក្នុងសូត្រទី ៣ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា សាមណោរោ ឧបដ្ឋាបេតតោ បានដល់ ជាឧបជ្ឈាយ៍ គប្បីឲ្យសាមណោរ ឧបដ្ឋាកបាន ។ ក្នុងសូត្រទី ៣ នេះ ទ្រង់ត្រាស់ដោយសំដៅដល់ព្រះ ខ័ណ្ឌស្រព ក្នុងបឋមពោធិកាលប៉ុណ្ណោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

ក្នុងសូត្រទី ៤ ជាដើម មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ដោយពណ៌នា តាមលំដាប់បទ ។ រឿងវិនិច្ឆ័យកត្តទេសកៈជាដើម គប្បីជាបដោយន័យនេះ លោកពោលហើយក្នុងអដ្ឋកថាព្រះវិន័យ ឈ្មោះសមន្តប្បាសាទិកានោះឯង ។

[១៦១] បទថា សម្មតោ ន បេសេតតោ បានដល់ ភិក្ខុបានទទួល សន្មតតាមប្រក្រតី ក៏មិនគួរបញ្ជូនទៅដោយពាក្យថា លោកចូរទៅ ចូរសម្តែង កត្តទាំងឡាយ ដូច្នោះ ។

[១៦២] បទថា សាដិយគ្គាហាបកោ បានដល់ អ្នកចែកសំពត់ ដូតទឹកភ្លៀង ។ បទថា បត្តតាហាបកោ បានដល់ អ្នកចែកបាត្រ ដែល លោកពោលទុកក្នុងសេចក្តីនេះថា បាត្រណាជាបាត្រចុងក្រោយរបស់ភិក្ខុ-

បរិស័ទនោះ បាត្រនោះ គួរឲ្យដល់ភិក្ខុនោះ ។

[១៦៥] បទថា អាជីវកោ បានដល់ អ្នកបួសអាក្រាត ។

[១៦៦] បទថា និគ្គណ្ណោ បានដល់ បិទកាយកំណាត់ខាងលើ ។

បទថា មណ្ឌស្សារកោ បានដល់ សាវ័ករបស់និគ្រន្ធ ។ បទថា ជនិលកោ គឺតាបស ។ បទថា បរិព្វាជកោ គឺបរិព្វាជកដែលស្ងៀកសំពត់ ។ អ្នកបួសមានមាគណ្ឌិកជាដើម ក៏ចាត់ជាតិរយដូចគ្នា ។ ចំណែកសុក្កបក្ខ មិនបានកាន់យក ព្រោះអ្នកបួសទាំងនោះ មិនមានការធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសីលទាំងឡាយ ។ បទដ៏សេស ក្នុងទីគ្រប់អន្លើ មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថា អង្គត្ថរនិកាយ
ឈ្មោះមនោរថបូរណី
បញ្ចកនិទាន ចប់

សុត្តន្តបិដក
អង្គត្ថរនិកាយ ធក្កនិទាត
សត្តមភាគ

សូមនមស្ការចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ

បឋមបណ្ណាសក

អាហុនេយ្យវគ្គ

បឋមអាហុនេយ្យសូត្រទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បថ្នយ ដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលទិដ្ឋិណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តើ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយភ្នែក ជាអ្នកមិនត្រេកអរ មិនអាក់អន់ ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ ប្រកបដោយសតិ-

សម្បជញ្ញៈ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយ
 អណ្តាត... ពាល់ត្រូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត
 ជាអ្នកមិនត្រេកអរ មិនអាក់អន់ ជាអ្នកព្រងើយកន្តើយ ប្រកបដោយសតិ-
 សម្បជញ្ញៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង
 ជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុ ដែលគេរៀបចំ
 ដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលលទ្ធិណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជាបុញ្ញកេតុប្រសើរ
 របស់សត្វលោក ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្តែងសូត្រនេះចប់ហើយ ។ ភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយចំពោះភាសិតនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

អដ្ឋកថា

អង្គត្រៃវិកាយ ឈ្មោះ មនោរថបូរណ៍

ធករិយាត

បឋមបណ្ណាសក

អាហារនេយ្យវគ្គទី ១

បឋមអាហារនេយ្យសូត្រ

[១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអាហារនេយ្យសូត្រទី ១ នៃធករិយាត ដូចតទៅនេះ បទថា សធិ ភិក្ខុវេ ភិក្ខុ សេចក្តីថា ម្សាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ។ បទថា នេវ សុមនោ ហោតិ ន ទុម្មនោ សេចក្តីថា រមែងជាបុគ្គលមិនត្រេកអរក្នុងឥដ្ឋារម្មណ៍ ដោយសោមនស្សដែលសហគតៈ ដោយរាគៈ ឬរមែងជាបុគ្គលមិនខូចចិត្ត ព្រោះអនិដ្ឋារម្មណ៍ដោយទោមនស្ស ដែលសហគតៈដោយទោសៈ ។ បទថា ឧបេក្ខកោ វិហារតិ សតោ សម្បជានោ សេចក្តីថា មិនដល់នូវភាពជាបុគ្គលព្រឺងើយដោយឧបេក្ខាដែល មិនមានញាណ ដោយមិនពិចារណាក្នុងមជ្ឈត្តារម្មណ៍ ឈ្មោះថា ជាបុគ្គល មានសតិសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តជាកណ្តាលក្នុងអារម្មណ៍ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ វិហារធម៌ជានិច្ចរបស់ព្រះខ្ញុំណាស្រពហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមអាហារនេយ្យសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអាហារនេយ្យសូត្រទី ២

[២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរ
 ទទួលនូវចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់
 សត្វលោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងបាននូវការតាក់តែង ឬសម្តែងឬទ្ធិច្រើន
 ប្រការបាន គឺមនុស្សម្នាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់ក៏បាន មនុស្សច្រើននាក់ធ្វើ
 ឲ្យទៅជាម្នាក់ក៏បាន ធ្វើទីកំបាំងឲ្យទៅជាទីវាលក៏បាន ធ្វើទីវាលឲ្យទៅជាទី
 កំបាំងក៏បាន ដើរ (ទម្ងន់) ទៅក្រៅជញ្ជាំង ក្រៅកំពែង ក្រៅភ្នំ ឥតទើស
 ទាល់ ដូចដើរទៅក្នុងអាកាសក៏បាន ធ្វើនូវការមុជលើក្នុងផែនដី ដូចមុជលើប
 ក្នុងទឹកក៏បាន ដើរទៅលើទឹក ឥតបែកធ្លាយទឹក ដូចជាដើរលើផែនដី ក៏បាន
 អណ្តែតទៅឯអាកាសទាំងក្នុង ដូចជាសត្វស្វាបក៏បាន ចាប់ស្វាបអង្កែល
 ព្រះចន្ទ និងព្រះអាទិត្យទាំងនេះ ដែលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុភាព
 ច្រើនយ៉ាងនេះដោយដែក៏បាន ញ៉ាំងអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយរហូត
 ដល់ព្រហ្មលោកក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុមានសោតធាតុជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងសោត-
 ធាតុរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងស្តាប់សំឡេង ២ ប្រការ គឺសំឡេងទិព្វ និង
 សំឡេងមនុស្ស ក្នុងទីឆ្ងាយក៏បាន ជិតក៏បាន ១ ។ ភិក្ខុរមែងកំណត់ដឹងច្បាស់
 នូវចិត្តរបស់សត្វដទៃ បុគ្គលដទៃដោយចិត្តរបស់ខ្លួន គឺចិត្តដែលប្រកបដោយ
 រាគៈក្តី ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ចិត្តដែលប្រាសចាករាគៈក្តី ...

ចិត្តដែលប្រកបដោយទោសៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រាសចាកទោសៈក្តី ... ចិត្តដែល
 ប្រកបដោយមោហៈក្តី ... ចិត្តដែលប្រាសចាកមោហៈក្តី... ចិត្តដែលរួញភក្តី...
 ចិត្តដែលរាយមាយក្តី... ចិត្តដែលជាមហគ្គតៈក្តី... ចិត្តដែលមិនមែនជាមហគ្គតៈ
 ក្តី... ចិត្តដែលជាសឧត្តរៈក្តី... ចិត្តដែលជាអនុត្តរៈក្តី... ចិត្តដែលតាំងមាំក្តី...
 ចិត្តដែលមិនតាំងមាំក្តី... ចិត្តដែលរួចចាកកិលេសក្តី... ចិត្តមិនរួចចាកកិលេសក្តី
 ក៏ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តមិនទាន់រួចចាកកិលេស ១ ។ ភិក្ខុរកឃើញនូវជាតិ
 ដែលខ្លួនធ្លាប់នៅអាស្រ័យ ក្នុងកាលមុនជាច្រើនជាតិ គឺរកឃើញបាន ១
 ជាតិ ២ ជាតិ ៣ ជាតិ ៤ ជាតិ ៥ ជាតិ ១០ ជាតិ ២០ ជាតិ ៣០ ជាតិ
 ៤០ ជាតិ ៥០ ជាតិ ១០០ ជាតិ ១ ពាន់ជាតិ ១ សែនជាតិក៏បានខ្លះ
 រកឃើញបានច្រើនសំរុះដ្ឋកប្ប ច្រើនវិវដ្ឋកប្ប ច្រើនសំរុះវិវដ្ឋកប្បក៏បាន
 ដូច្នោះថា អញ្ញបានកើតក្នុងភពឯណោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មានគោត្រយ៉ាង
 នេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខទុក្ខយ៉ាងនេះ
 មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអញ្ញច្យុតចាកភពនោះហើយ បានទៅកើតក្នុង
 ភពឯណោះ ដែលអញ្ញបានទៅកើតក្នុងភពនោះ មានឈ្មោះយ៉ាងនេះ មាន
 គោត្រយ៉ាងនេះ មានសម្បុរយ៉ាងនេះ មានអាហារយ៉ាងនេះ បានទទួលសុខ
 ទុក្ខយ៉ាងនេះ មានកំណត់អាយុប៉ុណ្ណោះ លុះអញ្ញច្យុតចាកភពនោះហើយ ក៏
 បានមកកើតក្នុងភពនេះ ភិក្ខុរកឃើញនូវជាតិដែលខ្លួនធ្លាប់នៅអាស្រ័យ
 ក្នុងកាលមុនបានច្រើនជាតិ ព្រមទាំងអាការ ទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់រួចក្រុមសមនុស្ស

ធម្មតា ឃើញនូវសត្វទាំងឡាយដែលកំពុងច្យុត និងកំពុងកើត មានសភាព
 ថោកទាប និងឧត្តម មានសម្បុររល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ និងគតិ
 អាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលអនោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎
 សត្វទាំងនេះប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីទុច្ចរិត ប្រកបដោយ
 មនោទុច្ចរិត ជាអ្នកតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ ប្រកាន់
 មាំនូវអំពើជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅ
 កើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក អើហ្ន៎ ចំណែកឯសត្វទាំងនេះ ប្រកប
 ដោយកាយសុច្ចរិត ប្រកបដោយវចីសុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោសុច្ចរិត ជាអ្នក
 មិនតិះដៀលនូវព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាសម្មាទិដ្ឋិ ប្រកាន់មាំនូវអំពើជាសម្មា-
 ទិដ្ឋិ សត្វទាំងនោះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិ សួគ៌
 ទេវលោក ភិក្ខុមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងបង្អស់ចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា
 បានឃើញនូវសត្វទាំងឡាយដែលច្យុត ដែលចាប់បដិសន្ធិ មានសភាពថោក
 ទាប និងឧត្តម មានសម្បុររល្អ និងសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ និងគតិ
 អាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអនោលទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន
 ដោយប្រការដូច្នោះ ១ ។ ភិក្ខុបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ
 និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យដែលនាំមក
 បូជា ។ បេ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអាហុនេយ្យសូត្រ

[២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអាហុនេយ្យសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អនេកវិហិតំ សុទ្ធិវិធំ ដូច្នោះ ខ្ញុំបានពោលហើយ ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គ ។
 បទថា អាសវានំ ឧយា អនាសវំ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា មិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអាសវៈទាំងឡាយអស់ទៅ មិនមែនព្រោះការមិនមាននៃចក្ខុវិញ្ញាណ
 ជាដើមឡើយ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់អភិញ្ញាសម្រាប់
 ព្រះខ័ណ្ឌស្រពតាមលំដាប់ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយអាហុនេយ្យសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សង្ក្ខិយសូត្រទី ៣

[៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរ
 ទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់
 សត្វលោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុប្រកប
 ដោយសទ្ធិន្ទ្រិយ ១ វិរិយន្ទ្រិយ ១ សតិន្ទ្រិយ ១ សមាធិន្ទ្រិយ ១ បញ្ញា-
 ន្ទ្រិយ ១ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែល

មិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាជំនុំត្អម ដោយ
 ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦
 យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុ
 ដែលគេរៀបចំទទួលក្រៀវ គួរទទួលទុក្ខណាទាន គួរដល់អញ្ញាលិកម្ម ជា
 បុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

ពលសូត្រទី ៤

[៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរ
 ទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់
 សត្វលោក ។ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺភិក្ខុប្រកប
 ដោយសទ្ធាពល ១ វិរិយពល ១ សតិពល ១ សមាធិពល ១ បញ្ញាពល
 ១ បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិន
 មានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាជំនុំត្អមដោយខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ
 ឯង ទើបគួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ។ ជាបុញ្ញកេត្ត
 ដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

ឥន្ទ្រិយសូត្រទី ៣ ជាដើម

[៣-៤] ក្នុងឥន្ទ្រិយសូត្រទី ៣ និងពលសូត្រទី ៤ ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ព្រះខ្ញុំណាស្រពតែម្យ៉ាង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ឥន្ទ្រិយសូត្រទី ៣ ជាដើមចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអាជានិយសូត្រទី ៥

[៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច
ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង ជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាព្រាហ្មណ៍បម្រើ ដល់
នូវការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង តើដូច
ម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុង
លោកនេះ ជាសត្វចេះអត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន
១ អត់ធន់រស ១ អត់ធន់នឹងការពាល់ត្រូវ ១ បរិបូណ៌ដោយសម្បុរ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ
៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាព្រាហ្មណ៍បម្រើ ដល់នូវការរាប់
ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មាន

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាហុនេយ្យវគ្គទី ១

៣៩០

ឧបមេយ្យដូចភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ទើបគួរទទួលនូវចតុប្បវ្វ័យ ដែល
 គេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។ ធម៌ ៦
 យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកចេះ
 អត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់នឹងរស ១
 អត់ធន់នឹងការពាល់ត្រូវ ១ អត់ធន់នឹងធម្មារម្មណ៍ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរទទួលនូវចតុប្បវ្វ័យ ដែលគេ
 នាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

បឋមអាជានិយសូត្រ

[៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអាជានិយសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា អង្កេហិ បានដល់ ដោយអង្គនៃគុណទាំងឡាយ ។ បទថា ខមោ
 ប្រែថា អត់សង្កត់ ។ បទថា រូចានំ បានដល់ រូបារម្មណ៍ទាំងឡាយ ។
 បទថា វណ្ណសម្បន្នោ បានដល់ សម្បុរដោយវណ្ណៈនៃសរីរៈ ។ ១៣៣

អដ្ឋកថា បឋមអាជានិយសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអាជានិយសូត្រទី ៦

[៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង ជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាវាជបម្រើ ដល់នូវ ការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ក្នុងលោក នេះ ជាសត្វចេះអត់ធន់នឹងរូប ១ អន់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់នឹងរស ១ អត់ធន់នឹងការពាល់ត្រូវ ១ បរិបូណ៌ដោយកម្លាំង ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាវាជបម្រើ ដល់នូវការរាប់ថា ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាន ឧបមេយ្យដូចភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បវ័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នក អត់ធន់នឹងរូប ១ អន់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់នឹងរស ១ អត់ធន់នឹងការពាល់ត្រូវ ១ អត់ធន់នឹងធម្មារម្មណ៍ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវចតុប្បវ័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអាជានិយសូត្រ

[៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអាជានិយសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ
បទថា ពលសម្បុរោ បានដល់ សម្បុរដោយកម្លាំងកាយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាទុតិយអាជានិយសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអាជានិយសូត្រទី ៧

[៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច
ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង ជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាវាជបម្រើ ដល់នូវ
ការរាប់ថាជាអង្គរបស់ព្រះរាជា ។ ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើរ របស់ស្តេច ក្នុងលោកនេះ
ជាសត្វចេះអត់ធន់នឹងរូប ១ អត់ធន់នឹងសំឡេង ១ អត់ធន់នឹងក្លិន ១ អត់ធន់
នឹងរស ១ អត់ធន់នឹងការពាល់ត្រូវ ១ បរិបូណ៌ដោយសម្មុះ ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេះអាជានេយ្យដ៏ប្រសើររបស់ស្តេច ប្រកបដោយអង្គ ៦
យ៉ាងនេះឯង ជាសត្វគួរដល់ព្រះរាជា គួរជាវាជបម្រើ ដល់នូវការរាប់ថា
ជាអង្គរបស់ព្រះរាជា មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាន

ឧបមេយ្យដូចភិក្ខុ ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរទទួលនូវ
 ចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។
 ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ជាអ្នកអត់ធន់នឹងរូប ១ ។ បេ ។ អត់ធន់នឹងធម្មារម្មណ៍ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរទទួល
 នូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមកបូជា ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វ
 លោក ។

អដ្ឋកថា

តតិយអាជានិយសូត្រ

[៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយអាជានិយសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ជវសម្បន្នោ បានដល់ សម្បរដោយសម្មុជ្ជេន ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា តតិយអាជានិយសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អនុត្តរិយសូត្រទី ៨

[៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុត្តរិយៈ (ធម្មជាតិដ៏ប្រសើរ) នេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ អនុត្តរិយៈ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺទស្សនានុត្តរិយៈ ១ សវនានុត្តរិយៈ ១ លាភានុត្តរិយៈ ១ សិក្ខានុត្តរិយៈ ១ បារិច្ឆិយានុត្តរិយៈ ១ អនុស្សតានុត្តរិយៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុត្តរិយៈ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អនុត្តរិយសូត្រ

[៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុត្តរិយសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា អនុត្តរិយានិ សេចក្តីថា ការឃើញជាដើមដែលរៀបចំក្នុងត្រៃវិទ្យា ដែល ក្រែលែងជាង ឈ្មោះថា និរុត្តរានិ ។ បទថា ទស្សនានុត្តរិយំ សេចក្តីថា ការឃើញព្រះពុទ្ធជាដើម ជាការឃើញដ៏កំពូលក្នុងការឃើញរូបទាំងឡាយ ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏មានន័យដូច្នោះ ។ អធិប្បាយថា ការឃើញដ៏រីករវៃជាដើម មិនឈ្មោះថាជាទស្សនានុត្តរិយឡើយ ឯការឃើញព្រះទេសពលក្តី ភិក្ខុ សង្ឃក្តី ដោយអំណាចសេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏មាំមាំ ការឃើញនិមិត្តណាមួយ ក្នុងបណ្តាកសិណ និងអសុភវិនិច្ឆ័យជាដើមក្តី នៃបុគ្គលដែលមានសទ្ធាតាំងមាំ

ហើយ ឈ្មោះថា ទស្សនានុត្តរិយ ។ ការស្តាប់កថាពោលអំពីគុណរបស់
 ស្តេចជាដើម មិនឈ្មោះថា ជាសវនានុត្តរិយៈឡើយ ឯការស្តាប់គុណកថានៃ
 ព្រះរតនត្រ័យ ដោយអំណាចនៃសេចក្តីស្រឡាញ់ដ៏មាំមាំក្តី ការស្តាប់ព្រះពុទ្ធ-
 វចនៈ គឺព្រះត្រៃបិដកក្តី នៃបុគ្គលដែលមានសទ្ធាតាំងមាំហើយ ឈ្មោះថា
 សវនានុត្តរិយ ។ ការបានកែវមណីជាដើម មិនជាលាភានុត្តរិយៈឡើយ ឯ
 ការបានអរិយទ្រព្យ ៧ ឈ្មោះថា លាភានុត្តរិយ ។ ការសិក្សាសិប្បៈ មាន
 សិប្បៈដ៏រឹងជាដើម មិនឈ្មោះថា សិក្ខានុត្តរិយៈឡើយ ឯការបំពេញសិក្ខា ៣
 ឈ្មោះថា សិក្ខានុត្តរិយ ។ ការបម្រើក្សត្រជាដើមមិនឈ្មោះថា ជាបារិចារិយា-
 នុត្តរិយៈឡើយ ឯការបម្រើព្រះរតនត្រ័យ ឈ្មោះថា ចារិចារិយានុត្តរិយ ។
 ការរព្វកដល់គុណរបស់ក្សត្រជាដើម មិនឈ្មោះថា ជាអនុស្សតានុត្តរិយៈ
 ឡើយ ឯការរព្វកដល់គុណព្រះរតនត្រ័យ ឈ្មោះថា អនុស្សតានុត្តរិយ ។

អនុត្តរិយៈទាំង ៦ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ទាំងជាលោកិយ និង
 លោកុត្តរ ដោយប្រការដូចពណ៌នាមកដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាអនុត្តរិយសូត្រដ៏ ៨ ចប់

សុត្តនិបិដក
អនុស្សតិសូត្រទី ៩

[៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុស្សតិដ្ឋាន (ហេតុជាទីតាំងនៃសេចក្តី
ព្រក) នេះមាន ៦ យ៉ាង ។ អនុស្សតិដ្ឋាន ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺ
ពុទ្ធានុស្សតិ ១ ធម្មានុស្សតិ ១ សង្ឃានុស្សតិ ១ សីលានុស្សតិ ១ ចាតា-
នុស្សតិ ១ ទេវតានុស្សតិ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុស្សតិដ្ឋាន មាន ៦
យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អនុស្សតិសូត្រ

[៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុស្សតិសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា
ពុទ្ធានុស្សតិ បានដល់ អនុស្សតិ មានពុទ្ធកុណជាអាម្មណ៍ ។ ក្នុងបទ
ទាំងឡាយដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អនុស្សតិសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហានិទានសូត្រទី ១០

[១០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងនិរោធារាម ទៀបក្រុងកបិលវត្ត ក្នុងសក្កជនបទ ។ គ្រានោះ មហានិទានសក្កៈ ចូលទៅគាល់ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយប្រថាប់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះមហានិទានសក្កៈ ប្រថាប់ក្នុងទីសមគួរសិប ហើយ បានក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អរិយសាវ័កណាបានសម្រេចអរិយផល ដឹងច្បាស់នូវសាសនា គឺត្រៃសិក្ខា ហើយ តើអរិយសាវ័កនោះ ច្រើនតែនៅដោយវិហារធម៌ដូចម្តេច ។ ថ្វាយ ព្រះពរមហានិទាន អរិយសាវ័កណា បានសម្រេចអរិយផល ដឹងច្បាស់នូវ សាសនាហើយ អរិយសាវ័កនោះ ច្រើនតែនៅដោយវិហារធម៌នេះ ។ បពិត្រ មហានិទាន អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះរឭកឃើញ ។ នូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏ មានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាករាគាទិក្ខុលេស ត្រាស់ដឹងនូវព្រាយ្យ- ធម៌ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង ព្រះអង្គបរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ព្រះ អង្គមានដំណើរល្អ ព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរ ដោយសីលាទិគុណ ព្រះអង្គជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស ព្រះអង្គជាគ្រូនៃទេវតា និង មនុស្សទាំងឡាយ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងនូវចតុរាអរិយសច្ច ព្រះអង្គលែងវិល មកកាន់កតថ្មីទៀត ដោយហេតុនេះៗ ។ បពិត្រមហានិទាន ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័ករឭកឃើញ ។ នូវគុណនៃព្រះតថាគត ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវ័ក

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាហុនេយ្យវគ្គទី ១

នោះ រមែងមិនត្រូវរាគៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវមោហៈ
 រូបរិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តអរិយសាវ័កនោះ ក៏រមែងជាចិត្តត្រង់បាន
 ព្រោះប្រារព្ធនូវគុណនៃព្រះតថាគត ។ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័ក មាន
 ចិត្តត្រង់ រមែងបាននូវការដឹងនូវអត្ត បាននូវការដឹងនូវធម៌ បាននូវសេចក្តី
 រីករាយ ប្រកបដោយធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង
 កាលបើចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះនាមកាយស្ងប់
 រម្ងាប់ហើយ ក៏រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ លុះប្រកបដោយសេចក្តីសុខហើយ
 ចិត្តក៏រមែងតម្កល់មាំ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា ជាអ្នក
 ដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងពួកសត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នកមិន
 ចង្អៀតចង្អល់ក្នុងពួកសត្វ ដែលប្រកបដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នក
 សម្រេចនូវធម្មស្សោតៈ គឺវិបស្សនា ចម្រើននូវពុទ្ធនុស្សតិកម្មដ្ឋាន ។ បពិត្រ
 មហានាម មួយទៀត អរិយសាវ័ករព្យករឿយៗ នូវគុណព្រះធម៌ថា ព្រះបរិយត្តិ-
 ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយដោយប្រពៃ ព្រះនព្វលោកុត្តរធម៌
 ដែលបុគ្គលគប្បីឃើញដោយខ្លួនឯង ជាធម៌ឲ្យផលមិនរង់ចាំកាល ជាធម៌គួរ
 ដល់ឯហិបស្សវិធី ជាធម៌គួរបង្ហោនចូលមកទុកក្នុងខ្លួន ជាធម៌ដែលពួកវិញ្ញាណ
 គប្បីដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ បពិត្រមហានាម ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័ករព្យក
 រឿយៗ នូវព្រះធម៌ ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ រមែងមិនត្រូវរាគៈ
 រូបរិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវមោហៈរូបរិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យ

នោះ ចិត្តរបស់ព្រះអរិយសាវ័កនោះ រមែងជាចិត្តត្រង់ ព្រោះប្រាជ្ញានូវគុណ
 ព្រះធម៌ ។ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ហើយ រមែងបាន
 នូវការដឹងនូវអត្ត បាននូវការដឹងនូវធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយ
 ធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើចិត្តប្រកប
 ដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះនាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ រមែង
 ទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើមានសេចក្តីសុខ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់មាំ ។ បពិត្រ
 មហានាម អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា ជាអ្នកដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងពួក
 សត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងពួកសត្វដែល
 មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នកសម្រេចនូវធម្មស្សោតៈ គឺវិបស្សនា ចម្រើន
 នូវធម្មានុស្សតិកម្មដ្ឋាន ។ បពិត្រមហានាម មួយទៀត អរិយសាវ័ករក្សារឿយៗ
 នូវគុណនៃព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិល្អហើយ
 ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិត្រង់ហើយ ព្រះសង្ឃសាវ័ក
 នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីត្រាស់ដឹងព្រះនិព្វាន ព្រះសង្ឃសាវ័កនៃ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិគួរដល់សាមីចិកម្ម បើរាប់ជាគូនៃបុរសបាន ៤
 គូ បើរាប់រៀងជាបុរសបុគ្គលបាន ៨ ព្រះសង្ឃទាំងនេះ ជាសង្ឃសាវ័កនៃ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ គួរទទួលនូវចតុប្បច្ច័យដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវ
 វត្ថុដែលគេរៀបចំដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទិដ្ឋិណាទាន គួរដល់អញ្ជូលិកម្ម ជា
 បុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។ បពិត្រមហានាម ក្នុងសម័យណា
 អរិយសាវ័ករក្សារឿយៗ នូវគុណព្រះសង្ឃ ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវ័ក

នោះ ក៏មិនត្រូវរាគៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវមោហៈរូបរិត
 ចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ រមែងជាចិត្តត្រង់ ព្រោះ
 ប្រារព្ធនូវគុណព្រះសង្ឃ ។ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ហើយ
 រមែងបាននូវការជឿនូវអត្ត បាននូវការជឿនូវធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកប
 ដោយធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើចិត្ត
 ប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះនាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ
 រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់
 មាំ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ហៅថាជាអ្នកដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់
 ក្នុងពួកសត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងពួក
 សត្វដែលមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នកសម្រេចនូវធម្មសេដ្ឋានៈ គឺវិបស្សនា
 ចម្រើនសង្ឃានុស្សតិកម្មជាន់ ។ បពិត្រមហានាម មួយទៀត អរិយសាវ័ក
 រព្វករឿយៗ នូវសីលរបស់ខ្លួន ដែលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិន
 ពព្រាស ជាសីលរួចខ្លួន គឺមិនជាខ្ញុំតណ្ហា ដែលវិញ្ញាណសរសើរហើយ មិន
 មានតណ្ហា និងទិដ្ឋិប៉ះពាល់បាន ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ បពិត្រ
 មហានាម ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័ករព្វករឿយៗ នូវសីលរបស់ខ្លួន ក្នុង
 សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ រមែងមិនត្រូវរាគៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈ
 រូបរិតចិត្ត មិនត្រូវមោហៈរូបរិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយ-
 សាវ័កនោះ រមែងជាចិត្តត្រង់ ព្រោះប្រារព្ធនូវសីល ។ បពិត្រមហានាម
 លុះអរិយសាវ័កមានចិត្តត្រង់ហើយ រមែងបាននូវការជឿនូវអត្ត បាននូវការ

ដឹងនូវធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកបដោយធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយ
ហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់
រម្ងាប់ លុះនាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើ
មានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់មាំ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ
ហៅថា ជាអ្នកដល់ការស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងពួកសត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់
ជាអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នក
សម្រេចនូវធម្មសញ្ញាតៈ គឺវិបស្សនា ចម្រើននូវសីលានុស្សតិកម្មជាន ។ បពិត្រ
មហានាម មួយទៀត អរិយសាវ័ករឭករឿយៗ នូវចាតៈរបស់ខ្លួនថា ឱហ្ន៎
អញពេញជាមានលាភហើយ ឱហ្ន៎ អត្តភាពជាមនុស្សអញពេញជាបានល្អហើយ
ព្រោះកាលពួកសត្វមានសេចក្តីកំណាញ់ ជាមន្ទិលកំពុងរូបរិត អញមានចិត្ត
ប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ជាមន្ទិល ជាអ្នកមានការលះរួចផុតហើយ មានដៃ
លាងស្អាតហើយ ត្រេកអរក្នុងការលះបង់ ជាបុគ្គលគួរគេសូម ត្រេកអរក្នុង
ការចែកចាយទាន នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ បពិត្រមហានាម ក្នុងសម័យណា អរិយ-
សាវ័ករឭករឿយៗ នូវចាតៈ ក្នុងសម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ រមែងមិន
ត្រូវរាគៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈរូបរិតចិត្ត មិនត្រូវមោហៈរូបរិតចិត្តបាន
ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ ក៏រមែងជាចិត្តត្រង់ ព្រោះប្រារព្ធ
នូវចាតៈ ។ បពិត្រមហានាម លុះអរិយសាវ័ក មានចិត្តត្រង់ហើយ រមែង
បាននូវការដឹងនូវអត្ត បាននូវការដឹងនូវធម៌ បាននូវសេចក្តីរីករាយប្រកប
ដោយធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើចិត្ត

ប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់ លុះនាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ហើយ ក៏រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើមានសេចក្តីសុខហើយ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់ មាំ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា ជាអ្នកដល់ការស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងពួកសត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នកមិនចង្អៀតចង្អល់ក្នុងពួកសត្វ ដែលមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នកសម្រេចនូវធម្មស្សោតៈ គឺវិបស្សនា ចម្រើននូវចាតានុស្សតិកម្មជាន់ ។ បពិត្រមហានាម មួយវិញទៀត អរិយសាវ័ក ចម្រើននូវទេវតានុស្សតិថា ទេវតាទាំងឡាយ ជាន់ចាតុម្បហារាជិកៈក៏មាន ទេវតា ទាំងឡាយជាន់តាវត្តិឱ្យក៏មាន ទេវតាទាំងឡាយជាន់យាមៈក៏មាន ទេវតាទាំង- ឡាយជាន់តុសិតក៏មាន ទេវតាទាំងឡាយជាន់និម្មានរតីក៏មាន ទេវតាទាំងឡាយ ជាន់បរិនិម្មិតវសវត្តិក៏មាន ទេវតាទាំងឡាយជាព្រហ្មកាយិកៈក៏មាន ទេវតា ទាំងឡាយខ្ពស់លើសជាងនោះក៏មាន ទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយសទ្ធា មាន សភាពយ៉ាងណា លុះច្បុតចាកលោកនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ សទ្ធារបស់ អញ ដែលមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន ទេវតាទាំងនោះប្រកបដោយសីល មានសភាពយ៉ាងណា លុះច្បុតចាកលោកនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ សីល របស់អញ ដែលមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកប ដោយសុតៈមានសភាពយ៉ាងណា លុះច្បុតចាកលោកនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទី នោះ សុតៈរបស់អញ ដែលមានសភាពយ៉ាងនោះក៏មាន ពួកទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយចាតៈមានសភាពយ៉ាងណា លុះច្បុតចាកលោកនេះហើយ ទៅកើត ក្នុងទីនោះ ចាតៈរបស់អញ ដែលមានសភាពដូច្នោះក៏មាន ពួកទេវតាទាំងនោះ

ប្រកបដោយបញ្ញាមានសភាពយ៉ាងណា លុះច្បាតចាកលោកនេះហើយ ទៅ
 កើតក្នុងទីនោះ បញ្ញារបស់អញ ដែលមានសភាពដូច្នោះក៏មាន ។ បពិត្រ
 មហានាម ក្នុងសម័យណា អរិយសាវ័ក រព្វករឿយៗ នូវសទ្ធា សីល
 សុតៈ ចាតៈ និងបញ្ញា របស់ខ្លួនផង របស់ទេវតាទាំងនោះផង ក្នុងសម័យ
 នោះ អរិយសាវ័កនោះ រមែងមិនត្រូវរាគៈរូបវិតចិត្ត មិនត្រូវទោសៈរូបវិតចិត្ត
 មិនត្រូវមោហៈរូបវិតចិត្តបាន ក្នុងសម័យនោះ ចិត្តរបស់អរិយសាវ័កនោះ
 រមែងជាចិត្តត្រង់ ព្រោះប្រារព្ធនូវពួកទេវតា ។ បពិត្រមហានាម លុះអរិយ-
 សាវ័កមានចិត្តត្រង់ហើយ រមែងបាននូវការដឹងនូវអត្ត បាននូវការដឹងនូវធម៌
 បាននូវសេចក្តីរីករាយ ដែលប្រកបដោយធម៌ កាលបើមានសេចក្តីរីករាយហើយ
 បីតិក៏កើតឡើង កាលបើចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ នាមកាយក៏ស្ងប់រម្ងាប់
 លុះនាមកាយស្ងប់រម្ងាប់ ក៏រមែងទទួលនូវសេចក្តីសុខ កាលបើមានសេចក្តី
 សុខហើយ ចិត្តក៏រមែងតម្កល់មាំ ។ បពិត្រមហានាម អរិយសាវ័កនេះ ហៅថា
 ជាអ្នកដល់នូវការស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងពួកសត្វដែលប្រាសចាកការស្ងប់រម្ងាប់ ជាអ្នក
 មិនចង្អៀតចង្អល់ ក្នុងពួកសត្វដែលមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ជាអ្នកសម្រេច
 នូវធម្មស្សោតៈ គឺវិបស្សនា ចម្រើននូវទេវតានុស្សតិកម្មដ្ឋាន ។ បពិត្រមហានាម
 អរិយសាវ័កណា បានសម្រេចអរិយផល ដឹងច្បាស់នូវសាសនាហើយ អរិយ-
 សាវ័កនោះ ច្រើនតែនៅដោយវិហារធម៌នេះ ។

អាហុនេយ្យវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃអាហុនេយ្យវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីអាហុនេយ្យវគ្គល ២ លើក អំពីឥន្ទ្រិយ
១ ពល ១ សេរ្យអាជានេយ្យ ៣ លើក អនុត្តរិយៈ ១
អនុស្សតិ ១ មហានាមសក្កៈ ១ រួមជា ១០ ។

អដ្ឋកថា

មហានាមសូត្រទី ១០

[១០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមហានាមសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា មហានាមោ បានដល់ សក្យរាជមួយអង្គដែលជាព្រះរាជឱរសនៃ
ព្រះបិតុលារបស់ព្រះទេសពល ។ បទថា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ
សេចក្តីថា លោកសោយព្រះក្រយាហារត្រឹកហើយ ចោមរោមទៅដោយ
ទាសៈ និងជនជាបរិវារ ឲ្យមនុស្សកាន់យកគ្រឿងក្រអូប និងផ្កាកម្រងជាដើម
ហើយបានយាងទៅក្នុងទីដែលព្រះសាស្តាគង្គ ។ អរិយសារីក ឈ្មោះថា
អាគតដលោ ព្រោះមានអរិយផលមកដល់ហើយ ។ ឈ្មោះថា វិញ្ញាត-
សាសនោ ព្រោះមានពាក្យប្រៀនប្រដៅ គឺសិក្ខា ៣ ដែលលោកដឹងច្បាស់
ហើយ ។ ព្រះរាជាអង្គនេះ កាលនឹងទូលសួរថា ខ្ញុំព្រះអង្គទូលសួរដល់
វិហារធម៌ ដែលជាទីអាស្រ័យរបស់ព្រះសោតាបន្ន ដូច្នោះ ទើបក្រាបទូល
យ៉ាងនេះ ។

បទថា នេវស្ស រាគបរិយុដ្ឋិតំ សេចក្តីថា ចិត្តនៃព្រះអរិយសាវ័កនោះ មិនត្រូវរាគៈដែលកើតឡើងរូបរិតឡើយ ។ បទថា ឧជុគតំ សេចក្តីថា ចិត្តនៃអរិយសាវ័កនោះ ប្រព្រឹត្តទៅត្រង់ក្នុងពុទ្ធានុស្សតិកម្មជ្ជាន ។ បទថា តថាគតំ អារត្ត បានដល់ ប្រារព្ធកុណារបស់ព្រះតថាគត ។

បទថា អត្តវេទំ បានដល់ បីតិ និងបាមោជ្ជដែលកើតឡើង អាស្រ័យអដ្ឋកថា ។ បទថា ធម្មវេទំ បានដល់ បីតិ និងបាមោជ្ជ ដែលកើតឡើង អាស្រ័យបាលី ។ បទថា ធម្មបសញ្ញាតំ បានដល់ បីតិ និងបាមោជ្ជ ដែលកើតឡើង អាស្រ័យទាំងបាលី និងអដ្ឋកថា ។ បទថា បមុទិតស្ស សេចក្តីថា ដល់បុគ្គលដែលត្រេកអរហើយ ដោយបាមោជ្ជ ២ យ៉ាង ។ បទថា បីតិជាយតិ សេចក្តីថា បីតិ ៥ យ៉ាង រមែងកើតឡើង ។ បទថា កាយោបស្សម្ពតិ សេចក្តីថា នាមកាយក្តី ករណកាយក្តី រមែងស្ងប់ ដោយធម៌ជាគ្រឿងស្ងប់រម្ងាប់ នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ។ បទថា សមាធិយតិ សេចក្តីថា រមែងតាំងមាំដោយជុំវិញ ក្នុងអារម្មណ៍ ។ បទថា វិសមគតាយបជាយ សេចក្តីថា ក្នុងសត្វទាំងឡាយ ដែលដល់នូវការមិនស្ងប់ ព្រោះរាគៈ ទោសៈ និងមោហៈ ។ បទថា សមប្បត្តោ សេចក្តីថា ជាអ្នកដល់នូវការស្ងប់ជានិច្ច ។ បទថា សព្វាបជ្ឈាយ ប្រែថា ជាអ្នកមានទុក្ខ ។ បទថា ធម្មស្សោតំ សមាបន្នោ សេចក្តីថា ជាអ្នកដល់នូវក្រសែនៃធម៌ គឺវិបស្សនា ។

បទថា ពុទ្ធានុស្សតី ភាវេតិ សេចក្តីថា រមែងបន្ថែម គឺបម្រើនពុទ្ធា-

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា អាហុនេយ្យវគ្គទី ១

៤០៦

នុស្សតិកម្មដ្ឋាន ។ ក្នុងបទទាំងពួង គប្បីជ្រាបដោយន័យនេះ ។ ព្រះបាទ
 មហានាមទូលសួរដល់វិហារធម៌ ជាទីអាស្រ័យរបស់ព្រះសោតាបន្ន ដោយ
 ប្រការដូចពណ៌នាមក ដូច្នោះ ។ ព្រះបរមសាស្តាត្រាសវិហារធម៌ ជាទីអាស្រ័យ
 របស់ព្រះសោតាបន្ននោះឯងដល់ទ្រង់ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ ក្នុងសូត្រនេះ
 ឈ្មោះថា ត្រាសដល់ព្រះសោតាបន្នតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មហានាមសូត្រទី ១០ ចប់

អាហុនេយ្យវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក សារាណីយានិវត្ត

បឋមសារាណីយសូត្រទី ១

[១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សារាណីយធម៌ (ធម៌គួររព្វក) នេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ សារាណីយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តម្កល់នូវកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះ សុត្រហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជា សារាណីយធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតម្កល់នូវវិបិកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសុត្រហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតម្កល់នូវមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសុត្រហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកបរិភោគ មិនញែកមុខដោយលាភទាំងឡាយ ដែលប្រកបដោយធម៌ បានមកដោយធម៌ ដោយហោចទៅ សូម្បីលាភត្រឹមតែ របស់ដែលមានក្នុងបាត្រ ជាអ្នកបរិភោគជាសាធារណៈ ដោយសុត្រហូចារី ទាំងឡាយដែលមានសីល នេះជាសារាណីយធម៌ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នា នឹងសុត្រហូចារីទាំងឡាយ ក្នុងសីល ទាំងឡាយ ដែលជាសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុស ជាសីល

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារាណីយវគ្គទី ២

រួចខ្លួន គឺមិនជាខ្ញុំតណ្ហា ដែលវិញ្ញាណសរសើរហើយ មិនមានតណ្ហា និងទិដ្ឋិ
 ប៉ះពាល់បាន ជាសីលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំង
 មុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញ្ញៀត ភិក្ខុមាន
 សេចក្តីយល់ឃើញស្មើគ្នា នឹងសព្វហូចារីទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិដ៏ប្រសើរ ជាទី
 ស្រោចស្រង់សត្វ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់ទៅនៃកងទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នក
 ធ្វើតាមទិដ្ឋិនោះ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារាណីយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

សារាណីយាទិវគ្គទី ២

បឋមសារាណីយសូត្រ

[១១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសារាណីយសូត្រទី ១ នៃសារាណីយាទិវគ្គទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា សារាណីយា បានដល់ ធម៌ដែលគួរឲ្យរព្វកដល់គ្នា ។ បទថា មេត្តំ កាយកម្មំ បានដល់ កាយកម្មដែលគប្បីធ្វើដោយចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងវចីកម្ម និងមនោកម្មទាំងឡាយ ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

មេត្តាកាយកម្មជាដើមនេះ ត្រាស់ដោយអំណាចនៃភិក្ខុទាំងឡាយ ។ សូម្បីគ្រហស្ថទាំងឡាយ ក៏នាំទៅប្រើបាន អធិប្បាយថា សម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបំពេញធម៌ គឺអភិសមាចារិកវត្ថុ ដោយមេត្តាចិត្ត ឈ្មោះថា មេត្តាកាយកម្ម ។ សម្រាប់គ្រហស្ថទាំងឡាយ កម្មមានការធ្វើដំណើរទៅ ដើម្បីថ្វាយបង្គំចេតិយ ដើម្បីថ្វាយបង្គំពោធិព្រឹក្ស ដើម្បីនិមន្តព្រះសង្ឃ ការឃើញភិក្ខុទាំងឡាយដែលចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដើម្បីបិណ្ឌបាត ហើយក្រោកឡើងទទួលការទទួលបាត ការក្រាលអាសនៈ និងជូនដំណើរ ឈ្មោះថា មេត្តាកាយកម្ម ។

សម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការប្រាប់ ការបង្រៀន អាចារប្បញ្ញត្តិ ការប្រាប់កម្មដ្ឋាន ការសម្តែងធម៌ ការប្រាប់ព្រះពុទ្ធវចនៈ គឺព្រះត្រៃបិដក ដោយមេត្តាចិត្ត ឈ្មោះថា មេត្តាវចីកម្ម ។ សម្រាប់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ក្នុងពេលដែល

មនោរថបូរណី អង្គកថា សារណីយវគ្គទី ២

ពោលពាក្យជាដើមថា ពួកយើងនឹងទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំព្រះចេតិយ ពួកយើង
 នឹងទៅដើម្បីថ្វាយបង្គំព្រះពោធិព្រឹក្ស ពួកយើងនឹងធ្វើការស្តាប់ធម៌ ពួកយើង
 នឹងធ្វើការបូជា ដោយប្រទីប កម្រងផ្កា និងផ្កា ពួកយើងនឹងសមាទាននូវ
 សុចរិត ៣ ពួកយើងនឹងថ្វាយសលាកកត្តជាដើម ពួកយើងនឹងថ្វាយសំពត់
 ចំណាំវស្សា ថ្ងៃនេះ ពួកយើងនឹងប្រគេនបច្ច័យ ៤ ដល់ព្រះសង្ឃ អ្នកទាំង-
 ឡាយ ចូរនិមន្តព្រះសង្ឃ ហើយចាត់ចែងខាទនីយជាដើម ពួកអ្នកចូរក្រាល
 អាសនៈ ពួកអ្នកចូរតាំងទឹកជីក ពួកអ្នកចូរទទួល ចូរនាំព្រះសង្ឃមក ពួក
 អ្នកចូរឲ្យព្រះសង្ឃគង់លើអាសនៈដែលក្រាល ហើយកើតនូវឧស្សាហ៍ ធ្វើ
 វេយ្យាវច្ចកិច្ច ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មេត្តាវច្ចកម្ម ។

សម្រាប់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលក្រោកឡើងអំពីព្រលឹម ធ្វើកិច្ចបដិបត្តិ
 សរីរៈក្តី ធ្វើវត្តត្រង់លានព្រះចេតិយក្តី គង់លើអាសនៈដែលស្ងាត់ ហើយគិតថា
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងវិហារនេះ ចូរមានសេចក្តីសុខ មិនមានពៀរ មិនមានទុក្ខ
 ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មេត្តាមនោកម្ម សម្រាប់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ការគិតថា
 សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយនៅជាសុខ កុំបីមានពៀរ មិនមានទុក្ខ ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថា មេត្តាមនោកម្ម ។

បទថា អារិ ចេវ រហោ ច សេចក្តីថា ទាំងក្នុងទីចំពោះមុខ និងកំបាំង
 មុខ ក្នុង ២ យ៉ាងនោះ ការដល់នូវភាពជាសម្លាញ់ក្នុងចីវរកម្មជាដើមរបស់
 ភិក្ខុថ្មីទាំងឡាយ ឈ្មោះថា កាយកម្មចំពោះមុខ ។ ឯក្នុងវច្ចកម្មគ្រប់យ៉ាង មាន
 ការប្រគេនទឹកលាងជើងដល់ព្រះថេរៈជាដើម ឈ្មោះថា កាយកម្មចំពោះមុខ ។

ការជួយទុកដាក់ទ្រព្យទាំងឡាយ មានឧសជាដើម ដែលភិក្ខុថ្មី និងព្រះ
 ថេរៈទាំង ២ ចំណែករក្សាទុកមិនល្អ មិនធ្វើឲ្យវិនាស ក្នុងភក្កៈទាំងនោះ ទុក
 ដាក់ដូចរបស់ដែលខ្លួនទុកដាក់មិនល្អឲ្យរៀបរយ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មេត្តា
 កាយកម្មកំបាំងមុខ ។ ការពោលសរសើរយ៉ាងនេះថា លោកម្ចាស់ទេវត្រូវ
 លោកម្ចាស់តិស្សត្រូវ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មេត្តាវចិកម្មចំពោះមុខ ។ កាលសួរ
 ដល់ព្រះថេរៈដែលមិននៅក្នុងវិហារ ការពោលពាក្យជាទីស្រឡាញ់យ៉ាងនេះថា
 លោកម្ចាស់ទេវត្រូវរបស់ខ្ញុំ ទៅណា លោកម្ចាស់តិស្សត្រូវរបស់ខ្ញុំ ទៅណា
 កាលណានឹងត្រឡប់មកហ្ន៎ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា មេត្តាវចិកម្មកំបាំងមុខ ។

ចំណែកការបើកភ្នែកសម្លឹងដោយស្នេហា សម្លឹងមើលដោយទឹកមុខ
 ផ្អែមផង ឈ្មោះថា មេត្តាមនោកម្មចំពោះមុខ ។ បំណងល្អថា សូមលោកម្ចាស់
 ទេវត្រូវ លោកម្ចាស់តិស្សត្រូវ កុំបីមានរោគ កុំបីមានអាពាធ ដូច្នោះ
 ឈ្មោះថា មេត្តាមនោកម្មកំបាំងមុខ ។

បទថា លាភា បានដល់ បច្ច័យដែលបានមក មានថ្មីវរជាដើម ។
 បទថា ធម្មិកា បានដល់ លាភដែលកើតឡើងដោយភិក្ខុចារិយវត្តដោយធម៌
 ស្មើ ដោយរៀនមិច្ឆាអាជីវៈ មានកុហកជាដើម ។ បទថា អន្តមសោ បត្ត-
 បរិយាបន្នមត្តម្យិ សេចក្តីថា ដោយហោចត្រឹមតែភិក្ខុ ២-៣ វែក ដែល
 ទាក់ទងហើយក្នុងបាត្រ គឺនៅជាប់គូបបាត្រ ។

ក្នុងបទថា អប្បជិវិតត្ថកោតិ នេះ ការបែងចែក មាន ២ យ៉ាង គឺ
 បែងចែកអាមិស ១ បែងចែកបុគ្គល ១ ។

ក្នុង ២ យ៉ាងនោះ ការចែករំលែកដោយគិតយ៉ាងនេះថា អញនឹងឲ្យប៉ុណ្ណោះ មិនឲ្យប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា បែងចែកដោយអាមិស ។ ការចែករំលែក ដោយគិតយ៉ាងនេះថា អញនឹងឲ្យដល់ភិក្ខុនោះ មិនឲ្យភិក្ខុនោះ ដូច្នោះ ឈ្មោះថា ចែករំលែកបុគ្គល ។ ភិក្ខុមិនហ្នឹងហែងនូវលាភបរិភោគ ដោយមិន ធ្វើទាំង ២ នោះ ឈ្មោះថា អប្បជិវិតត្ថកោតិ ។

លក្ខណៈរបស់អ្នកបរិភោគរួមគ្នា ក្នុងបទថា សីលវន្តេហិ សព្វប្បាចារិហិ សាធារណកោតិ នេះ មានដូច្នោះ ភិក្ខុណា បានអាហារណាមួយប្រណីត មិនព្រមឲ្យដល់គ្រហស្ថទាំងឡាយ ដោយបំណងយកលាភទាក់លាភ មិន បរិភោគដោយខ្លួន ហើយកាលទទួល ក៏ទទួលដោយគិតថា ចូរជារបស់ សាធារណៈជាមួយពួកសង្ឃ រមែងឃើញដូចជារបស់សង្ឃ ដែលត្រូវវាយ រតាំងឲ្យមកបរិភោគរួមគ្នា ។ សួរថា នរណា បំពេញសារាណីយធម៌នេះ ឲ្យបរិបូណ៌បាន បុគ្គលណាបំពេញឲ្យបរិបូណ៌មិនបាន ។ ឆ្លើយថា ជាបឋម បុគ្គលទ្រុស្តសីល រមែងបំពេញឲ្យបរិបូណ៌មិនបាន ព្រោះភិក្ខុអ្នកមានសីល ទាំងឡាយ មិនព្រមទទួលវត្ថុរបស់បុគ្គលទ្រុស្តសីលនោះ ចំណែកភិក្ខុ អ្នក មានសីលបរិសុទ្ធ មិនព្រមឲ្យវត្ថុព្រុសពពាល រមែងបំពេញឲ្យបរិបូណ៌បាន ក្នុងការបំពេញសារាណីយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌បាននោះ មានទំនៀម ដូច្នោះ ។

ភិក្ខុតាំងចិត្តឲ្យរបស់ដល់មាតាក្តី ដល់បិតាក្តី ដល់អាចារ្យ និងឧបជ្ឈាយ៍ ជាដើមក្តី ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា រមែងឲ្យវត្ថុដែលគួរឲ្យ ដល់បុគ្គលដែលគួរឲ្យ តែមិនឈ្មោះថា មានសារាណីយធម៌ មានត្រឹមតែកិច្ចបដិបត្តិ ដែលគួរជាប់

ចំពាក់ ។ ព្រោះថា សារាណិយធម៌ រមែងសមគួរដល់បុគ្គលដែលផុតចាក
 បលិពោធហើយ ។ បុគ្គលដែលបំពេញសារាណិយធម៌នោះ កាលនឹងឲ្យ
 ដោយចំពោះ គួរឲ្យដល់ភិក្ខុឈឺ អ្នកថែភិក្ខុឈឺ អាគន្ធកិក្ខុ ភិក្ខុត្រៀមដើរ
 ផ្លូវ និងភិក្ខុអ្នកបួសថ្មី ដែលមិនទាន់ដឹងការទទួលសង្ឃ្យាដិ និងការទទួលបាត្រ
 កាលឲ្យដល់ភិក្ខុទាំងនេះហើយ នៅមានរបស់សេសសល់ រាប់ចាប់តាំងអំពី
 អាសនៈនៃព្រះថេរៈទៅ ភិក្ខុណានឹងទទួលប៉ុនណា គួរឲ្យភិក្ខុនោះប៉ុណ្ណោះ
 ដោយមិនឲ្យមួយអង្គបន្តិចបន្តួច ។ បើមិនមានរបស់សល់ ចេញទៅបិណ្ឌបាត
 ទៀត គួរឲ្យចំណែកដែលប្រណីតៗ នោះ ចាប់តាំងអំពីអាសនៈនៃព្រះថេរៈ
 ទៅ បរិកោតចំណែកដែលសល់ ។

ព្រោះមានព្រះបាលីថា **សីលរត្តេហិ** ដូច្នោះ ទោះបីមិនឲ្យដល់ភិក្ខុដែល
 ទ្រុស្តសីលក៏គួរ ។ សារាណិយធម៌នេះ បំពេញបានឆ្ងាយ ក្នុងបរិស័ទដែល
 សិក្សាល្អហើយ ព្រោះក្នុងពួកបរិស័ទដែលសិក្សាល្អហើយ ភិក្ខុណាបាននូវ
 អាហារ មកអំពីទីដទៃ ភិក្ខុនោះមិនព្រមទទួល ទោះបីមិនបានមកអំពីទីដទៃ
 ក៏នឹងទទួលតែល្មមប្រមាណប៉ុណ្ណោះ មិនទទួលរហូតហៀរហូរ ។ សារាណិយ-
 ធម៌នេះ បើភិក្ខុឲ្យរបស់ដែលខ្លួនទៅបិណ្ឌបាតបានមករឿយៗ យ៉ាងនេះ បំពេញ
 ឲ្យបរិបូណ៌បាន ត្រូវប្រើពេល ១២ ឆ្នាំ ទាបជាងនោះ បរិបូណ៌មិនបាន ។
 ព្រោះបើលោកបំពេញសារាណិយធម៌ក្នុងឆ្នាំទី ១២ ដាក់បាតដែលពេញដោយ
 អាហារលើអាសនៈសាលា ហើយទៅងូតទឹក ព្រះសង្ឃត្រូវមកដល់ សួរថា
 នេះបាតនរណា កាលភិក្ខុឆ្លើយថា បាតរបស់ភិក្ខុបំពេញសារាណិយធម៌

ព្រះថេរៈក៏ពោលថា ចូរនាំយកបាត្រនោះមក ហើយធាន់បិណ្ឌបាត រហូតអស់
 ទាំងអស់ តម្កល់បាត្រទេទុក កាលភិក្ខុនោះឡើងមក ឃើញបាត្រទេទេ ក៏
 កើតទោមនស្សថា ភិក្ខុទាំងឡាយធាន់អស់ មិនបន្សល់ទុកឲ្យអញសោះ
 សារាណីយធម៌នឹងបែក នឹងត្រូវបំពេញជាថ្មី ១២ ឆ្នាំទៀត ដូចគ្នានឹងតិគ្គិយ-
 បរិវាស ភិក្ខុនោះកាលសារាណីយធម៌ព្រុសពពាល ត្រូវបំពេញជាថ្មីទៀត ។
 ឯភិក្ខុណាកើតសោមនស្សថា ជាលាភរបស់អញហ្ន៎ អញបានល្អហើយហ្ន៎
 ដែលសព្វហ្ន៎ចារីមិនសាកសួរដល់អាហារ ដែលនៅក្នុងបាត្ររបស់អញ ហើយ
 ធាន់ ដូច្នោះ សារាណីយធម៌របស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា សម្បូរហើយ ភិក្ខុមាន
 សារាណីយធម៌បរិបូណ៌យ៉ាងនេះ រមែងមិនមានសេចក្តីប្រណែន មិនមាន
 សេចក្តីកំណាញ់ រមែងជាទីស្រឡាញ់របស់មនុស្សទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់
 នៃអមនុស្សទាំងឡាយ រកបច្ច័យបានងាយ សូម្បីរបស់ដែលគេប្រគេន
 ដល់បុគ្គលមានសារាណីយធម៌បរិបូណ៌ រមែងមិនអស់ទៅ ។ លោករមែង
 បានរបស់ដែលមានតម្លៃក្នុងឋានៈដែលលោកចែករបស់ កាលជួបនូវភ័យ ឬ
 ការស្រេកយួន ទេវតាទាំងឡាយ រមែងជួយផ្គត់ផ្គង់ ។ ក្នុងសេចក្តីនោះ
 មានរឿងដូចតទៅនេះជាគំរូ ។

រឿង ព្រះតិស្សត្ថេរ

បានឮមកថា ព្រះតិស្សត្ថេរ អ្នកលេណគិរីវិហារ នៅអាស្រ័យស្រុក
 ឈ្មោះថា មហាខ័រៈ ។ ព្រះមហាថេរៈ ៥០ រូប ធ្វើដំណើរទៅថ្វាយបង្គំ

នាគទើបចេតិយ ត្រាប់បិណ្ឌបាតក្នុងខ្វីរតាម មិនបានសូម្បីវត្ថុតិចតួច ទើបនាំ
 គ្នាចេញទៅ ។ ព្រះតិស្សត្រូវចូលទៅឃើញព្រះថេរៈទាំងនោះ ទើបសួរថា
 បពិត្រលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់បានអាហារហើយឬ ព្រះថេរៈទាំងនោះឆ្លើយ
 ថា លោកម្ចាស់ ពួកខ្ញុំទៅមកវិញហើយ លោកដឹងថា ព្រះថេរៈទាំងនោះមិន
 បានអាហារ ទើបពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយ
 បង្អង់ក្នុងទីនេះសិន ទម្រាំខ្ញុំត្រឡប់មក ។ ព្រះថេរៈទាំងនោះពោលថា លោក
 ម្ចាស់ ពួកខ្ញុំមាន ៥០ រូប នៅតែមិនបាន សូម្បីត្រឹមតែទឹកលាងបាត ។
 ព្រះតិស្សត្រូវពោលថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ឈ្មោះថា ភិក្ខុជាម្ចាស់ទឹកនៃនឹង
 រមែងជាអ្នកអាច សូម្បីមិនបានភិក្ខុ ក៏រមែងដឹងឱកាសភិក្ខុចារ ។ ព្រះថេរៈ
 ទាំងឡាយរង់ចាំហើយ ព្រះតិស្សត្រូវចូលទៅកាន់ស្រុកហើយ មហាឧបាសិកា
 រៀបចំខ្វីរក្នុងស្រុកជិតៗ នោះឯង ឈរមើលព្រះថេរៈហើយ គ្រាន់តែព្រះ
 ថេរៈមកដល់ទ្វារប៉ុណ្ណោះ ក៏ប្រគេនអាហាររហូតពេញបាត លោកកាន់យក
 បាតនោះ ទៅកាន់សម្លាក់របស់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ហើយពោលនឹងព្រះ-
 សង្ឃត្រូវថា សូមនិមន្តលោកម្ចាស់ទទួលចុះ ។ ព្រះថេរៈគិតថា ពួកយើង
 ចំនួនប៉ុណ្ណោះមិនទាន់បានអ្វីឡើយ ភិក្ខុរូបនេះកាន់បាតទៅ ត្រឡប់មករហ័ស
 ពិត នេះមានរឿងអ្វីហ្ន៎ ដូច្នោះហើយ មើលមុខព្រះថេរៈដ៏សេសទាំងឡាយ ។
 ព្រះតិស្សត្រូវ ដឹងដោយអាការដែលមើលមុខនោះឯង ពោលថា បពិត្រលោក
 ម្ចាស់ បិណ្ឌបាត ខ្ញុំបានមកដោយធម៌ សូមលោកម្ចាស់ទាំងឡាយកុំរឿសថ្វី

ឡើយ សូមនិមន្តឆាន់ចុះ ហើយប្រគេនបិណ្ឌបាតដល់ព្រះថេរៈគ្រប់រូប សមគួរដល់សេចក្តីត្រូវការ ឯខ្លួនឯង ក៏ឆាន់រហូតឆ្ងៃត ។

ក្នុងកាលសម្រេចកត្តកិច្ច ព្រះថេរៈទាំងឡាយ សួរលោកថា នែលោកម្ចាស់ លោកម្ចាស់សម្រេចលោកុត្តរធម៌អំពីកាលណា លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ខ្ញុំមិនទាន់មានលោកុត្តរធម៌ឡើយ ព្រះថេរៈទាំងឡាយ សួរថា អាវុសោ លោកបានឈានឬ ។ លោកឆ្លើយថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ឈានក៏ខ្ញុំមិនទាន់បាន ។ ព្រះថេរៈទាំងឡាយសួរថា លោកម្ចាស់មានបាណិយវិញ ។ លោកឆ្លើយថា ខ្ញុំបំពេញសារាណិយធម៌ លោកម្ចាស់ ។ តាំងអំពីខ្ញុំបំពេញសារាណិយធម៌បរិបូណ៌ហើយ ទោះបីមានភិក្ខុមួយសែនរូប អាហារដែលនៅក្នុងបាត្រ ក៏មិនអស់ឡើយ ព្រះថេរៈទាំងនោះពោលថា សាធុ សាធុ សប្បុរសសេចក្តីនេះសមគួរដល់លោកហើយ ដូច្នោះ ។ ពាក្យដែលពោលមកនេះគ្រាន់តែជាភស្តុតាងក្នុងពាក្យថា អាហារដែលនៅក្នុងបាត្រក៏មិនអស់ទៅមុន ។

ព្រះតិស្សត្ថេរ ១ អង្គទៀតនោះឯង ទៅកាន់ទីឲ្យទានដើម្បីមហាបូជា ក្នុងចេតិយបពិត្រ ឈ្មោះថា គិរិកណ្ឌ ហើយសួរថា ក្នុងការឲ្យទាននេះ មានអ្វីជារបស់ប្រសើរបំផុត មនុស្សទាំងឡាយឆ្លើយថា មានសំពត់សាដក ២ ផ្ទាំង លោកម្ចាស់ ។ ព្រះថេរៈពោលថា សាដកគូនេះ នឹងដល់លំដាប់អាត្មាអមាត្យបានពាក្យនោះហើយ ទៅក្រាបទូលព្រះរាជាថា ភិក្ខុកំលោះមួយរូបពោលយ៉ាងនេះ ។ ព្រះរាជាត្រាស់ថា ភិក្ខុកំលោះមានការគិតយ៉ាងនេះ តែសំពត់សាដកសាច់ម្តង សមគួរដល់ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ហើយទ្រង់ដាក់គូសំពត់

សាដកដោយទ្រង់ព្រះតម្រិះថា អញនឹងប្រគេនដល់ព្រះមហាថេរៈទាំងឡាយ ។
 កាលព្រះរាជាប្រគេនក្នុងភិក្ខុសង្ឃ ដែលឈរតាមលំដាប់ សំពត់សាដកដែល
 ដាក់ខាងលើ ក៏មិនជាប់ព្រះហស្ត សំពត់ផ្ទាំងដទៃបែរជាជាប់ព្រះហស្ត តែក្នុង
 គ្រាទ្រង់ប្រគេនដល់ភិក្ខុកំលោះ សំពត់សាដកទាំង ២ ផ្ទាំងនោះ បែរជាជាប់
 ព្រះហស្ត ព្រះរាជាទ្រង់ដាក់លើដៃរបស់ភិក្ខុកំលោះ ហើយទ្រង់សម្លឹងមើល
 មុខ អមាត្យនិមន្តឲ្យភិក្ខុកំលោះអង្គុយថ្វាយទាន ទ្រង់លះភិក្ខុសង្ឃ ហើយ
 ប្រថាប់ក្នុងសម្មាកររបស់ភិក្ខុកំលោះ ត្រាស់ថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន
 លោកម្ចាស់សម្រេចធម៌នេះតាំងពីពេលណា ។ លោកមិនទូលគុណធម៌ដែល
 មិនមានដោយអម តែបែរជាទូលថា បពិត្រមហារាជ លោកុត្តរធម៌របស់
 អាត្មាមិនមាន ។ ព្រះរាជាត្រាស់សួរថា បពិត្រលោកម្ចាស់ ក្នុងកាលមុន
 លោកម្ចាស់ក៏បានពោលហើយ មិនមែនឬ ភិក្ខុកំលោះឆ្លើយថា ថ្វាយព្រះ
 ពរមហាបពិត្រ ត្រូវហើយ អាត្មាកាតបំពេញសារាណីយធម៌ តាំងអំពីកាល
 ដែលអាត្មាកាតបំពេញសារាណីយធម៌ចប់ហើយ ក្នុងទីដែលគេចែករបស់គ្រប់
 យ៉ាង របស់ដែលមានតម្លៃច្រើន នឹងដល់លំដាប់អាត្មាកាត ។ ព្រះរាជាត្រាស់
 ថា សាធុ សាធុ លោកម្ចាស់ សំពត់សាដកគូនេះ សមគួរដល់លោកម្ចាស់
 ហើយទ្រង់ក៏ចៀសចេញទៅ ។ រឿងដែលពោលមកនេះ ជាសាធុកៈក្នុងពាក្យ
 ថា ក្នុងទីដែលចែករបស់មានតម្លៃ នឹងធ្លាក់ដល់អ្នកបំពេញសារាណីយធម៌ ។

អ្នកស្រុកដែលអាស្រ័យនៅក្នុងការតតាម មិនទាន់បានប្រាប់ដល់ព្រះនាង
 នាគថេរី ប្រញាប់ចៀសចេញទៅ ព្រោះព្រហ្មតិស្សក័យ ។ ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា សារាណីយវគ្គទី ២

ព្រះថេរីពោលនឹងភិក្ខុនីក្រមុំ ឈ្មោះថា ចណ្ណាលតិស្សៈថា ស្រុកស្វាត់ពេក
នាងទាំងឡាយចូរទៅពិនិត្យមើលមុន ភិក្ខុនីក្រមុំទាំងនោះទៅហើយ ដឹងភាព
ដែលមនុស្សទាំងពួងចៀសចេញទៅ ទើបត្រឡប់មកប្រាប់ដល់ព្រះថេរី ។ ព្រះ
ថេរីស្តាប់ហើយ ទើបពោលថា ពួកនាងកុំគិតដល់ការដែលមនុស្សទាំងនោះ
គេចទៅឡើយ ចូរធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងឧទ្ទេស ការសាកសួរ និងយោនិសោ-
មនសិការរបស់ខ្លួនចុះ ដូច្នោះហើយ ក្នុងពេលភិក្ខុចារ ដណ្តប់ចីវរហើយ
មានគ្នា ១២ រូបទាំងខ្លួនឯង បាននាំគ្នាទៅឈរត្រង់គល់ជ្រៃ ជិតទ្វារស្រុក ។
ទេវតាដែលអាស្រ័យត្រង់គល់ឈើ បានប្រគេនបិណ្ឌបាតដល់ភិក្ខុនីទាំង ១២
រូប ហើយពោលថា បពិត្រអ្នកនាងម្ចាស់ សូមអ្នកនាងម្ចាស់កុំទៅទីដទៃឡើយ
និមន្តមកទីនេះជាប្រចាំចុះ ។ ក្នុងទីនោះ មានព្រះថេរៈមួយអង្គ ឈ្មោះថា
នាគៈ ជាបុរសប្រសើររបស់ព្រះថេរី លោកគិតថា ភ័យធំ អញមិនអាចញ៉ាំង
ជីវិតឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន អញនឹងទៅត្រើយនាយ រួមនឹងភិក្ខុ ១២ រូប ទាំង
ខ្លួនឯង ចេញពីលំនៅរៀងៗ ខ្លួន មកកាន់ការតតាម ដោយគិតថា អញនឹង
ទៅសួរសុខទុក្ខព្រះថេរី ។ ព្រះថេរីបានជ្រាបថា ព្រះថេរៈមក ទើបទៅកាន់
សម្នាក់របស់ព្រះថេរៈទាំងនោះ ហើយសួរថា មានរឿងអ្វីឬ លោកម្ចាស់
ព្រះថេរៈប្រាប់ព្រឹត្តិការណ៍នោះហើយ ព្រះថេរីពោលថា ថ្ងៃនេះ សូមលោក
ម្ចាស់នៅក្នុងវិហារនេះ ត្រឹមតែមួយថ្ងៃ ស្អែកឡើងសឹមទៅ ។ ព្រះថេរៈ
ទាំងឡាយបានទៅកាន់វិហារហើយ ។

ក្នុងថ្ងៃស្អែកឡើង ព្រះថេរីទៅបិណ្ឌបាតត្រង់គល់ឈើ ហើយចូលទៅ
 រកព្រះថេរៈពោលថា សូមលោកម្ចាស់ឆាន់បិណ្ឌបាតនេះ ។ ព្រះថេរៈមិនពោល
 ថា នឹងសមគួរ ដូច្នោះហើយ ឈរនៅស្ងៀម ។ ព្រះថេរីពោលថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ បិណ្ឌបាតនេះ ជារបស់កើតឡើងដោយធម៌ សូមលោកម្ចាស់
 កុំរង្សៀសឡើយ និមន្តឆាន់ចុះ ។ ព្រះថេរៈពោលថា គួរឬ ព្រះថេរី ។ ព្រះថេរី
 នោះចាប់បាតរបស់ព្រះថេរៈ ហើយបោះទៅក្នុងអាកាស បាតបានអណ្តែត
 នៅលើអាកាស ។ ព្រះថេរៈពោលថា នៃព្រះថេរី ភត្តអណ្តែតនៅលើអាកាស
 កម្ពស់ ៧ ជួរដើមឆ្នោត ជាកត្តាហារសម្រាប់ភិក្ខុនីប៉ុណ្ណោះ ដូច្នោះហើយ ពោល
 តទៅថា ឈ្មោះថា ភ័យ នឹងមិនមានគ្រប់កាល កាលភ័យស្ងប់ហើយ ខ្ញុំនឹង
 ពោលអរិយវង្ស ត្រូវចិត្តពោលជាសំភៀនរឿយៗ ថា បុគ្គលដែលកាន់យក
 បិណ្ឌបាតជាវត្ថុដ៏ចម្រើន អ្នកទាំងឡាយ នឹងឆាន់កត្តាហាររបស់ភិក្ខុនី ហើយ
 បណ្តោយឲ្យកាលកន្លងទៅឬ ដូច្នោះ នឹងមិនអាចនៅតទៅបាន នៃភិក្ខុនី
 ទាំងឡាយ ចូរនាងទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនប្រមាទចុះ ។

ចំណែករុក្ខទេវតាក៏គិតថា បើព្រះថេរៈឆាន់បិណ្ឌបាតអំពីដែររបស់ព្រះថេរី
 ហើយសោត អញនឹងមិនឲ្យលោកត្រឡប់ បើមិនឆាន់ អញនឹងឲ្យលោកត្រឡប់
 ឈរមើលការនិមន្តទៅរបស់ព្រះថេរៈ ហើយចុះអំពីដើមឈើ ពោលថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ សូមលោកម្ចាស់ ឲ្យបាតដល់ខ្ញុំ ហើយទទួលបាត នាំព្រះថេរៈ
 ទៅកាន់គល់ឈើនោះឯង ក្រាលអាសនៈ ប្រគេនបិណ្ឌបាត ឲ្យព្រះថេរៈ
 សម្រេចភត្តកិច្ចហើយ ធ្វើប្តេជ្ញាទំនុកបម្រុងទាំងភិក្ខុនី ១២ រូប ទាំងភិក្ខុ ១២

រូប អស់កាល ៧ ឆ្នាំ ។ នេះជាសាធាកៈ ក្នុងពាក្យថា ទេវតាទាំងឡាយ
រមែងខ្វល់ខ្វាយ ព្រោះក្នុងរឿងនោះ ព្រះថេរីបានបំពេញសារាណីយធម៌មក
គ្រប់បរិបូណ៌ ។

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទជាដើមថា **អខណ្ឌានិ** ជាដើម ដូចតទៅនេះ
បណ្តាអាបត្តិទាំង ៧ កង បុគ្គលណាមានសិក្ខាបទដាច់ខាងចុង ឬខាងដើម
សីលរបស់ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា ដាច់ ដូចសំពត់ដែលដាច់ត្រង់ជ័យ ចំណែក
បុគ្គលណាមានសិក្ខាបទដាច់ត្រង់កណ្តាល សីលនៃបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ធ្លុះ
ដូចសំពត់ដែលធ្លុះត្រង់កណ្តាល បុគ្គលណាមានសិក្ខាបទ ២-៣ សិក្ខាបទ
ដាច់តាមលំដាប់ សីលនៃបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ពពាល ដូចមេគោដែល
មានពណ៌ខ្មៅលាយពណ៌ក្រហមជាដើម ពណ៌ណាមួយដោយមានពណ៌កាត់
គ្នាប្រាកដត្រង់ខ្លួន ឬត្រង់ពោះ ។ បុគ្គលណាមានសិក្ខាបទដាច់ក្នុងចន្លោះៗ
សីលនៃបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ពព្រុស ដូចមេគោដែលមានពណ៌ចម្រុះ ពាស
ពេញគ្នាស្រស់គ្នា ត្រង់ចន្លោះៗ ។ ចំណែកបុគ្គលមានសិក្ខាបទទាំងអស់ មិនដាច់
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានសីលមិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុស ។
តែសិក្ខាបទទាំងនេះ លោកហៅថា ឈ្មោះថា **ភុជិស្ស** ព្រោះធ្វើភាពជាអ្នកជា
ដោយផុតអំពីទាសៈនៃតណ្ហា ។ ឈ្មោះថា **វិញ្ញប្បសដ្ឋ** ព្រោះវិញ្ញាជនទាំង-
ឡាយ មានព្រះពុទ្ធជាដើមទ្រង់សរសើរ ។ ឈ្មោះថា **អបរាមដ្ឋ** ព្រោះតណ្ហា
និងទិដ្ឋិ មិនស្តាប់អង្រែល និងព្រោះបុគ្គលណាម្នាក់ មិនអាចស្តាប់អង្រែលថា
លោកម្ចាស់ធ្លាប់ត្រូវអាបត្តិ ឈ្មោះនេះមកហើយ លោកហៅថា ឈ្មោះថា

សមាធិសំវត្តនិកា ព្រោះញ៉ាំងឧបចារសមាធិ ឬអប្បនាសមាធិឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

បទថា សីលសាមញ្ញតតោ វិហារតិ សេចក្តីថា ជាអ្នកមានប្រក្រតី ចូលដល់ភាពជាអ្នកស្មើគ្នា ដោយភិក្ខុទាំងឡាយ ដែលនៅក្នុងទិសាកាគនោះ ព្រោះថា សីលរបស់ព្រះសោតាបន្នជាដើម រមែងជាសីលស្មើគ្នា ដោយសីល របស់ព្រះអរិយៈដទៃ មានព្រះសោតាបន្នជាដើម ដែលនៅក្នុងរវាងនៃមហា សមុទ្រខ្លះ ក្នុងទេវលោកនោះឯងខ្លះ ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងមគ្គសីល គឺសីលក្នុង អង្គមគ្គ ទើបមិនមានការផ្សេងគ្នា ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ពាក្យថា សីល- សាមញ្ញតតោ វិហារតិ ដូច្នោះ ដោយទ្រង់សំដៅយកសីលនៃព្រះសោតាបន្ន ជាដើមនោះ ។

បទថា យាយំ ទិដ្ឋិ បានដល់ សម្មាទិដ្ឋិដែលសម្បយុត្តដោយមគ្គ ។
បទថា អរិយា គឺមិនមានទោស ។ ទិដ្ឋិ ឈ្មោះថា និយ្យានិកា ព្រោះជា ហេតុនាំសត្វចេញទៅអំពីភព ។ បទថា តក្ករស្ស បានដល់ បុគ្គលដែលធ្វើ យ៉ាងនោះ ។ បទថា ទុក្ខក្ខយាយ សេចក្តីថា ដើម្បីអស់នូវទុក្ខទាំងពួង ។
បទថា ទិដ្ឋិសាមញ្ញតតោ សេចក្តីថា ជាអ្នកចូលដល់នូវភាពជាបុគ្គលមាន ទិដ្ឋិស្មើគ្នា ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថា បឋមសារាណីយសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសារាណីយសូត្រទី ២

[១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារាណីយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ សារាណីយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តម្កល់កាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្វហ្មធារីទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុតម្កល់វចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ។ បេ។ តម្កល់មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្វហ្មធារីទាំងឡាយ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុអ្នកបរិភោគ មិនញែកមុខ ដោយលាភទាំងឡាយដែលប្រកបដោយធម៌ បានមកដោយធម៌ ដោយហោចទៅ សូម្បីលាភត្រឹមតែរបស់ដែលមានក្នុងបាត្រ ជាអ្នកបរិភោគ ជាសាធារណៈ ដោយសព្វហ្មធារីទាំងឡាយដែលមានសីល នេះជាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀង

គ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកមាន
សីលស្មើគ្នា នឹងសព្វហូចារីទាំងឡាយ ក្នុងសីលទាំងឡាយ ដែលជាសីល
មិនដាច់ មិនធ្លុះ មិនពពាល មិនពព្រុស ជាសីលរួចខ្លួន គឺមិនជាខ្ញុំតណ្ហា
ដែលវិញ្ញាណសរសើរហើយ មិនមានតណ្ហា និងទិដ្ឋិប៉ះពាល់បាន ជាសីល
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ទាំងទីចំពោះមុខ ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយ-
ធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
សង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ភិក្ខុមានសេចក្តីយល់ឃើញស្មើគ្នា នឹង
សព្វហូចារីទាំងឡាយ ក្នុងទិដ្ឋិដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់សត្វ ប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីអស់ទៅនៃកងទុក្ខដោយប្រពៃ ដល់អ្នកធ្វើតាមទិដ្ឋិនោះ ទាំងទីចំពោះមុខ
ទាំងទីកំបាំងមុខ នេះជាសារាណីយធម៌ ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តី
គោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀង
គ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារាណីយធម៌ទាំង ៦ យ៉ាង
នេះឯង ជាធម៌ធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់ ធ្វើសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
សង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់គ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសារាណីយសូត្រ

[១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសារាណីយសូត្រទី ២ ដូចតទៅ
 នេះ សារាណីយធម៌ ឈ្មោះថា មិយករណា ព្រោះធ្វើបុគ្គលដែលបំពេញ
 ធម៌ទាំងនោះឲ្យបរិបូណ៌ ឲ្យជាទីស្រឡាញ់របស់សព្វហ្មធារីទាំងឡាយ ។
 ឈ្មោះថា គុករណា ព្រោះធ្វើឲ្យជាបុគ្គលគួរគោរព ។ បទថា សង្កហាយ
 បានដល់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការសង្គ្រោះ ។ បទថា អវិវាទាយ បានដល់
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការមិនទាស់ទែងគ្នា ។ បទថា សាមគ្គិយា បានដល់
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់សេចក្តីសាមគ្គី ។ បទថា ឯកិកាវាយ បានដល់
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ភាពតែមួយ ។ បទថា សំវត្តន្តិ បានដល់ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅ គឺប្រព្រឹត្តទូទៅ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយសារាណីយសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មេត្តាសូត្រទី ៣

[១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និស្សារណីយធាតុនេះមាន ៦ យ៉ាង ។
 និស្សារណីយធាតុ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ និយាយយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមេត្តា ខ្ញុំបានអប់រំ
 បន្តិច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ
 បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ ព្យាបាទក៏គង់តែ
 គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ អ្នកផងគប្បីនិយាយយាត់ភិក្ខុនេះថា លោកភិក្ខុ
 និយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយ
 បង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនល្អទេ
 តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាល
 អារុសោ ដំណើរនេះមិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា
 ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមេត្តា ដែលគេបានអប់រំបន្តិច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យ
 ដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អ
 ហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ ព្យាបាទក៏គង់នៅគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់
 គេបាន ដូច្នោះ ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ម្នាលអារុសោ តាមដែល
 ពិតនេះ គឺចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយមេត្តាហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់
 ចោលនូវព្យាបាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយករុណា ខ្ញុំបានអប់រំបន្តិច្រើន

ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ វិហេសា (សេចក្តីបៀតបៀន) ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ អ្នកផងគប្បីនិយាយយាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអារុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាចប្បយ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយករុណា ដែលគេបានអប់រំបន្តិច្យ ច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ វិហេសា ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបានដូច្នោះ ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ម្នាលអារុសោ តាមតែពិតនេះ គឺចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយករុណាហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវវិហេសា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមុទិតា ខ្ញុំបានអប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ អរតិ (សេចក្តីមិនត្រេកអរ) ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ អ្នកផងគប្បីនិយាយយាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការ

និយាយបង្ហាត់ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអារុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជា
 ហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយមុទិតា
 ដែលគេបានអប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់ស៊ីប
 បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះ
 ក៏ដោយ អរតិក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់គេបានដូច្នោះ ហេតុនោះ មិនដែល
 មានឡើយ ម្នាលអារុសោ តាមតែពិតនោះ គឺចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយ
 មុទិតាហ្នឹងឯង ជាធម៌រលាស់ចោលនូវអរតិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយឧបេក្ខា ខ្ញុំ
 បានអប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់ស៊ីប បានប្រព្រឹត្ត
 រឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ រាគៈ
 ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ អ្នកផង គួរនិយាយយាត់ភិក្ខុនោះថា
 លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយយ៉ាងនេះ កុំ
 និយាយបង្ហាត់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្ហាត់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 មិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនបានត្រាស់យ៉ាងនេះទេ
 ម្នាលអារុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យ
 ដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយឧបេក្ខា ដែលគេបានអប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ
 បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់ស៊ីប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បាន
 ប្រារព្ធល្អហើយ បើទុកជាធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ រាគៈក៏គង់តែគ្របសង្កត់ ចិត្ត

មនោរម្យបូណី អង្គកថា សារាណីយវគ្គទី ២

របស់គេបានដូច្នោះ ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ម្ចាស់អាវុសោ តាមតែ
 ពិតនោះ គឺចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយឧបេក្ខាហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់
 ចោលនូវរាគៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោល
 យ៉ាងនេះថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយអនិមិត្ត ខ្ញុំបានអប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ
 បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្តរឿយៗ បានសន្សំ បាន
 ប្រារព្ធល្អហើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ និមិត្តានុសារិវិញ្ញាណ គឺ
 វិញ្ញាណដែលរពកឃើញនូវនិមិត្តរបស់ខ្ញុំនៅតែមាន ។ អ្នកផង គប្បីនិយាយ
 យាត់ភិក្ខុនោះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំ
 និយាយយ៉ាងនេះ កុំនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្ហាច់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនបាន
 ត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្ចាស់អាវុសោ ដំណើរនេះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែន
 ជាបច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា ចេតោវិមុត្តិប្រកបដោយអនិមិត្ត ដែលគេបាន
 អប់រំបន្តិច្យច្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយាន បានតម្កល់សិប បានប្រព្រឹត្ត
 រឿយៗ បានសន្សំ បានប្រារព្ធល្អហើយ បើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ និមិត្ត-
 នុសារិវិញ្ញាណរបស់គេគង់តែនៅមានដូច្នោះ ហេតុនោះ មិនដែលមានឡើយ
 ម្ចាស់អាវុសោ តាមតែពិតនោះ ចេតោវិមុត្តិដែលប្រកបដោយអនិមិត្តហ្នឹងឯង
 ជាធម៌សម្រាប់រលាស់ចោលនូវនិមិត្តទាំងអស់ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 វិញទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពោលយ៉ាងនេះថា អស្មិមានរបស់ខ្ញុំនេះ
 ទៅប្រាសអស់ហើយ ខ្ញុំពិចារណាមិនឃើញថា អាត្មាអញមានអស្មិមានដូច្នោះ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ ឆក្កនិបាត

ឡើយ តែបើទុកជាដូច្នោះក៏ដោយ សរ គឺសេចក្តីសង្ស័យ និងសេចក្តីងឿងធ្ងល់
 ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ខ្ញុំបាន ។ អ្នកផង គប្បីនិយាយឃាត់ភិក្ខុនោះ
 យ៉ាងនេះថា លោកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ លោកដ៏មានអាយុ កុំនិយាយ
 យ៉ាងនេះ លោកកុំនិយាយបង្ហាច់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ព្រោះការនិយាយបង្ហាច់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគមិនល្អទេ តាមដែលពិតនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនបាន
 ត្រាស់យ៉ាងនេះទេ ម្នាលអារុសោ ដំណើរនុ៎ះ មិនមែនជាហេតុ មិនមែនជា
 បច្ច័យ ត្រង់ពាក្យដែលថា អស្មិមានៈរបស់គេនេះ ទៅប្រាសអស់ហើយ គេ
 ពិចារណាមិនឃើញថា អាត្មាអញមានអស្មិមានៈដូច្នោះឡើយ តែបើទុកជា
 ដូច្នោះ សរ គឺសេចក្តីសង្ស័យ និងសេចក្តីងឿងធ្ងល់ ក៏គង់តែគ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់គេបាន ដូច្នោះ ហេតុនុ៎ះ មិនដែលមានឡើយ ម្នាលអារុសោ តាម
 ដែលពិតនោះ ការដកឡើងនូវអស្មិមានៈបានហ្នឹងឯង ជាធម៌សម្រាប់រលាស់
 ចេញនូវសរ គឺសេចក្តីសង្ស័យ និងសេចក្តីងឿងធ្ងល់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 និស្សារណីធាតុ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

មេត្តាសូត្រ

[១៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងមេត្តាសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 និស្សារណីយា ឆានុយោ បានដល់ ធាតុដែលជាផ្លូវចេញទៅ ។ ក្នុងបទថា
 មេត្តា ហិ ខោ មេ ចេតោវិមុត្តិ នេះ មានអធិប្បាយថា មេត្តានោះឯង
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងឈានពួក ៣ ឬពួក ៤ ឈ្មោះថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិ
 ព្រោះរួចផុតចាកធម៌ដែលជាសីកសត្រូវទាំងឡាយ ។

បទថា ភាវិតា គឺឲ្យចម្រើនហើយ ។ បទថា ពហុលីកតា គឺធ្វើ
 ហើយរឿយៗ ។ បទថា យានិកតា គឺធ្វើឲ្យដូចជាយានដែលទើមហើយ ។
 បទថា វត្តកតា គឺធ្វើឲ្យជាទីតាំង ។ បទថា អនុដ្ឋិតា គឺតាំងមាំហើយ ។
 បទថា បរិចិត្តា សេចក្តីថា ផ្អែម គឺសន្សំ បានដល់ អប់រំហើយដោយ
 ប្រពៃ ។ បទថា សុសមារទ្ធា បានដល់ ប្រារព្ធដោយល្អ ដោយធ្វើឲ្យស្ងាត់
 ជំនាញយ៉ាងល្អ ។ បទថា បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ បានដល់ ប្រកាន់ គឺប្រកាន់
 តាំងនៅ ។ បទថា មា មោវន្តិស្ស វចនីយោ សេចក្តីថា ព្រោះហេតុ
 ដែលភិក្ខុនោះ ព្យាករមិនពិតដូច្នោះ ទើបភិក្ខុនោះ ត្រូវភិក្ខុទាំងឡាយពោលថា
 លោកកុំពោលយ៉ាងនេះ ។

បទថា យទិទំ មេត្តាចេតោវិមុត្តិ បានដល់ មេត្តាចេតោវិមុត្តិនេះ ។
 ពាក្យថា មេត្តាចេតោវិមុត្តិ នេះ ជាផ្លូវចេញទៅនៃព្យាបាទ អធិប្បាយថា ជា
 ការរលាស់ព្យាបាទចេញទៅ ។ បុគ្គលណាចេញអំពីតិក្ខុជ្ឈាន ចតុក្កុជ្ឈាន

ដោយមេត្តាការីនា ហើយពិចារណាសន្ធិរទាំងឡាយ សម្រេចមគ្គទី ៣ ដឹង
 ថា ព្យាបាទនឹងមិនមានទៀត ដូច្នោះ រមែងឃើញព្រះនិព្វានដោយតតិយផល
 ចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ជាផ្លូវចេញទៅដោយចំណែកមួយនៃព្យាបាទ ។ ក្នុងបទ
 ទាំងអស់ គប្បីជ្រាបអធិប្បាយដោយឧបាយនេះ ។ បទថា អនិមិត្តា ចេតោ-
 វិមុត្តិ បានដល់ វិបស្សនាដែលមានកម្លាំង ឯអាចារ្យអ្នកពោលទីយនិកាយ
 ពោលថា បានដល់ សមាបត្តិដែលសម្បយុត្តដោយអរហត្តផល ។ អរហត្ត-
 ផលសមាបត្តិនោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា មិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនមាន
 គ្រឿងសម្គាល់ គឺរាគៈជាដើម គ្រឿងសម្គាល់ គឺរូបជាដើម និងគ្រឿងសម្គាល់
 ថាទៀងជាដើម ។

បទថា និមិត្តានុសារី បានដល់ មានការតាមរព្វកដល់និមិត្ត ។ មាន
 ប្រភេទដូចពោលហើយជាសកាវៈ ។ បទថា អស្មិ បានដល់ អស្មិមានៈ ។
 បទថា អយមហាមស្មិ សេចក្តីថា អញឈ្មោះថា ជាវត្ថុនេះ ក្នុងខន្ធ ៥ ។
 ដោយពាក្យមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ឈ្មោះថា ជាការព្យាករណ៍អរហត្តផល
 ហើយ ។ បទថា វិចិត្តិក្ខាកនិកថាសល្លំ បានដល់ ព្រញ គឺសេចក្តីសន្ទិះ
 សង្ស័យ ។

បទថា មា ហោវន្តិស្ស វចនីយោ សេចក្តីថា បើវិចិត្តិក្ខាដែលបឋមមគ្គ
 គប្បីសម្លាប់កើតឡើងដល់អ្នកសោត ការព្យាករណ៍អរហត្តផល រមែងខុស
 ព្រោះដូច្នោះ ទើបលោកត្រូវហាមថា កុំពោលរឿងមិនពិត ។

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

៤៣២

បទថា អស្មិតិ មាណសមុគ្គារោ បានដល់ អរហត្តមគ្គ អធិប្បាយ
ថា កាលឃើញព្រះនិព្វានដោយអរហត្តមគ្គហើយ អស្មិមានៈ រមែងមិនមាន
ទៀត ព្រោះដូច្នោះ ទើបអរហត្តមគ្គ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅថា ដកឡើង
បាននូវមានៈថា អញមាន ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ត្រាស់ឈ្មោះថា អក្ខតព្យាករ
គឺព្យាកររឿងមិនពិត ដោយប្រការដូចពណ៌នាមក ដូច្នោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា មេត្តាសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កត្តកសូត្រទី ៤

[១៤] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ហៅពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់
អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ថេរវាចាព្រះសារីបុត្តដ៏មាន
អាយុថា ករុណាអាវុសោ ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុបានពោលដូច្នោះថា
ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចនូវការនៅ យ៉ាងណាៗ មរណៈ
មិនល្អ កាលកិរិយាក៏មិនល្អ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ ។ ម្ចាស់
អាវុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចការនៅ យ៉ាងណាៗ មរណៈ មិនល្អ
កាលកិរិយាក៏មិនល្អ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ តើដោយប្រការ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារាណីយវគ្គទី ២

ដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តី
រីករាយក្នុងការងារ ត្រេកអរក្នុងការងារ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយ
ក្នុងការងារ ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការចរចា ត្រេកអរក្នុងការចរចា
ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយក្នុងការចរចា រមែងជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយ
នឹងការដេកលក់ ត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយ
នឹងការដេកលក់ ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងពួកគណៈ ត្រេកអរក្នុងពួក
គណៈ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយនឹងពួកគណៈ ជាអ្នកមានសេចក្តី
រីករាយ ក្នុងការច្រឡំច្រឡំ ត្រេកអរក្នុងការច្រឡំច្រឡំ ប្រកបរឿយៗ នូវ
សេចក្តីរីករាយនឹងការច្រឡំច្រឡំ ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងបបព្វធម៌
គឺតណ្ហា ទិដ្ឋិ មានៈ ត្រេកអរក្នុងបបព្វធម៌ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តី
រីករាយនឹងបបព្វធម៌ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចនូវការនៅ
យ៉ាងណាៗ មរណៈមិនល្អ កាលកិរិយាក៏មិនល្អ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅ
យ៉ាងនោះៗ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុអ្នក
ត្រេកអរ ចំពោះសក្កាយ គឺវដ្តៈក្នុងត្រៃកូមិ មិនលះបង់សក្កាយ ដើម្បីធ្វើ
នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ដោយប្រព្រឹត្តឡើយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ គេកាល
សម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ មរណៈល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ភិក្ខុរមែងសម្រេច
ការនៅយ៉ាងនោះៗ ។ ម្នាលអារុសោ គេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ
មរណៈល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ តើដោយ
ប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិន

មានសេចក្តីរីករាយក្នុងការងារ មិនត្រេកអរក្នុងការងារ មិនប្រកបរឿយៗ នូវ
 សេចក្តីរីករាយក្នុងការងារ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការចរចា មិន
 ត្រេកអរក្នុងការចរចា មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយក្នុងការចរចា ជា
 អ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងការដេកលក់ មិនត្រេកអរក្នុងការដេកលក់
 មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយក្នុងការដេកលក់ ជាអ្នកមិនរីករាយក្នុង
 ពួកគណៈ មិនត្រេកអរក្នុងពួកគណៈ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយ
 ក្នុងពួកគណៈ ជាអ្នកមិនរីករាយ ក្នុងការច្រឡំច្រឡំ មិនត្រេកអរ ក្នុងការ
 ច្រឡំច្រឡំ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយ ក្នុងការច្រឡំច្រឡំ ជា
 អ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងបបព្វធម៌ មិនត្រេកអរក្នុងបបព្វធម៌ មិនប្រកប
 រឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយ ក្នុងបបព្វធម៌ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ គេ
 កាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ មរណៈល្អ កាលកិរិយាក៏ល្អ ភិក្ខុរមែង
 សម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរចំពោះព្រះនិព្វាន លះបង់ហើយនូវសក្កាយ ដើម្បីធ្វើនូវ
 ទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃ ។

បុគ្គលណា ប្រកបរឿយៗ នូវបបព្វធម៌ ត្រេកអរ
 ក្នុងបបព្វធម៌ ដូចជាម្រឹគ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 រឿរនូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។
 លុះតែបុគ្គលណា លះបង់នូវបបព្វធម៌ ត្រេកអរ
 ក្នុងព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានបបព្វធម៌ បុគ្គលនោះ

ឈ្មោះថា ញ៉ាំងព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ
ដ៏ប្រសើរឲ្យសម្រេចបាន ។

អដ្ឋកថា

ភទ្ទកសូត្រ

[១៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភទ្ទកសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា ន
ភទ្ទកំ សេចក្តីថា មិនបាន អធិប្បាយថា ក្នុង ២ យ៉ាងនោះ បុគ្គលណា
ខ្លាចច្រើន ហើយស្លាប់ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ស្លាប់មិនល្អ ។ បុគ្គលណា
បដិសន្ធិក្នុងអបាយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានកាលកិរិយាមិនល្អ ។

ក្នុងបទថា កម្មារាមោ ជាដើម ដូច្នោះ វត្ថុដែលមកត្រេកអរ ឈ្មោះថា
អារាម អធិប្បាយថា បានដល់ ត្រេកអរក្រៃលែង ។ បុគ្គលឈ្មោះថា
កម្មារាមោ ព្រោះមានការត្រេកអរក្នុងនវកម្ម មានការសាងវិហារជាដើម ។
ឈ្មោះថា កម្មរតោ ព្រោះត្រេកអរក្នុងកម្មនោះៗ ឯង ។ ឈ្មោះថា អនុ-
យុត្តោ ព្រោះប្រកបភាពដែលបុគ្គលមានកម្ម ដែលមកត្រេកអរនោះឯង
រឿយៗ ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏មានន័យដូច្នោះ ។

ការចរចាគ្នាអំពីរឿងស្ត្រី រឿងបុរស ឈ្មោះថា ភស្ស ក្នុងទីនេះ ។
បទថា និទ្ទា បានដល់ ការដេកលក់ ។ បទថា សង្កណិកា បានដល់

មនោរថបូណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

៤៣៦

ជាអ្នកច្រឡំដោយពួក ការច្រឡំដោយពួកគណៈនោះ គប្បី
ជ្រាបដោយន័យជាដើមថា កាលមានបុគ្គលម្នាក់ ក៏បន្ថែមជាគម្រប់ ២ កាល
មាន ២ នាក់ ក៏មានមនុស្សទី ៣ ។ បទថា សំសន្តោ បានដល់ ភាពជា
អ្នកជាប់ទាក់ទងគ្នា ប្រព្រឹត្តទៅហើយដោយអំណាចនៃការទាក់ទងគ្នា ដោយ
ការស្តាប់ ការឃើញ ការចរចា ការរួមគ្នានិងការទាក់ទងគ្នាផ្លូវកាយ ។

បទថា បបពោរ បានដល់ កម្មជាគ្រឿងយឺតយូរ គឺកិលេសដែល
ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយអំណាចនៃតណ្ហា ទិដ្ឋិ និងមានៈ ដែលតាំងនៅ
ដោយការស្រវឹង ។ បទថា សក្កាយំ បានដល់ វដ្តៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង
ភូមិ ៣ ។ បទថា សម្មាទុក្ខសង្ខារ អន្តកិរិយាយ សេចក្តីថា ដើម្បីធ្វើការ
កាត់ផ្តាច់ផ្លូវនៃវដ្តទុក្ខទាំងអស់ ដោយហេតុ ដោយន័យ ។ បទថា មនោ
បានដល់ ដូចម្រឹគ ។ បទថា និប្បបត្តបទេ បានដល់ ក្នុងធម៌ជាគ្រឿង
ដល់នូវព្រះនិព្វាន ។ បទថា អារាធិយិ សេចក្តីថា ឲ្យបរិបូណ៌ បានដល់
ញាំងវត្តបដិបត្តិនោះឲ្យដល់ព្រម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាភទ្ទកសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុតប្បិយសូត្រទី ៥

[១៥] ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ មានថេរវាចា នឹងពួកភិក្ខុក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ កាលកិរិយាក៏រមែងក្តៅក្រហាយរឿយៗ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ចុះគេសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ កាលកិរិយាក៏រមែងក្តៅក្រហាយរឿយៗ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ តើដូចម្តេច ។

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការងារ ត្រេកអរក្នុងការងារ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយ ក្នុងការចរចា... ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការដេកលក់... ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងពួកគណៈ... ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការច្រឡំច្រឡំ... ជាអ្នកមានសេចក្តីរីករាយក្នុងបបព្វធម៌ ត្រេកអរក្នុងបបព្វធម៌ ប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងបបព្វធម៌ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ កាលកិរិយាក៏ក្តៅក្រហាយរឿយៗ ភិក្ខុសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរចំពោះសក្តាយ មិនលះបង់សក្តាយ ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃឡើយ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ កាលកិរិយាក៏មិនក្តៅក្រហាយរឿយៗ ភិក្ខុរមែងសម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ

ចុះគេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ កាលកិរិយាក៏មិនក្តៅក្រហាយរឿយៗ
 ភិក្ខុវ័មន៍សម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការងារ មិន
 ត្រេកអរក្នុងការងារ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីរីករាយក្នុងការងារ ជាអ្នក
 មិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុងការចរចា ។ បេ ។ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុង
 ការដេកកលក់ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុងពួកគណៈ ជាអ្នកមិនមាន
 សេចក្តីរីករាយក្នុងការច្រឡំច្រឡំ ។ បេ ។ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីរីករាយក្នុង
 បបព្វធម៌ មិនត្រេកអរក្នុងបបព្វធម៌ មិនប្រកបរឿយៗ នូវសេចក្តីត្រេកអរ
 ក្នុងបបព្វធម៌ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ គេកាលសម្រេចការនៅយ៉ាងណាៗ
 កាលកិរិយា ក៏មិនក្តៅក្រហាយរឿយៗ ភិក្ខុវ័មន៍សម្រេចការនៅយ៉ាងនោះៗ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុអ្នកត្រេកអរចំពោះ
 ព្រះនិព្វាន លះបង់នូវសក្តាយ ដើម្បីធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខដោយប្រពៃបាន ។
 បុគ្គលណា ប្រកបរឿយៗ នូវបបព្វធម៌ ត្រេកអរក្នុង
 បបព្វធម៌ ប្រាកដដូចជាម្រឹគ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា រឿនរូ
 ព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈដ៏ប្រសើរ ។ លុះតែបុគ្គល
 ណា លះបង់នូវបបព្វធម៌ ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វានដែលមិន
 មានបបព្វធម៌ បុគ្គលនោះ ទើបឈ្មោះថា ញ៉ាំងព្រះ
 និព្វាន ជាទីក្សេមចាកយោគៈ ដ៏ប្រសើរឲ្យសម្រេចបាន ។

អដ្ឋកថា

អនុតប្បិយសូត្រ

[១៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុតប្បិយសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា អនុតប្បិយ សេចក្តីថា ត្រូវសេចក្តីសោកក្នុងកាលខាងក្រោយ គឺ ធ្វើ នូវការក្តៅក្រហាយក្នុងកាលខាងក្រោយ ។ ក្នុងព្រះសូត្រទាំង ២ នេះក្តី ក្នុង គាថាទាំងឡាយក្តី ព្រះសារីបុត្រពោលទាំងវដ្តៈ និងវិវដ្តៈ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា អនុតប្បិយសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នកុលបិសុសូត្រទី ៦

[១៦] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងកេសកឡារ័ន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់សត្វម្រឹគ ជិតក្រុងឈ្មោះសុំសុមារគីរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ ។ សម័យនោះឯង នកុលបិសុគហបតី មានអាពាធ ដល់នូវទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ ។ គ្រានោះ នកុលមាតាគហបតានី បាននិយាយនឹងនកុលបិសុគហបតី ដូច្នោះថា បពិត្រគហបតី អ្នកកុំធ្វើមរណកាលទាំងសេចក្តីអាល័យឡើយ បពិត្រគហបតី (ព្រោះ) កាលកិរិយារបស់បុគ្គលដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ រមែង នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង បពិត្រគហបតី អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តី

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អំណឹះអំពីអញទៅ នកុលមាតាគហបតានី នឹងមិនអាច
 ដើម្បីចិញ្ចឹមនូវទារកទាំងឡាយ ទាំងគ្រប់គ្រងនូវយរាវាសបានឡើយ បពិត្រ
 គហបតី ដំណើរនេះ អ្នកមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ បពិត្រគហបតី
 ខ្ញុំជាស្រ្តីប្រសប់រវៃកប្បាស ធ្វើវិញ្ញាសប្បងក្នុងសក់ បពិត្រគហបតី អំណឹះ
 អំពីអ្នកទៅ ខ្ញុំអាចដើម្បីចិញ្ចឹមនូវទារកទាំងឡាយ ទាំងគ្រប់គ្រងនូវយរាវាសបាន
 បពិត្រគហបតី ព្រោះហេតុដូច្នោះ អ្នកកុំធ្វើមរណកាលទាំងសេចក្តីអាល័យឡើយ
 បពិត្រគហបតី កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ
 នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង ។ បពិត្រគហបតី អ្នកប្រហែលជាមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អំណឹះអំពីអញទៅ នកុលមាតាគហបតានី ថប់តែ
 យកប្តីទៀត បពិត្រគហបតី ដំណើរនេះ អ្នកមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនោះ
 ឡើយ បពិត្រគហបតី អ្នកក្តី ខ្ញុំក្តី ក៏ដឹងថា ព្រហ្មចរិយធម៌របស់គ្រហស្ថ
 យើងធ្លាប់សន្សំមកអស់ ១៦ ឆ្នាំហើយ បពិត្រគហបតី ព្រោះហេតុនោះ
 អ្នកកុំធ្វើមរណកាល ទាំងសេចក្តីអាល័យឡើយ បពិត្រគហបតី (ព្រោះ)
 កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ រមែងនាំមកនូវ
 ទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ ព្រះដ៏
 មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង ។ បពិត្រគហបតី អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អំណឹះអំពីអញទៅ នកុលគហបតានី ថប់តែមិនចង់ឃើញ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មិនចង់ឃើញព្រះភិក្ខុសង្ឃ បពិត្រគហបតី ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះឡើយ បពិត្រគហបតី ជឿចុះអំណឹះអំពីអ្នកទៅ ខ្ញុំនឹងរឹតតែចង់ឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគផង នឹងរឹតតែចង់ឃើញព្រះភិក្ខុសង្ឃផង បពិត្រគហបតី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំធ្វើមរណកាលទាំងសេចក្តី អាស័យឡើយ បពិត្រគហបតី (ព្រោះ) កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាស័យ នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាស័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង ។ បពិត្រគហបតី អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អំណឹះអំពីអញទៅ នកុលមាតាគហបតី ថប់តែលែងបំពេញសីលទាំងឡាយ បពិត្រគហបតី ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះឡើយ បពិត្រគហបតី ពួកស្រ្តីគ្រហស្ថ ជាសារិការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ជាស្រ្តីស្មៀកដណ្តប់សំពត់ស បំពេញសីលទាំងឡាយ បណ្តាពួកសារិកាទាំងនោះ ខ្ញុំជាសារិកាមួយដែរ (រឿងនេះ) បើបុគ្គលណាមានសេចក្តីសង្ស័យក្តី មានសេចក្តីងឿងច្នៃលក្តី ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅកេសកឡារ៉ែន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់ម្រឹគ ជិតក្រុងសុសុមារគីរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ បុគ្គលនោះចូរចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ហើយសួរល្បួងចុះ បពិត្រគហបតី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំធ្វើមរណកាល ទាំងសេចក្តីអាស័យឡើយ បពិត្រគហបតី (ព្រោះ) កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តីអាស័យ នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែល

ប្រកបដោយសេចក្តីអាល័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង ។ បពិត្រ
 គហបតី អ្នកប្រហែលជាមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នកុលមាតាគហបតានី
 ជាស្ត្រីមិនបាននូវចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន បពិត្រគហបតី ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិន
 ត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះឡើយ បពិត្រគហបតី ពួកស្ត្រីគ្រហស្ថ ជាសារិកា
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទាំងប៉ុន្មាននាក់ ជាស្ត្រីស្មៀកដណ្តប់សំពត់ស បាននូវ
 ចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន បណ្តាពួកសារិកាទាំងនុ៎ះ ខ្ញុំក៏ជាសារិកាមួយដែរ
 (រឿងនេះ) បើបុគ្គលណាមានសេចក្តីសង្ស័យក្តី មានសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ក្តី
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
 កេសកឡាវន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់ម្រឹក ជិតក្រុងសុំសុមារគីរៈ ក្នុងកត្តជនបទ
 បុគ្គលនោះ ចូរចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគនោះ ហើយសួរល្បួងចុះ បពិត្រ
 គហបតី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំធ្វើមរណកាល ទាំងសេចក្តីអាល័យឡើយ
 បពិត្រគហបតី (ព្រោះ) កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 អាល័យ នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 អាល័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់តិះដៀលផង ។ បពិត្រគហបតី ប្រហែល
 ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា នកុលមាតាគហបតានី មិនទាន់ដល់នូវ
 ការចុះចិត្តស៊ីប មិនទាន់ដល់នូវទីពឹង មិនទាន់ដល់នូវការកក់ក្តៅ មិនទាន់ឆ្លង
 ផុតសេចក្តីសង្ស័យ មិនទាន់ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ មិនទាន់ដល់នូវសេចក្តី
 ក្លៀវក្លា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មិនទាន់លែងជឿតាមបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនានៃ
 ព្រះសាស្តា បពិត្រគហបតី ដំណើរនុ៎ះ អ្នកមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនុ៎ះឡើយ

បពិត្រគហបតី ពួកស្រ្តីគ្រហស្ថជាសារិការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទាំងប៉ុន្មាន
 នាក់ ជាស្រ្តីស្ងៀមដណ្តប់សំពត់ស ដល់នូវការចុះចិត្តស៊ប់ ដល់នូវទីពឹង
 ដល់នូវការកក់ក្តៅ មានសេចក្តីសង្ស័យច្រើនដុតហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿង
 ច្រលំ ដល់នូវសេចក្តីភ្លៀវក្លា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មិនជឿតាមបុគ្គលដទៃ ក្នុង
 សាសនានៃព្រះសាស្តា បណ្តាសារិកាទាំងនោះ ខ្ញុំជាសារិកាមួយដែរ (រឿង
 នេះ) បើបុគ្គលណា មានសេចក្តីសង្ស័យក្តី មានសេចក្តីងឿងច្រលំក្តី ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះអង្គនោះ ទ្រង់គង់នៅក្នុង
 ភេសកឡាវន ជាទីឲ្យនូវអភ័យដល់ម្រឹក ជិតក្រុងសុសុមារគីរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ
 បុគ្គលនោះ ចូរចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគអង្គនោះ ហើយសួររឿងចុះ ។
 បពិត្រគហបតី ព្រោះហេតុនោះ អ្នកកុំធ្វើមរណកាលទាំងសេចក្តីអាស័យឡើយ
 បពិត្រគហបតី (ព្រោះ) កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 អាស័យ នាំមកនូវទុក្ខផង កាលកិរិយារបស់បុគ្គល ដែលប្រកបដោយសេចក្តី
 អាស័យ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់តិះដៀលផង ។ លំដាប់នោះ នកុលបិតាគហបតី
 ដែលនកុលមាតាគហបតីនាំទូន្មានដោយឱវាទនេះ អាពាធនោះ ក៏ស្ងប់រម្ងាប់
 ដោយឯង ទាំងនកុលបិតាគហបតី ក៏សះស្បើយចាកអាពាធនោះ ។ អាពាធ
 នោះ ជាស្រឡះអំពីនកុលបិតាគហបតីហើយ ។ លុះនកុលបិតាគហបតីស្បើយ
 ចាកជំងឺ ក្រោកចាកជំងឺ មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ច្រត់នូវឈើច្រត់ ចូលទៅគាល់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះនកុលបិតាគហបតី អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ

ហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី អ្នកពេញ
 ជាមានលាភហើយ ម្ចាស់គហបតី អត្តភាពជាមនុស្ស អ្នកពេញជាបានល្អ
 ហើយ ត្រង់ដែលអ្នកបាននកុលមាតាគហបតានី មកជាអ្នកអនុគ្រោះ ប្រាថ្នា
 នូវប្រយោជន៍ ជាអ្នកទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ម្ចាស់គហបតី ពួកស្រ្តីគ្រហស្ថជា
 សារិកា របស់តថាគតទាំងប៉ុន្មាននាក់ ជាអ្នកស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ស បំពេញ
 សីលទាំងឡាយ បណ្តាពួកសារិកាទាំងនុ៎ះ នកុលមាតាគហបតានី ជាសារិកា
 មួយដែរ ម្ចាស់គហបតី ពួកស្រ្តីគ្រហស្ថ ជាសារិការបស់តថាគតទាំងប៉ុន្មាននាក់
 ជាអ្នកស្ងៀកដណ្តប់សំពត់ស បាននូវចេតោសមថៈក្នុងសន្តាន បណ្តាពួក
 សារិកាទាំងនុ៎ះ នកុលមាតាគហបតានី ជាសារិកាមួយដែរ ម្ចាស់គហបតី
 ពួកស្រ្តីគ្រហស្ថ ជាសារិការបស់តថាគតទាំងប៉ុន្មាននាក់ ជាអ្នកស្ងៀកដណ្តប់
 សំពត់ស ដល់នូវការចុះចិត្តស៊ប់ ដល់នូវទីពឹងមាំ ដល់នូវការកក់ក្តៅ មាន
 សេចក្តីសង្ស័យច្រងផុតហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងច្រលំ ដល់នូវសេចក្តី
 ក្លៀវក្លា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ មិនជឿតាមបុគ្គលដទៃ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា
 បណ្តាពួកសារិកាទាំងនុ៎ះ នកុលមាតាគហបតានី ជាសារិកាមួយដែរ ម្ចាស់
 គហបតី អ្នកពេញជាមានលាភហើយ ម្ចាស់គហបតី អត្តភាពជាមនុស្ស
 អ្នកពេញជាបានល្អហើយ ត្រង់ដែលអ្នកបាននកុលមាតាគហបតានី មកជាអ្នក
 អនុគ្រោះ ប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍ ទូន្មានប្រៀនប្រដៅ ។

អដ្ឋកថា

នកុលបិតុសូត្រ

[១៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងនកុលបិតុសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា ពាន្យគិលានោ ប្រែថា មានជំងឺជាទម្ងន់ ។ បទថា ឯតទដោយ សេចក្តីថា គហបតានីដែលជានកុលមាតា កាលមិនអាចដាក់ថ្នាំ រម្ងាប់ព្យាធិរបស់ប្តីបាន ឥឡូវនេះ កាលរម្ងាប់ព្យាធិក្នុងការបន្លឺសីហនាទ ធ្វើសច្ចកិរិយា ទើបអង្គុយ ក្បែរប្តី ហើយពោលពាក្យជាដើម មា ទោ ភំ ដូច្នោះ ។ បទថា សាមេក្ខោ បានដល់ នៅមានតណ្ហា ។ ន អក្ខរៈ ក្នុងបទថា ន នកុលមាតា នេះ ត្រូវប្រកបចូលដោយបទក្រោយយ៉ាងនេះថា ន បេក្ខតិ ។ បទថា សណ្ឋារិភំ សេចក្តីថា ដើម្បីធ្វើមិនឲ្យមានឱកាស អធិប្បាយថា ក្រាលឲ្យពេញ ។ បទថា វេណី ឱលិទិភំ សេចក្តីថា ដើម្បីត្រៀមរោមចៀម យកមកត្រដោះធ្វើឲ្យ ជារម្មរ ។ បទថា អញ្ញំ ភត្តារំ គមិស្សតិ សេចក្តីថា ខ្ញុំនឹងមានប្តីថ្មីទៀត ។ បទថា សោឡសវស្សានិ គហដ្ឋព្រហ្មចរិយំ សមាចិណ្ណំ សេចក្តីថា រាប់ថយ ក្រោយអំពីនេះ ១៦ ឆ្នាំ ខ្ញុំបានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ របស់គ្រហស្ថយ៉ាងស្មោះ ស្មើ ។ បទថា ទស្សនកាមតរា សេចក្តីថា ចង់គាល់ក្រែលែងឡើងទៅ នាងបានបន្លឺសីហនាទដោយអង្គ ៣ នេះហើយ បានធ្វើសច្ចកិរិយាថា ដោយ ពាក្យសត្យនេះ សូមព្យាធិក្នុងរាងកាយរបស់អ្នក ជាសះស្បើយ ដល់នូវ ជាសុកចុះ ។

ឥឡូវនេះ ដើម្បីយកព្រះមានព្រះភាគជាបន្ទាល់ ធ្វើសច្ចកិរិយាដោយគុណ

មានសីលជាដើមរបស់ខ្លួន ទើបនាងពោលពាក្យជាដើមថា សិយា ទោ បន
 តេ ដូច្នោះ ។ បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា បរិបូរការិណី បានដល់ ធ្វើឲ្យ
 សម្បូរ ។ បទថា ចេតោសមថស្ស បានដល់ សមាធិកម្មដ្ឋាន ។ បទថា
 ឌុតានិប្បត្តា បានដល់ ដល់នូវការឈមចុះ គឺចូលដល់រឿយៗ ។ បទថា
 បដិគានិប្បត្តា បានដល់ ដល់នូវការចុះស៊ីបំបំពោះ គឺមាំទាំ ។ បទថា អស្សា-
 សប្បត្តា បានដល់ ដល់នូវការទូលាយ គឺយកជាទីពឹងបាន ។ បទថា វេសា-
 រដ្ឋប្បត្តា បានដល់ ដល់នូវសោមនស្សញ្ញាណ ។ បទថា អបរេប្បច្ចុយា
 សេចក្តីថា សទ្ធាទាក់ទងដោយអ្នកដទៃ គឺបដិបទាដែលត្រូវអាស្រ័យអ្នកដទៃ
 លោកហៅថា បរេប្បច្ចុយ គឺមានអ្នកដទៃជាបច្ច័យ អធិប្បាយថា រៀបចាក
 ការមានអ្នកដទៃជាបច្ច័យនោះ ។

គហបតានី ដែលជាមាតារបស់កុលមាណព បានធ្វើសច្ចកិរិយា ប្រារព្ធ
 គុណរបស់ខ្លួនដោយអង្គ ៣ នេះ ។ បទថា តិលាណា វុដ្ឋិតោ សេចក្តីថា
 កើតជំងឺ ហើយជា ។ បទថា យាវតា បានដល់ គណៈនៃអ្នកបំពេញព្យាយាម ។
 បទថា តាសំ អញ្ញតារា បានដល់ ជាបុគ្គលម្នាក់ ក្នុងរវាងសារិកាទាំងនោះ ។
 បទថា អនុកម្មិកា បានដល់ ដែលអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ។ បទថា
 ឌុវាទិកា បានដល់ ជាអ្នកឲ្យឱវាទ ។ បទថា អនុសាសិកា បានដល់ ជា
 អ្នកឲ្យនូវពាក្យប្រៀនប្រដៅ ។^{១៧៣}

សុត្តន្តបិដក

កុសលសូត្រទី ៧

[១៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលា លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ ចំណែកព្រះ សារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក៏ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅ ឯឧបដ្ឋានសាលាដែរ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ទាំងព្រះមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកស្សប្រៈ ដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកច្ចានៈដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ ព្រះ មហាចុន្ទដ៏មានអាយុ ព្រះមហាកប្បិនដ៏មានអាយុ ព្រះអនុរុទ្ធដ៏មានអាយុ ព្រះរេវតៈដ៏មានអាយុ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ចេញអំពីទីសម្ងំក្នុងសាយណ្ណ- សម័យ ហើយចូលទៅឯឧបដ្ឋានសាលាដែរ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ទ្រង់គង់កន្លងវេលារហូតយប់ជ្រៅ ហើយក៏ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនា ស្ដេចទៅកាន់វិហារ ។ ពួកព្រះថេរៈដ៏មានអាយុទាំងនោះ កាលដែលព្រះដ៏ មានព្រះភាគ ស្ដេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ទៅកាន់ លំនៅនៃខ្លួនៗ ។ ចំណែកពួកភិក្ខុណា ដែលនៅក្នុងឧបដ្ឋានសាលានោះ ជា ភិក្ខុប្តី ឬសមិទទាន់អស់កាលយូរប៉ុន្មាន ទើបនឹងមកកាន់ធម្មវិន័យនេះ ពួកភិក្ខុ

ត្រូវហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនោះ សូម្បីតថាគតក៏មិនដែលឃើញ
 មិនដែលឮថា ព្រះរាជាជាក្សត្រដែលបានមុន្នាកិសេកហើយ ទ្រង់សព្វព្រះរាជ-
 ហឫទ័យ តែខាងសុខអំពីទីការផ្ទុំ សុខអំពីការផ្អែក សុខអំពីផ្តល់កំទាល់តែ
 ស្តាប់ស្តាប់ សោយរាជ្យដរាបដល់អស់ព្រះជន្មហើយ បានជាទីស្រឡាញ់ពេញ
 ចិត្ត នៃអ្នកជនបច្ចុះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់នូវ
 ហេតុនោះថា ដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយធ្លាប់ឃើញ ឬធ្លាប់ឮថា អ្នកជំនុំដែន
 អ្នកប្រើប្រាស់ទ្រព្យជាដំណែលចិត្តា ជាសេនាបតី ជាចៅហ្វាយស្រុក អ្នកជា
 ធំលើប្រជាជន ចូលចិត្តតែខាងសុខអំពីការដេក សុខអំពីការផ្អែក សុខអំពីការ
 ដេកលក់ទាល់តែស្តាប់ស្តាប់ គ្រាន់តែទទួលតំណែងជាចៅហ្វាយស្រុកនៃប្រជាជន
 ដរាបដល់អស់ជីវិតហើយ បានជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃប្រជាជនដូច្នោះដែរ ។
 បតិគ្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សូម្បីតថាគតក៏មិនដែលឃើញ មិនដែលឮថា
 អ្នកជាធំលើប្រជាជន ចូលចិត្តតែខាងសុខអំពីការដេក សុខអំពីការផ្អែក
 សុខអំពីការដេកលក់ទាល់តែស្តាប់ស្តាប់ ទទួលតំណែងជាចៅហ្វាយស្រុកនៃ
 ប្រជាជន ដរាបដល់អស់ជីវិត ហើយបានជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃ
 ប្រជាជនដូច្នោះដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់នូវហេតុនេះ
 ថាដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយធ្លាប់ឃើញ ឬធ្លាប់ឮថា សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី
 ខ្វល់ខ្វាយតែខាងសុខ អំពីការដេក សុខអំពីការផ្អែក សុខអំពីការដេកលក់
 ទាល់តែស្តាប់ស្តាប់ ជាអ្នកមិនគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនដឹង

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

ប្រមាណក្នុងកោជន មិនប្រកបនូវការក្រាក់រព្វក មិនពិចារណារកកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាខាងដើមរាត្រី និងកាលជាខាងចុងរាត្រី មិនខ្វល់
 ខ្វាយនូវការព្យាយាម ចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងឡាយទេ ហើយអាចធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ
 ព្រោះអស់អាសវៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ដូច្នោះដែរឬទេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនេះ សូម្បីតថាគត ក៏មិនដែលឃើញ មិនដែលឮថា
 សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ខ្វល់ខ្វាយតែខាងសុខ អំពីការដេក សុខអំពី
 ការផ្អែក សុខអំពីការដេកលក់ ទាល់តែស្តប់ស្តល់ ជាអ្នកមិនគ្រប់គ្រងទ្វារ
 ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មិនស្គាល់ប្រមាណក្នុងកោជន មិនប្រកបរឿយៗ
 នូវការក្រាក់រព្វក មិនពិចារណា រកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាដើម
 រាត្រី និងកាលជាខាងចុងរាត្រី មិនខ្វល់ខ្វាយនូវការព្យាយាម ចម្រើន
 ពោធិបក្ខិយធម៌ទាំងឡាយទេ ហើយអាចធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវ
 ចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈ ដោយ
 ប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះហេតុ
 នោះ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងគួរជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ
 ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ស្គាល់ប្រមាណក្នុងកោជន ប្រកបរឿយៗ នូវការក្រាក់
 រព្វក ជាអ្នកពិចារណានូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងកាលជាខាងដើមរាត្រី
 និងកាលខាងចុងរាត្រី គួរខ្វល់ខ្វាយនូវការព្យាយាម ចម្រើនពោធិបក្ខិយធម៌

ទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយត្រូវសិក្សា យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

កុសលសូត្រ

[១៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកុសលសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា បដិសល្យាណ វុដ្ឋិកោ សេចក្តីថា ចេញអំពីវិហារធម៌ គឺផលសមាបត្តិ ដែល អត់ធន់ចំពោះការសម្លឹងធម៌ ដើម្បីភាពជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ។ បទថា យថាវិហារំ បានដល់ វិហារដែលជាលំនៅរបស់ខ្លួន ។ បទថា នវា បានដល់ នៅថ្មី ចំពោះបព្វជ្ជា ភិក្ខុទាំងនោះមានប្រមាណ ៥០០ រូប ។

បទថា កាកច្ចមាណ បានដល់ ធ្វើសំឡេងក្រីតៗ គឺដេកសង្ឃឹត ធ្មេញ ។ បទថា ងេរា បានដល់ ភិក្ខុដែលដល់នូវភាពជាបុគ្គលមាំទាំ ។ បទថា តេន នោ ប្រែថា អ្នកទាំងឡាយជាព្រះថេរៈបានដូចម្តេចហ្ន៎ ។ បទថា សេយ្យសុខា ជាដើម មានអត្ថដូចពោលហើយខាងដើមនោះឯង ។ អ្នក គ្រប់គ្រងរដ្ឋ ឈ្មោះថា វុដ្ឋិកោ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងរដ្ឋជាប់ទាក់ទងអំពីមាតាបិតា គ្រប់គ្រង ឈ្មោះថា បេត្តណិកោ ។ បុគ្គលជាប្រធាននៃសេនា ឈ្មោះថា សេនាបតិក អ្នកគ្រប់គ្រងស្រុក ឈ្មោះថា គាមគាមណិកោ ។ បុគ្គល ដែលជាប្រធានក្រុម ឈ្មោះថា បូតគាមណិកោ ។

បទថា អវិបស្សកោ កុសលានំ ធម្មានំ សេចក្តីថា ជាអ្នកមិនស្វែងរក

គឺមិនស្វែងរកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ បទថា ពោធិបក្ខិយានំ ធម្មានំ បាន
ដល់ ពោធិបក្ខិយធម៌ ៣៧ ប្រការ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាកុសលសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មធ្យសូត្រទី ៨

[១៨] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចទៅកាន់ចារិក ក្នុង
ដែនកោសល មួយអន្លើដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ។ កាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ស្តេចទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ បានឃើញព្រានត្រី អ្នកចាប់ត្រី កំពុងកាប់សម្លាប់ត្រី
លក់ ក្នុងប្រទេសមួយ លុះទតឃើញហើយ ស្តេចចេញអំពីផ្លូវទៅគង់លើ
អាសនៈដែលគេក្រាលទុក ទៀបគល់ឈើមួយដើម ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ
ទ្រង់គង់ហើយ ក៏បានត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
ឃើញព្រានត្រី អ្នកចាប់ត្រីឯណោះ កំពុងកាប់សម្លាប់ត្រីលក់ដែរឬ ។ ព្រះ
ករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់នូវហេតុនោះ
ដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយធ្លាប់ឃើញ ឬធ្លាប់ឮថា បុគ្គលជាព្រានត្រី អ្នកចាប់ត្រី
សម្លាប់ត្រីលក់ បានជាអ្នកទៅដោយជីវី ទៅដោយសេះ ទៅដោយរថ ទៅ
ដោយយាន ឬបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ ឬនៅគ្រប់គ្រងនូវគំនរភោគ-

សម្បត្តិដ៏ច្រើន ព្រោះអំពើបែបនោះ ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិត បែបនោះ ដូច្នោះ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
 ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនោះ សូម្បីតថាគត ក៏មិនធ្លាប់ឃើញ
 មិនធ្លាប់ឮថា បុគ្គលជាព្រានត្រី អ្នកចាប់ត្រី សម្លាប់ត្រីលក់ បានជាអ្នកទៅ
 ដោយដី ទៅដោយសេះ ទៅដោយរថ ទៅដោយយាន ឬបានជាអ្នកបរិភោគ
 នូវភោគសម្បត្តិ នៅគ្រប់គ្រងនូវគំនរ ភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ព្រោះអំពើបែបនោះ
 ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិតបែបនោះ ដូច្នោះដែរ ។ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រានត្រីនោះរត់នាំព្រៃកត្រី ដែលខ្លួនត្រូវសម្លាប់
 នាំមកដើម្បីសម្លាប់នោះ ដោយចិត្តអាក្រក់ ព្រោះហេតុនោះ ព្រាននោះ ទើប
 ជាអ្នកមិនបានទៅដោយដី មិនបានទៅដោយសេះ មិនបានទៅដោយរថ មិន
 បានទៅដោយយាន មិនបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ មិនបានគ្រប់គ្រង
 នូវគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើនឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 យល់ហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ឃើញ ឬធ្លាប់ឮថា អ្នកពិឃាត
 គោ សម្លាប់គោលក់ បានជាអ្នកទៅដោយដី ទៅដោយសេះ ទៅដោយរថ
 ទៅដោយយាន ឬបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ នៅគ្រប់គ្រងនូវគំនរ
 ភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ព្រោះអំពើបែបនោះ ព្រោះការចិញ្ចឹមជីវិតបែបនោះ ដូច្នោះ
 ដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវ
 ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុនុ៎ះ សូម្បីតថាគត ក៏មិនធ្លាប់ឃើញ មិន
 ធ្លាប់ឮថា អ្នកពិឃាតគោ សម្លាប់គោលក់ បានជាអ្នកទៅដោយដី ទៅដោយសេះ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

ទៅដោយរថ ទៅដោយយាន ឬបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ នៅគ្រប់គ្រងគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ដូច្នោះដែរ ។ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា អ្នកពិឃាតគោនោះ រមែងរំពៃរកគោ ដែលខ្លួនត្រូវសម្លាប់ ដែលខ្លួននាំមកដើម្បីសម្លាប់នោះ ដោយចិត្តអាក្រក់ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកពិឃាតគោនោះ ទើបមិនបានជាអ្នកទៅដោយដំរី មិនបានទៅដោយសេះ មិនបានទៅដោយរថ មិនបានទៅដោយយាន មិនបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ មិននៅគ្រប់គ្រងគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ យល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច អ្នកទាំងឡាយ ធ្លាប់ឃើញ ឬធ្លាប់ឮថា អ្នកសម្លាប់កែៈ ។បេ។ អ្នកសម្លាប់ជ្រូក អ្នកសម្លាប់សត្វស្លាប អ្នកសម្លាប់ម្រឹក ដែលសម្លាប់ម្រឹកលក់ បានជាអ្នកទៅដោយដំរី ទៅដោយសេះ ទៅដោយរថ ទៅដោយយាន ឬជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ នៅគ្រប់គ្រងគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ដោយអំពើបែបនោះ ដោយការចិញ្ចឹមដំរីតែបែបនោះ ដូច្នោះដែរឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ហេតុនុ៎ះ សូម្បីតថាគត ក៏មិនដែលឃើញ មិនដែលឮថា អ្នកសម្លាប់ម្រឹក ដែលសម្លាប់ម្រឹកលក់ បានជាអ្នកទៅដោយដំរី ទៅដោយសេះ ទៅដោយរថ ទៅដោយយាន ឬជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ នៅគ្រប់គ្រងគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ដូច្នោះដែរ ។ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា ព្រានម្រឹកនោះ រមែងរំពៃរកម្រឹក ដែលខ្លួនត្រូវសម្លាប់ ដែលខ្លួននាំមក ដើម្បីសម្លាប់នោះ ដោយចិត្តអាក្រក់ ព្រោះហេតុនុ៎ះ ព្រាន

ម្រឹគនោះ មិនបានជាអ្នកទៅដោយដំរី មិនបានទៅដោយសេះ មិនបានទៅដោយ
 រថ មិនបានទៅដោយយាន មិនបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ មិនបាននៅ
 គ្រប់គ្រងគំនរភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះព្រាននោះ
 រមែងរំពៃរកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ ដែលខ្លួនត្រូវសម្លាប់ ដែលខ្លួននាំមកដើម្បី
 សម្លាប់ ដោយចិត្តអាក្រក់ ព្រោះហេតុនោះ បានជាព្រានម្រឹគនោះ មិនបាន
 ជាអ្នកទៅដោយដំរី មិនបានទៅដោយសេះ មិនបានទៅដោយរថ មិនបានទៅ
 ដោយយាន មិនបានជាអ្នកបរិភោគនូវភោគសម្បត្តិ មិនបាននៅគ្រប់គ្រងគំនរ
 ភោគសម្បត្តិដ៏ច្រើន ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់បុគ្គលដែលសម្លឹងរកមនុស្ស ដែល
 ខ្លួនត្រូវសម្លាប់ ដែលខ្លួននាំមកដើម្បីសម្លាប់ដោយចិត្តអាក្រក់ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ដ្បិតការសម្លឹងរកបែបនោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ មិនជាប្រយោជន៍ ជា
 ទុក្ខអស់កាលយូរអង្វែងដល់បុគ្គលនោះ លុះបុគ្គលនោះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់
 ទៅ តែងទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។

អដ្ឋកថា

មច្ចុស្ត្រ

[១៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមច្ចុស្ត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 មច្ចុកំ បានដល់ អ្នកសម្លាប់ត្រី ។ បុគ្គលឈ្មោះថា ហត្ថិយាយី ព្រោះ

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

៤៥៦

ទៅដោយដី សព្វខាងមុខក៏មានន័យដូច្នោះ ។ បទថា វង្ស ប្រែថា ដែល
ត្រូវសម្លាប់ ។ បទថា វិធាយានីតេ សេចក្តីថា សត្វដែលគេនាំទៅដើម្បី
សម្លាប់ ។ បទថា ទាបកេន មនសា សេចក្តីថា ដោយចិត្តដែលគិត
សម្លាប់ដ៏លាមក ។ តែក្នុងព្រះបាលី លោកបានរចនាថា វិធាយុបនីតេ ។
បទថា មាគវិកោ បានដល់ អ្នកសម្លាប់ម្រឹក ។

បទថា កោ បន វាទោ មនុស្សក្ខតំ សេចក្តីថា សម្រាប់អ្នកមានចិត្ត
លាមក ចូលទៅសម្លាប់មនុស្ស មិនមានអ្វីដែលត្រូវពោលដល់ ក្នុងការមិនមាន
សម្បត្តិ សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដើម្បីសម្តែងដល់ភាពដែល
បាបកម្ម មានផលមិនគួរប្រាថ្នា តែកាលបុគ្គលណា ធ្វើបាបកម្មបែបនោះ
បុគ្គលនោះបែបជាបានយស សេចក្តីនោះគប្បីយល់ថា កុសលឲ្យផលដល់
បុគ្គលទាំងនោះ ដោយអាស្រ័យអកុសលនោះ តែវិបាកមិនស្ថិតស្ថេរអស់
កាលយូរ ព្រោះបុគ្គលនោះ ត្រូវអកុសលកម្មនោះកាត់ផ្តាច់ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ
ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ធម៌ដែលជាចំណែកអកុសលតែម្យ៉ាង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាមច្ឆសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមមរណស្សតិសូត្រទី ៩

[១៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទតដ្ឋ
 ទៀបនាទិកគ្រាម ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងទី
 នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីការបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់
 ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មរណស្សតិ ដែលបុគ្គលចម្រើនហើយ
 ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ជា
 គុណជាតិ ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះអ្នកទាំងឡាយ ចម្រើននូវមរណស្សតិដែរឬ ។ និមិត្តតែព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះករុណា ចម្រើននូវមរណស្សតិដែរ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើននូវមរណស្សតិបែបណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតាំងចិត្តទុកយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អញមុខជានឹងរស់នៅ
 តែត្រឹមមួយយប់មួយថ្ងៃ (ដូច្នោះ) អញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់នូវសាសនារបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញគប្បីធ្វើនូវកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ)
 ឲ្យបានច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិ យ៉ាង
 នេះឯង ។ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើន

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

មរណស្សតិបែបណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានតាំងចិត្តទុកយ៉ាងនេះថា ឱហ្មឺ អញមុខជានឹងរស់នៅ តែត្រឹមមួយថ្ងៃ
(ដូច្នោះ) អញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញ
គប្បីធ្វើនូវកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើន បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត
ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើន
មរណស្សតិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើនមរណស្សតិបែបណា ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតាំងចិត្តទុកយ៉ាងនេះថា ឱហ្មឺ
អញមុខជានឹងរស់នៅ តែក្នុងខណៈដែលអញបរិភោគបិណ្ឌបាត ១ (ដូច្នោះ)
អញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញគប្បីធ្វើ
កិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើន បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត
ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
ចម្រើនមរណស្សតិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើនមរណស្សតិបែបណា ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានតាំងចិត្តទុកយ៉ាងនេះថា
ឱហ្មឺ អញមុខជានឹងរស់នៅ តែក្នុងខណៈដែលអញទំពាលេបពំនូតបាយ ៤
ពំនូត (ដូច្នោះ) អញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះ
ភាគ អញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបាន
ច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងនេះឯង ។

ភិក្ខុ ១ រូបទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើន
 មរណស្សតិ បែបណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានតាំងចិត្តទុក យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អញមុខជានិរសំនៅ តែក្នុងខណៈ
 ដែលអញទំពាលេប ពំនុតបាយមួយពំនុត (ដូច្នោះ) អញគប្បីយកចិត្តទុក
 ដាក់នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុងសាសនា
 របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គចម្រើននូវមរណស្សតិ
 ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុ ចុះអ្នកចម្រើនមរណស្សតិបែបណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ បានតាំងចិត្តទុកយ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អញមុខ
 ជានិរសំនៅ តែក្នុងខណៈដែលអញដកដង្ហើមចេញ ហើយដកដង្ហើមចូល
 វិញ ឬដកដង្ហើមចូល ហើយដកដង្ហើមចេញវិញ (ដូច្នោះ) អញគប្បីយក
 ចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងនេះឯង ។ កាលដែលភិក្ខុនោះ ក្រាបបង្គំ
 ទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុដូច្នោះថា ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាចម្រើនមរណស្សតិ យ៉ាងនេះថា ឱហ្ន៎ អញមុខជា
 និរសំនៅ តែត្រឹមមួយយប់មួយថ្ងៃ (ដូច្នោះ) អញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារាណីយវគ្គទី ២

នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើនក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ចម្រើន
 មរណសុតិយ៉ាងនេះថា ឱហ្មឺ អញមុខជានឹងរស់នៅ តែត្រឹមមួយថ្ងៃ
 (ដូច្នោះ) អញ្ញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើនក្តី
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាចម្រើនមរណសុតិយ៉ាងនេះថា ឱហ្មឺ អញមុខ
 ជានឹងរស់នៅ តែក្នុងខណៈដែលអញបរិភោគបិណ្ឌបាត ១ (ដូច្នោះ) អញ
 គប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច
 (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើនក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុណាចម្រើនមរណសុតិយ៉ាងនេះថា ឱហ្មឺ អញមុខជានឹងរស់នៅ តែក្នុង
 ខណៈដែលអញទំពាលេបពំនូតបាយ ៤ ឬ ៥ ពំនូត (ដូច្នោះ) អញ្ញគប្បី
 យកចិត្តទុកដាក់នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើនក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុ
 ទាំងនេះ ហៅថា ជាអ្នកប្រមាទ ចម្រើនមរណសុតិយ៉ាងទន់ខ្សោយ ដើម្បី
 ឲ្យអស់អាសវៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាចម្រើនមរណសុតិ យ៉ាង
 នេះថា ឱហ្មឺ អញមុខជានឹងរស់នៅ តែក្នុងខណៈដែលអញទំពាលេបពំនូត
 បាយមួយពំនូត (ដូច្នោះ) អញ្ញគប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ)
 ឲ្យបានច្រើនក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាចម្រើនមរណសុតិយ៉ាងនេះថា

ឪហ្មំ អញ្ញមុខជានិវរសំនៅ តៃក្នុងខណៈដែលអញ្ញដកដង្ហើមចេញ ហើយដក
 ដង្ហើមចូលវិញ ឬដកដង្ហើមចូលហើយ ដកដង្ហើមចេញវិញដូច្នោះ អញ្ញ
 គប្បីយកចិត្តទុកដាក់ នូវសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ អញ្ញគប្បីធ្វើកិច្ច
 (ក្នុងសាសនារបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ) ឲ្យបានច្រើនក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ទើបហៅថា ជាអ្នកមិនប្រមាទ ចម្រើននូវ
 មរណស្សតិ យ៉ាងក្លៀវក្លា ដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងទាំងឡាយ គួរជា
 អ្នកមិនប្រមាទ គួរចម្រើនមរណស្សតិយ៉ាងក្លៀវក្លា ដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវសិក្សាយ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

បឋមមរណស្សតិសូត្រ

[១៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមមរណស្សតិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅ
 នេះ បទថា ឆានិកេ បានដល់ ក្នុងស្រុកដែលមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា
 តិព្ភាការវសថេ បានដល់ ក្នុងប្រាសាទដែលធ្វើដោយឥដ្ឋ ។ បទថា
 អមតោគតា បានដល់ ឈមចុះកាន់ព្រះនិព្វាន អធិប្បាយថា ចូលកាន់ព្រះ
 និព្វាន ។ បទថា អហោ វត ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា ទីបំផុត ។ បទថា

ការវេទ នោ ប្រែថា ចូរចម្រើនចុះ ។ បទថា មរណស្ស្រី បានដល់ មរណ-
 ស្ស្រីកម្មដ្ឋាន ។ សព្វថា អហោ វត ជានិបាត ចុះក្នុងអត្ថថា ប្រាថ្នា ។
 បទថា ពហុ វត មេ កតំ អស្ស សេចក្តីថា កិច្ចរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុង
 សាសនារបស់ព្រះអង្គ គប្បីជាកិច្ចដែលខ្ញុំព្រះអង្គធ្វើឲ្យច្រើន ។ បទថា
 តទន្ធរំ សេចក្តីថា ក្នុងរវាង គឺខណៈ បានដល់ ឱកាសនោះ ។ ក្នុងបទថា
 អស្សសិទ្ធា វា បស្សសាមិ នេះ ខ្យល់ដែលចូលទៅខាងក្នុង លោក
 ហៅថា អស្សាស ខ្យល់ដែលចេញមកខាងក្រៅ លោកហៅថា បស្សាស ។
 ភិក្ខុនេះប្រាថ្នាឲ្យជីវិតតាំងនៅមួយជួរកាលដែលខ្យល់ចូលទៅខាងក្នុង ត្រឡប់
 ចេញមកខាងក្រៅ ខ្យល់ដែលចេញទៅខាងក្រៅ ត្រឡប់ចូលមកខាងក្នុង
 ទើបបានទូលយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បទថា ទន្ធរំ បានដល់ ប្រព្រឹត្តទៅយឺតពេក គឺមិនហ័ស ។ បទថា
 អាសវានំ ឧយាយ បានដល់ ដើម្បីអរហត្តផល ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះ
 មានព្រះភាគត្រាស់មរណស្ស្រី រហូតដល់អរហត្តផល ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាបឋមមរណស្ស្រីសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយមរណាស្សតិស្សត្រដី ១០

[២០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទតដី ទៀបនាទិកគ្រាម ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងពួកភិក្ខុដែលនៅក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មរណាស្សតិដែលភិក្ខុចម្រើនហើយ ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ រមែងជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ជាគុណជាតិ ឈមទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះមរណាស្សតិដែលភិក្ខុចម្រើនហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ធ្វើឲ្យច្រើនហើយ ដោយប្រការដូចម្តេច ទើបជាគុណជាតិមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ជាគុណជាតិឈមទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើថ្ងៃអស្គន្តតហើយ រាត្រីក៏ដល់មក ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដូច្នោះថា បច្ច័យនៃសេចក្តីស្លាប់របស់អញ មានច្រើនណាស់ គឺពស់នឹងចឹកអញ ឬខ្យងនឹងទិចអញ ក្អែបនឹងខាំអញ អញគប្បីធ្វើមរណកាល ដោយហេតុនោះ សេចក្តីអន្តរាយនោះ នឹងមានដល់អញ អញនឹងភ្លាត់ដួល ឬបាយដែលអញបរិភោគហើយ នឹងឲ្យទោស ប្រមាត់របស់អញ នឹងកម្រើក ស្មៅស្ម័ររបស់អញនឹងកម្រើក ខ្យល់មានអាការដូចកាំបិតកោរ របស់អញនឹងកម្រើក អញគប្បីធ្វើមរណកាល ដោយហេតុនោះ សេចក្តីអន្តរាយនោះ នឹងមានដល់អញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គួរពិចារណាដូច្នោះថា អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលអញមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌ដែលនឹង

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារណីយវគ្គទី ២

នាំឲ្យអន្តរាយដល់អញ កាលធ្វើមរណភាពក្នុងវេលារាត្រី តើមានឬទេ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុ កាលពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលអញមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌ដែលនឹង

នាំឲ្យអន្តរាយដល់អញ កាលធ្វើមរណភាពក្នុងវេលារាត្រី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹងប្រែងផង កាលប្រព្រឹត្តមិនថយក្រោយផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះ ចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលត្រូវភ្លើងឆេះសំពត់ក្តី ឆេះក្បាលក្តី ធ្វើនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ការប្រព្រឹត្តមិនថយក្រោយផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន ដើម្បីលត់ភ្លើង (ដែលឆេះ) សំពត់ ឬក្បាលនោះចេញ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះគប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ិនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ការប្រព្រឹត្តមិនថយក្រោយផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែបើភិក្ខុកាលពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលអញមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌ដែលនឹងនាំឲ្យអន្តរាយដល់អញ កាលធ្វើមរណភាពក្នុងវេលារាត្រីមិនមានទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីជាអ្នកសិក្សារឿយៗ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទាំងវេលាថ្ងៃ និង

វេលាយប់ ដោយបីតិ និងបាមោជ្ជនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត កាលបើវេលាយប់កន្លងផុតទៅ វេលាថ្ងៃ ក៏ដើរមកដល់ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ រមែងពិចារណាដូច្នោះថា បច្ចុប្បន្នសេចក្តីស្លាប់របស់អញ មាន
 ច្រើនណាស់ គឺតសនឹងចឹកអញ ឬខ្យងនឹងទិចអញ ក្បែរនឹងខាំអញ អញ
 គប្បីធ្វើមរណកាលដោយហេតុនោះ សេចក្តីអន្តរាយនោះ នឹងមានដល់អញ
 អញនឹងភ្លាត់ដួល ឬបាយដែលអញបរិភោគហើយ នឹងឲ្យទោស ប្រមាត់របស់
 អញនឹងកម្រើក ស្មៅស្មូវរបស់អញ នឹងកម្រើក ខ្យល់មានអាការដូចកាំបិត
 ការរបស់អញ នឹងកម្រើក អញគប្បីធ្វើមរណកាល ដោយហេតុនោះ សេចក្តី
 អន្តរាយនោះ នឹងមានដល់អញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីពិចារណា
 ដូច្នោះថា អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលអញមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌
 ដែលនឹងនាំឲ្យអន្តរាយដល់អញ កាលធ្វើមរណកាល ក្នុងវេលាថ្ងៃ តើមាន
 ឬទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុកាលពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា
 អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលអញមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌ដែលនឹងនាំ
 ឲ្យអន្តរាយដល់អញ កាលធ្វើមរណកាល ក្នុងវេលាថ្ងៃមាន ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង សេចក្តី
 ខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ការប្រព្រឹត្តមិនថយក្រោយផង សតិផង
 សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន ដើម្បីលះបង់អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលត្រូវភ្លើងឆេះសំពត់ក្តី ឆេះក្បាលក្តី គប្បីធ្វើ
 នូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង សេចក្តីព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ញុំឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹង

ប្រែផង ការប្រព្រឹត្តមិនថយក្រោយផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន
 ដើម្បីលត់ភ្លើងដែលឆេះសំពត់ ឬក្បាលនោះចេញ សេចក្តីនេះ មានឧបមា
 យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ គប្បីធ្វើនូវសេចក្តីប៉ុនប៉ងផង សេចក្តី
 ព្យាយាមផង សេចក្តីខ្ចីឃ្នាតផង សេចក្តីប្រឹងប្រែងផង ការប្រព្រឹត្តមិនថយ
 ក្រោយផង សតិផង សម្បជញ្ញៈផង ឲ្យមាំមួន ដើម្បីលះបង់នូវអកុសលធម៌
 ដ៏លាមកទាំងនោះចេញ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តែបើភិក្ខុកាលពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះវិញថា អកុសលធម៌ដ៏លាមក
 ទាំងឡាយ ដែលអញ្ជាមិនទាន់លះបង់ ជាធម៌ដែលនឹងនាំឲ្យអន្តរាយដល់អញ
 កាលធ្វើមរណកាត ក្នុងវេលាថ្ងៃមិនមានទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ
 គប្បីជាអ្នកសិក្សារឿយៗ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ទាំងវេលាថ្ងៃ និងវេលា
 យប់ ដោយបីតិ និងបាមោជ្ជនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មរណសូតិ
 ដែលបុគ្គលចម្រើនយ៉ាងនេះ ធ្វើឲ្យច្រើនយ៉ាងនេះ ទើបជាគុណជាតិ មាន
 ផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ជាគុណជាតិឈមទៅរកព្រះនិព្វាន មានព្រះ
 និព្វានជាទីបំផុត ។

សារាណីយវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃសារាណីយាទិវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីសារាណីយធម៌ ២ លើក អំពីមេត្តា ១
អំពីកាលកិរិយាល្អ ១ អំពីកាលកិរិយាក្តៅក្រហាយ
១ អំពីរឿងនកុលបិតា ១ អំពីការមិនពិចារណានូវ
កុសលធម៌ ១ អំពីអ្នកសម្លាប់ត្រី ១ អំពី
មរណស្សតិ ២ លើក ត្រូវជា ១០ រឿង ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយមរណស្សតិសូត្រ

[២០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយមរណស្សតិសូត្រទី ១០ ដូចតទៅ
នេះ បទថា បដិហិតាយ ប្រែថា ប្រព្រឹត្តទៅហើយ ។ បទថា ឥតិ
បដិសញ្ញកុតិ សេចក្តីថា រមែងពិចារណាយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងបទនេះថា សោ
មមស្ស អន្តរាយោ ដូច្នោះ អន្តរាយមាន ៣ យ៉ាង គឺអន្តរាយនៃជីវិត ១
អន្តរាយនៃសមណធម៌ ១ អន្តរាយនៃស្និទ្ធ អន្តរាយនៃមគ្គ សម្រាប់អ្នក
ធ្វើកាលកិរិយារបស់បុគ្គជន ១ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សំដៅដល់អន្តរាយ
ទាំង ៣ នោះឯង ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សារាណីយវគ្គទី ២

៤៦៨

បទថា ព្យាបន្ថេយ្យ សេចក្តីថា គប្បីវិបត្តិទៅដោយអំណាចនៃការមិន
 រលួយជាដើម ។ បទថា អធិមត្តោ ប្រែថា មានកម្លាំង ។ ការពេញចិត្ត គឺ
 ភាពជាអ្នកប្រាថ្នាដើម្បីនឹងធ្វើ ឈ្មោះថា ឆន្ទ ។ សេចក្តីព្យាយាមក្នុងការ
 ប្រកបកិច្ច ឈ្មោះថា វាយាម ។ សេចក្តីព្យាយាមដែលជាហេតុនៃសេចក្តី
 ក្រាករព្វក ឈ្មោះថា ឧស្សាហា ។ សេចក្តីព្យាយាមដែលជាហេតុឲ្យដល់ព្រម
 ឈ្មោះថា ឧស្សោទ្ធិ ។ ការមិនរួញរា គឺការមិនថយក្រោយ ឈ្មោះថា
 អប្បជិវាទី ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងបទទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ហើយ
 ដូច្នោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាទុតិយមរណាស្សុតិសូត្រទី ៣ ចប់
 សារាណីយាទិវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុត្តរិយវគ្គ

សាមកសូត្រទី ១

[២១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រថាប់នៅក្នុងវិហារឈ្មោះ បោក្ខរណិយា ជិតសាមគ្រាម ក្នុងដែនសក្កៈ ។ គ្រានោះ ទេវតា ១ អង្គ មានរស្មីរុងរឿង កាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ បណ្តាលវិហារឈ្មោះ បោក្ខរណិយាទាំងមូលឲ្យភ្លឺច្រាល ហើយចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយឈរនៅក្នុងទីសម គួរ ។ លុះទេវតានោះ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះ ដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូច ម្តេច ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការចរចា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ លុះទេវតា នោះ ក្រាបបង្គំទូលដូច្នោះហើយ ព្រះសាស្តាភីទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យ ។ ទើប ទេវតានោះ ដឹងថា ព្រះសាស្តារបស់អញ ទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យហើយ ក៏ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ បាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ។ លុះ កន្លងរាត្រីនោះទៅហើយ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំង-

ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលរាត្រីបឋមយាមយប់មិញ កន្លងទៅហើយ ទេវតាមួយអង្គ មានរស្មីរងរៀង បណ្តាលវិហារឈ្មោះបុគ្គរណិយាទាំងមូល ឲ្យភ្លឺច្រាល ហើយចូលមកគាល់តថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ តថាគត ហើយឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតានោះ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុ ១ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តី ត្រេកអរក្នុងការចរចា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះឯង តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានោះ បាននិយាយយ៉ាងនេះ លុះនិយាយ យ៉ាងនេះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទេក្សិណ ហើយបាត់ទៅក្នុងទីនោះ ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតា ដឹងលោកទាំងឡាយណា ដែលកំពុង សាបសូន្យចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ លោកទាំងនោះ ឈ្មោះថា ឥតលោក លោកទាំងនោះ ឈ្មោះថា បានដោយអាក្រក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត នឹងសម្តែងនូវបរិហានិយធម៌ (ធម៌ជាគ្រឿងសាបសូន្យ) ៣ ដទៃទៀត អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យស្រួលប្រួល តថាគតនឹង សម្តែងប្រាប់ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គកាយ ឆក្កនិបាត

បរិហានិយធម៌ ៣ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរនឹងការរីករវៃដោយ
 គឺគ្នា ១ ភាពជាអ្នកដែលគេប្រដៅបានដោយក្រ ១ ភាពជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់
 ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯង បរិហានិយធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកបុគ្គលណាមួយ សាបសូន្យហើយចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ក្នុងអតីតកាល បុគ្គលទាំងអស់នោះ សាបសូន្យហើយចាកពួកកុសលធម៌
 ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះពួកបុគ្គលណាមួយ
 នឹងសាបសូន្យចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាល បុគ្គលទាំងអស់នោះ
 គង់នឹងសាបសូន្យចាកពួកកុសលធម៌ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកបុគ្គលណាមួយ កំពុងសាបសូន្យចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បុគ្គលទាំងអស់នោះ គង់សាបសូន្យចាកពួកកុសលធម៌
 ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អនុត្តរិយវគ្គទី ៣

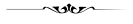
សាមកសូត្រ

[២១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសាមកសូត្រទី ១ នៃអនុត្តរិយវគ្គទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា សាមគាមកេ សេចក្តីថា ក្នុងស្រុកដែលមានឈ្មោះ យ៉ាងនេះ ព្រោះមានថ្មសំលៀងជាច្រើន ។ បទថា ទោក្ខរណិយាយំ បានដល់ ក្នុងវិហារមានឈ្មោះថាបោក្ខរណិយៈ ។ បទថា អភិក្កន្ធាយ រត្តិយា សេចក្តីថា កាលបឋមយាមនៃរាត្រីឈានចូលមជ្ឈិមយាម ។ បទថា អភិក្កន្ធវណ្ណា បានដល់ មានពណ៌លក្ខរពេញចិត្តក្រៃលែង ។ បទថា កេវលកប្បំ បានដល់ ទាំងអស់ ។ បទថា ទោក្ខរណិយំ ឱកាសេត្វា សេចក្តីថា ផ្សាយស្ទើរបស់ ខ្លួនទៅពេញមហាវិហារឈ្មោះបោក្ខរណិយៈនោះ ។ បទថា សមនុញ្ញោ សេចក្តីថា ទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យ គឺមានចិត្តស្នើ ។ បទថា ទោវចស្សតា បានដល់ ភាពជាបុគ្គលប្រដៅក្រ ។ បទថា ទាបមិត្តតា បានដល់ ភាពជា អ្នកមានមិត្តអាក្រក់ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បរិហា- និយធម៌ គឺធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យតែម្យ៉ាង ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សាមកសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក អបរិហានិយសូត្រទី ២

[២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងអបរិហានិយធម៌ (ធម៌ដែលមិនសាបសូន្យ) ៦ យ៉ាងនេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធម៌នោះ ចុះ ។ បេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អបរិហានិយធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺ សេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការចរចា ១ សេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការដេកលក់ ១ សេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការរីករវៃដោយគ្នាគ្នា ១ ភាពជាអ្នកដែលគេប្រដៅងាយ ១ ភាពជាអ្នកមានកល្យាណមិត្ត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងអបរិហានិយធម៌ទាំង ៦ យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះពួកបុគ្គលណាមួយ មិនសាបសូន្យហើយចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងអតីតកាល បុគ្គលទាំងអស់នោះមិនសាបសូន្យហើយចាកពួកកុសលធម៌ ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះពួកបុគ្គលណាមួយ នឹងមិនសាបសូន្យចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងអនាគតកាល បុគ្គលទាំងអស់នោះ នឹងមិនសាបសូន្យចាកពួកកុសលធម៌ ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោះពួកបុគ្គលណាមួយ មិនសាបសូន្យចាកកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ បុគ្គលទាំងអស់នោះ មិនសាបសូន្យចាកពួកកុសលធម៌ដោយធម៌ទាំង ៦ នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អបរិហានិយសូត្រ

[២២] ក្នុងអបរិហានិយសូត្រទី ២ នេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
អបរិហានិយធម៌ដែលលាយដោយលោកុត្តរហើយ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អបរិហានិយសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កុម្មារសូត្រទី ៣

[២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ពាក្យថា ភ័យនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាម
ទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ទុក្ខនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាមទាំងឡាយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា រោគនោះ ជាឈ្មោះនៃកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គណ្ណៈ (ពក) នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាមទាំងឡាយ
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា សង្គៈ (ការជាប់ចំពាក់ចិត្ត) នុ៎ះ ជាឈ្មោះ
នៃកាមទាំងឡាយ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា បង្គៈ (ភក់) នុ៎ះ ជាឈ្មោះ
នៃកាមទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ភ័យនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាម
ទាំងឡាយ ព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា) បុគ្គលដែល
ត្រេកអរដោយកាមរោគនេះ រមែងជាប់ចំពាក់ដោយធនូរាគ មិនរួចអំពីភ័យ
ក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មិនរួចអំពីភ័យក្នុងបរលោកផង ព្រោះហេតុនោះ បានជាពាក្យថា

ភ័យនុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា ទុក្ខ...
 រោគ...គណ្ណៈ...សង្គៈ...បង្គៈ នុ៎ះ ជាឈ្មោះនៃកាមទាំងឡាយ ព្រោះហេតុអ្វី
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ (ព្រោះថា) បុគ្គលដែលត្រេកអរដោយកាមនេះ រមែង
 ជាប់ចំពាក់ដោយឆន្ទរាគ មិនរួចអំពីបង្គៈក្នុងបច្ចុប្បន្នផង មិនរួចអំពីបង្គៈក្នុង
 បរលោកផង ហេតុនោះ បានជាពាក្យថា បង្គៈនុ៎ះ ទើបជាឈ្មោះនៃកាម
 ទាំងឡាយ ។

កាមទាំងឡាយ ដែលជាទីជាប់នៅរបស់បុប្ផជននុ៎ះ
 លោកតែងហៅថា ភ័យផង ទុក្ខផង រោគផង និង
 ធម្មជាតិទាំង ២ គឺសង្គៈផង បង្គៈផង ។ អរិយ-
 សាវ័កទាំងឡាយ ឃើញភ័យក្នុងឧបាទាន ដែលជា
 ហេតុឲ្យកើតជាតិ និងមរណៈ លុះមិនប្រកាន់ហើយ
 រមែងរួចស្រឡះ ព្រោះការអស់ជាតិ និងមរណៈ ។
 អរិយសាវ័កនោះ ដល់នូវសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត មាន
 សេចក្តីសុខ រម្ងត់កិលេសក្នុងអត្តភាពនេះ ប្រព្រឹត្ត
 កន្លងនូវវេរា និងភ័យទាំងអស់ហើយ លះបង្គំនូវ
 ទុក្ខទាំងអស់បាន ។

អដ្ឋកថា

ភយសូត្រ

[២៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា កាមរាគរត្តាយំ កាត់បទជា កាមរាគរត្តា អយំ ប្រែថា ភិក្ខុនេះ ត្រូវ កាមរាគៈជ្រលក់ហើយ ។ បទថា ធន្ធាភិវិទិតទ្វេ សេចក្តីថា ត្រូវឆន្ទរាគៈ ចង់ធ្លាក់ហើយ ។ បទថា ភយា បានដល់ ចាកភ័យ គឺការតក់ស្លុតនៃចិត្ត ។ បទថា បង្គំ បានដល់ អំពីកក់ គឺកិលេស ។ បទថា សង្កោ បង្កោ ច ឧភយំ សេចក្តីថា ទាំង ២ យ៉ាងនេះ គឺសង្គៈ និងបង្គៈ ។

២ បទ ក្នុងព្រះគាថាថា ឧតេ កាមា បុព្វុន្តិ យត្ត សត្តោ បុប្ផន្តោ សេចក្តីថា បុប្ផន្តជាប់ជំពាក់ ពាក់ព័ន្ធ រិតរុំ ក្នុងគ្រឿងជាប់ជំពាក់នឹងកក់ ឯណា ។

បទថា ឧទានានេ បានដល់ ក្នុងឧបាទាន ៤ យ៉ាង ។ បទថា ជាតិ- មរណា សម្បវេ សេចក្តីថា ជាទីកើត គឺជាបច្ច័យនៃជរា និងមរណៈ ។ បទ ថា អនុទានា វិមុច្ចន្តិ បានដល់ រួចផុតទៅ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ ។ បទថា ជាតិមរណាសង្ខយេ បានដល់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ពោល គឺការអស់ទៅនៃជាតិ និងមរណៈទាំងឡាយ អធិប្បាយថា រមែងរួចផុតដល់វិមុត្តិ មានព្រះនិព្វានជា អារម្មណ៍ ។ ភិក្ខុនេះសម្រេចហើយនូវអរហត្តផលនោះឯង ដោយមិនវិលទៅ ក្នុងឋានៈនេះ ។ ឥឡូវនេះ ព្រះមានព្រះភាគ កាលទ្រង់សរសើរភាពជាព្រះ ខ្ញីណាស្រព ទើបត្រាស់ពាក្យជាដើមថា តេ ទេមប្បត្តា ដូច្នោះ ។ បណ្តាបទ

ទាំងនោះ បទថា ទេមប្បត្តា បានដល់ ដល់នូវការរក្សាម ។ បទថា សុខិនោ
 បានដល់ ដល់នូវសេចក្តីសុខ ដោយលោកុត្តរសុខ ។ បទថា ទិដ្ឋធម្មា-
 ភិទិត្តតា បានដល់ រលត់ឥតសេសសល់ហើយក្នុងទិដ្ឋធម៌នោះឯង ព្រោះ
 មិនមានកិលេសខាងក្នុង ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ចំពោះ
 វដ្តៈហើយក្នុងគាថា ទើបត្រាស់វដ្តៈផង និងវិវដ្តៈផង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ភយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ហិមវន្តសូត្រទី ៤

[២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង គប្បី
 ទម្លាយភ្នំហិមពាន្តជាស្តេចភ្នំបាន មិនបាច់និយាយ (ដល់ការទម្លាយ)
 អវិជ្ជាដែលលាមកទេ ។ ធម៌ទាំង ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឈ្លាសក្នុងការចូលសមាធិ ១ ឈ្លាសក្នុងការ
 ធ្វើសមាធិឲ្យតាំងនៅតាមកំណត់ ១ ឈ្លាសក្នុងការចេញចាកសមាធិ ១ ឈ្លាស
 ក្នុងការបែងចំណែកសមាធិ ១ ឈ្លាសក្នុងគោចររបស់សមាធិ ១ ឈ្លាសក្នុង
 ការសាងសន្សំរូសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង
 ៦ នេះឯង គប្បីទម្លាយភ្នំហិមពាន្តជាស្តេចភ្នំបាន មិនបាច់និយាយដល់អវិជ្ជា
 ដែលលាមកទេ ។

អដ្ឋកថា

ហិមវន្តសូត្រ

[២៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងហិមវន្តសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា បន្ទាលេយ្យ ប្រែថា គប្បីទម្លាយ ។ បទថា ធរាយ បានដល់ ថោកទាប ។ បទថា សមាធិស្ស សមាបត្តិកុសលោ ហោតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុវ័មន៍ជាអ្នក ឈ្លាស គឺមុតស្រួច បានដល់ មានបដិកាណអាចចូលសមាធិ ដោយកំណត់ យកអាហារជាទីសប្បាយ និងឧតុជាទីសប្បាយ ។ បទថា សមាធិស្ស វិទិត្ត- កុសលោ សេចក្តីថា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការបញ្ឈប់សមាធិបាន អធិប្បាយថា អាចបញ្ឈប់បាន ។ បទថា សមាធិស្ស វុដ្ឋានកុសលោ សេចក្តីថា ជាអ្នក ឈ្លាសក្នុងការចេញចាកសមាធិ អធិប្បាយថា អាចចេញបានតាមកំណត់ ។ បទថា សមាធិស្ស កល្យាណកុសលោ សេចក្តីថា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងភាពដែល សមាធិគួរដល់កាល អធិប្បាយថា អាចធ្វើឲ្យសមគួរ ដើម្បីសមាធិចិត្ត ក្រៀវក្រា ។

បទថា សមាធិស្ស គោតវកុសលោ សេចក្តីថា ភិក្ខុកាលរៀរសប្បាយ គឺធម៌ដែលមិនបានជាឧបការៈដល់សមាធិ សេពនូវសប្បាយ គឺធម៌ដែលជា ឧបការៈក្តី ដឹងថា សមាធិមាននិមិត្តជាអារម្មណ៍ សមាធិនេះមានលក្ខណៈជា អារម្មណ៍ក្តី ឈ្មោះថា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអារម្មណ៍របស់សមាធិ ។ បទថា សមាធិស្ស អភិធិហារកុសលោ សេចក្តីថា ភិក្ខុកាលអាចនាំសមាធិ មាន បឋមជ្ឈានជាដើមឲ្យជាប្រមុខ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការចូលសមាបត្តិខ្ពស់ៗ

ឡើងទៅ ឈ្មោះថា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងភាពជាប្រមុខនៃសមាធិ គឺលោកចេញ
អំពីបឋមជ្ឈាន ហើយចូលទុតិយជ្ឈាន ចេញអំពីទុតិយជ្ឈានហើយ ។ បេ។
ចេញអំពីតតិយជ្ឈានហើយ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ដូច្នោះឯង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ហិមវន្តសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនុស្សតិដ្ឋានសូត្រទី ៥

[២៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អនុស្សតិដ្ឋាន (ហេតុជាទីតាំងនៃ
សេចក្តីរព្យក) នេះមាន ៦ យ៉ាង ។ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ រព្យកនូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគអង្គនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បេ។ ជាសាស្ត្រានៃទេវតា និងមនុស្ស
ទាំងឡាយ ជ្រាបច្បាស់នូវសច្ចៈទាំង ៤ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់កេតិដ្ឋាន ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុងរព្យកព្រះតថាគត
សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្ត
ដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ
អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាត
អំពីគេធុរៈបាន ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុរៈ នោះ ជាឈ្មោះនៃកាម

គុណទាំង ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ តែងបរិសុទ្ធ
បានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវធម្មានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ករពួកនូវព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ ដែលព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគសម្តែងល្អហើយ ។ បេ ។ ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយគប្បី
ដឹងច្បាស់ចំពោះខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័កកំពុង
រពួកនូវព្រះធម៌ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្រប
សង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់
ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជា
ចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុនេះ ជា
ឈ្មោះនៃកាមគុណទាំង ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងសាសនានេះ
តែងបរិសុទ្ធបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវធម្មានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ករពួកនូវព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃ
ជាសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រពៃ ។ បេ ។ ជាបុញ្ញកេត្ត
ដ៏ប្រសើររបស់សត្វលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក
កំពុងរពួកព្រះសង្ឃ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈ
គ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈ គ្រប
សង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង
ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុនេះ
ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ

តែងបរិសុទ្ធបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវសង្ឃានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ករព្វកន្ធវសីលទាំងឡាយ របស់ខ្លួនជាសីលមិនដាច់ ។ បេ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុងរព្វកន្ធវសីល សម័យនោះ អរិយសាវ័ក មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុរៈបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុរៈនេះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ តែងបរិសុទ្ធបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើសីលានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក រព្វកន្ធវចាគៈរបស់ខ្លួនថា ជាលាភរបស់អញហើយ អញឈ្មោះថាបានស្រួលហើយ ព្រោះអាត្មាអញ ។ បេ។ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យ និងការចែករំលែក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័កកំពុងរព្វកន្ធវចាគៈ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុរៈបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុរៈនេះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ តែងបរិសុទ្ធបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវចាតានុស្សតិកម្មដ្ឋាន ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-

ឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក រព្វកន្លះពួកទេវតាថា មានពួកទេវតាជាន់
 ចាតុម្មហារាជិកៈ ទេវតាជាន់តាវត្តិវិញ្ញូ ទេវតាជាន់យាមៈ ទេវតាជាន់តុសិតៈ
 ទេវតាជាន់និម្មានតី ទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី មានទេវតាជាពួករបស់ព្រហ្ម
 មានទេវតាជាន់ខ្ពស់ជាងនោះទៀត ទេវតាទាំងនោះ ដែលប្រកបដោយសទ្ធា
 យ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ យើងសោតក៏មានសទ្ធា
 ដូច្នោះដែរ ទេវតាទាំងនោះ ប្រកបដោយសីលៈ សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា
 យ៉ាងណា ច្បុតអំពីទីនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ យើងសោតក៏មានបញ្ញា
 ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុងរព្វកន្លះ
 សទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ និងបញ្ញារបស់ខ្លួនផង របស់ទេវតាទាំងនោះផង
 សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្ត
 ដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ
 អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តរួចឃ្នាតអំពី
 គេធុរបាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធុរនេះ ជាឈ្មោះរបស់កាមគុណ
 ៥ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ តែងបរិសុទ្ធបានយ៉ាងនេះ
 ព្រោះធ្វើនូវទេវតានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះឯងអនុស្សតិដ្ឋានទាំង ៦ ។

អដ្ឋកថា

អនុស្សតិដ្ឋានសូត្រ

[២៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុស្សតិដ្ឋានសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា អនុស្សតិដ្ឋានានិ បានដល់ ជាហេតុនៃអនុស្សតិ ។ បទថា ឥតិបិ សោ ភគវា ជាដើម ខ្ញុំបានឲ្យពិស្តារក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គហើយ ។ បទថា ឥនម្បិ ទោ ភិក្ខុវេ អារម្មណំ ករិទ្ធា សេចក្តីថា ធ្វើពុទ្ធានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជា អារម្មណ៍ ។ បទថា វិសុជ្ឈនិ សេចក្តីថា ដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលបរិសុទ្ធ ក្រៃលែង ។ ក្នុងបទទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ គប្បីជ្រាបថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ អនុស្សតិកម្មដ្ឋាន ៦ លាយគ្នា ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អនុស្សតិដ្ឋានសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កថានុវគ្គសូត្រទី ៦

[២៦] ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមហាកថានុវគ្គដ៏មានអាយុ បានហៅពួក ភិក្ខុថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលស្តាប់ព្រះ មហាកថានុវគ្គដ៏មានអាយុថា អាវុសោដូច្នោះ ។ ទើបព្រះមហាកថានុវគ្គដ៏មានអាយុ បាននិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ហេតុអ្វីឲ្យអស្ចារ្យ ម្ចាស់

អារុសោទាំងឡាយ ហេតុមិនធ្លាប់កើត ក៏កើតឡើងបាន ព្រោះព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ បានត្រាស់ដឹងនូវការ
 បានឱកាសក្នុងទីដ៏បង្អៀត ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វ ដើម្បីប្រព្រឹត្តកន្លង
 នូវសេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ការត្រាស់ដឹងនេះ គឺ
 អនុស្សតិដ្ឋានទាំង ៦ ។ អនុស្សតិដ្ឋានទាំង ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ អរិយសាវ័កក្នុងសាសនានេះ រឭកនូវព្រះតថាគតថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 អង្គនោះ ដោយប្រការដូច្នោះ ។ បេ ។ ជាសាស្ត្រានៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ
 ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចៈទាំង ៤ ទ្រង់លែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភពថ្មីទៀត ។
 ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុងរឭកនូវព្រះតថាគត
 សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្ត
 ដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ
 អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាត
 អំពីគេធាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា គេធានេះ ជាឈ្មោះនៃ
 កាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តស្មើ
 ដោយអាកាសទាំងមូល ជាចិត្តដ៏ទូលាយធំប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ
 មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មាន
 សេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតាបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវពុទ្ធានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យ

ជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ករព្វកន្ធុរ
 ព្រះធម៌ថា ព្រះធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងហើយដោយល្អ ។ បេ។
 ជាធម៌ដែលអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ គប្បីដឹងចំពោះខ្លួន ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុងរព្វកន្ធុរព្រះធម៌ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ
 មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមាន
 ចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅ
 ត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ពាក្យថាគេធានេះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តស្មើដោយអាកាសទាំងមូល ជាចិត្តដ៏ទូលាយធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតាបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើ
 នូវធម្មានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត អរិយសាវ័ករព្វកន្ធុរព្រះសង្ឃថា ព្រះសង្ឃជាសាវ័ករបស់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លោកប្រតិបត្តិហើយដោយល្អ ។ បេ។ លោកជាបុញ្ញកេត្តដ៏ប្រសើរ
 បំផុតរបស់សត្វលោក ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក
 កំពុងរព្វកន្ធុរព្រះសង្ឃ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែល
 រាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈ
 គ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយ

យ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុះបាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថា
 គេធុះនេះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័ក
 នោះ មានចិត្តស្មើដោយអាកាសទាំងមូល ជាចិត្តដ៏ទូលាយធំប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុង
 លោកនេះ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតាបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវសង្ឃានុស្សតិ
 កម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយ-
 សាវ័ករព្វកន្ធុរសីលរបស់ខ្លួន ជាសីលមិនដាច់ ។ បេ ។ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាន
 នូវសមាធិ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក កំពុង
 រព្វកន្ធុរសីល សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់
 មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ
 សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្ត
 ចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុះបាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថាគេធុះនេះ ជា
 ឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្ត
 ស្មើដោយអាកាសទាំងមូល ជាចិត្តដ៏ទូលាយធំប្រមាណមិនបាន មិនមាន
 ពៀរ មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ
 មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតាបានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវសីលានុស្សតិកម្មដ្ឋាន
 នេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយសាវ័ក
 រព្វកន្ធុរចាតៈរបស់ខ្លួនថា ជាលាភរបស់អញហើយ អញឈ្មោះថាបាន

ស្រួលហើយ ព្រោះអាត្មាអញ ។ បេ ។ គួរគេសូមបាន ត្រេកអរក្នុងការឲ្យនឹង
 ការចែករំលែក ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័កកំពុង
 រព្យកន្លែងចាតៈ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែលរាគៈគ្របសង្កត់
 មិនមានចិត្តដែល ទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈគ្របសង្កត់ទេ
 សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែមួយយ៉ាង ជាចិត្ត
 ចេញរួចឃ្នាតអំពី គេធុបាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យថាគេធុនេះ
 ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អរិយសាវ័កនោះ មាន
 ចិត្តស្មើដោយអាកាស ទាំងមូលជាចិត្តដ៏ទូលាយធំប្រមាណមិនបាន មិនមាន
 ពៀរ មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោក
 នេះ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតា បានយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្វើនូវចាតានុស្សតិ-
 កម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត អរិយ-
 សាវ័ករព្យកន្លែងចាតៈ ទេវតាជាន់ចាតុម្ពហារាជិកៈក៏មាន ។ បេ ។
 ទេវតាជាន់ខ្ពស់ជាងនោះទៀតក៏មាន ទេវតាទាំងនោះប្រកបដោយសទ្ធាយ៉ាង
 ណា ច្បុតអំពីទីនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញតែងមានសទ្ធាដូច្នោះ
 ដែរ ទេវតាទាំងនោះប្រកបដោយសីលយ៉ាងណា ។ បេ ។ ដោយសុតៈ
 ចាតៈ បញ្ញា ច្បុតអំពីទីនេះហើយ ទៅកើតក្នុងទីនោះ អាត្មាអញតែងមាន
 បញ្ញាដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សម័យណា អរិយសាវ័ក
 កំពុងរព្យកន្លែងគុណ គឺសទ្ធា សីលៈ សុតៈ ចាតៈ បញ្ញា របស់ខ្លួនផង របស់

ទេវតាទាំងនោះផង សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មិនមានចិត្តដែល
 រាគៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលទោសៈគ្របសង្កត់ មិនមានចិត្តដែលមោហៈ
 គ្របសង្កត់ទេ សម័យនោះ អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់តែ
 មួយយ៉ាង ជាចិត្តចេញរួចឃ្នាតអំពីគេធុរៈបាន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 ពាក្យថា គេធុរៈនេះ ជាឈ្មោះនៃកាមគុណ ៥ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ
 អរិយសាវ័កនោះ មានចិត្តស្នើដោយអាកាសទាំងមូល ជាចិត្តដ៏ទូលាយធំ
 ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ។ ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ សត្វពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាធម្មតា បានយ៉ាងនេះ
 ព្រោះធ្វើនូវទេវតានុស្សតិកម្មដ្ឋាននេះ ឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ ម្នាលអារុសោទាំង-
 ឡាយ ហេតុគួរឲ្យអស្ចារ្យ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ហេតុមិនធ្លាប់កើត ក៏
 កើតឡើងបាន ត្រង់ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធនោះ ទ្រង់
 ជ្រាប ទ្រង់ឃើញ បានត្រាស់ដឹងនូវការបានឱកាស ក្នុងទីចង្អៀតនេះ ដើម្បី
 សេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់ពួកសត្វ ដើម្បីប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសេចក្តីសោក និងខ្សឹក
 ខ្សួលទាំងឡាយ ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ការត្រាស់ដឹងនេះ គឺ អនុស្សតិដ្ឋានទាំង
 ៦ នេះ ។

អដ្ឋកថា

កថានិទានសូត្រ

[២៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងកថានិទានសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា សម្មាសម្ពុទ្ធ សេចក្តីថា ក្នុងទីដែលចង្អៀតដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ អនុស្សតិ ៦ លោកហៅថា ឱកាស ក្នុងបទថា ឱកាសាធិគមោ នេះ ការសម្រេចហេតុនៃ អនុស្សតិ ៦ នោះ ។ បទថា វិសុទ្ធិយា សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដល់សេចក្តីបរិនិច្ឆ័យ ។ បទថា សោកបរិទេវានំ សមតិក្កមាយ សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការកន្លងនូវសេចក្តីសោក និងសេចក្តីខ្សឹកខ្សួល ។ បទថា អត្តន្តមាយ សេចក្តីថា ដើម្បីដល់នូវការរលត់ ។ បទថា ញាយស្ស អធិគមាយ សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការសម្រេចមគ្គ មួយអន្លើ ដោយវិបស្សនាខាងដើម ។ បទថា និព្វានស្ស សន្និកិរិយាយ សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ដែលមិនមានបច្ច័យ តាក់តែង ។

បទថា សត្វសោ បានដល់ ដោយអាការទាំងពួង ។ បទថា អាកាស-សមេន សេចក្តីថា ដូចគ្នានឹងអាកាស ព្រោះអត្តថា មិនជាប់ជំពាក់ និងព្រោះ អត្តថា មិនមានកង្វល់ ។

បទថា វិបុលេន សេចក្តីថា មិនមែនតិចតួច ។ បទថា មហាគ្គតេន សេចក្តីថា ដល់នូវភាពជារបស់ធំ ម្យ៉ាងទៀត អធិប្បាយថា ដល់ គឺប្រព្រឹត្ត ទៅ មួយអន្លើដោយព្រះអរិយសាវ័កដែលជាធំ ។

បទថា អប្បមាណោ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា មិនមានប្រមាណ ព្រោះ
 ថា ចិត្តនោះមានការផ្សាយទៅមិនមានប្រមាណ ។ បទថា អវេរេន សេចក្តី
 ថា វៀរចាកអកុសលធម៌ដែលជាពៀរ និងបុគ្គលដែលជាពៀរ ។ បទថា
 អព្យាបន្លេន សេចក្តីថា វៀរចាកសេចក្តីទុក្ខដែលកើតអំពីសេចក្តីក្រោធ ។

ពាក្យទាំងអស់នេះ ព្រះមហាកថានៈពោលសំដៅដល់ចិត្ត ដែលមាន
 ពុទ្ធានុស្សតិជាអារម្មណ៍ប៉ុណ្ណោះ ក្នុងប្រការតទៅក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា
 វិសុទ្ធិធម្មា បានដល់ មានសេចក្តីបរិសុទ្ធិជាសកាវៈ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះ
 មហាកថានៈ ក៏ពោលហេតុនៃអនុស្សតិ ៦ លាយឡំគ្នាដូចគ្នា ដូច្នោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា កថានុសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសមយសូត្រទី ៧

[២៧] គ្រានោះ ភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរស៊ប់ហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុជា
 អ្នកមានចិត្តចម្រើនហើយ តើមានប៉ុន្មាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ សម័យដែលគួរចូល

ទៅឃើញ ភិក្ខុមានចិត្តចម្រើនហើយនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ ៦ តើអ្វីខ្លះ ។
 ម្នាលភិក្ខុ សម័យណា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តដែលកាមរាគគ្របសង្កត់
 ហើយ រវើរវាយដោយកាមរាគ ទាំងមិនដឹងនូវការលះកាមរាគ ដែលកើត
 ឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដបាន សម័យនោះ ត្រូវចូលទៅរកភិក្ខុជាអ្នកមាន
 ចិត្តចម្រើនហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តត្រូវកាមរាគ
 គ្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយកាមរាគ ទាំងមិនដឹងនូវការលះកាមរាគ
 ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដបានទេ សូមលោកដ៏មានអាយុ អាណិត
 សម្តែងធម៌ ដើម្បីលះកាមរាគដល់ខ្ញុំ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌
 ដើម្បីលះកាមរាគដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាសម័យដែលគួរចូលទៅ
 ឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត សម័យណា
 បើភិក្ខុមានចិត្តត្រូវព្យាបាទគ្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយព្យាបាទ ទាំង
 មិនដឹងនូវការលះព្យាបាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដ សម័យនោះ
 ទើបត្រូវចូលទៅរកភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល
 អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តត្រូវព្យាបាទគ្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយព្យាបាទ
 ទាំងមិនដឹងនូវការលះព្យាបាទ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដទេ សូម
 លោកដ៏មានអាយុ អាណិតសម្តែងធម៌ ដើម្បីលះព្យាបាទដល់ខ្ញុំ ។ ភិក្ខុដែល
 មានចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ ដើម្បីលះព្យាបាទដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 នេះជាសម័យដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ២ ។ ម្នាលភិក្ខុ

មនោរថបុរាណ៍ អដ្ឋកថា អនុត្តរិយវគ្គទី ៣

មួយទៀត សម័យណា ភិក្ខុមានចិត្តត្រូវបីនមិទ្ធុៈគ្របសង្កត់ រវើរវាយដោយ
 បីនមិទ្ធុៈ ទាំងមិនដឹងនូវការលះបីនមិទ្ធុៈដែលកើតឡើងឲ្យពិតប្រាកដ សម័យនោះ
 ត្រូវចូលទៅរកភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តត្រូវបីនមិទ្ធុៈគ្របសង្កត់ ហើយរវើរវាយដោយបីនមិទ្ធុៈ
 ទាំងមិនដឹងនូវការលះបីនមិទ្ធុៈ ដែលកើតឡើងហើយឲ្យពិតប្រាកដទេ សូមលោក
 ដ៏មានអាយុអាណិតសម្តែងធម៌ ដើម្បីលះបីនមិទ្ធុៈដល់ខ្ញុំ ភិក្ខុដែលមានចិត្ត
 ចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ដើម្បីលះបីនមិទ្ធុៈដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះ
 ជាសម័យដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ៣ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 មួយទៀត សម័យណា ភិក្ខុមានចិត្តត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈគ្របសង្កត់ រវើរវាយ
 ដោយឧទ្ធចកកុច្ចៈ ទាំងមិនដឹងនូវការលះឧទ្ធចកកុច្ចៈ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យពិតប្រាកដទេ សម័យនោះ ត្រូវចូលទៅរកភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ហើយ
 និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមានចិត្តត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈគ្របសង្កត់ហើយ
 រវើរវាយដោយឧទ្ធចកកុច្ចៈ ទាំងមិនដឹងនូវការលះឧទ្ធចកកុច្ចៈ ដែលកើតឡើង
 ហើយ ឲ្យពិតប្រាកដបានទេ សូមលោកដ៏មានអាយុអាណិតសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ
 ដើម្បីលះនូវឧទ្ធចកកុច្ចៈ ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុ
 នោះ ដើម្បីលះឧទ្ធចកកុច្ចៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាសម័យដែលគួរចូលទៅ
 ឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត សម័យណា
 ភិក្ខុមានចិត្តត្រូវវិចិកិច្ចាគ្របសង្កត់ រវើរវាយដោយវិចិកិច្ចា ទាំងមិនដឹងនូវការ

លះវិចិត្តិច្ឆា ដែលកើតឡើងហើយឲ្យពិតប្រាកដទេ សម័យនោះ ត្រូវចូលទៅ
 រកភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំ
 មានចិត្តត្រូវវិចិត្តិច្ឆាក្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយវិចិត្តិច្ឆា ទាំងមិនដឹងនូវ
 ការលះវិចិត្តិច្ឆាដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដទេ សូមលោកដ៏មានអាយុ
 អាណិតសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំដើម្បីលះវិចិត្តិច្ឆា ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន គង់នឹង
 សម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុនោះដើម្បីលះនូវវិចិត្តិច្ឆា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាសម័យដែល
 គួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ៥ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ មួយទៀត
 សម័យណា ភិក្ខុមិនដឹងមិនឃើញនូវនិមិត្ត ដែលខ្លួនអាស្រ័យនិមិត្តណា ធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តណា ហើយអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយឥតអន្តរាយនោះ
 សម័យនោះ ត្រូវចូលទៅរកភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះ
 ថា ម្ចាស់អាវុសោ ខ្ញុំមិនដឹង មិនឃើញនូវនិមិត្ត (ដែលខ្ញុំ) អាស្រ័យ
 និមិត្តណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តណាហើយ អស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ
 ឥតអន្តរាយនោះ សូមលោកដ៏មានអាយុ អាណិតសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ ដើម្បីឲ្យ
 អស់អាសវៈទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុ
 នោះ ដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះជាសម័យដែលគួរចូល
 ទៅឃើញ នូវភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ៦ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ នេះឯងជាសម័យ
 ទាំង ៦ ដែលគួរចូលទៅឃើញភិក្ខុមានចិត្តចម្រើន ។

អដ្ឋកថា

បឋមសមយសូត្រ

[២៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសមយសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា មនោការិធិយស្ស នេះ មានវិគ្គហៈថា ភិក្ខុឈ្មោះថា ជាអ្នកចម្រើន ការវិនាសផ្លូវចិត្ត ព្រោះអប់រំចិត្ត គឺញ៉ាំងចិត្តឲ្យចម្រើន ។ បទថា ឧស្សនាយ បានដល់ ដើម្បីឃើញ ។ បទថា និស្សរណំ បានដល់ ផ្លូវចេញ គឺការស្ងប់ រម្ងាប់ ។ បទថា ធម្មំ ទេសេតិ សេចក្តីថា ប្រាប់អសុកកម្មដ្ឋាន ដើម្បីឲ្យ លះកាមរាគៈ ។

ក្នុងទុតិយវារៈជាដើម គប្បីជ្រាបអធិប្បាយថា ប្រាប់មេត្តាកម្មដ្ឋាន ដើម្បីលះព្យាបាទនីវរណៈ ប្រាប់កម្មដ្ឋានដែលជាហេតុបន្ទាបនឹងនូវបីនមិទ្ធុៈ គឺ អាណេកសញ្ញា ឬកម្មដ្ឋានដែលជាទីតាំងនៃវិរិយារម្មៈជាដើមឯណានីមួយ ដើម្បីលះបីនមិទ្ធុនីវរណៈ សម្តែងធម៌ពោលកថា ប្រារព្ធកុណរបស់ព្រះរតន- ត្រ័យ ដើម្បីលះវិចិក្ខានីវរណៈ ។

បទថា អាគម្ម ប្រែថា ប្រារព្ធ ។ បទថា មនសិករោតោ សេចក្តីថា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយអំណាចឲ្យជាអារម្មណ៍ ។ បទថា អនន្តរា អាសវានំ ឡយោ ហេតុ សេចក្តីថា ការអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ រមែងមាន ដោយប្រាសចាកអន្តរាយ ។^{២៧}

អដ្ឋកថា បឋមសមយសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក ទុតិយសមយសូត្រទី ៨

[២៨] សម័យមួយ ភិក្ខុជាថេរៈច្រើនអង្គ នៅក្នុងឥសិបតនមិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។ គ្រានោះ ភិក្ខុជាថេរៈអម្បាលនោះ ផុតកិច្ចដោយបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយពេលចង្ហាន់ហើយ បានអង្គុយប្រជុំគ្នា ក្នុងរោងនៅក្នុងមណ្ឌលទី (កោជនសាលា) ហើយនិយាយឡើងក្នុងចន្លោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សម័យដែលគួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន តើសម័យណា ។ កាលបើពួកព្រះថេរៈនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូប បាននិយាយនឹងពួកភិក្ខុជាថេរៈយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ សម័យណា ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ផុតកិច្ចដោយបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលជាខាងក្រោយពេលចង្ហាន់ លោកលាងជើងហើយ អង្គុយផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ សម័យនោះ ទើបគួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ។ កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត និយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនមែនជាសម័យ គួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទេ ។ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថាសម័យណា ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ផុតកិច្ចដោយបិណ្ឌបាត ក្នុងកាលក្រោយពេលចង្ហាន់ លោកលាងជើងហើយ អង្គុយផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ លោកកំពុងមានសេចក្តីលំបាក នឹងការត្រាច់ទៅ (បិណ្ឌបាត) មិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងសម័យនោះនៅឡើយ សូម្បីសេចក្តី

មនោរម្យបុរាណ អដ្ឋកថា អនុត្តរិយវគ្គទី ៣

លំបាកព្រោះភក្តី ក៏មិនទាន់ស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងសម័យនោះនៅឡើយដែរ ហេតុនោះ
បានជាសម័យនេះ មិនមែនជាសម័យ គួរចូលទៅឃើញភិក្ខុ ដែលមានចិត្ត
ចម្រើនទេ ។ ម្នាលអារុសោ សម័យណា ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ចេញ
អំពីទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយអង្គុយក្នុងម្លប់ខាងក្រោយវិហារ ផ្គត់
ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ សម័យនោះ ទើបជាសម័យ
គួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនបាន ។ កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយ
យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុដទៃទៀត និយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ
មិនមែនជាសម័យ ដែលគួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន (នោះទេ) ។
ម្នាលអារុសោ ព្រោះថា សម័យណា ភិក្ខុមានចិត្តចម្រើនចេញអំពីទីសម្ងំ
ក្នុងសាយណ្ណសម័យ អង្គុយក្នុងម្លប់ខាងក្រោយវិហារ ផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយ
ឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសមាធិនិមិត្តណា ក្នុងវេលា
ថ្ងៃ សមាធិនិមិត្តរបស់លោកនោះឯង រមែងកម្រើក (ក្នុងមនោទ្វារ) ក្នុង
សម័យនោះ ។ ហេតុនោះ បានជាសម័យនោះ មិនមែនជាសម័យ ដែលគួរ
ចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទេ ។ ម្នាលអារុសោ លុះតែសម័យណា
ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ក្រោកឡើងក្នុងបច្ចុប្បសសម័យនៃរាត្រី ហើយអង្គុយ
ផ្គត់ភ្នែក តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ សម័យនោះ ទើបគួរចូល
ទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ។ កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះ
ហើយ ភិក្ខុដទៃទៀត និយាយនឹងភិក្ខុនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ មិនមែន

ជាសម័យ ដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទេ ។ ម្នាលអារុសោ
 លុះតែសម័យណា ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនក្រោកឡើង ក្នុងបច្ចុប្បសម័យនៃ
 រាត្រី ហើយអង្គុយផ្គត់ផ្គង់ តម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងសតិចំពោះមុខ សម័យ
 នោះ កាយរបស់លោក កំពុងតាំងនៅក្នុងឱជារស (អាហារ) លោកកំពុង
 សប្បាយនឹងធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះពុទ្ធ ។ ព្រោះហេតុនោះ សម័យ
 នោះ ទើបជាសម័យ គួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ។ កាលបើ
 ភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះមហាកថានៈដ៏មានអាយុ បាននិយាយ
 នឹងពួកភិក្ខុជាថេរៈយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការនោះខ្ញុំបានស្តាប់
 ចំពោះព្រះភក្ត្រ ខ្ញុំបានរៀនចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា
 ម្នាលភិក្ខុ សម័យដែលគួរចូលទៅឃើញភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើននេះ មាន ៦ ។
 ៦ តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ សម័យណា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តត្រូវ
 កាមរាគៈគ្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយកាមរាគ ទាំងមិនដឹងនូវការលះ
 កាមរាគដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដទេ សម័យនោះ ត្រូវចូលទៅ
 រកភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំ
 មានចិត្តត្រូវកាមរាគគ្របសង្កត់ហើយ រវើរវាយដោយកាមរាគ ទាំងមិនដឹង
 នូវការលះកាមរាគ ដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យពិតប្រាកដទេ សូមលោក
 ដ៏មានអាយុ អាណិតសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ ដើម្បីលះកាមរាគ ភិក្ខុដែលមាន
 ចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុនោះ ដើម្បីលះកាមរាគ ។ ម្នាលភិក្ខុ

នេះជាសម័យដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើនទី ១ ។ ម្នាល
ភិក្ខុ មួយទៀត សម័យណា ភិក្ខុមានចិត្តត្រូវព្យាបាទគ្របសង្កត់ ។ បេ ។
មានចិត្តត្រូវបីនិមិទ្ធុគ្របសង្កត់ មានចិត្តត្រូវឧទ្ធចកកុច្ចៈគ្របសង្កត់ មានចិត្ត
ត្រូវវិបិកិច្ចាគ្របសង្កត់ ។ បេ ។ មិនដឹង មិនឃើញ នូវនិមិត្តដែលខ្លួនអាស្រ័យ
និមិត្តណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តណា ហើយអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយ
ឥតអន្តរាយនោះ សម័យនោះ ទើបជាសម័យគួរចូលទៅរកភិក្ខុ ដែលមាន
ចិត្តចម្រើន ហើយនិយាយយ៉ាងនេះនឹងភិក្ខុនោះថា ម្នាលអារុសោ ខ្ញុំមិនដឹង
មិនឃើញនិមិត្ត (ដែលខ្ញុំ) អាស្រ័យនិមិត្តណា ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនិមិត្ត
ណា ហើយអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយឥតអន្តរាយនោះ សូមលោក
ដ៏មានអាយុ អាណិតសម្តែងធម៌ដល់ខ្ញុំ ដើម្បីឲ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ ភិក្ខុ
ដែលមានចិត្តចម្រើន គង់នឹងសម្តែងធម៌ដល់ភិក្ខុនោះ ដើម្បីធ្វើឲ្យអស់អាសវៈ
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ នេះជាសម័យ ដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែល
មានចិត្តចម្រើនទី ៦ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ការនោះ ខ្ញុំបានស្តាប់ចំពោះ
ព្រះភក្ត្រ ខ្ញុំបានរៀនហើយចំពោះព្រះភក្ត្រព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ម្នាលភិក្ខុ នេះឯង
ជាសម័យទាំង ៦ នេះ ដែលគួរចូលទៅឃើញ ភិក្ខុដែលមានចិត្តចម្រើន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសមយសូត្រ

[២៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសមយសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា មណ្ឌលមារឿ បានដល់ ក្នុងរោងឆាន់ ។ បទថា ចារិត្តកិលមថោ បានដល់ សេចក្តីលំបាក ដែលកើតឡើងអំពីការត្រាប់បិណ្ឌបាត ។ បទថា ភត្តកិលមថោ បានដល់ ការក្រវល់ក្រវាយដែលកើតអំពីភត្ត ។ បទថា វិហារបច្ឆាយាយំ បានដល់ ស្រមោលខាងចុងវិហារ ។ បទថា យនេវស្ស ទិវា សមាធិនិមិត្តំ មនសិកតំ ហោតិ សេចក្តីថា ក្នុងសម័យនោះ សមថ- និមិត្តនោះឯង នឹងសញ្ជាតទៅក្នុងមនោទ្វាររបស់ភិក្ខុ ដែលអង្គុយក្នុងទីសម្រាក ពេលថ្ងៃ ។ បទថា ឌុជដ្ឋាយី សេចក្តីថា ស្ថិតនៅ គឺប្រតិស្ថាននៃឌុជៈ ។ បទថា ធាសុកស្ស ហោតិ សេចក្តីថា លោកមានជាសុក ។ បទថា សម្មទា សេចក្តីថា ក្នុងទីចំពោះមុខអ្នកប្រាប់ ។ បទថា សុតំ សេចក្តីថា បានស្តាប់ ដោយសោតធាតុ ។ បទថា បដិគ្គហិតំ សេចក្តីថា ផ្តងដោយចិត្ត ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាទុតិយសមយសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទាយិសូត្រទី ៩

[២៩] គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់ឧទាយិ អនុស្សតិដ្ឋាន តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុអស់វារៈ ២ ដងថា ម្ចាស់ឧទាយិ អនុស្សតិដ្ឋាន តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀមទៀត ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុជាគម្រប់ ៣ ដងថា ម្ចាស់ឧទាយិ អនុស្សតិដ្ឋាន តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏នៅស្ងៀមអស់វារៈ ៣ ដងទៀត ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អារុសោឧទាយិ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅអ្នក ។ ម្ចាស់អារុសោ អានន្ទ ខ្ញុំបានឮព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសបានច្រើនប្រការ គឺ ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសបានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទេស ដោយប្រការដូច្នោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ការរព្វកឃើញជាតិនេះ ឈ្មោះថា អនុស្សតិដ្ឋាន ។ ទើបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតដឹងច្បាស់ថា ឧទាយិនេះ ជាមោឃបុរស មិនមែនជា

ប្រកបរឿយៗ នូវអធិចិត្ត (សមាធិវិបស្សនា) ទេ ។ ម្នាលអានន្ទ អនុស្សតិដ្ឋាន តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អនុស្សតិដ្ឋាន មាន ៥ ។

៥ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ ស្រឡះចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ ។ ចូលតតិយជ្ឈាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាអនុស្សតិដ្ឋាន ដែលភិក្ខុចម្រើនយ៉ាងនេះហើយ បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះ ហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសេចក្តីសម្គាល់នូវពន្លឺ អធិដ្ឋាននូវសេចក្តីសម្គាល់ថាថ្ងៃ គឺតាំងចិត្តក្នុងវេលាថ្ងៃ យ៉ាងណា ក្នុងវេលាយប់ក៏យ៉ាងនោះ ក្នុងវេលាយប់យ៉ាងណា ក្នុងវេលាថ្ងៃក៏យ៉ាងនោះ ជាបុគ្គលមានចិត្តជាប្រក្រតី ដែលនឹងរំលោះរូបរិតមិនបាន តែងចម្រើនចិត្ត ប្រកបដោយពន្លឺ (ដើម្បីបាន ទិព្វចក្ខុ) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាអនុស្សតិដ្ឋាន ដែលភិក្ខុបានចម្រើន យ៉ាងនេះហើយ បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបាន ញាណទស្សនៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាយើញ ច្បាស់នូវកាយនេះ ខាងលើតាំងអំពីបាតជើង ខាងក្រោមតាំងអំពីចុងសក់ ទីបំផុតជុំវិញអំពីត្រឹមស្បែក ដែលពេញដោយវត្ថុមិនស្អាត មានប្រការផ្សេងៗ ដូច្នោះថា ក្នុងកាយនេះមានសក់ រោម ក្រចក ធ្មេញ ស្បែក សាច់ សរសៃ ឆ្អឹង ខួរក្នុងឆ្អឹង តម្រងបស្សាវៈ បេះដូង ថ្លើម វាវ ក្រពះ សួត ពោះរៀនធំ ពោះរៀនតូច អាហារថ្មី អាហារចាស់ ប្រមាត់ ស្មៅស្មី ខ្ទុះ ឈាម ញើស

ខ្លាញ់ខាប់ ទឹកភ្នែក ខ្លាញ់រាវ ទឹកមាត់ ទឹកសម្បោរ ទឹករំអិល ទឹកមូត្រ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាអនុស្សតិដ្ឋាន ដែលភិក្ខុបានចម្រើនយ៉ាងនេះហើយ
 បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលះនូវកាមរាគ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ដូចភិក្ខុណា ឃើញនូវសរីរៈ ដែលគេចោល
 ទៅក្នុងព្រៃសួសាន ទោះស្លាប់ ១ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ ២ ថ្ងៃក្តី ស្លាប់ ៣ ថ្ងៃក្តី
 ជាសាកសពហើមប៉ោង មានសម្បុរខៀវដោយច្រើន មានខ្ទុះចេញតាមទ្វារ
 ផ្សេងៗ ភិក្ខុនោះប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយ (ខ្លួន) នេះ យ៉ាងនេះថា សូម្បីកាយ
 នេះសោត ក៏មានសភាពដូច្នោះ គង់នឹងក្លាយទៅដូច្នោះ កន្លងមិនផុត ដូច្នោះ
 ដែរ ។ ពុំនោះសោត ដូចភិក្ខុណាឃើញសរីរៈដែលគេចោលនៅក្នុងព្រៃសួសាន
 ត្រូវពួកក្អែកជញ្ជាំងក្តី ពួកត្រជក់គម្រង់ជញ្ជាំងក្តី ពួកត្នាតជញ្ជាំងក្តី ពួកស្វាន
 ជញ្ជាំងក្តី ពួកចបកកកេរស៊ីក្តី បាណកជាតិ (ពួកជង្គុវ) ផ្សេងៗ រួងជញ្ជក់
 ស៊ីក្តី ភិក្ខុនោះ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងកាយនេះយ៉ាងនេះថា ទោះកាយនេះសោត ក៏
 មានសភាពដូច្នោះ គង់នឹងក្លាយទៅដូច្នោះ មិនកន្លងយ៉ាងនោះទៅបានឡើយ ។
 ឬថា ដូចភិក្ខុឃើញសរីរៈដែលគេចោលក្នុងព្រៃសួសាន ជាវង់ឆ្នឹងប្រកបដោយ
 សាច់ និងឈាម មានសរសៃជាគ្រឿងចងរាងឆ្នឹងឥតមានសាច់ គ្រាន់តែនៅ
 ប្រឡាក់ដោយឈាម ដែលជាប់គ្នាដោយសរសៃ វង់ឆ្នឹងឥតមានសាច់ និង
 ឈាមជាប់គ្នា ដោយសរសៃជាគ្រឿងចងរាងឆ្នឹងដែលជាប់ចេញហើយ ខ្ចាត់ខ្ចាយ
 រាត់រាយ ទៅក្នុងទិសតូច និងទិសធំ គឺឆ្នឹងដៃទៅដោយឡែក ឆ្នឹងជើងទៅ

ដោយឡែក ឆ្អឹងស្នូងទៅដោយឡែក ឆ្អឹងក្លៅទៅដោយឡែក ឆ្អឹងចង្កេះ ទៅ
ដោយឡែក ឆ្អឹងទ្រទុនខ្នងទៅដោយឡែក រលាក្សាលទៅដោយឡែក ភិក្ខុ
នោះប្រៀបដូចនឹងកាយនេះ យ៉ាងនេះថា កាយនេះសោត ក៏មានសភាព
ដូច្នោះ គង់នឹងក្លាយទៅដូច្នោះ នឹងកន្លងនូវការវះដូច្នោះពុំបានឡើយ មួយទៀត
ឬថា ដូចភិក្ខុឃើញនូវសរីរៈដែលគេចោលក្នុងព្រៃស្នូសាន សល់នៅតែឆ្អឹងទេ
មានសម្បុរសដូចស័ន្ទ រាងឆ្អឹងដែលគរជាតំទុក កន្លងហួស ១ ឆ្នាំហើយ
ពុកផុយខ្ទេចខ្ទីជាកម្ទេច ភិក្ខុនោះ ប្រៀបដូចនឹងកាយនេះយ៉ាងនេះថា ទោះជា
កាយនេះក៏ដោយ ក៏មានសភាពយ៉ាងដូច្នោះ គង់នឹងក្លាយទៅដូច្នោះ នឹងកន្លង
នូវការវះដូច្នោះ ពុំបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជាអនុស្សតិដ្ឋាន
ដែលភិក្ខុបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីដកចោលនូវអស្មិមានៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មួយទៀត ភិក្ខុលះបង់
សេចក្តីសុខផង ។ បេ ។ ចូលចតុត្ថជ្ឈាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជា
អនុស្សតិដ្ឋាន ដែលភិក្ខុបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះហើយ
តែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវធាតុច្រើនប្រការ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
នេះឯងជាអនុស្សតិដ្ឋានទាំង ៥ ។ ម្នាលអានន្ទ ត្រូវហើយៗ ម្នាលអានន្ទ
បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចាំនូវអនុស្សតិដ្ឋានទី ៦ នេះថែមទៀតចុះ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ ប្រុងស្មារតីឈានដើរទៅមុខ ប្រុងស្មារតីត្រឡប់មកវិញ
ប្រុងស្មារតីឈរ ប្រុងស្មារតីដេក ប្រុងស្មារតីអធិដ្ឋានការងារ ។ ម្នាលអានន្ទ

នេះជាអនុស្សតិដ្ឋាន ដែលភិក្ខុបានចម្រើនយ៉ាងនេះ បានធ្វើរឿយៗ យ៉ាងនេះ តែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបាននូវសតិសម្បជញ្ញៈ ។

អដ្ឋកថា

ឧទាយិសូត្រ

[២៧] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងឧទាយិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា ឧទាយិ បានដល់ ព្រះលោក្ខ័យទាយិត្តោ ។ បទថា សុណាមហំ អារុសោ សេចក្តីថា នៃអារុសោ ខ្ញុំមិនមែនមនុស្សគ ខ្ញុំបានឮព្រះតម្រាស់របស់ព្រះ មានព្រះភាគ តែខ្ញុំនៅពិចារណាបញ្ញានៅឡើយ ។ បទថា អធិចិត្តំ បាន ដល់ សមាធិចិត្តំ និងវិបស្សនាចិត្តំ ។ បទថា ឥទំ កន្តេ អនុស្សតិដ្ឋានំ សេចក្តីថា ហេតុនៃអនុស្សតិ ពោល គឺឈានទាំង ៣ នេះ ។ បទថា ធិដ្ឋ- ធម្មសុខវិហារាយ សំវត្ថុតិ សេចក្តីថា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ការនៅជាសុខក្នុងអត្តភាពនេះប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា អាណោកសញ្ញំ បាន ដល់ សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុងអាណោកនិមិត្តំ ។ បទថា ទិវាសញ្ញំ អធិដ្ឋាតិ បានដល់ តាំងសញ្ញាថា ពេលថ្ងៃ ។ បទថា យថា ទិវា តថា រត្តិ សេចក្តីថា ក្នុងពេលថ្ងៃ លោកមនសិការអាណោកសញ្ញា ដោយប្រការណា ក្នុងពេល យប់ ក៏មនសិការអាណោកសញ្ញានោះ យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។

បទថា យថា រត្តិ តថា ទិវា សេចក្តីថា ក្នុងពេលយប់ លោកមន-
 សិការអាណោកសញ្ញា យ៉ាងណា ក្នុងពេលថ្ងៃ ក៏មនសិការអាណោកសញ្ញា
 នោះ យ៉ាងនោះដូចគ្នា ។ បទថា វិវេជន បានដល់ ប្រាកដហើយ ។ បទថា
 អបរិយោនទ្ធន សេចក្តីថា ត្រូវនីវរណៈរូបវិតក៏មិនមែន ។ បទថា
 សប្បកាសំ ចិត្តំ ភាវេតិ សេចក្តីថា ចម្រើននូវចិត្ត មួយអង្វើដោយពន្លឺ គឺ
 ញ៉ាំងចិត្តនោះឲ្យចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ។ ពាក្យណា
 ដែលមាននូវត្រូវក្រាបទូលថា អាណោកសញ្ញា មនសិការោតិ ពាក្យនោះ
 គប្បីយល់ថា លោកពោលសំដៅយកអាណោកសញ្ញា ដែលកម្ចាត់បីនិមិទ្ធាៈ
 ចេញទៅ មិនគួរយល់ថា សំដៅយកអាណោកសញ្ញា គឺទិព្វចក្ខុញ្ញាណ ។

បទថា ញាណទស្សនប្បដិលាភាយ សេចក្តីថា ដើម្បីការបានចំពោះ
 នូវញាណទស្សនៈ ពោល គឺទិព្វចក្ខុ ។ បណ្តាពាក្យជាដើមថា ឥមមេវ កាយំ
 ពាក្យណាដែលគប្បីពោល ពាក្យទាំងអស់នោះ ខ្ញុំបានពោលដោយពិស្តារ
 ហើយ ដោយអាការទាំងពួង ក្នុងវគ្គដែលពោលដោយកាយគតាសតិកម្មដ្ឋាន
 ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។ បទថា កាមរាគស្ស បហានាយ សេចក្តីថា ដើម្បីលះរាគៈ
 ដែលកើតឡើងអំពីបញ្ចកាមគុណ ។ បទថា សេយ្យថាបិ បស្សេយ្យ សេចក្តីថា
 គប្បីឃើញយ៉ាងណា ។ បទថា សរិរំ បានដល់ សរិរៈនៃបុគ្គលដែលស្លាប់
 ហើយ ។ បទថា សិវិកាយ ឆន្ទុតំ បានដល់ រាងកាយដែលគេចោលក្នុង
 ព្រៃស្នូសាន ។ សាកសពដែលឈ្មោះថា ឯកាហមតំ ព្រោះជាសាកសព

របស់សត្វដែលស្លាប់ហើយ ១ ថ្ងៃ ។ ឈ្មោះថា **ធូរិយាមតំ** ព្រោះជាសាកសព
 របស់សត្វដែលស្លាប់ហើយ ២ ថ្ងៃ ។ ឈ្មោះថា **តិរិយាមតំ** ព្រោះជាសាកសព
 របស់សត្វដែលស្លាប់ហើយ ៣ ថ្ងៃ ។ សរីរសត្វ ឈ្មោះថា **ឧទុមាត**
 ព្រោះក្រោយអំពីអស់ជីវិតហើយ នឹងប៉ោងធំឡើងៗ តាមលំដាប់ ដូចសប់
 ដោយខ្យល់ ។ **ឧទុមាតក** គឺឧទុមាតនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត សាកសព
 ដែលហើមធំឡើងៗ គួរឆ្កឹម ព្រោះជារបស់បដិកូល ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា
ឧទុមាតក ។ សាកសពដែលមានពណ៌ប្រៃប្រួលទៅ លោកហៅថា **វិន័ល** ។
វិន័លក គឺវិន័លនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត សាកសពដែលមានពណ៌ខៀវជា
 រហូតគួរឆ្កឹម ព្រោះជារបស់បដិកូល ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា **វិន័លក**
 ពាក្យថា វិន័លកៈនេះ ជាឈ្មោះរបស់សាកសពដែលមានពណ៌ក្រហម ក្នុងទី
 ដែលប៉ោងឡើង មានពណ៌ស ក្នុងទីដែលហូរខ្ទុះ និងដោយច្រើន ក៏មាន
 ពណ៌ខៀវ ដូចខ្ទប់ដោយសំពត់ពណ៌ខៀវ ក្នុងទីដែលខៀវ ។ សាកសពដែល
 មានខ្ទុះហូរចេញតាមទ្វារទាំង ៩ ដែលជាទីខ្ទុះចេញ ឈ្មោះថា **វិបុត្ត** ។
វិបុត្តក គឺវិបុត្តៈនោះឯង ។ ម្យ៉ាងទៀត សាកសពដែលមានខ្ទុះហូរចេញ
 គួរឆ្កឹម ព្រោះជារបស់បដិកូល ព្រោះដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា **វិបុត្តក** ។
 សាកសពដែលក្លាយជាសត្វមានខ្ទុះហូរ គឺដល់នូវកាតយ៉ាងនោះ ព្រោះដូច្នោះ
 ទើបឈ្មោះថា **វិបុត្តកជាត** ។

បទថា សោ សមមេវ កាយំ សេចក្តីថា ភិក្ខុនោះនាំកាយរបស់ខ្លួននេះ

ចូលទៅប្រៀបធៀបជាមួយកាយនោះ ដោយញ្ញាណ ។ ប្រៀបធៀបដូចម្តេច
 ប្រៀបធៀបថា សូម្បីកាយនេះឯង ក៏មានយ៉ាងនេះជាធម្មតា នឹងយ៉ាងនេះ
 កន្លងសភាពយ៉ាងនេះទៅ មិនបានឡើយ ។ មានពាក្យអធិប្បាយថា ព្រោះ
 ធម៌ទាំង ៣ យ៉ាង គឺអាយុ ភ្លើងធាតុ និងវិញ្ញាណមាន ទើបកាយនេះ គួរ
 ដល់ឥរិយាបថ មានការឈរបាន ដើរបានជាដើម តែព្រោះប្រាសចាកធម៌
 ទាំង ៣ យ៉ាងនេះ រាងកាយនេះ ក៏មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាធម្មតា គឺមាន
 សភាពស្អុយរលួយយ៉ាងនេះដូចគ្នា ។ បទថា **ឯវិការី** សេចក្តីថា មានការ
 ផ្សេងគ្នាជាសាកសពហើមប៉ោងជាដើម យ៉ាងនេះដូចគ្នា ។ បទថា **ឯវិអនតិភោ**
 សេចក្តីថា មិនកន្លងនូវភាពជាសាកសពហើមប៉ោងយ៉ាងនេះទៅបានឡើយ ។
 បទថា **ឧដ្ឋមាធំ** សេចក្តីថា សត្វទាំងឡាយ មានក្អែកជាដើមទំត្រង់ពោះជា
 ដើម ហើយចឹកស៊ីសាច់ពោះ បបួរមាត់ គ្រាប់ក្អែកជាដើម ។ បទថា **មំស-**
លោហិតំ បានដល់ សាកសពដែលប្រកបដោយសាច់ និងឈាមប្រឡាក់
 នៅឡើយ ។ បទថា **និម្មំសលោហិតមក្ខតំ** សេចក្តីថា ដល់នូវការអស់
 ទៅហើយ លោហិតក៏មិនទាន់ស្ងួត ។ ពាក្យថា **និម្មំសលោហិតមក្ខតំ** នេះ
 លោកពោលសំដៅដល់សាកសពដែលអស់សាច់ តែនៅប្រឡាក់ដោយ
 ឈាម ។ បទថា **អញ្ញោន** សេចក្តីថា ដោយទិសផ្សេងៗ ។ បទថា **ហត្ថដ្ឋិកំ**
 សេចក្តីថា ឆ្អឹងដៃ ទោះបីចែកចេញជា ៦៤ កំណាត់ ក៏ខ្ចាត់ខ្ចាយរាត់រាយទៅ
 ក្នុងឆ្អឹងជើងជាដើម ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។

បទថា តេរោវស្សីកានិ សេចក្តីថា ឆ្លឹងទាំងឡាយដែលចោលជាង ១ ឆ្នាំ ។ បទថា បូតិនិ សេចក្តីថា ឆ្លឹងដែលតាំងនៅកណ្តាលវាលជាង ១ ឆ្នាំ នោះឯង និងពុកផុយ ព្រោះត្រូវខ្យល់ កម្ដៅថ្ងៃ និងភ្លៀង តែឆ្លឹងដែលកប់ នៅក្នុងផែនដី នៅបានយូរ ។ បទថា ចុណ្ណាកជាតានិ បានដល់ ខ្នាតខ្នាយ ជាលម្អិតតូចធំទៅ ។ ក្នុងបទទាំងអស់ត្រូវធ្វើការប្រកបសេចក្តី ដោយអំណាច នៃសត្វទាំងឡាយ មានសត្វចិកស្សីជាដើម ដោយន័យដែលពោលហើយថា សោ សមមេវ ដូច្នោះ ។ បទថា អស្មិមានសមុគ្គាតាយ សេចក្តីថា ដើម្បី ដកនូវមានៈ ៩ យ៉ាងដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយថា អញមានដូច្នោះ ។ បទថា អនេកធាតុប្បដិវេធាយ សេចក្តីថា ដើម្បីចាក់ធ្លុះនូវធាតុផ្សេងៗ មិនមែន តិច ។ បទថា សតោវ អភិក្កមតិ សេចក្តីថា កាលនឹងដើរ ក៏ជាបុគ្គល ប្រកបទៅដោយសតិបញ្ញា ដើរទៅ ។ បទថា សតោវ បដិក្កមតិ សេចក្តីថា កាលនឹងថយក្រោយ ក៏ប្រកបទៅដោយសតិបញ្ញាថយក្រោយ ។ សូម្បីបទ ដ៏សេសក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។ បទថា សតិសម្បជញ្ញាយ សេចក្តីថា ដើម្បី ជាប្រយោជន៍ដល់ការរព្វកុបាន និងការដឹង ។ ក្នុងសូត្រនេះព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សតិ និងបញ្ញាលាយគ្នា ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាឧទាយិសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក អនុត្តរិយសូត្រទី ១០

[៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អនុត្តរិយៈ (ធម្មជាតិប្រសើរបំផុត) នេះមាន ៦ ។ ៦ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺទស្សនានុត្តរិយៈ (ការឃើញដ៏ប្រសើរបំផុត) ១ សវនានុត្តរិយៈ (ការស្តាប់ប្រសើរបំផុត) ១ លាកានុត្តរិយៈ (ការបានប្រសើរបំផុត) ១ សិក្ខានុត្តរិយៈ (ការសិក្សាប្រសើរបំផុត) ១ បារិចរិយានុត្តរិយៈ (ការបម្រើប្រសើរបំផុត) ១ អនុស្សតានុត្តរិយៈ (ការរព្វកប្រសើរបំផុត) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទស្សនានុត្តរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ទៅមើលជីវិតក្តី ទៅមើលសេះរត្តក្តី ទៅមើលមណីរត្តក្តី ឬក៏ទៅមើលរបស់ធំតូចណាមួយក្តី ទៅមើលសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នកប្រតិបត្តិខុសក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការឃើញនុ៎ះ ឈ្មោះថាឃើញហើយ ការឃើញនុ៎ះមិនមែនជាមិនឃើញទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថា ការឃើញនុ៎ះ ជារបស់ថោក សម្រាប់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជន មិនប្រសើរ ឥតប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយទេ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេកទេ ដើម្បីរលត់កិលេសទេ ដើម្បីស្ងប់ទុក្ខទេ ដើម្បីដឹងប្រសើរទេ ដើម្បីត្រាស់ដឹងទេ ដើម្បីនិព្វានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា ទៅឃើញតថាគត ឬសាវ័កនៃតថាគត ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ប់ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការឃើញនុ៎ះ ទើបប្រសើរបំផុតជាងការឃើញ

ទាំងឡាយ (ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ) ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វទាំងឡាយ
 ដើម្បីកន្លងបង្អួចសេចក្តីសោក និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និង
 ទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺនៅ
 ត្រង់បុគ្គលទៅឃើញតថាគត ឬសាវ័កនៃតថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន
 មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការឃើញនេះ
 ទើបតថាគតឲ្យឈ្មោះថា ការឃើញប្រសើរបំផុត ។ ទស្សនានុត្តរិយៈ ដូច្នោះ
 ឯង ។ ចំណែកសវនានុត្តរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ទៅស្តាប់សំឡេងស្ត្រី ទៅស្តាប់សំឡេងពិណក្តី ទៅស្តាប់
 សំឡេងច្រៀងក្តី ឬក៏ទៅស្តាប់សំឡេងធំតូចណាមួយក្តី ទៅស្តាប់ធម៌របស់
 សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នកប្រតិបត្តិខុសក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលថា ការស្តាប់នុ៎ះ ក៏ឈ្មោះថាស្តាប់ដែរ ការស្តាប់នុ៎ះ មិនមែន
 ថាមិនស្តាប់ទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថាការស្តាប់នុ៎ះ ជារបស់ថោក សម្រាប់
 អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជន មិនប្រសើរ ឥតប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 នឿយណាយទេ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេកទេ ដើម្បីរលត់កិលេសទេ ដើម្បី
 ស្ងប់ទុក្ខទេ ដើម្បីដឹងប្រសើរទេ ដើម្បីត្រាស់ដឹងទេ ដើម្បីនិព្វានទេ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែ បុគ្គលណាទៅស្តាប់ធម៌តថាគត ឬសាវ័កនៃតថាគត
 ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្តាប់នុ៎ះ ទើបប្រសើរបំផុត ជាងការស្តាប់ទាំងឡាយ ព្រោះ

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្អង់នូវសោក
និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺនៅត្រង់បុគ្គលទៅស្តាប់ធម៌តថាគត
ឬសាវ័កនៃតថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ
ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្តាប់នេះ ទើបតថាគតឲ្យ
ឈ្មោះថា ការស្តាប់ប្រសើរបំផុត ។ ទស្សនានុត្តរិយៈ សវនានុត្តរិយៈ ដូច្នោះ
ឯង ។ ឯលោកានុត្តរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះ
ក្នុងលោកនេះ បានលោក គឺកូនក្តី បានលោក គឺប្រពន្ធក្តី បានលោក គឺទ្រព្យក្តី
ឬក៏បានលោកធំតូចណាមួយក្តី បានសេចក្តីជឿក្នុងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ ជា
មិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នកប្រតិបត្តិខុសក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា លោកនុ៎ះ
ក៏ជាលោកដែរហើយ មិនមែនឥតលោកទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែថាលោកនុ៎ះ
ជារបស់ថោក សម្រាប់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជួន មិនប្រសើរ ឥតប្រយោជន៍
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយទេ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេកទេ ដើម្បីរលត់
កិលេសទេ ដើម្បីស្ងប់ទុក្ខទេ ដើម្បីដឹងប្រសើរទេ ដើម្បីត្រាស់ដឹងទេ ដើម្បី
និព្វានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា បានសេចក្តីជឿក្នុងតថាគត
ឬក្នុងសាវ័ករបស់តថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ
ជឿស៊ប់ ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននុ៎ះ ប្រសើរបំផុត ជាលោក
ទាំងឡាយ ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បី

កន្លងបង្គំនូវសោក និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បី
ត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺនៅត្រង់បុគ្គលបាន
សេចក្តីជឿក្នុងតថាគត ឬក្នុងសារីរករបស់តថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់
ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបាននេះ
ទើបតថាគតឲ្យឈ្មោះថា ជាលោកប្រសើរបំផុត ។ ទស្សនានុត្តរិយៈ សវនា-
នុត្តរិយៈ លោកានុត្តរិយៈ ដូច្នោះឯង ។ ចំណែកខាងសិក្ខានុត្តរិយៈ តើដូច
ម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ សិក្សាវិជ្ជាជីវក្តី សិក្សា
វិជ្ជាសេះក្តី សិក្សាវិជ្ជារថក្តី សិក្សាវិជ្ជាធុក្តី សិក្សាវិជ្ជាដងដាវក្តី ឬក៏សិក្សា
វិជ្ជាខ្ពស់ទាបក្តី សិក្សា (វិជ្ជា) របស់សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នក
ប្រតិបត្តិខុសក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការសិក្សានុ៎ះ ក៏ជា
ការសិក្សាហើយ មិនមែនមិនសិក្សាទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែថា ការ
សិក្សានុ៎ះ ជារបស់ថោក សម្រាប់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជួន មិនប្រសើរ
តតប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឿយណាយទេ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេកទេ
ដើម្បីរលត់កិលេសទេ ដើម្បីម្យ៉ាងទុក្ខទេ ដើម្បីដឹងប្រសើរទេ ដើម្បីត្រាស់ដឹងទេ
ដើម្បីនិព្វានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណាសិក្សានូវអធិសីល
សិក្សានូវអធិចិត្ត សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសម្តែងហើយ
ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការសិក្សានុ៎ះ ប្រសើរបំផុត ជាងការសិក្សាទាំងឡាយ ព្រោះ

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ខំនូវសោក
និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺនៅត្រង់បុគ្គល សិក្សានូវអធិសីលក្តី
សិក្សានូវអធិចិត្តក្តី សិក្សានូវអធិប្បញ្ញាក្តី ក្នុងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសម្តែង
ហើយ ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប ជ្រះថ្លាខ្លាំង
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការសិក្សានេះ ទើបតថាគតហៅថា ការសិក្សាប្រសើរ
បំផុត ។ ទស្សនានុត្តរិយៈ សវនានុត្តរិយៈ លាភានុត្តរិយៈ សិក្ខានុត្តរិយៈ
ដូច្នោះឯង ។ ឯបារិចរិយានុត្តរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ខ្លះក្នុងលោកនេះ បម្រើក្សត្រក្តី បម្រើព្រាហ្មណ៍ក្តី បម្រើគហបតីក្តី ឬបម្រើ
បុគ្គលធំតូចណាមួយក្តី បម្រើសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នកប្រតិបត្តិ
ខុសក្តី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការបម្រើនុ៎ះ ក៏ជាការបម្រើ
ហើយ មិនមែនមិនបម្រើទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែថា ការបម្រើនុ៎ះ ជា
របស់ថោក សម្រាប់អ្នកស្រុក ជារបស់បុប្ផជួន មិនប្រសើរ ឥតប្រយោជន៍
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយទេ ។ បេ ។ ដើម្បីនិព្វានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា បម្រើតថាគត ឬសាវ័ករបស់តថាគត ហើយ
ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ការបម្រើនុ៎ះ ប្រសើរបំផុត ជាងការបម្រើទាំងឡាយ ព្រោះ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធិដល់សត្វទាំងឡាយ ដើម្បីកន្លងបង្ខំនូវសោក

និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវមគ្គ
ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន គឺនៅត្រង់បុគ្គលបម្រើតថាគត ឬសាវ័ក
របស់តថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប
ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការបម្រើនេះ ទើបតថាគតហៅថា ការ
បម្រើប្រសើរបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទស្សនានុត្តរិយៈ សវនានុត្តរិយៈ
លាភានុត្តរិយៈ សិក្ខានុត្តរិយៈ បារិចរិយានុត្តរិយៈ ដូច្នោះឯង ។ ចំណែក
អនុស្សតានុត្តរិយៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
រព្វកន្លះការបានកូនក្តី រព្វកន្លះការបានប្រពន្ធក្តី រព្វកន្លះការបានទ្រព្យក្តី ឬក៏
រព្វកន្លះការបានរបស់តូចធំក្តី រព្វកន្លះសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ជាមិច្ឆាទិដ្ឋិ អ្នក
ប្រតិបត្តិខុសក្តី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលថា ការរព្វកនោះ ក៏
ឈ្មោះថា រព្វកដែរ មិនមែនមិនរព្វកទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែថាការរព្វកនុ៎ះ
ជាប់របស់ថោក សម្រាប់អ្នកស្រុក ជាប់របស់បុប្ផជន មិនប្រសើរ ឥតប្រយោជន៍
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយទេ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេកទេ ដើម្បីរលត់
កិលេសទេ ដើម្បីរម្ងាប់ទុក្ខទេ ដើម្បីដឹងប្រសើរទេ ដើម្បីត្រាស់ដឹងទេ ដើម្បី
និព្វានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណាម្នាក់រព្វកនូវតថាគត ឬសាវ័ក
របស់តថាគត ហើយជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់មាំ ជឿស៊ីប
ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរព្វកនុ៎ះ ប្រសើរបំផុតជាងសេចក្តី
រព្វកទាំងឡាយ ព្រោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីបរិសុទ្ធដល់សត្វទាំងឡាយ

ដើម្បីកន្លងបង់នូវសោក និងខ្សឹកខ្សួល ដើម្បីឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខ និងទោមនស្ស
 ដើម្បីត្រាស់ជីវិតនូវមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវនិព្វាន គឺនៅត្រង់បុគ្គលរព្វក
 នូវតថាគត ឬសាវ័ករបស់តថាគត ជាអ្នកមានសទ្ធាខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តស្រឡាញ់
 មាំ ជឿស៊ីប ជ្រះថ្លាខ្លាំង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការរព្វកនេះ ទើបតថាគត
 ហៅថា ការរព្វកប្រសើរបំផុត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឯងអនុត្តរិយៈ
 ទាំង ៦ យ៉ាង ។

ពួកជនណា បាននូវទស្សនានុត្តរិយៈផង នូវសវនា-
 នុត្តរិយៈផង បាននូវលោកានុត្តរិយៈផង ត្រេកអរក្នុង
 សិក្ខានុត្តរិយៈផង តាំងនៅក្នុងបារិច្ឆរិយានុត្តរិយៈ
 ចម្រើននូវអនុស្សតានុត្តរិយៈ ដែលប្រកបដោយ
 វិវេកដ៏ក្សេម ជាគ្រឿងឲ្យដល់និព្វានផង ពួកជន
 នោះ រីករាយក្នុងសេចក្តីមិនប្រហែស មានបញ្ញា
 ចាស់ សង្រួមហើយក្នុងសីល រមែងជីវិតនូវអមត-
 និព្វាន ដែលជាទីរលត់ទុក្ខ តាមកាលដ៏គួរ ។

អនុត្តរិយវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃអនុត្តរិយវគ្គនោះ គឺ

ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ជិតសាមគ្រាម ១
សូត្រ អបរិហានិយធម៌ ១ សូត្រ ភ័យជាឈ្មោះ
របស់កាមជាដើម ១ សូត្រ ភិក្ខុអាចទម្លាយក្នុង
ហិមពាន្ត ១ សូត្រ ភិក្ខុរមែងស្អាត ១ សូត្រ
ព្រះមហាកច្ចានៈ ១ សូត្រ សម័យ ២ សូត្រ
ឧទាយត្តោ ១ សូត្រ អនុត្តរិយៈ ១ សូត្រ ។

អដ្ឋកថា

អនុត្តរិយសូត្រ

[៣០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនុត្តរិយសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា ឧទ្ធារនំ សេចក្តីថា ម្យ៉ាងទៀត ទៅដើម្បីស្តាប់សំឡេងធំតូចណាមួយ
ឈ្មោះថា សំឡេងខ្ពស់ទាប ។ បទថា ហ្នំនំ ប្រែថា ថោកទាប ។ បទថា
គម្ពំ សេចក្តីថា ជាការមើលរបស់អ្នកស្រុក ។ បទថា ទោបុដ្ឋនិកំ
សេចក្តីថា ជារបស់មាននៃបុប្ផជន ។ បទថា អនិយំ សេចក្តីថា មិន
ប្រសើរ គឺមិនខ្ពង់ខ្ពស់ បានដល់ មិនបរិសុទ្ធិ ។ បទថា អនត្តសញ្ញិតំ
សេចក្តីថា មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ឡើយ ។

បទថា ន និត្តិទាយ សេចក្តីថា មិនមែនដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការ

នឿយណាយក្នុងវដ្តៈ ។ បទថា ន វិរាគាយ សេចក្តីថា មិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ការប្រាសចាករាគៈជាដើម ។ បទថា ន និរោធាយ
 សេចក្តីថា មិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរម្ងាត់ការមិនប្រព្រឹត្តទៅនៃកិលេស មាន
 រាគៈជាដើម ។ បទថា ន ឧបសមាយ គឺមិនមែនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់
 កិលេស មានរាគៈជាដើម ។ បទថា ន អភិញ្ញាយ សេចក្តីថា មិនមែន
 ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជ័ងក្រែកលែង ។

បទថា ន សម្ពោធាយ សេចក្តីថា មិនមែនចាក់ធ្លុះមគ្គញ្ញាណទាំង ៤
 ពោល គឺសម្ពោធិញ្ញាណ ។ បទថា ន និព្វានាយ សេចក្តីថា មិនមែនប្រព្រឹត្ត
 ទៅដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។ បទថា និវិដ្ឋស្សនោ សេចក្តីថា
 ជាអ្នកមានសទ្ធាតាំងមាំហើយ ។ បទថា និវិដ្ឋហ្សេមោ សេចក្តីថា មានសេចក្តី
 ស្រឡាញ់តាំងមាំហើយ ។ បទថា ឯកន្តគតោ សេចក្តីថា ដល់នូវទីបំផុត
 អធិប្បាយថា មានសទ្ធាមិនកម្រើក ។ បទថា អភិប្បសន្នោ សេចក្តីថា
 ជ្រះថ្លាពន់ពេក ។ បទថា ឯតទានុត្តរិយំ សេចក្តីថា ការឃើញនេះ ជាការ
 ឃើញដែលមិនមានការឃើញដទៃក្រែកលែងជាង ។

បទថា ហត្ថិស្មិម្បិ សិក្ខតិ សេចក្តីថា សិក្សាហត្ថិសិប្បៈដែលមានដី
 ជានិមិត្ត ដែលត្រូវសិក្សា ក្នុងបទទាំងឡាយដ៏សេស ក៏មានន័យនេះដូចគ្នា ។
 បទថា ឧត្តារមំ បានដល់ សិក្សាសិប្បៈធំតូច ។ បទថា ឧបដ្ឋិតា ចារិចរិយេ
 សេចក្តីថា បម្រើដោយការប្រណិប័តន៍ ។ បទថា ការវយន្តិ អនុស្សតិ

សេចក្តីថា ចម្រើនអនុស្សតិដ៏កំពូល ។ បទថា វិវេកបដិសញ្ញាតំ សេចក្តីថា
ធ្វើឲ្យអាស្រ័យព្រះនិព្វាន ។ បទថា ទេមំ បានដល់ ប្រាសចាកឧបទ្វីវន្តរាយ ។
បទថា អមតតាមិនំ សេចក្តីថា ឲ្យដល់នូវព្រះនិព្វាន អធិប្បាយថា បំពេញ
អរិយមគ្គ ។

បទថា អប្បមាទេ បមុទិនា សេចក្តីថា ត្រេកអរទូទៅក្នុងការមិន
ប្រមាទ ពោល គឺការមិននៅប្រាសចាកសតិ ។ បទថា និបកា សេចក្តីថា
ប្រកបដោយបញ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ។ បទថា សីលសំរុតា សេចក្តីថា សង្រួម
គឺរារាំងដោយសីល ។ បទថា តេ វេ កាលេន បច្ឆន្តិ សេចក្តីថា ភិក្ខុទាំង
នោះឯង រមែងដឹងតាមកាលដែលសមគួរ ។ បទថា យត្ថ ទុក្ខំ និរុជ្ឈតិ
អធិប្បាយថា ភិក្ខុទាំងនោះ រមែងដឹងឋានៈដែលជាទីរម្ងត់វដ្តទុក្ខទាំងអស់ គឺ
អមតមហានិព្វាន ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់អនុត្តរិយៈ ៦
លាយគ្នាដូច្នោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាអនុត្តរិយសូត្រទី ១០ ចប់
អនុត្តរិយវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក សេក្ខបរិយាណិយវគ្គ

សេក្ខសូត្រទី ១

[៣១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 សេចក្តីសាបសូន្យ (ចាកគុណព្រះធម៌ខាងលើ) ដល់ភិក្ខុជាសេក្ខៈ (ទាំង ៧
 ពួក) ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១
 សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការចរចា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេក ១ សេចក្តី
 ត្រេកអរក្នុងពួកគណៈ ១ មិនមានសេចក្តីគ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១
 មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសេក្ខៈ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុជាសេក្ខៈ ។
 ធម៌ ៦ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីមិន
 ត្រេកអរក្នុងការចរចា ១ សេចក្តីមិនត្រេកអរក្នុងការដេក ១ សេចក្តីមិនត្រេកអរ
 ក្នុងពួកគណៈ ១ គ្រប់គ្រងទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ ដឹងប្រមាណក្នុង
 កោជន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 សេចក្តីមិនសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុជាសេក្ខៈ ។

អដ្ឋកថា

សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

សេក្ខសូត្រ

[៣១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសេក្ខសូត្រទី ១ នៃសេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា សេក្ខសូត្រ បានដល់ ព្រះសេក្ខបុគ្គល ៧ ពួក ។ សម្រាប់បុគ្គជន មិនមានអ្វីដែលត្រូវពោលដល់ឡើយ ។ បទថា បរិហានិយសេចក្តីថា ដើម្បីវិនាសចាកគុណជាន់ខ្ពស់ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សេក្ខសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអបរិហានិយសូត្រទី ២

[៣២] គ្រានោះ មានទេវតា ១ អង្គ កាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានរស្មីជ័រុងរឿង ញ៉ាំងវត្តជេតពនទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាង ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះទេវតានោះ បិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង ដូច

ម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌ ១
 សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងសិក្ខា ១ សេចក្តីគោរព
 ក្នុងអប្បមាទធម៌ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងបដិសន្ធារៈ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យ
 ដល់ភិក្ខុ ។ ទេវតានោះ បានក្រាបទូលដូច្នោះហើយ ។ ព្រះសាស្តាក៏មាន
 ព្រះហឫទ័យរីករាយ ។ លុះទេវតានោះដឹងថា ព្រះសាស្តាមានព្រះហឫទ័យ
 រីករាយនឹងអាត្មាហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយក៏
 បាត់ក្នុងទីនោះឯង ។ លុះដល់រាត្រីបឋមយាមនោះកន្លងហើយ ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ ក៏ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យប់មិញនេះ មាន
 ទេវតា ១ រូប កាលរាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងវត្ត
 ជេតពន ទាំងអស់ឲ្យភ្លឺស្វាង ចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ថ្វាយបង្គំ
 តថាគត ហើយបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតានោះ
 បិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់
 ភិក្ខុ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ១
 សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សេចក្តីគោរព
 ក្នុងសិក្ខា ១ សេចក្តីគោរពក្នុងអប្បមាទធម៌ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងបដិសន្ធារៈ
 ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេតុបរិហានិយវគ្គទី ៤

៥២២

សេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានោះបាននិយាយ
ដូច្នោះ លុះនិយាយដូច្នោះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគតធ្វើប្រទក្សិណ ហើយបាត់
ក្នុងទីនោះឯង ។

ភិក្ខុអ្នកគោរពក្នុងព្រះសាស្តា គោរពក្នុងព្រះធម៌ គោរព
ដ៏ក្លៀវក្លា ក្នុងព្រះសង្ឃ (គោរពក្នុងសិក្ខា) គោរពក្នុង
សេចក្តីមិនប្រមាទ គោរពក្នុងបដិសន្ធារៈហើយ មិនគួរដើម្បី
សាបសូន្យ រមែងតាំងនៅក្នុងទីជិតនៃព្រះនិព្វាន ។

អដ្ឋកថា

បឋមអបរិហានិយសូត្រ

[៣២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអបរិហានិយសូត្រទី ២ ដូចតទៅ
នេះ ភាពជាបុគ្គលគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ឈ្មោះថា សត្តុការវរតា ។ ភាពជា
អ្នកគោរពក្នុងលោកុត្តរធម៌ ៩ យ៉ាង ឈ្មោះថា ធម្មការវរតា ។ ភាពជា
បុគ្គលគោរពក្នុងសង្ឃ ឈ្មោះថា សង្ឃការវរតា ។ ការធ្វើសេចក្តីគោរពក្នុង
សិក្ខា ៣ ឈ្មោះថា សិក្ខាការវរតា ។ ភាពជាអ្នកគោរពក្នុងសេចក្តីមិន
ប្រមាទ ឈ្មោះថា អប្បមាទការវរតា ។ ភាពជាអ្នកគោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈ ២
យ៉ាង ដោយអំណាចនៃធម៌ និងអាមិស ឈ្មោះថា បដិសន្ធារការវរតា ។

ភិក្ខុ ឈ្មោះថា សត្តុគរុ ព្រោះមានសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ។
 ភិក្ខុ ឈ្មោះថា ធម្មគរុ ព្រោះមានសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌ ។ ការគោរព
 ដ៏ធ្ងន់ ឈ្មោះថា វិទ្យុគារវោ ។ ភិក្ខុ ឈ្មោះថា បដិសន្ធារគារវោ ព្រោះ
 មានការគោរពក្នុងបដិសណ្ឋារៈ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមអបរិហានិយសូត្រទី ២ ចប់

ទុតិយអបរិហានិយសូត្រទី ៣

[៣៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យបមិញ្ញនេះ មានទេវតា ១ រូប កាល
 រាត្រីបឋមយាមកន្លងហើយ មានរស្មីដ៏រុងរឿង ញ៉ាំងវត្តជេតពនទាំងអស់
 ឲ្យភ្លឺស្វាង ចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ ថ្វាយបង្គំតថាគត ហើយ
 បិតក្នុងទីសមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតានោះ បិតក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ បាននិយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦
 យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង
 ដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌ ១
 សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងសិក្ខា ១ សេចក្តីគោរពក្នុង
 ការខ្ជាសបាប ១ សេចក្តីគោរពក្នុងការខ្ជាចបាប ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យ ដល់ភិក្ខុ ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេតុបរិហានិយវគ្គទី ៤

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានោះ បាននិយាយដូច្នោះ លុះបាននិយាយ ដូច្នោះ ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំតថាគត ធ្វើប្រទក្សិណ ហើយបាត់ក្នុងទីនោះឯង ។

ភិក្ខុអ្នកគោរពក្នុងព្រះសាស្តា គោរពក្នុងព្រះធម៌ គោរព ដ៏ក្លៀវក្លាក្នុងព្រះសង្ឃ (គោរពក្នុងសិក្ខា) បរិបូណ៌ ដោយហិរិ និងឱត្តប្បៈ ប្រកបដោយសេចក្តីឱនលំទោន ដ៏ទន់ភ្លន់ មិនគួរដើម្បីសាបសូន្យ រមែងតាំងនៅក្នុងទីជិត នៃព្រះនិព្វាន ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអបរិហានិយសូត្រ

[៣៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអបរិហានិយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅ នេះ បទថា សប្បតិស្សោ បានដល់ មានប្រធាន មានការគោរព ។ ម្យ៉ាង ទៀត ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហិរិឱត្តប្បៈលាយឡំគ្នា ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ទុតិយអបរិហានិយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មោគ្គល្លានសូត្រទី ៤

[៣៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន ដ៏មានអាយុ ចូលទៅកាន់ទិស្វាត់ពួនសម្លំហើយ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្ត កើតឡើងយ៉ាងនេះថា ពួកទេវតាណា មានសេចក្តីដឹងថា យើងទាំងឡាយ ជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង បាន ត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះដែរឬទេ ។ សម័យនោះ មានភិក្ខុ ឈ្មោះ តិស្សៈ ធ្វើមរណកាលថ្មីៗ បានទៅកើតក្នុងព្រហ្មលោកណាមួយ ។ ឯពួក ព្រហ្មក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ក៏ស្គាល់ព្រហ្មនោះ យ៉ាងនេះថា នេះជាព្រហ្ម ឈ្មោះតិស្សៈ មានប្ញទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ។ គ្រានោះ ព្រះមហា- មោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ បាត់អំពីវត្តជេតពន ទៅប្រាកដឯព្រហ្មលោកនោះ ដូច ជាបុរសដ៏មានកម្លាំងលាងដៃដែលខ្លួនបត់ ឬបត់ដៃដែលខ្លួនលា ដូច្នោះឯង ។ តិស្សៈព្រហ្មបានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពី ចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ សូមលោកនិមន្តចូលមកចុះ បពិត្រ ព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ លោកនិមន្តមកស្រួលហើយ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លាន ជាម្ចាស់ លោកបានធ្វើបរិយាយនេះ ដើម្បីមកក្នុងទីនេះ អស់កាលយូរណាស់ ហើយហ្ន៎ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ សូមលោកគង់ចុះ នេះជាអាសនៈ

ដែលខ្ញុំក្រាលប្រគេន ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ គង់លើអាសនៈ
 ដែលតិស្សព្រហ្មក្រាលប្រគេន ។ ឯតិស្សព្រហ្ម ថ្វាយបង្គំព្រះមហាមោគ្គល្លាន
 ដ៏មានអាយុហើយ អង្គុយក្នុងទិសមគួរ ។ លុះតិស្សព្រហ្ម អង្គុយក្នុងទិសម
 គួរហើយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ មានថេរវាចាយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 តិស្សៈ ពួកទេវតាណាហ្ម្នី មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មាន
 សភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង បានត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ
 ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ ពួកទេវតា ជាន់ចាតុម្ពហារាជិកៈ
 មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា
 ជាបុគ្គលទៀង នឹងបានត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះដែរ ។ ម្ចាស់តិស្សៈ
 ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្ពហារាជិកៈទាំងអស់ មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់
 ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង នឹងមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះដែរ ឬដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជា
 ម្ចាស់ ពួកទេវតាជាន់ចាតុម្ពហារាជិកៈ មិនមានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នក
 ដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង នឹងមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ ទាំងអស់គ្នាទេ ។ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់
 ពួកចាតុម្ពហារាជិកៈទេវតាណា មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធ
 មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះធម៌ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លា
 មាំទាំក្នុងព្រះសង្ឃ មិនប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ដែលព្រះអរិយៈត្រេកអរ

ហើយ ពួកចាតុម្ពហារាជិកទេវតានោះ មិនមានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នក
 ដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះទេ ។ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ ពួក
 ចាតុម្ពហារាជិកទេវតាណា ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធ
 ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំក្នុងព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ
 ក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីលទាំងឡាយ ដែលព្រះអរិយៈត្រេកអរហើយ
 ទើបពួកចាតុម្ពហារាជិកទេវតានោះ មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ
 មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅ
 ខាងមុខ យ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាលតិស្សៈ ចុះមានតែពួកចាតុម្ពហារាជិកទេវតា
 មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា
 ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ប៉ុណ្ណោះឬ ឬក៏ពួក
 តាវត្តិឱ្យទេវតាក្តី ។ បេ ។ ពួកយាមទេវតាក្តី ពួកតុសិតទេវតាក្តី ពួកនិម្មានវត្ថិ-
 ទេវតាក្តី ពួកបរនិម្មិតវសវត្ថិទេវតាក្តី មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់
 ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តី
 ត្រាស់ដឹង ទៅខាងមុខយ៉ាងនេះដែរ ។ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ ពួក
 បរនិម្មិតវសវត្ថិទេវតាមានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាព
 មិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ទៅខាងមុខ
 យ៉ាងនេះបាន ។ ម្នាលតិស្សៈ ពួកបរនិម្មិតវសវត្ថិទេវតា មានសេចក្តីដឹងថា

យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង
និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ ទាំងអស់គ្នា ឬដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ ពួកបរិនិម្មិតវសវត្តិទេវតា មិនមានសេចក្តីដឹងថា
យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង
និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ទៅខាងមុខយ៉ាងនេះ ទាំងអស់គ្នាទេ ។ បពិត្រ
ព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ ពួកបរិនិម្មិតវសវត្តិទេវតាណា មិនប្រកបដោយសេចក្តី
ជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធ មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះធម៌
មិនប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះសង្ឃ មិនប្រកបដោយសីលទាំង-
ឡាយ ដែលព្រះអរិយៈត្រេកអរហើយ ពួកបរិនិម្មិតវសវត្តិទេវតាទាំងនោះ
មិនមានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់ចុះ ជា
ធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ យ៉ាងនេះទេ ។
បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានជាម្ចាស់ លុះតែពួកបរិនិម្មិតវសវត្តិទេវតាណា ប្រកប
ដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះពុទ្ធ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុង
ព្រះធម៌ ប្រកបដោយសេចក្តីជ្រះថ្លាមាំទាំ ក្នុងព្រះសង្ឃ ប្រកបដោយសីល
ទាំងឡាយ ដែលព្រះអរិយៈត្រេកអរហើយ ទើបបានពួកបរិនិម្មិតវសវត្តិទេវតា
ទាំងនោះ មានសេចក្តីដឹងថា យើងជាអ្នកដល់ស្រោតៈ មានសភាពមិនធ្លាក់
ចុះជាធម្មតា ជាបុគ្គលទៀង និងមានសេចក្តីត្រាស់ដឹង ទៅខាងមុខ យ៉ាង
នេះបាន ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានដ៏មានអាយុ ត្រេកអរអនុមោទនា

ភាសិតរបស់តិស្សព្រហ្មហើយ ហើយក៏បាត់ពីព្រហ្មលោក មកប្រាកដឯវត្ត
ជេតពនវិញ ដូចជាបុរសមានកម្លាំងលាដៃដែលខ្លួនបត់ ឬបត់ដៃដែលខ្លួនលា
ដូច្នោះឯង ។

អដ្ឋកថា

មោគ្គល្លានសូត្រ

[៣៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងមោគ្គល្លានសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ
បទថា តិស្សោ នាម ភិក្ខុ បានដល់ ភិក្ខុដែលជាសទ្ធិវិហារិក នៃព្រះថេរៈ
នោះឯង ។ បទថា មហិទ្ធិកោ មហានុភារោ សេចក្តីថា ភិក្ខុ ឈ្មោះថា
មហិទ្ធិកោ ព្រោះមានប្ញទ្ធិច្រើន ដោយអត្តថា ញ៉ាំងកិច្ចឲ្យសម្រេចបាន ។
ឈ្មោះថា មហានុភារោ ព្រោះមានអានុភាពច្រើន ដោយអត្តថា សូម្បីពង្រីក
ទៅរឿយៗ ។ បទថា ចិរស្សំ ខោ មារិស មោគ្គល្លាន សមំ បរិយាយ-
មកាសិ នេះ ជាពាក្យរាក់ទាក់ដែលគួរស្រឡាញ់ តាមប្រក្រតីរបស់សត្វលោក
អធិប្បាយថា សត្វលោកឃើញអ្នកដទៃ ដែលបែកគ្នាយូរមកខ្លះ ឃើញអ្នក
ដែលមានលក្ខណៈគួរពេញចិត្ត ដែលមិនធ្លាប់មកហើយខ្លះ និងពោលពាក្យ
ជាដើមថា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន អ្នកមកអំពីណា នៃអ្នកដ៏ចម្រើន យូរណាស់ហើយ
ទើបអ្នកមក អ្នកដ៏ចម្រើន ដឹងផ្លូវមកទីនេះបានដូចម្តេច អ្នកវង្វែងផ្លូវមកដែរ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

៥៣០

ឬយ៉ាងណា តែតិស្សត្រហូនេះពោលយ៉ាងនេះ ព្រោះធ្លាប់ឃើញលោកមក
ហើយ ។ ពិតហើយ ព្រះថេរៈទៅត្រហូលោកនោះឯង តាមកាលដ៏សមគួរ ។
បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា បរិយាយមកកាសិ សេចក្តីថា បានធ្វើទៅតាម
វារៈ ។ បទថា យទិទំ សនាគមនាយ មានអធិប្បាយដែលលោកពោលថា
យូរៗ លោកម្ចាស់នឹងបានធ្វើវារៈដើម្បីមកកាន់ត្រហូលោកនេះ ។

បទថា សនមាសនំ បញ្ញត្តំ សេចក្តីថា តិស្សត្រហូក្រាលត្រហូបល្ល័ង្ក
ដែលមានតម្លៃច្រើន ហើយពោលយ៉ាងនេះ ។ បទថា អវេច្ចប្បសារទេន
សេចក្តីថា ដោយការជ្រះថ្លាដែលសម្បយុត្តដោយមគ្គ ដែលមិនញាប់ញ័រ
ដែលខ្លួនបានសម្រេចហើយ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
សោតាបត្តិមគ្គព្វាណ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា មោគ្គល្វានសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វិជ្ជាកាគិយសូត្រទី ៥

[៣៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកធម៌ជាចំណែកនៃវិជ្ជានេះ មាន ៦
យ៉ាង ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេច ។ គឺសេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង)
ក្នុងអនិច្ចារុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង) ក្នុង

ទុក្ខានុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង) ក្នុងអនត្តា-
 នុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង) ក្នុងបហានា-
 នុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង) ក្នុងវិរាគា-
 នុបស្សនាញាណ ១ សេចក្តីសម្គាល់ (ដែលកើតឡើង) ក្នុងនិរោធា-
 នុបស្សនាញាណ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាធម៌ ដែលជាចំណែកនៃ
 វិជ្ជា ៦ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា

វិជ្ជាកាតិយសូត្រ

[៣៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងវិជ្ជាកាតិយសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា **វិជ្ជាកាតិយា** សេចក្តីថា ជាធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃវិជ្ជា
 សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុងអនិច្ចានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា **អនិច្ចសញ្ញា** ។
 សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុងទុក្ខានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា **អនិច្ចទុក្ខសញ្ញា** ។
 សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុងអនត្តានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា **ទុក្ខអនត្តសញ្ញា** ។
 សញ្ញាដែលកើតឡើង ក្នុងបហានានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា **បហាន-
 សញ្ញា** ។ សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុងវិរាគានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា **វិរាគ-
 សញ្ញា** ។ សញ្ញាដែលកើតឡើងក្នុង និរោធានុបស្សនាញាណ ឈ្មោះថា
និរោធសញ្ញា ។ ॥ ១ ॥

សុត្តន្តបិដក វិវាទមូលសូត្រទី ៦

[៣៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មូលហេតុនៃសេចក្តីវិវាទនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីក្រោធ ចង់សេចក្តីក្រោធទុក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មានសេចក្តីក្រោធ ចង់សេចក្តីក្រោធទុក ភិក្ខុនោះមិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តាផង មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ផង មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃផង ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ ក្នុងសិក្ខាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ មិនមានសេចក្តីគោរព មិនមានសេចក្តីកោតក្រែង ក្នុងព្រះសង្ឃ ជាអ្នកមិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខាទេ ភិក្ខុនោះ រមែងបង្កវិវាទក្នុងសង្ឃ ដែលជាវិវាទប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន មិនចម្រើនដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ បានឃើញមូលហេតុនៃវិវាទ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាខាងក្នុង ឬជាខាងក្រៅហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវព្យាយាម ដើម្បីលះមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនោះចេញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិនឃើញ

មូលហេតុនៃវិវាទ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាខាងក្នុង ឬជាខាងក្រៅទេ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ សមបីប្រតិបត្តិ ដើម្បីមិនឲ្យ
 មូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនោះ ជាប់តាមទៅទៀតបាន ។ យ៉ាងនេះ
 ឈ្មោះថា ការលះមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនោះចេញ ។ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះថា
 មិនមានមូលហេតុនៃវិវាទដ៏លាមកនុ៎ះ ជាប់តាមទៅទៀត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុជាអ្នកលុបគុណ និងវាយបូកស្មើ ១ ។ បេ។ ជាអ្នក
 មានសេចក្តីឫស្សា មានសេចក្តីកំណាញ់ ១ ជាអ្នកអ្នតអាង មានពុតត្បូត
 ១ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក មានសេចក្តីយល់ខុស ១ ជាអ្នកស្លាប
 អង្កែល តាមសេចក្តីយល់របស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ លះបង់បានដោយក្រ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា ស្លាបអង្កែលតាមសេចក្តីយល់របស់ខ្លួន ប្រកាន់មាំ
 លះបង់បានដោយក្រ ភិក្ខុនោះមិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តាផង
 មិនគោរពមិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ផង មិនគោរពមិនកោតក្រែង ក្នុង
 ព្រះសង្ឃផង មិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខាផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណា
 មិនគោរពមិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា ។ បេ។ មិនធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ក្នុងសិក្ខាទេ
 ភិក្ខុនោះរមែងបង្កវិវាទឲ្យកើតឡើង ក្នុងព្រះសង្ឃ ដែលជាវិវាទប្រព្រឹត្តទៅ
 ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិនជាសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីមិន
 ចម្រើនដល់ជនច្រើន មិនជាប្រយោជន៍ ជាទុក្ខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំង-
 ឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ ពិចារណាយើញមូលហេតុ

នៃវិវាទ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាខាងក្នុង ឬជាខាងក្រៅហើយ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវព្យាយាម ដើម្បីលះបង់នូវ
 វិវាទមូលដ៏លាមកនេះចេញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បើអ្នកទាំងឡាយ មិន
 ពិចារណាយើញនូវវិវាទមូល មានសភាពយ៉ាងនេះ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាង
 ក្រៅទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងរឿងនោះ អ្នកទាំងឡាយ សមបីប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីមិនឲ្យវិវាទមូលដ៏លាមកនេះ ជាប់តាមតទៅទៀតបាន ។ យ៉ាងនេះ
 ឈ្មោះថា ការលះបង់ចោលនូវវិវាទមូលដ៏លាមកនោះ ។ យ៉ាងនេះ ឈ្មោះ
 ថា មិនមានវិវាទមូលដ៏លាមកនេះ ជាប់តាមតទៅទៀត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហើយ ជាវិវាទមូល ៦ យ៉ាង ។

អដ្ឋកថា

វិវាទមូលសូត្រ

[៣៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងវិវាទមូលសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ ហេតុ
 នៃវិវាទ ឈ្មោះថា វិវាទមូល ។ បុគ្គលដែលប្រកបដោយសេចក្តីក្រោធ
 មានការអាក់អន់ជាលក្ខណៈ ឈ្មោះថា កោធន អ្នកប្រកបដោយការចង
 សេចក្តីក្រោធ មានការមិនលះបង់នូវពៀរជាលក្ខណៈ ឈ្មោះថា ឧបនាហិ ។
 បទថា អហិតាយ ទុក្ខាយ ទេវមនុស្សានំ សេចក្តីថា ការទាស់ទែងរបស់

ភិក្ខុ ២ រូប រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីវត្ថុមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខដល់ទេវតា
និងមនុស្សទាំងឡាយ ។

សួរថា ប្រព្រឹត្តទៅបានដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា កាលភិក្ខុ ២ រូបទាស់គ្នា
អន្តរាសិករបស់លោកទាំង ២ នោះ ក្នុងវត្តនោះ ក៏នឹងវិវាទគ្នា ភិក្ខុនិសង្ស
ដែលទទួលឱវាទនៃភិក្ខុទាំងនោះ ក៏វិវាទគ្នា ដូចក្នុងកោសម្ពិក្ខន្ធកៈ បន្ទាប់អំពី
នោះ ឧបជ្ជាករបស់លោកទាំងនោះ ក៏នឹងវិវាទគ្នា បន្ទាប់មក អារក្ខទេវតានៃ
មនុស្សទាំងឡាយ ក៏បែកគ្នាជា ២ ចំណែក អារក្ខទេវតាខាងធម្មវាទី ក៏
យ៉ាងនោះ គឺជាខាងចំណែកធម្មវាទីភិក្ខុ ទេវតាដែលជាអធម្មវាទី ក៏ជាបក្ខ
ពួកអធម្មវាទី ។ បន្ទាប់អំពីនោះ ក្នុងទេវតាដែលជាមិត្តរបស់អារក្ខទេវតា
ទាំងឡាយ ក៏បែកបាក់គ្នា ។ បើខាងអធម្មវាទីមានចំនួនច្រើនជាងខាងធម្មវាទី
តអំពីនោះ ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ក៏នឹងទាញយកវត្ថុដែលមនុស្សចំនួន
ច្រើនកាន់យក នាំគ្នាលះបង់ចោលធម៌ កាន់យកអធម៌ដោយច្រើននោះឯង ។
ទេវតា និងមនុស្សទាំងនោះ កាលរស់នៅកាន់យកអធម៌ជាគោល ក៏កើតក្នុង
អបាយ ការទាស់ទែងគ្នានៃភិក្ខុទាំង ២ រូប រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីវត្ថុ មិន
ជាប្រយោជន៍ ដើម្បីជាទុក្ខដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយប្រការ
ដូចពណិនា ដូច្នោះ ។

បទថា អដ្ឋត្តំ វា បានដល់ បរិស័ទខាងក្នុងរបស់លោកទាំងឡាយ ។
បទថា ពហិទ្ធា បានដល់ បរិស័ទរបស់អ្នកដទៃ ។ បុគ្គលដែលប្រកប

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេត្តបរិហានិយវគ្គទី ៤

៥៣៦

ដោយការលុបគុណ ដែលមានការលុបគុណរបស់អ្នកដទៃជាលក្ខណៈ ឈ្មោះថា
មក្ខី ។ បុគ្គលដែលប្រកបទៅដោយការវាយស្មើ មានការប្រៀបផ្ទឹមជា
លក្ខណៈ ឈ្មោះថា បណ្ឌាសី ។ បុគ្គលដែលប្រកបដោយការច្រណែន មាន
ការច្រណែនក្នុងសក្ការៈរបស់អ្នកដទៃជាលក្ខណៈ ឈ្មោះថា សស្ស្រកី ។

បុគ្គលប្រកបទៅដោយការកំណាញ់ទាំងឡាយ មានការកំណាញ់លំនៅ
ជាដើម ឈ្មោះថា មច្ឆរិ ។ បុគ្គលអត្តអាង ឈ្មោះថា សថ ។ បុគ្គលដែល
ចិទបាំងរបស់ដែលធ្វើហើយ ឈ្មោះថា មាយារិ ។ បុគ្គលទ្រុស្តសីល ដែល
ប្រាថ្នានូវការលើកតម្កើងនូវគុណដែលមិនមាន ឈ្មោះថា វាបិច្ឆោ ។

បទថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ បានដល់ នត្តិកវាទីបុគ្គល អហេតុកវាទីបុគ្គល
អភិរិយវាទីបុគ្គល ។ បទថា សន្តិដ្ឋិបរាមាសិ បានដល់ ប្រកាន់មាំនូវទិដ្ឋិ
របស់ខ្លួននោះឯង ។ បទថា អាទានគ្គាហី បានដល់ អ្នកប្រកាន់មាំ ។ បទ
ថា ទុប្បនិទិស្សត្តិ បានដល់ ជាអ្នកមិនអាចលះទិដ្ឋិដែលខ្លួនប្រកាន់ហើយ ។
ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់វង្សៈតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា វិវាទមូលសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទានសូត្រទី ៧

[៣៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង ឧបាសិកា ជាមាតាព្រះនន្ទ អ្នកនៅក្នុងក្រុងវេស្សកណ្ណកៈ តម្កល់ទានប្រកបដោយអង្គ ៦ ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លានជាប្រធាន ។ ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ បានទតឃើញនន្ទមាតាឧបាសិកា អ្នកនៅក្នុងក្រុងវេស្សកណ្ណកៈ ដោយ ទិព្វចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ដែលកំពុងតម្កល់ទាន ប្រកប ដោយអង្គ ៦ ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ជាប្រធាន លុះទតឃើញហើយ ក៏ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នន្ទមាតាឧបាសិកា អ្នកនៅក្នុងក្រុងវេស្សកណ្ណកៈនោះ កំពុងតម្កល់ទាន ប្រកប ដោយអង្គ ៦ ចំពោះភិក្ខុសង្ឃ មានព្រះសារីបុត្ត និងព្រះមោគ្គល្លាន ជា ប្រធាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះទានប្រកបដោយអង្គ ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ អង្គរបស់ទាយកមាន ៣ អង្គរបស់ បដិគ្គាហកទាំងឡាយមាន ៣ ។ ចុះអង្គរបស់ទាយក ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ទាយកជាអ្នកមានចិត្ត ត្រេកអរមុន អំពីកាលឲ្យ ១ កំពុងតែឲ្យ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ១ លុះឲ្យហើយ មានចិត្ត រីករាយ ១ ។ នេះជាអង្គទាយកមាន ៣ ។ អង្គរបស់បដិគ្គាហកទាំងឡាយ មាន ៣ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងសាសនានេះ ពួកបដិគ្គាហក

ជាអ្នកប្រាសចាករាគៈ ឬប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់រាគៈ ១ ប្រាសចាកទោសៈ ឬប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់ទោសៈ ១ ប្រាសចាកមោហៈ ឬប្រតិបត្តិដើម្បីបន្ទោបង់មោហៈ ១ ។ នេះជាអង្គបដិគ្គាហកមាន ៣ ។ អង្គរបស់ទាយកមាន ៣ អង្គរបស់បដិគ្គាហកមាន ៣ ដូច្នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង ជាទានប្រកបដោយអង្គ ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនងាយកំណត់ នូវប្រមាណនៃបុណ្យរបស់ទាន ដែលប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាងនេះថា គំនរ បុណ្យ គំនរកុសល ជាគ្រឿងនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ឲ្យនូវអារម្មណ៍ដ៏ល្អ មាន សុខជាវិបាក ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ថានសួគ៌ប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី ប្រាថ្នា ត្រេកអរ គាប់ចិត្ត ជាប្រយោជន៍ ជាសុខបានឡើយ ។ ដោយពិត នោះថា រាប់មិនបាន ប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ថា ជាគំនរ បុណ្យច្រើន ប៉ុណ្ណោះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុគ្គលដែលមិនងាយកំណត់ប្រមាណ នូវទឹកក្នុងមហាសមុទ្រថា ទឹកប៉ុណ្ណោះអាឡែកក្តី ទឹកប៉ុណ្ណោះរយអាឡែកក្តី ទឹក ប៉ុណ្ណោះពាន់អាឡែកក្តី ទឹកប៉ុណ្ណោះសែនអាឡែកក្តីបានឡើយ ។ ដោយពិតនោះ ថា រាប់មិនបានប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ថា គំនរទឹកដ៏ច្រើនប៉ុណ្ណោះ បាន ។ យ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនងាយកំណត់ ប្រមាណនូវបុណ្យនៃទាន ប្រកបដោយអង្គ ៦ យ៉ាង យ៉ាងនេះថា គំនរ បុណ្យ គំនរកុសល ជាគ្រឿងនាំមកនូវសុខ ឲ្យនូវអារម្មណ៍ដ៏ល្អ មានសុខ ជាវិបាក ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ថានសួគ៌ប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីប្រាថ្នា

ត្រេកអរ គាប់ចិត្ត ជាប្រយោជន៍ ជាសុខបានឡើយ ។ ដោយពិតនោះថា រាប់មិនបានប្រមាណមិនកើត គ្រាន់តែរាប់ថា ជាគំនរមុណ្យដ៏ច្រើនប៉ុណ្ណោះបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ទាយកមានចិត្តរីករាយ ក្នុងវេលាមុនអំពីកាលឲ្យ
កំពុងឲ្យ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា លុះឲ្យហើយក៏មានចិត្ត
ត្រេកអរ (តាមក្រោយ) នេះជាសេចក្តីបរិបូណ៌
របស់ទាន ។ បុគ្គលអ្នកប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាក
ទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈ មិនមានអាសវៈ ជា
ព្រហ្មចារី មានសេចក្តីសង្រួម ឈ្មោះថា ជាខេត្តនៃ
ទានដ៏បរិបូណ៌ (ដោយគុណ) ។ បុគ្គលខ្វល់ខ្វាយ
ដោយខ្លួនឯង ឲ្យទានដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ ទាននោះ
ជាទានមានផលច្រើន ព្រោះខ្លួនផង ព្រោះបុគ្គល
ដទៃផង ។ អ្នកប្រាជ្ញជាបណ្ឌិត អ្នកមានសទ្ធា មាន
ចិត្តផុតស្រឡះ (ចាកសេចក្តីកំណាញ់) លុះឲ្យ
ទានយ៉ាងនេះហើយ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងទេវលោក
ជាសុខ ឥតមានទុក្ខ ។

អដ្ឋកថា

នានសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទានសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា វេទ្យកណ្ណកិ បានដល់ ជាអ្នកក្រុងវេទ្យកណ្ណកៈ ។ បទថា ធន្យង្គសមន្មាគតំ សេចក្តីថា ប្រកបទៅដោយអង្គនៃគុណ ៦ ប្រការ ។ បទថា ទត្តិណំ បតិដ្ឋា- យេតិ សេចក្តីថា ថ្វាយទាន ។ បទថា បុត្រេវ នានា សុមនោ សេចក្តីថា ជាអ្នកដល់នូវសោមនស្សអស់មួយខែថា អញនឹងថ្វាយទាន អធិប្បាយថា បុព្វចេតនាក្នុងពាក្យថា បុត្រេវ នានា សុមនោ នេះ រមែងមានដល់អ្នកផ្តើម ធ្វើស្រែ ដោយគិតថា អញនឹងថ្វាយទានដោយសម្បូរ ដែលកើតអំពីស្រែ នេះ ចាប់តាំងអំពីកាលដែលកើតការគិតឡើងថា អញនឹងថ្វាយទាន ។ ឯ មុព្វនចេតនាដែលត្រាស់យ៉ាងនេះថា កាលឲ្យរមែងញ៉ាំងចិត្តឲ្យផ្សេងផង ដូច្នោះ រមែងមានក្នុងកាលឲ្យទានប៉ុណ្ណោះ តែអបរចេតនានេះថា កាលឲ្យហើយ ក៏ មានចិត្តត្រេកអរ ដូច្នោះ រមែងមានដល់បុគ្គលដែលរពូកដល់ ខាងក្រោយក្នុង កាលបន្ត មក ។

បទថា វិតរាតា បានដល់ ព្រះខ័ណ្ឌស្រពដែលប្រាសចាករាតៈ ។ បទថា រាតវិនយាយ វា បដិបន្ទា សេចក្តីថា បដិបទាប្រព្រឹត្តទៅដែលជា ហេតុនាំរាតៈចេញទៅ ទេសនានេះជាទេសនាយ៉ាងឧក្រិដ្ឋ មិនមែនសម្រាប់ ព្រះខ័ណ្ឌស្រពតែម្យ៉ាងប៉ុណ្ណោះទេ សូម្បីព្រះអនាគាមី ព្រះសកទាគាមី ព្រះ សោតាបន្ន ដោយហោច សាមណេរដែលកាន់ភណ្ណៈ ឬសហើយក្នុងថ្ងៃនោះ

ទុក្ខិណាដែលថ្វាយហើយ រមែងឈ្មោះថា ប្រកបទៅដោយអង្គ ៦ ទាំងអស់
ព្រោះថា សូម្បីសាមណេរ ក៏បួសដើម្បីសោតាបត្តិមគ្គដូចគ្នា ។

ការបរិបូណ៌នៃទាន ឈ្មោះថា យញ្ញស្សសម្បទា។ បទថា សញ្ញតា
សេចក្តីថា សង្រួមហើយ ដោយការសង្រួម គឺសីល ។ បទថា សយំ
អាចមយំត្វាន សេចក្តីថា ខ្លួនឯងលាងដៃ លាងជើង ហើយលុបមុខ ។
បទថា សកេហិ ចាណិភិ សេចក្តីថា ដោយដៃរបស់ខ្លួន ។ បាវៈជា
សយេហិ ក៏មាន ។ បទថា សន្ទោ បានដល់ ជឿគុណព្រះរតនត្រ័យ ។
បទថា មុត្តន ចេតសា សេចក្តីថា មានចិត្តរចផុតអំពីសេចក្តីកំណាញ់ក្នុង
លាភជាដើម ។ បទថា អព្យាបន្នំ សុខំ លោកំ បានដល់ ទេវលោកដែល
ប្រាសចាកទុក្ខ មានតែសុខ និងសោមនស្សដ៏ឧឡារ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថាទានសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អត្តការិយសូត្រទី ៨

[៣៨] គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលរូសរាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ បញ្ចប់ពាក្យរូសរាយ និងពាក្យដែលគួររឭកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់និយាយយ៉ាងនេះ ធ្លាប់ យល់យ៉ាងនេះថា មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីខ្លួន មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីបុគ្គលដទៃបានឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ តថាគតមិនដែលជួប មិន ដែលឮ មនុស្សនិយាយយ៉ាងនេះ យល់យ៉ាងនេះឡើយ ហេតុអ្វី បានជា មនុស្សឈានដើរទៅមុខខ្លួនឯង ឈានដើរត្រឡប់មកខ្លួនឯង និយាយយ៉ាង នេះថា មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីខ្លួន មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បី បុគ្គលដទៃ ដូច្នោះបាន ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នកសម្គាល់ហេតុនោះ ដូចម្តេច ការផ្តន្ទរសេចក្តីព្យាយាម មានដែរឬទេ ។ មានដែរព្រះអង្គ ។ កាលបើ មានការផ្តន្ទរសេចក្តីព្យាយាមហើយ សត្វទាំងឡាយមានសេចក្តីប្រារព្ធ រមែង ប្រាកដឡើងដែរឬទេ ។ មានដែរព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ កាលបើមាន ការផ្តន្ទរសេចក្តីព្យាយាមហើយ សត្វទាំងឡាយ មានសេចក្តីប្រារព្ធ ប្រាកដ ដោយហេតុណា ហេតុនេះហើយ ជាការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីខ្លួន ជាការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីបុគ្គលដទៃ របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អ្នក

សម្គាល់ហេតុនោះដូចម្តេច សេចក្តីព្យាយាម មានសភាពចេញចាកការខ្ជិល
 ច្រអូស មានដែរឬទេ ។ បេ ។ សេចក្តីប្រឹងប្រែងមានដែរឬទេ សេចក្តីរឹងប៉ឹង
 មានដែរឬទេ សេចក្តីមាំមួនមានដែរឬទេ សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ មានដែរឬទេ ។
 មានដែរព្រះអង្គ ។ កាលបើមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយហើយ សត្វទាំងឡាយ មាន
 សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ក៏រមែងប្រាកដឡើងដែរឬទេ ។ មានប្រាកដដែរព្រះអង្គ ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលបើសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយមានហើយ សត្វទាំងឡាយ មាន
 សេចក្តីខ្វល់ខ្វាយប្រាកដឡើងដោយហេតុណា ហេតុនេះ ជាការធ្វើ (កម្ម)
 ដើម្បីខ្លួន ជាការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីបុគ្គលដទៃ របស់សត្វទាំងឡាយ ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ តថាគតមិនដែលជួប មិនដែលឮ មនុស្សនិយាយយ៉ាងនេះ យល់
 យ៉ាងនេះឡើយ ដូចម្តេចក៏មនុស្សឈានដើរទៅមុខខ្លួនឯង ឈានដើរត្រឡប់
 មកខ្លួនឯង មកនិយាយយ៉ាងនេះថា មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីខ្លួន មិន
 មានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បីបុគ្គលដទៃ សោះឡើយ ។ បពិត្រព្រះគោតម
 ដ៏ចម្រើន ពីរោះណាស់ ។ បេ ។ ចាប់ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះទៅ ជាអ្នកដល់រូវ
 ព្រះអង្គជាទីពឹង ស្មើដោយជីវិត ។

អដ្ឋកថា

អត្តការីសូត្រ

[៣៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអត្តការីសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អន្ទសំ វា អស្សោសី វា សេចក្តីថា អញកុំបីបើកភ្នែកឃើញ កុំបីបានឮថា
 បុគ្គលនោះនៅក្នុងទីឈ្មោះនោះ ឬកុំបីបានឮពាក្យដែលបុគ្គលនោះពោល ។
 បទថា កងំ ហិ នាម សេចក្តីថា ដោយហេតុអ្វី ។

សេចក្តីព្យាយាមដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយអំណាចនៃការចាប់ផ្តើម
 ឈ្មោះថា អារត្តធាតុ ។ សេចក្តីព្យាយាមដែលមានសភាវៈឈានចេញទៅ
 អំពីការខ្ជិលច្រអូស ឈ្មោះថា និក្ខមធាតុ ។ សភាវៈនៃការឈានមុខ
 ឈ្មោះថា បរក្កមធាតុ ។ សភាវៈនៃកម្លាំងកាយ ឈ្មោះថា ថាមធាតុ ។
 សភាវៈរបស់ធិតិ (កម្លាំងប្រាជ្ញា) ឈ្មោះថា ធិតិធាតុ ។ សភាវៈរបស់
 សេចក្តីព្យាយាម ឈ្មោះថា ឧបក្កមធាតុ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពាក្យទាំងអស់នេះ
 ជាឈ្មោះនៃសេចក្តីព្យាយាមតែម្យ៉ាង ដែលប្រព្រឹត្តទៅហើយ ដោយអាការ
 នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អត្តការីសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និទានសូត្រទី ៩

[៣៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំងឡាយ ៣ យ៉ាងនេះ ដែលផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតអកុសលកម្មទាំងឡាយ ។ ហេតុ ៣ យ៉ាង តើដូចម្ដេច ។ គឺ លោភៈ ជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតអកុសលកម្មទាំងឡាយ ១ ទោសៈ ជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតអកុសលកម្មទាំងឡាយ ១ មោហៈ ជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតអកុសលកម្មទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អលោភៈ មិនកើតមកអំពីលោភៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ លោភៈប្រាកដជាកើតមកអំពីលោភៈដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អទោសៈ មិនកើតមកអំពីទោសៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ ទោសៈប្រាកដជាកើតមកអំពីទោសៈដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អមោហៈ មិនកើតមកអំពីមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ មោហៈប្រាកដជាកើតមកអំពីមោហៈដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកទេវតាក្ដី ពួកមនុស្សក្ដី ឬសុគតិណាមួយឯទៀត មិនមែនបានប្រាកដអំពីកម្មដែលកើតអំពីលោភៈ កម្មដែលកើតអំពីទោសៈ កម្មដែលកើតអំពីមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ នរកក្ដី កំណើតតិរច្ឆានក្ដី ប្រេតវិស័យក្ដី ឬក៏ទុគ្គតិណាមួយឯទៀត រមែងកើតប្រាកដមកអំពីកម្ម ដែលកើតអំពីលោភៈ កម្មដែលកើតអំពីទោសៈ កម្មដែលកើតអំពីមោហៈជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុ ៣ យ៉ាងនេះហើយ ដែលផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតអកុសលកម្មទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះ ដែលផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតកុសលកម្មទាំងឡាយ ។ ចុះ
 ហេតុ ៣ យ៉ាង តើដូចម្ដេច ។ គឺអលោកៈជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតកុសល
 កម្មទាំងឡាយ ១ អទោសៈ ជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតកុសលកម្មទាំងឡាយ
 ១ អមោហៈ ជាហេតុផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតកុសលកម្មទាំងឡាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ លោកៈមិនមែនកើតមកអំពីអលោកៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើដូច្នោះ អលោកៈ ប្រាកដជាកើតមកអំពីអលោកៈដដែល ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ទោសៈមិនមែនកើតមកអំពីអទោសៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលបើដូច្នោះ អទោសៈប្រាកដជាកើតមកអំពីអទោសៈដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មោហៈមិនមែនកើតអំពីអមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 បើដូច្នោះ អមោហៈប្រាកដជាកើតមកអំពីអមោហៈដដែល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នរកក្ដី កំណើតតិរច្ឆានក្ដី ប្រេតវិស័យក្ដី ឬក៏ទុគ្គតិណាមួយឯទៀត
 មិនកើតប្រាកដមកអំពីកម្មដែលកើតពីអលោកៈ កម្មដែលកើតអំពីអទោសៈ
 កម្មដែលកើតអំពីអមោហៈទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើដូច្នោះ ពួកទេវតាក្ដី
 ពួកមនុស្សក្ដី ឬក៏សុគតិណាមួយឯទៀត តែងកើតប្រាកដមកអំពីកម្មដែល
 កើតអំពីអលោកៈ កម្មដែលកើតអំពីអទោសៈ កម្មដែលកើតមកអំពីអមោហៈ
 ជាប្រាកដ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុទាំង ៣ យ៉ាងនេះហើយ តែង
 ផ្ដួចផ្ដើមឲ្យកើតកុសលកម្មទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

និទានសូត្រ

[៣៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិទានសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា កម្មានំ បានដល់ កម្មដែលឲ្យដល់វិវដ្តៈ ។ បទថា សមុទយាយ សេចក្តីថា ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ការប្រមូលកម្មមក ។ បទថា និទានំ បានដល់ ជាបច្ច័យ ។ បទថា លោកនេន សេចក្តីថា កើតអំពីលោកៈ ។ បទថា នបញ្ញាយន្តិ សេចក្តីថា មិនប្រាកដថា កើតហើយ ព្រោះកម្មបែបនេះ ។

ក្នុងធម៌ចំណែកស បទថា កម្មានំ បានដល់ កម្មដែលឲ្យដល់វិវដ្តៈ ។ ដូច្នោះ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់វដ្តៈផង វិវដ្តៈផង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា និទានសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កិម្មលសូត្រទី ១០

[៤០] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវេទ្យវន ទៀបក្រុងកិមិលា ។ គ្រានោះ ព្រះកិមិលៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះកិមិលៈដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

ក៏ក្រាបទូលសួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
 ដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេចអេះ កាលបើព្រះតថាគតបរិនិព្វានហើយ ព្រះសទ្ធម្ម
 មិនបិតថេរនៅអស់កាលយូរបាន ។ ម្នាលកិមិលៈ ក្នុងសាសនានេះ កាល
 តថាគតបរិនិព្វានហើយ ពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ជាអ្នកមិន
 គោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងព្រះសាស្តា មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុង
 ព្រះធម៌ មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងសង្ឃ មិនគោរព មិនកោតក្រែង
 ក្នុងសិក្ខា មិនគោរព មិនកោតក្រែង ក្នុងអប្បមាទ មិនគោរព មិនកោតក្រែង
 ក្នុងបដិសន្ធារៈ ។ ម្នាលកិមិលៈ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ កាលបើព្រះ
 តថាគតបរិនិព្វានហើយ ព្រះសទ្ធម្មមិនបិតថេរនៅអស់កាលយូរបាន ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេចអេះ កាលព្រះ
 តថាគតបរិនិព្វានហើយ ព្រះសទ្ធម្មបិតថេរនៅអស់កាលយូរបាន ។ ម្នាល
 កិមិលៈ ក្នុងសាសនានេះ កាលបើព្រះតថាគត បរិនិព្វានហើយ ពួកភិក្ខុ
 ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ជាអ្នកគោរព កោតក្រែងក្នុងព្រះសាស្តា គោរព
 កោតក្រែង ក្នុងព្រះធម៌ គោរព កោតក្រែងក្នុងព្រះសង្ឃ គោរព កោតក្រែង
 ក្នុងសិក្ខា គោរព កោតក្រែង ក្នុងអប្បមាទ គោរព កោតក្រែង ក្នុង
 បដិសន្ធារៈ ។ ម្នាលកិមិលៈ នេះជាហេតុ នេះជាបច្ច័យ កាលបើព្រះតថាគត
 បរិនិព្វានហើយ ព្រះសទ្ធម្មបិតថេរនៅអស់កាលយូរបាន ។

អដ្ឋកថា

កិម្មលសូត្រ

[៤០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងកិម្មលសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា វេទ្យុវនេ បានដល់ ក្នុងព្រៃមុច្ចុលិន្ទ (ព្រៃរាំងអន្ទក់) ។ បទថា សទ្ធម្មោ បានដល់ ព្រះសទ្ធម្ម គឺព្រះសាសនា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា កិម្មលសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទារុក្ខន្ធសូត្រទី ១១

[៤១] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិដ្ឋក្នុង ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ ព្រះសារីបុត្តដ៏មាន អាយុ ស្មៀកស្បង់ប្រដាប់បាត្រ និងបីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ចុះអំពីភ្នំគិដ្ឋក្នុង ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុដ៏ច្រើន បានឃើញគំនរឈើដ៏ធំក្នុងប្រទេស ១ ហើយប្រឹក្សា នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ លោកទាំងឡាយ ឃើញ គំនរឈើដ៏ធំណោះដែរឬទេ ។ ឃើញដែរអារុសោ ។ ម្នាលអារុសោទាំង- ឡាយ កាលបើភិក្ខុមានប្ញទ្ធិ ប្រាថ្នាដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញក្នុងចិត្ត គប្បី កំណត់នូវគំនរឈើឯណោះថា ជាបបរិជាតុ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។

ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះថា ភិក្ខុមានប្ញទ្ធិ ដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញ ក្នុងចិត្ត អាស្រ័យបឋវីធាតុ ក្នុងគំនរឈើឯណោះហើយ គប្បីកំណត់នូវ គំនរឈើឯណោះថា ជាបឋវីធាតុ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ កាលបើ ភិក្ខុមានប្ញទ្ធិ ប្រាថ្នាដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញក្នុងចិត្ត គប្បីកំណត់នូវគំនរឈើ ឯណោះ ថាជាអបេធាតុ ។ បេ ។ គប្បីកំណត់ថា ជាតេជោធាតុ គប្បីកំណត់ថា ជាវាយោធាតុ គប្បីកំណត់ថា ជាសុភធាតុ គប្បីកំណត់ថាជាអសុភធាតុ ។ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះភិក្ខុមានប្ញទ្ធិ ដល់នូវសេចក្តីស្ងាត់ជំនាញក្នុងចិត្ត អាស្រ័យអសុភធាតុ ក្នុងគំនរឈើឯណោះ គប្បីកំណត់នូវគំនរឈើឯណោះថា ជាអសុភធាតុ ។

អដ្ឋកថា

ទារុក្ខន្ធសូត្រ

[៤១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទារុក្ខន្ធសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ បទថា ចេតោវសិប្បត្តោ បានដល់ ជាអ្នកដល់នូវភាពជាអ្នកមានអំណាចចិត្ត ។ បទថា បឋវីន្ទេវ អធិមុច្ឆេយ្យ សេចក្តីថា គប្បីកំណត់អាការដែលរឹងថា ធាតុដី ។ បទថា យំ និស្សាយ សេចក្តីថា អាស្រ័យបឋវីធាតុឯណា ដែល មានអាការរឹងមាន ។ ភិក្ខុអ្នកមានប្ញទ្ធិ គប្បីបង្ហោនចិត្តទៅកាន់កំណត់ឈើ

នោះថាជាដី បឋវីធាតុនោះ មាននៅក្នុងកំណាត់ឈើនោះ ។ ព្រោះដូច្នោះ
 សូម្បីបទដ៏សេស គប្បីជ្រាបដោយន័យនេះឯង អធិប្បាយថា ក្នុងកំណាត់
 ឈើនោះ មានបឋវីធាតុ មានអាការវីង យ៉ាងណា អបេធាតុ មានអាការ
 ប្រមូលផ្តុំ តេជោធាតុ មានអាការក្តៅ វាយោធាតុ មានលក្ខណៈកម្រើក
 ក៏មាននៅក្នុងកំណាត់ឈើនោះដូចគ្នា ។ សុកធាតុណា ដែលមានពណ៌ដូច
 ផ្កាបទុម មាននៅក្នុងខ្លឹមឈើ ដែលមានពណ៌ក្រហម ភិក្ខុបង្ហោនចិត្តទៅ
 គឺកំណាត់ដុំឈើនោះ ដោយអាស្រ័យសុកធាតុនោះថា សុកំ សុកំ ស្មាតៗ
 ដូច្នោះ សុកធាតុណា ដែលមានពណ៌មិនគួរពេញចិត្ត មាននៅក្នុងលម្អិត
 ដែលស្អុយ និងក្នុងក្រមរ ឬស្រាយទាំងឡាយ ភិក្ខុបង្ហោនចិត្តទៅ គឺកំណាត់
 កំណាត់ឈើនោះ ដោយអាស្រ័យអសុកធាតុនោះឯងថា អសុកំ អសុកំ មិន
 ស្មាតៗ ដូច្នោះ ។ ក្នុងព្រះសូត្រនេះ លោកពោលឈ្មោះថា មិសកវិហារ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទារុក្ខន្ធសូត្រទី ១១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

នាគិតសូត្រទី ១២

[៤២] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធដំណើរទៅកាន់ចារិក ក្នុងដែនកោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃជាច្រើន ស្តេចទៅដល់ព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះឥច្ឆានន្ទ័លៈ របស់អ្នកដែនកោសល ទាំងឡាយ ។ មានសេចក្តីតំណាលថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុង ដងព្រៃឥច្ឆានន្ទ័លៈ ទៀបព្រាហ្មណគ្រាម ឈ្មោះឥច្ឆានន្ទ័លៈនោះ ។ ពួក ព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកឥច្ឆានន្ទ័លៈបានឮថា ព្រះសមណគោតមដ៏ ចម្រើន ជាសក្យបុត្តចេញចាកសក្យត្រកូល ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ស្តេចមកដល់ ស្រុកឥច្ឆានន្ទ័លៈ ហើយគង់ក្នុងដងព្រៃឥច្ឆានន្ទ័លៈ ទៀបស្រុកឥច្ឆានន្ទ័លៈ ។ ឯព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ មានកិត្តិសព្វដ៏ពិរោះខ្ជរខ្ជាយទៅយ៉ាងនេះថា ព្រះ ដ៏មានព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គឆ្ងាយចាកសិកសត្រូវ គឺកិលេស ទ្រង់ត្រាស់ដឹង នូវព្រាយរុយដោយព្រះអង្គឯង បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជា និងចរណៈ ។ បេ ។ ត្រាស់ ដឹងអរិយសច្ចទាំង ៤ ព្រះអង្គលែងវិលមកកាន់ភពថ្មីទៀត ។ ព្រះដ៏មានព្រះ ភាគនោះ ទ្រង់ញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ។ បេ ។ ការ បានជួបប្រទះព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ។ គ្រាកាលរាត្រីនោះ កន្លងទៅហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ និងគហបតី អ្នកស្រុកឥច្ឆានន្ទ័លៈ កាន់ខាទនីយកោដនី- យាហារដ៏ច្រើន ចូលទៅក្នុងដងព្រៃឥច្ឆានន្ទ័លៈ លុះចូលទៅដល់ហើយ បិត នៅខាងក្រៅខ្លោងទ្វារ រួចមានសំឡេងគឺកកងយ៉ាងខ្លាំង ។ សម័យនោះ ព្រះ

នាគិតៈដ៏មានអាយុ ជាអ្នកត្រូវវេនបម្រើព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះ ព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះនាគិតៈដ៏មានអាយុថា វៃនាគិតៈ ពួកជន
 ណា ស្រែកហើកកកង ទំនងដូចជាព្រានសំណាញ់ដណ្តើមត្រីគ្នា ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកព្រាហ្មណ៍គហបតី អ្នកស្រុកឥច្ឆាន្តលៈនុ៎ះ នាំយក
 ខាទនីយកោជនីយាហារដ៏ច្រើនមុខ ហើយឈរខាងក្រៅខ្វែងទ្វារ ឧទ្ទិស
 ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគផង ភិក្ខុសង្ឃផង ។ ម្ចាស់នាគិតៈ តថាគតសុំ
 កុំជួបប្រសប់នឹងយសបរិវារ ឯយសក៏កុំជួបប្រសប់នឹងតថាគតយ៉ាងនេះ
 ឡើយ ។ ម្ចាស់នាគិតៈ តថាគតជាអ្នកបានសមតាមប្រាថ្នា បានងាយ បាន
 ស្រួលនូវនេក្ខម្មសុខ (សុខកើតអំពីកិរិយាចេញបួស) បរិវេកសុខ (សុខ
 កើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់) ឧបសមសុខ (សុខកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់)
 សម្ពោធសុខ (សុខកើតអំពីសេចក្តីត្រាស់ដឹង) បុគ្គលណា ជាអ្នកមិនបាន
 សមតាមប្រាថ្នា មិនបានងាយ មិនបានស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ បរិវេកសុខ
 ឧបសមសុខ សម្ពោធសុខទេ បុគ្គលនោះ គប្បីត្រេកអរនឹងសុខកខ្វក់ សុខ
 ងុយងើក សុខប្រកបដោយលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរនោះ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ទទួលនិមន្ត សូមព្រះសុគត
 ទ្រង់ទទួលនិមន្តឥឡូវ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនេះគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទទួលនិមន្តណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនេះគួរព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទទួលនិមន្តណាស់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

ស្តេចនឹងយាងទៅក្នុងទីណាៗ ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម ជនបទ
 នឹងបាក់បបទៅតាមព្រះដ៏មានព្រះភាគក្នុងទីនោះៗ ដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 ចម្រើន ដូចជាក្លៀងមានតំណក់ទឹកធំៗ បង្ហូរចុះ ទឹករមែងហូរទៅកាន់ទីទំនាប
 យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ឥឡូវនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ នឹង
 ស្តេចទៅក្នុងទីណាៗ ពួកព្រាហ្មណ៍ គហបតី អ្នកនិគម ជនបទ នឹងបាក់បប
 ទៅតាមព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក្នុងទីនោះៗ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ដំណើរនោះ
 ព្រោះហេតុអ្វី ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះថា ព្រះដ៏មានព្រះភាគ មាន
 សីល និងបញ្ញា ។ ម្នាលនាគិតៈ តថាគតសុំកុំជួបនឹងយសបរិវារ ឯយសក៏
 កុំជួបប្រសប់នឹងតថាគត (យ៉ាងនេះ) ឡើយ ។ ម្នាលនាគិតៈ តថាគតជា
 អ្នកបានសមតាមប្រាថ្នា បានងាយ បានស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ បរិវេកសុខ
 ឧបសមសុខ សម្ពោធសុខ បុគ្គលណា មិនបានសមតាមប្រាថ្នា មិនបាន
 ងាយ មិនបានស្រួល នូវនេក្ខម្មសុខ បរិវេកសុខ ឧបសមសុខ សម្ពោធសុខ
 នេះទេ បុគ្គលនោះ គប្បីត្រេកអរនឹងសុខកខ្វក់ សុខងុយងោក សុខ
 ប្រកបដោយលាភសក្ការៈ និងសេចក្តីប្រសើរនោះ ។ ម្នាលនាគិតៈ ក្នុងទី
 ឯណោះ តថាគតឃើញភិក្ខុ នៅក្នុងសេនាសនៈ នាចន្លោះស្រុក កំពុងអង្គុយ
 ចម្រើនសមាធិ ម្នាលនាគិតៈ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 ឥឡូវនេះ ជនជាម្ចាស់អារាម នឹងបៀតបៀននូវលោកដ៏មានអាយុនេះ ឬក៏
 សាមណេរ មុខជាញ៉ាំងភិក្ខុនោះឲ្យឃ្នាតចាកសមាធិដែរឬទេ ។ ម្នាលនាគិតៈ

ហេតុនោះ តថាគតមិនពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ ព្រោះតែនៅក្នុងសេនាសនៈនា
 ចន្លោះស្រុក ។ ម្នាលនាគិតៈ មួយទៀត ក្នុងទីឯណោះ តថាគតឃើញ
 ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ កំពុងអង្គុយលក់ក្នុងព្រៃ ម្នាលនាគិតៈ តថាគតនោះ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ លោកនេះ បន្ទាបង់នូវសេចក្តី
 លំបាកក្នុងកិរិយាដេកលក់នេះហើយ ធ្វើមនសិការនូវអរញ្ញាសញ្ញាឲ្យប្រសើរ
 ឯក ។ ម្នាលនាគិតៈ ហេតុនោះ បានជាតថាគត ពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ
 ព្រោះតែនៅក្នុងព្រៃ ។ ម្នាលនាគិតៈ មួយទៀត ក្នុងទីឯណោះ តថាគតឃើញ
 ភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ មិនអង្គុយចម្រើនសមាធិក្នុងព្រៃទេ ម្នាលនាគិតៈ តថាគត
 នោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ លោកនេះ នឹងតាំងចិត្តដែលមិន
 ទាន់ដល់សមាធិផង រក្សាចិត្តដែលបានដល់សមាធិហើយផង ។ ម្នាលនាគិតៈ
 ហេតុនេះ បានជាតថាគតពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ ព្រោះតែនៅក្នុងព្រៃ ។ ម្នាល
 នាគិតៈ មួយទៀត ក្នុងទីឯណោះ តថាគតឃើញភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃ បាន
 ដល់សមាធិ ហើយអង្គុយនៅក្នុងព្រៃ ម្នាលនាគិតៈ តថាគតនោះមានសេចក្តី
 ត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ឥឡូវនេះ លោកនេះ ញ៉ាំងចិត្តដែលមិនទាន់រួចស្រឡះ
 ឲ្យរួចស្រឡះផង រក្សាទុកនូវចិត្តដែលរួចស្រឡះហើយផង ។ ម្នាលនាគិតៈ
 ហេតុនោះ បានជាតថាគតពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ ព្រោះតែនៅក្នុងព្រៃ ។ ម្នាល
 នាគិតៈ មួយទៀត ក្នុងទីឯណោះ តថាគតឃើញភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងសេនាសនៈ
 នាចន្លោះស្រុក ធ្លាប់បាននូវចីវរ បិណ្ឌុបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចុយ-

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

ភេសជ្ជបរិក្ខារ កាលបើភិក្ខុនោះចង់បានលាភសក្ការៈ សេចក្តីសរសើរនោះ ហើយ រមែងលះបង្គំនូវទីសម្ងំ លះបង្គំនូវសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ និង ជងព្រៃ ក៏ជ្រកនៅតែក្នុងស្រុក និគម រាជធានី ។ ម្នាលនាគិតៈ ហេតុនោះ បានជាគាត់មិនពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ ព្រោះតែនៅក្នុងសេនាសនៈនាចន្លោះ ស្រុក ។ ម្នាលនាគិតៈ មួយទៀត ក្នុងទីឯណោះ គាត់ឃើញភិក្ខុ អ្នកនៅ ក្នុងព្រៃ ធ្លាប់បានចិវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ភិក្ខុនោះបន្ទោបង្គំនូវលាភសក្ការៈ សេចក្តីសរសើរនោះហើយ មិនលះបង្គំទី សេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ និងជងព្រៃ ។ ម្នាលនាគិតៈ ហេតុនោះ បានជា គាត់មិនពេញចិត្តនឹងភិក្ខុនោះ ព្រោះតែនៅក្នុងព្រៃ ។ ម្នាលនាគិតៈ ពេល ណា គាត់ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ មិនបានឃើញបុគ្គលណាមួយ ខាងមុខ ឬ ខាងក្រោយ ម្នាលនាគិតៈ ពេលនោះ គាត់មានសេចក្តីសុខសប្បាយ ដោយហោចទៅ (សូម្បីគ្រាន់តែ) ធ្វើឧប្បារបស្សៈក៏ស្រួលដែរ ។

សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃសេក្ខបរិហានិយវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីសេក្ខបរិហានិយធម៌ ១ សេក្ខអបរិហា-
- និយធម៌ ២ លើក សេចក្តីត្រិះរិះនៃព្រះមហាមោគ្គ-
- ល្លាន ១ ធម៌ជាចំណែកនៃវិជ្ជា ១ មូលហេតុនៃវិវាទ
- ១ ការឲ្យទាន ១ មិនមានការធ្វើ (កម្ម) ដើម្បី

ខ្លួន ១ ហេតុឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ១ ព្រះកិមិលៈ
 ទូលសួរ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១ ព្រះសារីបុត្ត បង្ហាញ
 គំនរឈើដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ១ នាគិតត្ថេរ អ្នកបម្រើ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ១ ។

អដ្ឋកថា

នាគិតសូត្រ

[៤២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនាគិតសូត្រទី ១២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 គាមន្តិហារំ បានដល់ នៅក្នុងសេនាសនៈចុងស្រុក ។ បទថា សមាហិតំ
 និសិទ្ធីំ បានដល់ អង្គុយចូលសមាធិក្នុងសេនាសនៈចុងស្រុកនោះ ។ បទថា
 ឥនានិមំ កាត់បទជា ឥនានិ ឥមំ ។ បទថា សមាធិម្ហា ចារវេស្សតិ សេចក្តីថា
 នឹងចេញអំពីសមាធិ ។ បទថា ន អត្តមនោ ហោមិ សេចក្តីថា រមែងមិន
 មានចិត្តជារបស់ខ្លួន គឺមិនសប្បាយចិត្ត ។ បទថា បចលាយមាណំ បាន
 ដល់ កំពុងដេកលក់ ។ បទថា ឯកគ្គំ អធិប្បាយថា ធ្វើអរញ្ញសញ្ញានោះ
 ឯងក្នុងចិត្ត ឲ្យចិត្តមានឯកគ្គតា ។ បទថា អនុរក្ខិស្សតិ បានដល់ នឹង
 អនុគ្រោះ ។ បទថា អវិមុត្តំ វា ចិត្តំ វិមោចស្សតិ សេចក្តីថា នឹងដោះ
 ចិត្តដែលមិនទាន់រួចផុត ក្នុងកាលដទៃ ដោយវិមុត្តិទាំង ៥ ក្នុងឥឡូវនេះ ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤

៥៥៨

បទថា វិញ្ញាណ បានដល់ វៀរ គឺរលាស់ចោល ។ បទថា បដិប្បណាមេត្តា
បានដល់ បន្ទោបង់ គឺរលាស់ចេញទៅ ។ បទថា ឧច្ចារប្បស្សាវកម្មាយ
បានដល់ ដើម្បីបន្ទោបង់ឧច្ចារៈ និងបស្សាវៈ ។ ដោយហេតុនេះ គឺដោយ
ឋានៈមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ព្រះបរមសាស្តា បានត្រាស់សរសើរសេនាសនៈ
ព្រៃ ។ តែពាក្យណាដែលពោលក្នុងចំណែកខាងដើមនៃព្រះសូត្រ ខ្ញុំបាន
ពោលហើយខាងដើមនោះឯង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថាណាគិតសូត្រទី ១២ ចប់
សេក្ខបរិហានិយវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធម្មិកវគ្គ

នាគសូត្រទី ១

[៤៣] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បៀងប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ លុះព្រះអង្គចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងសាវត្ថីរួចហើយ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាខាងក្រោយនៃភត្ត ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ មក យើងនឹងចូលទៅបុព្វារាម ជាមិគារមាតុប្រាសាទ ដើម្បីសម្រាកក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ទទួលព្រះ ពុទ្ធដីកាព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅបុព្វារាមជាមិគារមាតុប្រាសាទ ជាមួយនឹងព្រះអានន្ទ ដ៏មានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ចេញអំពីទីសម្ងក្នុងសាយណ្ណ- សម័យ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹងអានន្ទដ៏មានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ មក យើង នឹងចូលទៅឯស្រះឈ្មោះបុព្វកោដ្ឋកៈ ដើម្បីស្រោចស្រពខ្លួន ។ ព្រះអានន្ទដ៏ មានអាយុ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចូលទៅឯស្រះបុព្វកោដ្ឋកៈ ជាមួយនឹង ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ដើម្បីស្រោចស្រពព្រះអង្គ ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ

ស្រោចស្រពព្រះអង្គក្នុងស្រះបុព្វកោដ្ឋកៈរួចហើយ ទ្រង់ត្រឡប់ទ្រឿងមក មាន
 ចំរើរតែ ១ ទ្រង់ឈរធ្វើព្រះអង្គឲ្យប្រាកដដូចជាកាលមុន ។ សម័យនោះឯង
 ដំរីឈ្មោះសេតៈរបស់ព្រះបាទបសេនទិកោសល ត្រូវគេដេញដំប្រគំតូរ្យតន្ត្រី
 ដ៏ប្រសើរ ក៏ត្រង់ទ្រឿងមកអំពីស្រះបុព្វកោដ្ឋកៈដែរ ។ មហាជនបានឃើញដំរី
 នោះហើយ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា យីអើ ដំរីរបស់ស្តេច មានរូបល្អណាស់តើ
 យីអើ ដំរីរបស់ស្តេច គួរជាទីរមិលមើលណាស់តើ យីអើ ដំរីរបស់ស្តេច
 គួរជាទីជ្រះថ្លាណាស់តើ យីអើ ដំរីរបស់ស្តេច មានកាយសមរម្យល្អណាស់តើ ។
 កាលបើមហាជននិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះឧទាយិដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មហាជនបានឃើញ
 នូវដំរីធំប្រសើរ មានកាយសមរម្យប៉ុណ្ណោះ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា យីអើ
 ប្រសើរណាស់តើ ប្រសើរណាស់តើ ឬហ្ន៎ ឬថាមហាជនបានឃើញនូវវត្ថុ ឯ
 ទៀតណាមួយធំប្រសើរ មានកាយសមរម្យ ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា យីអើ
 ប្រសើរណាស់តើ ប្រសើរណាស់តើ ។ ម្នាលឧទាយិ មហាជនបានឃើញដំរីធំ
 ប្រសើរ មានកាយសមរម្យក្តី ក៏និយាយយ៉ាងនេះថា យីអើ ប្រសើរណាស់តើ
 ប្រសើរណាស់តើ ។ ម្នាលឧទាយិ មហាជនបានឃើញសេះធំប្រសើរក្តី ម្នាល
 ឧទាយិ មហាជនបានឃើញគោធំប្រសើរក្តី ម្នាលឧទាយិ មហាជនបានឃើញ
 ពស់ធំប្រសើរក្តី ម្នាលឧទាយិ មហាជនបានឃើញដើមឈើធំប្រសើរក្តី ម្នាល
 ឧទាយិ មហាជនបានឃើញមនុស្សធំប្រសើរ មានកាយសមរម្យក្តី ហើយក៏

និយាយយ៉ាងនេះថា យីអើ ប្រសើរណាស់តើ ប្រសើរណាស់តើ ។ ម្នាល
 ឧទាយិ មួយទៀត បុគ្គលណាក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក
 ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិ-
 ទេព និងមនុស្សដ៏សេស មិនធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ដោយកាយ ដោយវាចា
 ដោយចិត្ត តថាគតក៏ហៅបុគ្គលនោះថា នាគ គឺបុគ្គលប្រសើរ ដូច្នោះដែរ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ពាក្យនេះ ចម្លែកពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រោះពាក្យនេះ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់បានពោលហើយដោយប្រពៃ ។ ម្នាលឧទាយិ មួយទៀត បុគ្គល
 ណាក្នុងលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពពួកសត្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព និងមនុស្សដ៏សេស មិន
 ធ្វើនូវអំពើអាក្រក់ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត តថាគតហៅបុគ្គលនោះថា
 នាគ ដូច្នោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 សម្តែងដោយប្រពៃហើយនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមអនុមោទនា ដោយគាថាទាំងនេះថា

មនុស្សទាំងឡាយ តែងនមស្ការ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គណា
 ដែលជាមនុស្សជាតិ មានព្រះអង្គទូន្មានមានព្រះ
 ហឫទ័យតម្កល់មាំ តាំងនៅក្នុងផ្លូវដ៏ប្រសើរ ទ្រង់
 ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន ជាទីរម្ងាប់នូវចិត្ត ដល់នូវ
 ត្រើយនៃធម៌ទាំងពួង គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ខ្ញុំបាន

មនោរថបុរាណ៍ អដ្ឋកថា ធម្មិកវគ្គទី ៥

ពួកអំពីសម្មាសម្ពុទ្ធនៃព្រះអរហន្តថា សូម្បីពួកទេវតា ក៏
 តែងនមស្ការចំពោះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ដែលទ្រង់
 កន្លងបង្ខំនូវសំយោជនៈទាំងអស់ ចេញចាកព្រៃ គឺ
 កិលេស ហើយបានដល់ព្រះនិព្វាន ទ្រង់ត្រេកអរ
 ក្នុងការចេញចាកកាមទាំងឡាយ ដូចជាមាសដែល
 ផុតចាកថ្ម ព្រះពុទ្ធជាបុគ្គលប្រសើរ រុងរឿងកន្លង
 បង្ខំនូវសត្វទាំងពួង ដូចក្តីហែមពាន្តដែលរុងរឿង
 ជាងក្តីដំទៃ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ) មាននាមប្រាកដ
 ប្រសើរជាងនាគនាមទាំងអស់ ។ តថាគតនឹងសម្តែង
 នូវពុទ្ធនាគដល់អ្នកទាំងឡាយ ព្រោះថា ពុទ្ធនាគនោះ
 រមែងមិនធ្វើអំពើអាក្រក់ សេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម និង
 សេចក្តីមិនបៀតបៀនទាំង ២ នោះ ទុកជាជើងខាង
 មុខរបស់ពុទ្ធនាគ តបៈ គឺការសមាទាននូវវត្ថុ
 ព្រហ្មចរិយៈ គឺសីលប្រកបដោយអរិយមគ្គនោះ
 ជាជើងខាងក្រោយរបស់ពុទ្ធនាគ មហានាគ (នោះ)
 មានសទ្ធាជាប្រមោយ មានឧបេក្ខជាភ្នកស មាន
 សតិជាក មានបញ្ញាជាក្បាល ការគិតនូវធម៌ទុកជា
 ចុង (ប្រមោយ) មានធម៌ គឺចតុត្ថជ្ឈានសមាធិ ជា

សុត្តន្តបិដក អង្គត្រៃវិកាយ ធួក្កនិបាត

ពោះសម្រាប់ចម្អែតអាហារ មានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់
 ជាកន្ទុយរបស់ពុទ្ធនាគនោះ ពុទ្ធនាគនោះ មាន
 ឈាន មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការដកដង្ហើមចេញ
 មានចិត្តតម្កល់ខ្ជាប់ក្នុងសន្តាន កាលពុទ្ធនាគដើរ
 ក៏មានចិត្តតម្កល់ខ្ជាប់ កាលពុទ្ធនាគឈរ ក៏មានចិត្ត
 តម្កល់ខ្ជាប់ កាលពុទ្ធនាគសិន ក៏មានចិត្តតម្កល់
 ខ្ជាប់ សូម្បីអង្គុយ ក៏មានចិត្តតម្កល់ខ្ជាប់ ពុទ្ធនាគ
 បានសង្រួមក្នុងទ្វារទាំងអស់ នេះជាសម្បទានៃ
 ពុទ្ធនាគ ។ ពុទ្ធនាគនោះ រមែងបរិភោគភោជនដែល
 មិនមានទោស មិនបរិភោគភោជន ដែលមានទោស
 បានគ្រឿងបរិភោគ និងគ្រឿងស្លៀកដណ្តប់ តែង
 រៀបរយនូវការសន្សំទុកជាក់ ផ្តាច់បង្អួចចំណង គឺ
 សំយោជនៈតូច និងជំទាំងអស់ បើទៅត្រង់ទីណាៗ
 មិនអាឡោះអាឡៃនូវទីនោះៗ ។ ឈ្នួកសដែលដុះ
 ឡើង ចម្រើនឡើងក្នុងទឹក មានក្លិនល្អជាទីត្រេកអរ
 នៃចិត្ត មិនជាប់ដោយទឹក ដូចម្តេចមិញ ព្រះពុទ្ធ
 ទ្រង់កើតឡើងក្នុងលោក ទ្រង់គង់នៅក្នុងលោក ក៏
 មិនជាប់ដោយលោកឡើយ ដូចជាផ្កាឈ្នួកមិនជាប់

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា ធម្មិកវគ្គទី ៥

ដោយទឹកដូច្នោះដែរ ។ គំនរភ្លើងធំឆេះឡើង រមែង
 រលត់ទៅដោយមិនមានអាហារ ភ្លើងសង្ខារទាំងឡាយ
 ស្ងប់រម្ងាប់ទៅ ហៅថា រលត់ដូច្នោះ នេះជាសេចក្តី
 ឧបមាជាគ្រឿងពន្យល់ នូវសេចក្តីនោះដែលវិញ្ញាណ
 ទាំងឡាយ បានសម្តែងហើយ ។ ពួកមហានាគ រមែង
 ដឹងច្បាស់នូវវត្ថុដ៏ប្រសើរ ដែលពុទ្ធនាគបានសម្តែង
 ហើយ ពុទ្ធនាគដែលប្រាសចាករាគៈ ប្រាសចាកទោសៈ
 ប្រាសចាកមោហាៈ មិនមានអាសវៈលះបង់នូវសីរៈ
 ជាបុគ្គលមិនមានអាសវៈ នឹងបរិនិព្វាន ។

អដ្ឋកថា

ធម្មិកវគ្គទី ៥

នាគសូត្រ

[៤៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនាគសូត្រទី ១ នៃធម្មិកវគ្គទី ៥ ដូច្នោះ ពាក្យថា អាយស្មតា អាណន្ទេន សន្តិ នេះ ព្រះសង្ឃីតិកាចារ្យពោលព្រោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហៅព្រះថេរៈថា អាណន្ទ មក យើងទៅទាំងអស់គ្នា ដូច្នោះហើយ យាងទៅ ។ ចំណែកព្រះសាស្តា បណ្ឌិតគប្បីជ្រាបថា ភិក្ខុ ៥០០ រូបនោះឯង ចោមរោមហើយ ទ្រង់យាងទៅបុព្វារាមនោះ ។

បទថា តេនុបសន្តមិ សេចក្តីថា ភិក្ខុ ៥០០ រូបនោះឯង ចោមរោម ហើយទ្រង់ចូលទៅ ។ បទថា បរិសិស្សាន នេះ ជាពាក្យវោហារ ដោយអត្ថ ថា ទ្រង់ស្រេតស្រង់ហើយ ។

បទថា បុព្វសទិសានិ កុរុមាណោ សេចក្តីថា ទ្រង់ស្បង់សំពត់ ២ ជាន់ ដែលជ្រលក់ហើយ ទ្រង់កាន់យកឧត្តរាសន្ត ដោយព្រះហស្តទាំងទ្វេ ប្រថាប់ឈរលើព្រះបិដ្ឋិទៅកាន់លោកធាតុទិសខាងលិច លើព្រះភក្ត្រទៅកាន់ លោកធាតុទិសខាងកើត ធ្វើព្រះកាយឲ្យស្ងួតដូចមុន ដោយប្រាសចាកទឹក ។ ឯភិក្ខុសង្ឃ ចុះតាមក្នុងទីនោះៗ ស្រង់ទឹកហើយ បានឡើងមកឈរជុំវិញព្រះ សាស្តាយ៉ាងកុះករ សម័យនោះ ព្រះអាទិត្យគោចរអណ្តែតលយលៀនទៅ កាន់លោកធាតុទិសខាងលិច ដូចកុណ្ណាលមាសកំពុងធ្លាក់ចុះអំពីអាកាស

ដូច្នោះ ។ ឯលោកធាតុទិសខាងកើត ព្រះចន្ទ ដូចជាមណ្ឌលនៃដុំប្រាក់ដ៏បរិសុទ្ធ
ដូច្នោះ ។

ត្រង់កណ្តាលលោកធាតុ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ មានភិក្ខុ ៥០០ ជាបរិវារ
បានប្រថាប់ឈររបញ្ចេញឆព្វណ្ណរង្សី ត្រង់រង្វេរស្ទឹងបុព្វកោដ្ឋកៈ ។

បទថា តេន ខោ បន សមយេន ។ បេ។ សេតោ នាម នាតោ
សេចក្តីថា នាគ គឺជីវីដែលបានឈ្មោះយ៉ាងនោះ គឺឈ្មោះថា សេត ព្រោះ
មានពណ៌ស ។ បទថា មហានុរិយតាន្ទិតវាទិតេន បានដល់ ដោយការ
ប្រគំតន្ត្រីដ៏មហោឡារ ។

ក្នុងបទថា មហានុរិយតាន្ទិតវាទិតេន អធិប្បាយថា ការប្រគំលើក
ទី ១ ឈ្មោះថា តាន្ទិត ការប្រគំក្នុងកាលតទៅបន្ទាប់អំពីនោះ ឈ្មោះថា
វាទិត ។

បទថា ជនោ បានដល់ មហាជនប្រជុំគ្នាដើម្បីមើលដីរី ។ បទថា
ទិស្វា ឯវមាហា សេចក្តីថា មហាជនឃើញដីរីធំនោះ ដែលហូរដីរីឲ្យឆ្លុតទឹក
ដុសអវយវៈតូចធំ ហើយឡើងមកបញ្ឈរត្រង់ប្រាំង ធ្វើខ្លួនឲ្យស្រស់ទឹក រួច
យកគ្រឿងប្រដាប់ដីរីមកបំពាក់ឲ្យ ទើបពោលពាក្យសរសើរថា អ្នកដ៏ចម្រើន
ដីរីនេះស្អាតពិតហ្ន៎ ។ បទថា កាយ្យបបន្នោ បានដល់ ចូលដល់ដោយការ
ដល់ព្រមនៃរាងកាយ អធិប្បាយថា មានអវយវៈតូចធំបរិបូណ៌ ។

បទថា អាយស្វា ឧទាយិ បានដល់ ព្រះកាឡទាយិត្តវដែលបានបដិ-

សម្មាសម្ពុទ្ធ ។ បទថា ឯតទ្ធកោច សេចក្តីថា ព្រះកាឡិទាយិត្តោរយើញមហាជន នោះពោលសរសើរគុណរបស់ដ៏រឺ ទើបគិតថា ជននេះពោលសរសើរគុណនៃ ដ៏រឺដែលកើតឡើងក្នុងអហេតុកបដិសន្ធិ តែមិនពោលសរសើរព្រះគុណរបស់ ដ៏រឺ គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ដូច្នោះ អញ្ជាញនឹងពោលសរសើរព្រះគុណរបស់ដ៏រឺ គឺព្រះពុទ្ធ ប្រៀបធៀបនឹងដ៏រឺដ៏ប្រសើរនេះ ដូច្នោះ ។ ហើយបានពោលពាក្យជាដើមថា ហត្ថិមេវ នុ ខោ ភន្តេ ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា មហាន្តំ បានដល់ ដល់ព្រមដោយសណ្ឋាន ទ្រង់ទ្រាយ ។ បទថា ព្រហ្មន្តំ បានដល់ ដល់ព្រមដោយទំហំធំ ។ បទថា ឯវមាហា បានដល់ ពោលយ៉ាងនេះ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះហេតុដែលនាគសព្វប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងដីរឺខ្លះ សេះខ្លះ គោខ្លះ ពស់ខ្លះ ដើមឈើខ្លះ មនុស្សខ្លះ ដូច្នោះ ទើប ត្រាស់ពាក្យជាដើមថា ហត្ថិម្យិ ខោ ជាដើម ។

បទថា អាត្មំ បានដល់ អកុសលធម៌ដែលអាក្រក់លាមក ។ បទថា តមហំ នាគោតិ ព្រមិ សេចក្តីថា តថាគតហៅបុគ្គលនោះថាជា នាគ ព្រោះ មិនធ្វើអកុសលកម្មបថ ១០ និងអកុសលចិត្ត ១២ ដោយទ្វារ ៣ នេះ ។ បុគ្គលនេះឈ្មោះថា ជា នាគ ដោយអត្តនេះ គឺមិនធ្វើអាក្រក់ ។

បទថា ឥមាហិ គាថាហិ អនុមោទាមិ សេចក្តីថា ខ្ញុំព្រះអង្គអនុមោទនា ដោយគាថា ១៦ ចែកជាបទ បាន ៦៤ បទនេះ ។ បទថា មនុស្សក្ខតំ គឺ

ជាមនុស្សពិតៗ មិនបានចូលដល់ភាពជាទេវតាជាដើមឡើយ ។ បទថា **អត្តទន្ធនំ** បានដល់ ទូន្មានហើយដោយខ្លួនឯងនោះឯង គឺមិនមានបុគ្គលដទៃនាំចូលទៅកាន់ការទូន្មាន ។

អធិប្បាយថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ទូន្មានហើយក្នុងឋានៈ ៦ នេះ គឺ ទ្រង់ទូន្មានតាមផ្លូវភ្នែក ត្រចៀក ច្រមុះ អណ្តាត កាយ ចិត្ត ដោយការអប់រំដោយមគ្គ ដែលទ្រង់បានឲ្យកើតឡើងឯង គឺទ្រង់ស្ងប់ គឺរលត់ បានដល់រលត់ឥតសេសសល់ ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះកាឡទាយិត្តរពោលថា **អត្តទន្ធនំ** ដូច្នោះ ។

បទថា **សមាហិតំ** បានដល់ តាំងមាំហើយ ដោយសមាធិទាំង ២ យ៉ាង ។ បទថា **និរយមាណំ** បានដល់ នៅ ។ បទថា **ព្រហ្មបថេ** បានដល់ ក្នុងផ្លូវដ៏ប្រសើរបំផុត គឺផ្លូវអមតនិព្វាន ។ បទថា **ចិត្តសម្របសមេ រតំ** បានដល់ អ្នករម្ងាប់នីវរណៈ ៥ ដោយបឋមជ្ឈាន រម្ងាប់វិតក្ក វិចារៈ ដោយទុតិយជ្ឈាន រម្ងាប់បីតិដោយតតិយជ្ឈាន រម្ងាប់សុខ និងទុក្ខដោយចតុត្ថជ្ឈាន ហើយត្រេកអរ គឺត្រេកអរក្រែកលែងក្នុងការស្ងប់របស់ចិត្តនោះ ។

បទថា **នមស្សន្តិ** បានដល់ នមស្ការដោយកាយ នមស្ការដោយវាចា នមស្ការដោយចិត្ត គឺនមស្ការ បានដល់ សក្ការៈ ដោយបដិបត្តិធម៌សមគួរដល់ធម៌ ។ បទថា **សព្វធម្មាន ចារតុំ** បានដល់ ទ្រង់ដល់នូវត្រើយ គឺដល់នូវសេចក្តីសម្រេច ដល់នូវទីបំផុតនៃធម៌ គឺខន្ធ អាយតនៈ ធាតុ ទាំង

អស់ ដោយការដល់នូវត្រើយ ៦ យ៉ាង គឺទ្រង់ដល់នូវត្រើយនៃអភិញ្ញា
ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃបរិញ្ញា ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃបហាន ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃការវា
ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ទ្រង់ដល់ត្រើយនៃសមាបត្តិ ។

បទថា ទេវាបិ តំ នមស្សន្តិ សេចក្តីថា ទេវតាដែលជាអ្នកជួបនូវទុក្ខ
ទាំងឡាយ មានសុព្រហ្មទេវបុត្រជាដើម និងទេវតាដែលជាអ្នកជួបនូវសុខ
អាស្រ័យក្នុងចក្រវាលទាំងមួយម៉ឺននោះឯង នាំគ្នានមស្សារព្រះអង្គ ។ ដោយ
បទថា ឥតិ មេ អរហនោ សុតំ ព្រះកាឡទាយិត្តរសម្តែងថា ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានស្តាប់ក្នុងសម្លាករបស់ព្រះអង្គនោះឯង ដែលបាននូវវោហារថា ជាព្រះអរហន្ត
ដោយហេតុ ៤ យ៉ាង ដូចពណ៌នាមក ដូច្នោះ ។

បទថា សព្វសំយោជនាតីតំ បានដល់ ឆ្លងផុតសំយោជនៈទាំង ១០
អស់ហើយ ។ បទថា វនា និព្វានមាតតំ បានដល់ ចេញចាកព្រៃ គឺកិលេស
មកដល់ បានដល់ សម្រេចដល់និព្វានដែលមិនមានព្រៃ គឺរៀរចាកព្រៃ គឺ
កិលេស ។ បទថា កាមេហិ នេកុម្មរតំ សេចក្តីថា បព្វជ្ជា ១ សមាបត្តិ
ប្រាំបី ១ អរិយមគ្គបួន ១ ឈ្មោះថា ការចេញចាកកាមទាំងឡាយ ព្រោះ
ចេញទៅហើយចាកកាមទាំង ២ យ៉ាង ជាអ្នកត្រេកអរ គឺត្រេកអរក្រែលែង
ក្នុងនេក្ខម្មៈនោះ ។

បទថា មុត្តំ សេលាវ កត្តានំ បានដល់ ដូចមាសដែលផុតអំពីធាតុ
គីថុ ។ បទថា សព្វេ អច្ឆរិយិ សេចក្តីថា ជាបុគ្គលប្រសើរប្រព្រឹត្តទៅលើសព្វ

សត្វ អធិប្បាយថា ព្រះសោតាបន្ន ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលប្រសើរលើបុគ្គល
 ដទៃ ព្រោះមានការប្រសើរលើសបុប្ផជន ដែលកើតក្នុងភពទី ៨ ទៅ ព្រះ
 សកទាគាមី ឈ្មោះថា ជាបុគ្គលប្រសើរ ព្រោះរុងរឿងប្រព្រឹត្តទៅលើព្រះ
 សោតាបន្ន ។ បេ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ឈ្មោះថា ប្រសើរ ព្រោះរុងរឿង ប្រព្រឹត្ត
 ទៅលើព្រះខ័ណ្ឌស្រព ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឈ្មោះថា ប្រសើរ ព្រោះរុងរឿង
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបង្គំនូវព្រះបច្ចេកពុទ្ធ ។

បទថា ហិមវាញោ សិលទ្ធុយោ សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគ រមែង
 ប្រសើរលើសបុគ្គលដទៃ ទាំងទេវតា និងមនុស្ស ប្រៀបដូចភ្នំហិមពាន្ត
 ប្រសើរលើសភ្នំដទៃៗ ដូច្នោះ ។ បទថា សច្ចនាមោ បានដល់ ទ្រង់មាន
 ព្រះនាមពិត គឺមានព្រះនាមតាមសេចក្តីពិត បានដល់ មានព្រះនាមពិត
 យ៉ាងនេះថា នាគ ព្រោះមិនធ្វើអាក្រក់នោះឯង ។

បទថា សោរទ្ធុំ បានដល់ ជាអ្នកមានសីលស្អាត ។ បទថា អវិហឹសា
 បានដល់ ករុណា និងធម៌ដែលជាចំណែកខាងដើមនៃករុណា គឺមេត្តា ។
 បទថា ចាណា នាគស្ស តេ ទុរេ សេចក្តីថា ធម៌ទាំង ២ នោះ ជាព្រះបាទ
 ខាងមុខរបស់នាគ គឺព្រះពុទ្ធ ។ បទថា តទោ បានដល់ ការសមាទានវត្ត ។
 បទថា ព្រហ្មចរិយំ បានដល់ សីលក្នុងអរិយមគ្គ ។

បទថា ចរណា នាគស្ស ត្យាបរេ សេចក្តីថា តបៈ និងព្រហ្មចរិយៈ
 ទាំង ២ នោះ ជាព្រះបាទក្រៅអំពីនេះ គឺជាព្រះបាទខាងក្រោយរបស់នាគ គឺ

ព្រះពុទ្ធ ។ បទថា សន្ទាហន្តោ បានដល់ ប្រកបដោយប្រមោយ សម្រេច
 ដោយសទ្ធា ។ បទថា ឧបេក្ខាសេតទន្ធា បានដល់ ប្រកបដោយភ្នក្កតណិ
 ស ដែលសម្រេចឆ្លៀតបេក្ខា ។ បទថា សតិ តិវា សេចក្តីថា កជាទីតាំង
 នៃប្រជុំសរសៃ ក្នុងអវយវៈតូចធំរបស់ដំរី យ៉ាងណា សតិ ក៏ជាទីតាំងនៃធម៌
 មានសោរច្នះជាដើមនៃដំរី គឺព្រះពុទ្ធ ដូច្នោះ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះ
 កាឡិទាយិត្តរពោលថា សតិ តិវា ដូច្នោះ ។

បទថា សិរោ បញ្ញា សេចក្តីថា ក្បាលជាអវយវៈដ៏ប្រសើររបស់នាគ
 គឺដំរី យ៉ាងណា ព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ ក៏ជារបស់ប្រសើរនៃព្រះពុទ្ធនាគ ដូច្នោះ
 ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយទ្រង់ជ្រាបធម៌ទាំងឡាយ ដោយព្រះសព្វញ្ញតញ្ញាណ
 នោះ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះកាឡិទាយិត្តរពោលថា សិរោ បញ្ញា ដូច្នោះ ។

បទថា វិមំសា ធម្មចិណ្ឌនា សេចក្តីថា នាគ គឺដំរី ឈ្មោះថា មានចុង
 ប្រមោយ ជាគ្រឿងពិចារណា ដំរីនោះពិចារណាដល់វត្ថុដែលរឹង ទន់ និង
 របស់ដែលគួរទំពា ដោយចុងប្រមោយនោះ បន្ទាប់អំពីនោះ ក៏លះវត្ថុដែល
 គួរលះ ចាប់យកវត្ថុដែលគួរចាប់ យ៉ាងណា ការអារជ្ជនៈដល់ធម៌ ពោល
 គឺញាណជាគ្រឿងកំណត់ចំណែកនៃធម៌ ឈ្មោះថា ជាវិមំសារបស់ព្រះពុទ្ធនាគ
 ដូច្នោះដូចគ្នា ព្រោះថា ព្រះពុទ្ធអង្គនោះទ្រង់ស្គាល់កញ្ចក្កត្តបុគ្គលដោយញាណ
 នោះ ដោយហេតុនោះ ទើបព្រះកាឡិទាយិត្តរពោលថា វិមំសា ធម្មចិណ្ឌនា
 ដូច្នោះ ។

បទថា ធម្មកុច្ឆិសមាតទោ សេចក្តីថា សមាធិក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ហៅថា ធម៌ ។ ការដុតបំផ្លាញកិលេស គឺកុច្ឆិ ឈ្មោះថា កុច្ឆិសមាតប បានដល់ ទី សម្រាប់ដុតបំផ្លាញ ធម៌ដែលជាទីដុតបំផ្លាញ គឺពោះរបស់បុគ្គលនោះមាន ហេតុនោះ ទើបបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា មានធម៌ជាទីដុតបំផ្លាញ គឺពោះ ។ ព្រោះថា ធម៌ មានឥទ្ធិវិធីជាដើមនោះ រមែងសម្រេចដល់បុគ្គលដែលតាំងនៅ ក្នុងសមាធិ គឺចតុត្ថជ្ឈាន ព្រោះហេតុនោះ ទើបសមាធិក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ លោកហៅថា ធម៌ដែលដុតបំផ្លាញ គឺផ្ទៃ ។

បទថា វិវេកោ បានដល់ កាយវិវេក ចិត្តវិវេក និងឧបធិវិវេក ។ រោម កន្ទុយរបស់ដំរី រមែងដេញរុយ យ៉ាងណា វិវេករបស់តថាគត រមែង បណ្តេញគ្រហស្ថ និងបព្វជិត ដូច្នោះ ព្រោះហេតុនោះ ទើបវិវេកនោះ ព្រះ កាឡុទាយិត្តរពោលថា រោមកន្ទុយ ។

បទថា លាយី ប្រែថា ជាអ្នកមានប្រក្រតីសម្លឹងដោយឈាន ២ ។ បទថា អស្សាសរតោ សេចក្តីថា ផលសមាបត្តិរបស់ព្រះពុទ្ធនាគ ប្រៀបដូច ខ្យល់ដង្ហើមចូលចេញរបស់ដំរី ព្រះពុទ្ធទ្រង់ត្រេកអរក្នុងផលសមាបត្តិនោះ អធិប្បាយថា រៀរចាកផលសមាបត្តិនោះ ដែលប្រៀបដូចខ្យល់ដង្ហើមចូល និងខ្យល់ដង្ហើមចេញក៏ប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន ។

បទថា សព្វត្ថ សំរុតោ បានដល់ សង្រួមហើយគ្រប់ទ្វារ ។ បទថា អនវដ្ឋានិ បានដល់ ភោជនដែលកើតឡើងអំពីសម្មាអាជីវៈ ។ បទថា

សាវជ្ជានិ បានដល់ កោជនដែលកើតឡើងដោយមិច្ឆាអាជីវៈ ៥ យ៉ាង ។

បទថា អណ្តំដូលំ បានដល់ តិច នឹងច្រើន ។ បទថា សត្វំ ឆេត្យាន ពានុនំ បានដល់ កាត់នូវសំយោជនៈទាំង ១០ យ៉ាង ។ បទថា ន ឧបលិម្បតិ លោកេន សេចក្តីថា មិនជាប់នៅក្នុងលោកដោយគ្រឿងធ្វើឲ្យជាប់ គឺតណ្ហា មានៈ និងទិដ្ឋិ ។

បទថា មហាគ្គិនិ បានដល់ គំនរភ្លើងធំ ។ បទថា វិញ្ញាហំ ទេសិកា នេៈ សេចក្តីថា ព្រះកាឡទាយិត្តេរសម្រេចបដិសម្មិទា ជាវិញ្ញាជន ជាបណ្ឌិត ឧបមាទាំងឡាយដែលព្រះកាឡទាយិត្តេរនោះបានសម្តែងហើយ ។

បទថា វិញ្ញាយន្តិ មហានាគា នាគំ នាគេន ទេសិកំ សេចក្តីថា នាគ គឺព្រះខ័ណ្ឌស្រពក្រៅអំពីនេះ នឹងដឹងច្បាស់នូវនាគ គឺព្រះពុទ្ធនាគ ព្រះឧទាយី សម្តែងហើយ ។

បទថា សរិរំ វិជហំ នាគោ បរិនិព្វិស្សតិ សេចក្តីថា នាគ គឺព្រះពុទ្ធ ទ្រង់រម្ងត់តសេសសល់ ដោយការរម្ងត់កិលេស ក្នុងពោធិបល្ល័ង្ក ហើយ ទ្រង់នឹងរម្ងត់ខន្ធបរិនិព្វាន ដោយអនុបាទិសេសនិព្វានធាតុ ក្នុងរវាងដើមរាំង ទាំងគូ ។ ព្រះឧទាយិត្តេរដែលសម្រេចបដិសម្មិទា បញ្ចប់ទេសនាដោយពោល សរសើរគុណព្រះទេសពល ដោយគាថា ១៦ ដោយបទ ៦៤ ដោយប្រការ ដូចពណ៌នាមក ដូច្នោះ ។

មនោរថបុរាណី អដ្ឋកថា ធម្មិកវគ្គទី ៥

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់អនុមោទនា ចប់ទេសនា សត្វ ៨៤០០០ បាន
ផឹកនូវអមតៈ ដោយប្រការដូច្នោះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ឆានសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មិត្តសាលាសូត្រទី ២

[៤៤] លំដាប់នោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ស្មៀកស្បែងប្រដាប់បាត្រ
និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់លំនៅនៃមិត្តសាលាឧបាសិកា
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ វេលា
នោះ មិត្តសាលាឧបាសិកា ចូលទៅរកព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅ
ដល់ហើយ បានថ្វាយបង្គំព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
លុះមិត្តសាលាឧបាសិកា អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងព្រះ
អានន្ទដ៏មានអាយុដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយនេះ គួរឲ្យអ្នកផងដឹងបាន ដោយហេតុដូចម្តេច ដូច
យ៉ាងបុគ្គល ២ ពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ មានគតិ
ស្មើៗ គ្នាក្នុងបរលោក ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន បិការបស់ខ្ញុំឈ្មោះ
បុរាណៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ប្រព្រឹត្តត្រាយ រៀរចាកមេថុន ជាធម៌

របស់អ្នកស្រុក កាលគាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករ
 ថា ជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅកើតក្នុងពួកទេវតាក្នុងស្ថានតុសិត បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចំណែកឥសិទត្ត ជាទីស្រឡាញ់នៃបិតារបស់ខ្ញុំ ជាអ្នក
 មិនប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរទេ ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងប្រពន្ធរបស់ខ្លួន កាលគាត់
 ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិសត្វ បាន
 ទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ក្នុងស្ថានតុសិតដែរ បពិត្រព្រះអានន្តដ៏ចម្រើន ធម៌
 ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយនេះ គួរឲ្យអ្នកផងដឹងបាន ដោយហេតុ
 ដូចម្តេច ដូចយ៉ាងបុគ្គល ២ ពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារីបុគ្គល
 ១ មានគតិស្មើៗ គ្នា ក្នុងបរលោក ។ ម្នាលនាង រឿងនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ព្យាករយ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ទទួល
 យកចង្កាន់បិណ្ឌបាតក្នុងលំនៅនៃមិត្តសាលាឧបាសិកា រួចហើយ ក៏ក្រោក
 ចាកអាសនៈចៀសចេញទៅ ។ លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត
 ក្នុងវេលាខាងក្រោយនៃភត្តហើយ ក៏ចូលទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលសួរ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់បាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ណសម័យ ហើយចូលទៅកាន់លំនៅ
 នៃមិត្តសាលាឧបាសិកា លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈ ដែល

គេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន គ្រានោះ មិត្តសាលាឧបាសិកា
 ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំខ្ញុំព្រះអង្គ ហើយ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះមិត្តសាលាឧបាសិកា
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏បាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអានន្ទ
 ដ៏ចម្រើន ធម៌ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយនេះ គួរឲ្យអ្នកផងដឹង
 បាន ដោយហេតុដូចម្តេច ដូចយ៉ាងបុគ្គល ២ ពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១
 អព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ មានគតិស្មើៗ គ្នា ក្នុងបរលោក ។ បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏
 ចម្រើន បិការបស់ខ្ញុំឈ្មោះបុរាណៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរ ប្រព្រឹត្តឆ្ងាយ
 រៀរចាកមេចុនជាធម៌របស់អ្នកស្រុក កាលគាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិសត្វ បានទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ក្នុង
 ស្ថានតុសិត បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ឥសិទ្ធក្តជាទីស្រឡាញ់នៃបិការបស់ខ្ញុំ
 ជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរទេ ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងប្រពន្ធរបស់ខ្លួន កាល
 គាត់ធ្វើមរណកាលទៅ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករថា ជាសកទាគាមិសត្វ
 បានទៅកើតក្នុងពួកទេវតា ក្នុងស្ថានតុសិតដែរ បពិត្រព្រះអានន្ទដ៏ចម្រើន ធម៌
 ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់សម្តែងហើយនេះ គួរឲ្យអ្នកផងដឹងបាន ដោយ
 ហេតុដូចម្តេច ដូចយ៉ាងបុគ្គល ២ ពួក គឺព្រហ្មចារីបុគ្គល ១ អព្រហ្មចារី-
 បុគ្គល ១ មានគតិស្មើៗ គ្នាក្នុងបរលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 មិត្តសាលាឧបាសិកា និយាយយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយនឹង

មិត្តសាលាឧបាសិកាដូច្នោះថា ម្ចាស់នាង រឿងនុ៎ះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគព្យាករ
យ៉ាងហ្នឹងមែនហើយ ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ មិត្តសាលាឧបាសិកា
ណា ជាស្រ្តីល្ងង់ មិនឈ្លាស មានសភាពជាស្រ្តី មានសញ្ញាជាស្រ្តី ព្រះ
សម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណា មានវិស័យមិនបានទើសទាល់ ក្នុងសេចក្តីដឹងនូវ
ឥន្ទ្រិយ រឹង និងទន់នៃបុរសបុគ្គលទាំង ២ នោះ ឆ្ងាយអំពីគ្នាណាស់ ។
ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គល ៦ ពួកនេះ មានប្រាកដក្នុងលោក ។ បុគ្គលទាំង ៦
ពួក តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្អុត ជា
អ្នកមានសំវាសជាសុខ ពួកសព្វហ្មចារី រមែងត្រេកអរដោយការនៅជាមួយ
(នឹងបុគ្គលនោះ) ។ បុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើ
ដោយសេចក្តីព្យាយាមផង មិនចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិ គឺបីតិ
និងបាមោជ្ជដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌សព្វកាលផង ។ លុះបុគ្គលនោះ
បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិន
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីគុណវិសេស ជាអ្នកដល់នូវការសាបសូន្យ មិនដល់នូវគុណ
វិសេស ។ ម្ចាស់អានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកស្អុត មានសំវាស
ជាសុខ ពួកសព្វហ្មចារី រមែងត្រេកអរដោយការនៅជាមួយនឹងបុគ្គលនោះ ។
បុគ្គលនោះ បានធ្វើដោយការស្តាប់ផង បានធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាមផង
បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ គឺបីតិ និងបាមោជ្ជដែលអាស្រ័យនូវការ
ស្តាប់ធម៌សព្វកាលផង ។ លុះបុគ្គលនោះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែង

ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ
 ជាអ្នកដល់នូវគុណវិសេស មិនដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ ។ ម្នាលអានន្ទ
 បុគ្គលអ្នកកាន់យកប្រមាណក្នុងធម៌នោះ រមែងដឹងប្រមាណថា នោះជាធម៌
 របស់អ្នកនេះ នោះជាធម៌របស់អ្នកឯទៀត ហេតុដូចម្តេចបានជាអ្នកទាំងនោះ
 មានធម៌មួយថាកទាប មានធម៌មួយខ្ពង់ម ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ដំណើរ
 នោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីវិនាស ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរ
 អង្វែងដល់បុគ្គលទាំងនោះ ។ ម្នាលអានន្ទ ក្នុងរឿងនោះ បុគ្គលណា ជាអ្នក
 ស្ងួត មានសំវាសជាសុខ ពួកសព្វហូចារី រមែងត្រេកអរដោយការនៅជា
 មួយនឹងបុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ បានធ្វើដោយការស្តាប់ផង បានធ្វើដោយ
 សេចក្តីព្យាយាមផង បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ គឺបីតិ និងបាមោជ្ជ
 ដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌សព្វកាលផង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលនោះ
 ប្រសើរជាង ខ្ពង់មជាងបុគ្គលជាន់មុនឯណោះ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្នាលអានន្ទ ព្រោះធម្មសេដ្ឋានៈ គឺវិបស្សនាញាណ រមែងដឹកនាំនូវបុគ្គលនេះ
 (ឲ្យបានសម្រេចអរិយកម្មិ) ។ លំដាប់តពីនោះមក អ្នកណាគប្បីដឹងបាន
 នូវហេតុនោះកើត លើកលែងតែព្រះតថាគតចេញ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កុំប្រកបដោយប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំង-
 ឡាយផង កុំប្រកាន់យកនូវប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយផង ។ ម្នាលអានន្ទ
 ព្រោះថា បុគ្គលកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយហើយ ហៅថា

ដឹករម្ងីន្ទរុក្ខុណ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតគប្បីកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុង
 បុគ្គលទាំងឡាយបាន ឬបុគ្គលណា ប្រហែលនឹងតថាគត (ក៏គប្បីកាន់យក
 នូវប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបានដែរ) ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីក្រោធ និងមានគ្របសង្កត់ហើយ លោកធម៌រមែង
 កើតឡើងដល់បុគ្គលនោះសព្វៗ កាល ។ បុគ្គលនោះ មិនបានធ្វើដោយការ
 ស្តាប់ផង មិនបានធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាមផង មិនបានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង
 មិនបាននូវវិមុត្តិ ដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌សព្វកាលផង ។ លុះបុគ្គល
 នោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ
 មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស ជាបុគ្គលដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ មិន
 ដល់នូវគុណវិសេសឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មាន
 សេចក្តីក្រោធ និងមានគ្របសង្កត់ហើយ លោកធម៌ រមែងកើតឡើង ដល់
 បុគ្គលនោះសព្វៗ កាល ។ បុគ្គលនោះ បានធ្វើដោយការស្តាប់ផង ។ បេ។
 ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីក្រោធ និងមានគ្រប
 សង្កត់ហើយ រថិសន្ធិរមែងកើតឡើង ដល់បុគ្គលនោះសព្វៗ កាល ។ បុគ្គល
 នោះមិនបានធ្វើដោយការស្តាប់ផង មិនបានធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាមផង មិន
 បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង មិនបាននូវវិមុត្តិ ដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌
 សព្វកាលផង ។ លុះបុគ្គលនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្ត
 ទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស ជាបុគ្គល

ដល់នូវការសាបសូន្យ មិនដល់នូវគុណវិសេស ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ មានសេចក្តីក្រោធ និងមានគ្របសង្កត់ហើយ វច្ឆិសន្តិរវមែង កើតឡើង ដល់បុគ្គលនោះសព្វៗ កាល ។ បុគ្គលនោះ បានធ្វើដោយការស្តាប់ផង បានធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាមផង បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ ដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌ សព្វកាលផង ។ លុះបុគ្គលនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីគុណវិសេស មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីសាបសូន្យ ជាបុគ្គលដល់នូវគុណវិសេស មិនដល់នូវសេចក្តីសាបសូន្យ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលអ្នកកាន់យកនូវប្រមាណ រមែងដឹងប្រមាណ ក្នុងធម៌នោះថា នោះជាធម៌របស់អ្នកនេះ នោះជាធម៌របស់អ្នកឯទៀត ព្រោះហេតុអ្វី បានជាបុគ្គលទាំងនោះមានធម៌ ១ ថោកទាប មានធម៌ ១ ឧត្តម ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា ដំណើរនោះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាយូរអង្វែងដល់បុគ្គលទាំងនោះ ។ រឿងនោះ បុគ្គលណា មានសេចក្តីក្រោធ និងមានគ្របសង្កត់ហើយ វច្ឆិសន្តិរ រមែងកើតឡើង ដល់បុគ្គលនោះសព្វៗ កាល ។ បុគ្គលនោះ បានធ្វើដោយការស្តាប់ផង បានធ្វើដោយសេចក្តីព្យាយាមផង បានចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិផង បាននូវវិមុត្តិ ដែលអាស្រ័យនូវការស្តាប់ធម៌សព្វកាលផង ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលនេះ ប្រសើរជាង ឧត្តមជាងបុគ្គលជាន់មុនឯណោះ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះធម្មស្សោតៈ គឺវិបស្សនាញាណ ដឹកនាំនូវបុគ្គលនេះ

(ឲ្យបានសម្រេចអរិយភូមិ) ។ លំដាប់តពីនោះមក អ្នកណាគប្បីដឹងបាន នូវហេតុនោះកើត លើកលែងតែព្រះតថាគតចេញ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ ហេតុនោះ បុគ្គលក្នុងលោកនេះ កុំប្រកបដោយប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំង- ឡាយផង កុំប្រកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយផង ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះថា កាលបុគ្គលកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ហៅថា ជីករម្លើងនូវគុណ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតកាន់យកនូវប្រមាណ ក្នុងបុគ្គល ទាំងឡាយបាន ឬបុគ្គលណាប្រហែលនឹងតថាគត (ក៏គប្បីកាន់យកនូវ ប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយបានដែរ) ។ ម្នាលអានន្ទ មិត្តសាលាឧបា- សិកាណាក្តី ជាស្រ្តីល្ងង់ មិនឈ្នាស មានសភាពជាស្រ្តី មានសញ្ញាជាស្រ្តី ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធទាំងឡាយណាក្តី មានវិស័យមិនបានទើសទាល់ ក្នុងសេចក្តី ដឹងនូវឥន្ទ្រិយវិន័យ និងទន់ របស់បុរសបុគ្គល បុគ្គលទាំង ២ នោះ ឆ្ងាយអំពី គ្នាណាស់ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល ៦ ពួកនេះឯង មានប្រាកដក្នុងលោក ។ ម្នាលអានន្ទ បុរាណឧបាសក ប្រកបដោយសីល មានសភាពយ៉ាងណា ឥសិទ្ធត្ថ ក៏ប្រកបដោយសីល មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ តែបុរាណឧបាសក មិនបានដឹងនូវគតិរបស់ឥសិទ្ធត្ថ ក្នុងលោកនេះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ ឥសិទ្ធត្ថ ប្រកបដោយបញ្ញាមានសភាពយ៉ាងណា បុរាណឧបាសក ក៏ប្រកបដោយបញ្ញា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ តែឥសិទ្ធត្ថមិនបានដឹងនូវគតិរបស់បុរាណឧបាសក ក្នុងលោកនេះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលទាំង ២ នាក់នេះ មានសេចក្តី សាបសូន្យចាកអង្គ ១ ដូច្នោះឯង ។

អដ្ឋកថា

មិត្តសាលាសូត្រ

[៤៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងមិត្តសាលាសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា កងំ កងំ នាម សេចក្តីថា ដោយហេតុអ្វី ។ បទថា អញ្ញោយ្យា ប្រែថា ធម៌ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងទូទៅ ។ បទថា យត្រ ហិ នាម គឺក្នុងធម៌ ណា ។ បទថា សមសមគតិកា សេចក្តីថា ព្រហ្មចារីបុគ្គល និងអព្រហ្ម- ចារីបុគ្គល ដែលជនទាំងឡាយដឹងហើយថា នឹងជាបុគ្គលមានគតិស្មើគ្នា ដោយ ការដែលស្មើគ្នានោះឯង ។ បទថា សកទាគាមី សត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបន្នោ សេចក្តីថា កើតឡើងជាសកទាគាមីបុគ្គលក្នុងតុសិតភពនោះឯង ។

បទថា កងំ កងំ នាម សេចក្តីថា ដោយហេតុអ្វីហ្ន៎ គឺទ្រង់ស្គាល់ហើយ ទើបសម្តែង ឬទ្រង់មិនស្គាល់ព្រះថេរៈមិនជ្រាបហេតុ ទើបពោលថា ម្នាល បួនស្រី សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្យាករយ៉ាងនេះ ។

បទថា អម្ពកា អម្ពកសញ្ញា សេចក្តីថា មិត្តសាលាឧបាសិកា ជា ស្រី គង់ប្រកបដោយការសម្គាល់ថាជាស្រីនោះឯង ។

ក្នុងបទថា កេ ច បុរិសបុគ្គលបរោបរិយញ្ញាណ នេះ មានអត្ថ សន្នេបដូច្នោះថា ញាណជាគ្រឿងកំណត់ដឹងនូវការជួរ និងការចម្រើនឡើងនៃ តន្ត្រីយរបស់បុរសបុគ្គលទាំងឡាយថា ខ្លាំងក្លា ឬទន់ខ្សោយ ហៅថា បុរិស- បុគ្គលបរោបរិយញ្ញាណ ក្នុងពាក្យថា កេ ច បុរិសបុគ្គលបរោបរិយញ្ញាណ នេះ ។ ព្រោះហេតុនោះ មិត្តសាលាឧបាសិកាស្រីល្ងង់ គឺអ្នកណា ព្រះសម្មា-

សមុទ្រទ្រង់មានអារម្មណ៍មិនត្រូវរារាំង ព្រោះញាណជាគ្រឿងដឹងនូវការធូរថយ
និងការក្រែកលែងនៃឥន្ទ្រិយរបស់បុរសបុគ្គលទាំងឡាយ ជាអ្នកណា ការប្រៀប
ធៀបបុគ្គលទាំង ២ នោះ នៅឆ្ងាយគ្នាពន់ពេក ។

ឥឡូវនេះ កាលទ្រង់សម្តែងថា មិត្តសាលាឧបាសិកា និងទ្រង់ឆ្ងាយ
ក្រែកលែង ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ឆយិមេ អានន្ទ ជាដើម ។ បទ
ថា សោរតោ ហោតិ សេចក្តីថា បុគ្គលខ្លះ ជាអ្នករៀរ គឺរៀរចាកដោយល្អ
អំពីបាប ។ បាវៈជា សូរតោ ដូច្នោះក៏មាន ។

បទថា អភិណន្តន្តិ សព្វហ្មចារី ឯកត្តវាសេន សេចក្តីថា ព្រហ្មចារី-
បុគ្គលទាំងឡាយ នាំគ្នាសរសើរ គឺត្រេកអរ ដោយការនៅរួមជាមួយបុគ្គល
នោះ ។ បាវៈជា ឯកត្តវាសេន ដូច្នោះក៏មាន ដោយអត្ថថា ការនៅជិតគ្នា ។

បទថា សវនេនបិ អកតំ ហោតិ សេចក្តីថា មិនបានស្តាប់វត្ថុដែល
គួរស្តាប់ ។ ក្នុងបទថា ពាហុសច្ចេនបិ អកតំ ហោតិ នេះ មានអត្ថថា
វិរិយៈ ហៅថា ពាហុសច្ច មិនបានធ្វើវត្ថុដែលគួរធ្វើដោយវិរិយៈ ។ បទថា
ទិដ្ឋិយាបិ អប្បដិវិទ្ធុំ ហោតិ សេចក្តីថា មិនបានចាក់ធ្លុះនូវវត្ថុដែលគួរចាក់
ធ្លុះដោយទិដ្ឋិ ។

បទថា សាមាយិកម្យិ វិមុត្តំ ន លភតិ សេចក្តីថា មិនបានបីតិ និង
បាមោជ្ជ ដែលកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យការស្តាប់ធម៌ តាមកាលដ៏សមគួរ ។
បទថា ហានតាមិយេវ ហោតិ សេចក្តីថា រមែងដល់នូវការវិនាសតែម្យ៉ាង

បទថា បមាណិកា គឺជាអ្នកកាន់យកប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ។

បទថា បមិនន្តិ បានដល់ ផ្ដើមប្រៀបធៀប គឺថ្មីង ។ បទថា ឯកោ ហ៊ានោ សេចក្ដីថា បុគ្គលម្នាក់ទាបជាងដោយគុណ ។ បទថា ឯកោ បណីតោ សេចក្ដីថា បុគ្គលម្នាក់ប្រណីតជាងដោយគុណ ។ បទថា តត្ថា បានដល់ ធ្វើការប្រៀបធៀបនោះ ។

បទថា អភិក្កន្តតោ គឺល្អជាង ។ បទថា បណីតតោ គឺខ្ពស់ជាង ។ បទថា ធម្មសោតោ និព្វហតិ សេចក្ដីថា វិបស្សនាញាណ ប្រព្រឹត្តទៅយ៉ាង ខ្លាំងក្លា នាំចេញទៅចាកកិលេស គឺឲ្យដល់អរិយកម្ម ។ បទថា តទនន្តរំ កោ ជាឈ្មោះ សេចក្ដីថា ជាប់បន្តអំពីនោះ គឺហេតុនោះ ក្រៅអំពីព្រះតថាគត ហើយ អ្នកណានឹងដឹង ។

បទថា កោធមាណោ បានដល់ សេចក្ដីក្រោធ និងការប្រកាន់ខ្លួន ។ បទថា លោកធម្មា បានដល់ សេចក្ដីលោភនោះឯង ។ បទថា វចីសង្ខារា បានដល់ ការពោលដោយអំណាចការសន្ទនាប្រាស្រ័យ ។

បទថា យោ វា បនស្ស មាទិសោ សេចក្ដីថា ឬមួយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ណាដែលដូចនឹងតថាគត គប្បីមានមួយអង្គទៀត ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអង្គនោះ ក៏គប្បីកាន់យកប្រមាណក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ ។ បទថា ខត្តាទិ បានដល់ ដល់នូវការជីកនូវគុណ ។

បទថា ឥមេ ខោ អាណន្ទ ធិ បុគ្គលា សេចក្ដីថា បុគ្គល ៦ ពួក គឺ

បុគ្គលស្ងប់ស្ងៀម ២ ពួក បុគ្គលសង្កត់សេចក្តីក្រោធ ការប្រកាន់ខ្លួន និង
ធម៌ គឺសេចក្តីលោភបាន ២ ពួក បុគ្គលសង្កត់សេចក្តីក្រោធ ការប្រកាន់ខ្លួន
និងវិចីសន្ធិរបាន ២ ពួក ។

បទថា គតិ បានដល់ ញាណគតិ ។ បទថា ឯកង្គហីនា សេចក្តីថា
បុគ្គលទាំង ២ ពួក គឺបុរាណៈ និងឥសិទ្ធត្ថៈ ទាបជាងគ្នាដោយអង្គគុណ
ម្នាក់ម្យ៉ាង ។ គឺបុរាណៈវិសេសដោយសីល ឥសិទ្ធត្ថៈវិសេសដោយបញ្ញា
សីលរបស់បុគ្គលបុរាណៈ តាំងនៅក្នុងឋានៈស្មើគ្នានឹងបញ្ញារបស់ឥសិទ្ធត្ថៈ
បញ្ញារបស់ឥសិទ្ធត្ថៈ តាំងនៅក្នុងឋានៈស្មើគ្នានឹងសីលរបស់បុរាណៈ ដូច្នោះ ។^{១៣៦}

អដ្ឋកថា មិគសាលាសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សាលាសូត្រទី ៣

[៤៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទ័លក្រ ជាទុក្ខនៃកាមកោតិ-
បុគ្គល (បុគ្គលអ្នកបរិភោគកាម) ក្នុងលោកដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ មិនមានវត្ថុជារបស់ខ្លួន មិនបានជាបុគ្គល
ស្តុកស្តម្ភ កាន់យកនូវបំណុលណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកាន់យកនូវ
បំណុលនោះ ជាទុក្ខនៃកាមកោតិបុគ្គលក្នុងលោកដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះ

អង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ មិនមានវត្ថុជាប់សំខ្លួន មិនបាន
 ជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ កាន់យកនូវបំណុលហើយ ប្រធានូវអំពើចងការណា
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អំពើចងការនោះ ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក
 ដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ មិន
 មានវត្ថុជាប់សំខ្លួន មិនបានជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ ប្រធានូវអំពើចងការហើយ
 មិនឲ្យការដែលគេឲ្យ នាំមកតាមកំណត់កាល ម្ចាស់បំណុលទាំងឡាយ
 រមែងតឹងទារនូវបុគ្គលនោះ ដោយការតឹងទារណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការ
 តឹងទារនោះ ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោកដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ មិនមានវត្ថុជាប់សំខ្លួន មិនបានជាបុគ្គល
 ស្តុកស្តម្ភ កាលបើគេតឹងទារហើយមិនបានឲ្យគេ រមែងដេញតាមនូវបុគ្គល
 នោះ ដោយការដេញតាមទារណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការដេញតាមនោះ
 ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោកដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ មិនមានវត្ថុជាប់សំខ្លួន មិនបានជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ
 កាលបើគេដេញតាមទារ ក៏មិនបានឲ្យគេ គេរមែងចងនូវបុគ្គលនោះដោយ
 ចំណងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណងនោះជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុង
 លោកដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីទ័លក្រក្តី
 ក៏ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក ការកាន់យកនូវបំណុលក្តី ក៏ជាទុក្ខនៃ
 កាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក អំពើចងការក្តី ក៏ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក

ការតឹងទារក្ខី ក៏ជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក ការដេញតាមទារក្ខី ក៏ជា
 ទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គលក្នុងលោក ការចងក្រង ក៏សុទ្ធតែជាទុក្ខនៃកាមភោគីបុគ្គល
 ក្នុងលោកដោយពិត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ មិនមានសទ្ធា
 ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានហិរិ ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានឱត្តប្បៈ ក្នុងកុសលធម៌
 មិនមានវិរិយៈ ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានបញ្ញា ក្នុងកុសលធម៌ ក៏យ៉ាងដូច្នោះ
 ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា បុគ្គលទ័លក្រ មិនមានវត្ថុជាប់រស្មីខ្លួន
 មិនបានជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភក្នុងអរិយវិន័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រ
 នោះឯង មិនមានវត្ថុជាប់រស្មីខ្លួន មិនបានជាបុគ្គលស្តុកស្តម្ភ កាលបើមិនមាន
 សទ្ធា ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានហិរិ ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានឱត្តប្បៈ ក្នុង
 កុសលធម៌ មិនមានវិរិយៈ ក្នុងកុសលធម៌ មិនមានបញ្ញា ក្នុងកុសលធម៌
 ហើយ រមែងប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយចិត្ត ។ តថាគតពោលនូវអំពើនេះថា ជាការកាន់យកនូវបំណុល
 របស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ រមែងតម្កល់ទុកនូវសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏លាមក
 ព្រោះហេតុតែការបិទបាំងនូវកាយទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាមិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួន
 ត្រិះរិះមិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួន ពោលនូវវាចា មិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួន ប្រឹង
 ប្រែងដោយកាយ មិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គលនោះ ព្រោះហេតុ
 តែការបិទបាំងនូវចិត្តទុច្ចរិតនោះ ។ បេប បុគ្គលនោះ រមែងតម្កល់នូវសេចក្តី
 ប្រាថ្នាដ៏លាមក ព្រោះហេតុតែការបិទបាំង នូវមនោទុច្ចរិតនោះ ប្រាថ្នាមិនឲ្យ

ជនណាស្គាល់ខ្លួន ត្រិះរិះមិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួន ពោលនូវវាថាមិនឲ្យជន
ណាស្គាល់ខ្លួន ប្រឹងប្រែងដោយកាយ មិនឲ្យជនណាស្គាល់ខ្លួនឡើយ ។
តថាគតពោលនូវអំពើនេះថា ជាអំពើចងការរបស់បុគ្គលនោះ ។ ពួកសព្វហ្ម-
ចារីបុគ្គលអ្នកមានសីល ជាទីស្រឡាញ់ និយាយចោទបុគ្គលនោះយ៉ាងនេះថា
នេះឯង គឺអ្នកដ៏មានអាយុនោះ ជាអ្នកធ្វើយ៉ាងនេះ មានសមាចារយ៉ាងនេះ ។
តថាគតពោលនូវអំពើនេះថា ជាការតឹងទាររបស់បុគ្គលនោះ ។ អកុសល-
វិតក្កដ៏លាមក ដែលប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយ រមែងផុសផុលឡើង
ចំពោះបុគ្គលនោះ ដែលនៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះដីស្ងាត់
ក្តី តថាគតពោលនូវអំពើនេះថា ជាការដេញតាមរបស់បុគ្គលនោះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលទ័លក្រនោះឯង មិនមានវត្ថុជារបស់ខ្លួន មិនបានជា
បុគ្គលស្តុកស្តម្ភ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងជាប់នៅក្នុង
ចំណង គឺនរក ឬក្នុងចំណង គឺកំណើតតិរច្ឆាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត
មិនដែលឃើញនូវចំណងដទៃណាមួយអាក្រក់យ៉ាងនេះ នាំមកនូវសេចក្តីទុក្ខ
យ៉ាងនេះ ធ្វើនូវសេចក្តីអន្តរាយយ៉ាងនេះ ដល់ការបាននូវព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេម
ចាកយោគៈដ៏ប្រសើរទេ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាចំណង គឺនរក ឬចំណង
គឺកំណើតតិរច្ឆាននេះឡើយ ។

សេចក្តីទ័លក្រក្តី ការកាន់យកនូវបំណុលក្តី ហៅថា

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ ឆក្កនិបាត

ជាទុក្ខក្នុងលោក បុគ្គលទ័លក្រកាន់យកនូវបំណុល
 មកបរិភោគ រមែងលំបាក ព្រោះហេតុនោះ ពួកជន
 ជាម្ចាស់ រមែងដេញតាមបុគ្គលនោះ បុគ្គលនោះ
 រមែងដល់នូវចំណង ចំណងនេះឯង ជាទុក្ខនៃបុគ្គល
 អ្នកប្រាថ្នានូវកាម និងលាភទាំងឡាយ ។ ក្នុងអរិយ-
 វិន័យដូច្នោះដែរ បុគ្គលណា មិនមានសទ្ធា មិនមាន
 ហិរិ មិនមានឱត្តប្បៈ ជាអ្នកបំប៉ននូវបាបកម្ម ធ្វើ
 នូវកាយទុច្ចរិតផង វចីទុច្ចរិតផង មនោទុច្ចរិតផង
 ហើយប្រាថ្នាមិនឲ្យជនដទៃស្គាល់ខ្លួនឡើយ ។ បុគ្គល
 នោះ រមែងញាប់ញ័រដោយកាយ ដោយវាចា ឬ
 ដោយចិត្តឈ្មោះថា បំប៉ននូវបាបកម្មរឿយៗ ក្នុង
 ទីនោះៗ ។ បុគ្គលនោះ មានអំពើអាក្រក់ ឥតប្រាជ្ញា
 កាលដឹងនូវអំពើអាក្រក់របស់ខ្លួន រមែងលំបាកដូច
 អ្នកទ័លក្រ កាន់យកនូវបំណុល ហើយបរិភោគ ។
 សេចក្តីត្រិះរិះដោយចិត្តកើតឡើង អំពីសេចក្តីក្តៅ
 ក្រហាយរបស់បុគ្គល ដែលនៅក្នុងស្រុក ឬនៅក្នុង
 ព្រៃក៏ជាទុក្ខ ដូចកូនបំណុល ដែលត្រូវម្ចាស់បំណុល
 ដេញតាមទារ ។ បុគ្គលនោះ មានអំពើអាក្រក់ ឥត

មនោរថបុរាណ៍ អដ្ឋកថា ធម្មិកវគ្គទី ៥

ប្រាជ្ញា កាលដឹងនូវអំពើអាក្រក់របស់ខ្លួន រមែងទៅ
 កាន់កំណើតណាមួយ ឬជាប់នៅក្នុងនរក អ្នកមាន
 ប្រាជ្ញា រមែងផុតស្រឡះចាកចំណង ដែលជាទុក្ខនុ៎ះ ។
 បុគ្គលញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាហើយ ឲ្យទានដោយកោតៈ
 ដែលបានមកដោយធម៌ ការកាន់យកជម្នះក្នុងធម៌ទាំង
 ២ នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ក្នុង
 បច្ចុប្បន្នផង ដើម្បីសេចក្តីសុខក្នុងបរលោកផង របស់
 បុគ្គលអ្នកមានសទ្ធា ជាអ្នកស្វែងរកផ្ទះ បុណ្យ គឺការ
 បរិច្ចាគនុ៎ះ រមែងចម្រើនដល់គ្រហស្ថទាំងឡាយ
 យ៉ាងនេះឯង ។ ក្នុងអរិយវិន័យ បុគ្គលណាមានសទ្ធា
 តម្កល់នៅ មានហិរិ មានឱត្តប្បៈ មានបញ្ញា សង្រួម
 ក្នុងសីល បុគ្គលនោះឯង ទើបហៅថា រស់នៅជា
 សុខក្នុងអរិយវិន័យ ។ បុគ្គលបាននូវសេចក្តីសុខ
 ប្រាសចាកអាមិសៈ រមែងតម្កល់ចិត្តជាឧបេក្ខា លះបង់
 នូវនីវរណៈទាំង ៥ ហើយប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាម
 ជានិច្ច បានដល់នូវវាយានទាំងឡាយ ជាបុគ្គលមាន
 ចិត្តខ្ពស់ឯក មានបញ្ញា មានស្មារតី ចិត្តក៏ផុត
 ស្រឡះដោយប្រពៃ ព្រោះដឹងនូវហេតុនុ៎ះ តាមពិត

ព្រោះមិនបានប្រកាន់យក ដោយប្រការទាំងពួង
 ក្នុងការអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងពួង ។ បុគ្គលនោះ
 លុះមានចិត្តផុតស្រឡះដោយប្រពៃហើយ ជាបុគ្គល
 មិនកម្រើកដោយលោកធម៌ រមែងមានបច្ចវេក្ខណ-
 ញាណថា វិមុត្តិរបស់អាត្មាអញមិនបានកក្រើកដូច្នោះ
 កើតឡើងក្នុងកិរិយាអស់ទៅ នៃកវសំយោជនៈ ។
 ញាណនុ៎ះឯងជាញាណដ៏ខ្ព្ពម សេចក្តីសុខក្នុងមគ្គ
 នឹងផលនោះ ជាសុខរកសេចក្តីសុខដទៃក្រែលែង
 ជាងគ្មាន ឥតមានសេចក្តីសោក ប្រាសចាកធូលី
 គីកិលេស ជាទីក្សេម អរហត្តផលនុ៎ះ ជាគុណជាត
 ដ៏ខ្ព្ពមជាងការវៈនៃបុគ្គលមិនមានបំណុល ។

អដ្ឋកថា

ឥណ្ឌាសូត្រ

[៤៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងឥណ្ឌាសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ទាលិទ្ធិយំ បានដល់ ភាពជាអ្នកក្រីក្រ ។ បទថា កាមកោតិទោ បានដល់
 សត្វដែលបរិភោគកាម ។ បទថា អស្សុកោ បានដល់ ប្រាសចាកទ្រព្យដែល

ជាវបស្មុំខ្លួន ។ បទថា អនទ្ធិកោ បានដល់ មិនស្កុកស្កម្ក ។ បទថា សណំ អាទិយតិ បានដល់ កាលមិនអាចតាំងនៅបាន ក៏ខ្ចីនូវបំណុល ។

បទថា វឡី បទិស្សុណាតិ បានដល់ កាលមិនអាចសងបាន ក៏ឲ្យ សញ្ញាថា នឹងឲ្យការប្រាក់ ។ បទថា អនុចរន្តិបិ នំ សេចក្តីថា ម្ចាស់បំណុល ទាំងឡាយដេញតាមក្រោយកូនបំណុលទៅ ធ្វើឲ្យបុគ្គលនោះ បានទទួលនូវ ការភិតភ័យ ដោយការធ្វើ មានការចាប់ចងហាលថ្ងៃ និងបាចធ្មលីជាក់ជាដើម ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទ និងកណ្តាលគណៈជាដើម ។

បទថា សទ្ធា នត្តិ បានដល់ មិនមានសូម្បីតែសទ្ធា ។ បទថា ហិរិ នត្តិ បានដល់ មិនមានត្រឹមតែហិរិ ។ បទថា ឌុត្តប្បំ នត្តិ បានដល់ មិនមានត្រឹមតែឌុត្តប្បៈ ។

បទថា វិរយំ នត្តិ បានដល់ មិនមានត្រឹមតែសេចក្តីព្យាយាម ដែល ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ ។ បទថា បញ្ញា នត្តិ បានដល់ មិនមានត្រឹមតែ កម្មស្សុកតាបញ្ញា ។ បទថា សណាទានស្មី វនាមិ បានដល់ ខ្ញុំពោល ដល់ការខ្ចីបុល ។ បទថា មា មំ ជញ្ញ បានដល់ សូមម្ចាស់បំណុល ទាំងឡាយកុំបីជួបអញ ។

បទថា ទាលិទ្ធិយំ ទុក្ខំ បានដល់ ភាពជាអ្នកក្រទ្រព្យ ជាហេតុឲ្យ កើតទុក្ខ ។ បទថា កាមលាភាភិជប្បិនំ បានដល់ ជាអ្នកប្រាថ្នាការបាន កាម ។ បទថា ទាបកម្មំ វិនិព្វយោ បានដល់ ជាអ្នកសាងបាបកម្ម ។ បទថា សំសប្បតិ បានដល់ អន្ទះអន្ទែង ។ បទថា ជានំ បានដល់ ដឹង ។

បទថា យស្ស វិប្បជិសារជា សេចក្តីថា ការត្រិះរិះទាំងឡាយណា
របស់បុគ្គលក្រីក្រនោះ កើតមកអំពីការក្លៅក្រហាយ ។

បទថា យោនិមញ្ញតំ បានដល់ កំណើតសត្វតិរច្ឆានណាមួយ ។
បទថា ទទំ ចិត្តំ បសាទយំ សេចក្តីថា ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ហើយឲ្យ ។

បទថា កដគ្គាហោ បានដល់ ការបាននូវជ័យជម្នះ គឺការបានមិនខុស
មាន ។ បទថា យរមេសិនោ បានដល់ ស្វែងរក ឬនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ ។ បទ
ថា ចាកោ បុញ្ញំ បវឌ្ឍតិ សេចក្តីថា បុណ្យដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងសង្ឃ គឺ
ចាកៈ រមែងចម្រើន ។ ម្យ៉ាងទៀត បាលីថា ចានំ បុញ្ញំ ដូច្នោះក៏មាន ។

បទថា បតិដ្ឋិតា សេចក្តីថា សទ្ធារបស់ព្រះសោតាបន្ន ឈ្មោះថា
សទ្ធាដែលតាំងមាំ ។ បទថា ហិរិមនោ បានដល់ ចិត្តសម្បយុត្តដោយហិរិ ។
បទថា និរាមិសំ សុខំ បានដល់ សុខដែលអាស្រ័យឈាន ៣ កើតឡើង ។

បទថា ឧបេក្ខំ បានដល់ ឧបេក្ខាក្នុងចតុត្ថជ្ឈាន ។ បទថា អារទុ-
រិរិយោ បានដល់ មានសេចក្តីព្យាយាមផ្តងពេញលេញ ។ បទថា
ឈានានិ ឧបសម្បជ្ជ បានដល់ សម្រេចឈាន ៤ ។ បទថា ឯកោទិ
និបកោ សតោ បានដល់ មានចិត្តជាឯកគ្គតា និងប្រកបដោយកម្មស្សកតា-
ញាណ និងសតិ ។

បទថា ឯតំ ញត្វា យថាភូតំ សេចក្តីថា ស្គាល់ហេតុនេះ គឺប៉ុណ្ណោះ
តាមសភាវៈដែលពិត ។ បទថា សព្វសំយោជនក្កុយេ បានដល់ ក្នុងនិព្វាន ។

បទថា សព្វសោ បានដល់ ដោយអាការទាំងពួង ។ បទថា អនុបាទាយ បានដល់ មិនប្រកាន់ ។

ក្នុងបទថា សម្មា ចិត្តំ វិមុត្តិ មានពាក្យអធិប្បាយដូច្នោះថា ព្រោះ មិនប្រកាន់ដោយប្រការទាំងពួងក្នុងនិព្វាន ពោល គឺធម៌ជាទីអស់ទៅនៃ សំយោជនៈទាំងពួង ។ ទើបមគ្គចិត្តរួចផុតដោយប្រពៃ គឺដោយហេតុ ដោយ ន័យ ។ ព្រះសង្ឃតិកាចារ្យរចនាបាលីជា ឃុំ ញាត្តា យថាភូតំ សព្វ- សំយោជនក្ខយំ ដូច្នោះក៏មាន ។ បាលីនោះ មានអត្ថថា ដឹងនិព្វាន ពោល គឺធម៌ជាទីអស់ទៅនៃសំយោជនៈទាំងអស់នោះ តាមសេចក្តីពិត ។ តែអត្ថ បាលី បទមុន និងបទក្រោយ មិនជាប់តគ្នាឡើយ ។

បទថា តស្ស សម្មាវិមុត្តស្ស សេចក្តីថា ព្រះខ័ណ្ឌស្រពនោះ គឺរួច ផុតដោយប្រពៃ ។ បទថា ញាណំ ចេ ហោតិ បានដល់ មានបច្ចវេក្ខ- ណញ្ញាណ ។ បទថា តាធិនោ បានដល់ តាំងមាំនៅក្នុងនិព្វាននោះ ។ បទ ថា អកុប្បា សេចក្តីថា វិមុត្តិ ឈ្មោះថា មិនកម្រើក ព្រោះមានធម៌មិន កម្រើកជាអារម្មណ៍ និងព្រោះមិនមានកិលេសជាគ្រឿងធ្វើឲ្យកម្រើក ។

បទថា វិមុត្តិ សំដៅដល់ មគ្គវិមុត្តិផង ផលវិមុត្តិផង ។ បទថា កវ- សំយោជនក្ខយេ សេចក្តីថា ព្រោះកើតឡើងក្នុងនិព្វាន ពោល គឺធម៌ជាទី អស់ទៅនៃកិលេស ជាគ្រឿងចងសត្វទុកក្នុងភព និងព្រោះកើតឡើងក្នុង ទីបំផុត ដែលកិលេសជាគ្រឿងចងសត្វទុកក្នុងភពអស់ទៅ ។ បទថា ឯតំ

ទោ បរមំ ញ្ញាណំ សេចក្តីថា មគ្គញ្ញាណ និងផលញ្ញាណនោះ ឈ្មោះថា បរមញ្ញាណ ។

បទថា សុខមនុស្សំ សេចក្តីថា សុខកើតអំពីមគ្គ និងផលនោះឯង ឈ្មោះថា អនុត្តរសុខ ។ បទថា អានណ្យ មុត្តមំ សេចក្តីថា បណ្តាបុគ្គល ដែលមិនមានបំណុលទាំងអស់ ព្រះខ្ញុំណាស្រេចជាអ្នកមិនមានបំណុលដ៏ឧត្តម ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគសង្ខេបអត្តសំខាន់ៗ នៃទេសនា ដោយ អរហត្តផលថា អរហត្តផល ជាញ្ញាណមិនមានបំណុលដ៏ឧត្តម ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់វង្សៈមុន ហើយទើបត្រាស់វង្សៈផង វិវង្សៈផង ក្នុងគាថា ទាំងឡាយ ដូច្នោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា សណាសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាចុន្ទសូត្រទី ៤

[៤៦] សម័យមួយ ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុ នៅក្នុងនិគមឈ្មោះ សញ្ញតិ ជិតដែនឈ្មោះចេតិ ។ ក្នុងទីនោះ ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុ មាន ថេរវាចាហោភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្ចាស់អាវុសោភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំង នោះ បានទទួលស្តាប់ថេរវាចា ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុថា អាវុសោដូច្នោះ ។ ព្រះមហាចុន្ទដ៏មានអាយុ មានថេរវាចាដូច្នោះថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ

ពួកធម្មយោគិក្ខុ (ភិក្ខុអ្នកព្យាយាមក្នុងធម៌) ក្នុងសាសនានេះ បន្តិះ
 បង្ហាប្រកាសយើភិក្ខុ (ភិក្ខុអ្នកមានឈាន) ថា ភិក្ខុទាំងនេះរិះគិតថា យើង
 ជាអ្នកមានឈាន យើងជាអ្នកមានឈាន ចុះភិក្ខុទាំងនេះ គិតអ្វី ភិក្ខុទាំងនេះ
 គិតដើម្បីអ្វី ភិក្ខុទាំងនេះ គិតដោយហេតុអ្វី ។ បណ្តាភិក្ខុទាំងនោះ ឯពួកធម្ម-
 យោគិក្ខុក៏មិនជ្រះថ្លា ពួកឈាយិក្ខុក៏មិនជ្រះថ្លា ទាំងមិនបានប្រតិបត្តិ
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 ចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដល់ទេវតា និង
 មនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ឯពួកឈាយិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ រមែងបន្តិះបង្ហាប្រកាសយើភិក្ខុថា ភិក្ខុទាំងនោះ ជាអ្នកមានចិត្តប៉ោងឡើង
 មានចិត្តខ្ពស់ឡើង មានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មានមាត់រឹង មានវាចារាយរាយ
 មានសតិក្លាំងក្លាត់ មិនបានដឹងព្រម មានចិត្តមិនតម្កល់មាំ មានចិត្តរើរវាយ
 មានតន្ត្រីយតាំងនៅ ជាប្រក្រតី គិតថា យើងជាអ្នកមានព្យាយាមក្នុងធម៌
 យើងជាអ្នកមានព្យាយាមក្នុងធម៌ ភិក្ខុទាំងនេះ ជាធម្មយោគិក្ខុ ភិក្ខុទាំងនេះ
 ជាធម្មយោគដើម្បីអ្វី ភិក្ខុទាំងនេះ ជាធម្មយោគដោយហេតុអ្វី បណ្តាភិក្ខុ
 ទាំងនោះ ឯពួកឈាយិក្ខុ ក៏មិនជ្រះថ្លា ពួកធម្មយោគិក្ខុ ក៏មិនជ្រះថ្លា
 ទាំងមិនបានប្រតិបត្តិដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់
 ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជន
 ច្រើន ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពួក

ធម្មយោគភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ រមែងនិយាយសរសើរ តែភិក្ខុជាធម្មយោគ
 ដូចគ្នា មិននិយាយសរសើរពួកណាយើភិក្ខុឡើយ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ ឯ
 ពួកធម្មយោគភិក្ខុ ក៏មិនជ្រះថ្លា ពួកណាយើភិក្ខុ ក៏មិនជ្រះថ្លា ទាំងមិនបាន
 ប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន
 ដល់ទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ឯពួកណាយើ-
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រមែងនិយាយសរសើរ តែពួកណាយើភិក្ខុដូចគ្នា មិន
 និយាយសរសើរពួកធម្មយោគភិក្ខុឡើយ ។ បណ្ឌិតទាំងនោះ ឯពួកណាយើ-
 ភិក្ខុក៏មិនជ្រះថ្លា ពួកធម្មយោគភិក្ខុក៏មិនជ្រះថ្លា ទាំងមិនបានប្រតិបត្តិ ដើម្បីជា
 ប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បីសេចក្តីចម្រើន
 ដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជនច្រើន ដល់ទេវតា និងមនុស្ស
 ទាំងឡាយ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងជាធម្មយោគភិក្ខុ នឹងនិយាយសរសើរពួកណាយើ
 ភិក្ខុ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។
 រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលណា
 បានពាល់ត្រូវនូវធាតុ ឈ្នោះ អមតៈ ដោយនាមកាយហើយ បុគ្គលនុ៎ះ ជា
 បុគ្គលអស្ចារ្យ រកបានដោយក្រក្នុងលោក ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គួរសិក្សាយ៉ាងនេះថា យើងជាពួកណាយើ-

ភិក្ខុ នឹងនិយាយសរសើរពួកធម្មយោគិក្ខុ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ អ្នក
 ទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
 អារុសោទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលណាត្រាស់ដឹង ឃើញនូវចំណែកនៃអត្ត
 ដ៏ជ្រាលជ្រៅដោយប្រាជ្ញាហើយ បុគ្គលនោះជាបុគ្គលអស្ចារ្យ រកបានដោយក្រ
 ក្នុងលោក ។

អដ្ឋកថា

មហាចុន្ទសូត្រ

[៤៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមហាចុន្ទសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ចេតិសុ បានដល់ ក្នុងចេតិវដ្ត ។ បទថា សញ្ញាតិយំ បានដល់ ក្នុងនិគមមាន
 ឈ្មោះយ៉ាងនេះ ។ បទថា មហាចុន្ទា បានដល់ បួនប្រសរសព្វព្រះធម្ម-
 សេនាបតី ។

ភិក្ខុទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ធម្មយោគ ព្រោះមានការប្រកប គឺការធ្វើ
 រឿយៗ ក្នុងធម៌ ។ ពាក្យថា ធម្មយោគា នេះ ជាឈ្មោះនៃព្រះធម្មកថិកទាំង
 ឡាយ ។ ភិក្ខុ ឈ្មោះថា ឈាយី ព្រោះសម្លឹង ។

បទថា អប្បសាទេន្តិ បានដល់ ទ្រគោះបោះបោក គឺរុករាន ។ បទថា
 ឈាយន្តិ បានដល់ គិត ។ បទថា បដ្ឋាយន្តិ ជាដើម ពង្រីករូបចេញទៅ

ដោយអំណាចឧបសគ្គ ។ បទថា កិក្ខុមេ ឈាយន្តិ សេចក្តីថា ភិក្ខុធម្ម-
កថិកទាំងនេះសម្បវដ្តជួបម្តេច ។

បទថា កិក្ខុមេ ឈាយន្តិ សេចក្តីថា ភិក្ខុធម្មកថិកទាំងនេះចូលឈាន
ដើម្បីអ្វី ។ បទថា កថក្ខិមេ ឈាយន្តិ សេចក្តីថា ភិក្ខុធម្មកថិកទាំងនេះ
ចូលឈាន ព្រោះហេតុអ្វី ។

បទថា អមតំ ធាតុំ កាយេន ដុសិត្វា វិហារន្តិ ជាដើម សេចក្តីថា
ភិក្ខុទាំងឡាយកំណត់កម្មដ្ឋាន បំណងដល់និព្វានធាតុ ដែលរៀបចំកមរណៈ
គឺពាល់ត្រូវនូវនិព្វានធាតុនោះ ដោយនាមកាយតាមលំដាប់ ។

បទថា គម្ពីរអត្ថបទំ បានដល់ អត្ថរបស់ខ្លួន ធាតុ អាយតនៈជាដើម
គម្ពីរភាព គឺត្រូវអវិជ្ជាបិទបាំង ។ បទថា បញ្ញាយ អតិវិជ្ជបស្សន្តិ សេចក្តី
ថា ឃើញដោយចាក់ធ្លុះដោយមគ្គប្បញ្ញា ព្រមទាំងវិបស្សនាបញ្ញា ។

តែក្នុងទីនេះ រមែងគួរទាំងបញ្ញាជាគ្រឿងចាក់ធ្លុះ ដោយការពិចារណា
ផង បញ្ញាក្នុងការរៀន និងការសាកសួរផង ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា មហាចុន្ទសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៥

[៤៧] គ្រានោះ មោឡិយសិវកបរិព្វាជក (បរិព្វាជកឈ្មោះ មោឡិយសិវកៈ) ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរ រីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះមោឡិយ- សិវកបរិព្វាជកអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា សន្និដ្ឋិកធម៌ សន្និដ្ឋិកធម៌ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសន្និដ្ឋិកធម៌ អកាលិកធម៌ ឯហិបស្សិកធម៌ ឱប- នយិកធម៌ បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញហិធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលសិវកៈ បើ ដូច្នោះ តថាគតនឹងសួរតបទៅអ្នកវិញ ក្នុងហេតុនេះ អ្នកគាប់ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្នាលសិវកៈ អ្នកសម្គាល់នូវ ហេតុនោះដូចម្តេច កាលលោកៈមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា លោកៈ មានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលលោកៈមិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹង ច្បាស់ថា លោកៈមិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលសិវកៈ កាលលោកៈមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា លោកៈមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលលោកៈមិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នក ដឹងច្បាស់ថា លោកៈមិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ ដោយហេតុណា ម្នាលសិវកៈ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា សន្និដ្ឋិកធម៌ ។ បេ ។ ម្នាលសិវកៈ អ្នក

សម្គាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច កាលទោសៈ មានក្នុងសន្តានក្តី ។ បេ ។ កាល
 មោហៈមានក្នុងសន្តានក្តី កាលលោភធម៌មានក្នុងសន្តានក្តី ទោសធម៌មានក្នុង
 សន្តានក្តី មោហធម៌មានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា មោហធម៌មានក្នុង
 សន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលមោហធម៌មិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់
 ថា មោហធម៌មិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
 ម្នាលសិវកៈ កាលមោហធម៌មានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា មោហធម៌
 មានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលមោហធម៌មិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹង
 ច្បាស់ថា មោហធម៌មិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ ដោយហេតុណា ម្នាល
 សិវកៈ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា សន្តិដ្ឋិកធម៌ អកាលិកធម៌ ឯហិបស្សិកធម៌
 ឱបនយិកធម៌ បច្ចុត្តំ វេទិតញ្ចោ វិញ្ញហិធម៌ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ច្បាស់លាស់ពេកណាស់ ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគ សម្គាល់នូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត
 ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រ

[៤៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា សន្តំ វា អដ្ឋត្តំ បានដល់ មានខាងក្នុងខ្លួន ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់សម្តែងអកុសលមូល ៣ ដោយបទថា លោភោ ជាដើម ។ ទ្រង់សម្តែង

ធម៌ដែលសម្បយុត្តដោយអកុសលមូល ៣ នោះ ដោយបទថា លោកធម្មា
ជាដើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា បឋមសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៦

[៤៨] លំដាប់នោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យាបាលហើយ ក៏
អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រាហ្មណ៍នោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាប
បង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ដែលហៅថា
សន្និដ្ឋិកធម៌ សន្និដ្ឋិកធម៌ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះសន្និដ្ឋិកធម៌ អកាលិក-
ធម៌ ឯហិបស្សិកធម៌ ឱបនយិកធម៌ បច្ចត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញហិធម៌ តើដូចម្តេច ។
ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ តថាគតនឹងសួរតបទៅអ្នកវិញ្ញក្នុងហេតុនេះ អ្នកគាប់
ចិត្តយ៉ាងណា គប្បីដោះស្រាយនូវហេតុនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
អ្នកសម្គាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច កាលរាគៈមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា
រាគៈមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលរាគៈមិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹង

ច្បាស់ថា រាគៈមិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញដែរឬទេ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលរាគៈមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា
 រាគៈមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលរាគៈមិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹង
 ច្បាស់ថា រាគៈមិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ ដោយហេតុណា ម្នាល
 ព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា សន្និដ្ឋិកធម៌ ។ បេ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ អ្នក
 សម្គាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច កាលទោសៈមានក្នុងសន្តានក្តី កាលមោហៈ
 មានក្នុងសន្តានក្តី កាលហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃកាយទ្វារ មានក្នុងសន្តានក្តី
 កាលហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃវចីទ្វារមានក្នុងសន្តានក្តី ។ បេ។ កាលហេតុជា
 គ្រឿងប្រទូស្តនៃមនោទ្វារមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា ហេតុជាគ្រឿង
 ប្រទូស្តនៃមនោទ្វារ មានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញ កាលហេតុជាគ្រឿង
 ប្រទូស្តនៃមនោទ្វារ មិនមានក្នុងសន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា ហេតុជាគ្រឿង
 ប្រទូស្តនៃមនោទ្វារ មិនមានក្នុងសន្តានរបស់អាត្មាអញដែរឬ ។ ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ កាលហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃមនោទ្វារមានក្នុង
 សន្តានក្តី អ្នកដឹងច្បាស់ថា ហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃមនោទ្វារ មានក្នុងសន្តាន
 របស់អាត្មាអញ កាលហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃមនោទ្វារមិនមានក្នុងសន្តានក្តី
 អ្នកដឹងច្បាស់ថា ហេតុជាគ្រឿងប្រទូស្តនៃមនោទ្វារ មិនមានក្នុងសន្តានរបស់
 អាត្មាអញ ដោយហេតុណា ម្នាលព្រាហ្មណ៍ យ៉ាងនេះឯង ហៅថា សន្និដ្ឋិក-
 ធម៌ អកាលិកធម៌ ឯហិបស្សិកធម៌ ឱបនយិកធម៌ បច្ចុត្តំ វេទិតព្វោ វិញ្ញាហិ-

ធម៌ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់លាស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់លាស់ពេកណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
សម្គាល់នូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកអ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិតចាប់
ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយសន្និដ្ឋិកសូត្រ

[៤៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ
បទថា កាយសន្តោសំ បានដល់ ហេតុនៃការប្រទូស្តកាយទ្វារ ។ ក្នុងបទ
ដ៏សេស ក៏មានន័យនេះឯង ។

ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់បច្ចវេក្ខណញ្ញាណក្នុងសូត្រទាំង ២ នេះ
ហើយ ដូច្នោះ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយសន្និដ្ឋិកសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ខេមសុមនសូត្រទី ៧

[៤៩] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះ ព្រះខេមៈដ៏មាន អាយុ និងព្រះសុមនៈដ៏មានអាយុ នៅក្នុងអន្លវែន ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះខេមៈដ៏មានអាយុ និងព្រះសុមនៈដ៏មានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះខេមៈអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណា ជាអរហន្ត ខ័ណ្ឌស្រេត មានមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួច ហើយ មានការៈដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មាន ភវសំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងដោយ ប្រពៃ ភិក្ខុនោះមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះថា បុគ្គលដទៃប្រសើរជាងអាត្មាអញក្តី ប្រហែលអាត្មាអញក្តី ថោកទាបជាងអាត្មាអញក្តី យ៉ាងនេះទេ ។ ព្រះខេមៈ ដ៏មានអាយុ បានក្រាបបង្គំទូលដូច្នោះហើយ ។ ព្រះសាស្តាភីសព្វព្រះហឫទ័យ ។ លំដាប់នោះ ព្រះខេមៈដ៏មានអាយុគិតថា ព្រះសាស្តារបស់អាត្មាអញ ទ្រង់ សព្វព្រះហឫទ័យហើយ ក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ ធ្វើប្រទក្សិណហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះខេមៈដ៏ មានអាយុ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះសុមនៈដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបបង្គំ

ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណាជាអរហន្ត
 ខ័ណ្ឌស្រព មានមគ្គព្រហ្មចរិយៈនៅរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ
 មានការរដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានកវ-
 សំយោជនៈអស់រលីងហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ព្រោះដឹងដោយប្រពៃ
 ភិក្ខុនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា មិនមានបុគ្គលដទៃប្រសើរជាង
 អាត្មាអញផង មិនមានបុគ្គលដទៃ ប្រហែលនឹងអាត្មាអញផង មិនមានបុគ្គល
 ដទៃ ថោកទាបជាងអាត្មាអញផង ។ ព្រះសុមនៈដ៏មានអាយុ បានក្រាបបង្គំ
 ទូលដូច្នោះរួចហើយ ។ ព្រះសាស្តា ក៏ទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ ។ គ្រានោះ
 ព្រះសុមនៈដ៏មានអាយុគិតថា ព្រះសាស្តារបស់អាត្មាអញ ទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ
 ហើយក៏ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណ
 ហើយចៀសចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ កាលព្រះខេមៈដ៏មានអាយុ និងព្រះ
 សុមនៈដ៏មានអាយុ ចៀសចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់
 ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកកុលបុត្តរមែងពោលនូវ
 អរហន្តផលយ៉ាងនេះឯង ទាំងសេចក្តី ក៏ពួកកុលបុត្តនោះបានពោលហើយ
 ទាំងខ្លួន ក៏ពួកកុលបុត្តនោះ មិនបានបង្ហាន់ទៅដោយមានៈ ចំណែកមោយ-
 បុរសពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ហាក់ដូចជារីករាយ ពោលនូវអរហត្តផល ពួក
 មោយបុរសទាំងនោះ នឹងដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ ។

ព្រះខ័ណ្ឌស្រពទាំងឡាយ មិនបានបង្ហាន់ខ្លួនទៅដោយមានៈ ក្នុងពួក

បុគ្គលខ្ពស់ មិនបានបង្ហាញខ្លួនទៅដោយមាន៖ ក្នុងពួកបុគ្គលទាប មិនបាន
បង្ហាញខ្លួនទៅដោយមាន៖ ក្នុងបុគ្គលស្មើនឹងខ្លួន ព្រោះមានជាតិអស់ហើយ
មានមគ្គព្រហ្មចរិយធម៌នៅរួចហើយ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកសំយោជនៈហើយ ។

អដ្ឋកថា

ខេមសុមនសូត្រ

[៤៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងខេមសុមនសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ
បទថា វុសិតវា បានដល់ អ្នកនៅចប់ព្រហ្មចរិយៈហើយ ។ បទថា កត-
ករណីយោ បានដល់ អ្នកធ្វើកិច្ចដែលគួរធ្វើដោយមគ្គ ៤ ហើយ ។ បទថា
ឱហិតការោ បានដល់ ជាកន្លែងខន្ធការៈ កិលេសការៈ និងអភិសង្ខារការៈ
ចុះហើយ ។

បទថា អនុប្បត្តសនត្តោ សេចក្តីថា អរហត្ត ហៅថា ប្រយោជន៍
របស់ខ្លួន ដែលសម្រេចប្រយោជន៍របស់ខ្លួននោះ ។ បទថា បរិក្ខុណាករ-
សំយោជនោ សេចក្តីថា អ្នកមានកិលេស ជាគ្រឿងចងសត្វក្នុងភពអស់
ហើយ ។ បទថា សម្មទញ្ញា វិមុត្តោ សេចក្តីថា រួចផុតហើយ ព្រោះដឹង
ដោយប្រពៃ គឺដោយហេតុ ដោយការណ៍ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បដិសេធមានៈ ៣ មានមានៈថា អញ្ញាល្អជាងជា
 ដើម ដែលជារបស់មាននៃបុប្ផជួន ដែលល្អជាងបុគ្គលដទៃ ដោយបទថា
 តស្ស ឆ ឃំ ហោតិ អត្ថិ មេ សេយ្យោតិ វា ជាដើម ព្រោះថា ព្រះ
 ខ្ញីណាស្រពមិនមានមានៈថា អ្នកដែលល្អជាងអាត្មាអញមាន អ្នកដែលស្មើ
 អាត្មាអញមាន អ្នកដែលអាក្រក់ជាងអាត្មាអញមាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់បដិសេធមានៈទាំង ៣ នោះឯង ដោយបទថា ឆត្ថិ មេ សេយ្យោ
 ជាដើម ។ ព្រោះថា ព្រះខ្ញីណាស្រព មិនមានមានៈយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញនេះ
 ឯងល្អជាងគេ អាត្មាអញស្មើគេ អាត្មាអញអាក្រក់ជាងគេ មិនមានបុគ្គល
 ដទៃដែលល្អជាងជាដើម ។

បទថា អចិរប្បក្កន្តេសុ សេចក្តីថា កាលព្រះខេមៈ នឹងព្រះសុមនៈ
 ព្យាករអរហត្តផល ហើយចៀសចេញទៅមិនយូរ ។ បទថា អញ្ញំ ព្យាករោន្តិ
 បានដល់ ពោលដល់អរហត្តផល ។ បទថា ហសមាណកា មញ្ញោ អញ្ញំ
 ព្យាករោន្តិ សេចក្តីថា ពោលដូចសើច ។ បទថា វិយាតំ អាបជ្ជន្តិ
 បានដល់ ជួបនូវទុក្ខ ។

ក្នុងបទថា ឆ ឧស្សេសុ ឆ ឱមេសុ សមត្តោ នោបនិយ្យរេ នេះ
 អធិប្បាយថា បទថា ឧស្សា បានដល់ បុគ្គលដែលគេសរសើរ គឺបុគ្គល
 ដែលប្រសើរជាងគេ ។

បទថា ឱមា បានដល់ បុគ្គលដែលអាក្រក់ជាងគេ ។ បទថា សមត្តោ

បានដល់ បុគ្គលដែលស្មើគ្នានឹងគេ ។ បណ្តាបុគ្គលប្រសើរជាងគេ អាក្រក់
ជាងគេ និងស្មើគេ ទាំង ៣ ពួកនេះ ព្រះខ្ញុំណាស្រពដែលមាន៖ នាំចូល
ទៅមិនបាន គឺមិនចូលជិត អធិប្បាយថា មិនចូលដល់នូវមាន៖ ។

បទថា ខ្ញុំណា សញ្ញាតិ បានដល់ ជាតិរបស់ព្រះខ្ញុំណាស្រពទាំងនោះ
អស់ហើយ ។ បទថា វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ បានដល់ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ ដែល
ព្រះខ្ញុំណាស្រពនៅចប់ហើយ ។ បទថា ចរន្តិ សំយោជនិប្បមុត្តា សេចក្តី
ថា ព្រះខ្ញុំណាស្រពទាំងឡាយ ជាបុគ្គលរួចផុតចាកសំយោជនៈទាំងពួង ត្រាច់
ទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដល់ព្រះខ្ញុំណាស្រពក្នុងព្រះសូត្រផង ក្នុង
គាថាផង ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា ខេមសុមនសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក ឥន្ទ្រិយសំវរសូត្រទី ៨

[៥០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥន្ទ្រិយសំវរៈមិនមានហើយ សីលនៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកឥន្ទ្រិយសំវរៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ កាលបើសីលមិនមានហើយ សម្មាសមាធិនៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកសីល ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ កាលបើសម្មាសមាធិមិនមានហើយ យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ នៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកសម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ កាលបើយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈមិនមានហើយ និព្វិទាវិរាគៈនៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកយថាកុតញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមិនមានហើយ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈនៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចដើមឈើដែលវិបត្តិចាកមែក និងស្លឹក ក្រមរនៃដើមឈើនោះក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញសម្បកក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ ស្រាយក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ ខ្លឹមក្តី ក៏មិនដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥន្ទ្រិយសំវរៈមិនមានហើយ សីលនៃបុគ្គលដែលវិបត្តិចាកឥន្ទ្រិយសំវរៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យសាបសូន្យហើយ ។ បេ វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈក៏យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើឥន្ទ្រិយសំវរៈមានហើយ សីលនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈ ឈ្មោះថា

មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ កាលបើសីលមានហើយ សម្មាសមាធិនៃបុគ្គល
 ដែលបរិបូណ៌ដោយសីល ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ កាលបើ
 សម្មាសមាធិមានហើយ យថាកុតញ្ញាណទស្សនៈនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយ
 សម្មាសមាធិ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ កាលបើយថាកុតញ្ញាណ-
 ទស្សនៈមានហើយ និព្វិទាវិរាគៈនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយយថាកុតញ្ញាណ-
 ទស្សនៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ កាលបើនិព្វិទាវិរាគៈមានហើយ
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ ដោយនិព្វិទាវិរាគៈ ឈ្មោះថា
 មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចដើមឈើដែលបរិបូណ៌
 ដោយមែក និងស្លឹក ក្រុមនៃដើមឈើនោះក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ សម្បក
 ក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ ស្រាយក្តី ក៏ដល់នូវការពេញលេញ ខ្លឹមក្តី
 ក៏ដល់នូវការពេញលេញ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើ
 ឥន្ទ្រិយសំវារៈមានហើយ សីលនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយឥន្ទ្រិយសំវារៈ ។ បេ ។
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនៈ ឈ្មោះថា មានឧបនិស្ស័យបរិបូណ៌ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា

ឥន្ទ្រិយសំវរសូត្រ

[៥០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឥន្ទ្រិយសំវរសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ហត្ថបទិសំ ហោតិ សេចក្តីថា សីលមានទីអាស្រ័យ គឺឧបនិស្ស័យ
 ត្រូវកម្ចាត់ចេញហើយ ។ បទថា សីលវិបន្នស្ស បានដល់ ដែលមាន
 សីលវិបត្តិ ។ បទថា យថាភូតញ្ញាណទស្សនំ បានដល់ វិបស្សនាញ្ញាណ
 យ៉ាងទន់ ។ ក្នុងបទថា និព្វិទា វិរាតោ មានអធិប្បាយដូច្នោះ វិបស្សនា
 ដែលមានកម្លាំង ឈ្មោះថា និព្វិទា អរិយមគ្គ ឈ្មោះថា វិរាត ។ ក្នុងបទថា
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនំ នេះ មានអធិប្បាយដូច្នោះ អរហត្តផល ឈ្មោះថា វិមុត្តិ
 បច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ឈ្មោះថា ញ្ញាណទស្សន ។

បទថា ឧបនិស្ស័យសម្បន្នំ ហោតិ សេចក្តីថា សីលមានទីអាស្រ័យ
 ដល់ព្រមហើយ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់ឥន្ទ្រិយសំវរៈ
 ដែលជាគ្រឿងជួយរក្សាសីល ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាឥន្ទ្រិយសំវរសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាណន្តសូត្រទី ៩

[៥១] គ្រានោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យាករណ៍ហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត ភិក្ខុស្តាប់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនដែលស្តាប់ក្តី ធម៌ដែលភិក្ខុនោះស្តាប់ហើយ មិនដល់នូវសេចក្តីភ្លេចភ្លាំងទៅវិញក្តី ពួកធម៌ណាដែលភិក្ខុនោះ ធ្លាប់ប៉ះពាល់ដោយចិត្តក្នុងកាលមុនធម៌ទាំងនោះក៏ផុសផុលឡើងក្តី ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ដឹងក្តី តើដោយហេតុប៉ុន្មាន ។ ព្រះសារីបុត្តនិយាយថា អានន្តដ៏មានអាយុ ជាពហុស្សតស្រាប់ហើយ សូមអានន្តដ៏មានអាយុ សម្តែងនូវធម៌នោះទៅ ។ ព្រះអានន្តតបថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត បើដូច្នោះ សូមលោកចាំស្តាប់នូវធម៌ ហើយធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អចុះ ខ្ញុំនឹងសម្តែង ។ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ បានទទួលពាក្យព្រះអានន្តដ៏មានអាយុថា អើ អារុសោ ។ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ក៏និយាយដូច្នោះថា ម្ចាស់អារុសោសារីបុត្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ រៀននូវធម៌ គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ គាថា ឧទាន ឥតិវុត្តកៈ ជាតក អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ សម្តែងនូវធម៌តាមទំនង ដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រ ដល់បុគ្គលដទៃដោយពិស្តារ

បង្រៀននូវធម៌ តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រ
 ដោយពិស្តារ ស្វាធារ្យនូវធម៌ តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួន
 បានរៀនសូត្រ ដោយពិស្តារ ត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ គិតរឿយៗ
 នូវធម៌តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រដោយចិត្ត
 ពួកភិក្ខុថេរៈ ជាពហុស្សុត ជាអ្នកចេះចាំនូវនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ
 ទ្រទ្រង់មាតិកា នៅក្នុងអាវាសណា ក៏ចូលទៅកាន់វស្សា ក្នុងអាវាសនោះ
 លុះចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះ សព្វកាលហើយ ក៏សាកសួរ ដេញដោលថា
 បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ដូចម្តេច អត្ថរបស់ពាក្យនេះ ដូចម្តេច ។
 ភិក្ខុទាំងនោះ រមែងបង្ហាញនូវធម៌ដ៏កំបាំងផង ធ្វើនូវធម៌ដែលក្រឡាទៅជាងាយផង
 បន្ទាបនូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ដែលមានប្រការច្រើន ជាទីតាំងនៃសេចក្តី
 សង្ស័យផង ដល់ភិក្ខុនោះ ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្ត ភិក្ខុស្តាប់នូវធម៌ ដែល
 ខ្លួនមិនដែលបានស្តាប់ក្តី ធម៌ដែលភិក្ខុនោះស្តាប់ហើយ មិនដល់នូវសេចក្តី
 ភ្លេចភ្លាំងទៅវិញក្តី ពួកធម៌ណាដែលភិក្ខុនោះ ធ្លាប់ប៉ះពាល់ហើយដោយចិត្ត
 ក្នុងកាលមុន ធម៌ទាំងនោះ ក៏ផុសផុលឡើងក្តី ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌
 ដែលខ្លួនមិនធ្លាប់ដឹងក្តី ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ
 អស្ចារ្យពេកណាស់ ម្នាលអាវុសោ ចម្លែកពេកណាស់ ព្រោះថា ពាក្យនេះ
 ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុបានពោលហើយ ដោយប្រពៃ ។ យើងចាំទុកនូវព្រះ
 អានន្តដ៏មានអាយុ ដែលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ។ ព្រោះថា

ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ រៀនយកនូវធម៌ គឺសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ
 គាថា ឧទាន ឥតិវុត្តកៈ ជាតក អព្ពតធម្មៈ វេទល្លៈ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 រមែងសម្តែងធម៌ តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រ
 ដល់បុគ្គលដទៃដោយពិស្តារ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បង្ហាញធម៌តាមទំនង
 ដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនងដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រ ដល់បុគ្គលដទៃដោយពិស្តារ
 ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ស្វាធារ្យយនូវធម៌ តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនង
 ដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រដោយពិស្តារ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ត្រិះរិះរឿយៗ
 ពិចារណារឿយៗ គិតរឿយៗ នូវធម៌តាមទំនងដែលខ្លួនចេះដឹង តាមទំនង
 ដែលខ្លួនបានរៀនសូត្រដោយចិត្ត ពួកភិក្ខុថេរៈ ជាពហុស្សុត ជាអ្នកចេះចាំ
 នូវនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា នៅក្នុងអាវាសណា ព្រះ
 អានន្ទដ៏មានអាយុ ចូលទៅកាន់វស្សាក្នុងអាវាសនោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ
 រមែងចូលទៅរកភិក្ខុទាំងនោះសព្វ ៗ កាល ហើយសាកសួរដេញដោលថា
 បពិត្រលោកទាំងឡាយដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ដូចម្តេច អត្ថរបស់ពាក្យនេះ
 ដូចម្តេច ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏បង្ហាញនូវធម៌ដែលកំបាំងផង ធ្វើនូវធម៌ដែលក្រ
 ឲ្យទៅជាងាយផង បន្ទាបនូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ដែលមានប្រការច្រើន
 ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យផង ដល់ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ។

អដ្ឋកថា

អាណន្តសូត្រ

[៥១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាណន្តសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា កិក្ខារវត្តា បានដល់ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុនណា ។ បទថា អស្សុតញ្ជាវ សេចក្តីថា ធម៌ដែលមិនធ្លាប់ស្តាប់មកក្នុងកាលដទៃ ។ បទថា នសម្មោសំ គច្ឆន្តិ សេចក្តីថា ធម៌ទាំងឡាយ រមែងមិនដល់នូវការអស់ទៅ ។ បទថា ចេតសា សមុជ្ឈបុព្វា សេចក្តីថា ធម៌ទាំងឡាយដែលធ្លាប់ពាល់ត្រូវដោយចិត្ត ។ បទថា សមុទាចរន្តិ បានដល់ ត្រាច់ទៅក្នុងមនោទ្វារ ។ បទថា អវិញ្ញាតញ្ច វិជានាតិ សេចក្តីថា ស្គាល់ហេតុដែលមិនទាន់ដឹងមកក្នុងកាលដទៃ ។ បទថា បរិយាបុណាតិ បានដល់ ប្រើប្រាស់ គឺពោល ។ បទថា ទេសេតិ គឺប្រកាស ។ បទថា បរំ វាចេតិ គឺបង្រៀនបុគ្គលដទៃឲ្យរៀន ។ បទថា អាគតាគមា សេចក្តីថា ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ឈ្មោះថា ជាអ្នកមានអាគម ដែលខ្លួនសម្រេចហើយ ព្រោះអត្តថា ដែលសម្រេចអាគមណាមួយក្នុងបណ្តាអាគមទាំងឡាយ មានទីយនិកាយជាដើម ។ បទថា ធម្មធារា បានដល់ ព្រះថេរៈទាំងឡាយ ដែលទ្រទ្រង់សុត្តន្តបិដក ។ បទថា វិនយធារា បានដល់ ព្រះថេរៈទាំងឡាយដែលទ្រទ្រង់វិនយបិដក ។ បទថា មាតិកាធារា បានដល់ ព្រះថេរៈទាំងឡាយដែលទ្រទ្រង់បាតិមោក្ខទាំង ២ ។ បទថា បរិបុច្ឆតិ បានដល់ សួរដល់ខាងដើម និងខាងចុងនៃអនុសន្តិ ។ បទថា បរិបញ្ញតិ បានដល់ ពិចារណា គឺកំណត់ថា អញនឹងសួរធម៌នេះ និងធម៌នេះ ។

បទថា ឥទំ កន្តេ កងំ សេចក្តីថា ភិក្ខុវ័មនីស្មរថា ខាងដើម និងខាងចុងនៃ
 អនុសន្និនេ៖ ដូចម្តេច ។ បទថា ឥមស្ស ក្បត្តា សេចក្តីថា ភិក្ខុវ័មនីស្មរថា
 ភាសិតនេ៖ មានអត្តដូចម្តេច ។ បទថា អវិវដំ បានដល់ ធម៌ដែលមិនទាន់
 បើកផ្លូវ ។ បទថា វិវរន្តិ បានដល់ ធ្វើឲ្យបើកផ្លូវ ។ បទថា កង្ខាដ្ឋា-
 និយេសុ បានដល់ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយដែលជាហេតុនៃសេចក្តីសង្ស័យ ។ ក្នុង
 បទថា កង្ខាដ្ឋានិយេសុ នោះ គប្បីជ្រាបអត្ថថា ការសង្ស័យកើតឡើង
 ក្នុងធម៌ណា ធម៌នោះឯង ឈ្មោះថា ជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អាណន្តសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ខត្តិយានិប្បាយសូត្រទី ១០

[៥២] គ្រានោះ ជាណុស្សេរាណិព្រាហ្មណ៍ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរព្យកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសម
 គួរ ។ លុះជាណុស្សេរាណិព្រាហ្មណ៍ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ពួកក្សត្រមានអ្វី
 ជាទីប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទីតាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់ មាន

អ្វីជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកក្សត្រមានភោគៈជាទីប្រាថ្នា មានបញ្ញា
 ជាទីពិចារណា មានពួកពលជាទីតាំងមាំ មានប្រិបតីជាទីប្រកាន់ មានឥស្សរ-
 រិយៈជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះពួកព្រាហ្មណ៍ មានអ្វីជាទី
 ប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទីតាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់ មានអ្វី
 ជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកព្រាហ្មណ៍ មានភោគៈជាទីប្រាថ្នា មាន
 បញ្ញាជាទីពិចារណា មានមន្តជាទីតាំងមាំ មានការបូជាជាទីប្រកាន់ មាន
 ព្រហ្មលោកជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះគហបតី មានអ្វីជាទី
 ប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទីតាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់ មានអ្វី
 ជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកគហបតី មានភោគៈជាទីប្រាថ្នា មាន
 បញ្ញាជាទីពិចារណា មានសិល្បៈជាទីតាំងមាំ មានការងារជាទីប្រកាន់ មាន
 ការងារសម្រេចហើយជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះពួកស្រ្តី
 មានអ្វីជាទីប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទីតាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់
 មានអ្វីជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកស្រ្តីមានប្រសជាទីប្រាថ្នា មាន
 គ្រឿងអលង្ការជាទីពិចារណា មានបុត្រជាទីតាំងមាំ មិនមានស្រ្តីរមស្វាមីជាទី
 ប្រកាន់ មានឥស្សរិយៈជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះពួកចោរ
 មានអ្វីជាទីប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទីតាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់
 មានអ្វីជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកចោរមានការលួចយកជាទីប្រាថ្នា
 មានព្រៃញាតស្សាតជាទីពិចារណា មានគ្រឿងសស្ត្រាជាទីតាំងមាំ មានទី

ឆឺតជាទីប្រកាន់ មានកិរិយាមិនឃើញ គឺការរវះគេចជាទីបំផុត ។ បពិត្រព្រះ
 គោតម ចុះពួកសមណៈ មានអ្វីជាទីប្រាថ្នា មានអ្វីជាទីពិចារណា មានអ្វីជាទី
 តាំងមាំ មានអ្វីជាទីប្រកាន់ មានអ្វីជាទីបំផុត ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ពួកសមណៈ
 មានខន្តិ និងការវះស្ងៀមជាទីប្រាថ្នា មានបញ្ញាជាទីពិចារណា មានសីលជាទី
 តាំងមាំ មានសេចក្តីមិនកង្វល់ជាទីប្រកាន់ មាននិព្វានជាទីបំផុត ។ បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន អស្ចារ្យពេកណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចម្លែក
 ពេកណាស់ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្តីប្រាថ្នានូវកិរិយាពិចារណា
 នូវកិរិយាតាំងមាំ នូវសេចក្តីប្រកាន់ នូវទីបំផុត នៃក្សត្រទាំងឡាយផង
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាប (នូវសេចក្តីប្រាថ្នាជាដើម) នៃព្រាហ្មណ៍
 ទាំងឡាយផង ។ បេ ។ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាប (នូវសេចក្តីប្រាថ្នា
 ជាដើម) នៃគហបតីទាំងឡាយផង ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាប (នូវ
 សេចក្តីប្រាថ្នាជាដើម) នៃស្រ្តីទាំងឡាយផង ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ទ្រង់ជ្រាប
 (នូវសេចក្តីប្រាថ្នាជាដើម) នៃចោរទាំងឡាយផង ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ទ្រង់ជ្រាបនូវសេចក្តីប្រាថ្នា នូវកិរិយាពិចារណា នូវកិរិយាតាំងមាំ នូវកិរិយា
 ប្រកាន់ នូវទីបំផុត នៃសមណៈទាំងឡាយផង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន
 ច្បាស់លាស់ពេកណាស់ ។ បេ ។ សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះ
 អង្គថា ជាឧបាសកដល់នូវសរណៈដោយជីវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

ខត្តិយាធិប្បាយសូត្រ

[៥២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងខត្តិយាធិប្បាយសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា កោតាធិប្បាយា សេចក្តីថា ក្សត្រទាំងឡាយតាំងព្រះបំណង គឺមានអធ្យាស្រ័យប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រមូលកោតៈ ។

បទថា បញ្ចូបវិចារា សេចក្តីថា ក្សត្រទាំងឡាយ មានការពិចារណា ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់បញ្ញាយ៉ាងនេះថា សូមយើងទាំងឡាយ គប្បីជាអ្នកមានបញ្ញា ។ ការពិចារណានេះឯងនៃក្សត្រទាំងនោះ រមែងត្រាប់ទៅក្នុងចិត្ត ។ បទថា ពលាធិដ្ឋានា សេចក្តីថា ក្សត្រទាំងឡាយ មានព្រះវរកាយ ដែលមានកម្លាំងជាទីតាំង ។ សេចក្តីពិត ក្សត្រទាំងនោះបាននូវរាងកាយ ដែលមានកម្លាំងហើយ ឈ្មោះថា បាននូវទីពឹង ។ បទថា បឋវិ-អភិធិវេសា សេចក្តីថា ក្សត្រទាំងឡាយធ្វើការតាំងព្រះហឫទ័យមាំ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់ផែនដីយ៉ាងនេះថា អញនឹងជាម្ចាស់នៃផែនដី ។ បទថា សស្សុ-រិយបរិយោសានា សេចក្តីថា ក្សត្រទាំងឡាយ មានរជ្ជតាកិសេកជាទីបំផុត សេចក្តីពិត ក្សត្រទាំងនោះ បានទទួលការអភិសេកហើយ ឈ្មោះថា ដល់ទីបំផុត ។ គប្បីជ្រាបអត្ថក្នុងបទទាំងពួង ដោយន័យនេះឯង ។

ចំណែកក្នុងបទដ៏សេស ក្នុងសូត្រនេះ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា ដំបូង ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយបានមន្តហើយ ឈ្មោះថា បានទីពឹង ។ គហបតីទាំងឡាយ បានសិប្បៈណាមួយហើយ ឈ្មោះថា បាននូវទីពឹង ។ ស្រីទាំង-

ឡាយ បានកូនដែលជាម្ចាស់មតិកក្នុងត្រកូល ឈ្មោះថា បានទីពឹង ។ ចោរ
 ទាំងឡាយ បានសស្ត្រារុំធម្មតាណាមួយហើយ ឈ្មោះថា បានទីពឹង ។
 សមណៈទាំងឡាយមានសីលបរិបូណ៌ ឈ្មោះថា បានទីពឹង ។ ព្រោះហេតុនោះ
 ទើបព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បទទាំងឡាយ មានបទថា មន្តានិដ្ឋានា ជាដើម ។
 ម្យ៉ាងទៀត ចិត្តរបស់ព្រាហ្មីទាំងឡាយ រមែងប្រកាន់មាំថា យើងទាំងឡាយ
 នឹងបូជាយញ្ញ កាលបានចូលដល់ព្រហ្មលោកហើយ ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថា ដល់ទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ ទើបព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគត្រាស់ថា មានយញ្ញជាទីប្រកាន់មាំ មានព្រហ្មលោកជាទីបំផុត ។
 គហបតីទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានការងារជាទីប្រកាន់មាំ ព្រោះមានចិត្ត
 ប្រកាន់មាំ ដើម្បីធ្វើការងារ កាលការងារស្រេចហើយ គហបតីទាំងឡាយ
 ឈ្មោះថា ដល់ទីបំផុត ព្រោះហេតុនោះ ទើបគហបតីទាំងឡាយ ឈ្មោះថា
 មានការងារដែលសម្រេចហើយជាទីបំផុត ។

បទថា បុរិសាធិប្បាយា បានដល់ ស្រីទាំងឡាយ មានអធ្យាស្រ័យ
 ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបុរសទាំងឡាយ ។ ស្រី ឈ្មោះថា មានចិត្តចង់បានក្នុងគ្រឿង
 ប្រដាប់ ព្រោះមានចិត្តប្រាថ្នាត្រូវការគ្រឿងអលង្ការ ។ ស្រី ឈ្មោះថា មិន
 មានស្រីរួមប្តីជាទីប្រកាន់មាំ ព្រោះមានចិត្តប្រកាន់មាំយ៉ាងនេះថា សូមឲ្យ
 អាត្មាអញ កុំឲ្យមានស្រីរួមប្តីជាមួយស្រីដទៃ សូមនៅជាធំតែម្នាក់ឯងប៉ុណ្ណោះ
 ក្នុងផ្ទះ ស្រី ឈ្មោះថា មានភាពជាធំ ជាទីបំផុត ព្រោះហេតុថា កាលបាន
 ភាពជាធំក្នុងការគ្រប់គ្រងផ្ទះ ក៏រាប់ថា ដល់ទីបំផុតហើយ ។

ចោរទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានការឆក់បួនដែលជាបំណងប្រាថ្នា ព្រោះ
 មានបំណងក្នុងការឆក់បួនយកទ្រព្យរបស់អ្នកដទៃ ។ ចោរទាំងឡាយ ឈ្មោះថា
 ដាក់ចិត្តក្នុងព្រៃស្តុក ព្រោះមានចិត្តត្រាប់ទៅក្នុងព្រៃស្តុក គឺទីសម្រាប់លាក់ខ្លួន ។
 ចោរទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានឆន្ទិយជាទីប្រកាន់ ព្រោះមានចិត្តប្រកាន់មាំក្នុង
 ឆន្ទិយ ។ ចោរទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានការមើលមិនឃើញជាទីបំផុត ព្រោះ
 ដល់នូវការដែលមិនមានអ្នកមើលឃើញ ក៏ឈ្មោះថា ដល់ទីបំផុតហើយ ។

សមណៈទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មានខន្តិ និងសោរច្នះជាទីបំណងប្រាថ្នា
 ព្រោះមានបំណងប្រាថ្នាក្នុងអធិវាសនខន្តិ និងក្នុងសីល ដែលមានការស្អាត
 ជាការៈ សមណៈទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មិនមានអ្វីជាទីប្រកាន់ ព្រោះមានចិត្ត
 ប្រកាន់មាំក្នុងអ្វីតិចតួចមិនមាន គឺក្នុងការដែលមិនមានការប្រកាន់ ។ សមណៈ
 ទាំងឡាយ ឈ្មោះថា មាននិព្វានជាទីបំផុត ព្រោះការសម្រេចនិព្វាន ក៏រាប់ថា
 ដល់ទីបំផុតហើយ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ខត្តិយានិប្បាយសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក អប្សរមាទសូត្រទី ១១

[៥៣] គ្រានោះ មានព្រាហ្មណ៍ម្នាក់ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររព្វកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

លុះព្រាហ្មណ៍នោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះ ភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ធម៌តែមួយដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ មានដែរឬ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម៌ តែមួយដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវ ប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ មានដែរ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចុះធម៌តែមួយដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុង បច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អប្សរ- មាទធម៌ ជាធម៌តែមួយដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុង បរលោក ១ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ដូចស្នាមជើងណានីមួយ នៃសត្វទាំងឡាយ ដែលត្រាច់ទៅលើផែនដី ស្នាមជើងនៃសត្វទាំងអស់នោះ រមែងដល់នូវការ ប្រជុំចុះ ក្នុងស្នាមជើងនៃដំរី ស្នាមជើងនៃដំរី ប្រាកដជាប្រសើរជាងស្នាម

ជើងនៃសត្វទាំងនោះ ព្រោះស្នាមជើងនៃជីវនោះធំ យ៉ាងណាមិញ ម្នាល-
 ព្រាហ្មណ៍ អប្បមាទធម៌ ជាធម៌តែមួយ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យ
 រឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១
 ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចបង្កង់
 ណានីមួយនៃផ្ទះកំពូល បង្កង់ទាំងអស់នោះ ប្រឈមទៅកាន់កំពូល បង្កាន់
 ទៅកាន់កំពូល ប្រជុំចុះក្នុងកំពូល កំពូលប្រាកដជាប្រសើរជាងបង្កង់ទាំងនោះ
 យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ (អប្បមាទធម៌) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បេយ
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចបុគ្គលជាអ្នកច្រូតនូវស្មៅដំណេកទន្សាយ បានច្រូតនូវ
 ស្មៅដំណេកទន្សាយ ចាប់យកត្រង់ចុងជជុះរលាស់ហើយបោកនឹងដៃ ឬដើម
 ឈើ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ (អប្បមាទធម៌) ក៏យ៉ាងនោះដែរ
 ។ បេយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចចង្កោមផ្លែស្វាយ ដែលជ្រុះចាកទង ផ្លែស្វាយ
 ទាំងឡាយណានីមួយ ដែលជាប់នឹងទង ផ្លែស្វាយទាំងអស់នោះ រមែង
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវទងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ (អប្បមាទធម៌)
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បេយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចពួកស្តេចតូចៗ ណានីមួយ ស្តេច
 ទាំងអស់នោះ រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមនូវស្តេចចក្រពត្តិ ស្តេចចក្រពត្តិប្រាកដ
 ជាប្រសើរជាងស្តេចទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ (អប្បមាទ-
 ធម៌) ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បេយ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ដូចពន្លឺណានីមួយនៃផ្កាយ
 ពន្លឺនៃផ្កាយទាំងអស់នោះ មិនដល់នូវចំណិតនៃចំណែក ១៦ៗ ដងនៃពន្លឺ

ព្រះចន្ទឡើយ ពន្លឺនៃព្រះចន្ទ ប្រាកដជាប្រសើរជាងពន្លឺនៃផ្កាយទាំងនោះ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ អប្បមាទធម៌ ជាធម៌តែមួយដែលបុគ្គល បានចម្រើន បានធ្វើឲ្យរឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺ ប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នេះឯងជាធម៌តែមួយ ដែលបុគ្គលបានចម្រើន បានធ្វើឲ្យ រឿយៗ ហើយ រមែងបាននូវប្រយោជន៍ទាំង ២ គឺប្រយោជន៍ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ ប្រយោជន៍ក្នុងបរលោក ១ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់លាស់ពេក ណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់លាស់ពេកណាស់ ។ បេ។ សូម ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចាំទុកនូវខ្ញុំព្រះអង្គថា ជាឧបាសកដល់នូវសរណៈស្មើ ដោយជីវិត ចាប់ដើមតាំងអំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

អដ្ឋកថា

អប្បមាទសូត្រ

[៥៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអប្បមាទសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ បទថា សមធិគុយ្យា ប្រែថា ប្រកាន់ដោយល្អ ។ បទថា ជន្តលានំ វាណានំ បានដល់ សត្វមានជើង ដែលមានប្រក្រតីត្រាច់ទៅលើផែនដី ។ បទថា បទជាតានិ បានដល់ ស្នាមជើង ។ បទថា សមោធានំ គច្ឆន្តិ បានដល់

ដល់នូវការសង្រ្គោះចូល គឺជាកំចូល ។ បទថា អគ្គមក្ខាយតិ បានដល់
 ដែលសត្វលោកពោលថា ប្រសើរបំផុត ។ បទថា បព្វជលាយកោ បាន
 ដល់ អ្នកច្រូតស្បូវក្លាំង ។ បទថា ឱធុនាតិ បានដល់ ចាប់ចុងរលាស់ ។
 បទថា និធុនាតិ បានដល់ គ្រវីទៅទាំងសងខាង ។ បទថា និច្ឆាទេតិ បាន
 ដល់ ពាក់ត្រង់ដើមដៃ ឬត្រង់ដើមឈើ ។ បទថា អម្ពបិណ្ឌិយា បានដល់
 ចង្កោមផ្លែស្វាយ ។ បទថា វណ្ណាបនិពន្ធនាទិ បានដល់ ជាប់នៅត្រង់ទង
 ឬសំយុងនៅត្រង់ទង ។

បទថា តទន្ធយានិ កវន្តិ បានដល់ រមែងជ្រុះទៅតាមទង ដោយអត្ត
 ថា រមែងជ្រុះទៅតាមទងរបស់ចង្កោមស្វាយដែលជ្រុះទៅ ។ បទថា ខុទ្ទកា-
 ជានោ បានដល់ ព្រះរាជាតូច គឺព្រះរាជាធម្មតា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អប្បមាទសូត្រទី ១១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធម្មិកសូត្រទី ១២

[៥៤] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើភ្នំគិរិយក្នុង ក្បែរ ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជាចៅអាវាស ក្នុង ជាតិកុម្មិ គឺនៅក្នុងអាវាសទាំង ៧ ក្នុងជាតិកុម្មិ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះ ធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសនូវពួកភិក្ខុជា អាគន្ធកៈដោយវាចា ឯអាគន្ធកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរ ប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោត កោសរូស ដោយវាចាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោលអស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកជាតិកុម្មិក- ឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា យើងទាំងឡាយ ខំផ្គត់ផ្គង់ភិក្ខុសង្ឃ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ក៏ស្រាប់ តែពួកអាគន្ធកភិក្ខុចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោលអស់ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាពួកអាគន្ធកភិក្ខុចៀសចេញទៅ មិន បិតនៅ លះបង់អាវាសចោលអស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា ច្បាស់ជាព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុនេះឯង ជេរប្រទេច បៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសនូវពួកអាគន្ធកៈ ដោយវាចា បានជាអាគន្ធកភិក្ខុ ទាំងនោះ ត្រូវព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោស រូសដោយវាចាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោល អស់ ។ បើដូច្នោះ យើងទាំងឡាយ ត្រូវបណ្តេញព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុចេញ ។

លំដាប់នោះ ពួកជាតិភូមិកឧបាសក ចូលទៅរកព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចូរព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ចៀសចេញចាកអាវាសនេះទៅ
 មិនគួរលោកនៅក្នុងអាវាសនេះទេ ។ វេលានោះ ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ក៏
 បានចេញអំពីអាវាសនោះ ទៅកាន់អាវាសដទៃវិញ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ
 ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសពួកអាគន្ធក-
 ភិក្ខុដោយវាចា ឯពួកអាគន្ធកភិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរ
 ប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសដោយវាចាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ
 មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោល ។ លំដាប់នោះ ពួកជាតិភូមិកឧបាសក
 មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា យើងទាំងឡាយ ខំផ្គត់ផ្គង់ភិក្ខុសង្ឃដោយចីវរ
 បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ស្រាប់តែពួកអាគន្ធកភិក្ខុ
 ចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោលអស់ ចុះហេតុដូចម្តេច
 បច្ច័យដូចម្តេច បានជាពួកអាគន្ធកភិក្ខុចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទី
 អាវាសចោលអស់ ។ វេលានោះ ពួកជាតិភូមិកឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា ច្បាស់ជាព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុនេះ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់
 ដោតកោសរូសនូវពួកអាគន្ធកភិក្ខុ ដោយវាចា បានជាអាគន្ធកភិក្ខុទាំងនោះ
 ត្រូវព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសដោយ
 វាចាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោលអស់ ។

បើដូច្នោះ យើងទាំងឡាយ ត្រូវតែបណ្តេញព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុចេញ ។
 លំដាប់នោះ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក ចូលទៅរកព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រ
 លោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចូរព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ចៀសចេញចាកអាវាសនេះទៅ
 លោកមិនគួរនៅក្នុងអាវាសនេះទេ ។ គ្រានោះ ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ក៏ចេញ
 ចាកអាវាសនោះ ទៅកាន់អាវាសដទៃវិញ ។ បានឮថា ក្នុងទីនោះ ព្រះធម្មិកៈ
 ដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន ចាក់ដោតកោសរូសពួកអាក្ខន្ធកិក្ខុដោយ
 វាចា ឯអាក្ខន្ធកិក្ខុទាំងនោះ ត្រូវព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ជេរប្រទេចបៀតបៀន
 ចាក់ដោតកោសរូសដោយវាចាហើយ ក៏ចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់
 ទីអាវាសចោលអស់ ។ លំដាប់នោះ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នោះថា យើងទាំងឡាយ ខំផ្គត់ផ្គង់ព្រះភិក្ខុសង្ឃ ដោយចីវរ បិណ្ឌបាត
 សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ ស្រាប់តែពួកអាក្ខន្ធកិក្ខុចៀស
 ចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាសចោលអស់ ចុះហេតុដូចម្តេច បច្ច័យ
 ដូចម្តេច បានជាពួកអាក្ខន្ធកិក្ខុចៀសចេញទៅ មិនបិតនៅ លះបង់ទីអាវាស
 ចោលអស់ ។ វេលានោះ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា
 ។បេ។ បើដូច្នោះ យើងទាំងឡាយ ត្រូវតែបណ្តេញព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ
 ឲ្យចេញចាកអាវាសគ្រប់ទាំង ៧ ក្នុងជាតិកុម្មិ ។ លំដាប់នោះ ពួកជាតិ-
 កុម្មិកឧបាសក ចូលទៅរកព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន

និយាយនឹងព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចម្រើន ចូរ
 ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ចៀសចេញចាកអាវាសគ្រប់ទាំង ៧ ក្នុងជាតិភូមិទៅ ។
 គ្រានោះ ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះថា អាត្មាអញត្រូវ
 ពួកជាតិភូមិកបណ្តេញឲ្យចេញចាកអាវាស គ្រប់ទាំង ៧ ក្នុងជាតិភូមិហើយ
 ឥឡូវនេះ អាត្មាអញនឹងទៅក្នុងទីណាហ្ន៎ ។ លំដាប់នោះ ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ
 មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នោះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅរកព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ។ សម័យនោះ ព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ ប្រដាប់បាត្រ និងចីវរដើរ
 សំដៅទៅក្រុងរាជគ្រឹះ ហើយចូលទៅក្នុងជួរក្នុង ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ដោយ
 លំដាប់ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់នៅ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយ
 បង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះធម្មិកៈដ៏មានអាយុ
 អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគក៏ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ធម្មិកៈ អើ អ្នកមកពីណាហ្ន៎ ។ ព្រះធម្មិកៈក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវពួកជាតិភូមិឧបាសក បណ្តេញអំពីអាវាសគ្រប់ទាំង
 ៧ ក្នុងជាតិភូមិ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ឈ្នើយ ប្រយោជន៍អ្វីដោយអ្នកឯង
 នៅក្នុងអាវាសនេះ ។ ពួកជាតិភូមិឧបាសក បណ្តេញអ្នកឯងអំពីទីនោះៗ
 អ្នកឯងទាល់តែពួកជាតិភូមិឧបាសក បណ្តេញអំពីទីនោះៗ ហើយ ទើប
 បានមកក្នុងសម្លាក៏តថាគតវិញ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពីព្រេងនាយមក មានពួកពាណិជ្ជអ្នកដើរក្នុង

សមុទ្រ ចាប់សត្វស្លាបបង្ហាញត្រើយ ហើយចុះទៅកាន់សមុទ្រដោយសំពៅ ។
 ពាណិជ្ជទាំងនោះ កាលបើសំពៅទៅមិនបានឃើញត្រើយ ក៏លែងសត្វស្លាប
 បង្ហាញត្រើយទៅ ។ សត្វនោះក៏ហើរទៅទិសខាងកើត ហើរទៅទិសខាងលិច
 ហើរទៅទិសខាងជើង ហើរទៅទិសខាងត្បូង ហើរទៅទិសខាងលើ ហើរទៅ
 ទិសតូច បើសត្វនោះឃើញត្រើយដោយជុំវិញហើយ ក៏ហើរធាត់ទៅតែម្តង ។
 បើសត្វនោះ មិនបានឃើញត្រើយដោយជុំវិញទេ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សំពៅ
 នោះវិញ យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក
 បណ្តេញអ្នកអំពីទីនោះៗ អ្នកឯងទាល់តែគេបណ្តេញអំពីទីនោះហើយ ទើប
 បានមកក្នុងសម្លាកំតថាគតវិញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពីព្រេងនាយមក មានស្តេចដើមជ្រៃ ឈ្មោះ
 សុប្បតិដ្ឋៈរបស់ព្រះបាទកោរព្យៈមានមែក ៥ មានម្លប់ត្រជាក់ជាទឹករាយចិត្ត ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ សុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ មានទំហំ ១២ យោជន៍
 មានបណ្តាញបួស ៥ យោជន៍ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ សុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ
 មានផ្ទៃធំប៉ុនកាជនៈ សម្រាប់ចម្អិននូវកត្តចំនួន ១ អាឡូកៈ ផ្ទៃជ្រៃនោះ
 មានរសផ្អែមដូចទឹកឃ្នុំ ពុំមានមែក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ព្រះរាជាសោយ
 មែកមួយរបស់សុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ ជាមួយស្រីស្នំ ពួកពល បរិភោគមែកមួយ
 ពួកអ្នកនិគម ជនបទ បរិភោគមែកមួយ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ បរិភោគ
 មែកមួយ ពួកម្រឹគបក្សីបរិភោគមែកមួយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ មិនមាន

បុគ្គលណា រក្សានូវផ្ទៃនៃសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជទេ ។ សេចក្តីតំណាលថា ពួក
 ជនមិនហ៊ានបៀតបៀននូវផ្ទៃរបស់គ្នានិងគ្នាឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ
 លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់ ស៊ីផ្ទៃសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ ដរាបដល់ឆ្នែត
 ហើយក៏កាច់យកមែកចៀសចេញទៅ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ វេលានោះ
 ទេវតាដែលនៅអាស្រ័យលើដើមសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នោះ
 ថា យីអើ អស្ចារ្យណាស់ ហ្ន៎ យីអើ ចម្លែកណាស់ហ្ន៎ កោតតែមនុស្សបាប
 ហ៊ានស៊ីផ្ទៃសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជដរាបទាល់តែឆ្នែត ហើយកាច់យកមែក ចៀស
 ចេញទៅ បើដូច្នោះ សុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ មិនគួរឲ្យផ្ទុះទៅទៀតទេ ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ដើមសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ ក៏មិនបានឲ្យផ្ទុះទៅទៀត
 ឡើយ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ លំដាប់នោះ ព្រះបាទកោរព្យៈ ចូលទៅរក
 សក្កទេវានមិន្ទ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលទៅនឹងសក្កទេវានមិន្ទដូច្នោះថា
 បពិត្រលោកនិរទុក្ខ ដែលគួរគេបូជា លោកគួរជ្រាប ឥឡូវនេះ សុប្បតិដ្ឋ-
 និគ្រោធរាជ មិនផ្ទុះទេ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ លំដាប់នោះ សក្កទេវានមិន្ទ
 បានចាត់ចែងឥន្ទ្រភិសន្ធារ គឺការចាត់ចែងដោយប្បទិ មានសភាពដូច្នោះ ឲ្យ
 ខ្យល់ និងគ្រាប់ភ្លៀងដ៏មានកម្លាំងបក់បោកមក ឲ្យសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជរលំ
 ធ្វើឲ្យមានឫសឡើងលើ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ ធម្មិកៈ វេលានោះ ពួកទេវតា
 ដែលអាស្រ័យនៅលើដើមសុប្បតិដ្ឋនិគ្រោធរាជ ក៏ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត
 មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ទូញយំ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍

ធម្មិកៈ លំដាប់នោះ សក្កទេវានមិន្ទ ចូលទៅរកទេវតា ដែលនៅលើដើម
 សុប្បត្តិដ្ឋានិគ្រោធរាជ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងទេវតា ដែល
 នៅលើដើមសុប្បត្តិដ្ឋានិគ្រោធរាជថា នៃទេវតា អ្នកដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ តូចចិត្ត
 មានមុខជោកដោយទឹកភ្នែក ឡាយ ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ដោយហេតុដូច
 ម្តេចហ្ន៎ ។ ម្នាលអ្នកនិទុក្ខ ជឿតខ្យល់ និងភ្លៀងខ្លាំង បក់បោកពិភពរបស់ខ្ញុំ
 ឲ្យវិលត្រឡប់ ធ្វើឲ្យមានឫសឡើងលើ ។ ម្នាលទេវតា អ្នកបិតនៅក្នុងរុក្ខធម៌
 ហើយ ខ្យល់ និងភ្លៀងដ៏ខ្លាំងបក់បោកពិភពឲ្យវិលត្រឡប់ ធ្វើឲ្យមានឫសឡើង
 លើដែរឬ ។ ម្នាលអ្នកនិទុក្ខ ចុះដើមឈើបិតនៅក្នុងរុក្ខធម៌ដូចម្តេច ។
 ម្នាលទេវតា ក្នុងលោកនេះ ពួកជនអ្នកត្រូវការដោយឫសឈើ តែងនាំយក
 ឫសទៅ អ្នកត្រូវការដោយសម្បក តែងនាំយកសម្បកទៅ អ្នកត្រូវការ
 ដោយស្លឹក តែងនាំយកស្លឹកទៅ អ្នកត្រូវការដោយផ្កា តែងនាំយកផ្កាទៅ
 អ្នកត្រូវការដោយផ្លែ តែងនាំយកផ្លែទៅ ព្រោះហេតុនោះ ទេវតា មិនត្រូវធ្វើ
 សេចក្តីតូចចិត្តផង នូវសេចក្តីមិនត្រេកអរផងទេ ម្នាលទេវតា យ៉ាងនេះឯង
 ហៅថា ដើមឈើបិតនៅក្នុងរុក្ខធម៌ ។ ម្នាលអ្នកនិទុក្ខ ខ្ញុំមិនបានបិតនៅក្នុង
 រុក្ខធម៌ហើយ បានជាខ្យល់ និងភ្លៀងដ៏ខ្លាំងបក់បោកពិភពឲ្យវិលត្រឡប់ ធ្វើឲ្យ
 មានឫសឡើងលើ ។ ម្នាលទេវតា ប្រសិនបើអ្នកគប្បីបិតនៅក្នុងរុក្ខធម៌ហើយ
 ទើបពិភពរបស់អ្នកនឹងមានដូចកាលមុន ។ ម្នាលអ្នកនិទុក្ខ ខ្ញុំគប្បីបិតនៅ
 ក្នុងរុក្ខធម៌ សូមឲ្យពិភពរបស់ខ្ញុំកើតឡើងដូចកាលមុន ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍

ធម្មិកៈ វេលានោះសក្កទេវានមិន្ទ ក៏បានចាត់ចែងនូវឥទ្ធាភិសង្ខារ មានសភាព
 ដូច្នោះ ឲ្យខ្យល់ និងភ្លៀងដ៏ខ្លាំងបក់បោកមក ធ្វើឲ្យសុប្បត្តិដ្ឋនិគ្រោធរាជដុះឡើង
 មានឫសពេញដូចដែលវិញ ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ អើ ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក
 បានបណ្តេញអ្នកឯង ដែលបិតនៅក្នុងសមណធម៌ ឲ្យចេញចាកអាវាសគ្រប់
 ទាំង ៧ ក្នុងជាតិកុម្មិ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះសមណៈ
 បិតនៅក្នុងសមណធម៌ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ សមណៈក្នុង
 សាសនានេះ មិនជេរតបបុគ្គលដែលជេរខ្លួន មិនកោសរូសតបបុគ្គលដែល
 កោសរូសខ្លួន មិនឈ្លោះតបបុគ្គលដែលឈ្លោះនឹងខ្លួនទេ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 ធម្មិកៈ យ៉ាងនេះ ឈ្លោះថា សមណៈបិតនៅក្នុងសមណធម៌ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួកជាតិកុម្មិកឧបាសក បណ្តេញខ្ញុំព្រះអង្គដែលមិនបានបិត
 នៅក្នុងសមណធម៌ អំពីអាវាសគ្រប់ទាំង ៧ ក្នុងជាតិកុម្មិ ។

ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពីព្រេងនាយមក មានគ្រូឈ្មោះសុនេត្តៈ អ្នកធ្វើ
 នូវកំពង់ជាទីធ្ងន់ ភីលទ្ធិ ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។
 ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ គ្រូសុនេត្តមានសាវ័កច្រើនរយ ។ គ្រូសុនេត្តបានសម្តែង
 ធម៌ ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅកាន់ព្រហ្មលោក ដល់ពួកសាវ័ក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍
 ធម្មិកៈ បើពួកជនណា មិនញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាដល់គ្រូសុនេត្តៈ កំពុងសម្តែងធម៌
 ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅកាន់ព្រហ្មលោកទេ លុះជនទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់
 ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ

ពួកជនណា ញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាដល់គ្រូសុនេត្តៈ ដែលកំពុងសម្តែងធម៌ ដើម្បី
ប្រព្រឹត្តទៅកាន់ព្រហ្មលោក ។ លុះជនទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
នឹងបានទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពីព្រេងនាយមក មានគ្រូឈ្មោះមូគបក្ខៈ ។ បេ។
មានគ្រូឈ្មោះអរនេមិ មានគ្រូឈ្មោះកុទ្ធាលកៈ មានគ្រូឈ្មោះហត្ថិបាលៈ ។ បេ។
មានគ្រូឈ្មោះជោតិបាល ជាអ្នកធ្វើនូវកំពង់ជាទីឆ្ងង គឺលទ្ធិ ប្រាសចាកសេចក្តី
ត្រេកត្រអាលក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ឯគ្រូឈ្មោះជោតិ-
បាល មានសាវ័កច្រើនរយ ។ គ្រូជោតិបាល សម្តែងធម៌ដើម្បីប្រព្រឹត្តទៅ
កាន់ព្រហ្មលោក ដល់ពួកសាវ័ក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ពួកជនណា មិន
បានញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ដល់គ្រូជោតិបាល ដែលកំពុងសម្តែងធម៌ ដើម្បីប្រព្រឹត្ត
ទៅកាន់ព្រហ្មលោកទេ លុះជនទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ទៅ នឹង
ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម្មិកៈ ពួក
ជនណា ញ៉ាំងចិត្តឲ្យជ្រះថ្លាដល់គ្រូជោតិបាល ដែលកំពុងសម្តែងធម៌ ដើម្បី
ប្រព្រឹត្តទៅកាន់ព្រហ្មលោកហើយ លុះជនទាំងនោះ បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់
ទៅ នឹងកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ អ្នកសម្គាល់
នូវហេតុនោះដូចម្តេច បុគ្គលណាមានចិត្តប្រទូស្ត ដេរប្រទេចគ្រូទាំង ៦ នេះ
ដែលជាអ្នកធ្វើនូវកំពង់ជាទីឆ្ងង គឺលទ្ធិប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកត្រអាល ក្នុង
កាមទាំងឡាយ មានពួកសាវ័កច្រើនរយ ជាបរិវារហើយ បុគ្គលនោះ គប្បី

បាននូវបាបដ៏ច្រើនដែរឬ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ធម្មិកៈ
 បុគ្គលណា មានចិត្តប្រទូស្តជេរប្រទេចគ្រូទាំង ៦ នេះ ដែលជាអ្នកធ្វើនូវ
 កំពង់ជាទីធ្ងន់ ប្រាសចាកសេចក្តីត្រេកត្រអាលក្នុងកាមទាំងឡាយ មានពួក
 សាវ័កច្រើនរយជាបរិវារ បុគ្គលនោះ គប្បីបាននូវបាបដ៏ច្រើន ។ បុគ្គលណា
 មានចិត្តប្រទូស្តជេរប្រទេចបុគ្គលម្នាក់ ដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ បុគ្គលនេះ
 រមែងបាននូវបាបដ៏ច្រើនជាងបុគ្គលទាំងនោះ ។ រឿងនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។
 ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ (ព្រោះ) តថាគតមិនសម្តែងនូវការជីករម្លើងនូវ
 គុណមានសកាតដូច្នោះ ខាងក្រៅអំពីសាសនានេះ ដូចជាការជេរប្រទេចនេះ
 ក្នុងសព្វហូចារីបុគ្គលទាំងឡាយទេ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ ព្រោះហេតុនោះ
 ក្នុងសាសនានេះ អ្នកគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ចិត្តដែលប្រទូស្តក្នុងពួកសព្វហូចារី
 បុគ្គលរបស់ខ្លួន នឹងមិនមានដល់យើងឡើយ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកៈ អ្នក
 គប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះចុះ ។

ក្នុងកាលកន្លងទៅហើយ មានគ្រូទាំង ៦ គឺគ្រូឈ្មោះសុនេត្តៈ ១ ឈ្មោះ
 ម្ពគបក្ខៈ ១ ឈ្មោះអរនេមិ ១ ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះកុទ្ធាលកៈ ១ មាណពឈ្មោះ
 ហត្តិបាលៈ ១ គោរិទ្ធគ្រាម ឈ្មោះជេតិបាល ជាបុរោហិតនៃស្តេចទាំងប្រាំពីរ
 ១ ជាអ្នកមិនបៀតបៀន (អ្នកដទៃ) ជាអ្នកមានយស មិនមានក្លិនឆ្អែកឆ្អាប
 គឺក្រោធ មានចិត្តចុះក្នុងសេចក្តីករុណា កន្លងបង្អស់នូវកាមសំយោជនៈ លះបង់
 នូវកាមរាគៈ ជាអ្នកចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោក ។ ពួកសាវ័កជាច្រើនរយរបស់គ្រូ

ទាំងនោះ ក៏មិនមានក្លិនឆ្អែកឆ្អាប មានចិត្តឈម ចុះ ក្នុងសេចក្តីករុណា កន្លង
 បង្អួចកាមសញ្ញាជនៈ លះបង្អួចកាមរាគៈ ចូលទៅកាន់ព្រហ្មលោកដែរ ។
 ជនណាមានចិត្តត្រិះរិះ ដើម្បីប្រទូស្ត ជេរ ប្រទេចពួកឥសីជាខាងក្រៅទាំងនោះ
 ដែលប្រាសចាកតម្រេក មានចិត្តតាំងខ្ជាប់ ជនបែបនោះ រមែងបាននូវបាប
 ច្រើន ។ មួយទៀត ជនណាមានចិត្តត្រិះរិះ ដើម្បីប្រទូស្ត ជេរ ប្រទេច ភិក្ខុ
 ១ រូប ដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ជាសារីករបស់ព្រះពុទ្ធ ជននេះ រមែងបាន
 នូវបាបច្រើន ជាងជនដែលប្រទូស្តគ្រូទាំង ៦ នោះ ។ ទាំងមិនបានជួបនូវ
 បុគ្គលមានសកាពល្អ ជាអ្នកលះបង្អួចហេតុជាទីតាំងនៃទិដ្ឋិ ។ បុគ្គលណា
 មានឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ដ៏ទន់ គឺសទ្ធា ១ សតិ ១ វិរិយៈ ១ សមថៈ ១
 វិបស្សនា ១ បុគ្គលនុ៎ះជាគម្រប់ ៧ របស់អរិយសង្ឃ ហៅថា មិនទាន់
 ប្រាសចាកតម្រេក ក្នុងកាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ប្រទូស្តនូវភិក្ខុបែបនោះ
 ឈ្មោះថា បៀតបៀននូវខ្លួនមុន លុះបៀតបៀនខ្លួនហើយ ទើបបៀតបៀន
 បុគ្គលដទៃជាខាងក្រោយ ។ បុគ្គលណា រក្សាខ្លួន បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 រក្សាហេតុខាងក្រៅ ព្រោះហេតុនោះ បណ្ឌិតដែលមិនមានសេចក្តីក្រោធ គប្បី
 រក្សាខ្លួនទុកសព្វៗ កាល ។

ធម្មិកវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃធម្មិកវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីនាគ ១ អំពីឧបាសិកាឈ្មោះមិគសាលា ១
អំពីបំណុល ១ អំពីមហាចុន្ទដ៏មានអាយុ ១ អំពីសន្តិដ្ឋិកធម៌
២ លើក អំពីព្រះខេមៈ ១ អំពីឥន្ទ្រិយ ១ អំពីព្រះអានន្ទ
១ អំពីពួកក្សត្រ ១ អំពីអប្បមាទធម៌ ១ អំពីធម្មិកត្ថេរ ១

បឋមបណ្ណាសក ចប់

អដ្ឋកថា

ធម្មិកសូត្រ

[៥៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងធម្មិកសូត្រទី ១២ ដូចតទៅនេះ បទថា
សត្វសោ កែជា សព្វេសុ ប្រែថា ទាំងពួង ។ បទថា សត្តសុ អារាសេសុ
បានដល់ ក្នុងបរិវេណ ៧ កន្លែង ។ បទថា បរិកាសតិ បានដល់ សង្កត់
សង្កិន គឺញ៉ាំងឲ្យកើតការខ្លាច ។ បទថា វិហ័សតិ ប្រែថា បៀតបៀន ។
បទថា វិតុនតិ ប្រែថា ចាក់ទម្ងន់ ។ បទថា រោសេតិ គឺទ្រគោះបោះបោក
ដោយវាចា ។ បទថា បក្កមន្តិ គឺចៀសទៅកាន់ទិសទាំងឡាយ ។ បទថា ន
សណ្ឋាហន្តិ គឺមិនតាំងនៅ ។ បទថា វិញ្ញន្តិ គឺចោល បានដល់ លះបង់ ។
បទថា បព្វាជេយ្យាម គឺគប្បីនាំចេញ ។ សព្វថា ហន្ត ជានិបាត ប្រើក្នុង
អត្ថថា លះបង់ ។ បទថា អលំ មានអត្ថថា ការដែលឧបាសកទាំងឡាយ

គប្បីដេញព្រះធម្មិកៈនោះចេញទៅ ជាការសមគួរ ។

បទថា ភិរទស្សី សកុណំ បានដល់ ក្អែកប្រាប់ទិស ។ បទថា មុត្តាន្តិ បានដល់ ឈ្មួញទាំងឡាយដែលធ្វើដំណើរតាមសមុទ្រ លែងក្អែកទៅ ដើម្បី មើលទិស ។ បទថា សាមន្តា បានដល់ ក្នុងទីមិនឆ្ងាយ ។ បាវៈជា សមន្តា ដូច្នោះក៏មាន ប្រែថា ដោយជុំវិញ ។ បទថា អភិនិវេសោ បានដល់ ការឈប់ របស់មែកឈើដែលផ្សាយចេញទៅគ្របដណ្តប់ ។ បទថា មូលសន្តានកានំ បានដល់ ការឈប់របស់ឫសឈើ ។ បទថា អាឡុកថាលិកា ឆ្នាំងដាំបាយ ជាក់អង្ករបានមួយអាឡុកៈ ។ បទថា ខុទ្ទមង្គំ បានដល់ ទឹកឃ្មុំ ជាប់បង្គង់ ដែលពួកឃ្មុំផ្លិតធ្វើ ។ បទថា អនេលកំ បានដល់ មិនមានទោស ។

បទថា ន ច សុទ្ធំ អញ្ញមញ្ញស្ស ផលានិ ហិសន្តិ សេចក្តីថា ផ្ទៃ ឈើទាំងឡាយ រមែងមិនបៀតបៀនចំណែកនៃគ្នានិងគ្នា ឈ្មោះថា ដើមឈើ ដែលនឹងយកចំណែករបស់វាកាត់ឫស សម្បក ឬស្លឹករបស់ដើមដទៃ មិនមាន ។ មនុស្សទាំងឡាយ មានព្រះរាជាជាដើម នឹងបរិភោគចំពោះតែផ្ទៃដែលជ្រុះទៅ ខាងក្រោមមែករបស់ដើមឈើនោះៗ ប៉ុណ្ណោះ ។ សូម្បីផ្ទៃដែលជ្រុះចាកចំណែក របស់ដើមមួយ ទៅធ្លាក់ក្រោមចំណែកដើមឈើមួយ មនុស្សទាំងឡាយ មាន ព្រះរាជាជាដើម លុះដឹងថា មិនមែនផ្ទៃអំពីមែកឈើអញ ក៏មិនព្រមបរិភោគ ។

បទថា យារទត្តំ ភក្ខុត្វា បានដល់ ទំពាស្សីដោយប្រមាណត្រឹម-ក ។ បទថា សាទំ ភក្ខុត្វា សេចក្តីថា បុរសម្នាក់កាច់ស្លឹកឈើទំហំប៉ុនគ្រ ប៉ាន់

ឲ្យកើតជាម្លប់ ដើរចៀសចេញទៅ ។ បទថា យត្រ ហិ នាម បានដល់
 យោ ហិ នាម ប្រែថា បុរសម្នាក់ ។ បទថា បក្កមិស្សុតិ គឺចៀសចេញ
 ទៅហើយ ។ បទថា នាទាសិ សេចក្តីថា ស្តេចឈឺឈ្មោះនិគ្រោធក៏មិន
 បានចេញផ្ទៃទៀត ដោយអានុភាពរបស់ទេវតា ។ ព្រោះថា ទេវតានោះបាន
 អធិដ្ឋានយ៉ាងនេះ ។

បទថា តេនុបសង្កមិ សេចក្តីថា កាលអ្នកជនបទទៅក្រាបទូលថា
 បពិត្រមហារាជ ដើមឈើមិនចេញផ្ទៃឡើយ ជាកំហុសរបស់ពួកទូលបង្គំ ឬ
 របស់ព្រះអង្គ ។ ព្រះបាទកោរព្យរាជទ្រង់ត្រិះរិះថា មិនមែនកំហុសរបស់ខ្ញុំ
 មិនមែនកំហុសរបស់អ្នកជនបទ អធមិ រមែងមិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងដែនរបស់ខ្ញុំ
 ដើមឈើ មិនចេញផ្ទៃ ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ ខ្ញុំនឹងចូលទៅសួរសក្កទេវរាជ ដូច្នោះ
 ហើយ ក៏ចូលទៅគាល់សក្កទេវរាជដល់ស្ថានតាវត្តិឿ ។ បទថា បរត្ថេសិ
 ប្រែថា ធ្វើឲ្យត្រឡប់ ។ បទថា ឧម្មុលមកាសិ បានដល់ ធ្វើនិគ្រោធរាជព្រឹក្ស
 ឲ្យមានឫសឡើងខាងលើ ។ បទថា អបិ នុ តុំ បុនគ្នានឹង អបិ នុ តវ ។
 បទថា អដ្ឋិកាយេវ គឺ អដ្ឋិកាយវ ប្រែថា តាំងនៅមិនបាន ។ បទថា
 សច្ឆរិទិ បានដល់ ឫសឈើត្រឡប់មានពណ៌ដូចដើម គឺតាំងនៅតាមប្រក្រតី ។
 បទថា ន បច្ឆក្កោសតិ គឺមិនជេរតប ។ បទថា រោសន្តំ បានដល់ បុគ្គល
 ដែលប៉ះខ្ទប់ ។ បទថា កណ្ណន្តំ បានដល់ បុគ្គលដែលប្រហារ ។ បទថា
 សុនេត្តោ សេចក្តីថា ភ្នែក ហៅថា នេត្ត ព្រោះភ្នែកទាំងគុស្ហាតល្អ ទើប

គ្រូនោះឈ្មោះថា សុនេត្ត ។ បទថា វិត្តករោ បានដល់ អ្នកធ្វើកំពង់ គឺ
 លទ្ធិជាទីឈមចុះកាន់សុគតិ ។ បទថា វិរាគោ បានដល់ ប្រាសចាករាគៈ
 ដោយអំណាចការសង្កត់សង្កិន ។ បទថា បសវតិ បានដល់ រមែងបាន ។
 បទថា ទិដ្ឋិសម្បន្នំ បានដល់ បុគ្គលសម្បូរដោយទេស្សនៈ អធិប្បាយថា គឺ
 ព្រះសោតាបន្ន ។ បទថា ខន្ធំ បានដល់ ការជីកនូវគុម្ពរបស់ខ្លួន ។ បទថា
 យថា មំ សព្វធារិយសុ សេចក្តីថា ទេវតា និងការបរិកាសក្នុងសព្វហ្មធារិ
 នេះ យ៉ាងណា ខ្ញុំមិនពោលនូវការជីកគុណបែបនេះថាជាដទៃ អំពីការជេរ
 និងបរិកាសនោះឡើយ ។

មនុស្សរបស់ខ្លួនហៅថា អាមជន ក្នុងបទថា ន នោ អាមសព្វធារិយសុ
 នេះ ព្រោះដូច្នោះ ក្នុងទីនេះ ទើបមានអត្ថដូច្នោះថា យើងទាំងឡាយមិនមាន
 ចិត្តប្រទូស្តក្នុងសព្វហ្មធារិយដែលស្មើគ្នារបស់ខ្លួន ។

បទថា ជោតិទាលោ ច ភោវិន្ទោ សេចក្តីថា គ្រូនោះ ពោលដោយ
 ឈ្មោះ មានឈ្មោះថា ជោតិបាល ពោលដោយតំណែង មានឈ្មោះថា
 មហាភោវិន្ទ ។

បទថា សត្តបុរោហិតោ សេចក្តីថា ជាបុរោហិតរបស់ព្រះរាជា ៧
 អង្គ មានព្រះបាទវេណុជាដើម ។ បទថា អភិសេកា អតីតំសេ សេចក្តីថា
 គ្រូទាំង ៦ នេះ មានគ្រូឈ្មោះម្នាក់បក្ខៈជាដើម បានទទួលការអភិសេកមក
 ហើយ ក្នុងចំណែកដែលជាអតីត ។

បទថា និរាមគន្ធា បានដល់ មិនមានក្លិនឆ្អាប ដោយក្លិនឆ្អាប គឺ
 សេចក្តីក្រោធជាដើម ។ បទថា ករុណោ វិមុត្តា សេចក្តីថា រូបផុតហើយ
 ព្រោះករុណាលាន គឺតាំងនៅក្នុងករុណា និងក្នុងធម៌ដែលជាចំណែកខាង
 ដើមនៃករុណា ។ បទថា យេ តេ កៃជា ឯតេ ។ ម្យ៉ាងទៀត បាបៈជា ឯតេ
 ដូច្នោះក៏មាន ។ បទថា ន សាធូរុបំ អាសិទេ គឺមិនគប្បីប្រកបទាំងសក្ការៈ
 ដែលល្អ ។ បទថា ទិដ្ឋិជ្ជានប្បហាយិនំ គឺដែលមានប្រក្រតីលះទិដ្ឋិ ៦២ ។

បទថា សត្តមោ បានដល់ ជាបុគ្គលទី ៧ រាប់តាំងអំពីព្រះអរហន្តចុះ
 មក ។ បទថា អវិភវតោ គឺមិនប្រាសចាករាគៈ ។

លោកបដិសេធភាពជាអនាគាមី ដោយបទថា អវិភវតោ នោះ ។
 បទថា បត្តិន្រិយា មុទ្ធ សេចក្តីថា ឥន្រ្ទិយក្នុងវិបស្សនា ៥ ទន់ខ្លី ។ ពិត
 ហើយ ឥន្រ្ទិយទាំងនោះនៃព្រះសោតាបន្ននោះ ប្រៀបធៀបនឹងព្រះសកទាគាមី
 ហើយ រាប់ថា ទន់ខ្លី ។

បទថា វិបស្សនា បានដល់ ញាណជាគ្រឿងកំណត់សង្ខារ ។ បទថា
 បុព្វេវ ឧបហត្ថាតិ បានដល់ ពាល់ត្រូវមុននោះឯង ។ បទថា អក្ខតោ
 បានដល់ មិនត្រូវគាស់រម្ងឹង គឺមិនត្រូវទ្រគោះបោះបោកដោយការជឺកគុណ ។
 បទដ៏សេសក្នុងទីទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ធម្មិកសូត្រទី ១២ ចប់
 ធម្មិកវគ្គទី ៥ ចប់
 បឋមបណ្ឌិតសក ចប់

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយបណ្ណាសក

មហាវគ្គ

សោណាសូត្រទី ១

[៥៥] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិរិយ្យក្នុង
ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ គង់នៅនាព្រៃ
សួសាន ឈ្មោះសីតវ័ន ជិតក្រុងរាជគ្រឹះដែរ ។

លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ សម្លឹងនៅក្នុងទីស្ងាត់ មានសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើងយ៉ាងនេះថា ពួកភិក្ខុណាមួយ ជាសាវ័ករបស់ព្រះដ៏
មានព្រះភាគ ជាអ្នកមានព្យាយាមតឹងតែង បណ្តាកិក្ខុទាំងនោះ អញក៏រាប់ថា
ជាសាវ័កដែលមានព្យាយាម តឹងតែងមួយដែរ តែបើទុកជាដូច្នោះ ចិត្តរបស់
អញក៏មិនរួចស្រឡះចាកកងអាសវៈ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំបានឡើយ ឈ្លើយ
កោគសម្បត្តិក្នុងត្រកូលរបស់អញ ក៏មានគ្រប់គ្រាន់ អញក៏អាចប្រើប្រាស់
កោគសម្បត្តិ និងធ្វើនូវបុណ្យទាំងឡាយបានដែរ បើដូច្នោះ គួរតែអញលានូវ
សិក្ខា វិលត្រឡប់មកកាន់ហ៊ុនភេទ ប្រើប្រាស់នូវកោគសម្បត្តិ និងធ្វើបុណ្យ
ទាំងឡាយវិញ ។ លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានជ្រាបច្បាស់នូវសេចក្តី
ត្រិះរិះក្នុងចិត្ត របស់ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ដោយព្រះហឫទ័យព្រះអង្គ ក៏

ស្រាប់តែបាត់អំពីភ្នំគិល្បក្នុង មកប្រតិស្ឋាន ក្នុងទីចំពោះមុខនៃព្រះសោណៈ ដ៏មានអាយុ នាព្រៃសីតវ័ន ដូចបុរសមានកម្លាំងលាចេញនូវដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែលលាចេញ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើពុទ្ធាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ ឯព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏ មានព្រះភាគ ហើយគង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ គង់នៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ត្រាស់សួរយ៉ាងនេះថា នៃសោណៈ ក្រែងអ្នកសម្លឹងនៅក្នុងទីស្ងាត់ មានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តកើតឡើង យ៉ាងនេះថា ពួកភិក្ខុណាមួយជាសាវ័ក របស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ជាអ្នកមាន ព្យាយាមតឹងតែង បណ្តាកិក្ខុទាំងនោះ អញក៏រាប់ថា ជាសាវ័កដែលមាន ព្យាយាមតឹងតែងមួយដែរ តែបើទុកជាដូច្នោះ ចិត្តរបស់អញក៏មិនរួចស្រឡះ ចាកកងអាសវៈ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំបានឡើយ ឈ្លើយ កោតសម្បត្តិក្នុង ត្រកូលរបស់អញ ក៏មានគ្រប់គ្រាន់ អញក៏អាចប្រើប្រាស់កោតសម្បត្តិផង ធ្វើបុណ្យទាំងឡាយបានផង បើដូច្នោះ គួរតែអញលានូវសិក្ខាវិលត្រឡប់មក កាន់ហ៊ានកេទវិញ ហើយគប្បីប្រើប្រាស់នូវកោតសម្បត្តិផង ធ្វើនូវបុណ្យទាំង- ឡាយផង ដូច្នោះមែនឬ ។ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះ ករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរថា នៃសោណៈ អ្នក យល់នូវសេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច ខ្លួនអ្នកកាលនៅជាគ្រហស្ថអំពីដើម ជាអ្នក ឈ្នាសវៃក្នុងការដេញខ្សែពិណដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់សោណៈ

អ្នកយល់នូវសេចក្តីនោះថា ដូចម្តេច សម័យណា ខ្សែពិណារបស់អ្នកតឹងពេក
សម័យនោះ តើពិណារបស់អ្នក មានសំឡេងពីរោះ ឬគួរដល់ការដេញដែរឬ ។
មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាលសោណៈ អ្នកយល់នូវសេចក្តីនោះថាដូចម្តេច
សម័យណា ខ្សែពិណារបស់អ្នកធ្ងរពេក សម័យនោះ តើពិណារបស់អ្នកមាន
សំឡេងពីរោះឬ គួរដល់ការដេញដែរឬ ។ មិនដូច្នោះទេ ព្រះអង្គ ។ ម្នាល
សោណៈ មួយទៀត សម័យណា ខ្សែពិណារបស់អ្នក មិនតឹងពេក មិនធ្ងរ
ពេកទេ តាំងនៅក្នុងគុណដ៏ស្មើល្មម គឺសំឡេងជាកណ្តាល សម័យនោះ តើ
ពិណារបស់អ្នកមានសំឡេងពីរោះឬ គួរដល់ការដេញដែរឬ ។ ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ម្នាលសោណៈ ព្យាយាមដែលតឹងពេក រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីអណ្តែតអណ្តូងចិត្ត ព្យាយាមដែលធ្ងរពេក រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
សេចក្តីខ្ជិលច្រអូស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលសោណៈ ព្រោះហេតុនោះ អ្នក
ចូរតាំងសេចក្តីព្យាយាមឲ្យស្មើល្មមផង ចូរតាំងនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ (មាន
សទ្ធិន្ទ្រិយជាដើម) ឲ្យស្មើគ្នាផង ចូរកាន់យកនូវនិមិត្ត ក្នុងសេចក្តីព្យាយាម
និងឥន្ទ្រិយដែលស្មើល្មមនោះផង ។ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ បានទទួល
ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ លុះព្រះដ៏មាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ទូន្មានព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ដោយឱវាទនេះហើយ ក៏ស្រាប់
តែបាត់អំពីព្រៃសីតវ័ន ទៅប្រាកដលើភ្នំគិដ្ឋក្យុដ ដូចជាបុរសដ៏មានកម្លាំងលា
ចេញនូវដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ចូលនូវដៃដែលលាចេញ ។ គ្រាសម័យជាខាង

ក្រោយមក ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ ក៏បានតាំងនូវសេចក្តីព្យាយាម ឲ្យស្មើ
 ល្មមផង តាំងនូវឥន្ទ្រិយទាំងឡាយឲ្យស្មើគ្នាផង បានកាន់យកនូវនិមិត្ត ក្នុង
 សេចក្តីព្យាយាម និងឥន្ទ្រិយដែលស្មើល្មមនោះផង ។ លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈ
 ដ៏មានអាយុ គេចចេញចាកពួកទៅនៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិនប្រមាទ មាន
 ព្យាយាមដុតបំផ្លាញ (នូវកិលេស) មានចិត្តស្ងួនទៅ (កាន់ព្រះនិព្វាន)
 ពួកកុលបុត្តដែលចេញចាកផ្ទះ ចូលកាន់ផ្ទះដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុត្តរ-
 ធម៌ ដែលមានព្រហ្មចរិយៈជាទីបំផុតនោះ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់របស់ខ្លួនឯង
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ហើយបានដឹងច្បាស់ថា ជាតិ (របស់អញ) អស់ហើយ
 ព្រហ្មចរិយធម៌ អញបានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច អញបានធ្វើស្រេច
 ហើយ មគ្គការវិនាសកិច្ចដទៃ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។
 មានសេចក្តីសរសើរថា បណ្តាពួកព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសោណៈដ៏មាន
 អាយុ រាប់ថាជាអរហន្ត ១ ដែរ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសោណៈដ៏មានអាយុ
 កាលបានសម្រេចព្រះអរហត្តហើយ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ
 គួរតែអញចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ គួរក្រាប
 ទូលនូវអរហត្តគុណ ក្នុងសម្លាក្រាបព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។ គ្រានោះឯង ព្រះ
 សោណៈដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះ

សោណៈដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរស៊ីបំហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏
 មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណា ជាអរហន្ត-
 ខ័ណ្ឌស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចស្រេច
 ហើយ បានដាក់ការចុះហើយ មានប្រយោជន៍នៃខ្លួនសម្រេចហើយ មាន
 កិលេសជាគ្រឿងប្រកបក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះ
 ដឹងដោយប្រពៃ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានចិត្តចុះស៊ីបំកាន់ឋានៈ ៦ យ៉ាង គឺមាន
 ចិត្តចុះស៊ីបំក្នុងនេក្ខម្មៈ (ការចេញចាកកាម) ១ ចុះស៊ីបំក្នុងបរិវេក (ទី
 ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកិលេស) ១ ចុះស៊ីបំក្នុងសេចក្តីមិនមានព្យាបាទ ១ ចុះស៊ីបំ
 ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ១ ចុះស៊ីបំក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាន ១
 ចុះស៊ីបំក្នុងធម៌មិនមានសេចក្តីវង្វេង ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកខ្លះ
 ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា លោកនេះ មានចិត្តចុះស៊ីបំ
 ក្នុងនេក្ខម្មៈ ព្រោះអាស្រ័យនូវគុណធម៌ ត្រឹមតែសទ្ធាម្យ៉ាងដោយពិត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ បុគ្គលមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជាខ័ណ្ឌស្រព បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់
 ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចស្រេចហើយ បើទុកជាមិនបានពិចារណានូវ
 សោឡសកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬការសន្សំរបស់ខ្លួនដែលបានធ្វើហើយទេ ក៏គង់មាន
 ចិត្តចុះស៊ីបំ ក្នុងនេក្ខម្មៈ ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់មាន
 ចិត្តចុះស៊ីបំ ក្នុងនេក្ខម្មៈ ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់

មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងនេក្ខម្មៈ ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា លោកនេះ កាលប្រាថ្នាលោកសក្ការៈ និងសេចក្តីសរសើរក៏ដោយ ក៏
 គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះ
 បុគ្គលមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុជា
 ខ្លីណាស្រេច បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ចស្រេច
 ហើយ បើទុកជាមិនបានពិចារណានូវសោឡសកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬនូវការសន្សំ
 របស់ខ្លួនដែលបានធ្វើហើយទេ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់
 ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងសេចក្តីស្ងប់
 ស្ងាត់ ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប
 ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លោកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា
 លោកនេះ ការត្រឡប់មកកាន់សីលពូតបរាមាសៈ ថាជាធម៌មានខ្លឹមក៏ដោយ
 ក៏គង់ជាអ្នកមានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងការមិនព្យាបាទ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះ បុគ្គលមិនត្រូវយល់ឃើញយ៉ាងនេះឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ភិក្ខុជាខ្លីណាស្រេច បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ចប់ហើយ បានធ្វើសោឡសកិច្ច
 ស្រេចហើយ បើទុកជាមិនបានពិចារណា នូវសោឡសកិច្ចរបស់ខ្លួន ឬនូវ
 ការសន្សំរបស់ខ្លួនដែលបានធ្វើហើយទេ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងការមិន

ព្យាបាទ ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុង
 ការមិនព្យាបាទ ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះ
 ស៊ីប ក្នុងការមិនព្យាបាទ ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ។ បេ ។
 ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះ
 ប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះ
 អស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងធម៌ជាទីអស់
 ទៅនៃតណ្ហា ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប
 ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់
 មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះ
 ប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាន ព្រោះ
 អស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងការមិនវង្វេង
 ព្រោះអស់រាគៈ ព្រោះប្រាសចាករាគៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងការមិនវង្វេង
 ព្រោះអស់ទោសៈ ព្រោះប្រាសចាកទោសៈ ក៏គង់មានចិត្តចុះស៊ីប ក្នុងការមិន
 វង្វេង ព្រោះអស់មោហៈ ព្រោះប្រាសចាកមោហៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 កាលបើភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡះដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ ទោះបីរូបារម្មណ៍
 យ៉ាងពន្លឹកដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក មកកាន់រង្វង់នៃចក្ខុទ្វារ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត
 របស់ភិក្ខុនោះមិនបាន ចិត្តរបស់លោក ក៏មិនបានច្រឡំដោយអារម្មណ៍ ជា
 ចិត្តនឹងធីនី ដល់នូវការមិនរំភើប ទាំងលោកក៏ពិចារណាឃើញនូវការកើតឡើង

និងរលត់ទៅនៃចិត្តនោះ ។ ទោះបីសទ្ធារម្មណ៍ យ៉ាងពន្លឺកដែលគប្បីដឹងដោយ
ត្រចៀក ។ បេ ។ គន្ធារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ រសារម្មណ៍ដែល
គប្បីដឹងដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ធម្មារម្មណ៍
ដែលគប្បីដឹងដោយចិត្ត មកកាន់រង្វង់នៃមនោទ្វារ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុ
នោះមិនបាន ចិត្តរបស់លោក មិនបានច្រឡំដោយអារម្មណ៍ ជាចិត្តនឹងធីន៍
ដល់នូវការមិនរំភើប ទាំងលោកក៏ឃើញនូវការកើតឡើង និងការរលត់ទៅនៃចិត្ត
នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភ្នំដូមិនមានចន្លោះ មិនមានប្រហោង ជាភ្នំ
តាន់សុទ្ធ ទោះបីគំនរខ្យល់ដ៏ពន្លឺក បក់បោកមកពីទិសខាងកើតក្តី ក៏ធ្វើភ្នំនោះ
ឲ្យឃ្នាតមិនបាន ឲ្យកម្រើកមិនបាន ឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន ទោះបីគំនរខ្យល់
ដ៏ពន្លឺក បក់បោកមកពីទិសខាងលិចក្តី ។ បេ ។ ទោះបីគំនរខ្យល់ដ៏ពន្លឺក
បក់បោកមកពីទិសខាងជើងក្តី ទោះបីគំនរខ្យល់ដ៏ពន្លឺក បក់បោកមកពី
ទិសខាងត្បូងក្តី ក៏ធ្វើភ្នំនោះឲ្យឃ្នាតមិនបាន ឲ្យកម្រើកមិនបាន ឲ្យញាប់ញ័រ
មិនបាន មានឧបមាដូចម្តេចមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មានឧបមេយ្យ
ដូចភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡះដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ ទោះបីរូបារម្មណ៍ដ៏
ពន្លឺក ដែលគប្បីដឹងដោយភ្នែក មកកាន់រង្វង់នៃចក្ខុទ្វារ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត
របស់ភិក្ខុនោះមិនបាន ចិត្តរបស់លោក ក៏មិនបានច្រឡំដោយអារម្មណ៍ ជា
ចិត្តនឹងធីន៍ ដល់នូវការមិនរំភើប ទាំងលោកក៏ពិចារណាឃើញនូវការកើតឡើង
និងការរលត់ទៅនៃចិត្តនោះ ទោះបីសទ្ធារម្មណ៍ដ៏ពន្លឺក ដែលគប្បីដឹងដោយ

ត្រចៀក ។ បេ ។ គន្ធារម្មណ៍ ដែលគប្បីជឿដោយច្រមុះ រសារម្មណ៍ ដែល
 គប្បីជឿដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វារម្មណ៍ ដែលគប្បីជឿដោយកាយ ធម្មារម្មណ៍
 ដែលគប្បីជឿដោយចិត្ត មកកាន់រង្វង់នៃមនោទ្វារ ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ភិក្ខុ
 នោះមិនបាន ចិត្តរបស់លោក ក៏មិនបានច្រឡំដោយអារម្មណ៍ ជាចិត្តនឹងជឿ
 ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ ទាំងលោកក៏ពិចារណាយើញនូវការកើតឡើង និង
 ការរលត់ទៅនៃចិត្តនោះ ។

កាលបើភិក្ខុមានចិត្តចុះស៊ប់កាន់នេក្ខម្មៈ កាន់សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មាន
 ចិត្តចុះស៊ប់កាន់សេចក្តីមិនព្យាបាទ កាន់ធម៌ជាទីអស់ទៅនៃឧបាទាន មានចិត្ត
 ចុះស៊ប់កាន់ធម៌ ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា កាន់សេចក្តីមិនរង្វើង ចិត្តក៏រមែងផុត
 ស្រឡះដោយប្រពៃ ព្រោះយើញនូវការកើត និងការរលត់ទៅនៃអាយតនៈ
 កាលបើភិក្ខុនោះ មានចិត្តផុតស្រឡះដោយប្រពៃហើយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់
 ហើយ ការសន្សំនូវកិច្ច ដែលលោកត្រូវធ្វើក៏មិនមាន កិច្ចដែលគួរធ្វើក៏មិន
 មាន ។ ភ្នំបូតាន់សុទ្ធ រមែងមិនកម្រើកដោយខ្យល់ យ៉ាងណា អារម្មណ៍
 ទាំងឡាយ គឺរូប សំឡេង ក្លិន រស ផ្សព្វ ទាំងអស់ជាទីប្រាថ្នាក្តី មិនជាទី
 ប្រាថ្នាក្តី ក៏ធ្វើចិត្តរបស់អ្នកខ្ជាប់ខ្ជួន ជាចិត្តនឹងជឿ រួចស្រឡះចាកកិលេស
 ឲ្យញាប់ញ័រមិនបាន ទាំងលោកក៏ពិចារណាយើញនូវការកើតឡើង និងការ
 រលត់ទៅនៃចិត្តនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

អដ្ឋកថា ទុតិយបណ្ណាសក

មហាវគ្គទី ១

អដ្ឋកថាសោណាសូត្រ

[៥៥] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងសោណាសូត្រទី ១ នៃទុតិយបណ្ណាសក ដូចតទៅនេះ បទថា សោណោ បានដល់ ព្រះសោណាត្រូវដែលជាសុខុ- មាលជាតិ ។ បទថា សីតវនេ បានដល់ ក្នុងព្រៃស្នូសានដែលមានឈ្មោះ យ៉ាងនេះ ។

បានឮថា ក្នុងព្រៃស្នូសាននោះ គេធ្វើទីចម្រៀម ៥០០ កន្លែង តាម លំដាប់ ។ បណ្ណាទីចម្រៀម ៥០០ កន្លែងនោះ ព្រះថេរៈជ្រើសរើសយកទី ចម្រៀមមួយកន្លែងដែលជាសប្បាយសម្រាប់ខ្លួន ហើយបំពេញសមណធម៌ ។ កាលព្រះថេរៈនោះ ប្រារព្ធសេចក្តីព្យាយាមដើរចម្រៀម ផ្ទៃបាតជើងក៏បែក ។ កាលលោកលុតជង្គង់ចម្រៀម ក្បាលជង្គង់ក៏ បាតដៃក៏ ក៏បែកជាប្រហោងៗ ។ ព្រះថេរៈប្រារព្ធព្យាយាមយ៉ាងនោះ ក៏មិនអាចឃើញសូម្បីត្រឹមតែឱកាស ឬ និមិត្ត ។ ដើម្បីសម្តែងដល់វិតក្កដែលកើតឡើងដល់ព្រះសោណានោះ ដែល ជាអ្នកលំបាកកាយ ដោយសេចក្តីព្យាយាម ហើយអង្គុយសម្រាកលើផ្ទាំងថ្ម ក្នុងទីបំផុតទីចម្រៀម ។ ទើបព្រះអាននូវត្រូវពោលពាក្យថា អថទោ អាយស្មតោ

ជាដើម ។

បណ្តាបទទាំងនោះ បទថា អារទ្ធិវិយា បានដល់ ផ្តងសេចក្តីព្យាយាម
 ពេញបរិបូណ៌ ។ បទថា ន អនុទាទាយ អាសវេហិ ចិត្តំ វិមុច្ចនិ សេចក្តី
 ថា ព្រះសោណៈដាក់ចិត្តជឿថា បើអញជាឧត្តមជិតញ្ញ វិបត្តញ្ញ ឬនេយ្យៈ
 សោត ចិត្តរបស់អញគប្បីរួចផុតបានយ៉ាងពិតប្រាកដ តែនេះ អញជាបទបរម-
 បុគ្គលនោះឯង ទើបចិត្តរបស់អញមិនរួចផុត ដូច្នោះហើយ គិតដល់ហេតុជា
 ដើមថា កោតៈរបស់អញមាន ។ បណ្តាទាំងនោះ បទថា ភោតា ជា
 បឋមារិកត្តិ ចុះក្នុងអត្ថនៃទុតិយារិកត្តិ ។ បទថា ទាតុរហោសិ សេចក្តីថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបវារចិត្តរបស់ព្រះថេរៈហើយ ទ្រង់ត្រិះរិះថា ថ្ងៃនេះ
 សោណៈនេះ អង្គុយលើផែនដី ត្រង់ទីបំពេញព្យាយាម ក្នុងព្រៃសីតវ័ន ត្រិះរិះ
 ដល់រឿងនេះ តថាគតនឹងទៅកាន់យកវិតក្កដែលបៀតបៀនលោក ហើយប្រាប់
 កម្មដ្ឋានដែលឧបមាដោយពិណ ដូច្នោះហើយ បានមកប្រាកដចំពោះមុខព្រះថេរៈ ។
 បទថា បញ្ញត្តេ អាសនេ សេចក្តីថា ភិក្ខុបំពេញព្យាយាម ក្រាលអាសនៈ
 តាមដែលរកបាន ដើម្បីជាទីគង់របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលយាងមកដើម្បី
 ត្រាស់ប្រៀនប្រដៅ ដល់ទីលំនៅរបស់ខ្លួនមុនហើយ ទើបបំពេញព្យាយាម
 បើរកអាសនៈដទៃមិនបាន ក៏ក្រាលស្លឹកឈើចាស់ៗ ហើយក្រាលសង្ឃ្យដី
 ខាងលើ ។ ឯព្រះថេរៈក្រាលអាសនៈមុនហើយ ទើបបំពេញព្យាយាម ព្រះ
 សង្ឃីតិកាចារ្យសំដៅយកអាសនៈនោះ ទើបពោលថា បញ្ញត្តេ អាសនេ

ដូច្នោះ ។

បទថា តំ កិ មញ្ញសិ សេចក្តីថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រិះរិះថា ភិក្ខុនេះ មិនមានសេចក្តីត្រូវការដោយកម្មដ្ឋានដ៏សេស ភិក្ខុនេះឈ្លាស ធ្លាប់ជំនាញ មកហើយក្នុងសិប្បៈនៃអ្នកតន្ត្រី លោកនឹងកំណត់ឧបមា ដែលតថាគតពោល ក្នុងវិស័យរបស់ខ្លួនបានដោយឆាប់រហ័ស ដូច្នោះហើយ ដើម្បីត្រាស់ឧបមា ដោយពិណ ទើបទ្រង់ត្រាស់ពាក្យថា តំ កិ មញ្ញសិ ជាដើម ។ ភាពជាអ្នក ឈ្លាស ក្នុងការដេញពិណ ឈ្មោះថា ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងសំឡេងខ្សែពិណ ។ ព្រះសោណៈនោះ ជាអ្នកស្ងាត់ក្នុងការដេញពិណនោះ ពិតហើយ មាតាបិតា នៃព្រះសោណៈនោះគិតថា កូនប្រុសរបស់អញ បើឲ្យសិក្សាសិប្បៈណាមួយ ក៏នឹងលំបាកកាយ តែសិប្បៈដេញពិណនេះ កូនរបស់អញ អង្គុយលើទីដេក ក៏អាចរៀនបាន ទើបឲ្យរៀនចំពោះសិប្បៈរបស់អ្នកតន្ត្រីប៉ុណ្ណោះ ។ សិប្បៈ នៃអ្នកតន្ត្រី មានដូច្នោះ ។

សំឡេងទាំងនេះ គឺសំឡេង ៧ ពួក សំឡេងផ្សំ ៣ ពួក លំដាប់សំឡេង ២១ លំដាប់ ឋានៈនៃសំឡេង ៤៩ ឋានៈ ចាត់ជាក្រុមនៃសំឡេង ។ សំឡេង ទាំងអស់នោះឯង ព្រះសោណៈបានជំនាញមកហើយទាំងអស់ ។

បទថា អច្ឆាយតា បានដល់ ពិណដែលតឹងពេក គឺមានលំដាប់សំឡេង រឹង ។ បទថា សរវតី បានដល់ ដល់ព្រមដោយសំឡេង ។ បទថា កម្មញ្ញា បានដល់ សមនឹងប្រើការងារ គឺប្រើការបាន ។ បទថា អតិសិលា បាន

ដល់ លំដាប់សំឡេងស្រាល ។ បទថា សមេ គុណោ បតិដ្ឋិតា បានដល់
 នៅក្នុងលំដាប់សំឡេងកណ្តាល ។ បទថា អច្ឆារទ្ធី បានដល់ ការព្យាយាម
 តឹងពេក ។ បទថា ឧទុច្ឆាយ សំវត្ថុតិ សេចក្តីថា រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
 ភាពជាបុគ្គលរាយមាយ ។ បទថា អតិលីនំ បានដល់ ធូរពេក ។ បទថា
 កោសន្ទាយ បានដល់ ដើម្បីភាពជាអ្នកខ្ជិលប្រអូស ។ បទថា វិរិយសមតំ
 អធិដ្ឋាហិ សេចក្តីថា អ្នកចូរតាំងសមថៈ ដែលសម្បយុត្តដោយវិរិយៈឲ្យ
 មាំ ដោយអត្តថា ចូរប្រកបវិរិយៈចូលជាមួយសមថៈ ។ បទថា ឥន្ទ្រិយា-
 នព្វា សមតំ បដិវិជ្ជា សេចក្តីថា អ្នកចូរតាំងនៅក្នុងភាពស្មើ គឺការៈដែល
 ស្មើគ្នានៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ មានសទ្ធាជាដើមឲ្យមាំ ។

ក្នុងសេចក្តីនោះ ភិក្ខុដែលប្រកបដោយសទ្ធាជាមួយបញ្ញា ប្រកបបញ្ញា
 ចូលជាមួយសទ្ធា ប្រកបវិរិយៈជាមួយសមាធិ ប្រកបសមាធិជាមួយវិរិយៈ
 ឈ្មោះថា ជាអ្នកតាំងនៅក្នុងការៈដែលស្មើគ្នានៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយមាំ ។ ឯ
 សតិ មានប្រយោជន៍ចំពោះធម៌ទាំងពួង សតិនោះ ចំពោះដែលមានកម្លាំង
 រមែងគួរសព្វកាល ។ វិធីប្រកបឥន្ទ្រិយទាំងនោះចូលជាមួយគ្នានោះ សម្តែង
 ជាក់ច្បាស់ហើយ ក្នុងបករណ៍វិសេស ឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ។

បទថា តត្ថ ច និមិត្តំ គណ្ណាហិ សេចក្តីថា កាលការៈដែលស្មើគ្នា
 នៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយនោះមាន និមិត្តណាគប្បីកើតឡើង ដូចស្រមោលមុខក្នុង
 កញ្ចក់ អ្នកចូរកំណត់កាន់យកនិមិត្តនោះ ជាសមថៈនិមិត្តក្តី វិបស្សនានិមិត្តក្តី

មគ្គនិមិត្តក្តី ផលនិមិត្តក្តី គឺចូរធ្វើឲ្យនិមិត្តនោះកើតឡើង ព្រះសាស្តាត្រាស់
 កម្មដ្ឋានដល់ព្រះសោណៈនោះ សរុបចុះក្នុងអរហត្តផល ដោយប្រការដូច
 ពណ៌នាមកនេះ ។ បទថា វត្ថុ ច និមិត្តំ អគ្គហោសិ សេចក្តីថា ព្រះ
 សោណៈបានកំណត់កាន់យកនូវសមថនិមិត្តផង វិបស្សនានិមិត្តផង ។

បទថា ធម្មាណនិ បានដល់ ហេតុ ៦ យ៉ាង ។ បទថា អធិមុត្តោ
 ហោតិ បានដល់ ជាអ្នកចាក់ធ្លុះ គឺធ្វើឲ្យប្រចក្ស តាំងនៅ ។ បទទាំងឡាយ
 មានបទថា នេក្ខម្មាធិមុត្តោ ព្រះសោណៈពោល ដោយអំណាចអរហត្ត-
 ផលនោះឯង ។ ពិតហើយ អរហត្តផល ឈ្មោះថា នេក្ខម្ម ព្រោះចេញទៅ
 ចាកកិលេសទាំងពួង ឈ្មោះថា បរិវេក ព្រោះស្ងាត់ចាកកិលេសទាំងនោះ
 ឯង ។ ឈ្មោះថា អព្យាបជ្ឈ ព្រោះមិនមានការបៀតបៀន ។ ឈ្មោះថា
 វណ្ណក្ខយ ព្រោះកើតឡើងក្នុងទីបំផុតនៃការអស់តណ្ហា ។ ឈ្មោះថា ឧបា-
 នានក្ខយ ព្រោះកើតឡើងក្នុងទីបំផុតនៃឧបាទាន ។ ឈ្មោះថា អសម្មោហា
 ព្រោះមិនមានការវង្វេង ។ បទថា កោវលំ សទ្ធាមត្តកំ បានដល់ រៀរចាក
 បដិវេធ គឺត្រឹមតែសទ្ធាសុទ្ធៗ ដែលមិនលាយឡំដោយបដិវេធប្បញ្ញា ។
 បទថា បដិចយំ បានដល់ ការចម្រើនដោយការបំពេញរឿយៗ ។ បទថា
 វិភវាគត្តា បានដល់ ព្រោះរាគៈប្រាសទៅ ដោយការចាក់ធ្លុះមគ្គនោះឯង ។
 ភិក្ខុជាអ្នកចាក់ធ្លុះ គឺធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តផល ពោល គឺនេក្ខម្មៈ នឹងជា
 អ្នកមានចិត្តបង្ហោរទៅក្នុងផលសមាបត្តិនោះឯង ។ ក្នុងបទដ៏សេស ក៏មានន័យ

ដូចគ្នានេះឯង ។

បទថា លាភសក្ការសិលោកំ បានដល់ លាភ គឺបច្ច័យ ៤ ដែលខ្លួន
 នោះឯងធ្វើល្អហើយ និងការពោលសរសើរគុណ ។ បទថា និកាមយមាណោ
 បានដល់ ត្រូវការ គឺប្រាថ្នា ។ បទថា វិវេកាធិមុត្តោ សេចក្តីថា ព្យាករ
 អរហត្តផលយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញបង្ហាន់ទៅក្នុងវិវេក ។ បទថា សីលព្វ-
 តបរាមាសំ សេចក្តីថា ត្រឹមតែប្រកាន់សីល និងវត្ថុដែលខ្លួនបានស្តាប់អង្រែល
 មកហើយ ។ បទថា សារតោ បច្ចាគច្ឆន្តោ បានដល់ នៅដោយភាពជា
 សារៈ ។ បទថា អព្យាបជ្ឈាធិមុត្តោ បានដល់ ព្យាករការមិនបៀតបៀនគ្នា
 ថា ជាអរហត្តផល ។ គប្បីឃើញអត្តក្នុងទីគ្រប់អន្លើ ដោយន័យនេះឯង ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងវគ្គនេះ អាចារ្យពួកខ្លះពោលថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
 អរហត្តផលក្នុងបទនេះថា នេកុម្មាធិមុត្តោ ត្រាស់និព្វានក្នុង ៥ បទដ៏
 សេស ។ អាចារ្យមួយពួកទៀតពោលថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់និព្វាន
 ចំពោះក្នុងបទនេះថា អសម្មោហាធិមុត្តោ ត្រាស់អរហត្តផល ក្នុងបទដ៏
 សេស ។ តែក្នុងទីនេះ មានសារសំខាន់ដូច្នោះថា ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
 អរហត្តផលផង និព្វានផង ក្នុងបទទាំងនោះ គ្រប់បទនោះឯង ។ បទថា
 ភូសា បានដល់ មានកម្លាំង គឺដូចរូបទិព្វ ។

បទថា នេវស្ស ចិត្តំ បរិយាធិយន្តិ សេចក្តីថា កិលេសទាំងឡាយមិន
 អាចគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់ព្រះខ័ណ្ឌស្រពនោះបាន ។ ពិតហើយ កិលេសទាំង-

ឡាយ កំពុងកើតឡើង ឈ្មោះថា គ្របសង្កត់ចិត្ត ។ បទថា អមិស្សីកតំ សេចក្តីថា កិលេសទាំងឡាយ រមែងធ្វើចិត្ត និងអារម្មណ៍ឲ្យផ្សំគ្នា ព្រោះមិន មានកិលេសទាំងនោះ ទើបចិត្ត ឈ្មោះថា មិនធ្វើឲ្យផលផ្សំគ្នា ។ បទថា វិទិតំ បានដល់ តាំងមាំ ។ បទថា អានេញ្ចប្បន្តំ បានដល់ ដល់នូវការមិនញាប់ ញ័រ ។ បទថា អយត្តស្សានុបស្សតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុនេះរមែងឃើញការ កើតឡើងផង ការរលត់ផងនៃចិត្តនោះ ។ បទថា ភូសា វាតវុដ្ឋិ បានដល់ ខ្យល់ដីខ្លាំងក្លា ។ បទថា នេវ សង្កម្មេយ្យ បានដល់ មិនអាចឲ្យញាប់ញ័រ បានដោយចំណែកមួយ ។ បទថា ន សម្បកម្មេយ្យ បានដល់ មិនអាច ឲ្យញាប់ញ័របានគ្រប់ចំណែក ។ ដូចមិនអាចឲ្យគុណកម្រើកបាន ដូច្នោះ ។ បទថា ន សម្បវេធយ្យ បានដល់ មិនអាចធ្វើឲ្យកម្រើក គឺញ័ររហូតដល់ ញាប់ញ័របាន ។

បទថា នេក្ខម្មមធិមុត្តស្ស សេចក្តីថា ចាក់ធ្លុះអរហត្តផល ហើយតាំង នៅ ។ ក្នុងបទដ៏សេស ក៏ត្រាស់ចំពោះអរហត្តដូចគ្នា ។ បទថា ឧទានា- នក្ខយស្ស ច ជាឆដ្ឋិវិភត្តិ ចុះក្នុងអត្ថនៃទុតិយាវិភត្តិ ។ បទថា អសម្មោហត្ថា ចេតសោ បានដល់ បង្ហាន់ទៅកាន់ការមិនរង្វេងនៃចិត្ត ។ បទថា ទិស្វា អាយតនុប្បាទំ បានដល់ ឃើញនូវការកើតឡើង និងការរលត់នៃអាយតនៈ ទាំងឡាយ ។ បទថា សម្មា ចិត្តំ វិមុច្ចតិ សេចក្តីថា ចិត្តរមែងរួចផុត គឺរមែងបង្ហាន់ទៅក្នុងអារម្មណ៍ គឺព្រះនិព្វានដោយប្រពៃ គឺដោយហេតុ ដោយ

ន័យ បានដល់ ដោយអំណាចផលសមាបត្តិ ព្រោះកិច្ចបដិបត្តិវិបស្សនានេះ ។
 ម្យ៉ាងទៀត ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ដល់បដិបទារបស់ព្រះខ័ណ្ឌាស្រពដោយ
 បទនេះ ។ ព្រោះថា ចិត្តនៃព្រះខ័ណ្ឌាស្រពនោះ រមែងរួចផុតដោយល្អចាក
 កិលេសទាំងអស់ ដោយអានុភាពអរិយមគ្គ ដែលលោកបានឃើញការកើត
 ឡើងនៃអាយតនៈ ហើយសម្រេចដោយវិបស្សនានេះ កាលព្រះខ័ណ្ឌាស្រព
 នោះរួចផុតដោយល្អយ៉ាងនេះ ។ បេ។ រមែងមិនមាន ។ បណ្ឌាបទទាំងនោះ
 បទថា សន្តចិត្តស្ស បានដល់ មានចិត្តរម្ងត់ហើយ ។ បទដ៏សេសសក្កុន្តស្សត្រ
 នេះ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។ ១៧៣

អដ្ឋកថា សោណាសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ជគុណសូត្រទី ២

[៥៦] សម័យនោះ ព្រះផគុណៈដ៏មានអាយុ មានអាពាធ ដល់នូវ ទុក្ខឈឺធ្ងន់ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីដ៏ សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាប ទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះផគុណៈដ៏ មានអាយុ មានអាពាធ ដល់នូវទុក្ខ ឈឺធ្ងន់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូម ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅឯលំនៅនៃព្រះផគុណៈដ៏មានអាយុ ដើម្បី អនុគ្រោះ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហិភាព ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ណសម័យ ហើយចូល ទៅឯលំនៅដែលព្រះផគុណៈដ៏មានអាយុនៅ ។ ព្រះផគុណៈដ៏មានអាយុ បានឃើញព្រះដ៏មានព្រះភាគ ស្តេចមកអំពីចម្ងាយលឺមៗ លុះឃើញហើយ ក៏គ្រាន់តែសម្តែងអាការជាទីក្រោកឡើងលើគ្រែតូច ។ វេលានោះ ព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ ទ្រង់ឃាត់ព្រះផគុណៈដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា កុំផគុណៈ អ្នកកុំក្រោក អំពីគ្រែតូចឡើយ ។ អាសនៈនេះដែលភិក្ខុឯទៀត ក្រាលបម្រុងទុកមានហើយ តថាគតនឹងអង្គុយលើអាសនៈនោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលភិក្ខុក្រាលថ្វាយ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគគង់ហើយ បានត្រាស់សួរព្រះ ផគុណៈដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ផគុណៈ អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ អ្នក

ល្មមញ្ចាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ ទុក្ខវេទនា (របស់អ្នក) ជួរថយ
 មិនចម្រើនឡើយ សេចក្តីជួរថយ រមែងប្រាកដ ការចម្រើនឡើយមិនប្រាកដ
 ទេឬ ។ ព្រះផគ្គណៈក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនល្មម
 អត់ធន់បានទេ មិនល្មមញ្ចាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់
 ខ្ញុំព្រះអង្គធ្ងន់ណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើយ មិនជួរថយសោះ សេចក្តីចម្រើនឡើយ
 ចេះតែប្រាកដ សេចក្តីជួរថយ មិនប្រាកដទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរស
 មានកម្លាំង យកដែកស្រួចដ៏មុតមកចាក់ទម្ងន់ក្បាល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំងតែងចាក់ដោតក្នុងក្បាល (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ)
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនល្មមអត់ធន់បានទេ មិន
 ល្មមញ្ចាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គធ្ងន់ណាស់
 ចេះតែចម្រើនឡើយ មិនជួរថយសោះ សេចក្តីចម្រើនឡើយ ចេះតែប្រាកដ
 សេចក្តីជួរថយមិនប្រាកដទេ ។ បុរសមានកម្លាំងយកព្រៃត្រដីមាំមួយចង្វាយមករុំ
 ត្របែងក្បាល យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន វេទនាក្នុងក្បាល
 (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ក៏ខ្លាំង យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះ
 អង្គមិនល្មមអត់ធន់បានទេ មិនល្មមញ្ចាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ
 ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គធ្ងន់ណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើយ មិនជួរថយសោះ
 សេចក្តីចម្រើនឡើយ ចេះតែប្រាកដ សេចក្តីជួរថយមិនប្រាកដទេ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នាយគោយាតក្តី អ្នកជំនួយការនៃនាយគោយាតក្តី ដែល

ឈ្មោះ យកកាំបិតសម្រាប់វះគោដីមុត មកវះពោះ យ៉ាងណាមិញ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្យល់យ៉ាងខ្លាំង តែងកាត់នូវផ្ទៃរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនោះ
 ដែរ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនល្មមអត់ធន់បានទេ មិនល្មមញ៉ាំង
 អត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គធ្ងន់ណាស់ ចេះតែ
 ចម្រើនឡើង មិនជួរថយសោះទេ សេចក្តីចម្រើនឡើងចេះតែប្រាកដ សេចក្តី
 ជួរថយមិនប្រាកដទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសមានកម្លាំង ២ នាក់
 នាំគ្នាចាប់បុរសដែលមានកម្លាំងថយជាង ត្រង់ដើមដៃផ្សេងគ្នា មកដុតរោល
 អាណ លើរណ្តៅរនឹកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេចក្តី
 ក្តៅក្រហាយយ៉ាងខ្លាំងក្នុងកាយ (របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ក៏យ៉ាងនោះដែរ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គមិនល្មមអត់ធន់បានទេ មិនល្មមញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅបានទេ ទុក្ខវេទនារបស់ខ្ញុំព្រះអង្គធ្ងន់ណាស់ ចេះតែចម្រើនឡើង
 មិនជួរថយសោះ សេចក្តីចម្រើន ចេះតែប្រាកដ សេចក្តីជួរថយ មិនប្រាកដទេ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ធ្វើព្រះផគ្គណៈដ៏មានអាយុ ឲ្យយល់
 ឃើញច្បាស់ ឲ្យជឿកាន់តាម ឲ្យភ្ញៀវក្លា ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មិកថា ហើយ
 ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ ស្តេចចៀសចេញទៅ ។ គ្រាកាលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្តេចចេញទៅ មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះផគ្គណៈដ៏មានអាយុ ក៏ទទួលមរណភាព
 ក៏ក្នុងសម័យជាកាលជិតមរណៈនោះ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់លោកក៏ជ្រះថ្លា ។
 លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ

ចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។
 លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន កាលព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចចេញ
 មក មិនយូរប៉ុន្មាន ព្រះផគ្គណៈដ៏មានអាយុ ក៏ទទួលមរណភាព ប៉ុន្តែសម័យ
 ជាកាលជិតមរណៈនោះ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់លោកក៏ជ្រះថ្លា ព្រះដ៏មានព្រះ
 ភាគត្រាស់ថា ឱអានន្ទ ឥន្ទ្រិយទាំងឡាយរបស់ផគ្គណកិក្ខុ នឹងមិនជ្រះថ្លា
 ឯណាបាន ម្ចាស់អានន្ទ ចិត្តរបស់ផគ្គណកិក្ខុជាចិត្តមិនទាន់ផុតស្រឡះចាក
 សញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងទេ ប៉ុន្តែចិត្តរបស់លោកផុត
 ស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងបានវិញ ព្រោះស្តាប់
 ធម្មទេសនានោះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ អានិសង្សក្នុងការស្តាប់ធម៌ តាមកាលគួរ
 ក្នុងការពិចារណាសេចក្តីតាមកាលគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ អានិសង្ស ៦
 យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តមិនទាន់
 ផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងទេ ប៉ុន្តែក្នុងសម័យ
 ជាកាលជិតមរណៈនោះ ភិក្ខុនោះបានជួបប្រទះព្រះតថាគត ព្រះតថាគត
 សម្តែងធម៌មានពីរោះបទដើម បទកណ្តាល បទចុង ប្រកបដោយអត្ត ដោយ
 ព្យញ្ជនៈ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធិពេញលេញទាំងអស់ ដល់ភិក្ខុ
 នោះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម
 ៥ យ៉ាងបាន ព្រោះស្តាប់ធម្មទេសនានោះ ម្ចាស់អានន្ទ នេះជាអានិសង្សទី ១

ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តមិនទាន់ផុតស្រឡះ ចាកសញ្ញាជនៈជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងទេ តែក្នុងសម័យកាលជិតមរណៈនោះ ភិក្ខុនោះ មិនបានជួបប្រទះព្រះតថាគតទេ ប៉ុន្តែបានជួបប្រទះនឹងសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត សាវ័ករបស់ព្រះតថាគតក៏សម្តែងធម៌ មានពីរោះបទដើម បទកណ្តាល បទចុង ប្រកបដោយអត្ថ ដោយព្យញ្ជនៈ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធិពេញលេញទាំងអស់ ដល់ភិក្ខុនោះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងបាន ព្រោះស្តាប់ធម្មទេសនានោះ នេះជាអានិសង្សទី ២ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ចិត្តរបស់ភិក្ខុមិនទាន់ផុតស្រឡះ ចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងទេ តែក្នុងសម័យកាលជិតមរណៈ ភិក្ខុនោះ មិនបានជួបប្រទះព្រះតថាគត មិនបានជួបនឹងសាវ័ករបស់ព្រះតថាគតទេ ប៉ុន្តែត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ដោយចិត្ត ពិនិត្យរឿយៗ ក្នុងចិត្ត ចំពោះធម៌ តាមដែលខ្លួនបានស្តាប់ បានរៀនមក កាលភិក្ខុនោះត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ដោយចិត្ត ពិនិត្យរឿយៗ ក្នុងចិត្ត ចំពោះធម៌ តាមដែលខ្លួនបានស្តាប់ បានរៀនមក ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងបាន ម្នាលអានន្ទ នេះជាអានិសង្សទី ៣ ក្នុងការពិចារណាសេចក្តីតាមកាលគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងស្រេច

ហើយ ប៉ុន្តែមានចិត្តមិនទាន់ចុះស៊ីបក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅ
នៃឧបធិនៅឡើយទេ លុះក្នុងសម័យជាកាលជិតមរណៈនោះ ភិក្ខុនោះ បាន
ជួបប្រទះព្រះតថាគត ទាំងព្រះតថាគត ក៏សម្តែងធម៌មានពីរោះបទដើម បទ
កណ្តាល ។ បេ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ដល់ភិក្ខុនោះ ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ
ក៏ចុះស៊ីបក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃឧបធិបាន ព្រោះស្តាប់
ធម្មទេសនានោះ ម្នាលអានន្ទ នេះជាអានិសង្សទី ៤ ក្នុងការស្តាប់ធម៌តាម
កាលគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមានចិត្តផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ
ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងស្រេចហើយ ប៉ុន្តែមានចិត្តមិនទាន់ចុះស៊ីប
ក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃឧបធិនៅឡើយទេ លុះក្នុងសម័យ
ជាកាលជិតមរណៈនោះ ភិក្ខុនោះ មិនបានជួបប្រទះព្រះតថាគត ប៉ុន្តែបាន
ជួបប្រទះនឹងសាវ័ករបស់ព្រះតថាគត សាវ័ករបស់ព្រះតថាគត ក៏សម្តែងធម៌
មានពីរោះបទដើម ។ បេ ប្រកាសព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធដល់ភិក្ខុនោះ
ចិត្តរបស់ភិក្ខុនោះ ក៏ចុះស៊ីបក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃ
ឧបធិបាន ព្រោះស្តាប់ធម៌ទេសនានោះ ម្នាលអានន្ទ នេះជាអានិសង្សទី ៥
ក្នុងការស្តាប់ធម៌ តាមកាលគួរ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយវិញទៀត ភិក្ខុមានចិត្ត
ផុតស្រឡះចាកសញ្ញាជនៈ ជាចំណែកខាងក្រោម ៥ យ៉ាងស្រេចហើយ ប៉ុន្តែ
មានចិត្តមិនទាន់ចុះស៊ីបក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃឧបធិនៅ
ឡើយទេ លុះក្នុងសម័យជាកាលជិតមរណៈនោះ ភិក្ខុនោះ មិនបានជួបប្រទះ

ព្រះតថាគត ទាំងមិនបានជួបប្រទះនឹងសាវ័ករបស់ព្រះតថាគតទេ ប៉ុន្តែ បាន
 ត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណារឿយៗ ដោយចិត្ត ពិនិត្យរឿយៗ ក្នុងចិត្ត ចំពោះធម៌
 តាមដែលខ្លួនបានស្តាប់ បានរៀនមក កាលភក្តីនោះ ត្រិះរិះរឿយៗ ពិចារណា
 រឿយៗ ដោយចិត្ត ពិនិត្យរឿយៗ ក្នុងចិត្ត ចំពោះធម៌ តាមដែលខ្លួនបានស្តាប់
 បានរៀនមក ចិត្តក៏ចុះស្រប់ក្នុងធម៌ដ៏ប្រសើរ គឺព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃឧបធិ
 បាន ម្នាលអានន្ទ នេះអានិសង្សទី ៦ ក្នុងការពិចារណាសេចក្តី តាមកាល
 គួរ ។ ម្នាលអានន្ទ អានិសង្សក្នុងការស្តាប់ធម៌ តាមកាលគួរ ក្នុងការពិចារណា
 ធម៌ តាមកាលគួរ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ផគ្គណាសូត្រ

[៥៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងផគ្គណាសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សមញ្ញោចិ បានដល់ សម្តែងអាការក្រោកឡើង ។ បទថា បដិក្កមន្តិ បាន
 ដល់ ទន់ខ្សោយជាលំដាប់ ។ បទថា នោ អភិក្កមន្តិ បានដល់ មិនកម្រើក ។
 បទថា សិសវេវនំ ធនេយ្យ បានដល់ រុក្ខាលហើយ យកកូនកំព្រាមូល ។
 បទថា ឥន្ទ្រិយានិ វិប្បសិទ្ធិសុ សេចក្តីថា ក្នុងកាលជិតស្លាប់នោះ ឥន្ទ្រិយ ៦
 ផ្សេងផង ។ បទថា អត្តុបបរិក្ខាយ បានដល់ ដោយការពិចារណាដល់

ប្រយោជន៍ និងមិនមែនប្រយោជន៍ គឺហេតុ និងមិនមែនហេតុ ។ បទថា អនុត្តរេ ឧបសិស្ស្វយេ បានដល់ ក្នុងនិព្វាន ។ បទថា អធិមុត្តំ ហោតិ បានដល់ បង្ហាន់ទៅដោយអរហត្តផល ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ដក្កណាសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធន្យាភិជាតិយសូត្រទី ៣

[៥៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅលើភ្នំគិដ្ឋកុដ ជិតក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏ មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ រួច គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បូរណកស្សបៈ បញ្ចត្តជាតិកំណើត ៦ យ៉ាង គឺបញ្ចត្តជាតិខ្មៅ ១ បញ្ចត្តជាតិខៀវ ១ បញ្ចត្ត ជាតិក្រហម ១ បញ្ចត្តជាតិលឿង ១ បញ្ចត្តជាតិស ១ បញ្ចត្តជាតិសសុទ្ធ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាងនោះ បូរណកស្សបៈ បញ្ចត្តពួក ជនអ្នកសម្លាប់ពពៃ អ្នកសម្លាប់ជ្រូក អ្នកសម្លាប់សត្វបក្សី អ្នកសម្លាប់ម្រឹក ពួកព្រាន ពួកអ្នកសម្លាប់ត្រី ពួកចោរ ពួកអ្នកសម្លាប់ចោរ ពួកអ្នកជាប់គុក

ឬក៏ពួកជនណាមួយក្រៅពីនេះ ដែលមានអំពើអាក្រក់ថាជាជាតិខ្មៅ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាងនោះ បូរណកស្សបៈ បញ្ញត្តពួកភិក្ខុ
 ដែលមានអធ្យាស្រ័យខ្មៅ ឬក៏ពួកជនណាមួយ ក្រៅពីនេះ ដែលជាកម្មវាទ
 និងកិរិយវាទ ថាជាជាតិខៀវ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាង
 នោះ បូរណកស្សបៈ បញ្ញត្តពួកនិគ្រន្ធ ដែលមានសាដកតែមួយថាជាជាតិ
 ក្រហម ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាងនោះ បូរណកស្សបៈ
 បញ្ញត្តពួកគ្រហស្ថ អ្នកស្មៀកដណ្តប់សំពត់ស មានសាដក ដូចជាសាដក
 អចលកៈ ថាជាជាតិលឿង ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាងនោះ
 បូរណកស្សបៈ បញ្ញត្តពួកអាជីវកៈ និងអាជីវកា ថាជាជាតិស ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងជាតិ ៦ យ៉ាងនោះ បូរណកស្សបៈ បញ្ញត្តជនឈ្មោះ
 នន្ទវច្ឆៈ ឈ្មោះកច្ឆសន្តិច្ឆៈ និងឈ្មោះមក្ខលិគោសាល ថាជាជាតិសសុទ្ធ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បូរណកស្សបៈ បានបញ្ញត្តជាតិ ៦ យ៉ាងនេះឯង ។
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ចុះសត្វលោកទាំងពួង យល់តាម
 ពាក្យរបស់បូរណកស្សបៈ ដែលបញ្ញត្តជាតិ ៦ យ៉ាងនេះដែរឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនយល់តាមទេ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ដូចជាបុរសទ័លក្រ មិន
 មានទ្រព្យរបស់ខ្លួន ជាអ្នកមិនស្អាតស្អំ ពួកជនឯទៀត ជំរុញឲ្យចំណែកសាច់
 ដល់បុរសនោះ ដែលជាអ្នកមិនត្រូវការដោយបង្ខំថា នៃបុរសអ័យ អ្នកត្រូវ
 ទំពាស៊ីសាច់នេះផង ត្រូវប្រគល់ឲ្យនូវថ្ងៃផង យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អានន្ទ

ចូរណកស្សប្រជាមនុស្សពាល មិនវាងវៃ មិនស្គាល់ខេត្ត (នៃការបញ្ញត្តិ
 ជាតិ) មិនធ្វើវិទ្ធាស បានបញ្ញត្តិជាតិ ៦ យ៉ាងនេះ របស់ពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដោយគេមិនបានយល់ព្រម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ឥឡូវនេះ តថាគតនឹងបញ្ញត្តិជាតិ ៦ យ៉ាង អ្នកចូរស្តាប់បញ្ញត្តិនោះ ចូរធ្វើ
 ទុកក្នុងចិត្តឲ្យល្អ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធ-
 ដីកានៃព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ម្នាលអានន្ទ ចុះជាតិ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ មានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ ១ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោក
 នេះ មានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌ស ១ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 មានជាតិខ្មៅ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្មៅមិនស ១ ម្នាលអានន្ទ
 បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ មានជាតិស ប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ ១ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល
 ខ្លះក្នុងលោកនេះ មានជាតិស ប្រព្រឹត្តធម៌ស ១ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល
 លោកនេះ មានជាតិសដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្មៅមិនស ១ ។
 ម្នាលអានន្ទ ចុះបុគ្គលមានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ តើយ៉ាងណា ។ ម្នាល
 អានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ មកកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប គឺត្រកូល
 ចណ្ណាល ឬត្រកូលនេសាទ ត្រកូលជាន់ផែង ត្រកូលជាន់រថ ត្រកូលអ្នក
 យកសំរាម ជាត្រកូលក្រីក្រ មិនមានបាយទឹក និងគ្រឿងប្រើប្រាស់រស់នៅ
 ដោយលំបាក ដែលជាត្រកូលរកគ្រឿងបរិភោគ និងគ្រឿងស្បៀកពាក់បានដោយ

ក្រ បុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ លំបាកមើល ជាបុគ្គលទាបត្រូវ
 មានអាពាធច្រើន ជាបុគ្គលខ្វាក់ ឬក្លែង ខ្វក ស្លាប់អវយវៈ ជាអ្នកមិនសូវ
 បាននូវបាយទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក
 ទីនៅ និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត
 ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ គ្រាបែកឆ្ងាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នករ ។ ម្នាលអានន្ទ
 បុគ្គលជាអ្នកមានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌ខ្មៅ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះ
 បុគ្គលមានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌ស តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុង
 លោកនេះ កើតមកក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូលចណ្ឌាល ។ បេ ។ ជាអ្នកមិន
 សូវបាននូវទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះបុគ្គលនោះ
 ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុច្ចរិតដោយ
 ចិត្តហើយ គ្រាបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។
 ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលជាអ្នកមានជាតិខ្មៅ ប្រព្រឹត្តធម៌សយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល
 អានន្ទ ចុះបុគ្គលអ្នកមានជាតិខ្មៅ ដល់នូវព្រះនិព្វានដែលជាធម៌មិនខ្មៅមិនស
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះ មកកើតក្នុងត្រកូលទាប គឺត្រកូល
 ចណ្ឌាល ។ បេ ។ បុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកមានសម្បុរអាក្រក់ លំបាកមើល ជា

មនុស្សទាបត្រឡប់ បុគ្គលនោះកោរសក់ កោរពុកមាត់ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់
 នូវកាសាវពស្រ្ត ចេញចាកផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស លុះបុគ្គលនោះបួសយ៉ាងនេះហើយ
 ក៏បានលះនូវនិវរណធម៌ ៥ ប្រការ ដែលជាឧបកិលេសនៃចិត្តជាគ្រឿងធ្វើ
 ប្រាជ្ញាឲ្យថយកម្លាំង មានចិត្តខាប់ខ្លួន ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចម្រើនពោជ្ឈន្ត ៧
 តាមសមគួរ ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្ចៅមិនស ។ ម្នាល
 អានន្ទ បុគ្គលអ្នកមានជាតិខ្ចៅ ដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្ចៅមិនស
 យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះបុគ្គលអ្នកមានជាតិស ប្រព្រឹត្តធម៌ខ្ចៅ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ កើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ គឺ
 ត្រកូលខត្តិយមហាសាល ឬត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាល ត្រកូលគហបតិ-
 មហាសាល ជាត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មាន
 មាសប្រាក់ច្រើន មានគ្រឿងឧបករណ៍ជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មានធនធាន និង
 ធានាហារច្រើន បុគ្គលនោះ មានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកប
 ដោយសម្បុរដ៏ល្អក្រៃលែង ជាអ្នកស្ងាត់លាក់ ចំពោះបាយ ទឹក សំពត់ យាន
 កម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ
 ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត
 លុះបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ គ្រាបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯអបាយ
 ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលមានជាតិស ដែលប្រព្រឹត្តធម៌

ខ្មៅយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះបុគ្គលជាអ្នកមានជាតិស ប្រព្រឹត្តធម៌ស
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ មកកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់
 គឺត្រកូលខត្តិយមហាសាល ។ បេ ។ ជាអ្នកស្នាក់លាភ ចំពោះទីដេក ទីនៅ
 និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិត
 ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត លុះបុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 កាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្តហើយ គ្រាបែក
 ឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតឯសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ម្នាលអានន្ទ
 បុគ្គលអ្នកមានជាតិស ប្រព្រឹត្តធម៌សយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ចុះបុគ្គល
 មានជាតិស ដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្មៅមិនស តើយ៉ាងណា ។
 ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ មកកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ គឺត្រកូលខត្តិយ-
 មហាសាល ឬត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាល ត្រកូលគហបតិមហាសាល ជា
 ត្រកូលស្តុកស្តម្ភ មានទ្រព្យច្រើន មានភោគៈច្រើន មានមាសប្រាក់ច្រើន
 មានគ្រឿងឧបករណ៍ជាទីគាប់ចិត្តច្រើន មានធនធាន និងធម្មាហារច្រើន បុគ្គល
 នោះ ជាអ្នកមានរូបល្អ គួររមិលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរដ៏ល្អ
 ក្រៃលែង ជាអ្នកស្នាក់លាភ ចំពោះបាយ ទឹក សំពត់ យាន កម្រងផ្កា
 គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាប ទីដេក ទីនៅ និងគ្រឿងប្រទីប បុគ្គលនោះ បាន
 ការសក់ ការពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្បែកដណ្តប់នូវកាសាវពស្ត្រ ចេញចាក
 ផ្ទះចូលកាន់ផ្នួស លុះបុគ្គលនោះបួសយ៉ាងនេះហើយ ក៏លះនូវនីវរណៈ ៥ ប្រការ

ដែលជាឧបក្កិលេសនៃចិត្ត ជាគ្រឿងធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យថយកម្លាំង មានចិត្តខាប់ខ្លួន ក្នុងសតិប្បដ្ឋាន ៤ ចម្រើនពោជ្ឈង្គ ៧ តាមសមគួរ ហើយដល់នូវព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្ចោមិនស ។ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គលដែលមានជាតិស ដល់នូវ ព្រះនិព្វាន ដែលជាធម៌មិនខ្ចោមិនស យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ជាតិ ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

ធន្យាភិជាតិយសូត្រ

[៥៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងធន្យាភិជាតិយសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា ធន្យាភិជាតិយោ បានដល់ ជាតិទាំង ៦ ។ បទថា តត្រិទំ គឺ តត្រាយំ ។ បទថា លុទ្ធា បានដល់ ថោកទាប ។ បទថា ភិក្ខុ កណ្ណា- ធិមុត្តិកា សេចក្តីថា ធម្មតាសមណៈទាំងនេះ ។ បទថា ឯកសាជកា បាន ដល់ និគ្គណ្ណទាំងឡាយ បិទខាងមុខ ដោយកំណាត់សំពត់ចាស់មួយផ្ទាំង ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា អកាមកស្ស តិលំ ឱលកេយ្យំ សេចក្តីថា កាលពួក រទេះកំពុងដង្ហែក្បួនទៅ កាលគោមួយស្លាប់ អ្នកស្រែទាំងឡាយ ក៏ពន្លះសាច់គោ ដើម្បីលក់ ហើយទំពាស៊ីបណ្តើរ បែងចែកចំណែកឲ្យដល់អ្នកស្រែម្នាក់ ដែល មិនត្រូវការសាច់គោឡើយ ដោយពោលថា អ្នកចូរបរិភោគចំណែកនេះ ហើយ

ឲ្យតម្លៃផង ដូច្នោះហើយ ប្រគល់ជុំសាច់ ពោល គឺចំណែកនោះឲ្យ អធិប្បាយ
ថា ជាក់ក្នុងដៃដោយបង្ខំ ។ បទថា អក្ខេត្តញ្ញាណ បានដល់ ដែលមិន
ស្គាល់ខេត្ត ដោយការបញ្ញត្តិអភិជាតិ ។

បទថា នំ សុណាហិ សេចក្តីថា ចូរអ្នកស្តាប់ការបញ្ញត្តិរបស់តថាគត
នេះ ។ បទថា កណ្ណំ ធម្មំ អភិជាយតិ សេចក្តីថា កើត គឺកើតជាសភាព
ខ្មៅ ឬក្នុងកំណើតខ្មៅ ។ បទថា និព្វានំ អភិជាយតិ បានដល់ សម្រេច
និព្វាន ឬកើតក្នុងនិព្វានជាតិ ពោល គឺអរិយកម្មិ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ធម្មានិកាយសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាសវសូត្រទី ៤

[៥៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក
គួរទទួលនូវវត្ថុដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលនូវវត្ថុដែលគេរៀបទទួលភ្ញៀវ គួរ
ទទួលនូវទិក្ខុណាទាន គួរធ្វើអញ្ជាហិកម្ម ជាបញ្ញត្តិប្រសើររបស់សត្វលោក ។
ធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយណា
ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការសង្រួម អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនា
នេះ បានលះបង់ហើយ ដោយការសង្រួម ១ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែល

ត្រូវលះបង់ ដោយការសេព (នូវបច្ច័យ) អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុ
បានលះបង់ហើយ ដោយការសេព ១ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលត្រូវ
លះបង់ ដោយការអត់ធន់ អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ
ដោយការអត់ធន់ ១ អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការ
រៀរ អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ដោយការរៀរ ១
អាសវៈទាំងឡាយណា ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការបន្ទោបង់ អាសវៈទាំង-
ឡាយនោះ ភិក្ខុបានលះបង់ហើយ ដោយការបន្ទោបង់ ១ អាសវៈទាំងឡាយ
ណា ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការចម្រើន អាសវៈទាំងឡាយនោះ ភិក្ខុបាន
លះបង់ហើយ ដោយការចម្រើន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាសវៈ
ទាំងឡាយ ដូចម្តេច ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការសង្រួម ភិក្ខុបានលះបង់
ដោយការសង្រួម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណា
ដោយឧបាយ ហើយសង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយសំរវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
បើភិក្ខុនោះ មិនសង្រួមនូវចក្ខុទ្រិយសំរវៈទេ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿង
ចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះ បានសង្រួមនូវ
ចក្ខុទ្រិយសំរវៈ អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយទាំងនោះ
រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុពិចារណាដោយឧបាយ ហើយ
សង្រួមនូវសោតិទ្រិយ ... យានិទ្រិយ ... ជិវិទ្រិយ ... កាយិទ្រិយ ... មនិទ្រិយ-
សំរវៈ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនសង្រួមនូវមនិទ្រិយ-

សំរវៈទេ អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះ បានសង្រួមនូវមន្ត្រីយសំរវៈ អាសវៈដែល ជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លៅក្រហាយទាំងនោះ រមែងមិនមានដោយឧបាយ យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនសង្រួមនូវសំរវៈទេ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើង បាន បើភិក្ខុនោះបានសង្រួមនូវសំរវៈ អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លៅក្រហាយទាំងនោះ រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ នេះហៅថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលត្រូវលះបង់ដោយការសង្រួម ភិក្ខុក៏បានលះបង់ ដោយការសង្រួម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាសវៈទាំង- ឡាយដូចម្តេច ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការសេព ភិក្ខុក៏បានលះបង់ដោយ ការសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសាននេះ ពិចារណាដោយ ឧបាយហើយ ប្រើប្រាស់នូវចីវរ ដើម្បីការពារត្រជាក់ ដើម្បីការពារកម្ដៅ ដើម្បីការពារសម្បុស រលោម មូស ខ្យល់ កម្ដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំ ទាំងឡាយ ដើម្បីបិទបាំងអវយវៈ ដែលធ្វើនូវសេចក្ដីខ្មាសឲ្យកម្រើក ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ បរិភោគនូវចង្កាន់បិណ្ឌបាត ដើម្បីលេងដូច ក្មេងអ្នកស្រុកក៏ទេ ដើម្បីឲ្យកើតបុរិសមានៈស្រវឹងដូចអ្នកប្រដាល់ក៏ទេ ដើម្បី ប្រដាប់តាក់តែងរាងកាយដូចស្រ្តីក្នុងបុរីក៏ទេ ដើម្បីធ្វើឲ្យផ្លូវផងពណ៌សម្បុរ ដូចអ្នករាំក៏ទេ បរិភោគគ្រាន់តែដើម្បីឲ្យតាំងនៅនៃរាងកាយនេះ ដើម្បី

ញ៉ាំងជីវិតទ្រុឺយ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីបំបាត់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីអនុគ្រោះ
 ដល់ព្រហ្មចរិយធម៌ អញ្ជើងកម្ចាត់បង់នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីស្រេកយ្មាន
 ដែលមានហើយផង ញ៉ាំងវេទនាថ្មី គឺឆ្កែតហួសប្រមាណ មិនឲ្យកើតឡើងបាន
 ផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស មាន
 មិនច្រអូសកាយ មិនច្រអូសចិត្តជាដើមក្តី កិរិយានៅសប្បាយក្នុងឥរិយាបថ
 ទាំង ៤ ក្តី នឹងមានដល់អញ ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ ប្រើប្រាស់
 នូវសេនាសនៈ ដើម្បីការពារត្រជាក់ ដើម្បីការពារកម្ដៅ ដើម្បីការពារ
 សម្ផស្ស រលាម មូស ខ្យល់ កម្ដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំទាំងឡាយ ដើម្បី
 បន្ទាបបង់នូវអន្តរាយ ដែលកើតអំពីរដូវ ហើយអភិរម្យសម្ងំនៅក្នុងព្រះ
 កម្មដ្ឋាន ។ ពិចារណាដោយឧបាយហើយ ប្រើប្រាស់នូវគ្រឿងបរិក្ខារ គឺថ្នាំ
 ជាបច្ច័យដល់អ្នកជំងឺ ដើម្បីការពារនូវវេទនាទាំងឡាយ ដែលបៀតបៀន
 ផ្សេងៗ ដែលកើតឡើងហើយ ដើម្បីប្រាសចាកទុក្ខខ្លាំង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 កាលភិក្ខុនោះ មិនសេព (នូវបច្ច័យណាមួយដោយឧបាយ) ទេ អាសវៈ
 ទាំងឡាយដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លោក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើ
 ភិក្ខុនោះ បានសេព (នូវបច្ច័យណាមួយដោយឧបាយ) អាសវៈដែលជា
 គ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្លោក្រហាយទាំងនោះ រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាង
 នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាសវៈទាំងឡាយ ដែលត្រូវលះបង់
 ដោយការសេព ភិក្ខុក៏បានលះបង់បានដោយការសេព ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ចុះអាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលត្រូវលះបង់ ដោយការអត់ធន់ ភិក្ខុក៏បាន
 លះបង់ដោយការអត់ធន់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ
 ពិចារណាដោយឧបាយហើយ អត់ធន់នូវត្រជាក់ ក្តៅ ឃ្នាន ស្រេក ជាបុគ្គល
 អត់ធន់ចំពោះសម្ផស្ស រលាម មូស ខ្យល់ កម្ដៅថ្ងៃ និងពស់តូច ពស់ធំ
 ទាំងឡាយ និងពាក្យទ្រគោះ អាក្រក់ដែលអាស្រ័យនៅ សរីរៈជាទុក្ខក្លាខ្លាំង
 ខ្លោចផ្សា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត ជាវេទនា អាចនាំយកជីវិតទៅ
 បានដែលកើតឡើងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនអត់
 ធន់ (ចំពោះហេតុណាមួយទេ) អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀត
 ចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះ បានអត់ធន់ (នូវ
 ហេតុណាមួយ) អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយទាំងនោះ
 រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា
 អាសវៈដែលត្រូវលះបង់ដោយការអត់ធន់ ភិក្ខុក៏បានលះបង់ដោយការអត់ធន់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលត្រូវលះបង់ ដោយ
 ការរៀរ ភិក្ខុបានលះបង់ ដោយការរៀរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
 សាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយ ហើយចៀសវាងជីវិតកាច ចៀសវាង
 សេះកាច ចៀសវាងគោកាច ចៀសវាងភ្នែកាច ពស់ ជន្លត់ឈើ ចម្រង បន្ទា
 អណ្ណន្ត ជ្រោះ រណ្តៅទឹកសម្អុយ និងប្រឡាយទឹកសម្អុយ ។ ពួកសព្វហ្មឋារី
 ទាំងឡាយជាអ្នកដឹង គប្បីកំណត់ទុក នូវបុគ្គលដែលអង្គុយលើអាសនៈ មិន

សមគួរ យ៉ាងណា ដែលត្រាច់ទៅក្នុងទីមិនសមគួរ យ៉ាងណា ដែលសេពគប់
 នូវពួកបាបមិត្ត យ៉ាងណា ថាដូចជាទីអាក្រក់ ភិក្ខុនោះ ពិចារណាដោយ
 ឧបាយ ហើយចៀសវាងនូវអាសវៈមិនសមគួរនោះផង ទីគោបរមិនសមគួរ
 នោះផង ពួកបាបមិត្តនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិន
 ចៀសវាង (នូវហេតុណាមួយ) ទេ អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿង
 ចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះ បានចៀសវាង
 (នូវហេតុណាមួយ) អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ
 ទាំងនោះ រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ហៅថា អាសវៈដែលត្រូវលះបង់ដោយការចៀសវាង ភិក្ខុក៏បានលះបង់ដោយ
 ការចៀសវាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែល
 ត្រូវលះបង់ ដោយការបន្ទោបង់ ភិក្ខុក៏បានលះបង់ ដោយការបន្ទោបង់ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយ ហើយអត់
 ធន់ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស មិនឲ្យកើតមាននូវកាមវិតក្កដែលកើត
 ឡើង នូវព្យាបាទវិតក្កដែលកើតឡើង ។ បេ ។ នូវវិហិន្សវិតក្កដែលកើត
 ឡើង... អត់ធន់ លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស បំផ្លាញនូវពួកអកុសលធម៌
 ដ៏លាមកដែលកើតឡើងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ
 មិនបន្ទោបង់ (នូវវិតក្កណាមួយ) ទេ អាសវៈទាំងឡាយដែលជាគ្រឿង
 ចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះ បានបន្ទោបង់

(នូវវិតក្កណាមួយ) អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ ទាំងនោះ រមែងមិនមានដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាសវៈទាំងឡាយដែលត្រូវលះ ដោយការបន្ទោបង់ ភិក្ខុក៏បានលះដោយការ បន្ទោបង់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាសវៈទាំងឡាយដូចម្តេច ដែលត្រូវ លះដោយការចម្រើន ភិក្ខុក៏បានលះបង់ដោយការចម្រើន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាដោយឧបាយ ហើយចម្រើននូវសតិ- សម្មាជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យនូវធម៌ជាគ្រឿង ប្រាសចាករាគៈ អាស្រ័យធម៌ជាទីរលត់ទុក្ខ ជាធម៌បង្ហានទៅដើម្បីលះកិលេស ពិចារណាដោយឧបាយ ហើយចម្រើនធម្មវិចយសម្មាជ្ឈង្គ ។ បេ ។ ចម្រើន វិរិយសម្មាជ្ឈង្គ ចម្រើនបីតិសម្មាជ្ឈង្គ ចម្រើនបស្សន្តិសម្មាជ្ឈង្គ ចម្រើន សមាធិសម្មាជ្ឈង្គ ចម្រើនឧបេក្ខាសម្មាជ្ឈង្គ ដែលអាស្រ័យសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ អាស្រ័យធម៌ជាទីប្រាសចាករាគៈ អាស្រ័យធម៌ជាទីរលត់ទុក្ខ ជាធម៌បង្ហាន ទៅដើម្បីលះកិលេស ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនចម្រើន (សម្មាជ្ឈង្គណាមួយ) ទេ អាសវៈទាំងឡាយ ដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយ គប្បីកើតឡើងបាន បើភិក្ខុនោះបានចម្រើន (សម្មាជ្ឈង្គណា មួយ) អាសវៈដែលជាគ្រឿងចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយទាំងនោះ រមែង មិនមាន ដោយឧបាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា អាសវៈ ទាំងឡាយ ដែលត្រូវលះដោយការចម្រើន ភិក្ខុក៏បានលះបង់ដោយការចម្រើន ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរទទួល
វត្ថុដែលគេនាំមកបូជា គួរទទួលវត្ថុដែលគេរៀបទទួលភ្ញៀវ គួរទទួលនូវ
ទុក្ខិណាទាន គួរធ្វើនូវអញ្ចាណិកម្ម ជាបុញ្ញកេត្តិដ៏ប្រសើរ របស់សត្វលោក ។

អដ្ឋកថា

អាសវសូត្រ

[៥៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអាសវសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
សំរវា បហាតត្វា បានដល់ អាសវៈទាំងឡាយគប្បីលះបានដោយសំរវៈ ។
ក្នុងបទដ៏សេសសក់មានន័យនេះឯង ។ បទថា សធិ បានដល់ ក្នុងសាសនា
នេះ ។ បទថា បដិសន្ធា គឺពិចារណា បានដល់ ជ្រាប អធិប្បាយថា
ពិចារណា ។ បទថា យោធិសោ គឺដោយឧបាយ បានដល់ ដោយគន្លង
ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងសូត្រនេះ ការពិចារណាទោស ក្នុងអសំរវៈ គប្បីជ្រាបថា
ជាការពិចារណាដោយឧបាយ ឯការពិចារណានេះ គប្បីជ្រាបតាមអាទិត្ត-
បរិយាយសូត្រ មានពាក្យជាដើមថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចក្ខុន្ទ្រិយដែល
បុគ្គលអាលដោយបន្ទះដែកដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះរុងរឿង សន្ទោសន្ទៅ
ប្រសើរជាងការកាន់យកនិមិត្តដោយអនុព្យញ្ជនៈ ក្នុងរូបដែលបុគ្គលគប្បីដឹង
ដោយចក្ខុ មិនប្រសើរទេ ។

ក្នុងបទថា ចក្ខុន្ត្រិយសំរវសំរុតោ វិហារតិ នេះ មានអធិប្បាយដូចតទៅ
 នេះ ឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុ ឈ្មោះថា ចក្ខុន្ត្រិយ ។ ឈ្មោះថា សំរវ ព្រោះសង្រួម
 មានអធិប្បាយថា ព្រោះបិទ គឺព្រោះរារាំង ។ ពាក្យថា សំរវ នោះ ជា
 ឈ្មោះរបស់សតិ ។ សំរវៈក្នុងចក្ខុន្ត្រិយ ឈ្មោះថា ចក្ខុន្ត្រិយសំរវ ចក្ខុន្ត្រិយ-
 សំរវៈនេះ កាលជវនចិត្តកើតឡើង ក៏ហៅថា ចក្ខុន្ត្រិយសំរវ ព្រោះហាម
 កិលេសទាំងឡាយ មិនឲ្យកើតឡើងក្នុងទ្វារនោះ ។ បទថា សំរុតោ បាន
 ដល់ ប្រកបដោយសំរវៈនោះ សេចក្តីពិតយ៉ាងនោះ ទើបព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់ថា សមិទា ទាតិមោក្ខសំរវេន ឧបេតោ ហោតិ ។ បេ។ សមន្នាគតោ
 ដូច្នោះ ក្នុងវិក្កតថា ទាតិមោក្ខសំរវសំរុតោ ។ ម្យ៉ាងទៀត បទថា សំរវ
 ប្រែថា រាំងហើយ មានពាក្យអធិប្បាយថា រាំងហើយ គឺ បិទហើយ ។
 បទថា ចក្ខុន្ត្រិយសំរវសំរុតោ សេចក្តីថា រាំង មានពាក្យអធិប្បាយថា
 រាំង គឺបិទសន្ទុះទ្វារ គឺសតិ ពោល គឺចក្ខុន្ត្រិយសំរវៈត្រង់ចក្ខុទ្វារ ដូច
 បិទទ្វារត្រង់ទ្វារផ្ទះ ដូច្នោះ ។

អត្ថដូចពោលមកនេះឯង ក្នុងសូត្រនេះល្អជាង ។ ពិតហើយ អត្ថនេះ
 ឯងប្រាកដក្នុងបទនេះ គឺ ចក្ខុន្ត្រិយសំរវំ អសំរុតស្ស វិហារតោ សំរុតស្ស
 វិហារតោ ប្រែថា ជាអ្នកមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយសំរវៈ គឺចក្ខុ ជាអ្នកសង្រួមនូវ
 ឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុ ក្នុងបទថា យំ ហិស្ស ជាដើម មានអធិប្បាយថា ភិក្ខុនោះ
 មិនសង្រួម គឺមិនរារាំង មិនបិទបាំងចក្ខុន្ត្រិយសំរវៈណា ម្យ៉ាងទៀត យេ

អក្ខរៈ អាទេសជា យំ ក៏បាន ឯអត្តក៏ស្មើគ្នានឹង យេ អស្ស ។

បទថា អាសវា វិយាតបរិឡាហា សេចក្តីថា អាសវៈ ៤ យ៉ាង
និងការក្តៅក្រហាយព្រោះកិលេស ឬក្តៅក្រហាយព្រោះវិបាក ដែលធ្វើការ
ចង្អៀតចង្អល់ឲ្យដល់អ្នកដទៃ អធិប្បាយថា កាលភិក្ខុត្រេកអរ គឺរករាយក្នុង
ឥដ្ឋារម្មណ៍ដែលមកកាន់គន្លង ក្នុងចក្ខុទ្វារដោយអំណាចការពេញចិត្តក្នុងខន្ធ
កាមាសវៈរមែងកើតឡើង កាលភិក្ខុត្រេកអរដោយការប្រាថ្នាក្តីថា អញនឹង
បានឥដ្ឋារម្មណ៍ ដូច្នោះ ក្នុងសុគតិភពដទៃ ភវាសវៈរមែងកើតឡើង កាលភិក្ខុ
ប្រកាន់ថា សត្វ ឬថា របស់សត្វ ទិដ្ឋាសវៈរមែងកើតឡើង ។ ការមិនដឹង
ដែលកើតព្រមជាមួយអាសវៈទាំងអស់នោះឯង ឈ្មោះថា អវិជ្ជាសវៈ ។
អាសវៈ ៤ កើតឡើង ដូចពោលមកនេះឯង ។ កិលេសដទៃ ដែលសម្បយុត្ត
ដោយអាសវៈទាំងនោះ ដែលមានការក្តៅក្រហាយ ដែលកើតអំពីការចង្អៀត
ចង្អល់ ឬវិបាករបស់កិលេសទាំងនោះក្នុងអនាគត លោកពោលថា គប្បី
កើតឡើង ដល់ភិក្ខុដែលមិនសង្រួមចាកអាសវៈទាំងនោះ ។ បទថា ឯវិស
តេ កាត់បទជា ឯវិ អស្ស តេ មានពាក្យអធិប្បាយថា មិនមានដោយ
ឧបាយនេះ មិនមានដោយប្រការដទៃ ។

ក្នុងបទថា បដិសន្ធាយោនិសោ សោតិន្ទ្រិយសំវរសំវរតោ ជាដើម ក៏
មានអត្ថដូចគ្នានេះឯង ។ បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ អាសវា សំវរាបហាតត្វា
សេចក្តីថា អាសវៈ ២៤ យ៉ាង ដោយចែកម្យ៉ាងជា ៤ ក្នុងទ្វារទាំង ៦ នេះ

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា គប្បីលះបានដោយសំរិះ ពាក្យណាដែលគប្បី
ពោលក្នុងបទថា បដិសង្កា យោធិសោ ចិវិរំ ជាដើម ពាក្យទាំងអស់នោះ
បានពោលហើយក្នុងសីលកថា ក្នុងគម្ពីរវិសុទ្ធិមគ្គឯណោះ ។

បទថា យំ ហិស្ស សេចក្តីថា កាលភិក្ខុអង្គណាមួយមិនសេពបច្ច័យ
ក្នុងបណ្តាចិវិរប្បច្ច័យ និងបិណ្ឌបាតប្បច្ច័យជាដើមក្តី ។ បទថា អប្បជិ-
សេវតោ បានដល់ មិនសេពដោយឧបាយប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះ ។ ក្នុងទីនេះ
កាលភិក្ខុប្រាថ្នាបច្ច័យ មានចិវិរជាដើម ដែលមិនទាន់បាន ឬត្រេកអរក្នុង
ចិវិរប្បច្ច័យជាដើមនោះដែលបានហើយ គប្បីជ្រាបថា កាមាសវៈកើតឡើង ។
កាលភិក្ខុត្រេកអរ ដោយការប្រាថ្នាកតថា អញនឹងបានបច្ច័យ ដូច្នោះ ក្នុង
សុគតិកតដទៃ គប្បីជ្រាបថា កាសវៈកើតឡើង ។ កាលភិក្ខុតាំងអត្តសញ្ញាថា
អញបាន អញមិនបាន ឬថា ចិវិរនេះរបស់អញ គប្បីជ្រាបថា ទិដ្ឋាសវៈ
កើតឡើង ។ ឯអវិជ្ជាសវៈកើតព្រមជាមួយអាសវៈដទៃទាំងអស់ ការកើតឡើង
នៃអាសវៈ ៤ ជាការចង្អៀតចង្អល់ និងការក្តៅក្រហាយ ដូចពណ៌នាមកនេះ
ឯង គប្បីជ្រាបអាសវៈដោយការធ្វើវេទនាថ្មីឲ្យកើតឡើង ។

បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ ភិក្ខុវេ អាសវា បដិសេវនា បហានត្វា
សេចក្តីថា អាសវៈទាំង ១៦ នេះ ដោយចែកចេញជា ៤ យ៉ាង ក្នុងមួយ
បច្ច័យ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា គប្បីលះដោយការពិចារណា ហើយសេព
ដែលហៅថា ញាណាសំរិះ នេះ ។

បទថា បដិសង្កា យោនិសោ ខមោ ហោតិ សីតស្ស សេចក្តីថា ភិក្ខុ
 ពិចារណាដោយឧបាយ គឺដោយគន្លង ហើយរមែងជាអ្នកអត់ធន់ចំពោះរងា
 គឺរមែងសង្កត់ រមែងអត់ធន់រូរងា បានដល់ មិនញាប់ញ័រ គឺមិនលះបង់
 កម្មដ្ឋានព្រោះរងាត្រឹមតែតិចតួច ដូចមនុស្សដែលទន់ខ្សោយ ។ ក្នុងការក្តៅ
 ជាដើម ក៏មានន័យនេះឯង ។ ក្នុងទីនេះ ពាក្យពោលនោះឯង គប្បីជ្រាបថា
 ជាគន្លងនៃពាក្យ ។

ក្នុងបទថា ទុក្ខានំ ជាដើម មានអធិប្បាយថា វេទនា គប្បីជ្រាបថា
 ជា ទុក្ខ ព្រោះអត្តថា អត់ធន់បានលំបាក ជាវេទនាដ៏ខ្លាំងក្លា ព្រោះអត្តថា
 ច្រើន ជាវេទនារឹង ព្រោះអត្តថា គ្រោតគ្រោត ជាវេទនាក្តៅ ព្រោះអត្តថា
 ឈឺចាប់ ជាវេទនាមិនសុខសម្រាន្ត ព្រោះរៀរចាកភាពគួរត្រេកអរ ជាវេទនា
 មិនគួរពេញចិត្ត ព្រោះមិនធ្វើចិត្តឲ្យចម្រើន ជាវេទនារុញច្រាននូវជីវិត ព្រោះ
 អាចរុញច្រានជីវិតបាន ។ បទថា យំ ហិស្ស សេចក្តីថា កាលភិក្ខុនោះមិន
 អត់ធ្មត់ អារម្មណ៍ណាមួយ គឺធម៌ណាមួយ ក្នុងបណ្តារងាជាដើម ។ បទថា
 អនធិវាសយតោ គឺមិនអត់ធ្មត់ បានដល់ មិនអត់ធន់ ។ ចំណែកការកើត
 ឡើងនៃអាសវៈក្នុងអធិការនេះ គប្បីជ្រាបដូចតទៅនេះ កាលភិក្ខុប៉ះនូវរងា
 ប្រាថ្នានូវកម្តៅ កាមាសវៈរមែងកើតឡើង ក្នុងទីគ្រប់អន្លើក៏យ៉ាងនេះ ។ កាល
 ភិក្ខុប្រាថ្នាក្តៅ ក្នុងសុគតិភព មិនមានរងា ឬក្តៅ ភវាសវៈរមែងកើតឡើង
 ការប្រកាន់ថា អញរងា អញក្តៅ ដូច្នោះ ជាទិដ្ឋាសវៈ ចំណែកអវិជ្ជាសវៈ

ប្រកបព្រមនឹងអាសវៈដែលពោលមកទាំងអស់នោះឯង ។ បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ
 សេចក្តីថា អាសវៈទាំងនេះមានចំនួនច្រើន ដោយចែកតែម្យ៉ាង ក្នុងរង្វាជាដើម
 ចែកចេញជា ៤ យ៉ាង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា គប្បីលះដោយការអត់ធ្មត់
 ដែលហៅថា ទន្តិសំរេ នេះ ។

បទថា បដិសង្ហា យោនិសោ ចណ្ណបាតី បរិវេន្តេតិ សេចក្តីថា ភិក្ខុ
 ពិចារណាដោយឧបាយ គឺដោយគន្លងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ មិនគួរឈរក្នុង
 ទីជិតជីវកាច ព្រោះថា គប្បីមានការស្លាប់ខ្លះ សេចក្តីទុក្ខទៀបនឹងស្លាប់ខ្លះ
 ដែលមានហេតុមកអំពីការឈរក្នុងទីឆ្ងាយនោះ ដូច្នោះហើយ ចៀសវាងនូវជីវ
 កាច គឺថយក្រោយ ។ ក្នុងបទទាំងអស់ក៏មានន័យនេះឯង ។ បទថា ចណ្ណំ
 បានដល់ ប្រទូស្ត គឺកាច ។ បទថា ខាលំ បានដល់ ជន្លត់គតិជាដើម ។
 បទថា កណ្ណកដ្ឋានំ បានដល់ ឱកាសដែលបន្ទាមុត ។ បទថា សោត្តំ
 បានដល់ ទីដែលជាប់ផ្លូវគ្រប់ទិស ។ បទថា បទានំ បានដល់ ទីដែលជាប់
 ផ្លូវតែម្ខាង ។ បទថា ចន្ទនិកំ បានដល់ ទីដែលចោលទឹក និងមន្ទិលគកិ
 ជាដើម ។ បទថា ឱន្យិគលុំ បានដល់ ជាទីឆ្ងាយនៃកតជាដើមទាំងនោះឯង ។
 ទីទាំងនេះ ទោះបីជ្រៅស្មើក្បាលជន្លង់ ក៏ជាទីពេញទៅដោយរបស់មិនស្អាត ។
 ស្ថានទីទាំង ២ នេះ ជាទីដែលមានអមនុស្សរស់នៅ ដូច្នោះ ទើបត្រូវរៀន ។
 ក្នុងបទថា អនាសនេ នេះ មានអធិប្បាយថា អាសនៈដែលមិនសមគួរ
 ឈ្មោះថា អនាសនៈ អាសនៈនោះ ដោយអត្តគប្បីជាប់ថា បានដល់ អាសនៈ

ដែលរក្សាទុកនៅក្នុងទីកំបាំង ដែលជាវត្ថុមិនពិតប្រាកដ ។ ក្នុងបទនេះថា អគោចរ មានអត្ថថា គោចរមិនសមគួរ ឈ្មោះថា អគោចរ អគោចរនោះ មាន ៥ យ៉ាង មានកន្លែងរបស់ស្រីពេស្យាជាដើម ។ បទថា ចាបកេ មិត្ត បានដល់ មិត្តដែលលាមក គឺមិត្តដែលទ្រុស្តសីល បានដល់ មិត្តក្លែង ក្លាយ គឺបុគ្គលមិនមែនមិត្ត ។ បទថា ចាបកេសុ បានដល់ ថោកទាប ។ បទថា ឱកហ្វ្យយុំ គឺគប្បីជឿ បានដល់ គប្បីបង្ហាន់ចិត្តជឿថា លោកដ៏ មានអាយុ អង្គនេះបានធ្វើ ឬនឹងធ្វើពិត ។ បទថា យំ ហិស្ស សេចក្តីថា កាលភិក្ខុនោះ មិនបន្ទោបង់ អន្តរាយណាមួយ គឺអន្តរាយណាមួយ ក្នុងបណ្តា អន្តរាយ មានជីវជាដើម ។ ឯការកើតឡើងនៃអាសវៈក្នុងទីនេះ គប្បីជ្រាបដូច តទៅនេះ កាលភិក្ខុជួបនូវទុក្ខ មានជីវជាដើមជាហេតុប្រាថ្នាសុខ កាមាសវៈ រមែងកើតឡើង កាលភិក្ខុប្រាថ្នាភពថា ទុក្ខ ដូច្នោះ មិនមានក្នុងសុគតិភព ភវាសវៈ រមែងកើតឡើង ការប្រកាន់ថា ជីវជាន់អញ ដូច្នោះ ជាទិដ្ឋាសវៈ ។ អាសវៈដែលប្រកបព្រមជាមួយអាសវៈ ឈ្មោះថា អវិជ្ជាសវៈទាំងអស់ នោះឯង ។ បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ សេចក្តីថា អាសវៈទាំងនេះមានច្រើនយ៉ាង ដោយចែកតែម្យ៉ាង ក្នុងបណ្តាអន្តរាយ មានជីវជាដើម ដោយអំណាចចែក ចេញជា ៤ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា គប្បីលះដោយការគេចចេញ ពោល គឺសីលសវៈនេះ ។

បទថា បដិសន្ធា យោនិសោ ឧប្បន្នំ កាមវិតក្កំ ទាតិវាសេតិ

សេចក្តីថា ភិក្ខុពិចារណាឃើញទោសក្នុងកាមវិតក្ក ដោយឧបាយប្រាជ្ញា ដោយ
ន័យជាដើមថា វិតក្កនេះជាអកុសលព្រោះហេតុនេះ មានទោសព្រោះហេតុនេះ
មានផលជាទុក្ខព្រោះហេតុនេះ វិតក្កនោះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីបៀត
បៀនខ្លួនខ្លះ ដូច្នោះហើយ មិនបញ្ឈប់កាមវិតក្កដែលកើតឡើងក្នុងអារម្មណ៍
នោះ។ អធិប្បាយថា លើកអារម្មណ៍ឡើងកាន់ចិត្តហើយបញ្ជាមិនបាន ឬបង្គាប់
ឲ្យនៅខាងក្នុងមិនបាន ។ សួរថា ភិក្ខុ កាលបញ្ឈប់មិនបាន តើធ្វើដូចម្តេច ។
ឆ្លើយថា លះបង់ចោល ។ សួរថា លះបង់ដូចយកកំប្រោងជាក់សំរាមទៅ
ចោលឬ ។ ឆ្លើយថា មិនមែនទេ ដោយពិតនោះ បន្ទាបបង់ គឺចាក់ទម្ងន់ នាំ
នូវកាមវិតក្កនោះចេញ សួរថា ចាក់ដូចយកជន្លូញចាក់គោដែលទឹមឬ ។ ឆ្លើយថា
មិនមែនទេ ដោយពិតនោះ ធ្វើវិតក្កអកុសលនោះឲ្យអស់ គឺធ្វើឲ្យប្រាសចាក
ទៅជាទីបំផុត គឺទីបំផុតកាមវិតក្កនោះ នឹងមិននៅសល់ ដោយហោច សូម្បី
ត្រឹមតែភ្នំក្នុងភ្នំណាះ ដោយប្រការណា ធ្វើកាមវិតក្កនោះដោយប្រការនោះ ។

សួរថា ភិក្ខុធ្វើកាមវិតក្កនោះឲ្យទៅជាយ៉ាងនោះបានដូចម្តេច ។ ឆ្លើយថា
ធ្វើឲ្យដល់នូវការមិនមានតទៅ គឺឲ្យដល់នូវការមិនមានខាងក្រោយ បានដល់
ធ្វើដោយប្រការដែលកាមវិតក្កត្រូវសង្កត់ដោយល្អ ដោយវិក្កម្ពនបហាន ។
ក្នុងវិតក្ក ២ យ៉ាងដ៏សេស ក៏មានន័យនេះឯង ។ បទថា ឧប្បន្ទុប្បន្នោ
បានដល់ វិតក្កដែលកើតឡើងហើយកើតឡើងទៀត មានពាក្យអធិប្បាយថា
ដែលត្រឹមតែកើតឡើងប៉ុណ្ណោះ ម្យ៉ាងទៀត មានពាក្យអធិប្បាយថា បន្ទាបបង់

វិតក្ក ដែលកើតឡើងតែម្តង ហើយមិនកើតក្រឡាត់ក្នុងគ្រាទី ២ បានដល់
បន្ទាប់វិតក្កដែលកើតឡើងហើយកើតឡើងទៀត ទាំង ៧ ដងនោះឯង ។
បទថា ទាបកេ អកុសលេ ធម្ម បានដល់ វិតក្កទាំងឡាយ មានកាមវិតក្ក
ជាដើមទាំងនោះឯង ឬមហាវិតក្កទាំង ៩ ប្រភេទ ។

បណ្ណាវិតក្កទាំង ៩ នោះ វិតក្ក ៣ យ៉ាង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ហើយ ៦ វិតក្ក ៦ យ៉ាងដ៏សេស គឺញាតិវិតក្ក ១ ជនបទវិតក្ក ១ អមរ-
វិតក្ក គឺត្រិះរិះដល់ទេវតា ១ វិតក្កដែលទាក់ទងដោយការអាណិតអាសូរអ្នក
ដទៃ ១ វិតក្កដែលទាក់ទងដោយលាភសក្ការៈ និងពាក្យសរសើរ ១ វិតក្ក
ដែលទាក់ទងដោយការមិនមើលងាយ ១ ។ បទថា យំ ហិស្ស សេចក្តីថា
កាលភក្តីនោះមិនបន្ទាប់វិតក្កណាមួយ ក្នុងបណ្ណាវិតក្កទាំងនេះ ។ ម្យ៉ាង
ទៀត ក្នុងទីនេះ កាមវិតក្ក គឺកាមាសវៈនោះឯង វិតក្កក្រៅអំពីកាមវិតក្កនោះ
ចាត់ជាកវាសវៈ វិតក្កដែលសម្បយុត្តដោយកវាសវៈនោះ ចាត់ជាទិដ្ឋាសវៈ
អវិជ្ជាក្នុងវិតក្កទាំងអស់ ចាត់ជាអវិជ្ជាសវៈ គប្បីជ្រាបការកើតឡើងនៃអាសវៈ
ដូចពណ៌នាមកនេះឯង ។ បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ សេចក្តីថា អាសវៈទាំងនេះ
មានប្រការដូចពោលហើយ ដោយអំណាចកាមវិតក្កជាដើម ព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ថា គប្បីលះដោយការបន្ទាប់ គីរិយៈ ប្រកបដោយការពិចារណា
ឃើញទោសក្នុងវិតក្កនោះៗ ។

បទថា បដិសង្កា យោនិសោ សតិសម្មោជ្ឈន្តំ ភាវេតិ សេចក្តីថា

ភិក្ខុពិចារណាយេញទោស ក្នុងការមិនមានការវិនា និងអាទិសង្សក្នុងការការវិនា
 ដោយឧបាយ គឺដោយគន្លង ហើយចម្រើនសតិសម្មាជ្ឈង្គ ។ ក្នុងបទទាំងអស់
 ក៏មានន័យដូច្នោះ ។ ការចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំងឡាយនេះ បានអធិប្បាយពិស្តារ
 ហើយ ខាងដើមនោះឯង ។ បទថា យំ ហិស្ស សេចក្តីថា កាលភិក្ខុនោះ
 មិនចម្រើនពោជ្ឈង្គណាមួយ ក្នុងបណ្តាពោជ្ឈង្គទាំងនេះ ក្នុងការកើតអាសវៈ
 ឡើងក្នុងទីនេះ គប្បីជ្រាបន័យដូច្នោះថា អាសវៈពួកណា មានកាមាសវៈជា
 ដើម ដែលគប្បីកើតឡើង ព្រោះមិនបានចម្រើនពោជ្ឈង្គទាំងឡាយ ដែល
 សម្បយុត្តដោយអរិយមគ្គទាំងឡាយនេះ អាសវៈទាំងនោះ រមែងមិនមានដល់
 បុគ្គលដែលចម្រើនពោជ្ឈង្គយ៉ាងនេះ ។ បទថា សមេ វុច្ឆន្តិ សេចក្តីថា
 អាសវៈទាំងឡាយ មានកាមាសវៈជាដើមនេះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 លះបានដោយការចម្រើនពោជ្ឈង្គ ដែលជាលោកុត្តរនេះ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថាអាសវៈសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក ទារុកម្មិកសូត្រទី ៥

[៥៧] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងប្រាសាទ ដែលធ្វើអំពីឥដ្ឋ ក្នុងនាទិកគ្រាម ។ គ្រានោះឯង គហបតីឈ្មោះទារុកម្មិកៈ បាន ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មាន ព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទារុកម្មិកគហបតី អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ហើយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នោះថា ម្ចាស់គហបតី ចុះទាន ក្នុងត្រកូលអ្នកតែងឲ្យដែរឬ ។ ទារុកម្មិកគហបតីក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះ អង្គដ៏ចម្រើន ទានក្នុងត្រកូលខ្ញុំព្រះអង្គតែងឲ្យ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន តែថា ទាននោះ ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យចំពោះតែពួកភិក្ខុ ដែលជាអ្នកប្រព្រឹត្តអារព្វិកធុត្តន្ត ប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកធុត្តន្ត ប្រព្រឹត្តបង្ក្រូលិកធុត្តន្ត ជាព្រះអរហន្ត ឬភិក្ខុដែល ដល់នូវអរហត្តមគ្គប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់គហបតី ខ្លួនអ្នកជាគ្រហស្ថ ជាអ្នក បរិភោគកាមនៅគ្រប់គ្រងដំណេកដ៏ចង្អៀតដោយកូនប្រពន្ធ ប្រើប្រាស់នូវខ្លឹម ចន្ទន៍ដ៏ល្អិត ទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កា គ្រឿងក្រអូប និងគ្រឿងលាប ត្រេកអរនូវមាស និងប្រាក់ កម្រនឹងដឹងហេតុនេះថា ភិក្ខុទាំងនេះ ជាព្រះអរហន្ត ឬភិក្ខុទាំងនេះ បានដល់នូវអរហន្តមគ្គដូច្នោះបានឡើយ ។ ម្ចាស់គហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្ត អារព្វិកធុត្តន្ត ប៉ុន្តែមានចិត្តរាយមាយ ជាអ្នកលើកកម្ពស់ មានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មានមាត់រឹង មានសម្តីផ្តេសផ្តាស ជាអ្នកភ្លេចស្មារតី មិនមានសម្បជញ្ញៈ មិន មានចិត្តតាំងមាំ មានចិត្តវិលខុស មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី កាលបើយ៉ាងនេះ

ភិក្ខុនោះ គួរគេតិះដៀលដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុ
អ្នកប្រព្រឹត្តអវហិតកុម្មត្តន្ត ប៉ុន្តែជាអ្នកមានចិត្តមិនរាយមាយ ជាអ្នកមិនលើកកម្ពស់
មិនមានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានវាចាផ្តេសផ្តាស មានស្មារតី
ខ្ជាប់ខ្ជួន មានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តមូលតែមួយ ជាអ្នក
សង្រួមឥន្ទ្រិយ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរដោយហេតុនោះបាន ។
ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងសេនាសនៈជិតស្រុក ប៉ុន្តែជាអ្នកមាន
ចិត្តរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរតិះដៀលដោយហេតុ
នោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងសេនាសនៈជិតស្រុក ប៉ុន្តែ
ជាអ្នកមានចិត្តមិនរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរ
ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកកុម្មត្តន្ត
ប៉ុន្តែជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរតិះដៀល
ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតិកកុម្មត្តន្ត
ប៉ុន្តែជាអ្នកមានចិត្តមិនរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរ
ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកទទួលនិមន្តន៍គេ ប៉ុន្តែ
ជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរតិះដៀល
ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុទទួលនិមន្តន៍គេ ប៉ុន្តែជា
អ្នកមិនមានចិត្តរាយមាយ ។ បេ ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរ
ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបង្កកុលិកកុម្មត្តន្ត

ប៉ុន្តែជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយ ។ បេ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរតិះដៀល
 ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកប្រព្រឹត្តបង្កកុលិកដុតដ្ឋ
 ប៉ុន្តែជាអ្នកមិនមានចិត្តរាយមាយ ។ បេ។ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរ
 ដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុអ្នកទ្រទ្រង់នូវគហបតីចីវរ
 ប៉ុន្តែជាអ្នកមានចិត្តរាយមាយ ជាអ្នកលើកកម្ពស់ មានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មាន
 មាត់រឹង មានសម្តីផ្តេសផ្តាស ជាអ្នកភ្លេចភ្លាំងស្មារតី មិនមានសម្បជញ្ញៈ មាន
 ចិត្តមិនខ្ជាប់ខ្ជួន មានចិត្តវិលខុស មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី កាលបើយ៉ាងនេះ
 ភិក្ខុនោះ គួរតិះដៀលដោយហេតុនោះបាន ។ ម្នាលគហបតី បើទុកជាភិក្ខុ
 អ្នកទ្រទ្រង់នូវគហបតីចីវរ ប៉ុន្តែជាអ្នកមិនមានចិត្តរាយមាយ មិនលើកកម្ពស់
 មិនមានចិត្តឃ្មេងឃ្មោង មិនមានមាត់រឹង មិនមានសម្តីផ្តេសផ្តាស មានស្មារតី
 ខ្ជាប់ខ្ជួន មានសម្បជញ្ញៈ មានចិត្តតម្កល់មាំ មានចិត្តមូលតែមួយ ជាអ្នក
 សង្រួមឥន្ទ្រិយ កាលបើយ៉ាងនេះ ភិក្ខុនោះ គួរសរសើរដោយហេតុនោះបាន ។
 ម្នាលគហបតី អញ្ជើញអ្នកឲ្យទានចំពោះសង្ឃវិញ កាលបើអ្នកឲ្យទានចំពោះ
 សង្ឃហើយ ចិត្តរមែងជ្រះថ្លា លុះអ្នកនោះមានចិត្តជ្រះថ្លាហើយ គ្រាបែកឆាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ទារុកម្មិកគហបតី
 ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 នឹងឯង នឹងឲ្យទានចំពោះសង្ឃវិញ ។

អដ្ឋកថា

ទារុកម្មិកសូត្រ

[៤៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទារុកម្មិកសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា ទារុកម្មិកោ បានដល់ ឧបាសកម្នាក់មានមុខរបរលក់អុស ។ បទថា កាសិកចន្ទំ បានដល់ លម្អិតចន្ទន៍ដែលល្អិត ។ បទថា អង្កេន បានដល់ ដោយអង្កមិនជាគុណ គឺដោយអង្កដែលជាគុណខាងសុក្កធម៌ ។ បទថា ទេមន្តនិកោ បានដល់ ជាអ្នកទទួលនិមន្តន៍ ។ បទថា សង្ឃេ ទានានិ ទស្សាមិ គឺខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រគេនដល់ភិក្ខុសង្ឃ ។ ឧបាសកនោះ កាលក្រាប ទូលយ៉ាងនោះហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះសាស្តា ហើយចៀសចេញទៅ ក្នុង កាលតមក ភិក្ខុជាកុលុបកៈរបស់គាត់ ៥០០ រូប បានដល់នូវភាពជាគ្រហស្ថ គឺសឹក ។ ភិក្ខុដែលជាកុលុបកៈនោះ ឃើញឧបាសកក៏ប្រាប់ថា ភិក្ខុទាំងនោះ សឹកអស់ហើយ ក៏ពោលថា ពួកអាត្មាក្នុងទីនេះសឹកអស់ឬ ដូច្នោះហើយ ធ្វើ ចិត្តឲ្យជាកណ្តាលមិនបាន ព្រះសាស្តាទ្រង់សំដៅយកហេតុនេះ ទើបត្រាស់ថា កាលអ្នកថ្វាយទានក្នុងសង្ឃ ចិត្តនឹងផ្សរផង ដូច្នោះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទារុកម្មិកសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ចិត្តហត្ថិសារីបុត្តសូត្រទី ៦

[៦០] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតន-
 មិតទាយវ័ន ជិតក្រុងពារាណសី ។ សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនរូប
 ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាតក្នុងវេលាក្រោយភក្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នានិយាយអភិធម្ម-
 កថា ក្នុងរោងមូល (ឧបដ្ឋានសាលា) ។ បានឮថា បណ្ឌិតភិក្ខុទាំងនោះ
 ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ កាលដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈ កំពុងនិយាយ
 អភិធម្មកថា ក៏និយាយស្តាប់ពាក្យក្នុងចន្លោះៗ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈ
 ដ៏មានអាយុ បាននិយាយឃាត់ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះថា
 ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ កាលដែលពួកភិក្ខុជាថេរៈ កំពុងនិយាយ
 អភិធម្មកថា ចេះតែនិយាយស្តាប់ពាក្យក្នុងចន្លោះៗ ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុ សូមបង្អង់ចាំចប់អភិធម្មកថាសិន ។ កាលបើព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ
 និយាយឃាត់យ៉ាងនេះហើយ ពួកភិក្ខុជាសម្ងាញ់ របស់ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត
 ដ៏មានអាយុ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះថា ព្រះ
 មហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ មិនសមបើហាមឃាត់ ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មាន
 អាយុសោះ (ព្រោះ) ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុជាអ្នកប្រាជ្ញ ព្រះចិត្ត-
 ហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ អាចសម្តែងអភិធម្មកថា ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុជាថេរៈ
 បាន ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ បាននិយាយថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 ពួកជនដែលមិនដឹងនូវវារៈនៃចិត្តរបស់ជនដទៃ កម្រនឹងដឹងហេតុនោះបាន ។

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ កាលនៅអាស្រ័យនឹងគ្រូ
 ឬសព្រហ្មចារី គួរជាទីគោរពណាមួយនៅឡើយ រមែងជាអ្នកស្អប់ស្អាតណាស់
 ជាអ្នកសភាពរាបទាបណាស់ ជាអ្នកស្រគត់ស្រគំណាស់ ។ លុះកាលណា
 ភិក្ខុនោះ ចេញអំពីគ្រូ ចេញអំពីពួកសព្រហ្មចារី គួរជាទីគោរព ភិក្ខុនោះ ក៏
 ត្រឡប់ជានៅច្របូកច្របល់ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ឧបាសក ឧបាសិកា ព្រះ
 រាជា ពួកអាមាត្យជំនែព្រះរាជា ពួកតិរិយ នឹងពួកសាវ័កនៃតិរិយវិញ កាលដែល
 ភិក្ខុនោះ នៅច្របូកច្របល់ លះបង់ (មារយាទល្អ) មានតន្ត្រីយជាប្រក្រតី
 គឺមិនសង្រួមតន្ត្រីយ ខ្វល់ខ្វាយតែនិយាយពាក្យឆ្លើយឆ្លង រាគៈក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត
 លុះភិក្ខុនោះ ត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅ
 កាន់កេរដ៏ថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចជាគោ (ល្មោក)
 ស៊ីសំណាប គេចង់ទុកដោយខ្សែ ឬគេក្រៀកទុកក្នុងក្រោល ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ បើបុគ្គលណា គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា គោ (ល្មោក) ស៊ី
 សំណាបនេះ មុខជាមិនហ៊ានចុះ (ស៊ី) សំណាប ក្នុងកាលឥឡូវនេះទៀត
 ឡើយ អើ អាវុសោទាំងឡាយ តើបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា គប្បីនិយាយ
 សមតាមហេតុឬទេ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនសមតាមហេតុទេ
 ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ហេតុនុ៎ះ រមែងមានត្រង់ដែលគោល្មោកស៊ីសំណាប
 នោះ មុខជាផ្តាច់ខ្សែ ឬទម្ងាយក្រោល ហើយចុះ (ស៊ី) សំណាប ក្នុងកាល
 ជាខាងក្រោយវិញទៀត ។ ព្រះមហាកេរដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុពេលថា ម្ចាស់អាវុសោ

ទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ កាលនៅអាស្រ័យនឹងគ្រូ
 ឬសព្វហ្មចារី គួរជាទីគោរពណាមួយនៅឡើយ រមែងជាអ្នកស្អប់ស្អាតណាស់
 ជាអ្នកសុភាពរាបទាបណាស់ ជាអ្នកស្រគត់ស្រគំណាស់ ។ លុះកាលណា
 ភិក្ខុនោះ ចេញអំពីគ្រូ ចេញអំពីពួកសព្វហ្មចារី គួរជាទីគោរព ភិក្ខុនោះ
 ក៏ត្រឡប់ជានៅច្របូកច្របល់ ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ពួកឧបាសក ឧបាសិកា
 ព្រះរាជា អាមាត្យធំរបស់ព្រះរាជា ពួកតិរិយ នឹងសាវ័កនៃតិរិយវិញ កាល
 ដែលភិក្ខុនោះ នៅច្របូកច្របល់ លះបង់មារយាទល្អ មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី
 ខ្វល់ខ្វាយ តែនិយាយពាក្យឆ្លើយឆ្លង រាគៈក៏គ្របសង្កត់ចិត្ត លុះភិក្ខុនោះ ត្រូវ
 រាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាប
 វិញ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ស្ងប់ស្ងាត់
 ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេ។ បានចូលកាន់បឋមជ្ឈាន បុគ្គលនោះគិតថា អញ
 ជាអ្នកបានបឋមជ្ឈាន ដូច្នោះហើយ នៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេ។
 រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ ដូចភ្លៀងមានតំណក់ទឹកធំៗ បង្ករចុះមកក្នុងផ្លូវធំ ៤ បំបាត់បង់
 នូវធូលី ធ្វើកក់ឲ្យកើតប្រាកដឡើង ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើបុគ្គលណា
 គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា ធូលីនឹងមិនមាន ប្រាកដក្នុងផ្លូវធំ ៤ ឯណោះ ក្នុង
 កាលឥឡូវនេះទៀតឡើយ អើអាវុសោទាំងឡាយ តើបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា
 គប្បីនិយាយសមតាមហេតុឬទេ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនសមតាម

ហេតុទេ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ហេតុនុ៎ះ រមែងមាន គឺពួកមនុស្សគង់ដើរ
 កាត់ ឬពួកគោ និងសត្វចិញ្ចឹមដើរកាត់ ខ្យល់ ឬកម្ដៅថ្ងៃ គង់បក់ជាត់ចែងចាំង
 ឲ្យរឹងខ្លះបាន ក្នុងផ្លូវធំ ៤ ឯណោះ កាលបើដូច្នោះ ធូលី និងកើតមានប្រាកដ
 វិញ ។ ព្រះមហាកោដិកៈដ៏មានអាយុពោលថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ
 បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ។ បេយ
 បានចូលកាន់បឋមជ្ឈាន បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបានបឋមជ្ឈានដូច្នោះ
 ហើយនៅច្របូកច្របល់ ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទដ៏ថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេយ បានចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន
 បុគ្គលនោះ គិតថា អញជាអ្នកបានទុតិយជ្ឈាន ដូច្នោះហើយ នៅច្របូកច្របល់
 ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទដ៏ថោកទាប
 វិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចជាស្រះមួយធំជិតស្រុក ឬនិគម ជួនជា
 ភ្លៀងដែលមានតំណក់ទឹកធំៗ ក៏បង្ហូរចុះមកក្នុងស្រះនោះ ញ៉ាំងខ្យង គ្រំ ក្រួស
 និងអំបែងឲ្យសាបសូន្យទៅ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បើបុគ្គលណាគប្បី
 និយាយយ៉ាងនេះថា ខ្យង គ្រំ ឬក្រួសអំបែង នឹងមិនមានប្រាកដ ក្នុងស្រះ
 ឯណោះ ក្នុងកាលឥឡូវនេះទៀតទេ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ តើបុគ្គលនោះ
 ឈ្មោះថា គប្បីនិយាយសមតាមហេតុឬទេ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ
 មិនសមតាមហេតុទេ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ហេតុនោះ រមែងមាន គឺពួក

មនុស្សគង់ជីក ឬពួកគោ និងពពែគង់ជីក ខ្យល់ ឬកម្ដៅថ្ងៃ គង់បក់ជាត់ចែង
 ចាំង ឲ្យរឹងខ្លះទៅបាន ក្នុងស្រះនោះ កាលបើដូច្នោះ ខ្យង គ្រឹក្សី ក្រួស និង
 អំបែងក្ដី នឹងមានប្រាកដឡើងវិញ ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុពេលថា
 ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះរម្ងាប់
 នូវវិតក្ក និងវិចារៈ ។ បេ ។ បានចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន បុគ្គលនោះ គិតថា អញ
 ជាអ្នកបាននូវទុតិយជ្ឈាន ដូច្នោះហើយ នៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេ ។
 រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំង-
 ឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេ ។
 បានចូលកាន់តតិយជ្ឈាន បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបាននូវតតិយជ្ឈានដូច្នោះ
 ហើយនៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេ ។ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចបុរសដែលធ្លាប់
 បរិភោគភោជនដ៏ថ្លៃថ្លាហើយ រមែងមិនគាប់ចិត្តនឹងភោជនដែលផ្អុម ម្ចាស់
 អាវុសោទាំងឡាយ បើបុគ្គលណា គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា បុរសឯណោះ
 នឹងមិនគាប់ចិត្តចំពោះភោជនថ្លៃថ្លាឡើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ តើបុគ្គល
 នោះ ឈ្មោះថា គប្បីនិយាយសមតាមហេតុឬទេ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ
 មិនសមតាមហេតុទេ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា បុរសឯណោះ មិនធ្លាប់បរិភោគ
 ភោជនដ៏ថ្លៃថ្លាហើយ បើឱ្យសរសេរសរសេរភោជនដ៏ថ្លៃថ្លានោះ នឹងបិតនៅក្នុងកាយ
 ត្រឹមណា ក៏នឹងមិនគាប់ចិត្ត ចំពោះភោជនដទៃ ត្រឹមណោះ លុះកាលណា

ឱជារសនៃកោជនដ៏ថ្លៃថ្លានោះ សាបសូន្យទៅ ទើបនឹងគាប់ចិត្តចំពោះកោជន
 ថ្មីទៀតបាន ។ ព្រះមហាកោដិកៈដ៏មានអាយុពោលថា ម្ចាស់អាវុសោទាំង-
 ឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ។ បេយ
 បានចូលកាន់តតិយជ្ឈាន បុគ្គលនោះ គិតថា អញជាអ្នកបាននូវតតិយជ្ឈាន
 ដូច្នោះហើយ នៅប្របូកប្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ
 ក្នុងលោកនេះ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ។ បេយ បានចូលកាន់
 ចតុត្ថជ្ឈាន បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបាននូវចតុត្ថជ្ឈាន ដូច្នោះហើយ នៅ
 ប្របូកប្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បេយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទ
 ថោកទាបវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ដូចជាអន្ទង់ទឹកក្នុងចន្លោះភ្នំ ជាអន្ទង់
 ទឹកប្រាសចាកខ្យល់ ប្រាសចាករលក បើបុគ្គលណា គប្បីនិយាយយ៉ាងនេះថា
 ឥឡូវនេះ រលកនឹងមិនមានប្រាកដ ក្នុងអន្ទង់ទឹកឯណោះទៀតទេ ម្ចាស់អាវុសោ
 ទាំងឡាយ តើបុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា គប្បីនិយាយសមតាមហេតុឬទេ ។ ពួក
 ភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនសមតាមហេតុទេ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ហេតុ
 នុ៎ះ រមែងមាន គឺខ្យល់ព្យុះដ៏ខ្លាំងណាបក់ជាតំមកអំពីទិសខាងកើត ខ្យល់ព្យុះ
 ដ៏ខ្លាំងនោះ គង់ធ្វើរលកឲ្យកើត មានក្នុងអន្ទង់ទឹកនោះបាន ខ្យល់ព្យុះដ៏ខ្លាំង
 ណាបក់ជាតំមកអំពីទិសខាងលិច ។ បេយ ខ្យល់ព្យុះដ៏ខ្លាំងណាបក់ជាតំមក អំពី
 ទិសខាងជើង ខ្យល់ព្យុះដ៏ខ្លាំងណា បក់ជាតំមកអំពីទិសខាងត្បូង ខ្យល់ព្យុះ

ដ៏ខ្លាំងនោះ គង់ធ្វើឲ្យរលកកើតមានក្នុងអង្គនៃទឹកនោះបាន ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈ
 ដ៏មានអាយុពេលថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាង
 នោះដែរ ព្រោះលះបង់នូវសុខផង លះបង់នូវទុក្ខផង ។ បើ បានចូលកាន់
 ចតុត្ថជ្ឈាន បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបាននូវចតុត្ថជ្ឈាន ដូច្នោះហើយ នៅ
 ប្របូកប្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ។ បើ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទ
 ថោកទាបវិញ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ព្រោះមិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង បានចូលកាន់ចេតោសមាធិ ដែល
 មិនមាននិមិត្ត បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបាននូវចេតោសមាធិ ដែលមិន
 មាននិមិត្ត ដូច្នោះហើយ នៅប្របូកប្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ពួកឧបាសក
 ឧបាសិកា ព្រះរាជា អាមាត្យជំរុំរបស់ព្រះរាជា ពួកតិរិយ និងសាវ័កនៃតិរិយ
 កាលបើបុគ្គលនោះ នៅប្របូកប្របល់ លះបង់ (មារយាទល្អ) មានឥន្ទ្រិយ
 ជាប្រក្រតី ខ្វល់ខ្វាយតែខាងនិយាយពាក្យឆ្លើយឆ្លង រាគៈរមែងគ្របសង្កត់ចិត្ត
 លុះបុគ្គលនោះ ត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ដូចជាព្រះរាជាក្តី
 អាមាត្យជំរុំរបស់ព្រះរាជាក្តី ដើរទៅកាន់ផ្លូវឆ្ងាយ ដោយចតុរង្គសេនា ហើយ
 ចូលទៅស្នាក់នៅក្នុងជង្គីព្រៃណាមួយ អស់រាត្រី ១ សំឡេងគគ្រឹកគគ្រេង ដោយ
 សូរជីវី សូរសេះ សូររថ សូរពលថ្ងើរជើង សូរកងរំពងនៃស្លរធំ សូរតូច
 ស័ន្ទ និងពិណក៏បាត់សូន្យទៅក្នុងជង្គីព្រៃនោះ បើបុគ្គលណាគប្បីនិយាយយ៉ាង

នេះថា ឥឡូវនេះ សំឡេងកងរំពងនឹងមិនមានប្រាកដ ក្នុងជងព្រៃឯណោះ ទៀតឡើយ ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា គប្បីនិយាយ សមតាមហេតុឬទេ ។ ពួកភិក្ខុតបថា ម្ចាស់អាវុសោ មិនសមតាមហេតុទេ ម្ចាស់អាវុសោ ព្រោះថា ហេតុនេះ រមែងមាន គឺស្តេចនោះក្តី អាមាត្យធំ របស់ស្តេចនោះក្តី មុខជាចេញចាកជងព្រៃនោះទៅ វេលានោះ សំឡេងគគ្រឹក គគ្រងគង់មាន ប្រាកដឡើងវិញ ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុពេលថា ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ព្រោះមិន បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួង បានចូលកាន់ចេតោសមាធិ ដែលមិនមាននិមិត្ត បុគ្គលនោះគិតថា អញជាអ្នកបាននូវចេតោសមាធិ ដែលមិនមាននិមិត្ត ដូច្នោះ ហើយ នៅច្របូកច្របល់ដោយពួកភិក្ខុ ភិក្ខុនី ពួកឧបាសក ឧបាសិកា ព្រះរាជា អាមាត្យធំរបស់ព្រះរាជា ពួកតិរិយ និងសាវ័កនៃតិរិយវិញ កាលដែលបុគ្គល នោះ នៅច្របូកច្របល់ លះបង់ (មារយាទល្អ) មានឥន្ទ្រិយជាប្រក្រតី ខ្វល់ខ្វាយតែខាងនិយាយពាក្យឆ្លើយឆ្លង រាគៈរមែងគ្របសង្កត់ចិត្ត លុះបុគ្គល នោះត្រូវរាគៈគ្របសង្កត់ចិត្តហើយ ក៏រមែងលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ ភេទថោកទាបវិញ ។ គ្រាសម័យជាខាងក្រោយមក ចិត្តហត្ថិសារីបុគ្គដ៏មានអាយុ បានលានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុ ជាសម្ងាញ់របស់ចិត្តហត្ថិសារីបុគ្គ បានចូលទៅរកព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសួរព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ យ៉ាងនេះថា

ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ បានស្នង់មើលចិត្តរបស់ចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដោយ
 ចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ដឹងច្បាស់ថា ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ជាអ្នកបាននូវវិហារ-
 សមាបត្តិទាំងឡាយនេះផង នេះផង តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏គង់លានូវសិក្ខា
 វិលត្រឡប់ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញដូច្នោះឬ ឬក៏ពួកទេវតា ប្រាប់សេចក្តីនេះថា
 បពិត្រព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ជាអ្នកបាននូវវិហារសមាបត្តិ
 ទាំងឡាយនេះផង នេះផង តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏គង់លានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់
 ទៅកាន់ភេទថោកទាបវិញ ។ ព្រះមហាកោដ្ឋិកៈដ៏មានអាយុ តបថា ម្ចាស់
 អាវុសោ ខ្ញុំបានស្នង់មើលចិត្ត (របស់ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត) ដោយចិត្តរបស់ខ្លួន
 ហើយដឹងច្បាស់ថា ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ជាអ្នកបាននូវវិហារសមាបត្តិទាំងឡាយ
 នេះផង នេះផង តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏គង់លានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់
 ភេទថោកទាបវិញ ទាំងពួកទេវតា ក៏បានប្រាប់សេចក្តីនេះដល់ខ្ញុំថា បពិត្រ
 ព្រះករុណាដ៏ចម្រើន ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ជាអ្នកបាននូវវិហារសមាបត្តិទាំងឡាយ
 នេះផង នេះផង តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏គង់លានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់
 ភេទថោកទាបវិញ ។ លំដាប់នោះ ពួកភិក្ខុជាសម្មាញ់របស់ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត
 បានចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះពួកភិក្ខុទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទី
 សមគួរស៊ីបហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ជាអ្នកបាននូវវិហារសមាបត្តិទាំងឡាយ

នេះផង នេះផង តែបើទុកជាដូច្នោះ ក៏គង់លានូវសិក្ខា វិលត្រឡប់ទៅកាន់
 ភេទថោកទាបវិញ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត មិនយូរប៉ុន្មានទេ គង់នឹករឭកដល់នេក្ខម្មគុណវិញ ។ គ្រា
 នោះឯង ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏បានកោរសក់ កោរពុកមាត់
 ស្បែកដណ្តប់សំពត់កាសាវៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ លំដាប់នោះ
 ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ចៀសចេញចាកពួកទៅនៅតែម្នាក់ឯង មិន
 មានសេចក្តីប្រមាទ មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតបំផ្លាញកិលេស មានចិត្ត
 ស្តង់ទៅកាន់ព្រះនិព្វានពួកកុលបុត្ត ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួសដោយប្រពៃ
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា មិនយូរប៉ុន្មាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 សម្រេចនូវអនុត្តរធម៌ ដែលមានព្រហ្មចរិយធម៌ជាទីបំផុតនោះ ដោយប្រាជ្ញា
 ដ៏ឧត្តមរបស់ខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដ៏បានដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញ
 អស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញ បានប្រព្រឹត្តចប់ហើយ សោឡសកិច្ច
 ដែលត្រូវធ្វើ អាត្មាអញបានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដទៃក្រៅពីសោឡសកិច្ចនេះ
 មិនមានឡើយ ។ មានសេចក្តីសរសើរថា បណ្ណាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះ
 ចិត្តហត្ថិសារីបុត្តដ៏មានអាយុ រាប់ថាជាព្រះអរហន្ត ១ អង្គដែរ ។

អដ្ឋកថា

ចិត្តហត្ថិសារីបុត្តសូត្រ

[៦០] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងចិត្តហត្ថិសារីបុត្តសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា អភិធម្មកងំ បានដល់ កថាលាយដោយអភិធម្ម ។ បទថា កងំ ឌុទាតេតិ សេចក្តីថា ព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្រពោលពាក្យរបស់ខ្លួន កាត់នូវពាក្យរបស់ភិក្ខុទាំងនោះ ។ បទថា លោកំ ភិក្ខុនំ ជាឆដ្ឋិវិកត្តិ មិនមែនក្នុងអត្ថនៃតតិយាវិកត្តិឡើយ ។ មានអត្ថថា ជាមួយភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាថេរៈ ម្យ៉ាងទៀត មានអត្ថថា អភិធម្មកថារបស់ព្រះថេរៈទាំងឡាយណា សូម្បីព្រះចិត្តហត្ថិសារីបុត្រក៏អាចពោលអភិធម្មកថានេះបាន ។ បទថា លេតោបរិយាយំ បានដល់ វារចិត្ត ។ បទថា សេ គឺក្នុងលោកនេះ ។ បទថា សោរត-សោរតោ គឺជាអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ដូចបុគ្គលអ្នកស្ងប់រម្ងាប់ អធិប្បាយថា ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលប្រកបដោយសេចក្តីស្ងប់ស្ងៀម ។ បទថា និវាតនិវាតោ គឺជាអ្នកបន្ទាបខ្លួន ដូចបុគ្គលអ្នកបន្ទាបខ្លួន អធិប្បាយថា ប្រៀបដូចបុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តឱនលំទោន ។ បទថា ឧបសន្តុបសន្តោ គឺជាអ្នកស្ងប់ ដូចបុគ្គលស្ងប់ ។ បទថា វបកស្សតេវ សត្តារា បានដល់ ចៀសចេញទៅអំពីសម្មាភ័ព្វព្រះសាស្តា ។ បទថា សំសដ្ឋស្ស បានដល់ ច្រឡូកច្រឡំ ដោយការច្រឡូកច្រឡំ ៥ យ៉ាង ។ បទថា វិស្សដ្ឋស្ស បានដល់ ត្រូវលែង គឺលះបង់ ។ បទថា ទាកជស្ស បានដល់ មានឥន្ទ្រិយប្រាកដ ។ បទថា កិដ្ឋាទោ បានដល់ ស៊ីនូវសំណាប ។ បទថា អន្តរធាមេយ្យ បានដល់ គប្បីឲ្យវិនាស ។

បទថា តោបស្ស បានដល់ គោ និងព័តៃ ។ បទថា សិប្បិសម្ពុកំ បានដល់
 ខ្យង និងគ្រំ ។ បទថា សក្ការកងលំ បានដល់ ដុំក្រស និងអំបែង ។ បទ
 ថា អភិទោសិកំ បានដល់ របស់បរិភោគ ផ្សំដោយស្មៅគែលលក ដែល
 មានទោសប្រាកដហើយ ។ បទថា នន្ទាធម្យ គឺមិនគាប់ចិត្ត ។ បទ
 ទុតិយារិកត្តិថា បុរិសំ ភុត្តារី នុ៎ះ ក្នុងសូត្រនោះ បទនោះ គប្បីឃើញថា
 ប្រើក្នុងអត្ថនៃធម្មិកត្តិ ។ បទថា អមុញ្ញារុសោ បុរិសំ សេចក្តីថា នៃអារុសោ
 បុរសនោះ ។

បទថា សព្វនិមិត្តានំ បានដល់ និមិត្តថាទៀងទាំងពួង ។ បទថា អនិមិត្តំ
 ចេតោសមាធិ បានដល់ សមាធិក្នុងវិបស្សនាដែលមានកម្លាំង ។ បទថា
 ចិរិឡិកាសន្តោ^(១) បានដល់ សំឡេងចង្រិត ។ បទថា សិរិស្សតិ នេកុម្មស្ស
 បានដល់ រព្វកដល់គុណរបស់បព្វជ្ជា ។ បទថា អរហនំ អហោសិ បាន
 ដល់ បានជាព្រះអរហន្តមួយអង្គ ក្នុងរវាងព្រះអរហន្តដែលជាសាវ័ករបស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

ពិតហើយ ព្រះថេរៈនេះជាគ្រហស្ថ ៧ ដង ឬស ៧ ដង ។ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី បានឮថា ក្នុងសម័យព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព្រះនាមកស្សបៈ លោកបាន
 ពោលសរសើរគុណក្នុងភាពជាគ្រហស្ថដល់ភិក្ខុមួយរូប ។ ព្រោះកម្មនោះឯង

១- បិដកខ្មែរ ប្រែថា សំឡេងគគ្រឹកគគ្រង តែក្នុងឧបមាទោះលោកចង់ពោលថា កាលព្រះ
 រាជាស្នាក់នៅក្នុងព្រៃ សំឡេងចង្រិតក៏មិនប្រាកដ កាលព្រះរាជាចេញផុតអំពីព្រៃ សំឡេងចង្រិត
 ក៏ប្រាកដមកវិញ ។

ទាំងដែលកាលឧបនិស្ស័យអវហត្តផលនៅមានពិតៗ លោកក៏សឹកទៅក្នុងភាព
ជាគ្រហស្ថ ហើយបួសវិញអស់ ៧ ជន បួសក្នុងលើកទី ៧ ទើបបានសម្រេច
អវហត្ត ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ចិត្តហត្ថិសារិបុត្តសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បរាយនសូត្រទី ៧

[៦១] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងឥសិបតនមិ-
គទាយវ័ន ទៀបក្រុងពារាណសី សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុជាថេរៈច្រើនរូប
ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភត្ត ហើយអង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងរោង
សម្រាប់សម្រាកកាយ ក៏កើតសម្តីជាចន្លោះនេះឡើងថា ម្ចាស់អាវុសោ
ទាំងឡាយ ពាក្យនេះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ក្នុងប្រស្នាវនៃមេត្តេយ្យ-
មាណព ត្រង់បរាយនវគ្គថា

បុគ្គលណាដឹងនូវចំណែកទាំង ២ ដោយប្រាជ្ញា មិន
ជាប់ជំពាក់ក្នុងកណ្តាល តថាគតហៅបុគ្គលនោះថា
ជាមហាបុរស មហាបុរសនោះ បានកន្លងផុតធម្មជាតិ
ជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ក្នុងលោកនេះចេញបានហើយ ។

ម្ចាស់អាវុសោទាំងឡាយ ចុះចំណែកទី ១ តើដូចម្តេច ចំណែកទី ២ តើដូចម្តេច អ្វីជាកណ្តាល ធម្មជាតិជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ តើដូចម្តេច ។ កាល បើភិក្ខុទាំងនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុមួយរូបទៀត បាននិយាយនឹង ភិក្ខុទាំងឡាយ ជាថេរៈដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ផស្សៈ ឈ្មោះថាចំណែកទី ១ ផស្សៈសមុទេយៈ ឈ្មោះថាចំណែកទី ២ ផស្សៈនិរោធ ឈ្មោះថាកណ្តាល តណ្ហាឈ្មោះថា ជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហា តែងតែចាក់ស្រែះនូវផស្សៈទាំងនោះ ដើម្បីឲ្យកើតភពនោះៗ បពិត្រលោកដ៏មាន អាយុទាំងឡាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ។ ភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ ហើយ ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។ កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយ យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀតបាននិយាយនឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អតីតក្ខន្ធ ឈ្មោះថាចំណែកទី ១ អាណា- គតក្ខន្ធ ឈ្មោះថាចំណែកទី ២ បច្ចុប្បន្នក្ខន្ធ ជាកណ្តាល តណ្ហាជាគ្រឿង ចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហាតែងចាក់ស្រែះនូវខន្ធទាំងនោះ ដើម្បីឲ្យកើតភព នោះៗ បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ភិក្ខុដឹង ច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យ- ធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ហើយ ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បាន ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត បាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សុខវេទនា
 ឈ្មោះថាចំណែកទី ១ ទុក្ខវេទនាឈ្មោះថាចំណែកទី ២ អទុក្ខមសុខវេទនា
 ជាកណ្តាល តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហាតែងចាក់ស្រែះនូវ
 វេទនាទាំងនោះ ដើម្បីឲ្យកើតភពនោះៗ បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ
 ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យ-
 ធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់នូវអភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ហើយ
 ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត បាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ នាម
 ឈ្មោះថាចំណែកទី ១ រូប ឈ្មោះថាចំណែកទី ២ វិញ្ញាណ ជាកណ្តាល
 តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហាតែងចាក់ស្រែះនូវធម៌ទាំងនោះ
 ដើម្បីឲ្យកើតភពនោះៗ បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ដោយហេតុ
 ប៉ុណ្ណោះឯងហើយ ទើបភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យ-
 ធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ហើយ ជា
 អ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀត បាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ អាយតនៈ

ខាងក្នុង ៦ ឈ្មោះថា ចំណែកទី ១ អាយតនៈខាងក្រៅ ៦ ឈ្មោះថាចំណែក
 ទី ២ វិញ្ញាណ ជាកណ្តាល តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហាតែង
 ចាក់ស្រែះនូវអាយតនៈទាំងនោះ ដើម្បីឲ្យកើតភពនោះៗ បពិត្រលោកដ៏មាន
 អាយុទាំងឡាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯងហើយ ទើបភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញយ្យធម៌
 កំណត់ដឹងបរិញ្ញយ្យធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញយ្យធម៌ កំណត់ដឹង
 បរិញ្ញយ្យធម៌ហើយ ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀតបាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ សក្កាយ
 ឈ្មោះថា ចំណែកទី ១ សក្កាយសមុទយៈ ឈ្មោះថាចំណែកទី ២ សក្កាយ-
 និរោធ ជាកណ្តាល តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា តណ្ហាតែងចាក់ស្រែះ
 នូវសក្កាយទាំងនោះដើម្បីឲ្យកើតភពនោះៗ បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ
 ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯងហើយ ទើបភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញយ្យធម៌ កំណត់ដឹង
 បរិញ្ញយ្យធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញយ្យធម៌ហើយ
 ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ១ រូបទៀតបាននិយាយ
 នឹងភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ដូច្នោះថា បពិត្រលោកដ៏មានអាយុទាំងឡាយ ពួក
 យើងទាំងអស់គ្នា ព្យាករតាមសេចក្តីយល់តែរៀងខ្លួនទេ បពិត្រលោកដ៏
 មានអាយុទាំងឡាយ មក ពួកយើងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះ

ចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបបង្គំទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 នឹងបានព្រះដ៏មានព្រះភាគព្យាករ ដល់យើងយ៉ាងណា យើងនឹងចាំទុក
 នូវសេចក្តីនុ៎ះយ៉ាងនោះ ។ ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ បានទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា
 អើអាវុសោ ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទី
 សមគួរ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយជាថេរៈ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូល
 សេចក្តីទាំងប៉ុន្មាន ដែលខ្លួនបានចរចាជាមួយនឹងភិក្ខុទាំងអស់នោះ ចំពោះព្រះ
 ដ៏មានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុណានិយាយត្រូវ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងអស់គ្នានិយាយត្រូវតាមបរិយាយ ដែលតថាគតសម្តែង
 ក្នុងប្រស្នាវនៃមេត្តយ្យមាណព ត្រង់បរាយនវគ្គថា

បុគ្គលណាដឹងនូវចំណែកទាំង ២ ដោយប្រាជ្ញា មិន
 ជាប់ជំពាក់ក្នុងកណ្តាល តថាគតហៅបុគ្គលនោះថា
 មហាបុរស មហាបុរសនោះ បានកន្លងផុតនូវធម្មជាតិ
 ជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ក្នុងលោកនេះចេញបានហើយ ។

អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវហេតុនោះឲ្យប្រព្រឹត្តិ តថាគត
 នឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា
 ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ បានត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ផស្សៈឈ្មោះថាចំណែកទី ១ ផស្សៈសមុទយៈឈ្មោះថា ចំណែកទី ២

ផស្សនិរោធ ឈ្មោះថា កណ្តាល តណ្ហាជាគ្រឿងចាក់ស្រែះ ព្រោះថា
 តណ្ហាតែងចាក់ស្រែះនូវផស្សៈទាំងនោះ ដើម្បីឲ្យកើតភពនោះ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង ទើបភិក្ខុដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់
 ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌ កាលបើដឹងច្បាស់អភិញ្ញេយ្យធម៌ កំណត់ដឹងបរិញ្ញេយ្យធម៌
 ហើយ ជាអ្នកធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នបាន ។

អដ្ឋកថា

បរាយនសូត្រ

[៦១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបរាយនសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 ចារាយនេ មេត្តេយ្យប្បញ្ញោ បានដល់ ក្នុងបញ្ញារបស់មេត្តេយ្យមាណាពដែល
 មកក្នុងបារាយនវគ្គ ។ បទថា ឧកន្តេ វិទិត្យាន បានដល់ ដឹងទីបំផុត ២
 យ៉ាង គឺ ២ ចំណែក ។ បទថា មន្ណោ មន្ណា ន លិម្បតិ សេចក្តីថា បញ្ញា
 ហៅថា មន្ណា បុគ្គលណាជ្រាបទីបំផុតទាំង ២ ដោយបញ្ញាដែលហៅថា
 មន្ណា នោះ ហើយមិនជាប់នៅត្រង់កណ្តាល គឺមិនជាប់នៅត្រង់កណ្តាល ។
 បទថា សិព្វនិមច្ចុតា សេចក្តីថា បុគ្គលនោះ ឆ្លងតណ្ហាដែលហៅថា សិព្វនិ
 គឺគ្រឿងរូបវិតបានហើយ ។ បទថា ធិស្សោ សេចក្តីថា ព្រោះកើតដោយ
 អំណាចផស្សៈ ទើបអត្តភាពនេះមាន ។ បទថា ឯកោ អន្តោ សេចក្តីថា

ផស្សៈនេះ ជាចំណែកមួយ ។ បទថា ផស្សៈសមុទយោ មានរូបវិគ្គហៈថា ផស្សៈជាហេតុកើតនៃអត្តភាពនោះ ហេតុនោះ ទើបអត្តភាពនោះ ឈ្មោះថា មានផស្សៈជាហេតុកើត ។ អត្តភាពក្នុងអនាគត នឹងកើតបាន ព្រោះមាន ផស្សៈ គឺកម្មដែលធ្វើក្នុងអត្តភាពនេះជាបច្ចុប្បន្ន ។ បទថា ទុតិយោ អន្តោ បានដល់ ចំណែកទី ២ ។ បទថា ផស្សៈនិរោធា បានដល់ និព្វាន ។ បទ ថា មន្ទេ សេចក្តីថា និព្វាន ឈ្មោះថា ជាកណ្តាល ព្រោះអត្តថា ញែកនូវធម៌ គឺផស្សៈ និងហេតុនៃផស្សៈចេញជា ២ ចំណែក ដោយកាត់តណ្ហាជាគ្រឿង រឹតរុំចេញបាន ។ បទថា តណ្ហា ហិ នំ សិព្វតិ សេចក្តីថា តណ្ហារមែងរឹតរុំ គឺជាប់ជាមួយផស្សៈ ពោល គឺអត្តភាពទាំង ២ និងហេតុកើតនៃផស្សៈនោះ ចូលជាមួយគ្នា ។ សួរថា ព្រោះហេតុអ្វី ។ ឆ្លើយថា ព្រោះធ្វើភពនោះៗ ឯងឲ្យកើតឡើង អធិប្បាយថា បើតណ្ហាមិនគប្បីរឹតរុំសោត ភពទាំងនោះឯង ក៏មិនគប្បីកើត ។

ក្នុងទីនេះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយបានសម្តែងការប្រៀបធៀប រវាងទីបំផុត និងត្រង់កណ្តាល ។ អធិប្បាយថា ពាក្យថា ទីបំផុត និងត្រង់កណ្តាល លោកពោលសម្រាប់ឈើ ២ កំណាត់ ដែលបុគ្គលផ្តុំចូលគ្នា ហើយយក ខ្សែចងត្រង់កណ្តាល ។ កាលខ្សែដាច់ ឈើទាំង ២ កំណាត់ ក៏រហូតទាំង សងខាង គឺខាងចុង និងត្រង់កណ្តាល ។ ក្នុងសេចក្តីនេះក៏យ៉ាងនោះ គឺទី បំផុត ២ យ៉ាង មានប្រការដូចពោលហើយ ប្រៀបដូចឈើ ២ កំណាត់

តណ្ហាប្រៀបដូចអំបោះដែលចងរឹត កាលតណ្ហារលត់ ទើបផុតទាំង ២ ក៏
រលត់ផងដែរ ប្រៀបដូចកាលខ្សែដាច់ ឈើទាំង ២ ក៏រួតចាកគ្នាទាំង ២
ខាង ។

បទថា ឧត្តារតា គឺដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ព្រោះដឹងដោយ
ទើបផុតទាំង ២ ហើយមិនត្រូវតណ្ហាបូកលាបទុកត្រង់កណ្តាលនេះ ទើបភិក្ខុ
ឈ្មោះថា ដឹងក្រែលែងនូវធម៌ គឺសច្ចៈ ៤ ដែលគួរដឹងក្រែលែង ទើបឈ្មោះ
ថា កំណត់ដឹងសច្ចៈដែលជាលោកិយទាំង ២ ដែលគួរកំណត់ដឹង ដោយ
តិរណប្បវិញ្ញា និងបហានប្បវិញ្ញា ។ បទថា ធិន្ទេវ ធម្មេ បានដល់ ក្នុងអត្តភាព
នេះឯង ។ បទថា ទុក្ខសង្កតករោ ហោតិ សេចក្តីថា ឈ្មោះថា ជាអ្នក
ធ្វើទីបំផុត គឺធ្វើការកំណត់ជុំវិញវដ្តទុក្ខ ។

ក្នុងវារៈទី ២ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា គប្បីជាបឋមដោយ
អំណាចឈើ ៣ កំណាត់ ពិតហើយ ឈើ ៣ កំណាត់ដែលបុគ្គលយក
ខ្សែចង កាលខ្សែដាច់ ឈើ ៣ កំណាត់ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងទី ៣ កន្លែង ។ ក្នុង
សេចក្តីនេះក៏ដូច្នោះ គឺខន្ធដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន ប្រៀបដូចឈើ
៣ កំណាត់ តណ្ហា ប្រៀបដូចខ្សែ ព្រោះតណ្ហានោះ រូបរឹតខន្ធដែលជា
អតីត និងខន្ធដែលជាបច្ចុប្បន្ន ព្រោះរូបរឹតខន្ធដែលជាបច្ចុប្បន្នជាប់នឹងខន្ធ
ដែលជាអនាគត កាលតណ្ហារលត់ ខន្ធដែលជាអតីត អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
ក៏ឈ្មោះថា រលត់ផងដែរ ប្រៀបដូចខ្សែដាច់ ឈើ ៣ កំណាត់ ក៏ធ្លាក់ទៅ

ក្នុងទី ៣ កន្លែង ។

ក្នុងវារៈទី ៣ មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា បទថា អនុក្ខមសុខា មជ្ឈេ សេចក្តីថា អនុក្ខមសុខវេទនា ឈ្មោះថា ជាកណ្តាល ព្រោះការៈ ដែលនៅក្នុងវារៈវេទនា ២ ទៀត ។ ព្រោះថា សុខ ឈ្មោះថា នៅខាងក្នុង នៃទុក្ខ ឬទុក្ខ ឈ្មោះថា នៅខាងក្នុងនៃសុខមិនមាន ។ បទថា តណ្ហា សិព្វិដិ បានដល់ ការត្រេកត្រអាល និងតម្រេកក្នុងវេទនាទាំងឡាយ នឹងឈ្មោះថា រូបវិតវេទនាទាំងនោះ ។

ក្នុងវារៈទី ៤ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា វិញ្ញាណំ មជ្ឈេ សេចក្តីថា បដិសន្ធិវិញ្ញាណក្តី វិញ្ញាណដ៏សេសក្តី ឈ្មោះថា ជាកណ្តាលនៃ នាមរូបទាំងឡាយ ព្រោះកើតឡើងដោយជាបច្ច័យនៃនាមរូប ។

ក្នុងវារៈទី ៥ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា វិញ្ញាណំ មជ្ឈេ សេចក្តីថា កម្មវិញ្ញាណ ឈ្មោះថា ជាកណ្តាល ម្យ៉ាងទៀត វិញ្ញាណប្រភេទ ណាមួយក្នុងទីនេះ ឈ្មោះថា ជាកណ្តាល ព្រោះក្នុងបណ្តាអាយតនៈខាងក្នុង មនាយតនៈទទួលយកកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត ជវនវិញ្ញាណ ឈ្មោះថា ជា កណ្តាល ព្រោះមនោទ្វារវដ្តនៈអាស្រ័យអាយតនៈខាងក្នុង ។

ក្នុងវារៈទី ៦ គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យដូចតទៅនេះ បទថា សក្កាយោ បានដល់ វដ្តៈដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ ។ បទថា សក្កាយសមុទយោ បានដល់ សមុទយសច្ច ។ បទថា សក្កាយនិរោដោ បានដល់ និរោធសច្ច ។

បទថា បរិយាយេន គឺដោយហេតុនោះៗ ។ បទដ៏សេសគប្បីជ្រាបតាមន័យ
ដែលពោលហើយ ក្នុងទីគ្រប់អន្លើនោះឯង ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា បរាយនសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ឧទកសូត្រទី ៨

[៦២] សម័យមួយ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ត្រាច់ទៅកាន់ចារិកក្នុងដែន
កោសល ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃដ៏ច្រើន បានយាងទៅដល់និគមឈ្មោះទណ្ឌ-
កប្បកៈ របស់ពួកអ្នកដែនកោសល ។ គ្រានោះ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ចេញ
ពីផ្លូវហើយ ទៅគង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយទៀបគល់ឈើមួយដើម ។
ភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅរកនិគមឈ្មោះទណ្ឌកប្បកៈ ដើម្បីស្វែងរកទីសម្ងាត់ ។
លំដាប់នោះ ព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ ក៏សំដៅទៅស្ទឹងអចិរវតី ជាមួយនឹងពួក
ភិក្ខុដ៏ចម្រើន ដើម្បីស្រឡាបខ្លួនក្នុងស្ទឹងអចិរវតី លុះស្រឡាបខ្លួនរួចហើយ
ក៏ឡើងមក មានតែចិរវ ១ ហើយឈរធ្វើខ្លួនឲ្យប្រាកដ ដូចជាកាលមុន ។
ស្រាប់តែមានភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅរកព្រះអានន្តដ៏មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ
ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្តដ៏មានអាយុយ៉ាងនេះថា បពិត្រអានន្តដ៏មានអាយុ ព្រះ
ដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់រំពឹងនូវហេតុទាំងអស់ ដោយព្រះហឫទ័យ ហើយព្យាករ

ទេវទត្តថា ទេវទត្តជាអ្នកកើតក្នុងអបាយ ទៅនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប រក
 កែមិនកើតឬហ្ន៎ ឬថា ដោយហេតុណាមួយទេ ។ ម្នាលអារុសោ ដំណើរនុ៎ះ
 ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករហើយយ៉ាងនុ៎ះមែន ។ គ្រានោះ ព្រះអានន្ទ
 ដ៏មានអាយុ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏
 ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះអានន្ទ
 ដ៏មានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ក្នុងទីឯណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ
 ជាច្រើន ចុះទៅក្នុងស្នឹងអចិរវតី ដើម្បីស្រឡាបខ្លួនក្នុងស្នឹងអចិរវតី លុះ
 ស្រឡាបខ្លួនរួចហើយ ក៏ឡើងមកមានតែចិរវ ១ ហើយឈរធ្វើខ្លួនឲ្យប្រាកដ
 ដូចជាកាលមុន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ មានភិក្ខុ ១ រូប
 ចូលទៅរកខ្ញុំព្រះអង្គ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នោះថា
 បពិត្រអានន្ទដ៏មានអាយុ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រមូលហេតុទាំងអស់
 ដោយព្រះហឫទ័យ ហើយព្យាករទេវទត្តថា ទេវទត្តជាអ្នកកើតក្នុងអបាយ
 ទៅនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប រកកែមិនកើតទេឬ ឬថាកែបាន ដោយហេតុ
 ណាមួយដែរ ។

កាលបើភិក្ខុនោះ និយាយយ៉ាងនេះហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គបាននិយាយនឹងភិក្ខុនោះ ដូច្នោះថា ម្នាលអារុសោ ហេតុនុ៎ះ ព្រះដ៏មាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ព្យាករយ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ជាភិក្ខុខ្ចី

ទើបតែនឹងបួសក្តី ជាថេរៈល្ងង់ មិនឈ្លាសវៃក្តី ពាក្យណាដែលតថាគត
 ព្យាករដោយចំណែក ១ ភិក្ខុនោះ នឹងមិនដល់នូវចំណែក ២ ក្នុងពាក្យនោះ
 ឡើយ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនដែលឃើញបុគ្គលដទៃ សូម្បីម្នាក់ដែលតថាគត
 រំពឹងរក នូវហេតុទាំងអស់ដោយចិត្ត ហើយព្យាករដូចជាភិក្ខុទេវទេត្តនេះទេ ។
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតបានឃើញធម៌សរបស់ទេវទេត្ត ត្រឹមតែចាក់ដោយចុង
 បំផុតនៃរោមបាន ដរាបណា តថាគតក៏មិនព្យាកភិក្ខុទេវទេត្តថា ទេវទេត្ត ជាអ្នក
 កើតក្នុងអបាយ ទៅនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប កែមិនកើតដរាបនោះ ម្នាល
 អានន្ទ កាលណាបើតថាគត មិនបានឃើញធម៌សរបស់ទេវទេត្ត ត្រឹមតែចាក់
 ដោយចុងបំផុតនៃរោមបាន តថាគតព្យាករទេវទេត្តនោះថា ភិក្ខុទេវទេត្ត ជាអ្នក
 កើតក្នុងអបាយ ទៅនរក តាំងនៅអស់មួយកប្បកែមិនបាន ក្នុងកាលនោះ ។
 ម្នាលអានន្ទ រណ្តៅលាមក ដែលមានជម្រៅជាងមួយជំហរដ៏ពេញដោយ
 លាមកប្រៀបស្មើមាត់ មានបុរសលិចចុះទៅទាំងក្បាល ក្នុងរណ្តៅលាមក
 នោះ បុរសណាមួយជាអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ ប្រាថ្នាសេចក្តីចម្រើន ប្រាថ្នា
 ដើម្បីក្សេមចាកយោគៈដល់បុរសនោះ ប្រាថ្នានឹងស្រង់អំពីរណ្តៅលាមកនោះ
 ក៏ដើរចូលមកកាន់បុរសនោះ ឯបុរសនោះ ដើរក្រឡឹងជុំវិញរណ្តៅលាមកនោះ
 ហើយ មិនឃើញសរីរប្រទេសរបស់បុរសនោះ ដែលត្រឹមតែចាក់ដោយចុង
 បំផុតនៃរោម ដែលមិនប្រឡាក់ដោយលាមក ដែលគួរនឹងចាប់ស្រង់បុរសនោះ
 ឡើងបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអានន្ទ តថាគតមិនបានធម៌សរបស់ទេវទេត្ត

ត្រឹមតែចាក់ដោយចុងបំផុតនៃរោមបានក្នុងកាលណា តថាគតព្យាករទេវទត្តថា
 ភិក្ខុទេវទត្តជាអ្នកកើតក្នុងអបាយ ទៅនរក តាំងនៅអស់មួយកប្ប កែមិនកើត
 ក្នុងកាលនោះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវ
 ស្តាប់តថាគតចែកនូវបុរិសិន្ធិយញ្ញាណ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាលនេះ
 ជាកាលគួរ បពិត្រព្រះសុគត កាលនេះជាកាលគួរ សូមព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ចែកនូវបុរិសិន្ធិយញ្ញាណ ពួកភិក្ខុស្តាប់ព្រះដ៏មានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំ
 ទុក ។ ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ អ្នកចូរស្តាប់ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ
 តថាគតនឹងសម្តែង ។ ព្រះអានន្ទដ៏មានអាយុ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះ
 សម្តែងដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់
 ដូច្នោះថា ម្នាលអានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ
 ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី
 មានដល់បុគ្គលនោះ ។ សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់
 បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនោះ
 បាត់ទៅ អកុសលធម៌កើតឡើងប្រាកដ តែបុគ្គលនោះមិនគាស់ មិនរម្មើង
 កុសលមូលទេ ព្រោះហេតុនោះ កុសល និងអកុសលរបស់បុគ្គលនោះ នឹង
 កើតឡើងប្រាកដវិញ បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌មិនសាបសូន្យតទៅទៀត ដោយ
 ប្រការយ៉ាងនេះ ម្នាលអានន្ទ ដូចពូជទាំងឡាយដែលមិនដាច់ មិនស្អុយ មិន
 ត្រូវខ្យល់ និងកម្ដៅថ្ងៃប្រហារ មានបណ្ណាល្អ គេទុកដាក់ដោយល្អ ហើយគេ

សាបព្រោះលើទីដែលក្រវាសដោយស្រួលបួល ក្នុងស្រែល្អ ម្នាលអានន្ទ អ្នក
ត្រូវដឹងថា ពូជទាំងនេះនឹងដល់នូវការដុះលូតលាស់ឡើងធំ ទង្គិទង្គាលបាន
ឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់
បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី
អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគត
កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយ
របស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ កើតឡើងប្រាកដ
តែបុគ្គលនោះ មិនគាស់រម្ងើងកុសលមូលទេ ហេតុនោះ កុសល និងអកុសល
របស់បុគ្គលនោះ នឹងកើតប្រាកដវិញបាន បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌មិនសាប
សូន្យតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាងនេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ បុរស
បុគ្គលដែលតថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្ត យ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ បុរសិទ្ធិ-
យញ្ញាណដែលតថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ សេចក្តី
កើតឡើងនៃធម៌តទៅ ដែលតថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាល
អានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដោយ
ចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់
បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ
កុសលធម៌ទាំងឡាយ កើតឡើងប្រាកដ ទាំងបុគ្គលនោះ មិនបានគាស់រម្ងើង

កុសលមូលទេ ព្រោះហេតុនោះ កុសល និងអកុសលរបស់បុគ្គលនោះ នឹង
 កើតប្រាកដ បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌សាបសូន្យតទៅទៀត ដោយប្រការយ៉ាង
 នេះ ម្នាលអានន្ទ ដូចពូជទាំងឡាយ ដែលមិនដាច់ មិនស្អុយ មិនត្រូវខ្យល់
 និងកម្ដៅថ្ងៃប្រហារ មានបណ្ដាលនៅល្អ គេទុកដាក់ដោយស្រួល តែគេសាប
 ព្រោះលើថ្មដីក្រាស់ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា ពូជទាំងនេះ មិនងាយនឹង
 ដុះលូតលាស់ឡើង ទង្គិទង្គោលបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ
 តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាង
 នេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្ដី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្ដី មានដល់បុគ្គលនេះ
 សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាង
 នេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ កុសលធម៌
 ទាំងឡាយ កើតឡើងប្រាកដវិញបាន ទាំងបុគ្គលនោះ មិនបានគាស់រម្ងើង
 អកុសលមូលទេ ព្រោះហេតុនោះ កុសល និងអកុសលរបស់បុគ្គលនោះ ក៏
 កើតប្រាកដវិញបាន បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌សាបសូន្យតទៅទៀតយ៉ាងនេះ
 ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ បុរសបុគ្គលដែលតថាគតកំណត់ដឹង ដោយ
 ចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ បុរិសិន្ធិយញ្ញាណ ដែលតថាគតកំណត់ដឹង
 ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ សេចក្ដីកើតឡើងនៃធម៌តទៅ ដែលតថាគត
 កំណត់ដឹងដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់
 បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្ដី

អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគត
កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា ធម៌សរបស់បុគ្គលនេះ
សូម្បីល្មមត្រឹមតែចាក់ដោយចុងបំផុតនៃរោមបាន មិនមានឡើយ បុគ្គលនេះ
ប្រកបដោយអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមានពណ៌ខ្មៅស្មុំ ដល់បែកធ្លាយ
រាងកាយស្លាប់ទៅ នឹងចូលទៅកាន់អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលអានន្ទ
ដូចពូជទាំងឡាយដែលជាប់ស្អុយ ត្រូវខ្យល់ និងកម្ដៅថ្ងៃប្រហារ ហើយគេ
សាបព្រោះលើទីដែលគេក្អករាស់ដោយល្អ ក្នុងស្រែល្អ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវ
ដឹងថា ពូជទាំងនេះនឹងមិនដុះលូតលាស់ទង្គិទង្គាលបានឬទេ ។ ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំង-
ឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត
របស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា ធម៌សរបស់បុគ្គលនេះ សូម្បីល្មម
ត្រឹមតែចាក់ដោយចុងបំផុតនៃរោមបាន មិនមានឡើយ បុគ្គលនេះប្រកបដោយ
អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលមានពណ៌ខ្មៅស្មុំ ដល់បែកធ្លាយរាងកាយ
ស្លាប់ទៅ នឹងចូលទៅកាន់អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក យ៉ាងនោះឯង ម្នាល
អានន្ទ បុរសបុគ្គល តថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
បុរិសិទ្ធិយញ្ញាណ តថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
សេចក្ដីកើតឡើងនៃធម៌តទៅ តថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ។

កាលបើព្រះដ៏មានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអានន្ទដ៏មាន
 អាយុ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគដូច្នោះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ព្រះអង្គអាចបញ្ញត្តបុគ្គល ៣ ពួក ក្រៅពីបុគ្គល ៣ ពួកនេះឲ្យមានចំណែក
 ស្មើគ្នា បានឬទេ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ តថាគត
 អាចបញ្ញត្តបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្ចាស់អានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹង
 នូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌
 ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយ
 ទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសល-
 ធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ កើត
 ឡើងប្រាកដ តែបុគ្គលនោះ មិនបានគាស់រម្ងើងកុសលមូលទេ ឯកុសល-
 មូលនោះ ដល់នូវការរលីកឡើងដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌
 សាបសូន្យតទៅទៀតយ៉ាងនេះ ម្ចាស់អានន្ទ ដូចរងើកភ្លើងទាំងឡាយ កំពុងឆេះ
 រន្ទាលប្រាលឆ្កៅ ដែលគេដាក់លើផែនថ្មដ៏ក្រាស់ ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា
 រងើកភ្លើងទាំងនេះ នឹងមិនដល់នូវការចម្រើនរាលដាលធំទូលាយឬទេ ។ ព្រះ
 ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អានន្ទ មួយទៀត ដូចព្រះអាទិត្យលិចក្នុងសាយណ្ណ-
 សម័យ ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា ពន្លឺក៏នឹងបាត់សូន្យទៅ ឆ្លងតនឹងកើត
 ប្រាកដបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ពុំនោះសោត ដូច
 សម័យកត្តកាល ចំពាក់កណ្តាលយប់ ម្ចាស់អានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា ពន្លឺបាត់ទៅ

ងងឹតកើតប្រាកដបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ តថាគត
 កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា
 កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យ
 ក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា
 កុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 កើតប្រាកដ តែបុគ្គលនេះ មិនបានគាស់រម្ងើងកុសលមូលទេ កុសលមូលនោះ
 ដល់នូវការរលើកឡើង ដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គលនេះ នឹងមានធម៌សាបសូន្យ
 តទៅទៀតដោយប្រការយ៉ាងនេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង ម្នាលអានន្ទ បុរសបុគ្គល
 តថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ បុរសិទ្ធិយញ្ញាណ
 តថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីកើតឡើង
 នៃធម៌តទៅ តថាគតកំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ តថាគត
 កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា
 កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គលនេះ សម័យ
 ក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយរបស់បុគ្គលនេះ បាត់សូន្យទៅ កុសលធម៌ទាំងឡាយ
 កើតប្រាកដ តែបុគ្គលនោះ មិនបានគាស់រម្ងើងអកុសលមូលទេ អកុសល-
 មូលនោះ ដល់នូវការរលើកឡើង ដោយប្រការទាំងពួង បុគ្គលនេះ នឹងមាន
 ធម៌មិនបានសាបសូន្យតទៅទៀតយ៉ាងនេះ ម្នាលអានន្ទ ដូចរលើកភ្លើងទាំងឡាយ

ឆេះរន្ធលាបច្រាលឆ្នៅ ហើយបុគ្គលដាក់លើគំនរស្មៅក្តី គំនរខសក្តី ដែលស្អួត
 ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា រងើកភ្លើងទាំងនេះ នឹងដល់នូវការចម្រើន ធំ
 ទូលាយបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ដូច
 ព្រះអាទិត្យរះឡើង ក្នុងបច្ចុសសម័យនៃរាត្រី ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា
 ឆឹងឆីតនឹងបាត់ទៅ ពន្លឺនឹងកើតប្រាកដឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ
 ពុំនោះសោត ដូចសម័យកត្តកាល ពេលថ្ងៃត្រង់ជាក់ ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវ
 ដឹងថា ឆឹងឆីតបាត់ទៅ ពន្លឺកើតប្រាកដឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាល
 អានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្ត
 យ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់
 បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលនោះ
 ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ របស់បុគ្គលនេះ សាបសូន្យទៅ
 កុសលធម៌ទាំងឡាយកើតប្រាកដ តែបុគ្គលនោះ មិនបានគាស់រម្ងឹងអកុសល-
 មូលទេ អកុសលមូលនោះ ដល់នូវការរលើកឡើង ដោយប្រការទាំងពួង
 បុគ្គលនោះ នឹងមានធម៌មិនសាបសូន្យតទៅទៀត យ៉ាងនេះ ក៏យ៉ាងនោះឯង
 ម្នាលអានន្ទ បុរសបុគ្គល តថាគតកំណត់ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
 បុរិសិទ្ធិយញ្ញាណ តថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្ត យ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
 សេចក្តីកើតឡើងនៃធម៌តទៅ តថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្ត យ៉ាងនេះផង
 ម្នាលអានន្ទ តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ

ដោយចិត្តយ៉ាងនេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មាន
 ដល់បុគ្គលនេះ សម័យក្រោយទៀត តថាគតកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
 ដោយចិត្ត យ៉ាងនេះថា អកុសលធម៌របស់បុគ្គលនេះ ត្រឹមតែចាក់ដោយចុង
 បំផុតនៃរោមបាន មិនមានឡើយ បុគ្គលនេះ ជាអ្នកប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ
 ដែលគ្មានទោស មានពណ៌សសុទ្ធ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលអានន្ទ
 ដូចរងើកភ្លើងទាំងឡាយ ដែលរលត់ត្រជាក់ បុគ្គលជាក់លើគំនរស្មៅ ឬគំនរ
 ឧសដ៏ស្ងួត ម្នាលអានន្ទ អ្នកត្រូវដឹងថា រងើកភ្លើងទាំងនេះ មិនដល់នូវការ
 ចម្រើន រាលដាលឡើងបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលអានន្ទ
 តថាគត កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ដោយចិត្តយ៉ាង
 នេះថា កុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី អកុសលធម៌ទាំងឡាយក្តី មានដល់បុគ្គល
 នេះ ។ សម័យក្រោយទៀត តថាគត កំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់បុគ្គលនោះ
 ដោយចិត្ត យ៉ាងនេះថា អកុសលធម៌របស់បុគ្គលនេះ ត្រឹមតែចាក់ដោយចុង
 បំផុតនៃរោមមិនមានឡើយ បុគ្គលនេះ ប្រកបដោយធម៌ទាំងឡាយ ដែល
 មិនមានទោស មានពណ៌សសុទ្ធ នឹងបរិនិព្វាន ក្នុងបច្ចុប្បន្នដូច្នោះឯង ម្នាល
 អានន្ទ បុរសបុគ្គល តថាគតកំណត់ដឹងដោយចិត្ត យ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
 បុរិសិទ្ធិយញ្ញាណ តថាគត កំណត់ដឹងដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ម្នាលអានន្ទ
 សេចក្តីកើតឡើងនៃធម៌តទៅ តថាគត កំណត់ដឹង ដោយចិត្តយ៉ាងនេះផង ។
 ម្នាលអានន្ទ បណ្ណាបុគ្គលទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ខាងដើមណា បណ្ណាបុគ្គល

ទាំង ៣ នោះ បុគ្គលមួយ មានធម៌មិនបានសាបសូន្យ បុគ្គលមួយ មានធម៌
 សាបសូន្យ បុគ្គលមួយកើតក្នុងអបាយ ទៅនរក ម្ចាស់អានន្ទ បណ្តាបុគ្គល
 ទាំងនោះ បុគ្គល ៣ ខាងចុងណា បណ្តាបុគ្គលទាំង ៣ នេះ បុគ្គលមួយ
 មានសភាពមិនសាបសូន្យ បុគ្គលមួយមានសភាពសាបសូន្យ បុគ្គលមួយមាន
 សភាពបរិនិព្វាន ។

អដ្ឋកថា

ឧទកសូត្រ

[៦២] គប្បីជ្រាបរិនិច្ឆ័យក្នុងឧទកសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អញ្ញាតរោ បានដល់ ភិក្ខុមួយអង្គដែលជាបក្ខពួករបស់ទេវទេត្តភិក្ខុ ។ បទថា
 សមន្ទាហរិទ្ធា បានដល់ បង្ហាន់នឹក ។ ភិក្ខុទាំងឡាយសួរដល់រឿងនេះ ក៏
 ដោយបំណងថា ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ ព្រោះទ្រង់ជ្រាប ឬទ្រង់មិនជ្រាប
 ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ជាឯកន្សឹកព្យាករ គឺត្រាស់តែមួយចំណែក ឬថា
 ត្រាស់ជាវិកជ្ជព្យាករ គឺត្រាស់ចែក ។ បទថា អាទាមិកោ បានដល់
 កើតក្នុងអបាយ ។ បទថា នេរយិកោ បានដល់ ទៅកាន់នរក ។ បទថា
 កប្បុរោ បានដល់ តាំងនៅក្នុងនរកអស់កប្ប ព្រោះបានធ្វើកម្មដែលជាហេតុ
 ឲ្យតាំងនៅអស់កប្ប ។ បទថា អនេតិកិច្ឆោ បានដល់ មិនអាចកែខ្លួនបាន ។

បទថា ទ្រុឌ្ឍិ បានដល់ ការៈ ២ ។ បទថា វាលគ្គកោដិទុទ្ធនមត្តំ
បានដល់ សេចក្តីល្អដែលល្មមនឹងសម្តែងបាន ដោយចុងរោមទ្រាយ ឬ
សេចក្តីល្អត្រឹមតែយកចុងរោមទ្រាយចាក់ ។

បទថា បុរិសិទ្ធិយញ្ញាលានិ បានដល់ ញាណជាគ្រឿងដឹងក្រែលែង
និងការធូរថយនៃឥន្ទ្រិយរបស់បុរសបុគ្គលទាំងឡាយ អធិប្បាយថា ញាណ
ជាគ្រឿងបង្កើនដល់ភាពដែលឥន្ទ្រិយទាំងអស់ចាស់ក្លា និងទន់ខ្លី ។

បទថា វិជ្ជមានា កុសលាបិ ធម្មា អកុសលាបិ ធម្មា សេចក្តីថា
តថាគតដឹងថា កុសលធម៌របស់បុគ្គលនេះ មានប៉ុណ្ណោះ អកុសលធម៌ មាន
ប៉ុណ្ណោះ ។ បទថា អន្តរហិតា បានដល់ ដល់នូវការមើលមិនឃើញ ។ បទ
ថា សម្មុទ្ធិភូតា បានដល់ កើតប្រាកដដោយអំណាចការផ្សាយឡើង ។ បទ
ថា កុសលម្ធា បានដល់ អធ្យាស្រ័យដែលជាកុសល ។ បទថា កុស-
លាកុសលំ សេចក្តីថា កុសលសូម្បីដទៃក៏នឹងកើតឡើងអំពីអធ្យាស្រ័យ
ដែលជាកុសលនោះ ។ បទថា សារានានិ បានដល់ កាន់យកសារៈបាន គឺ
មានសារៈ បុគ្គលកាន់យកបាន ឬកើតឡើងក្នុងខែសរទះ ។ បទថា សុខ-
សយិតានិ បានដល់ រូបរមរក្សាល្អ ។ បទថា សុក្កេត្ត បានដល់ ក្នុង
ស្រែដែលសម្បូរដោយជីវ ។ បទថា និក្ខត្តានិ បានដល់ ដែលសាបព្រោះ
ចុះ ។ បទថា សប្បជិភាតា បានដល់ ដែលឃើញសមគួរ ។ បទថា
អភិទោសអធិរត្តំ បានដល់ ក្នុងកាលជិតកន្លះរាត្រី គឺក្នុងកណ្តាលយប់

ប្រាកដចំពោះមុខ ។ បទថា ភត្តកាលសមយេ បានដល់ ក្នុងសម័យ ពោល
គឺពេលសោយព្រះក្រយាហារនៃរាជត្រកូលទាំងឡាយ ។

សួរថា បុគ្គលណា ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបយ៉ាងនេះថា មាន
ការវិនាសជាធម្មតា ។ ឆ្លើយថា ព្រះបាទអជាតសត្តុ ព្រោះថា ព្រះបាទ
អជាតសត្តុនោះ ទ្រង់វិនាសចាកមគ្គផល ព្រោះអាស្រ័យបាបមិត្រ ឯបុគ្គល
ដទៃ មានព្រះបាទសុប្បពុទ្ធ និងសុនក្ខត្តជាដើម ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាប
ដូចគ្នា ។

សួរថា បុគ្គលណាដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ជ្រាបយ៉ាងនេះថា មានការ
មិនវិនាសជាធម្មតា ។ ឆ្លើយថា សុសុមបរិព្វាជក និងបុគ្គលដទៃ ដែលមាន
ឧបនិស្ស័យ មានសភាពដូច្នោះ ។

សួរថា បុគ្គលណាដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបយ៉ាងនេះថា នឹង
បរិនិព្វាន ឆ្លើយថា សន្តតិមហាមាត្យ និងបុគ្គលដទៃដែលមានឧបនិស្ស័យ
បែបនេះ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ខុទ្ទកសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និព្វេធិកសូត្រទី ៩

[៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតនឹងសម្តែងនូវនិព្វេធិកបរិយាយ (ហេតុដែលទម្លាយនូវលោកក្នុងជាដើម ដែលបុគ្គលមិនបានទម្លាយ) និងធម្មបរិយាយដល់អ្នកទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបរិយាយនោះ ឲ្យស្រួលបួលចុះ តថាគតនឹងសម្តែង ។ ភិក្ខុទាំងនោះ បានទទួលព្រះពុទ្ធដីកា ព្រះដ៏មានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ និព្វេធិកបរិយាយ និងធម្មបរិយាយនោះ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតកាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃកាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាកនៃកាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់កាម បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កាម បុគ្គលគប្បីដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតវេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃវេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាកនៃវេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់វេទនា បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់វេទនា បុគ្គលគប្បីដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតសញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃសញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាករបស់សញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់សញ្ញា បុគ្គល

គប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សញ្ញា បុគ្គលគប្បីដឹង ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើត
 អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃអាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គល
 គប្បីដឹង វិបាករបស់អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់អាសវៈ
 បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាសវៈ បុគ្គលគប្បី
 ដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្ម បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ
 បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃកម្មទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាករបស់កម្ម
 ទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់កម្ម បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កម្ម បុគ្គលគប្បីដឹង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃ
 ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាករបស់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់ទុក្ខ
 បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើត
 កាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃកាមទាំងឡាយ បុគ្គល
 គប្បីដឹង វិបាករបស់កាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់កាម បុគ្គល
 គប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កាម បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យ
 ដែលតថាគតសម្តែងហើយដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះ
 អាស្រ័យអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាមគុណនេះ មាន ៥ គឺរូបទាំងឡាយ

ដែលបុគ្គលគួរដឹងច្បាស់ដោយចក្ខុ ជារូបគួរប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទី
 ពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១
 សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគួរដឹងច្បាស់ដោយត្រចៀក រូប រូស ក្លិនទាំង-
 ឡាយ ដែលបុគ្គលគួរដឹងច្បាស់ដោយច្រមុះ រសទាំងឡាយ ដែលបុគ្គល
 គួរដឹងច្បាស់ដោយអណ្តាត ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលគួរដឹងច្បាស់
 ដោយកាយ គួរប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត ជាទីស្រឡាញ់ប្រកប
 ដោយកាម ជាទីតាំងនៃសេចក្តីត្រេកអរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង
 នេះ មិនមែនកាមទេ ធម៌ទាំងនេះ ហៅថា កាមគុណក្នុងអរិយវិន័យ ។

សេចក្តីត្រេកអរកើតឡើង ដោយអំណាចការត្រិះរិះ
 ជាកាមរបស់បុរស អារម្មណ៍ដ៏វិចិត្រក្នុងលោក មិន
 មែនកាមទេ សេចក្តីត្រេកអរកើតឡើង ដោយអំណាច
 ការត្រិះរិះ ជាកាមរបស់បុរស អារម្មណ៍ដ៏វិចិត្រ
 ទាំងឡាយ តែងបិតនៅក្នុងលោក ដោយប្រការ
 ដូច្នោះ តែអ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ រមែងកម្ចាត់បង់នូវ
 សេចក្តីតាប់ចិត្ត ក្នុងអារម្មណ៍ទាំងឡាយនេះចេញ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនាំឲ្យកើតកាមទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈជាហេតុនាំឲ្យកើតកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃកាមទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

កាមក្នុងរូបទាំងឡាយ ដោយឡែក កាមក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ ដោយឡែក
 កាមក្នុងក្លិនទាំងឡាយ ដោយឡែក កាមក្នុងរសទាំងឡាយ ដោយឡែក កាម
 ក្នុងផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ ដោយឡែក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តី
 ប្លែកគ្នានៃកាមទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិបាករបស់កាមទាំងឡាយ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលកាលប្រាថ្នានូវអារម្មណ៍ណា ញ៉ាំង
 អត្តភាពដែលកើតអំពីអារម្មណ៍នោះៗ ជាចំណែកបុណ្យក្តី ចំណែកបាបក្តី
 ឲ្យកើតឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់កាមទាំងឡាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់កាម តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីរលត់កាម ព្រោះរលត់ផស្សៈ ។ មគ្គដ៏ប្រសើរ ប្រកបដោយអង្គ ៨
 នេះឯង ជាបដិបទាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កាម គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ សម្មាសង្កប្បៈ
 ១ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្តៈ ១ សម្មាអាជីវៈ ១ សម្មាវាយាមៈ ១ សម្មា-
 សតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កដឹង
 ច្បាស់នូវកាមទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនាំឲ្យកើតកាមទាំង-
 ឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្លែកគ្នា នៃកាមទាំងឡាយ យ៉ាងនេះ
 ដឹងច្បាស់នូវវិបាករបស់កាមទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់
 កាមយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កាម យ៉ាង
 នេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលជាគ្រឿង
 ទម្លុះទម្លាយ (នូវគំនរលោភៈជាដើម) នេះថាជាសេចក្តីរលត់កាម ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ កាមទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ ។ បដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីរលត់កាម បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណាដែលលតថាគតសម្តែងហើយ
 ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ ។ បដិបទាជាដំណើរ
 ទៅកាន់សេចក្តីរលត់វេទនា បុគ្គលគប្បីដឹង ក៏ពាក្យដែលលតថាគតសម្តែងហើយ
 ដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ វេទនានេះ មាន ៣ យ៉ាង គឺសុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១
 អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនាំឲ្យកើតវេទនាទាំង-
 ឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈជាហេតុនាំឲ្យកើតវេទនា
 ទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃវេទនាទាំងឡាយ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សុខវេទនា ប្រកបដោយអាមិសៈក៏មាន
 សុខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសៈក៏មាន ទុក្ខវេទនា ប្រកបដោយអាមិសៈ
 ក៏មាន ទុក្ខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសៈក៏មាន អទុក្ខមសុខវេទនា ប្រកប
 ដោយអាមិសៈក៏មាន អទុក្ខមសុខវេទនា មិនប្រកបដោយអាមិសៈក៏មាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីប្លែកគ្នានៃវេទនាទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិបាករបស់វេទនាទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ កាលបុគ្គលទទួលត្រង់រងនូវវេទនាណា តែងញ៉ាំងអត្តភាព ដែលកើត
 អំពីវេទនានោះៗ ជាចំណែកបុណ្យក្តី ចំណែកបាបក្តី ឲ្យកើតឡើង ម្នាលភិក្ខុ

ទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់វេទនាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះសេចក្តីរលត់វេទនា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់វេទនា
 ព្រោះរលត់ផស្សៈ ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាបដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់វេទនា គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ។ សម្មាសមាធិ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវវេទនាយ៉ាងនេះ ដឹង
 ច្បាស់នូវហេតុនាំឲ្យកើតវេទនាទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្លែក
 គ្នា នៃវេទនាទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវវិបាក របស់វេទនាទាំងឡាយ
 យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់វេទនាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់វេទនាយ៉ាងនេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹង
 ច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដែលជាគ្រឿងទម្ងន់ទម្ងាយនេះ ថាជាសេចក្តីរលត់
 វេទនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វេទនាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់វេទនា បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណា ដែល
 តថាគតសម្តែងហើយដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យ
 ហេតុនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សញ្ញា បុគ្គលគប្បីដឹង ក៏ពាក្យដែលតថាគត
 សម្តែងហើយដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញានេះមាន ៦ យ៉ាង គឺរូបសញ្ញា ១ សទ្ធសញ្ញា

១ គន្ធសញ្ញា ១ រសសញ្ញា ១ ផោដ្ឋព្វសញ្ញា ១ ធម្មសញ្ញា ១ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនាំឲ្យកើតសញ្ញាទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ផស្សៈជាហេតុនាំឲ្យកើតសញ្ញាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃសញ្ញាទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សញ្ញាក្នុងរូបទាំងឡាយ ដោយឡែក សញ្ញាក្នុងសំឡេងទាំងឡាយ ដោយឡែក
 សញ្ញាក្នុងក្លិនទាំងឡាយ ដោយឡែក សញ្ញាក្នុងរសទាំងឡាយ ដោយឡែក
 សញ្ញាក្នុងផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយដោយឡែក សញ្ញាក្នុងធម៌ទាំងឡាយដោយឡែក ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីប្លែកគ្នានៃសញ្ញាទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិបាកនៃសញ្ញាទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 គឺគតហៅសញ្ញាទាំងឡាយថា មានវេហារជាវិបាក បុគ្គលចាំបានយ៉ាងណាៗ
 និយាយយ៉ាងនោះៗ ថា ខ្ញុំជាអ្នកមានសេចក្តីសម្គាល់យ៉ាងនេះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់សញ្ញាទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ចុះសេចក្តីរលត់សញ្ញា តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់សញ្ញា
 ព្រោះរលត់ផស្សៈ ។ មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាបដិបទា
 ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សញ្ញា គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ។ សម្មាសមាធិ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័កដឹងច្បាស់នូវសញ្ញាទាំងឡាយយ៉ាងនេះ
 ដឹងច្បាស់នូវហេតុនាំឲ្យកើតសញ្ញាទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តី
 ប្លែកគ្នានៃសញ្ញាទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវវិបាករបស់សញ្ញាទាំងឡាយ

យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់សញ្ញាយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សញ្ញាយ៉ាងនេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹង
 ច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ជាគ្រឿងធម្មៈធម្មាយនេះ ថាជាសេចក្តីរលត់សញ្ញា ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សញ្ញាទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់សញ្ញា បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណា ដែលតថាគត
 សម្តែងហើយដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែង ព្រោះអាស្រ័យហេតុនេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទា
 ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាសវៈ បុគ្គលគប្បីដឹង ក៏ពាក្យដែលតថាគត
 សម្តែងហើយដូច្នោះនុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែង ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈនេះមាន ៣ យ៉ាង គឺកាមាសវៈ ១ ភវាសវៈ ១
 អវិជ្ជាសវៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈទាំងឡាយ
 តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អវិជ្ជាជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈទាំងឡាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃអាសវៈទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយ នាំសត្វឲ្យទៅនរកក៏មាន អាសវៈ
 ទាំងឡាយ នាំសត្វឲ្យទៅកាន់កំណើតតិរច្ឆានក៏មាន អាសវៈទាំងឡាយ នាំ
 សត្វឲ្យទៅកាន់បិត្តិវិស័យក៏មាន អាសវៈទាំងឡាយនាំសត្វឲ្យទៅមនុស្សលោក
 ក៏មាន អាសវៈទាំងឡាយនាំសត្វឲ្យទៅទេវលោកក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះហៅថា សេចក្តីប្លែកគ្នានៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិបាក

របស់អាសវៈទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលុះក្នុង
អវិជ្ជាណា ញ៉ាំងអត្តភាពដែលកើតអំពីអវិជ្ជានោះ។ ជាចំណែកបុណ្យក្តី
ចំណែកបាបក្តី ឲ្យកើតឡើង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់
អាសវៈទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់អាសវៈ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់អាសវៈ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា ។
មគ្គដ៏ប្រសើរប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាបដិបទាដំណើរទៅកាន់សេចក្តី
រលត់អាសវៈ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កាលបើអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវអាសវៈទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវ
ហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្លែកគ្នានៃ
អាសវៈទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវវិបាករបស់អាសវៈទាំងឡាយយ៉ាង
នេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់អាសវៈយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទា ជា
ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាសវៈយ៉ាងនេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹង
ច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ជាគ្រឿងទម្លុះទម្លាយនេះ ថាជាសេចក្តីរលត់អាសវៈ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អាសវៈទាំងឡាយ បុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទាជា
ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់អាសវៈ បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណាដែលតថាគត
សម្តែងហើយដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
នេះឯង ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មបុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទាជាដំណើរទៅ

កាន់សេចក្តីរលត់កម្ម បុគ្គលគប្បីជឿ ក៏ពាក្យដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដូច្នោះ
 នុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតហៅចេតនាថាជាកម្ម ព្រោះបុគ្គលគិតហើយ ទើបធ្វើកម្មដោយកាយ
 វាចាចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះហេតុដែលនាំឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ តើ
 ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ផស្សៈជាហេតុនាំឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃកម្មទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មនាំឲ្យទទួលផលក្នុងនរកក៏មាន កម្មនាំឲ្យទទួលផលក្នុង
 កំណើតតិរច្ឆានក៏មាន កម្មនាំឲ្យទទួលផលក្នុងបិត្តិវិស័យក៏មាន កម្មនាំឲ្យទទួល
 ផលក្នុងមនុស្សលោកក៏មាន កម្មនាំឲ្យទទួលផលក្នុងទេវលោកក៏មាន ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា សេចក្តីប្លែកគ្នានៃកម្មទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលនូវវិបាករបស់កម្មទាំងឡាយ ថាមាន ៣ ប្រការ គឺវិបាករបស់
 កម្មក្នុងបច្ចុប្បន្ន ១ វិបាករបស់កម្មក្នុងអត្តភាពបន្ទាប់ ១ វិបាករបស់កម្ម ក្នុង
 អត្តភាពជាលំដាប់តៗ ទៅ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់
 កម្មទាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់កម្ម តើដូចម្តេច ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់កម្ម ព្រោះរលត់ផស្សៈ ។ មគ្គដ៏ប្រសើរ
 ប្រកបដោយអង្គ ៨ នេះឯង ជាបដិបទាមានដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កម្ម
 គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ។ សម្មាសមាធិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសវ័ក

ដឹងច្បាស់នូវកម្មយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនាំឲ្យកើតកម្មទាំងឡាយយ៉ាងនេះ
 ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្លែកគ្នា នៃកម្មទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវវិបាក
 របស់កម្មទាំងឡាយយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់កម្មយ៉ាងនេះ ដឹង
 ច្បាស់នូវបដិបទា ជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កម្មយ៉ាងនេះហើយ អរិយ-
 សាវ័កនោះ ក៏ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ជាគ្រឿងធម្មៈធម្មាយនេះថាជាសេចក្តី
 រលត់កម្ម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កម្មបុគ្គលគប្បីដឹង ។ បេ។ បដិបទាជា
 ដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់កម្ម បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណា ដែលតថាគត
 សម្តែងហើយ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យហេតុ
 នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ
 បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង វិបាករបស់ទុក្ខ
 បុគ្គលគប្បីដឹង ។ សេចក្តីរលត់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង បដិបទាជាដំណើរទៅ
 កាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យដែលតថាគតសម្តែងហើយ ដូច្នោះ
 នុ៎ះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស្រ័យអ្វី ។ ជាតិក៏ជាទុក្ខ ជរា
 ក៏ជាទុក្ខ ព្យាធិក៏ជាទុក្ខ មរណៈក៏ជាទុក្ខ សោក បរិទេវៈ ទុក្ខ ទោមនស្ស
 ឧបាយាសក៏ជាទុក្ខ បុគ្គលចង់បានរបស់ណាហើយ មិនបាននូវរបស់នោះ ក៏
 ជាទុក្ខ បើនិយាយដោយខ្លី ឧបាទានក្នុងទាំង ៥ ក៏ជាទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តណ្ហាជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នានៃទុក្ខ

តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខយ៉ាងខ្លាំងក៏មាន ទុក្ខយ៉ាងខ្សោយ
ក៏មាន ទុក្ខក្រវសាយក៏មាន ទុក្ខឆាប់រសាយក៏មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះហៅថា សេចក្តីប្លែកគ្នានៃទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិបាករបស់ទុក្ខ
តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ មានទុក្ខ
គ្របសង្កត់ មានទុក្ខរហិតចិត្តហើយ រមែងសោយសោក លំបាក ខ្សឹកខ្សួល
គក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេងងើងងោង មួយទៀត បុគ្គល
មានទុក្ខគ្របសង្កត់ មានទុក្ខរហិតចិត្តហើយ តែងដល់នូវការស្វែងរកហេតុ
ខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនាថា បុគ្គលណាហ្ន៎ ចេះ (មន្ត អាគម) តែមួយ
បទ ឬពីរបទ ដើម្បីម្នាក់ទុក្ខនេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោល
នូវទុក្ខថា មានសេចក្តីវង្វេងងើងងោង ជាវិបាក ឬការស្វែងរក ជាវិបាក ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះហៅថា វិបាករបស់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះ
សេចក្តីរលត់ទុក្ខ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីរលត់ទុក្ខ
ព្រោះរលត់តណ្ហា ។ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ជាបដិបទា
មានដំណើរ ទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ គឺសម្មាទិដ្ឋិ ១ ។ បេ។ សម្មាសមាធិ
១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអរិយសាវ័ក ដឹងច្បាស់នូវទុក្ខយ៉ាងនេះ
ដឹងច្បាស់នូវហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្លែកគ្នានៃទុក្ខ
យ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវវិបាករបស់ទុក្ខយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់
ទុក្ខយ៉ាងនេះ ដឹងច្បាស់នូវបដិបទាជាដំណើរ ទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខយ៉ាង

នេះហើយ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មចរិយធម៌ ជាគ្រឿងទម្ងន់
 ទម្ងាយនេះថា ជាសេចក្តីរលត់ទុក្ខ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទុក្ខ បុគ្គលគប្បី
 ដឹង ហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីប្លែកគ្នានៃទុក្ខ បុគ្គលគប្បី
 ដឹង វិបាករបស់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង សេចក្តីរលត់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង
 បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរលត់ទុក្ខ បុគ្គលគប្បីដឹង ពាក្យណា ដែល
 តថាគតសម្តែងហើយ ដូច្នោះ ពាក្យនុ៎ះ តថាគតសម្តែងហើយ ព្រោះអាស័យ
 ហេតុនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថា និព្វេធិកបរិយាយ
 ឈ្មោះថា ធម្មបរិយាយ ។

អដ្ឋកថា
និព្វេធិកសូត្រ

[៦៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងនិព្វេធិកសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ ធម៌
 ឈ្មោះថា **និព្វេធិកបរិយាយ** ព្រោះចោះ គឺទម្ងាយគំនរលោកៈជាដើមដែល
 មិនធ្លាប់ចោះ មិនធ្លាប់ទម្ងាយមកអំពីមុន អធិប្បាយថា បានដល់ ហេតុនៃ
 ការចោះទម្ងន់ ។ បទថា **និទានសម្ភវា** សេចក្តីថា ឈ្មោះថា **និទាន** ព្រោះ
 ប្រគល់ឲ្យនូវកាម គឺប្រគល់ឲ្យដោយភាពជាហេតុ អាចឲ្យកើតឡើង ។ ធម៌
 ឈ្មោះថា **សម្ភវា** ព្រោះជាដែនកើតឡើង ។ **សម្ភវៈ** គឺនិទាន នោះឯង ទើប

ឈ្មោះថា និទានសម្ភវ។ បទថា វេមត្តតា បានដល់ ហេតុផ្សេងៗ គ្នា ។

បទថា កាមគុណា សេចក្តីថា ឈ្មោះថា កាម ព្រោះអត្ថថា ដឹកនាំ
ឲ្យប្រាថ្នា ឈ្មោះថា គុណ ព្រោះអត្ថថា ចង់ទុក ដូចក្នុងប្រយោគជាដើមថា
អន្តគុណំ ប្រែថា ខ្សែចងពោះរៀន ។ បទថា ចក្កាញ្ញេយ្យា សេចក្តីថា
ដែលគប្បីឃើញដោយចក្កវិញ្ញាណ ។ បទថា ឥដ្ឋា មានអធិប្បាយថា ទោះ
ប្រាថ្នាក្តី មិនប្រាថ្នាក្តី ក៏គង់ជាឥដ្ឋារម្មណ៍នោះឯង ។ បទថា កន្តា បានដល់
ជារបស់គួរប្រាថ្នា ។ បទថា មនាទា បានដល់ ជាទីចម្រើនចិត្ត ។ បទថា
បិយ្យទា បានដល់ ជាទីស្រឡាញ់ដោយកំណើត ។ បទថា កាម្មបសំហិតា
សេចក្តីថា កាមដែលកើតឡើង ព្រោះធ្វើបិយ្យរូប ឲ្យជាអារម្មណ៍ត្រេកអរ
ហើយ ។ បទថា រណីយា សេចក្តីថា ជាហេតុនៃការកើតឡើងនៃរាគៈ ។
បទថា នេតេ កាមា សេចក្តីថា រូបជាដើមនេះបានឈ្មោះថា ជាកាម ព្រោះ
អត្ថប្រាថ្នា ក៏មិនមែន ។

បទថា សង្កប្បរាគោ បានដល់ រាគៈដែលកើតឡើងដោយអំណាចនៃ
ការត្រិះរិះ ។ បទថា កាមោ សេចក្តីថា រាគៈកើតឡើងហើយនេះ អ្នក
បដិបត្តិដើម្បីលះកាម ចាំបាច់លះ ។ រូបជាដើម ឈ្មោះថា កាម ដោយអត្ថថា
ជាហេតុប្រាថ្នា ។ បទថា ចិត្រានិ បានដល់ មានអារម្មណ៍វិចិត្រល្អ ។

បទថា ធស្សោ បានដល់ ធស្សៈដែលកើតឡើងព្រមគ្នា ។ បទថា
កាមយមាណោ បានដល់ បុគ្គលប្រាថ្នាកាម ។ បទថា តន្តំ តន្តំ បានដល់

អត្តភាពដែលកើតឡើងចាកកាមនោះ ។ បទថា បុព្វភាគិយំ សេចក្តីថា
អត្តភាពនៃបុគ្គលដែលប្រាថ្នាកាមជាទិព្វ ហើយកើតក្នុងទេវលោក ព្រោះ
សុចរិតធម៌បរិបូណ៌ ឈ្មោះថា បុព្វភាគិយា គឺជាចំណែកកុសល អត្តភាព
នៃបុគ្គលដែលកើតក្នុងអបាយ ព្រោះទុច្ចរិតធម៌បរិបូណ៌ ឈ្មោះថា អបុព្វ-
ភាគិយ ដែលចំណែកអកុសល ។

បទថា អយំ វុច្ឆតិ ភិក្ខុវេ កាមានំ វិទាតោ សេចក្តីថា អត្តភាព
ទាំង ២ នេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាវិបាករបស់កម្ម ព្រោះកើតឡើង
ដោយអាស្រ័យការប្រាថ្នាកាម ។ បទថា សោ សមំ និព្វេនកំ សេចក្តីថា
ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងចរិយាដ៏ប្រសើរនេះ ដែលជាគ្រឿងចោះឋានៈ គឺអាយតនៈ
៣៦ យ៉ាង ។ បទថា កាមនិរោធំ សេចក្តីថា កាមនិរោធដែលបានមកយ៉ាងនេះ
ព្រោះកាមទាំងឡាយរលត់ទៅ ។ ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់
ហៅមគ្គ ពោល គឺព្រហ្មចរិយៈនោះឯងថា ជាការរម្ងត់កាម ។

បទថា សាមិសា សេចក្តីថា សម្បយុត្តដោយអាមិស គឺកិលេស ។
ក្នុងឋានៈ គឺវារៈទាំងអស់ គប្បីជ្រាបដោយន័យនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត គប្បីជ្រាប
ក្នុងបទថា វោហារវេបក្កំ នេះ បានដល់ វោហារវិបាក អធិប្បាយថា
វោហារ ពោល គឺពាក្យសម្តី ឈ្មោះថា វិបាករបស់សញ្ញា ។ បទថា នំ
ក្នុងពាក្យថា យថា នំ នេះ ត្រឹមតែជានិបាតប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នោះ ទើបមាន
អធិប្បាយថា ព្រោះហេតុដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បុគ្គលចាំបានយ៉ាង

ណាៗ រមែងពោលទៅយ៉ាងនោះៗ ដោយគិតថា អាត្មាអញចាំបានយ៉ាងនេះ ដូច្នោះ ទើបឈ្មោះថា វោហារវេបក្ក ។ បទថា អវិជ្ជា បានដល់ អវិជ្ជា ដ៏ក្រាស់ ដែលជាធម៌មិនដឹងឋានៈទាំង ៨ ។ អាសវៈទាំងឡាយ ឈ្មោះថា និរយតាមនិយា ព្រោះឲ្យសត្វទៅនរក ជាហេតុឲ្យសត្វកើតក្នុងនរក ។ ក្នុង បទដ៏សេសសក៏មានន័យនេះឯង ។

បទថា ចេតនាបំ កាត់បទជា ចេតនំ អបំ ប្រែថា តថាគតពោល ចេតនាថា ជាត្ថកម្ម ។ ក្នុងបទថា ចេតនាបំ នេះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សំដៅយកចេតនាដែលមានការតាក់តែង ដែលបានសង្គ្រោះធម៌គ្រប់យ៉ាង ។ បទថា ចេតយិត្វា បានដល់ ចេតនាដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងទ្វារ ។ បទថា មនសា បានដល់ ចិត្តដែលសម្បយុត្តដោយចេតនា ។ បទថា និរយវេទនិយំ បានដល់ ឲ្យនូវវិបាកក្នុងនរក ។ ក្នុងបទទាំងឡាយដ៏សេស ក៏មានន័យនេះឯង ។

បទថា អធិមត្តំ បានដល់ ទុក្ខដ៏មានកម្លាំង ។ បទថា ទន្ធិវិភាគិ សេចក្តីថា ទុក្ខធ្ងន់ គឺទុក្ខដែលប្រាសទៅបានមិនរហ័ស បានដល់ ប្រាសចាក សន្ធិម្យ ទៅ ។ បទថា ឧរត្តាឡិ កន្ធិតិ បានដល់ គក់ទ្រង់កន្ធាក់កន្ធាញ ។ បទថា បរិយេដ្ឋិ បានដល់ ការស្វែងរក ។ បទថា ឯកបទំ ទ្វិបទំ បានដល់ ដឹងត្រឹមតែផ្លូវ ១ ឬផ្លូវ ២ ប្រាថ្នានឹងដឹងប្រមាណ ។ បទថា សម្មោហវេបក្កំ បានដល់ វិបាកនៃសម្មោហៈ អធិប្បាយថា ការវង្វេង ឈ្មោះថា ជាផលហូរ ចេញនៃសេចក្តីទុក្ខ ។ ក្នុងបទទី ២ ក៏មានន័យនេះឯង ព្រោះថា ដល់នូវការ

ស្វែងរកដែលជាផលហូរចេញនៃសេចក្តីទុក្ខនោះ ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមាន
ព្រះភាគត្រាស់ទាំងវដ្តៈ និងវិវដ្តៈ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា និព្វេនិកសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពលសូត្រទី ១០

[៦៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពល របស់ព្រះតថាគតនេះ
មាន ៦ ដែលព្រះតថាគតបានប្រកបដោយពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ
បន្តិសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រ (ចក្រដ៏ប្រសើរ) ឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅ ។ តថាគតពល ៦ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត
ក្នុងលោកនេះ ដឹងច្បាស់ជាក់លាក់នូវហេតុ តាមហេតុផល ដឹងច្បាស់ជាក់
លាក់នូវអំពើ មិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផល ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ត្រង់ព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់ជាក់លាក់នូវហេតុ តាមហេតុផល ដឹង
ច្បាស់ជាក់នូវអំពើ មិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផល ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ដែលព្រះតថាគតបានអាស្រ័យ
ពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្តិសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្ម-
ចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់ជាក់លាក់នូវវិបាក
 របស់កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបានធ្វើហើយទាំងអតីត ទាំង
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្នតាមបច្ច័យ តាមហេតុ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត
 ដឹងច្បាស់ជាក់លាក់នូវវិបាករបស់កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វបាន
 ធ្វើហើយ ទាំងអតីត ទាំងអនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុ
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ព្រះតថាគត ដែលព្រះតថាគត
 បានអាស្រ័យពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ធិសីហនាទ ក្នុងពួក
 បរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគត ដឹងច្បាស់ជាក់លាក់នូវ
 សេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្សំផង និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ
 និងសមាបត្តិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ។បេ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 នេះជាតថាគតពលរបស់តថាគត ដែលព្រះតថាគតបានអាស្រ័យពលហើយ
 ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ធិសីហនាទ ក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតរព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាស
 ជាច្រើនប្រការ គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។បេ។ រព្វកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដូច្នោះ ម្នាល
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាសជាច្រើនប្រការ គឺរព្វក

បាន ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេយ រព្វកយេញនូវបុព្វេនិវាស ជាច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដូច្នោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគត ពលរបស់ព្រះតថាគត ដែលព្រះតថាគតបានអាស្រ័យពលហើយ ប្តេជ្ញានូវ ហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធិ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេយ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែល អន្ទោលទៅតាមកម្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតមានចក្ខុ ដូចជាទិព្វដ៏ បរិសុទ្ធិ កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ។ បេយ ដឹងច្បាស់នូវសត្វទាំងឡាយ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពលរបស់ ព្រះតថាគត ដែលព្រះតថាគតបានអាស្រ័យពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ព្រះតថាគតបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេច នូវចេតោវិមុត្តិ និងបញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគត ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេច ។ បេយ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ នេះជាតថាគតពល របស់ព្រះតថាគត ដែលព្រះតថាគត បាន អាស្រ័យពលហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ទីសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពលរបស់

ព្រះតថាគត ទាំង ៦ ប្រការនេះ ដែលព្រះតថាគតបានប្រកបដោយពល
 ហើយ ប្តេជ្ញានូវហេតុដ៏ប្រសើរ បន្ធិសីហនាទក្នុងពួកបរិស័ទ ញ៉ាំងព្រហ្មចក្រ
 ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករកព្រះ
 តថាគត ហើយសួរប្រស្នាត្រង់ការដឹងជាក់លាក់នូវហេតុ តាមហេតុផង នូវ
 អំពើមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ញាណដែលព្រះតថាគត ដឹងជាក់លាក់នូវហេតុតាមហេតុផង នូវអំពើមិនមែន
 ជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង យ៉ាងណាៗ ព្រះតថាគត ក៏ឆ្លើយ
 ដោះប្រស្នា ដែលពួកជនទាំងនោះសួរហើយ តាមការដឹងជាក់លាក់នូវហេតុ
 តាមហេតុផង នូវអំពើមិនមែនជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផង យ៉ាង
 នោះៗ បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករក
 ព្រះតថាគត ហើយសួរប្រស្នាត្រង់ការដឹងជាក់លាក់នូវវិបាករបស់កុសលកម្ម
 និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើហើយ ទាំងអតីត ទាំងអនាគត និងបច្ចុប្បន្ន
 តាមបច្ច័យ តាមហេតុ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ញាណដែលព្រះតថាគតដឹងជាក់
 លាក់ នូវវិបាករបស់កុសល និងអកុសលដែលសត្វធ្វើហើយ ទាំងអតីត ទាំង
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុយ៉ាងណាៗ ព្រះតថាគត ក៏
 ឆ្លើយដោះប្រស្នាដែលពួកជនទាំងនោះ សួរហើយដោយការដឹងជាក់លាក់ នូវ
 វិបាករបស់កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើហើយ ទាំងអតីត ទាំង
 អនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុយ៉ាងនោះៗ បាន ។ ម្នាល

ភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករកព្រះតថាគតហើយសួរប្រស្នា ត្រង់ការដឹងជាក់លាក់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្សេងផ្សំ និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ញាណដែលព្រះតថាគត ដឹងជាក់លាក់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្សេងផ្សំ និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិយ៉ាងណាៗ ព្រះតថាគតក៏ឆ្លើយដោះប្រស្នាដែល ពួកជនទាំងនោះសួរហើយ ដោយការដឹង ជាក់លាក់នូវសេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្សេងផ្សំ និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ និងសមាបត្តិយ៉ាងនោះៗ បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករកព្រះតថាគត ហើយសួរប្រស្នា ត្រង់ការដឹងជាក់លាក់នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ញាណដែលព្រះតថាគត ដឹងជាក់លាក់នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិយ៉ាង ណាៗ តថាគតក៏ឆ្លើយដោះប្រស្នា ដែលពួកជនទាំងនោះសួរហើយ តាម ការដឹង ជាក់លាក់នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិ យ៉ាងនោះៗ បាន ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករកព្រះតថាគត ហើយសួរប្រស្នា ត្រង់ការដឹង ជាក់លាក់នូវចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំង- ឡាយ ញាណដែលព្រះតថាគតដឹងជាក់លាក់ នូវចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វ ទាំងឡាយយ៉ាងណាៗ ព្រះតថាគតក៏ឆ្លើយដោះប្រស្នា ដែលពួកជនទាំងនោះ សួរហើយ ដោយការដឹងជាក់លាក់នូវចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយ យ៉ាងនោះៗ បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើជនទាំងឡាយដទៃ ចូលមករក

ព្រះតថាគត ហើយសួរប្រស្នា ត្រង់ការដឹងជាក់លាក់នូវសេចក្តីអស់ទៅនៃ
 អាសវៈទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ញាណដែលព្រះតថាគត ដឹងជាក់
 លាក់នូវសេចក្តីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយយ៉ាងណាៗ ព្រះតថាគតក៏ឆ្លើយ
 ដោះប្រស្នា ដែលពួកជនទាំងនោះ សួរហើយតាមការដឹងជាក់លាក់ នូវសេចក្តី
 អស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ យ៉ាងនោះៗ បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 តថាគតពោលនូវការដឹងជាក់លាក់ នូវហេតុតាមហេតុផល នូវអំពើមិនមែន
 ជាហេតុ តាមអំពើមិនមែនជាហេតុផល នោះថា ជារបស់បុគ្គលដែលមាន
 ចិត្តតាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គល ដែលមានចិត្តមិនតាំងមាំទេ ។ តថាគត
 ពោលនូវការដឹងជាក់លាក់នូវវិបាករបស់កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលសត្វ
 ធ្វើហើយ ទាំងអតីត ទាំងអនាគត និងបច្ចុប្បន្ន តាមបច្ច័យ តាមហេតុនោះ
 ថាជារបស់បុគ្គល ដែលមានចិត្តតាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គលដែលមានចិត្ត
 មិនតាំងមាំទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការដឹងជាក់លាក់នូវ
 សេចក្តីសៅហ្មង សេចក្តីផ្តួរផង់ និងការចេញចាកឈាន វិមោក្ខ សមាធិ
 និងសមាបត្តិនោះ ថាជារបស់បុគ្គលដែលមានចិត្តតាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គល
 ដែលមានចិត្តមិនតាំងមាំទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតពោលនូវការ
 ដឹងជាក់លាក់ នូវបុព្វេនិវាសានុស្សតិនោះ ថាជារបស់បុគ្គលដែលមានចិត្ត
 តាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនតាំងមាំទេ ។ តថាគតពោលនូវ
 ការដឹងជាក់លាក់នូវចុតិ និងបដិសន្ធិរបស់សត្វទាំងឡាយនោះ ថាជារបស់

បុគ្គលដែលមានចិត្តតាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គលដែលមានចិត្តមិនតាំងមាំទេ ។
 តថាគតពោលនូវការដឹងជាក់លាក់នូវសេចក្តីអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ
 នោះ ថាជារបស់បុគ្គលដែលមានចិត្តតាំងមាំ មិនមែនរបស់បុគ្គល ដែលមាន
 ចិត្តមិនតាំងមាំទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សមាធិ ជាផ្លូវត្រូវ អសមាធិ
 ជាផ្លូវខុស ដូចបានសម្តែងមកហើយ ។

មហាវគ្គទី ១ ចប់

ឧទាននៃមហាវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីរឿង ព្រះថេរៈឈ្មោះសោណៈ ១ ព្រះ
 ថេរៈឈ្មោះផគ្គណៈ ១ អភិជាតិ ៦ យ៉ាង ១ អាសវៈ
 ទាំងឡាយ ១ រឿងទារុកម្មិកៈជ្រះថ្លានឹងភិក្ខុ ៥ រូប
 ១ ចិត្តហត្ថិសារីបុត្ត ១ មេត្តេយ្យរូបញ្ញាក្នុងបរាយ-
 នវគ្គ ១ ព្រះអានន្ទ ចុះទៅជម្រះខ្លួន ក្នុងទឹកស្ទឹង
 អចិរវតី ១ និព្វេធិកបរិយាយ ១ ពល ៦ យ៉ាង ១ ។

អដ្ឋកថា

ពលសូត្រ

[៦៤] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងពលសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អាសកណ្ណានំ បានដល់ ឋានៈដ៏ប្រសើរ គឺឋានៈដែលមិនញាប់ញ័រ ។ បទថា

សីហនានំ បានដល់ ការបន្លឺដោយមិនខ្លាចក្រែង គឺបន្លឺក្នុងឋានៈជាប្រមុខ ។
 បទថា ព្រហ្មចក្កំ បានដល់ ចក្រ គឺញាណដ៏ប្រសើរ គឺបដិវេធិញ្ញាណ និង
 ញ្ញាណដ៏សេស ។ បទថា ឋានត្ប ឋានតោ បានដល់ ដឹងហេតុ ដោយកាត
 ជាហេតុ ។ បទថា យម្បិ សេចក្តីថា ដោយញ្ញាណណា ។ បទថា ឥទម្បិ
 តថាគតស្ស សេចក្តីថា ឋានឋានញ្ញាណនេះ ឈ្មោះថា ជាតថាគតពល
 របស់ព្រះតថាគត ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏គប្បីជាបយ៉ាងនេះ ។ បទថា កម្ម-
 សមាទានានំ បានដល់ កុសលកម្ម និងអកុសលកម្ម ដែលបុគ្គលតាំងចិត្ត
 ធ្វើហើយ ។ ម្យ៉ាងទៀត កម្មនោះឯង ឈ្មោះថា កម្មសមាទាន ។ បទថា
 ឋានសោ ហេតុសោ សេចក្តីថា ដោយបច្ច័យផង ដោយហេតុផង ។ បណ្តា
 ឋានៈ និងហេតុទាំង ២ យ៉ាងនោះ គតិ មានកំណើតនរកជាដើម ឧបធំ គឺ
 អត្តភាព កាល គឺពេលដែលកម្មឲ្យផល បយោគ គឺការប្រកបកម្ម ជាឋានៈ
 នៃវិបាក កម្មជាហេតុនៃវិបាក ។ បទថា ឈានវិមោក្ខសមាធិសមាបត្តិនំ
 បានដល់ ឈាន ៤ វិមោក្ខ ៨ សមាធិ ៣ អនុបុព្វសមាបត្តិ ៩ ។ បទថា
 សន្តិលេសំ បានដល់ ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំណែកនៃសេចក្តីវិនាស ។
 បទថា វោទានំ បានដល់ ធម៌ដែលជាចំណែកនៃគុណវិសេស ។ បទថា
 វុដ្ឋានំ បានដល់ ឈានដែលស្ងាត់ជំនាញ ដែលត្រាស់យ៉ាងនេះថា វោទាន
 ក៏ឈ្មោះថា វុដ្ឋាន សូម្បីការចេញអំពីសមាធិនោះៗ ក៏ឈ្មោះថា វុដ្ឋាន ១
 កវន្តំ និងផលសមាបត្តិ ១ ព្រោះថា ឈានដែលស្ងាត់ជំនាញខាងក្រោមៗ ជា

បុរសវ័យវ័យខាងលើៗ ព្រោះដូច្នោះ ទើបវោទាន ទ្រង់ត្រាស់ថា ជាវុជ្ជាន
 ឯការចេញចាកឈានទាំងពួង រមែងមានបានដោយកវន្ត ។ ការចេញចាក
 និរោធសមាបត្តិមានដោយផលសមាបត្តិ ព្រះពុទ្ធវចនៈថា សូម្បីការចេញ
 ចាកសមាធិនោះៗ ក៏ឈ្មោះថា វុជ្ជាន ដូច្នោះ ទ្រង់ត្រាស់បំណងយកការ
 ចេញអំពីនិរោធសមាបត្តិនោះ ។

បទថា អនេកវិហិតំ ជាដើម បានពណ៌នាហើយ ក្នុងវិសុទ្ធិមគ្គ ។
 អាសវក្ខយញ្ញាណ ក៏មានអត្តដូចពោលហើយ ខាងដើមនោះឯង បុគ្គល
 បំណងជ្រាបសេចក្តីពិស្តារនៃញ្ញាណទាំង ៣ ខាងដើម គប្បីពិនិត្យមើលអត្ត
 ដែលពណ៌នាក្នុងមហាសីហនាទស្សត្រ ក្នុងអដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ ។ បទថា
 សមាហិតស្ស ប្រែថា បុគ្គលមានចិត្ត មានអារម្មណ៍តែមួយ ។ បទថា
 សមាធិ មគ្គោ សេចក្តីថា សមាធិ ជាឧបាយដើម្បីសម្រេចឈានទាំងនេះ ។
 ការមិនមានចិត្តជាឯកគ្គតា ឈ្មោះថា អសមាធិ ។ ផ្លូវដែលខុស ឈ្មោះថា
 កុម្មត្ត ។ ក្នុងសូត្រនេះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ដល់កម្លាំងញ្ញាណ របស់ព្រះ
 តថាគត ។ ១៧៧

អដ្ឋកថា ពលសូត្រទី ១០ ចប់
 មហាវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អង្គត្ថវនិកាយ ធក្កនិទាត
សត្តមភាគ
ទុតិយបណ្ណាសក

ទេវតាវគ្គ

អនាគាមិសូត្រទី ១

[៦៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង មិនគួរ
 ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផលបានឡើយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។
 គឺសេចក្តីមិនជឿ ១ មិនខ្មាសបាប ១ មិនខ្លាចបាប ១ ខ្ជិលច្រអូស ១
 ភ្លេចស្មារតី ១ អប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់
 ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផលបាន
 ឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង គួរដើម្បីធ្វើឲ្យ
 ជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផលបាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីមិនជឿ
 ១ មិនខ្មាសបាប ១ មិនខ្លាចបាប ១ ខ្ជិលច្រអូស ១ ភ្លេចស្មារតី ១
 អប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ
 ឯង ទើបគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអនាគាមិផលបាន ។

អដ្ឋកថា

ទេវតារត្តទី ២

អនាគាមិសូត្រ

[៦៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអនាគាមិសូត្រទី ១ នៃទេវតារត្តទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា អស្សុទ្ធិយំ បានដល់ ភាពជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ។ បទថា ទុប្បញ្ញត្តំ បានដល់ ភាពជាអ្នកមិនមានបញ្ញា ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា អនាគាមិសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរហត្តសូត្រទី ២

[៦៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបានទេ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង គឺអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីប្រអូសចិត្ត ១ សេចក្តីប្រអូសកាយ ១ សេចក្តីរាយមាយចិត្ត ១ សេចក្តីរសាប់រសល់ចិត្ត ១ សេចក្តីមិនជឿ ១ សេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌

៦ យ៉ាង ទើបគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង គឺ អ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីច្រអូសចិត្ត ១ សេចក្តីច្រអូសកាយ ១ សេចក្តីរាយមាយ ចិត្ត ១ សេចក្តីរសាប់រសល់ចិត្ត ១ សេចក្តីមិនជឿ ១ សេចក្តីធ្វេសប្រហែស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់នូវធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។

អដ្ឋកថា

អរហត្តសូត្រ

[៦៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអរហត្តសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា បមាធំ បានដល់ ការនៅដោយប្រាសចាកសតិ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អរហត្តសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មិត្តសូត្រទី ៣

[៦៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះឯងមានមិត្តអាក្រក់ មានសម្លាញ់អាក្រក់ បែរទៅរាប់រកតែបុគ្គលអាក្រក់ សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិតពួកមិត្តអាក្រក់ យកតម្រាប់តម្រាតាមពួកមិត្តអាក្រក់ទាំងនោះ នឹងបំពេញអភិសមាចារិកធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌បាន ហេតុនេះមិនដែលមានឡើយ ។ បើមិនបានបំពេញអភិសមាចារិកធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ហើយ នឹងបំពេញសេក្ខធម៌ឲ្យបរិបូណ៌បាន ហេតុនេះមិនដែលមានទេ ។ បើមិនបានបំពេញសេក្ខធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ហើយ នឹងបំពេញសីលទាំងឡាយ ឲ្យបរិបូណ៌បាន ហេតុនេះមិនដែលមានទេ ។ បើមិនបានបំពេញសីលទាំងឡាយឲ្យបរិបូណ៌បានទេ នឹងលះបង់កាមរាគៈ ឬរូបរាគៈ ឬក៏អរូបរាគៈបាន ហេតុនេះក៏មិនដែលមានទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ មានមិត្តល្អ មានសម្លាញ់ល្អ បែរទៅរាប់រកតែមិត្តល្អ សេពគប់ ចូលទៅអង្គុយជិតចំពោះពួកមិត្តល្អ ហើយក៏យកតម្រាប់តម្រាតាមពួកមិត្តល្អទាំងនោះ នឹងបំពេញអភិសមាចារិកធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌បាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ បើបានបំពេញអភិសមាចារិកធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌ហើយ នឹងបំពេញសេក្ខធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌បានទៀត ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ បើបានបំពេញសេក្ខធម៌ហើយ នឹងបំពេញសីលទាំងឡាយបានទៀត ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ បើបានបំពេញសីលទាំងឡាយហើយ នឹងលះបង់កាមរាគៈ ឬរូបរាគៈ ឬក៏អរូបរាគៈចេញបាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។

អដ្ឋកថា

មិត្តសូត្រ

[៦៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងមិត្តសូត្រទី ៣ ដូចតទៅនេះ បទថា អាកិសមាចារិកំ បានដល់ ធម៌ដែលជាសមាចារដ៏ឧត្តម គឺសីលដែលជា បញ្ញត្តិដោយអំណាចនៃវត្ថុ ។ បទថា សេក្ខុធម្មំ បានដល់ សីលជាបញ្ញត្តិដែល ទាក់ទងនឹងសេក្ខិយវត្ថុ ។ បទថា សីលានិ បានដល់ មហាសីល ៤ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា មិត្តសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ថានសូត្រទី ៤

[៦៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះជាអ្នករីករាយ ក្នុងការច្របូក ច្របល់ដោយពួក ត្រេកអរក្នុងការច្របូកច្របល់ដោយពួក ប្រកបសេចក្តី ត្រេកអរ ក្នុងការច្របូកច្របល់ដោយពួក រីករាយក្នុងពួក ត្រេកអរក្នុងពួក ប្រកបសេចក្តីត្រេកអរក្នុងពួកហើយ ត្រេកអរក្នុងវិវេកតែម្នាក់ឯងបាន ហេតុ នេះមិនដែលមានឡើយ ។ កាលបើមិនត្រេកអរក្នុងវិវេក តែម្នាក់ឯង ទើបអាច នឹងទទួលយកនិមិត្តនៃចិត្តបាន ហេតុនេះមិនដែលមានឡើយ ។ កាលបើមិន ទទួលយកនិមិត្តនៃចិត្តហើយ នឹងបំពេញសម្មាទិដ្ឋិបាន ហេតុនេះ មិនដែលមាន

ឡើយ ។ លុះមិនបានបំពេញសម្មាទិដ្ឋិហើយ នឹងបំពេញសម្មាសមាធិបាន
 ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ បើមិនបំពេញសម្មាសមាធិហើយ នឹងលះបង់
 សញ្ញាជនៈទាំងឡាយបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ បើមិនលះបង់
 សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ ហើយនឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវព្រះនិព្វានបាន ហេតុនោះ
 មិនដែលមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទាល់តែភិក្ខុនោះ មិនរីករាយក្នុង
 ការប្របូកប្របល់ដោយពួក មិនត្រេកអរ ក្នុងការប្របូកប្របល់ដោយពួក
 មិនប្រកបសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងការប្របូកប្របល់ដោយពួក មិនរីករាយក្នុងពួក
 មិនត្រេកអរក្នុងពួក មិនប្រកបសេចក្តីរីករាយ ក្នុងពួកហើយ ត្រេកអរក្នុង
 វិវេកតែម្នាក់ឯងបាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ កាលបើត្រេកអរក្នុងវិវេកតែ
 ម្នាក់ឯងហើយ នឹងទទួលយកនិមិត្តនៃចិត្តបាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ កាល
 បើទទួលយកនិមិត្តនៃចិត្តហើយ នឹងបំពេញសម្មាទិដ្ឋិបាន ហេតុនោះ ទើបមាន
 មែន ។ បើបំពេញសម្មាទិដ្ឋិហើយ នឹងបំពេញសម្មាសមាធិបានទៀត ហេតុនេះ
 ទើបមានមែន ។ បើបំពេញសម្មាសមាធិហើយនឹងលះបង់សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ
 បាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។ លះបង់សញ្ញាជនៈទាំងឡាយហើយ នឹងធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វានបាន ហេតុនេះ ទើបមានមែន ។

អដ្ឋកថា

ថានសូត្រ

[៦៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឋានសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា
 សង្គណ្ឌិការាមោ សេចក្តីថា ត្រេកអរដោយការប្រឡូកប្រឡំក្នុងពួកគណៈ ។
 ចំណែកភិក្ខុ ឈ្មោះថា គណារាម ព្រោះត្រេកអរក្នុងគណៈ មានគណៈ
 សិក្សាព្រះសូត្រជាដើម ឬក្នុងគណៈ ពោល គឺបរិស័ទនៃខ្លួន ។ បទថា
 បរិវេកេ បានដល់ កាយវិវេក ។ បទថា ចិត្តស្ស និងមិត្តំ សេចក្តីថា និមិត្ត
 នៃសមាធិចិត្ត និងវិបស្សនាចិត្ត គឺអាការរបស់សមាធិ និងវិបស្សនា ។ បទថា
 សម្មាទិដ្ឋិ បានដល់ សម្មាទិដ្ឋិក្នុងវិបស្សនា ។ បទថា សមាធិ បានដល់ មគ្គ-
 សមាធិ និងផលសមាធិ ។ បទថា សំយោជនានិ បានដល់ សំយោជនៈ
 ១០ យ៉ាង ។ បទថា និព្វានំ បានដល់ អប្បច្ចយបរិនិព្វាន ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ថានសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទេវតាសូត្រទី ៥

[៦៧] គ្រានោះ ទេវតាមួយអង្គ កាលបើរាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅ ហើយ មានរស្មីភ្លឺ ញ៉ាំងវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូល ទៅរកព្រះដ៏មានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះដ៏មានព្រះ ភាគ រួចឈរនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះទេវតានោះឈរក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលព្រះដ៏មានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង ដូច ម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះធម៌ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងសិក្ខា ១ ភាពជាអ្នកប្រដៅ ងាយ ១ ភាពជាអ្នកមានមិត្តល្អ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។ ទេវតានោះ បាន ក្រាបទូលពាក្យនេះហើយ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យ ។ គ្រានោះ ទេវតានោះ បានដឹងថា ព្រះសាស្តាសព្វព្រះហឫទ័យនឹងអញ្ជាហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំ ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ធ្វើប្រទេក្សិណហើយបាត់ក្នុងទីនោះឯង ។ លំដាប់ពីនោះមក ព្រះដ៏មានព្រះភាគ កាលដែលរាត្រីនោះ កន្លងទៅហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុ ទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ យប់មិញមានទេវតាមួយរូប កាលដែល រាត្រីបឋមយាមកន្លងទៅហើយ មានរស្មីភ្លឺ ធ្វើវត្តជេតពនជុំវិញទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្វាង ហើយចូលមករកតថាគត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ

បង្ខំតថាគត រូបឈរក្នុងទីដីសមគួរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះទេវតានោះ
 ឈរក្នុងទីដីសមគួរហើយ បាននិយាយនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់ភិក្ខុ ។
 ធម៌ ៦ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។ គឺសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ១ សេចក្តី
 គោរពក្នុងព្រះធម៌ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សេចក្តីគោរពក្នុងសិក្ខា
 ១ ភាពជាអ្នកប្រដៅងាយ ១ ភាពជាអ្នកមានមិត្តល្អ ១ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនសាបសូន្យដល់
 ភិក្ខុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទេវតានោះបាននិយាយយ៉ាងនេះ លុះនិយាយ
 ពាក្យនេះចប់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្ខំតថាគតដើរប្រទេក្សិណហើយបាត់ក្នុងទីនោះ ។
 កាលបើព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្តដ៏មានអាយុ ក្រាប
 ថ្វាយបង្ខំព្រះដ៏មានព្រះភាគ ហើយទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គយល់សេចក្តីអធិប្បាយនៃធម៌ ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ សម្តែង
 បង្រៀននេះ ដោយសេចក្តីពិស្តារយ៉ាងនេះបាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ភិក្ខុ
 ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ដោយខ្លួនឯងផង ជាអ្នកនិយាយ
 សរសើរគុណនៃសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តាផង ពួកភិក្ខុណា មិនគោរពក្នុង
 ព្រះសាស្តាទេ ក៏ដឹកនាំពួកភិក្ខុនោះឲ្យគោរពក្នុងព្រះសាស្តាផង ។ ពួកភិក្ខុណា
 ជាអ្នកគោរពព្រះសាស្តាស្រាប់ ក៏និយាយសរសើរគុណរបស់ពួកភិក្ខុនោះ
 ដែលមានពិតប្រាកដ តាមកាលគួរផង ជាអ្នកគោរពក្នុងព្រះធម៌ ដោយខ្លួន

ឯងផង ។ បេ ។ ជាអ្នកគោរពក្នុងព្រះសង្ឃ ជាអ្នកគោរពក្នុងសិក្ខា ជាអ្នក
 ប្រដៅងាយ ។ បេ ។ ជាអ្នកមានមិត្តល្អ និយាយសរសើរគុណ នៃការមាន
 មិត្តល្អផង បើពួកភិក្ខុណា ជាអ្នកឥតមានមិត្តល្អទេ ក៏ដឹកនាំពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 ឲ្យមានមិត្តល្អផង បើពួកភិក្ខុណា ជាអ្នកមានមិត្តល្អស្រាប់ហើយ ក៏និយាយ
 សរសើរគុណ របស់ពួកភិក្ខុនោះ ដែលមានពិតប្រាកដ តាមកាលដ៏គួរផង ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គយល់ច្បាស់ នូវសេចក្តីអធិប្បាយនៃធម៌
 ដែលព្រះដ៏មានព្រះភាគ ទ្រង់សម្តែងបំព្រួញនេះ ដោយសេចក្តីពិស្តារ យ៉ាង
 នេះបាន ម្ចាស់សារីបុត្ត ត្រូវហើយ ត្រូវហើយ ម្ចាស់សារីបុត្ត អ្នកបាន
 យល់ច្បាស់ នូវសេចក្តីអធិប្បាយនៃធម៌ដែលតថាគតសម្តែងបំព្រួញនេះ ដោយ
 សេចក្តីពិស្តារ យ៉ាងនេះបាន ប្រពៃណាស់ ។ ម្ចាស់សារីបុត្ត ភិក្ខុក្នុងសាសនា
 នេះ ជាអ្នកគោរពក្នុងសាស្តា ដោយខ្លួនឯងផង និយាយសរសើរគុណ នៃ
 សេចក្តីគោរពក្នុងសាស្តាផង បើពួកភិក្ខុណា មិនគោរពក្នុងសាស្តាទេ ក៏ដឹក
 នាំពួកភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យគោរពក្នុងសាស្តាផង បើពួកភិក្ខុណាគោរពក្នុងសាស្តា
 ស្រាប់ហើយ ក៏និយាយសរសើរគុណរបស់ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ដែលមានពិត
 ប្រាកដ តាមកាលគួរផង ។ ជាអ្នកគោរពក្នុងធម៌ ដោយខ្លួនឯងផង ។ បេ ។
 ជាអ្នកគោរពក្នុងសង្ឃ ជាអ្នកគោរពក្នុងសិក្ខា ជាអ្នកប្រដៅងាយ ។ បេ ។
 ជាអ្នកមានមិត្តល្អ ជាអ្នកសរសើរគុណនៃការមានមិត្តល្អផង បើពួកភិក្ខុណា
 ជាអ្នកឥតមិត្តល្អទេ ក៏បបួលពួកភិក្ខុទាំងនោះ ឲ្យមានមិត្តល្អផង បើភិក្ខុណា

ជាអ្នកមានមិត្តល្អស្រាប់ហើយ ក៏និយាយសរសើរគុណ របស់ពួកភិក្ខុទាំងនោះ
 ដែលមានពិតប្រាកដ តាមកាលគួរផង ។ ម្នាលសារីបុត្ត សេចក្តីអធិប្បាយ
 នៃធម៌ ដែលតថាគតសម្តែងបំប្រញានេះ អ្នកគួរដឹងដោយសេចក្តីពិស្តារ យ៉ាង
 នេះចុះ ។

អដ្ឋកថា

ទេវតាសូត្រ

[៦៩] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទេវតាសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះថា ភាព
 ជាអ្នកប្រដៅងាយ ឈ្មោះថា សោវច្ឆស្សតា ។ ភាពជាអ្នកមានមិត្តល្អ
 ឈ្មោះថា កល្យាណមិត្តតា ។ បទថា សត្តុការវោ បានដល់ ដែលប្រកប
 ទៅដោយសេចក្តីគោរពក្នុងព្រះសាស្តា ។ ក្នុងបទទាំងពួង ក៏មានន័យ
 ដូច្នោះ ។^{១៧៣}

អដ្ឋកថា ទេវតាសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សតិសូត្រទី ៦

[៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះមិនមានសមាធិ ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ មិនមានសមាធិដ៏ឧត្តម មិនមាននូវបដិប្បស្សន្តិ មិនដល់នូវឯកោទិកាព ហើយ នឹងបានឥទ្ធិវិធាៈច្រើនប្រការ គឺមនុស្សម្នាក់ធ្វើឲ្យទៅជាច្រើននាក់បាន ឬមនុស្ស ច្រើននាក់ ធ្វើឲ្យទៅជាមនុស្សម្នាក់បាន ។ បេ ។ នឹងធ្វើអំណាចឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកាយរហូតដល់ព្រហ្មលោកបាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ពួនូវសំឡេង ទាំង ២ ពួក គឺជាសំឡេងទេវតា និងសំឡេងមនុស្ស ឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ដោយ សោតធាតុ ដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធិ កន្លងហួសសោតធាតុជារបស់មនុស្សធម្មតា បាន ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ កំណត់ដឹងនូវចិត្ត របស់សត្វទាំងឡាយដទៃ របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តដែលប្រកបដោយ រាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ។ បេ ។ ចិត្តមិនទាន់ផុតចាកកិលេសក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនទាន់ផុតចាកកិលេស ហេតុនេះ មិនមានឡើយ ។ រព្វកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស គឺលំដាប់ខ្លួន ដែលសត្វអាស្រ័យនៅ ក្នុងកាលមុនជាច្រើន ប្រការ គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ មានចក្ខុដ៏បរិសុទ្ធិដូចជាទិព្វ កន្លងចក្ខុរបស់មនុស្ស ធម្មតា ឃើញនូវពួកសត្វ ។ បេ ។ ដឹងនូវពួកសត្វ ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួន ហេតុនេះមិនមានឡើយ ។ ព្រោះអស់អាសវៈទាំងឡាយ ។ បេ ។

ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានដល់ ហេតុនេះ មិនមានឡើយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះមានសមាធិដ៏ល្អិតដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ បាននូវបដិប្បសុទ្ធិ បានដល់នូវឯកោទិកាត បាននូវឥន្ទ្រិវិធាៈច្រើនប្រការ ។ បេ ។ នឹងធ្វើអំណាចឲ្យ ប្រព្រឹត្តទៅដោយកាយរហូតដល់ព្រហ្មលោកបាន ហេតុនេះទើបមាន ។ អាច ពួនរូសំឡេងទាំង ២ ពួក គឺសំឡេងទេវតា ១ សំឡេងមនុស្ស ១ ទោះ នៅឆ្ងាយក្តី ជិតក្តី ដោយសោតធាតុ ដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធិ កន្លងសោតធាតុ របស់មនុស្សធម្មតា ហេតុនេះទើបមាន អាចកំណត់ដឹងនូវចិត្តរបស់សត្វទាំងឡាយដទៃ របស់បុគ្គលទាំងឡាយដទៃ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនបាន គឺចិត្តដែល ប្រកបដោយរាគៈក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តប្រកបដោយរាគៈ ។ បេ ។ ចិត្តដែលមិនទាន់ រួចស្រឡះក្តី ក៏ដឹងថា ចិត្តមិនទាន់រួចស្រឡះ ហេតុនេះ ទើបមាន ។ រព្វក ឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន គឺរព្វកឃើញ ១ ជាតិ ២ ជាតិ ។ បេ ។ រព្វកឃើញនូវបុព្វេនិវាស មានប្រការដ៏ច្រើន ព្រមទាំងអាការ ព្រម ទាំងឧទេស ដោយប្រការដូច្នោះ ហេតុនេះ ទើបមាន ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូច ជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធិកន្លងចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា អាចឃើញពួកសត្វដែលច្បុត ដែលកើត ជាសត្វថោកទាប ខ្ពង់ខ្ពស់ សម្បុរល្អ សម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ គតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ហេតុនេះ ទើបមាន ។ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ មិនមានអាសវៈ ព្រោះ អស់អាសវៈទាំងឡាយ ហេតុនេះ ទើបមាន ។

អដ្ឋកថា

សតិសូត្រ

[៧០] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសតិសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា ន
 សន្តោន សេចក្តីថា មិនស្ងប់ចាកកិលេសដែលជាសត្រូវទាំងឡាយ ។ បទថា
 ន បណ្ឌិតេន សេចក្តីថា មិនមែនដោយសមាធិដែលមិនក្តៅក្រហាយ ។ បទ
 ថា ន បដិប្បស្សន្តិលទ្ធន សេចក្តីថា ដោយសមាធិដែលមិនបាន គឺមិនបាន
 សម្រេចដោយការស្ងប់រម្ងាប់នៃកិលេស ។ បទថា ន ឯកោទិការាវាទិតេន
 សេចក្តីថា សមាធិដែលមិនចូលដល់ភាពជាបុគ្គលមានឯកគ្នាតារម្មណ៍ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សតិសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សតិសូត្រទី ៧

[៧១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង កាល
 បើមានហេតុ មិនគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់ក្នុងគុណវិសេសនោះៗ ទេ ។
 ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិនដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះពួកធម៌ជាចំណែកនៃសេចក្តីសាបសូន្យ ១ មិនដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះពួកធម៌ជាចំណែកនៃការតាំងនៅ ១ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា

នេះពួកធម៌ជាចំណែកដ៏វិសេស ១ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះពួកធម៌ជា
 ចំណែកនៃសេចក្តីនឿយណាយ ១ ជាអ្នកមិនធ្វើដោយសេចក្តីគោរព ១ ជា
 អ្នកមិនធ្វើសេចក្តីសប្បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦
 យ៉ាងនេះឯង កាលបើមានហេតុ មិនគួរដល់នូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់ ក្នុង
 គុណវិសេសនោះ។ ទេ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង កាលបើមាន
 ហេតុ គួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់ ក្នុងគុណវិសេសនោះ។ បាន ។
 ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹង
 ច្បាស់តាមពិតថា នេះ ពួកធម៌ជាចំណែកនៃសេចក្តីសាបសូន្យ ១ ដឹងច្បាស់
 តាមពិតថា នេះ ពួកធម៌ជាចំណែកនៃការតាំងនៅ ១ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា
 នេះ ពួកធម៌ជាចំណែកដ៏វិសេស ១ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះ ពួកធម៌ជា
 ចំណែកនៃសេចក្តីនឿយណាយ ១ ជាអ្នកធ្វើដោយសេចក្តីគោរព ១ ជាអ្នក
 ធ្វើសេចក្តីសប្បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦
 យ៉ាងនេះឯង កាលបើមានហេតុ គួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់ ក្នុង
 គុណវិសេសនោះ។ បាន ។

អដ្ឋកថា

សក្ខិសូត្រ

[៧១] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសក្ខិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា តត្រ តត្រ ស្មើគ្នានឹង តស្មី តស្មី វិសេសេ ប្រែថា ក្នុងគុណវិសេស នោះៗ ។ បទថា សក្ខិកត្តំ បានដល់ ការដឹងច្បាស់ប្រចក្ស ។ បទថា អាយតនេ បានដល់ ក្នុងកាលហេតុ ។ ធម៌ទាំងអស់ មានហានភាគិយធម៌ ជាដើម ខ្ញុំបានពណ៌នាហើយ ក្នុងគម្ពីរឈ្មោះវិសុទ្ធិមគ្គ ។ បទថា អសក្ខត្ថការី បានដល់ ធ្វើមិនឲ្យល្អ គឺមិនធ្វើដោយអើពើ ។ បទថា អសប្បាយការី បានដល់ មិនធ្វើឲ្យជាទីសប្បាយ គឺមិនធ្វើឲ្យជាធម៌មានឧបការៈ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សក្ខិសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ពលសូត្រទី ៨

[៧២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង មិនគួរ ដើម្បីដល់នូវភាពជាអ្នកមានកម្លាំងក្នុងសមាធិ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងការចូលសមាធិ ១ មិនឈ្លាសក្នុងការតាំងនៅក្នុងសមាធិ ១ មិនឈ្លាសក្នុងការចេញចាក សមាធិ ១ មិនធ្វើនូវសេចក្តីគោរព ១ មិនធ្វើរឿយៗ ១ មិនធ្វើសេចក្តី សប្បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង

ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីដល់នូវភាពជាអ្នកមានកម្លាំងក្នុងសមាធិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បី
ដល់នូវភាពជាអ្នកមានកម្លាំងក្នុងសមាធិ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងការចូលសមាធិ ១
ឈ្លាសក្នុងការតាំងនៅក្នុងសមាធិ ១ ឈ្លាសក្នុងការចេញចាកសមាធិ ១ ធ្វើ
នូវសេចក្តីគោរព ១ ធ្វើរឿយៗ ១ ធ្វើសេចក្តីសប្បាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរដើម្បីដល់នូវ
ភាពជាអ្នកមានកម្លាំងក្នុងសមាធិ ។

អដ្ឋកថា

ពលសូត្រ

[៧២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងពលសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា
ពលនំ បានដល់ ភាពជាអ្នកមានកម្លាំង គឺភាពជាអ្នកមានកម្លាំងក្នុងសមាធិ ។
បទថា អសាតច្ចការី សេចក្តីថា មិនធ្វើឲ្យ ជាប់តគ្នា ។ ពាក្យដ៏សេស
មានន័យដូចពោលហើយខាងដើមនោះឯង ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ពលសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក
បឋមជ្ឈានសូត្រទី ៩

[៧៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក
មិនគួរបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមច្នួនៈ ១ ព្យាបាទៈ
១ បីនមិទ្ធៈ ១ ឧទ្ធចកកចៈ ១ វិចិកិច្ចា ១ ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ បុគ្គល
នោះមិនបានពិចារណាឲ្យឃើញច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនតាមពិត ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនបានលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិន
គួរបានបឋមជ្ឈានឡើយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរបាន
បឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមច្នួនៈ ១ ព្យាបាទៈ ១ បីនមិទ្ធៈ
១ ឧទ្ធចកកចៈ ១ វិចិកិច្ចា ១ ទោសក្នុងកាមទាំងឡាយ បុគ្គលនោះពិចារណា
ឃើញ ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនតាមពិត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
លះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរបានបឋមជ្ឈាន ។

អដ្ឋកថា

បឋមជ្ឈានសូត្រ

[៧៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមជ្ឈានសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ
បទេថា ន យថាភ្នំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋោ ហោតិ សេចក្តីថា ទោសក្នុង
វត្តកាម និងកិលេសកាមទាំងឡាយ បុគ្គលមែនមិនឃើញច្បាស់ហើយ
តាមសេចក្តីពិត ដោយឈាន និងបញ្ញា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា បឋមជ្ឈានសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយជ្ឈានសូត្រទី ១០

[៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក
មិនគួរបានបឋមជ្ឈាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យា-
បាទវិតក្ក ១ វិហិន្សវិតក្ក ១ កាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១ វិហិន្ស-
សញ្ញា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង
ជាអ្នកមិនគួរបានបឋមជ្ឈានទេ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ទើបជាអ្នកគួរបាន
បឋមជ្ឈាន ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា ទេវតាវគ្គទី ២

៧៧៤

វិហិន្ទវិតក្ក ១ កាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១ វិហីសាសញ្ញា ១ ។
ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរបាន
បឋមជ្ឈាន ។

ទេវតាវគ្គទី ២ ចប់

ឧទាននៃទេវតាវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីអនាគាមិបុគ្គល ១ ព្រះអរហន្ត ១ មិត្ត
១ រឿងទេវតា ១ កាលបើមានហេតុ មិនគួរដល់
នូវសេចក្តីជាក់ច្បាស់ ១ កម្លាំង (ក្នុងសមាធិ)
១ បឋមជ្ឈាន ១ ឈាន ២ លើកឯទៀត ១ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយជ្ឈានសូត្រ

[៧៤] ក្នុងទុតិយជ្ឈានសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា ទុតិយជ្ឈានសូត្រទី ១០ ចប់

ទេវតាវគ្គទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរហន្តវគ្គ

ទុក្ខសូត្រទី ១

[៧៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តែងនៅ
 ជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាកចង្អៀតចង្អល់ ក្តៅក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះ
 បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ហើយ ទៅកើតក្នុងទុគ្គតិ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហិន្សវិតក្ក ១ កាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទ-
 សញ្ញា ១ វិហិន្សសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌
 ៦ យ៉ាងនេះឯង តែងនៅជាទុក្ខ ប្រកបដោយសេចក្តីលំបាក ប្រកបដោយ
 សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ប្រកបដោយសេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែក
 ធ្លាយរាងកាយស្លាប់ហើយ ទៅកើតក្នុងទុគ្គតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តែងនៅជាសុខ
 មិនមានសេចក្តីលំបាក មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះ
 បែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់ហើយ តែងមានសុគតិជាទីសង្ឃឹម ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង
 តើអ្វីខ្លះ ។ គឺនេក្ខម្មវិតក្ក ១ អព្យាបាទវិតក្ក ១ អវិហីសាវិតក្ក ១ នេក្ខម្ម-
 សញ្ញា ១ អព្យាបាទសញ្ញា ១ អវិហីសាសញ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង រមែងនៅជាសុខ មិនមានសេចក្តីលំបាក
 មិនចង្អៀតចង្អល់ មិនក្តៅក្រហាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន លុះបែកធ្លាយរាងកាយស្លាប់

ហើយ តែងមានសុគតិជាទីសង្ឃឹម ។

អដ្ឋកថា អរហន្តវគ្គទី ៣

ទុក្ខសូត្រ

[៧៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុក្ខសូត្រទី ១ នៃអរហន្តវគ្គទី ៣ ដូច
តទៅនេះ បទថា សវិយាតំ សេចក្តីថា ប្រកបទៅដោយការចង្អៀតចង្អល់
គឺមានឧបទ្វវ ។ បទថា សបរិឡាហំ សេចក្តីថា មានការក្រវល់ក្រវាយ
ដោយការក្រវល់ក្រវាយផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ។ បទថា ចាដិកម្ពំ សេចក្តី
ថា គប្បីសង្ឃឹម គឺមានពិតប្រាកដ ។^{២៧៧}

អដ្ឋកថា ទុក្ខសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរហត្តសូត្រទី ២

[៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្ត ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីប្រកាន់ដោយអាងជាតិជាដើម ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា អញថោកទាប ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា ខ្ពង់ខ្ពស់ ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា លើសលុប ១ រឹងត្អឹង ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា អញថោកថយជាងគេ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះបង់ធម៌ទាំង ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តទេ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីប្រកាន់ដោយអាងជាតិជាដើម ១ សេចក្តីប្រកាន់ថាថោកទាប ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា ខ្ពង់ខ្ពស់ ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា លើសលុប ១ រឹងត្អឹង ១ សេចក្តីប្រកាន់ថា ថោកថយជាងគេ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ទាំង ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្តបាន ។

អដ្ឋកថា

អរហត្តសូត្រ

[៧៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអរហត្តសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា មារ៉ំ បានដល់ ការសម្គាល់ខ្លួនដោយជាតិជាដើម ។ បទថា ឌុមារ៉ំ បានដល់ សម្គាល់ខ្លួនថា អាត្មាអញជាមនុស្សអាក្រក់ ។ បទថា អតិមារ៉ំ បានដល់ ប្រកាន់ខ្លួនដីក្រៃលែង ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអ្នកដទៃ ។ បទថា អធិមារ៉ំ បានដល់ ការសម្គាល់ថា បានសម្រេចយ៉ាងនោះ យ៉ាងនេះ ។ បទថា ឝម្ពំ បានដល់ ភាពជាអ្នករឹងត្អឹង ព្រោះសេចក្តីក្រោធ និងមានៈ ។ បទថា អតិធិមារ៉ំ បានដល់ ការសម្គាល់ខ្លួនរបស់មនុស្សអាក្រក់ថា អញជាមនុស្សអាក្រក់ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា អរហត្តសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុត្តរមនុស្សធម្មសូត្រទី ៣

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តមលើសមនុស្សធម៌ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺក្លេចស្មារតី ១ មិនដឹងខ្លួន ១ មានទ្វារមិនបានគ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ១ និយាយកុហក ១ និយាយលើកដាក់ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តមលើសមនុស្សធម៌ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម លើសមនុស្សធម៌ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺក្លេចស្មារតី ១ មិនដឹងខ្លួន ១ មានទ្វារមិនបានគ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ មិនដឹងប្រមាណក្នុងកោជន ១ និយាយកុហក ១ និយាយលើកដាក់ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ទើបជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណវិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម លើសមនុស្សធម៌បាន ។

អដ្ឋកថា

ឧត្តរិមនុស្សធម្មសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងឧត្តរិមនុស្សធម្មសូត្រទី ៣ ដូច
 តទៅនេះ បទថា ឧត្តរិមនុស្សធម្មា បានដល់ ធម៌ដែលក្រែកលែងជាងធម៌
 របស់មនុស្ស ។ បទថា អលមរិយញ្ញាណទស្សនិសេសំ បានដល់
 ញ្ញាណទស្សនៈពិសេស ដែលអាចធ្វើបុគ្គលឲ្យជាព្រះអរិយៈបាន អធិប្បាយថា
 បានដល់ មគ្គ ៤ ផល ៤ ។ បទថា កុហានំ បានដល់ រឿងកុហក ៣
 យ៉ាង ។ បទថា លបនំ បានដល់ ការពោលសរសើរ ឬសង្កត់សង្កិន ព្រោះ
 បំណងចង់បាន ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ឧត្តរិមនុស្សធម្មសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សុខសូត្រទី ៤

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមានសុខ និងសោមនស្សដ៏ច្រើនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងហេតុប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីអស់អាសវៈទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះបានប្រារព្ធហើយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកត្រេកអរក្នុងធម៌ ១ ត្រេកអរក្នុងការវេនា ១ ត្រេកអរក្នុងការលះ ១ ត្រេកអរក្នុងបរិវេក ១ ត្រេកអរក្នុងអព្យាបាទ ១ ត្រេកអរក្នុងធម៌មិនធ្វើដំណើរឲ្យយឺតយូរ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមានសុខ និងសោមនស្សដ៏ច្រើនក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងហេតុប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់អាសវៈទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ បានប្រារព្ធហើយ ។

អដ្ឋកថា

សុខសូត្រ

[៧៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសុខសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា យោនិ ចស្ស អារទ្ធា ហោតិ សេចក្តីថា ម្យ៉ាងទៀត ហេតុដែលលោកកំពុងធ្វើឲ្យបរិបូណ៌ គឺផ្តង ។ បទថា ធម្មារមោ សេចក្តីថា ជួបនូវការត្រេកអរក្នុងធម៌ ។ ភិក្ខុ ឈ្មោះថា ការវេនារមោ ព្រោះត្រេកអរក្នុងការវេនា កាលកំពុង

ការវេទនា ក៏ត្រេកអរ ។ ឈ្មោះថា បរិហារាមោ ព្រោះត្រេកអរក្នុងការលះ ឬ
 កាលកំពុងលះក៏ត្រេកអរ ។ ឈ្មោះថា បរិវេកាមោ ព្រោះត្រេកអរក្នុង
 វិវេក ៣ ។ ឈ្មោះថា អព្យាបដ្ឋារាមោ ព្រោះត្រេកអរក្នុងការមិន
 បៀតបៀន គឺក្នុងការមិនមានទុក្ខ ។ ឈ្មោះថា និប្បត្តារាមោ ព្រោះ
 ត្រេកអរក្នុងព្រះនិព្វាន ពោល គឺធម៌ដែលមិនមានការយឺតយូរ ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា សុខសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អធិគមសូត្រទី ៥

[៧៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក
 មិនគួរដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬដើម្បីធ្វើកុសលធម៌
 ដែលខ្លួនបានរួចហើយ ឲ្យផ្សាយចេញទៅ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងសេចក្តីចម្រើន
 ១ មិនឈ្លាសក្នុងសេចក្តីវិនាស ១ មិនឈ្លាសក្នុងឧបាយ ១ មិនញ៉ាំងសេចក្តី
 ចូលចិត្តឲ្យកើតឡើង ដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន
 ១ មិនរក្សានូវកុសលធម៌ទាំងឡាយដែលខ្លួនបានហើយ ១ មិនញ៉ាំងកុសល
 ធម៌ឲ្យដល់ព្រមដោយការធ្វើរឿយៗ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកប

ដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ ដែលខ្លួន
មិនទាន់បាន ឬដើម្បីធ្វើនូវកុសលធម៌ដែលខ្លួនបានរួចហើយ ឲ្យផ្សាយចេញទៅ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បីបាន
នូវកុសលធម៌ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬដើម្បីធ្វើនូវកុសលធម៌ ដែលខ្លួនបានរួច
ហើយ ឲ្យផ្សាយចេញទៅ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងសេចក្តីចម្រើន ១ ឈ្លាសក្នុង
សេចក្តីវិនាស ១ ឈ្លាសក្នុងឧបាយ ១ ញ៉ាំងសេចក្តីចូលចិត្តឲ្យកើតឡើង
ដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ១ រក្សាកុសលធម៌
ទាំងឡាយ ដែលខ្លួនបានរួចហើយ ១ ញ៉ាំងកុសលឲ្យដល់ព្រមដោយកិរិយា
ធ្វើរឿយៗ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង
ជាអ្នកគួរដើម្បីបាននូវកុសលធម៌ ដែលខ្លួនមិនទាន់បាន ឬដើម្បីធ្វើនូវធម៌
ដែលខ្លួនបានរួចហើយ ឲ្យផ្សាយចេញទៅ ។

អដ្ឋកថា

អធិគមសូត្រ

[៧៩] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងអធិគមសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា
ន អាយកុសលោ បានដល់ ជាអ្នកមិនឈ្លាសក្នុងហេតុដែលឲ្យជួប ។ បទ
ថា ន អទាយកុសលោ បានដល់ មិនឈ្លាសក្នុងហេតុដែលមិនឲ្យជួប ។

បទថា ធន្នំ បានដល់ ការពេញចិត្ត គឺភាពជាអ្នក ប្រាថ្នាដើម្បីធ្វើ ។ បទថា
ន សារក្ខតិ បានដល់ មិនរក្សា ។^{២៧៧}

អដ្ឋកថា អធិគមសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មហាវគ្គសូត្រទី ៦

[៨០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង មិនយូរ
ប៉ុន្មាន គង់ដល់នូវភាពជាធំ ទូលំទូលាយ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦
យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះជាអ្នកមានពន្លឺ គឺ
ញាណដ៏ច្រើន ១ មានព្យាយាមដ៏ច្រើន ១ មានសេចក្តីត្រេកអរដ៏ច្រើន ១
មានសន្តោសដ៏ច្រើន ១ មិនលះធុរៈចោលក្នុងកុសលធម៌ ១ ញ៉ាំងចិត្តឲ្យ
ឆ្លងទៅរកគុណខាងលើ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦
យ៉ាងនេះឯង មិនយូរប៉ុន្មាន គង់បានដល់នូវភាពជាធំទូលំទូលាយក្នុងធម៌
ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

មហាត្ថសូត្រ

[៨០] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងមហាត្ថសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ បទថា អាណាគតតហុលោ បានដល់ ច្រើនទៅដោយពន្លឺនៃញាណ ។ បទថា យោគតតហុលោ បានដល់ ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមឲ្យច្រើន ។ បទថា វេទ- តហុលោ បានដល់ ច្រើនទៅដោយបីតិ និងបាមោជ្ជ ។ បទថា អសន្តដ្ឋិ- តហុលោ បានដល់ មិនសន្តោសក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ បទថា អនិក្ខត្ត- ធុរោ បានដល់ ជាក់ចុរៈ គឺផ្តងសេចក្តីព្យាយាម ។ បទថា ឧត្តរិញ្ចុ បតារេតិ បានដល់ ធ្វើសេចក្តីព្យាយាមក្នុងឥឡូវនេះ និងឲ្យក្រែកលែងឡើងៗ ទៅ ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថាមហាត្ថសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមនិរយសូត្រទី ៧

[៨១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងតែង ទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ គឺ ជាអ្នកសម្លាប់ ១ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាម ទាំងឡាយ ១ ពោលពាក្យកុហក ១ មានសេចក្តីប្រាថ្នាអាក្រក់ ១ មាន

ទិដ្ឋិខុស ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ
ឯង តែងទៅកើតក្នុងនរក ដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង តែងទៅកើត
ក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺជាអ្នក
រៀនការសម្លាប់ ១ រៀនការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ១ រៀនចាកការ
ប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ១ រៀនចាកការនិយាយកុហក ១ មានសេចក្តី
ប្រាថ្នាតិច ១ មានទិដ្ឋិត្រូវ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌
៦ យ៉ាងនេះឯង តែងទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។

អដ្ឋកថា

បឋមនិរយសូត្រ

[៨១] ក្នុងបឋមនិរយសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាបឋមនិរយសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ទុតិយនិរយសូត្រទី ៨

[៨២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងតែង
ទៅកើតក្នុងនរកដូចជាគេនាំយកទៅទម្លាក់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺ
បុគ្គលជាអ្នកនិយាយកុហក ១ និយាយញុះញង់ ១ និយាយអាក្រក់ ១
និយាយឥតប្រយោជន៍ ១ កាចអាក្រក់ ១ ឃ្មើសឃ្មើង ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង-
ឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯងតែងទៅកើតក្នុងនរកដូចជា
គេនាំយកទៅទម្លាក់ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងតែងទៅកើតក្នុង
ឋានសួគ៌ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលជា
អ្នករៀនការនិយាយកុហក ១ រៀនការនិយាយញុះញង់ ១ រៀនការនិយាយ
អាក្រក់ ១ រៀនការនិយាយឥតប្រយោជន៍ ១ មិនកាចអាក្រក់ ១ មិនឃ្មើស
ឃ្មើង ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯងតែង
ទៅកើតក្នុងឋានសួគ៌ ដូចជាគេនាំយកទៅដាក់ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយនិរយសូត្រ

[៨២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយនិរយសូត្រទី ៨ ដូចតទៅនេះ បទថា បនត្តោ សេចក្តីថា ប្រកបដោយការឆ្កាឆ្កងទាំងឡាយ មានការឆ្កង ដោយកាយជាដើម ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា ទុតិយនិរយសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អគ្គធម្មសូត្រទី ៩

[៨៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្ត ជាធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសទ្ធា ១ មិនខ្មាសបាប ១ មិនក្តៅក្រហាយនឹងបាប ១ ខ្ជិលច្រអូស ១ អប្បឥត ប្រាជ្ញា ១ មានសេចក្តីអាឡោះអាល័យក្នុងរាងកាយ និងជីវិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់នូវអរហត្ត ជាធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បី ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្ត ជាធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថនិកាយ ឆក្កនិបាត

៧៨៩

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសទ្ធា ១ មានសេចក្តី
 ខ្មាសបាប ១ មានសេចក្តីខ្លាចបាប ១ ប្រារព្ធព្យាយាម ១ មានប្រាជ្ញា ១
 មិនអាឡោះអាឡាយក្នុងរាងកាយ និងជីវិត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុ
 ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអរហត្ត
 ជាធម៌ដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ។

អដ្ឋកថា

អគ្គធម្មសូត្រ

[៨៣] ក្នុងអគ្គធម្មសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាអគ្គធម្មសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វត្តសូត្រទី ១០

[៨៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី រមែងមានមក ឯសេចក្តីសាបសូន្យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនមិនមានឡើយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ មិនសន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ១ មិនមានសទ្ធា ១ ទ្រុស្តសីល ១ ខ្ជិលច្រអូស ១ ភ្លេចស្មារតី ១ អប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី រមែងមានមក ឯសេចក្តីសាបសូន្យ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងប្រាកដ សេចក្តីចម្រើនមិនមានឡើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី រមែងមានមក ឯសេចក្តីចម្រើនក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានឡើយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន មិនមានសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ សន្តោសដោយចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ និងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជៈបរិក្ខារ តាមមានតាមបាន ១ ជាអ្នកមានសទ្ធា ១ មានសីល ១ ប្រាព្ធសេចក្តីព្យាយាម ១ មានស្មារតី ១ មានប្រាជ្ញា ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង យប់ក្តី ថ្ងៃក្តី រមែងមានមក ឯសេចក្តី
ចម្រើន ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ តែងកើតឡើងប្រាកដ សេចក្តីសាបសូន្យ
មិនមានឡើយ ។

អរហន្តវគ្គទី ៣ ចប់

ឧទាននៃអរហន្តវគ្គនោះ គឺ

និយាយពីការនៅជាទុក្ខ ១ មិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់អរហត្ត
១ ឧត្តរិមនុស្សធម៌ ១ សុខ និងសោមនស្សដ៏ច្រើន ១
ការត្រាស់ដឹង និងមិនត្រាស់ដឹង ១ ដល់នូវភាពជាធំ ១
ការទៅកើតក្នុងនរក ២ លើក មិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ
អគ្គធម៌ និងគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអគ្គធម៌ ១ យប់ និង
ថ្ងៃ រមែងមានមក ១ ។

អដ្ឋកថា

រត្តិសូត្រ

គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងរត្តិសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះថា

[៨៤] បទថា វិហារតវា សេចក្តីថា ជាទុក្ខដោយទុក្ខ ព្រោះលោកៈ
ដែលកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យការប្រាថ្នាច្រើន ។ ពាក្យដ៏សេស ក្នុងបទ
ទាំងពួង មានអត្ថន័យយល់ទាំងអស់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា រត្តិសូត្រទី ១០ ចប់

អរហន្តវគ្គទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សីតវគ្គ

សីតសូត្រទី ១

[៨៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នក
 មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសេចក្តីត្រជាក់ចិត្ត ដ៏ប្រសើរបាន ។ ធម៌ ៦
 យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចិត្តដែលគួរ
 សង្កត់សង្កិន ក្នុងពេលណា មិនសង្កត់សង្កិនចិត្តក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្តដែល
 គួរផ្តងឡើង ក្នុងពេលណា មិនផ្តងចិត្តឡើង ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្តដែលគួរ
 ធ្វើឲ្យរីករាយ ក្នុងពេលណា មិនធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្ត
 ដែលគួរធ្វើឲ្យព្រងើយ ក្នុងពេលណា មិនធ្វើចិត្តឲ្យព្រងើយ ក្នុងពេលនោះ
 ១ ជាអ្នកស្ទុះចុះក្នុងធម៌ថោកទាប ១ ត្រេកអរនឹងកាយរបស់ខ្លួន ១ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកមិនគួរ ដើម្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសេចក្តីត្រជាក់ចិត្ត ដ៏ប្រសើរបាន ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកគួរដើម្បី
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសេចក្តីត្រជាក់ចិត្តដ៏ប្រសើរ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ចិត្តដែលគួរសង្កត់សង្កិន ក្នុងពេល

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា សតិវគ្គទី ៤

ណា ក៏សង្កត់សង្កិនចិត្តក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្តដែលគួរផ្ដន្ទាឡើង ក្នុងពេលណា
 ក៏ផ្ដន្ទាចិត្តឡើង ក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្តដែលគួរធ្វើឲ្យរីករាយ ក្នុងពេលណា
 ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយក្នុងពេលនោះ ១ ចិត្តដែលគួរធ្វើឲ្យព្រងើយ ក្នុងពេលណា
 ក៏ធ្វើចិត្តឲ្យព្រងើយក្នុងពេលនោះ ១ ជាអ្នកស្ទុះចុះក្នុងធម៌ដ៏ថ្លៃថ្លា ១ ត្រេកអរ
 ក្នុងព្រះនិព្វាន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះ
 ឯង ជាអ្នកគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវសេចក្ដីត្រជាក់ចិត្តដ៏ប្រសើរ ។

អដ្ឋកថា
សីតិវគ្គទី ៤

សីតិសូត្រ

[៨៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសីតិសូត្រទី ១ នៃសីតិវគ្គទី ៤ ដូច
តទៅនេះ បទថា សីតិការិ បានដល់ ភាពត្រជាក់ ។ ក្នុងបទថា យស្មី
សមយេ ចិត្តំ និគ្គណ្ឌិតំ ជាដើម មានអធិប្បាយដូចតទៅនេះថា ធម្មតា
ចិត្ត គួរសង្កត់ដោយសមាធិ ក្នុងកាលដែលរាយមាយ គួរសង្កត់ដោយ
ព្យាយាម ក្នុងកាលដែលចិត្តធ្លាក់ទៅតាមកោសជ្ជៈ ។ គួរឲ្យភ្ញៀវក្លាដោយ
សមាធិ ក្នុងកាលដែលចិត្តជាចំនូវការត្រេកអរ ។ គួរចូលទៅសម្លឹងដោយ
ឧបេក្ខាសម្មាជ្ឈង្គ ក្នុងកាលដែលចិត្តប្រព្រឹត្តទៅស្មើ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សីតិសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

កត្តសូត្រទី ២

[៨៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង បើទុកជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីចុះកាន់និយាម ៩ គឺមគ្គដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលប្រកបដោយការរារាំង គឺកម្ម ១ ប្រកបដោយការរារាំង គឺកិលេស ១ ប្រកបដោយការរារាំង គឺវិបាក ១ មិនមានសទ្ធា ១ មិនពេញចិត្តនឹងធម៌ ១ អប្បឥតប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង បើទុកជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង បើបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកមិនប្រកបដោយការរារាំង គឺកម្ម ១ មិនប្រកបដោយការរារាំងគឺកិលេស ១ មិនប្រកបដោយការរារាំងគឺវិបាក ១ មានសទ្ធា ១ ពេញចិត្តនឹងកុសលធម៌ ១ មានប្រាជ្ញា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង កាលបើបានស្តាប់នូវព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

ភព្វសូត្រ

[៨៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងភព្វសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា កម្មារវណាតាយ បានដល់ ដោយអនន្តរិយកម្មទាំង ៥ ។ បទថា កិលេសារវណាតាយ បានដល់ ដោយនិយតមិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ បទថា វិទាគារវណាតាយ សេចក្តីថា ដោយអកុសលវិបាកបដិសន្ធិ ឬដោយកុសលវិបាកអហេតុកបដិសន្ធិ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ភព្វសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អារវណាតាសូត្រទី ៣

[៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង បើទុកជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកផ្តាច់ផ្តិលជីវិតមាតា ១ ផ្តាច់ផ្តិលជីវិតបិតា ១ ផ្តាច់ផ្តិលជីវិតអរហន្ត ១ មានចិត្តប្រទូស្តចំពោះព្រះតថាគត ធ្វើលោហិតឲ្យពុរពងឡើង ១ បំបែកសង្ឃ ១ អប្បឥតប្រាជ្ញាត្ថលេលា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង បើទុកជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏ជាអ្នកមិនគួរដើម្បី

ចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង កាលបើបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ជាអ្នកគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលជាអ្នកមិនផ្តាច់ផ្តិលជីវិត មាតា ១ មិនផ្តាច់ផ្តិលជីវិតបិតា ១ មិនផ្តាច់ផ្តិលជីវិតអរហន្ត ១ មិនមានចិត្តប្រទូស្តចំពោះព្រះតថាគត ធ្វើលោហិតឲ្យពុរពងឡើង ១ មិនបំបែកសង្ឃ ១ មានប្រាជ្ញាមិនត្រួតលេលា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង កាលបើបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្មហើយ ជាអ្នកគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

អារវណតាសូត្រ

[៨៧] ក្នុងអារវណតាសូត្រទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាអារវណតាសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក សុសុរាសាសូត្រទី ៤

[៨៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង បើ ទុកជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏ជាអ្នកមិនគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុង កុសលធម៌ទាំងឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាងតើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាលបើធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគតប្រកាសសម្តែង បុគ្គលមិនស្តាប់ដោយគោរព ១ មិនប្រុង ត្រចៀកស្តាប់ ១ មិនតាំងចិត្តស្តាប់ឲ្យបានដឹង ១ កាន់យកតែអំពើ ឥត ប្រយោជន៍ ១ លះបង់ប្រយោជន៍ចោល ១ ប្រកបដោយខន្តីដ៏មិនសមគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង បើទុក ជាកំពុងស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ក៏មិនគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ ទាំងឡាយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង កាលបើបាន ស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកគួរដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំង- ឡាយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាលបើធម៌វិន័យ ដែលព្រះតថាគត ទ្រង់ប្រកាសសម្តែង បុគ្គលស្តាប់ដោយគោរព ១ ប្រុងត្រចៀកស្តាប់ ១ តាំងចិត្តប្រុងស្តាប់ឲ្យដឹង ១ កាន់យកនូវប្រយោជន៍ ១ លះបង់នូវអំពើមិន ជាប្រយោជន៍ ១ ប្រកបដោយខន្តីដ៏សមគួរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង កាលបើបានស្តាប់ព្រះសទ្ធម្ម ជាអ្នកគួរ ដើម្បីចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ ក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ។

អដ្ឋកថា

សុសុវសាសូត្រ

[៨៨] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសុសុវសាសូត្រទី ៤ ដូចតទៅនេះ បទថា អនត្ថំ បានដល់ ការមិនចម្រើន ។ បទថា អត្ថំ វិញ្ញាតិ សេចក្តីថា លះនូវប្រយោជន៍ គឺសេចក្តីចម្រើន ។ បទថា អននុលោមិកាយ សេចក្តីថា ដោយការគាប់ចិត្ត ដែលមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដោយអនុលោមតាមពាក្យប្រៀន ប្រដៅ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា សុសុវសាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បហាតព្វសូត្រទី ៥

[៨៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនបានលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជា អ្នកមិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវទិដ្ឋិសម្បទា (សោតាបត្តិមគ្គ) បាន ឡើយ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១ វិចិកិច្ចា ១ សីល- ពូតបរាមាសៈ ១ រាគៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ ទោសៈជាហេតុនាំ ឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ មោហៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ បុគ្គលមិនបានលះធម៌ទាំង ៦ យ៉ាងនេះទេ មិនគួរដើម្បីធ្វើឲ្យ ជាក់ច្បាស់នូវទិដ្ឋិសម្បទាបានឡើយ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាងបាន ទើបគួរដើម្បីធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវទិដ្ឋិសម្បទា ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១
 វិចិកិត្តា ១ សីលពូតបរាមាសៈ ១ រាគៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ ទោសៈ
 ជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ មោហៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ទាំង ៦ យ៉ាងនេះបានហើយ ទើបគួរធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវទិដ្ឋិសម្បទាបាន ។

អដ្ឋកថា

បហាតព្វសូត្រ

[៨៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបហាតព្វសូត្រទី ៥ ដូចតទៅនេះ
 បទថា ទិដ្ឋិសម្បទំ បានដល់ សោតាបត្តិមគ្គ ។^{១២៧}

អដ្ឋកថា បហាតព្វសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បហ្មិនសូត្រទី ៦

[៧០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ទើបលះ
 ធម៌ ៦ យ៉ាងនេះបាន ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១
 វិចិកិច្ចា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ រាគៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១
 ទោសៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ មោហៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ
 ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ទើបលះធម៌ទាំង
 ៦ យ៉ាងនេះបាន ។

អដ្ឋកថា

បហ្មិនសូត្រ

[៧០] ក្នុងបហ្មិនសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
 អដ្ឋកថាបហ្មិនសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ឧប្បាទេតព្វសូត្រទី ៧

[៧១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរធ្វើធម៌
៦ យ៉ាងឲ្យកើតឡើងទេ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសក្កាយទិដ្ឋិ ១
វិចិកិត្តា ១ សីលព្វតបរាមាសៈ ១ រាគៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១
ទោសៈ ជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ ១ មោហៈជាហេតុនាំឲ្យទៅកាន់អបាយ
១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិមិនគួរធ្វើធម៌ ៦ យ៉ាង
នេះឲ្យកើតឡើងបានទេ ។

អដ្ឋកថា

ឧប្បាទេតព្វសូត្រ

[៧១] ក្នុងឧប្បាទេតព្វសូត្រទី ៧ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាឧប្បាទេតព្វសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក សត្តវិស្សត្រទី ៨

[៧២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អកព្វដ្ឋាន (ហេតុដែលមិនគួរ)
 នេះមាន ៦ យ៉ាង ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ
 មិនគួរ មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះសាស្តា ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរ មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះព្រះធម៌ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរ មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះសង្ឃ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរ មិនគោរព មិនកោតក្រែងចំពោះសិក្ខា ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរ ដើម្បីត្រឡប់ មកកាន់ហេតុដែលខ្លួនមិនគប្បីប្រកាន់ ១ បុគ្គល
 បរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរញ៉ាំងភពជាគម្រប់ ៨ ឲ្យកើត ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះ ។

អដ្ឋកថា សត្តវិស្សត្រ

[៧២] ក្នុងសត្តវិស្សត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
 អដ្ឋកថាសត្តវិស្សត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក
កត្តាសង្ខារសូត្រទី ៩

[៩៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរប្រកាន់សង្ខារណាមួយ ថាទៀង ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរប្រកាន់សង្ខារណាមួយថាសុខ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរប្រកាន់ធម៌ណាមួយថាខ្លួន ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរធ្វើនូវអនន្តរិយកម្ម ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរត្រឡប់ទៅកាន់សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ដោយមង្គលក្រាក់ផ្អើល ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរស្វែងរកទុក្ខិណោយបុគ្គលខាងក្រៅព្រះពុទ្ធសាសនានេះ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

កត្តាសង្ខារសូត្រ

[៩៣] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងកត្តាសង្ខារសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា កោតុហាលមង្គលេន សេចក្តីថា ដោយទិដ្ឋិមង្គល គឺវត្ថុដែលបាន ឃើញជាមង្គល សុតមង្គល មុតមង្គល ។^{២៣៣}

អដ្ឋកថា កត្តាសង្ខារសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

មាតិកាសូត្រទី ១០

[៧៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។
 ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ គឺបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរផ្តាច់ផ្តិលជីវិតមាតា ១
 បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរផ្តាច់ផ្តិលជីវិតបិតា ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរផ្តាច់ផ្តិលជីវិតអរហន្ត ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរញ៉ាំង
 លោហិតរបស់ព្រះតថាគត ឲ្យពុរពងដោយចិត្តប្រទូស្ត ១ បុគ្គលបរិបូណ៌
 ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរបំបែកសង្ឃ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរប្រគល់
 ខ្លួនទៅគ្រូដទៃ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះមាន ៦ យ៉ាង
 នេះឯង ។

អដ្ឋកថា

មាតិកាសូត្រ

[៧៤] ក្នុងមាតិកាសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
 អដ្ឋកថាមាតិកាសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក សយកតសូត្រទី ១១

[៧៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាង ។
 ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរត្រឡប់មកកាន់សុខ
 និងទុក្ខដែលខ្លួនធ្វើដោយខ្លួនឯង ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរត្រឡប់
 មកកាន់សុខ និងទុក្ខដែលបុគ្គលដទៃធ្វើ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរ
 ត្រឡប់មកកាន់សុខ និងទុក្ខដែលខ្លួនឯងធ្វើផង ដែលបុគ្គលដទៃធ្វើផង ១
 បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិនគួរត្រឡប់មកកាន់សុខ និងទុក្ខ ដែលកើតឡើង
 ដោយមិនអាស្រ័យហេតុ មិនជាអំពើដែលខ្លួនឯងធ្វើ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយ
 ទិដ្ឋិ មិនគួរត្រឡប់មកកាន់សុខ និងទុក្ខ ដែលកើតឡើង ដោយមិនអាស្រ័យ
 ហេតុ មិនមែនជាអំពើដែលបុគ្គលដទៃធ្វើ ១ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ មិន
 គួរត្រឡប់មកកាន់សុខ និងទុក្ខដែលកើតឡើង ដោយមិនអាស្រ័យហេតុ មិន
 មែនជាអំពើដែលខ្លួនឯងធ្វើផង មិនមែនជាអំពើដែលបុគ្គលដទៃធ្វើផង ១ ។
 ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថា បុគ្គលដែល
 បរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិនោះ ឃើញច្បាស់លាស់នូវហេតុផង នូវធម៌កើតអំពីហេតុ
 ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ហេតុដែលមិនគួរនេះ មាន ៦ យ៉ាងប៉ុណ្ណោះឯង ។

សីតវគ្គទី ៤ ចប់

ឧទាននៃសីតវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីភិក្ខុ មិនគួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសេចក្តីត្រជាក់
 ១ គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសេចក្តីត្រជាក់ ១ ការរារាំង
 ១ ស្តាប់ដោយគោរព ១ បុគ្គលត្រូវលះបង់ធម៌ ៦
 យ៉ាង ១ បុគ្គលលះបង់ធម៌ ៦ យ៉ាងហើយ ១ មិន
 គួរធ្វើធម៌ ៦ យ៉ាងឲ្យកើតឡើង ១ គោរពក្នុងព្រះសាស្តា
 ១ មិនគួរប្រកាន់សន្ធិវណាមួយ ១ មិនគួរផ្តាច់ផ្តិល
 ជីវិតមាតាជាដើម ១ មិនគួរប្រកាន់សុខទុក្ខដោយការធ្វើ
 ខ្លួនឯង ១ មគ្គ ១ ។

អដ្ឋកថា

សយកតសូត្រទី ១១

[៩៥] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងសយកតសូត្រទី ១១ ដូចតទៅនេះ
 ពាក្យជាដើមថា **សយំ កតំ** ដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ហើយ ដោយ
 អំណាចនៃអត្តទិដ្ឋិ ។ បទថា **អធិច្ចុសមុប្បន្នំ** សេចក្តីថា កើតឡើងដោយ
 មិនមានហេតុ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងសូត្រទាំងពួងនឹងយល់ហើយ ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា សយកតសូត្រទី ១១ ចប់
 សីតវគ្គទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អាណិសំសវគ្គ

ចាតុការវស្សត្រដី ១

[៧៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសកាវៈ ៦ យ៉ាង គឺ បុគ្គលបានដោយក្រក្កងលោក ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺការកើតឡើងនៃ ព្រះតថាគតជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បុគ្គលបានដោយក្រក្កងលោក ១ បុគ្គល ជាអ្នកសម្តែងធម្មវិន័យ ដែលព្រះតថាគតបានប្រកាសហើយ បុគ្គលបាន ដោយក្រក្កងលោក ១ សត្វត្រឡប់មកកើតក្នុងប្រទេសជាទីនៅនៃអរិយជន បុគ្គលបានដោយក្រក្កងលោក ១ ការមិនខូចខាតឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ បុគ្គល បានដោយក្រក្កងលោក ១ ភាពនៃបុគ្គលមិនលេលា មិនត្រួត បុគ្គលបាន ដោយក្រក្កងលោក ១ សេចក្តីពេញចិត្តក្នុងកុសលធម៌ បុគ្គលបានដោយក្រ ក្កងលោក ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ការកើតឡើងនៃសកាវៈ ៦ យ៉ាងនេះ បុគ្គលបានដោយក្រក្កងលោក ។

អដ្ឋកថា
អាណិសំសវគ្គទី ៥

ចាតុការវស្សត្រ

[៧៦] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងចាតុការវស្សត្រទី ១ នៃអាណិសំសវគ្គទី ៥ ដូចតទៅនេះ បទថា អរិយាយតនេ បានដល់ ក្នុងមជ្ឈិមប្រទេស ។ បទថា ឥន្ទ្រិយានំ បានដល់ ឥន្ទ្រិយដែលមានចិត្តជាគម្រប់ ៦ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា ចាតុការវស្សត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក
អាណិសង្សស្សត្រទី ២

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាណិសង្សនៃកិរិយាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ សោតាបត្តិផលនោះ មាន ៦ យ៉ាង ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលជាអ្នក ទៀងត្រង់ក្នុងព្រះសទ្ធម្ម ១ មានធម៌មិនសាបសូន្យ ១ សេចក្តីទុក្ខ មិនមាន ដល់បុគ្គលអ្នកធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាទីបំផុតទុក្ខ ១ ប្រកបដោយញាណមិន ទូទៅ (ដល់បុគ្គលជនទាំងឡាយ) ១ ហេតុដែលបុគ្គលនោះឃើញដោយប្រពៃ ១ ធម៌ទាំងឡាយកើតឡើងអំពីហេតុ ១ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អាណិសង្សនៃ

កិរិយាធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផលមាន ៦ យ៉ាងនេះឯង ។

អដ្ឋកថា

អានិសង្សសូត្រ

[៧៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអានិសង្សសូត្រទី ២ ដូចតទៅនេះ បទថា សទ្ធម្មនិយតោ សេចក្តីថា ជាអ្នកទៀងក្នុងសាសនសទ្ធម្ម ។ បទថា អសាធារណោ ន សេចក្តីថា ដែលមិនទូទៅដល់បុគ្គលទាំងឡាយ ។^{១៣៧}

អដ្ឋកថា អានិសង្សសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អនិច្ចសូត្រទី ៣

[៧៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះពិចារណានូវសង្ខារណាមួយ ថាទៀង នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ ភិក្ខុមិនប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិ នឹងឈានចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ កាលភិក្ខុមិនឈានចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល ឬ

មនោរថបុរណី អដ្ឋកថា អានិសំសវគ្គទី ៥

ក៏អរហត្តបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាល
 ភិក្ខុនោះ ពិចារណានូវសង្ខារទាំងពួង ថាមិនទៀង នឹងប្រកបដោយអនុលោ-
 មិកាខន្តិបាន ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ភិក្ខុប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិហើយ
 នឹងឈានចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃបាន ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ភិក្ខុឈានចុះកាន់
 និយាមដ៏ប្រពៃហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល
 អនាគាមិផល ឬក៏អរហត្តបាន ហេតុនេះ រមែងមាន ។

អដ្ឋកថា

អនិច្ចសូត្រ

[៧៨] ក្នុងអនិច្ចសូត្រទី ៣ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាអនិច្ចសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តនិបិដក

ទុក្ខសូត្រទី ៤

[៧៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណានូវសង្ខារណា មួយថាសុខ ។ បេយ កាលពិចារណានូវសង្ខារទាំងពួងថាទុក្ខ ។ បេយ

អដ្ឋកថា

ទុក្ខសូត្រ

[៧៧] ក្នុងទុក្ខសូត្រទី ៤ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាទុក្ខសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តនិបិដក

អនត្តសូត្រទី ៥

[១០០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណានូវធម៌ណា មួយថា ជាខ្លួន ។ បេយ កាលពិចារណានូវធម៌ទាំងពួង ថាមិនមែនខ្លួន ។ បេយ

អដ្ឋកថា

អនត្តសូត្រ

[១០០] ក្នុងអនត្តសូត្រទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាអនត្តសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

និព្វានសូត្រទី ៦

[១០១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណានូវព្រះនិព្វាន ថា ជាទុក្ខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិបាន ហេតុនេះ មិនដែលមាន ឡើយ ។ ភិក្ខុមិនប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិហើយ នឹងឈានចុះកាន់និយាម ដ៏ប្រពៃបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។ ភិក្ខុមិនឈានចុះកាន់និយាម ដ៏ប្រពៃហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល ឬក៏អរហត្តបាន ហេតុនេះ មិនដែលមានឡើយ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុនោះ ពិចារណានូវព្រះនិព្វានថា ជាសុខ នឹងប្រកបដោយអនុលោមិកាខន្តិបាន ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ភិក្ខុប្រកប ដោយអនុលោមិកាខន្តិហើយ នឹងឈានចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃបាន ហេតុនេះ រមែងមាន ។ ភិក្ខុឈានចុះកាន់និយាមដ៏ប្រពៃហើយ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវ សោតាបត្តិផល ឬសកទាគាមិផល អនាគាមិផល ឬក៏អរហត្តបាន ហេតុ នេះ រមែងមាន ។

អដ្ឋកថា

និព្វានសូត្រ

[១០១] ក្នុងនិព្វានសូត្រទី ៦ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថានិព្វានសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

បឋមអនោទិសសូត្រទី ៧

[១០២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឃើញនូវអានិសង្សទាំង ៦ យ៉ាង គួរធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែន ក្នុងសង្ខារទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថា មិនទៀង ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសង្ខារទាំងឡាយទាំងពួងនឹងប្រាកដថា ជារបស់មិនតាំងនៅខ្ជាប់ខ្ជួនបាន ១ ចិត្តអាត្មាអញនឹងមិនត្រេកអរក្នុងលោកទាំងពួង ១ ចិត្តអាត្មាអញនឹងចេញចាកលោកទាំងពួង ១ ចិត្តឈមទៅក្រពះនិព្វាន នឹងមានដល់អាត្មាអញ ១ សញ្ញាជនៈទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ នឹងដល់នូវការសាបសូន្យ ១ អាត្មាអញនឹងប្រកបដោយភាពនៃខ្លួនជាសមណៈដ៏ឧត្តម ។ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឃើញនូវអានិសង្ស ៦ យ៉ាងនេះឯង គួរធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែន ក្នុងសង្ខារទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថា មិនទៀង ។

អដ្ឋកថា

បឋមអនោទិសសូត្រ

[១០២] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងបឋមអនោទិសសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា អនោធិ កិរិទ្ធា សេចក្តីថា មិនធ្វើឲ្យមានព្រំដែន គឺព្រំដែនយ៉ាងនេះ ថា សង្ខារមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះឯងមិនទៀង ក្រៅអំពីនេះទៅ មិនមែនមិន ទៀងឡើយ ។ បទថា អនវដ្ឋិតតោ សេចក្តីថា រៀរចាកឋានៈ គឺហេតុ ដែលប្រព្រឹត្តទៅបាន ព្រោះភាពជាបឋមមិនមាំមាំ អធិប្បាយថា ជាសកាវធម៌ បែកធ្លាយទៅហើយ ទើបឈប់ ។ បទថា សព្វលោកេ សេចក្តីថា ក្នុងលោក ទាំងមូល បានដល់ ក្នុងធាតុទាំង ៣ ។ បទថា សាមញ្ញេន សេចក្តីថា ដោយភាពជាសមណៈ អធិប្បាយថា បានដល់ អរិយមគ្គ ។^{១០២}

អដ្ឋកថា បឋមអនោទិសសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយអនោទិសសូត្រទី ៨

[១០៣] ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ កាលកិក្ខុឃើញនូវអានិសង្សទាំង ៦ យ៉ាង គួរធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែន ក្នុងសង្ខារទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តី សម្គាល់ថា ជាទុក្ខ ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីសម្គាល់ក្នុងការរលត់ ចំពោះសង្ខារទាំងពួង នឹងតាំងឡើងប្រាកដដល់អាត្មាអញ ដូចនាយពេជ្រយាដ

សុត្តន្តបិដក អង្គត្ថវគ្គិយ ធុក្កកនិបាត

៨១៧

ដែលនឹងដាវឡើង ១ ចិត្តអាត្មាអញនឹងចេញចាកលោកទាំងពួង ១ អាត្មា
 អញជាអ្នកឃើញនូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ១ អនុសយធម៌ទាំង-
 ឡាយរបស់អាត្មាអញ នឹងដល់នូវការគាស់រម្ងឹង ១ អាត្មាអញនឹងជាអ្នក
 ធ្វើនូវកិច្ចការ ១ ព្រះសាស្តាអាត្មាអញនឹងជាអ្នកបម្រើប្រកបដោយមេត្តា ១ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឃើញនូវអានិសង្សទាំង ៦ យ៉ាងនេះឯង គួរ
 ធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែនក្នុងសង្ខារទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថា
 ជាទុក្ខ ។

អដ្ឋកថា

ទុតិយអនោទិសសូត្រ

[១០៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយអនោទិសសូត្រទី ៨ ដូចតទៅ
 នេះ បទថា មេត្តាវតាយ សេចក្តីថា ដោយការប្រណិប័តន៍ ប្រកបដោយ
 មេត្តា ព្រោះថា ព្រះសេក្ខបុគ្គល ៧ ពួក រមែងប្រណិប័តន៍ព្រះតថាគត
 ដោយការបម្រើប្រកបទៅដោយមេត្តា ។ សូម្បីព្រះខីណាស្រព ក៏ជាអ្នក
 ប្រណិប័តន៍ព្រះសាស្តាដូចគ្នា ។^{១២៣}

អដ្ឋកថា ទុតិយអនោទិសសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក
តតិយអនោទិសសូត្រទី ៩

[១០៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឃើញនូវអាទិសង្សទាំង ៦ យ៉ាង គួរធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែន ក្នុងធម៌ទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថា អនត្តា ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអាត្មាអញនឹងមិនមានតម្មយៈ (គឺតណ្ហាទិដ្ឋិ) ក្នុងលោកទាំងពួង ១ ពួកអហង្គារទិដ្ឋិ របស់អាត្មាអញនឹងរលត់ទៅ ១ ពួកមមង្គារតណ្ហារបស់អាត្មាអញនឹងរលត់ទៅ ១ អាត្មាអញជាអ្នកប្រកបដោយញាណមិនទូទៅ ១ ហេតុអាត្មាអញនឹងឃើញដោយប្រពៃ ១ ធម៌ទាំងឡាយកើតឡើងអំពីហេតុ ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលភិក្ខុឃើញអាទិសង្សទាំង ៦ យ៉ាងនេះឯង គួរធ្វើមិនឲ្យមានខេត្តដែន ក្នុងធម៌ទាំងពួង ហើយតម្កល់នូវសេចក្តីសម្គាល់ថា អនត្តា ។

អដ្ឋកថា

តតិយអនោទិសសូត្រ

[១០៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងតតិយអនោទិសសូត្រទី ៩ ដូចតទៅនេះ បទថា អតម្មយោ សេចក្តីថា ជាអ្នករៀបចំកតណ្ហា និងទិដ្ឋិដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា តម្មយ ។ បទថា អបំការា បានដល់ អហង្គារទិដ្ឋិ

គឺការឃើញថាជាអញ ។ បទថា មមំការា បានដល់ មមង្ការតណ្ហា គឺការ
ប្រកាន់ថារបស់អញ ។ ពាក្យដ៏សេសស្អាតបទទាំងពួងនាយយល់ហើយ ។^{១០៧}

អដ្ឋកថា តតិយអនោទិសសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក
ការសូត្រទី ១០

[១០៥] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភព ៣ នេះ បុគ្គលគួរលះហើយគួរ
សិក្សាក្នុងសិក្ខាទាំង ៣ ។ ភព ៣ ដែលបុគ្គលគួរលះ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាម-
ភព ១ រូបភព ១ អរូប ១ ។ ភព ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរលះបង់ចេញ ។
សិក្ខា ៣ ដែលបុគ្គលគួរសិក្សា តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអធិសីលសិក្ខា ១ អធិចិត្ត-
សិក្ខា ១ អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ១ ។ បុគ្គលគួរសិក្សាក្នុងសិក្ខាទាំង ៣ នេះ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ភពទាំង ៣ នេះ ជាកតដែលភិក្ខុលះបង់ហើយផង ភិក្ខុ
ជាអ្នកមានសិក្ខាសិក្សាហើយ ក្នុងសិក្ខាទាំងឡាយ ៣ នេះផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
ទាំងឡាយ នេះហៅថា ភិក្ខុអ្នកបានកាត់នូវតណ្ហា ស្រាយនូវសញ្ញាជនៈ ធ្វើ
នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះត្រាស់ដឹងនូវមានដោយប្រពៃ ។

អដ្ឋកថា

ការសូត្រ

[១០៥] ក្នុងការសូត្រទី ១០ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាការសូត្រទី ១០ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តណ្ហាសូត្រទី ១១

[១០៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តណ្ហា ៣ នេះបុគ្គលគួរលះ ទាំងមាន៖
 ៣ បុគ្គលក៏ត្រូវលះដែរ ។ តណ្ហា ៣ ដែលបុគ្គលគួរលះ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាម-
 តណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ។ តណ្ហាទាំង ៣ នេះ បុគ្គលគួរលះ ។
 មាន៖ ៣ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺមាន៖ ១ ឱមាន៖ ១ អតិមាន៖ ១ ។ នេះមាន៖ ៣
 យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលណាតណ្ហាទាំង ៣ នេះ ភិក្ខុលះហើយ
 មាន៖ទាំង ៣ នេះក៏ឈ្មោះថា ភិក្ខុលះហើយដែរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះ
 ទើបហៅថា ភិក្ខុអ្នកបានកាត់នូវតណ្ហា បានរលាស់ចោលនូវសញ្ញាជនៈ ធ្វើ
 នូវទីបំផុតនៃទុក្ខ ព្រោះត្រាស់ដឹងនូវមាន៖ដោយប្រពៃ ។

អាទិសំសវគ្គទី ៥ ចប់

ឧទាននៃអាណិសំសវគ្គនោះ គឺ

និយាយអំពីការកើតប្រាកដ ១ អាណិសង្ស ១
អនិច្ចសញ្ញា ១ ទុក្ខសញ្ញា ១ អនត្តសញ្ញា
១ ព្រះនិព្វាន ១ មានះបី ១ មិនធ្វើនូវការ
ចែក ១ ភពទាំងឡាយ ១ តណ្ហា ១ ទាំង
អស់ត្រូវជា ១០ ។

ទុតិយបណ្ណាសក ចប់

អដ្ឋកថា

តណ្ហាសូត្រ

[១០៦] ក្នុងតណ្ហាសូត្រទី ១១ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា តណ្ហាសូត្រទី ១១ ចប់

អាណិសង្សវគ្គទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក
បណ្ណាសក្កាសង្កហិតវគ្គ

វិក្កវគ្គ

រាគសូត្រទី ១

[១០៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺរាគៈ ១ ទោសៈ ១ មោហៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវចម្រើនធម៌ ៣ ប្រការ
ដើម្បីលះធម៌ ៣ ប្រការនេះចេញ ។ ធម៌ ៣ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គល
ត្រូវចម្រើនអសុក ដើម្បីលះរាគៈ ១ ត្រូវចម្រើនមេត្តា ដើម្បីលះទោសៈ ១
ត្រូវចម្រើនបញ្ញា ដើម្បីលះមោហៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលត្រូវ
ចម្រើនធម៌ទាំង ៣ នេះ ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

វគ្គដែលមិនចាត់សង្គ្រោះចូលក្នុងបណ្ណាសក

វិក្កវគ្គទី ១

រាគសូត្រ

[១០៧] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងរាគសូត្រទី ១ នៃវិក្កវគ្គទី ១ ដូច
តទៅនេះ បទថា អសុភា បានដល់ អសុភកម្មដ្ឋាន ។ បទថា មេត្តា
បានដល់ មេត្តាកម្មដ្ឋាន ។ បទថា បញ្ញា បានដល់ មគ្គបញ្ញា មួយអង្វើ
ដោយវិបស្សនា ។^{១៧៧}

អដ្ឋកថា រាគសូត្រទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុច្ចរិតសូត្រទី ២

[១០៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាយទុច្ចរិត ១ វចីទុច្ចរិត ១ មនោទុច្ចរិត ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំង ៣
យ៉ាង បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វី

ខ្លះ ។ គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើនកាយសុចរិត ដើម្បីលះកាយទុច្ចរិតចេញ ១ ត្រូវ
 ចម្រើនវចីសុចរិត ដើម្បីលះវចីទុច្ចរិតចេញ ១ ត្រូវចម្រើនមនោសុចរិត ដើម្បី
 លះមនោទុច្ចរិតចេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គល
 ត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

ទុច្ចរិតសូត្រ

[១០៨] ក្នុងទុច្ចរិតសូត្រទី ២ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
 អដ្ឋកថាទុច្ចរិតសូត្រទី ២ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វិចក្កសូត្រទី ៣

[១០៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
 ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមវិតក្ក ១ ព្យាបាទវិតក្ក ១ វិហឹសាវិតក្ក ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង
 នេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ១ ។ ៣ យ៉ាង

តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើននេក្ខម្មវិតក្ក ដើម្បីលះកាមវិតក្កចេញ ១ ត្រូវ
ចម្រើនអព្យាបាទវិតក្ក ដើម្បីលះព្យាបាទវិតក្កចេញ ១ ត្រូវចម្រើនអវិហឹសា-
វិតក្ក ដើម្បីលះវិហឹសាវិតក្កចេញ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង
នេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

វិតក្កសូត្រ

[១០៩] ក្នុងវិតក្កសូត្រទី ៣ មានអត្ថនាយយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាវិតក្កសូត្រទី ៣ ចប់

សុត្តន្តបិដក

សញ្ញាសូត្រទី ៤

[១១០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមសញ្ញា ១ ព្យាបាទសញ្ញា ១ វិហឹសាសញ្ញា ១ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣
យ៉ាងបុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វី

ខ្លះ ។ គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើននេកម្មសញ្ញា ដើម្បីលះកាមសញ្ញា ១ ត្រូវចម្រើន
អព្យាបាទសញ្ញា ដើម្បីលះព្យាបាទសញ្ញា ១ ត្រូវចម្រើនអវិហឹសាសញ្ញា ដើម្បី
លះវិហឹសាសញ្ញា ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវ
ចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។

អដ្ឋកថា

សញ្ញាសូត្រ

[១១០] ក្នុងសញ្ញាសូត្រទី ៤ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាសញ្ញាសូត្រទី ៤ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ធាតុសូត្រទី ៥

[១១១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ ៣ យ៉ាង ។ ៣
យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺកាមធាតុ ១ ព្យាបាទធាតុ ១ វិហឹសាធាតុ ១ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣
យ៉ាង បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើ

អ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើននេក្ខម្មធាតុ ដើម្បីលះកាមធាតុ ១ ត្រូវចម្រើន
អព្យាបាទធាតុ ដើម្បីលះព្យាបាទធាតុ ១ ត្រូវចម្រើនអវិហឹសាធាតុ ដើម្បី
លះវិហឹសាធាតុ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវ
ចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

ធាតុសូត្រ

[១១១] ក្នុងធាតុសូត្រទី ៥ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។
អដ្ឋកថាធាតុសូត្រទី ៥ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អស្សាទសូត្រទី ៦

[១១២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអស្សាទទិដ្ឋិ (យល់ថាសត្វទៀង) ១ អត្តានុទិដ្ឋិ ១
មិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣
យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើនអនិច្ចសញ្ញា ដើម្បីលះអស្សាទទិដ្ឋិ ១

ត្រូវចម្រើនអនត្តសញ្ញា ដើម្បីលះអត្តានុទិដ្ឋិ ១ ត្រូវចម្រើនសម្មាទិដ្ឋិ ដើម្បី
លះមិច្ឆាទិដ្ឋិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន
ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

អស្សាទនសូត្រ

[១១២] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអស្សាទនសូត្រទី ៦ ដូចតទៅនេះ
បទថា អស្សាទនទិដ្ឋិ បានដល់ សស្សតទិដ្ឋិ ។ បទថា អត្តានុទិដ្ឋិ បានដល់
សក្កាយទិដ្ឋិ មានវត្ថុ ២០ ដែលអនុលោមតាមអត្តានោះ ។ បទថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ
បានដល់ ទិដ្ឋិ ៦២ យ៉ាង ។ បទថា សម្មាទិដ្ឋិ បានដល់ សម្មាទិដ្ឋិក្នុង
អង្គមគ្គ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទិដ្ឋិទាំងឡាយ មានទិដ្ឋិថា ទានដែលឲ្យហើយមិន
មានផលជាដើម ឈ្មោះថា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ។ កម្មស្សកតាញាណ ឈ្មោះថា
សម្មាទិដ្ឋិ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អស្សាទនសូត្រទី ៦ ចប់

សុត្តន្តបិដក

អរតិសូត្រទី ៧

[១១៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
 ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអរតិ (សេចក្តីមិនត្រេកអរ) ១ វិហីសា (ការ
 បៀតបៀន) ១ អធម្មចរិយា (ការមិនប្រព្រឹត្តធម៌) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះធម៌ទាំងឡាយ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង
 បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។
 គឺបុគ្គលត្រូវចម្រើនមុទិតា ដើម្បីលះអរតិ ១ ត្រូវចម្រើនអវិហីសា ដើម្បី
 លះវិហីសា ១ ត្រូវចម្រើនធម្មចរិយា ដើម្បីលះអធម្មចរិយា ១ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣
 យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

អរតិសូត្រ

[១១៣] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងអរតិសូត្រទី ៧ ដូចតទៅនេះ បទថា
 អធម្មចរិយា បានដល់ អកុសលកម្មបថ ១០ ។^{១៣៣}

អដ្ឋកថា អរតិសូត្រទី ៧ ចប់

សុត្តន្តបិដក

តុដ្ឋិសូត្រទី ៨

[១១៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
 ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺអស្កន្ធដិតា (សេចក្តីមិនសន្តោស) ១ អសម្បជញ្ញៈ
 (មិនដឹងខ្លួន) ១ មហិច្ឆតា (សេចក្តីប្រាថ្នាច្រើន) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គល
 ត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ
 បុគ្គលត្រូវចម្រើនស្កន្ធដិតា ដើម្បីលះអស្កន្ធដិតា ១ ត្រូវចម្រើនសម្បជញ្ញៈ
 ដើម្បីលះអសម្បជញ្ញៈ ១ ត្រូវចម្រើនមហិច្ឆតា ដើម្បីលះមហិច្ឆតា ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣
 យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

តុដ្ឋិសូត្រ

[១១៤] ក្នុងតុដ្ឋិសូត្រទី ៨ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថា តុដ្ឋិសូត្រទី ៨ ចប់

សុត្តន្តបិដក បឋមខុទ្ទក្ខសូត្រទី ៩

[១១៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។ ធម៌ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺទោវចស្សតា (ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកប្រដៅបានដោយក្រ) ១ បាបមិត្តតា (ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកមានមិត្តអាក្រក់) ១ សេចក្តីរើរវាយចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គលគួរចម្រើនសោវចស្សតា (ភាពនៃបុគ្គលជាអ្នកប្រដៅបានដោយងាយ) ដើម្បីលះទោវចស្សតា ១ ត្រូវចម្រើនកល្យាណមិត្តតា ដើម្បីលះបាបមិត្តតា ១ ត្រូវចម្រើនអានាបានស្សតិ ដើម្បីលះសេចក្តីរើរវាយចិត្ត ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

អដ្ឋកថា

បឋមខុទ្ទក្ខសូត្រ

[១១៥] បឋមខុទ្ទក្ខសូត្រទី ៩ មានអត្ថន័យយល់ហើយ ។

អដ្ឋកថាបឋមខុទ្ទក្ខសូត្រទី ៩ ចប់

សុត្តន្តបិដក

ទុតិយទុទ្ទវសូត្រទី ១០

[១១៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយនេះ មាន ៣ យ៉ាង ។
 ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺឧទ្ធច្ចៈ (សេចក្តីរាយមាយ) ១ អសំវារៈ (សេចក្តី
 មិនសង្រួម) ១ បមាទៈ (សេចក្តីធ្វេសប្រហែស) ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
 ឡាយ នេះធម៌ ៣ យ៉ាង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៣ យ៉ាង បុគ្គលត្រូវ
 ចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះចេញ ។ ៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺបុគ្គល
 ត្រូវចម្រើនសមថៈ ដើម្បីលះឧទ្ធច្ចៈ ១ ត្រូវចម្រើនសំវារៈ ដើម្បីលះអសំវារៈ
 ១ ត្រូវចម្រើនអប្បមាទៈ ដើម្បីលះបមាទៈ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌
 ៣ យ៉ាងនេះ បុគ្គលត្រូវចម្រើន ដើម្បីលះធម៌ ៣ យ៉ាងនេះ ។

តិកវគ្គ ចប់

ឧទាននៃតិកវគ្គនោះ គឺ

- និយាយអំពីរាគៈ ១ ទុច្ចរិត ១ វិតក្ក ១
- សញ្ញា ១ ធាតុ ១ អស្សាទទិដ្ឋិ ១ អរតិ
- ១ តុដ្ឋិ ២ លើក ១ ឧទ្ធច្ចៈ ១ វគ្គ ១ ។

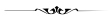

អដ្ឋកថា

ទុតិយឧទុច្ចសូត្រ

[១១៦] គប្បីជាបរិនិច្ឆ័យក្នុងទុតិយឧទុច្ចសូត្រទី ១០ ដូចតទៅនេះ
បទថា អសំវោ បានដល់ ភាពជាបុគ្គលមានឥន្ទ្រិយបញ្ញាបំរើបាន ។
ពាក្យដ៏សេសក្នុងបទទាំងពួងនាយយល់ហើយ ដូច្នោះ ។^{១១៦}

អដ្ឋកថា ទុតិយឧទុច្ចសូត្រទី ១០ ចប់
តិកាវគ្គទី ១ ចប់

សុត្តន្តបិដក

វគ្គសង្គហិតសុត្តន្ត

[១១៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាងចេញទេ ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាលើញកាយក្នុងកាយ ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេក ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការប្រឡូកប្រឡំដោយពួកគណៈ ១ សេចក្តីមិនសង្រួមទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ សេចក្តីមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាងនេះចេញទេ ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាលើញកាយក្នុងកាយឡើយ ។

[១១៨] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាងចេញ ជាអ្នកគួរពិចារណាលើញកាយក្នុងកាយ ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេក ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការប្រឡូកប្រឡំដោយពួកគណៈ ១ សេចក្តីមិនសង្រួមទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ សេចក្តីមិនដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាងនេះចេញ ជាអ្នកគួរពិចារណាលើញកាយក្នុងកាយបាន ។

[១១៩] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាលើញកាយក្នុងកាយជាខាងក្នុង ។ បេ ។ ក្នុងកាយខាងក្រៅ... ក្នុងកាយទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ...

[១២០] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាយើញវេទនា ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ។ បេ ។ ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ជាខាងក្នុង... ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ជាខាងក្រៅ... ក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ...

[១២១] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាយើញចិត្តក្នុងចិត្ត ។ បេ ។ ក្នុងចិត្តជាខាងក្នុង... ក្នុងចិត្តជាខាងក្រៅ ក្នុងចិត្តទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ...

[១២២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាង មិនគួរពិចារណាយើញធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ។ បេ ។ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្នុង... ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាខាងក្រៅ... ពិចារណាយើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុងទាំងខាងក្រៅ ។ ធម៌ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងតិរច្ឆានកថា ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការដេក ១ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងការប្រឡូកប្រឡំដោយពួកគណៈ ១ សេចក្តីមិនសង្រួមទ្វារក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ ១ សេចក្តីមិនដឹងប្រមាណក្នុងរោជន ១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលមិនលះធម៌ ៦ យ៉ាងនេះទេ ជាអ្នកមិនគួរពិចារណាយើញធម៌ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅឡើយ ។

[១២៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាងបានហើយ ជាអ្នកគួរពិចារណាយើញធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ ។

មនោរថបូរណី អដ្ឋកថា សូត្រដែលមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងវគ្គ

៨៣៦

៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីត្រេកអរក្នុងការងារ ១ ។ បេ។ មិនដឹងប្រមាណ ក្នុងកោជន ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលលះធម៌ ៦ យ៉ាងនេះចេញ ជាអ្នកគួរពិចារណាយើញធម៌ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ទាំងខាងក្នុង ទាំងខាងក្រៅ ។

[១២៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តបុស្សគហបតីប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង ជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត ជាអ្នកឃើញអមតធម៌ ហើយធ្វើ ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអមតធម៌ ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីជ្រះថ្លា មិនញាប់ ញ័រក្នុងព្រះពុទ្ធ ១ សេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ១ សេចក្តីជ្រះថ្លាមិន ញាប់ញ័រក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សីលដ៏ប្រសើរ ១ ញាណដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តិដ៏ ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តបុស្សគហបតី ប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាងនេះឯង ជាអ្នកអស់សង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត ជាអ្នកឃើញអមតធម៌ ហើយ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអមតធម៌ ។

[១២៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភល្លិកគហបតី ១ សុទ្ធត្ថគហបតី គឺ អនាថបិណ្ឌិក ១ ចិត្តគហបតីនៅក្នុងមច្ឆិកាសណ្ឋាៈ ១ ហត្ថកអាឡវកៈ ១ មហានាមសក្កៈ ១ ឧត្តគហបតីនៅក្នុងក្រុងវេសាលី ១ ឧត្តគហបតី ១ សូរអម្ពដ្ឋៈ ១ ជីវកកោមាភត្យ ១ នកុលបិតាគហបតី ១ តវកណ្ណិកគហបតី ១ បូរណគហបតី ១ ឥសិទ្ធត្ថគហបតី ១ សន្នានគហបតី ១ វិជយ- គហបតី ១ វជ្ជិយមហិតគហបតី ១ មេណ្ឌកគហបតី ១ វាសេដ្ឋឧបាសក ១ អវិជ្ជឧបាសក ១ សាទ្តឧបាសក ១ សុទ្ធតែប្រកបដោយធម៌ ៦ យ៉ាង

ជាអ្នកអស់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត ជាអ្នកឃើញអមតធម៌ ហើយធ្វើ
 ឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអមតធម៌ ។ ៦ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រ
 ក្នុងព្រះពុទ្ធ ១ សេចក្តីជ្រះថ្លាមិនញាប់ញ័រក្នុងព្រះធម៌ ១ សេចក្តីជ្រះថ្លាមិន
 ញាប់ញ័រក្នុងព្រះសង្ឃ ១ សីលដ៏ប្រសើរ ១ ញាណដ៏ប្រសើរ ១ វិមុត្តិដ៏
 ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សាទត្តឧបាសកប្រកបដោយធម៌ទាំង ៦
 យ៉ាងនេះ ជាអ្នកអស់សេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះតថាគត ឃើញអមតធម៌ ហើយ
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវអមតធម៌ ។

[១២៦] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគួរតែចម្រើនធម៌ ៦ ប្រការ
 ដើម្បីឲ្យបានដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ៦ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺការឃើញដ៏ប្រសើរ
 ១ ការស្តាប់ដ៏ប្រសើរ ១ ការបានដ៏ប្រសើរ ១ ការរៀនដ៏ប្រសើរ ១ ការ
 បម្រើដ៏ប្រសើរ ១ ការពួកដ៏ប្រសើរ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦
 ប្រការនេះ បុគ្គលគួរតែចម្រើន ដើម្បីឲ្យបានដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១២៧] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលគួរតែចម្រើនធម៌ ៦ ប្រការ
 ដើម្បីឲ្យបានដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។ ៦ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺពុទ្ធានុស្សតិ ១
 ធម្មានុស្សតិ ១ សង្ឃានុស្សតិ ១ សីលានុស្សតិ ១ ចាគានុស្សតិ ១ ទេវ-
 តានុស្សតិ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ ប្រការនេះ បុគ្គលគួរតែចម្រើន
 ដើម្បីឲ្យបានដឹងច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១២៨] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ ប្រការ បុគ្គលគួរតែចម្រើន

ដើម្បីឲ្យបានជីវច្បាស់នូវរាគៈ ។ ៦ ប្រការ តើអ្វីខ្លះ ។ គឺសេចក្តីសម្គាល់ថា
 មិនទៀង ក្នុងរបស់មិនទៀង ១ សេចក្តីសម្គាល់ថាជាទុក្ខក្នុងរបស់ជាទុក្ខ ១
 សេចក្តីសម្គាល់ថាមិនមែនជារបស់ខ្លួន ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងការលះ ១ សេចក្តី
 សម្គាល់ក្នុងការប្រាសចាកតម្រេក ១ សេចក្តីសម្គាល់ក្នុងការរលត់ ១ ។
 ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ ៦ ប្រការនេះ បុគ្គលគួរតែចម្រើន ដើម្បីឲ្យបាន
 ជីវច្បាស់នូវរាគៈ ។

[១២៩] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដើម្បីកំណត់ជីវច្បាស់នូវរាគៈ ។ បេ ។ ធម៌
 ៦ យ៉ាងនេះ បុគ្គលគួរតែចម្រើន ដើម្បីឲ្យអស់រលីង លះបង់អស់ទៅ សូន្យ
 ទៅ ប្រាសចាក រលត់ កម្ចាត់ចេញ រលាស់ចេញ ។ បេ ។

[១៣០] ដើម្បីជីវច្បាស់ កំណត់ជីវ អស់រលីង លះអស់ទៅ
 សូន្យទៅ ប្រាសចាក រលត់ កម្ចាត់ចេញ រលាស់ចេញ នូវទោសៈ មោហៈ
 កោធនៈ ឧបនាហៈ មក្ខៈ បលាសៈ ឥស្ស្យា មច្ឆរិយៈ មាយា សាថេយ្យៈ
 ថម្មៈ សារម្មៈ មានៈ អតិមានៈ មទៈ បមាទៈ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 ធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះឯង បុគ្គលគួរតែចម្រើន ។ លុះព្រះដ៏មានព្រះភាគ
 ទ្រង់ត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនុ៎ះ មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ នឹង
 ភាសិតរបស់ព្រះដ៏មានព្រះភាគ ។

ឆក្កនិបាត ចប់

អដ្ឋកថា

សូត្រដែលមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងវត្ត

[១២៤] គប្បីជ្រាបវិនិច្ឆ័យក្នុងបទបន្ទាប់អំពីនេះទៅ ដូច្នោះ បទថា តបុស្សោ បានដល់ ឧបាសកដែលបន្លំវាថា ដល់រតនៈ ២ ។ បទថា តថាគតេ និដ្ឋង្គតោ សេចក្តីថា បុគ្គលមានចិត្តតាំងមាំល្អហើយ គឺលះ សេចក្តីសង្ស័យក្នុងព្រះពុទ្ធគុណាបានហើយ ។ ភិក្ខុ ឈ្មោះថា អមតទ្កុសោ ព្រោះបានឃើញអមតធម៌ ។ បទថា អរិយេន បានដល់ លោកុត្តរសីល ដែលមិនមានទោស ។ បទថា ញាណោន បានដល់ ដោយបច្ចវេក្ខណញ្ញាណ ។ បទថា វិមុត្តិយា បានដល់ ផលវិមុត្តិរបស់ព្រះសេក្ខៈ ។

[១២៥] បទថា តវកណ្ណិកោ បានដល់ គហបតីដែលមានឈ្មោះ យ៉ាងនេះ ។ បាលីថា តបកណ្ណិក ដូច្នោះក៏មាន ។

[១២៦] បទថា រាគស្ស បានដល់ រាគៈដែលសម្បយុត្តដោយកាមគុណា ៥ ។ ពាក្យដ៏សេសក្នុងបទទាំងពួងនាយយល់ទាំងអស់ហើយដូច្នោះ ។^{១២៣}

ពណ៌នាធក្កនិទាន

នៃអដ្ឋកថាអដ្ឋត្តរនិកាយ ឈ្មោះមនោរថប្បរណី ចប់

ក្បាលទី ២៩
សុត្តន្តបិដក ចាលីប្រៃ - ២៥
សន្ធិកចង្អុលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា	លេខទំព័រ
ជាសុវិហារវគ្គ	
វេសារជ្ជករណសូត្រ	២
អដ្ឋកថាវេសារជ្ជករណសូត្រ	៤
សង្កិតសូត្រ	៤
អដ្ឋកថាសង្កិតសូត្រ	៥
ចោរសូត្រ	៦
អដ្ឋកថាចោរសូត្រ	៩
សុខុមាលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១០
ជាសុវិហារសូត្រ	១៣
អដ្ឋកថាជាសុវិហារសូត្រ	១៤
អានន្ទសូត្រ	១៥
អដ្ឋកថាអានន្ទសូត្រ	១៧
សីលសូត្រ	១៨
អដ្ឋកថាសីលសូត្រ	១៨
អសេខិយសូត្រ	១៩
អដ្ឋកថាអសេខិយសូត្រ	១៩
ចាតុទ្ទិសសូត្រ	២០
អដ្ឋកថាចាតុទ្ទិសសូត្រ	២១

អារញ្ញសូត្រ	២១
អង្គកថាអារញ្ញសូត្រ	២២
អនុករិទ្ធវគ្គ		
កុលុបកសូត្រ	២៣
អង្គកថាកុលុបកសូត្រ	២៤
បច្ឆាសមណសូត្រ	២៥
អង្គកថាបច្ឆាសមណសូត្រ	២៦
សមាធិសូត្រ និងអង្គកថា	២៦
អន្ធករិទ្ធសូត្រ	២៨
អង្គកថាអន្ធករិទ្ធសូត្រ	២៩
មច្ឆរិយសូត្រ	៣០
អង្គកថាមច្ឆរិយសូត្រ	៣០
វណ្ណនាសូត្រ	៣១
អង្គកថាវណ្ណនាសូត្រ	៣២
ឥស្សាសូត្រ	៣៣
អង្គកថាឥស្សាសូត្រ	៣៤
ទិដ្ឋិសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤
វាចាសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥
វាយាមសូត្រ និងអង្គកថា	៣៧
គិលានវគ្គ		
គិលានសូត្រទី១ ជាដើម	៣៩
អង្គកថាគិលានសូត្រជាដើម	៤២
ទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រ	៤២

អង្គកថាទុតិយឧបដ្ឋាកសូត្រ	៤៤
បឋមអនាយុស្សសូត្រ	៤៤
អង្គកថាបឋមអនាយុស្សសូត្រ	៤៥
ទុតិយអនាយុស្សសូត្រ និងអង្គកថា	៤៥
អវប្បកាសសូត្រ	៤៧
អង្គកថាអវប្បកាសសូត្រ	៤៨
សមណទុក្ខសូត្រ និងអង្គកថា	៤៨
បរិកុប្បសូត្រ	៥០
អង្គកថាបរិកុប្បសូត្រ	៥០
សម្បទាសូត្រ និងអង្គកថា	៥១
រាជវគ្គ		
ចក្កសូត្រ	៥៣
អង្គកថាចក្កសូត្រ	៥៥
អនុវត្តនសូត្រ	៥៦
អង្គកថាអនុវត្តនសូត្រ	៥៧
រាជសូត្រ និងអង្គកថា	៥៨
យស្សទិសសូត្រ	៦១
អង្គកថាយស្សទិសសូត្រ	៦៣
បឋមបត្តនាសូត្រ	៦៦
អង្គកថាបឋមបត្តនាសូត្រ	៦៩
ទុតិយបត្តនាសូត្រ	៧០
អង្គកថាទុតិយបត្តនាសូត្រ	៧២

អប្បសុបតិសូត្រ	៧៣
អង្គកថាអប្បសុបតិសូត្រ	៧៣
កត្តាទេកសូត្រ	៧៤
អង្គកថាកត្តាទេកសូត្រ	៧៥
អក្ខមសូត្រ	៧៦
អង្គកថាអក្ខមសូត្រ	៨៣
សោតវសូត្រ	៨៤
អង្គកថាសោតវសូត្រ	៨៥
វិកណ្ណកិវត្ត		
ទត្វាអវជានាតិសូត្រ	៩០
អង្គកថាទត្វាអវជានាតិសូត្រ	៩២
អារកសូត្រ	៩៣
អង្គកថាអារកសូត្រ	៩៧
សារន្ទទសូត្រ	៩៨
អង្គកថាសារន្ទទសូត្រ	១០១
តិកណ្ណកិសូត្រ	១០២
អង្គកថាតិកណ្ណកិសូត្រ	១០៤
និរយសូត្រ និងអង្គកថា	១០៦
មិត្តសូត្រ	១០៧
អង្គកថាមិត្តសូត្រ	១០៨
អសប្បុរិសទានសូត្រ	១០៨
អង្គកថាអសប្បុរិសទានសូត្រ	១០៩

សប្បុរសទានសូត្រ	១១០
អដ្ឋកថាសប្បុរសទានសូត្រ	១១២
បឋមសមយវិមុត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១១២
ទុតិយសមយវិមុត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១១៤

សទ្ធម្មវគ្គ

បឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១១៦
អដ្ឋកថាបឋមសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១១៨
ទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១១៩
អដ្ឋកថាទុតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១២០
តតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១២០
អដ្ឋកថាតតិយសទ្ធម្មនិយាមសូត្រ	១២១
បឋមសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ	១២២
អដ្ឋកថាបឋមសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ	១២៣
ទុតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១២៣
តតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ	១២៦
អដ្ឋកថាតតិយសទ្ធម្មសម្មោសសូត្រ	១៣០
ទុកថាសូត្រ	១៣១
អដ្ឋកថាទុកថាសូត្រ	១៣៥
សារជ្ជសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៣៦
ឧទាយិសូត្រ	១៣៧
អដ្ឋកថាឧទាយិសូត្រ	១៣៨
ទុព្វិនោទយសូត្រ	១៣៩
អដ្ឋកថាទុព្វិនោទយសូត្រ	១៤០

អាយាតវគ្គ

បឋមអាយាតប្បជិវិនយសូត្រ	១៤២
អដ្ឋកថាបឋមអាយាតប្បជិវិនយសូត្រ	១៤៣
ទុតិយអាយាតប្បជិវិនយសូត្រ	១៤៤
អដ្ឋកថាទុតិយអាយាតប្បជិវិនយសូត្រ	១៤១
សាកញ្ញាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤៥
សាជីវសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៤៦
បញ្ចាបច្ឆាសូត្រ	១៤៧
អដ្ឋកថាបញ្ចាបច្ឆាសូត្រ	១៤៨
និរោធសូត្រ	១៤៩
អដ្ឋកថានិរោធសូត្រ	១៦៥
ចោទនាសូត្រ	១៦៧
អដ្ឋកថាចោទនាសូត្រ	១៧៥
សីលសូត្រ និងអដ្ឋកថា	១៧៧
និសន្តិសូត្រ	១៧៩
អដ្ឋកថានិសន្តិសូត្រ	១៨១
កទ្ធជិសូត្រ	១៨២
អដ្ឋកថាកទ្ធជិសូត្រ	១៨៥

ឧទាសកវគ្គ

សារជ្ជសូត្រទី១ជាដើម	១៨៧
អដ្ឋកថាសារជ្ជសូត្រជាដើម	១៨៩
វេរសូត្រ	១៩០

អង្គកថាវេរសូត្រ	១៧២
ចណ្ណាលសូត្រ	១៧៣
អង្គកថាចណ្ណាលសូត្រ	១៧៤
បីតិសូត្រ	១៧៥
អង្គកថាបីតិសូត្រ	១៧៨
វណិជ្ជសូត្រ	១៧៩
អង្គកថាវណិជ្ជសូត្រ	១៧៩
រាជសូត្រ និងអង្គកថា	២០០
គិហិសូត្រ	២០៥
អង្គកថាគិហិសូត្រ	២១០
កវេសិសូត្រ	២១១
អង្គកថាកវេសិសូត្រ	២១៧
អរញ្ញវគ្គ		
អរញ្ញសូត្រទី ១ ជាដើម	២២២
អង្គកថាអរញ្ញសូត្រជាដើម	២២៧
ព្រាហ្មណវគ្គ		
សោណសូត្រ	២២៧
អង្គកថាសោណសូត្រ	២៣២
ទោណសូត្រ	២៣៣
អង្គកថាទោណសូត្រ	២៤៥
សង្ការវេសូត្រ	២៤៧
អង្គកថាសង្ការវេសូត្រ	២៤៧

ការណាបាលីសូត្រ	២៦០
អង្គកថាការណាបាលីសូត្រ	២៦៣
បិណ្ឌិយានីសូត្រ	២៦៧
អង្គកថាបិណ្ឌិយានីសូត្រ	២៧១
សុបិនសូត្រ	២៧២
អង្គកថាសុបិនសូត្រ	២៧៦
ហេតុនៃសុបិន ៤ យ៉ាង	២៧៦
វស្សសូត្រ	២៨៣
អង្គកថាវស្សសូត្រ	២៨៤
វាចាសូត្រ និងអង្គកថា	២៨៥
កុលសូត្រ និងអង្គកថា	២៨៦
និស្សរណីយសូត្រ	២៨៧
អង្គកថានិស្សរណីយសូត្រ	២៩១
កិម្ពិលវគ្គ		
កិម្ពិលសូត្រ	២៩៤
អង្គកថាកិម្ពិលសូត្រ	២៩៦
ធម្មស្សវនេសូត្រ និងអង្គកថា	២៩៨
អាជានិយសូត្រ	២៩៧
អង្គកថាអាជានិយសូត្រ	៣០០
ពលសូត្រ និងអង្គកថា	៣០០
ចេតោខីលសូត្រ	៣០១
អង្គកថាចេតោខីលសូត្រ	៣០២
វិនិពន្ធសូត្រ	៣០៤

អង្គកថាវិនិច្ឆ័យសូត្រ	៣០៦
យាគុសូត្រ និងអង្គកថា	៣០៧
ទន្ធកង្កសូត្រ និងអង្គកថា	៣០៨
គីតិសូត្រ និងអង្គកថា	៣០៩
មុជ្ជាសុត្រិសូត្រ និងអង្គកថា	៣១០
អកោសកវគ្គ		
អកោសកសូត្រ	៣១២
អង្គកថាអកោសកសូត្រ	៣១៣
កណ្ណនសូត្រ និងអង្គកថា	៣១៣
សីលសូត្រ	៣១៥
អង្គកថាសីលសូត្រ	៣១៧
ពហុកាណីសូត្រ និងអង្គកថា	៣១៩
បឋមខន្តិសូត្រ និងអង្គកថា	៣២០
ទុតិយខន្តិសូត្រ និងអង្គកថា	៣២១
បឋមអបាសាទិកសូត្រ និងអង្គកថា	៣២២
ទុតិយអបាសាទិកសូត្រ និងអង្គកថា	៣២៤
អគ្គិសូត្រ និងអង្គកថា	៣២៥
មធ្យុសូត្រ	៣២៦
អង្គកថាមធ្យុសូត្រ	៣២៦
ទីយចារិកវគ្គ		
បឋមទីយចារិកសូត្រទី ១	៣២៨
អង្គកថាបឋមទីយចារិកសូត្រ	៣២៩
ទុតិយទីយចារិកសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣០

អភិវឌ្ឍន៍សសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣១
មច្ឆរសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣៣
បឋមកុលុបកសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣៤
ទុតិយកុលុបកសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣៥
កោតសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣៦
កត្តសូត្រ	៣៣៧
អង្គកថាកត្តសូត្រ	៣៣៨
បឋមសប្បសូត្រ និងអង្គកថា	៣៣៩
ទុតិយសប្បសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤១

អាវាសិកវគ្គ

អាវាសិកសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤៣
បិយសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤៤
សោកនសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤៦
ពហុបការសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤៧
អនុកម្មកសូត្រ និងអង្គកថា	៣៤៨
យថាកតអវណ្ណសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥០
យថាកតគេធនសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥១
បឋមយថាកតមច្ឆរសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥៣
ទុតិយយថាកតមច្ឆរសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥៤
តតិយយថាកតមច្ឆរសូត្រ និងអង្គកថា	៣៥៥

ទុច្ចរិតវគ្គ

ទុច្ចរិតសូត្រជាដើម	៣៥៧
អង្គកថាទុច្ចរិតសូត្រជាដើម	៣៦១

សិវិចិកាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៦១
បុគ្គលប្បសាទសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៦៤
ពួកសូត្រមិនសង្រ្គោះក្នុងវគ្គ	៣៦៧
អដ្ឋកថាពួកសូត្រមិនសង្រ្គោះក្នុងវគ្គ	៣៧៩

សុត្តន្តបិដក ទាលីប្រ - ៤៦

អាហុនេយ្យវគ្គ

បឋមអាហុនេយ្យសូត្រ	៣៨១
អដ្ឋកថាបឋមអាហុនេយ្យសូត្រ	៣៨៣
ទុតិយអាហុនេយ្យសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៨៤
តទ្ធិយសូត្រជាដើម និងអដ្ឋកថា	៣៨៧
បឋមអាជានិយសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៨៩
ទុតិយអាជានិយសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៩១
តតិយអាជានិយសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៩២
អនុត្តិយសូត្រ	៣៩៤
អដ្ឋកថាអនុត្តិយសូត្រ	៣៩៤
អនុស្សតិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៣៩៦
មហានាមសូត្រ	៣៩៧
អដ្ឋកថាមហានាមសូត្រ	៤០៤

សារាណិយានិវគ្គ

បឋមសារាណិយសូត្រ	៤០៧
អដ្ឋកថាបឋមសារាណិយសូត្រ	៤០៩
រឿងព្រះតិស្សត្ថេរ	៤១៤

ទុតិយសារាណិយសូត្រ	៤២២
អង្គកថាទុតិយសារាណិយសូត្រ	៤២៤
មេត្តាសូត្រ	៤២៥
អង្គកថាមេត្តាសូត្រ	៤៣០
កទ្ទកសូត្រ	៤៣២
អង្គកថាកទ្ទកសូត្រ	៤៣៥
អនុតប្បិយសូត្រ	៤៣៧
អង្គកថាអនុតប្បិយសូត្រ	៤៣៩
នកុលបិតុសូត្រ	៤៣៩
អង្គកថានកុលបិតុសូត្រ	៤៤៥
កុសលសូត្រ	៤៤៧
អង្គកថាកុសលសូត្រ	៤៥១
មច្ឆសូត្រ	៤៥២
អង្គកថាមច្ឆសូត្រ	៤៥៥
បឋមមរណស្សតិសូត្រ	៤៥៧
អង្គកថាបឋមមរណស្សតិសូត្រ	៤៦១
ទុតិយមរណស្សតិសូត្រ	៤៦៣
អង្គកថាទុតិយមរណស្សតិសូត្រ	៤៦៧
អនុត្តរិយវគ្គ		
សាមកសូត្រ	៤៦៩
អង្គកថាសាមកសូត្រ	៤៧២
អបរិហានិយសូត្រ និងអង្គកថា	៤៧៣

កយសូត្រ	៤៧៤
អដ្ឋកថាកយសូត្រ	៤៧៦
ហិមវន្តសូត្រ	៤៧៧
អដ្ឋកថាហិមវន្តសូត្រ	៤៧៨
អនុស្សតិដ្ឋានសូត្រ	៤៧៩
អដ្ឋកថាអនុស្សតិដ្ឋានសូត្រ	៤៨៣
កច្ចានសូត្រ	៤៨៣
អដ្ឋកថាកច្ចានសូត្រ	៤៨៩
បឋមសមយសូត្រ	៤៩០
អដ្ឋកថាបឋមសមយសូត្រ	៤៩៤
ទុតិយសមយសូត្រ	៤៩៥
អដ្ឋកថាទុតិយសមយសូត្រ	៤៩៩
ឧទាយិសូត្រ	៥០០
អដ្ឋកថាឧទាយិសូត្រ	៥០៤
អនុត្តិយសូត្រ	៥០៩
អដ្ឋកថាអនុត្តិយសូត្រ	៥១៦
សេក្ខបរិហានិយវគ្គ		
សេក្ខសូត្រ	៥១៩
អដ្ឋកថាសេក្ខសូត្រ	៥២០
បឋមអបរិហានិយសូត្រ	៥២០
អដ្ឋកថាបឋមអបរិហានិយសូត្រ	៥២២
ទុតិអបរិហានិយសូត្រ	៥២៣

អង្គការទុតិអបរិហានិយសូត្រ	៥២៤
មោគ្គល្លានសូត្រ	៥២៥
អង្គការមោគ្គល្លានសូត្រ	៥២៧
វិជ្ជាកាយសូត្រ	៥៣០
អង្គការវិជ្ជាកាយសូត្រ	៥៣១
វិវាទមូលសូត្រ	៥៣២
អង្គការវិវាទមូលសូត្រ	៥៣៤
ទានសូត្រ	៥៣៧
អង្គការទានសូត្រ	៥៤០
អត្តការីសូត្រ	៥៤២
អង្គការអត្តការីសូត្រ	៥៤៤
និទានសូត្រ	៥៤៥
អង្គការនិទានសូត្រ	៥៤៧
កិម្មិលសូត្រ	៥៤៧
អង្គការកិម្មិលសូត្រ	៥៤៧
ទារុក្ខន្ធសូត្រ	៥៤៧
អង្គការទារុក្ខន្ធសូត្រ	៥៥០
នាគិតសូត្រ	៥៥២
អង្គការនាគិតសូត្រ	៥៥៧
ធម្មិកវគ្គ		
នាគសូត្រ	៥៥៧
អង្គការនាគសូត្រ	៥៦៥
មិតសាលាសូត្រ	៥៧៤

អង្គការមិត្តភាពសហស្សត្រ	៥៨២
តណស្សត្រ	៥៨៥
អង្គការតណស្សត្រ	៥៩១
មហាចុន្ទស្សត្រ	៥៩៥
អង្គការមហាចុន្ទស្សត្រ	៥៩៨
បឋមសន្និដ្ឋកស្សត្រ	៦០០
អង្គការបឋមសន្និដ្ឋកស្សត្រ	៦០១
ទុតិយសន្និដ្ឋកស្សត្រ	៦០២
អង្គការទុតិយសន្និដ្ឋកស្សត្រ	៦០៤
ខេមសុមនស្សត្រ	៦០៥
អង្គការខេមសុមនស្សត្រ	៦០៧
តន្ត្រិយសំវរស្សត្រ	៦១០
អង្គការតន្ត្រិយសំវរស្សត្រ	៦១២
អាណន្ទស្សត្រ	៦១៣
អង្គការអាណន្ទស្សត្រ	៦១៦
ខត្តិយាធិប្បាយស្សត្រ	៦១៧
អង្គការខត្តិយាធិប្បាយស្សត្រ	៦២០
អប្បមាទស្សត្រ	៦២៣
អង្គការអប្បមាទស្សត្រ	៦២៥
ធម្មិកស្សត្រ	៦២៧
អង្គការធម្មិកស្សត្រ	៦៣៨

ទុតិយបណ្ណាសក

មហាវគ្គ

សោណសូត្រ	៦៤៣
អដ្ឋកថាសោណសូត្រ	៦៥២
ផគ្គណសូត្រ	៦៦០
អដ្ឋកថាផគ្គណសូត្រ	៦៦៦
ធម្មារកិជាតិយសូត្រ	៦៦៧
អដ្ឋកថាធម្មារកិជាតិយសូត្រ	៦៧៣
អាសវសូត្រ	៦៧៤
អដ្ឋកថាអាសវសូត្រ	៦៨១
ទារុកម្មិកសូត្រ	៦៩១
អដ្ឋកថាទារុកម្មិកសូត្រ	៦៩៤
ចិត្តហត្ថិសារិបុត្តសូត្រ	៦៩៥
អដ្ឋកថាចិត្តហត្ថិសារិបុត្តសូត្រ	៧០៥
បរាយនសូត្រ	៧០៧
អដ្ឋកថាបរាយនសូត្រ	៧១២
ឧទកសូត្រ	៧១៦
អដ្ឋកថាឧទកសូត្រ	៧២៧
និព្វេជិកសូត្រ	៧៣០
អដ្ឋកថានិព្វេជិកសូត្រ	៧៤២
ពលសូត្រ	៧៤៦
អដ្ឋកថាពលសូត្រ	៧៥២
ទេវតារាជ្ជ		
អនាគាមិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៧៥៥
អរហត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៧៥៦

មិត្តស្នេហា និងអង្គការ	៧៥៨
ឋានសួគ៌ និងអង្គការ	៧៥៩
ទេវតាសួគ៌ និងអង្គការ	៧៦២
សតិសួគ៌ និងអង្គការ	៧៦៦
សក្ខីសួគ៌ និងអង្គការ	៧៦៨
ពលសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧០
បឋមជ្ឈានសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧២
ទុតិយជ្ឈានសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧៣

អរហន្តវគ្គ

ទុក្ខសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧៥
អរហត្តសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧៧
ឧត្តរិមនុស្សធម្មសួគ៌ និងអង្គការ	៧៧៩
សុខសួគ៌ និងអង្គការ	៧៨១
អធិគមសួគ៌ និងអង្គការ	៧៨២
មហត្តសួគ៌ និងអង្គការ	៧៨៤
បឋមនិរយសួគ៌ និងអង្គការ	៧៨៦
ទុតិយនិរយសួគ៌	៧៨៧
អង្គការទុតិយនិរយសួគ៌	៧៨៨
អគ្គធម្មសួគ៌ និងអង្គការ	៧៨៨
រត្តិសួគ៌	៧៩០
អង្គការរត្តិសួគ៌	៧៩២

សីតិវគ្គ

សីតិសួគ៌	៧៩៣
----------	-------	-----

អង្គកថាសីតិសូត្រ	៧៩៥
កព្វសូត្រ	៧៩៦
អង្គកថាកព្វសូត្រ	៧៩៧
អារាវណតាសូត្រ និងអង្គកថា	៧៩៧
សុស្សុសាសូត្រ	៧៩៩
អង្គកថាសុស្សុសាសូត្រ	៨០០
បហាតព្វសូត្រ	៨០០
អង្គកថាបហាតព្វសូត្រ	៨០១
បហីនសូត្រ និងអង្គកថា	៨០២
ឧប្បារទេតព្វសូត្រ និងអង្គកថា	៨០៣
សត្តរិសូត្រ និងអង្គកថា	៨០៤
កញ្ចិសន្ទិរសូត្រ	៨០៥
អង្គកថាកញ្ចិសន្ទិរសូត្រ	៨០៥
មាតិរិសូត្រ និងអង្គកថា	៨០៦
សយកតសូត្រ	៨០៧
អង្គកថាសយកតសូត្រ	៨០៨
អាណិសំសវគ្គ		
បាតុការសូត្រ	៨០៩
អង្គកថាបាតុការសូត្រ	៨១០
អាណិសង្សសូត្រ	៨១០
អង្គកថាអាណិសង្សសូត្រ	៨១១
អនិច្ចសូត្រ និងអង្គកថា	៨១១
ទុក្ខសូត្រ និងអង្គកថា	៨១៣

អនត្តសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨១៣
និព្វានសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨១៤
បឋមអនោទិសសូត្រ	៨១៥
អដ្ឋកថាបឋមអនោទិសសូត្រ	៨១៦
ទុតិយអនោទិសសូត្រ	៨១៦
អដ្ឋកថាទុតិយអនោទិសសូត្រ	៨១៧
តតិយអនោទិសសូត្រ	៨១៨
អដ្ឋកថាតតិយអនោទិសសូត្រ	៨១៨
ការវសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨១៩
តណ្ហាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨២០

បណ្ណាសកាសង្គហិតវគ្គ

វិករវគ្គ

រាគសូត្រ	៨២២
អដ្ឋកថារាគសូត្រ	៨២៣
ទុច្ឆរិតសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨២៣
វិតក្កសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨២៤
សញ្ញាសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨២៥
ធាតុសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨២៦
អស្សាទសូត្រ	៨២៧
អដ្ឋកថាអស្សាទសូត្រ	៨២៨
អរតិសូត្រ	៨២៩
អដ្ឋកថាអរតិសូត្រ	៨២៩
តុដ្ឋិសូត្រ និងអដ្ឋកថា	៨៣០

បឋមឧទ្ធចូស្មត្រ និងអដ្ឋកថា	៨៣១
ទុតិយឧទ្ធចូស្មត្រ	៨៣២
អដ្ឋកថា ទុតិយឧទ្ធចូស្មត្រ	៨៣៣
វគ្គសង្គហិតសុត្តន្ត	៨៣៤
អដ្ឋកថាស្មត្រដែលមិនសង្គ្រោះចូលក្នុងវគ្គ	៨៣៥

